Biografie Lajos d'Ébneth 1902-1982

1902	13 mei geboren in Szilágysomlyo, Hongarije
1918/19	Als officier in dienst van het Oostenrijks-Hongaarse leger
ca. 1920	Kunstacademie en ingenieursopleiding Budapest
1922	Voltooit Studie bij Frans von Stuck in München
1923	Vestigt zich van april tot december in Berlijn. Leert daar László Moholy-Nagy en wellicht Vilmos Huszár kennen.
	23 mei in Balassagyarnat, Hongarije getrouwd met Nelly Justine Salzwedel
	Passeert op 14 december de Nederlandse grens
1924/26	Woont formeel van 13 juni 1924 tot 17 september 1926 in een pension in Den Haag en vanaf 17 september 1926 tot 31 mei 1927 in Kijkduin. Woonde af te leiden uit andere gegevens echter reeds in juli 1926 in Kijkduin en trok vertrok er waarschijnlijk eind 1926. Leert in deze periode oa. Kurt Schwitters, Hannah Höch, Chris Buijs, Piet Zwart, J.J.P. Oud, Cornelis van Eesteren, Sigfried en Carola Giedion kennen
1927	Op 12 juli formeel uitgeschreven in Den Haag en op 19 november terug in Den Haag Bezoekt Walter Gropius aan het Bauhaus
1927/28	Volgt college's bouwkunde in Delft
1934	Leert Maria Scholten kennen
1947	14 april gescheiden van Nelly Salzwedel
1949	3 maart emigreert naar Peru
1982	14 oktober sterft in Chaclacayo, Lima, Peru

Biography Lajos d'Ébneth 1902-1982

1902	May 13 born in Szilágysomlyo, Hungary
1918/19	Served as officer in the Austro-Hungarian army
ca. 1920	Art school and Engineering course in Budapest
1922	Completed studies under Frans von Stuck in Munich
1923	April to December based in Berlin. During his stay in Berlin he met László Moholy-Nagy and possibly Vilmos Huszár.
	May 23 married Nelly Justine Salzwedel in Balassagyarnat, Hungary
	December 14 entered the Netherlands
1924/26	Registered as living in a guesthouse in The Hague from June 13, 1924 to September 17, 1926 and from September 17, 1926 to May 31, 1927 in Kijkduin. From other sources it appears he actually lived in Kijkduin from July 1926 and finally left at the end of 1926.
	In this period he got to know, amongst others, Kurt Schwitters, Hannah Höch, Chris Buijs, Piet Zwart, J.J.P. Oud, Cornelis van Eesteren, Sigfried and Carola Giedion.
1927	July 12, officially registered as leaving The Hague and returned on November 19. Visited Walter Gropius at the Bauhaus
1927\28	Followed building construction course in Delft
1934	Met Maria Scholten
1947	April 14, divorced Nelly Salzwedel
1949	March 3 emigrated to Peru
1982	Oktober 14, Died in Chaclacayo, Lima, Peru

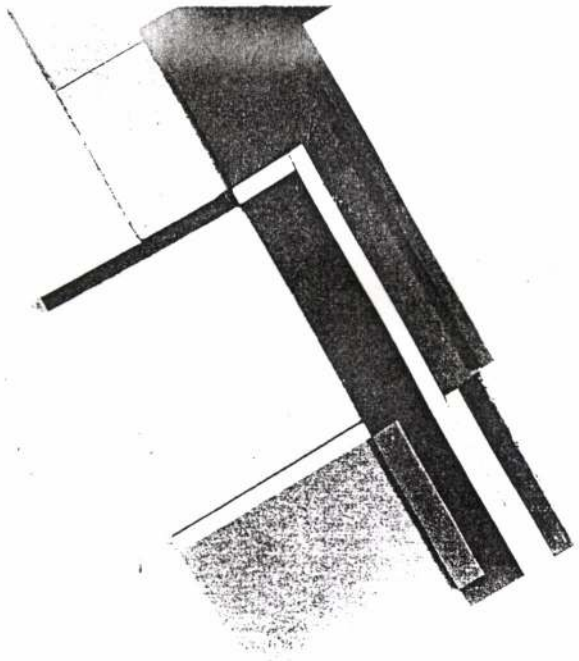

Omslag *Der Sturm*, 17, 8, november 1926.

Lajos d'Ébneth
Compositie met Haakvormen, [Composition with hook shapes] 1926, mixed technique, dimensions and whereabouts unknown; photo collection estate of the artist.

Cover of *Der Sturm*, 17,8, November 1926.

Opening tentoonstelling Ernst Leyden in de Haagsche Kunstkring, dinsdag 8 december 1925; foto uit onbekende krant. Geheel rechts Lajos d'Ébneth.

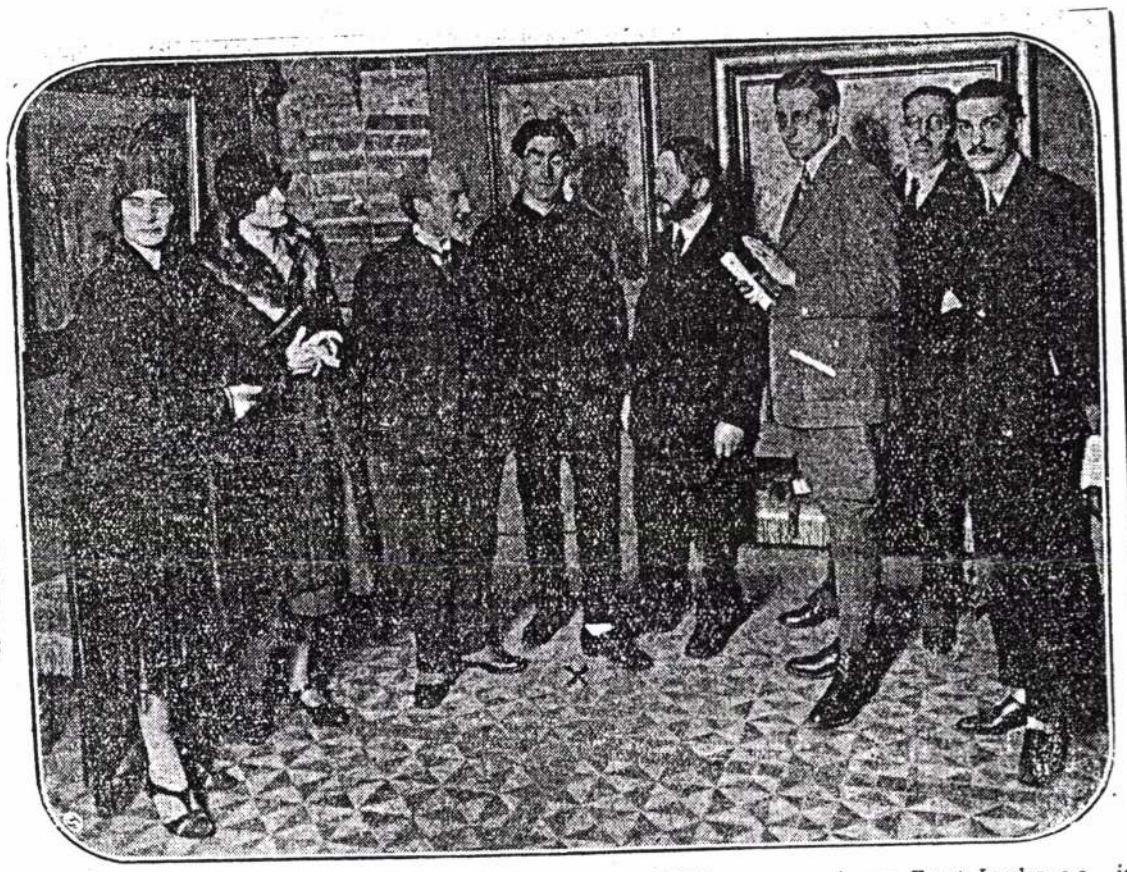

DE TENTOONSTELLING IN „DE HAAGSCHE KUNSTKRING" — van werk van Ernst Leyden c.a., is gister geopend. Een groepje bij de opening genomen. V.l.n.r.: mevr. Leyden, mejuffrouw Rie Gilhuys, en de heeren Snyder van Wissenkerke, Ernst Leyden, Cossaar, Christian de Moor, Fokko Mees en Lajoe von Ebneth.

Opening exhibition Ernst Leyden in the Haagsche Kunstkring, Tuesday December 8, 1925. Photo from unknown paper, collection estate of the artist. Far right, Lajos d'Ébneth.

ÉBNETH LAJOS
(d' Ebneth)

EBERHARD Henrik harangöntő

a nagykanizsai Felsőtemplom harangját öntötte Pesten, 1825

KUNICS Zsuzsa: A nagykanizsai Deák tér története a város fejlődésének tükrében. = Zalai Múzeum 4 (1992) 2o6.p.

felirata 214.p.

history in made. = Interpress Grafik, 1984, 2. 34-39., ill.

1425. BAK Imre: „Less is a bore?" : Postmodern space and object creation. = Interpress Grafik, 1984, 3. 26-35., ill.

1426. BÁNSZKY Pál: Kodály Zoltán a képzőművészetben. = Cumania, 8 (1984) 57-103., ill. G

1427. A BARTÓK '32 Galéria, grafika, kisplasztika 1982-83. című kiállítása, Tatabánya, Népház Galéria, 1984. június 7. - július 28. Tatabánya : Népház, 1984 [6]p., ill. **ism**. E. NAGY Lajos = Új Tükör, 1984. július 15. 3-4., ill.

1428. BEKE László: Előadása a Kép 84 kiállítássorozat záróvitáján. = Aktuális Levelek, No 10, 1984 7-9., ill.

1429. BEKE László: Neue Künstler in Ungarn. = Kunst in Kirche, 47, 1984, 2. 100-107., ill.

1430. BIRKÁS Ákos: Die Budapester Szene : Birkás Ákos előadása a Fészek Klubban 1984. május 9-én a Kép 84 kiállítássorozat záróvitáján. = Aktuális Levelek, No 10, 1984 3-6., ill.

1431. BIRKÁS Ákos: Die tote Szene. In: Jó világ : Bölcsész index antológia, 1984 17-23.

1432. BODOR, Ferenc: The lights and shadows of neon. = Interpress Grafik, 1984, 1. 46- 49., ill.

1433. BONGARD, Willi: Parafa és mahagóni : A 20. század vizuális művészetének minőségi kritériumai. = Aktuális Levelek, No 10, 1984 10-13.

1434. BUDAPESTI Amatőr Képző- és Iparművészek Tárlata, Budapesti Történeti Múzeum, 1984 **ism** (bán) [BÁN András] = Magyar Nemzet, 1984. január 18. 7.

1435. BULEV, Todor: Szintézis, tér, együttes. = Művészet, 25, 1984, 5. 39-41., ill.

1436. CIFKA, Brigitta: Exposition a „Hommage à la terre natale" et enrichissement de la collection contemporaine. = Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 62/63 (1984) 109-118., ill. H

Eberhard (Eberhart) János Buda

. Eberhard János vagy Ferdinánd fia. 1779-ben kimutatható. 1779. VI. 4-től ıas Posdarovics Tamásnál. 1782. VII. 29-től 5 évig Posdarovics Tamás legénye.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.: Jungenbuch 1779. VI. 4.; Dombi.

Pest-Buda 1977

Id. Eberhard (Eberhart) János

Buda

Szül.: Győr 1732. †1774. 1749. IV. 24—1753-ig Szalay Imre győri mesternél inas. 1760. VI. 6. mester. 1760. IX. 5-én budai polgárjogot kap. *Inasa:* 1768—70. testvére, Ferdinánd.

Művei:

Öröklámpa
1771
Tabáni Szt. Katalin-templom.
Elpusztult

Irodalom:
Bp. Tört. M.: Jungenbuch 1768. Illyefalvy—Pallós; Kapossy 1934.; Jankó: Ötvösapródok; Mihalik hagyaték: 87. p.; Dombi

Pest-Buda 1977

F.E.

Eberhardt Antal, Eberhard, Eberhart (Győr, 1725 k. -- Buda, 1768. aug. 7.): szobrász. 1750 körül Budán telepedett le, 1756-ban szerzett polgárjogot. A nagykovácsi plébániatemplom főoltára, három mellékoltára és szószéke, valamint az óbudai plébániatemplom homlokzati szobrai is az ő alkotásai. Több budai templomot diszitő szobrok és oltárszobrok faragója.

KSné

Eberhardt Antal, Eberhard, Eberhart szobrász

Magyar Életrajzi Lexikon

Eberhardt Antal

3

Feltételezhető, hogy a városi
ferences tpl.-ban is dolgozott, Stilcsa az
1740-es évek első felében Győrben, Eberhardt pedig
városában dolgozó bécsi rézmetsző, Johann Joseph
Rössler halálát követően.

Budapest története III. Bp. Akad. kiadó 1975

239. old

M. D. K

EBERHARD, Joseph asztalos

Vogel S. alkalmazottja 1805-ben

L. S. Vogel 209,

Ebers Antalné, építész

A Bakáts déli részének rendezése. Tervpályázat, 1985.

a pályaművek díjazása:

a Bizottság 100-100000 Ft-os IV. díjban részesítette a 10. bírálati sorszámú pályaművet; tervezői: Gerő Balázs, Bor András, Váradi Tamás, Sali Emil, Miklós Zoltán, Ebers Antalné, Váradi Tamásné és Pikler Katalin.

2. IV. díjas terv. /repr./ 2. IV. díjas terv

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 18-old.

M.D.K.

Eberhan Miklós, önéletőm.

Bedy Vince adatgyüjtése emliti Győrből. 1618-ban győri polgár lett. 430.o.

Weiner Mihályné: Művészi kézmüiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7. 1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

JOSEPHUS EBERHANDSCHUH, lakatosmester

A táblázatban szerepel:

Josephus Eberhandschuch lakatosmester, származá sa ismeretlen. Palánkban lakik, két háza van. 1756 tól 1761-ig szerepel. 1758-ban céhmester. 1765-ben halt meg. 36 old. után.

T. KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX. századi fémtárgyak és mesteremberek 19. old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

CRISTIANUS EBERHANDSCHUCH, lakatósmester

FÜGGELÉK: -Cristianus Eberhandschuch lakatosmester nevével Szegeden 1750-től 1755-ig találkozunk Ez utóbbi évben ő a céhmester. 36.old

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIXäszázadi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve,1972/73 I. Szeged, 1974

CHRISTIANUS EBERHANDSCHUCH, lakatosmester

A táblázatban szerepel:

Christianus Eberhandschuch lakatosmester, származása ismeretlen, Palánkban lakik, két háza van. -1750-től 1755-ig van adat, Ez utóbbi évben céhmester. 36.old.után.

T. KNOTIK MARTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

EBERHARD et al.

TBM 25 (1996) 370.

EBERHARD, budai ötvös

E. Goldarbeiter in Ofen, Budán katonák ajándékoz meg. (1816, 1091)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Eberhardt, Anton. nobrán

a török uralom megszünte után Györből került Budára. Szerző közli az Anna templomban levő Szt. Anna csoportját (1765), a pilisszentiváni kath. templom Boromäi szt. Károly nobrát (1760 k.) és a budai Florián templom hondokratának egy szent püspök nobrát (1769.), valamint ./.

Agghézy Mária: Barockplastik in Ungarn.
Übers. Barbara Faragó

Bp. 1959. 29 l. 185 t.

16. old.
213., 215-216. á.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

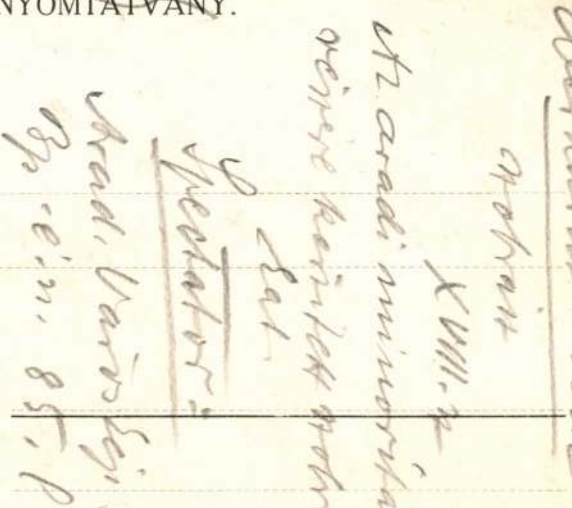

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Eberhardt Ferenc 157

Schoen Anna templ.

Eberhardt Ferencz

szobrász

L.

Szendrey - Szentiványi

412. l.

Nagy Sándor tábornok:

Mellig, kissé jobbr
májú magas kalapja mel
szinű csokor ~~látható~~ van. A kal
me barna, szemöldöke fekete,
fekete, szürke atillájának gal

Aquarel

Lto

Eberhardt Ferenc

Nobrai az aradi minorita templomban.

XVIII. sz. Erzeper

Jml

Magyváradi nikeiegyház figurális nobrai.

Jml.

~~FMKF VIII.71.~~

Eberhardt Ferenc

Hobrán

XVIII. 22

l.

Papp Nagyvárad

59. l.

szter Ur !

mlékek Országos Bizottságának
zetét az alábbiakban részletezve
., azzal, hogy abban nem foglaltatik
a és kápolna feltárásának és bizto-
zeg, valamint a nagytétényi római
épitésének költsége,amiről Excel2
edni.

tárásának első részlete 50.000 P.
l alapitott bazilika feltárását a
ni szándékozunk, hogy a Szent István
rgomi ásatásokkal együtt ezeket is
kség tulajdonát képző bizonyos szeré-
sitására és lebontására is, valamint
da felbontására.

ak további feltárására,az eddigi le-
sére 8.000 P.

máiban gazdagabb olasz barokkból „copf"-stílba való átöltöztetése a később megjelenő *Hillebrandt* műve". Itt kapcsolódik a székesegyház építésébe másodszor is az osztrák művész, már mint ismert nevű mester. 1760—1 körül már Váradon dolgozik, ahova magával vitte Johann Michael *Neumann* szintén osztrák építési felügyelőt. *Patachich* Ádám püspöksége idején már ők az összes váradi püspöki építkezések irányítói, illetve *Neumann* mint *Hillebrandt* váradi helyettese. Sok huzavona, baj, nézeteltérés, interregnum stb. után e két mester fejezte be a maga stílusában a székesegyházat, amelyet 1780-ban szenteltek föl ünnepélyesen. *Biró* finom elemzések során mutat rá, mennyire kárára vált e nagy épületnek a stílusegység hiánya.

A katedrális belsejét a „pazar aranyozás és márványozás, valamint a dekoratív és figurális freskódíszítés ragyogóvá varázsolja". Kik voltak e művek mesterei? *Biró* itt is kemény probléma elé került, mert az irodalom ugyan megnevezi a freskók mestereit, de nem helytállóan. *Schöpf* Ádám-e avagy *Schöpf* József? A festő magát Joan Adamnak írja alá egyes okiratokon, ami a straubingi mesterre vonatkoznék. De ez a legújabb kutatások szerint 1772-ben meghalt, a váradi nagy kupola kifestése pedig négy évvel utóbb történt. Ekkor már 76 éves lett volna. Más okok sem engedik meg Johann Adam *Schöpf* szerzőségét. *Biró* nagyon valószínűvé teszi, hogy az igazi mester ennek a fia, Johann Nep. *Schöpf* volt, aki Prágában született s a freskók keletkezésének idejében mintegy negyvenéves lehetett. *Birónak* ezt a véleményét, amelyet más okokkal is támogat, nyugodtan elfogadhatjuk. Stílusát *Pozzora* vezeti vissza.

Még egy új nevet állapít meg a szerző a székesegyház fölszentelésével kapcsolatban: *Eberhardt* Ferencét, aki a templom figurális szobrászati műveit végezte, egyébként a XVIII. század közepén Aradon élt s ott a minorita-templom szobrait készítette. „Neve a hazai barokkszobrászat kisszámú művészcsoportját gazdagítja". A többi iparművészeti munkát végig bécsi mesterekre bízták, more patrio. A főoltárkép és két nagy mellékoltárkép szintén bécsi művész munkája: Joseph Vincenz *Fischeré*. A nyolc oldalkápolna egyforma nagyságú oltárképei közül négy Johann Ignaz *Cimbal* bécsi festő műve, a többinek szerzője ismeretlen, kivéve a Feszületkép, amelyet *Ilics* Tivadar szőregi születésű temesvári festő festett.

Ha a székesegyház értékét csökkenti a stílusegység hiánya, — a váradi püspöki palotában ez teljes mértékben megvan. *Patacich* püspök akaratából, fényűző hajlamából jött az létre. 1761-ben kezdték meg az alapok ásását. *Biró* kétségtelenné teszi, hogy ez a valóban nagyúri palota végig *Hillebrandt* műve, akinek itt is a már említett *Neumann* segédkezett. A palota, mint *Biró* finom elemzéséből kiviláglik, *Hillebrandt* átmeneti korszakának minden sajátosságát visszatükrözi; ebben „képességeinek legjavát adta", „stílusegysége és arányai a barokk monumentalitás emlékét hirdetik, a terézianus kornak a rokokótól eltávolodó, hűvösebb szellemében". A kápolna oltárképét, a nagy összefoglaló freskót Johann *Schöpf* festette. E festő váradi működésének csúcspontja a kápolna mennyezetfreskója.

Várad egyik legérdekesebb XVIII. századbeli műemlékének minősíti a szerző az Irgalmasok kórházának kápolnáját (fölszentelték 1765-ben). „E későbarokk stílű, kecses tagozású kápolnának külön jelentőséget ad az elliptikus kupolabolt . . ., mely Magyarországon igen ritka." Legközelebbi analógiája Salzburgban található.

Még egy-két templomra szeretnénk rámutatni, amelyek építéstörténetét itt kapjuk. Az egyik a ref. templom, amelynek szerzője *Éder* Jakab, ugyancsak ő építette a görög keletiek templomát is. Az utóbbi nagyobbszabású az előbbinél. Klasszicizáló későbarokk mű, amelynek belsejét négy művész díszítette képekkel: a két bánsági *Theodorovics*, a temesvári *Murgu* és *Gölsz* Jakab. A görög katolikusok seminariumi templomának építője (esetleg tervezője is) Ch. Alexander *Oedtl*, székesegyházuké ismeretlen. Nem jelentékeny épületek.

Kevésbbé élénk művészeti tevékenység színhelye Nagyvárad a XIX. században. A napoleoni kor siralmas gazdasági helyzetét megsínylette Nagyvárad is. Két új épület érdemel említést, már azért is, mert váradi mester, *Barthel* György művei: a kapucinusok új kolostora és temploma, továbbá a Kálvária-hegy kápolnája (1838 és 1839). Klasszicizáló épületek, „képzett, de művészileg nem jelentékeny" mester művei. A templom néhány képét *Göltz* József festette, aki talán rokona volt a már említett *Gölsz* Jakabnak. Ez utóbbi festette a stációképeket. A hat kőszobrot *Dittmann* Kelemen faragta Pesten. Ennél hasonlíthatatlanul jelentékenyebb *Ferenczy* István rövid váradi szereplése (Rhédey-síremlék), amely az irodalomból már ismeretes.

Csak egy részére mutattunk rá annak a gazdag anyagnak, amely — számos új és fontos megállapításával — *Biró* szép monografiájában található. 23 kép illusztrálja a szöveget, részben a szerző magarajzolta alaprajz-felvételei. Tudományos érdekű eredményein kívül, amelyek sok tekintetben ismeretlen anyagot, sok tekintetben tévedésekkel átszőtt adatokat tisztáznak, különösen szép stilisztikai fejtegetései érdemlik meg elismerésünket, amelyeknek világos, egyszerű előadása nem utolsó érdeme. *(Lk.)*

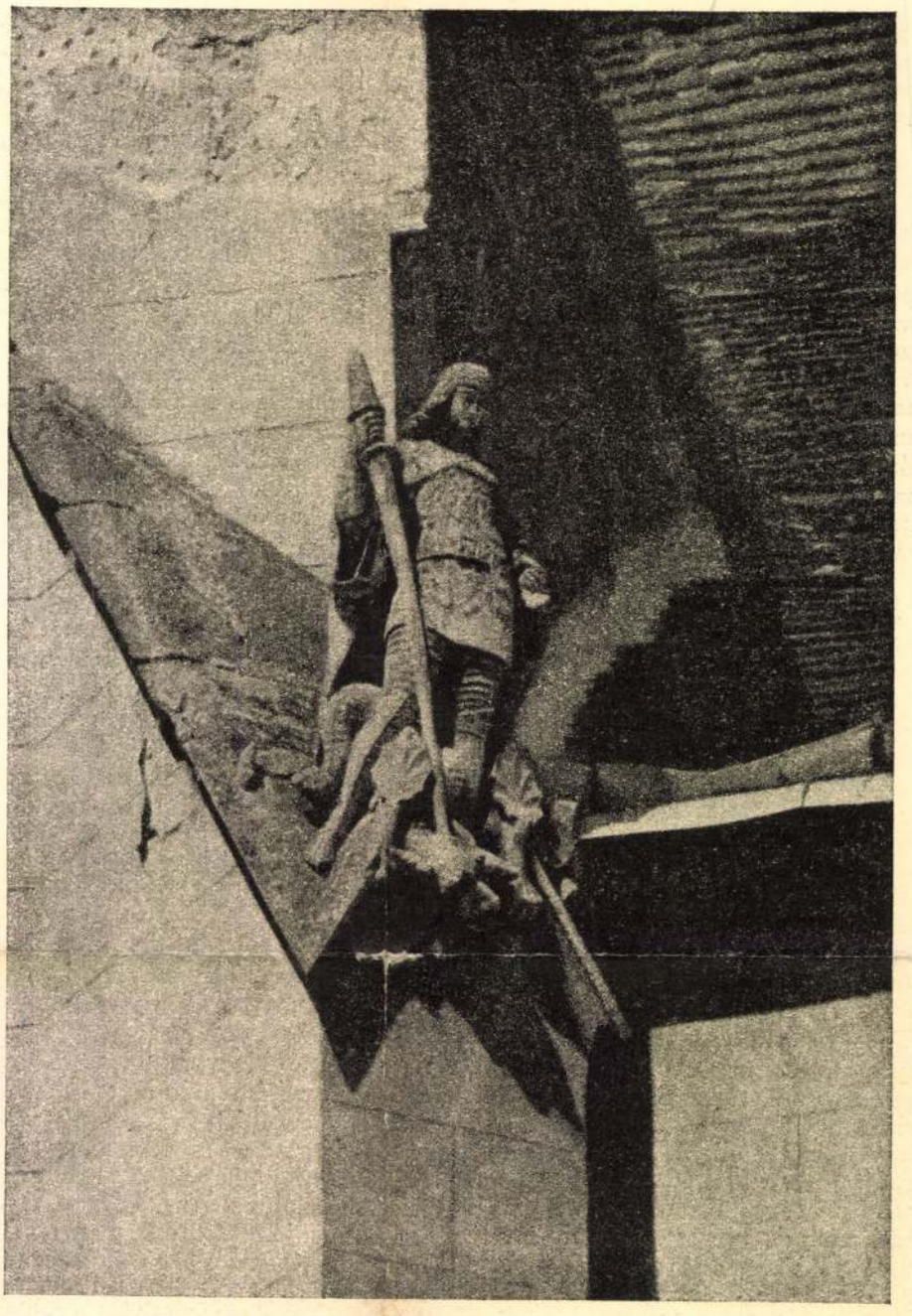

SOPRONI KÖNYVEK. Az a mostoha elbánás, amelyben a műemléktopografia kérdése nálunk máig részesült, fokozza értékét mindama kiadványnak, amely bármilyen szerény mértékben is, de ezen a nagy hiányon akar segíteni. Kevés a remény arra, hogy összefoglaló, magasabb szempontokat is kielégítő sorozattal rendelkezzünk belátható időn belül és így meg kell elégednünk azokkal a töredékekkel, melyek ernyedetlen szorgalmú helyi kutatók áldozatkész lelkesedéséből látnak napvilágot. Különösen a nyugati határvidék dolgozik erősen azon, hogy legalább részben pótolja a mult mulasztásait. Sopron vidékének legalaposabb művészettörténeti ismerői közé tartozik *Csatkai*, akinek legújabb munkája — a sopronkörnyéki falvak műemléktopografiája — ráirányítja a figyelmet egy jelentős kultúrcentrum kisugárzási területére. (Dr. Csatkai Endre: Sopron környékének műemlékei. Sopron, 1932. 16 ív. 112 o. Képekkel.) A tizenkét tárgyalt falu közül műemléki szempontból Nagycenk és Széplak a legjelentősebbek, melyek a Széchenyiek művészetpártolásának köszönhetik emlékeiknek legnagyobb részét. A mesterek jórésze soproni, csak ritkán találkozunk egy-egy messzebbről hívott nagyobb kaliberű művész szereplésével s eredményül provincializmus helyett kvalitásos művek létesülésével. Igy a festők közül Dorfmeister a balfi kápolnában dol-

Eberhardt Antal szobrász; született 1725 körül Győrött. Budán a század közepén jelenik meg, ahol a Vízivárosban Erzsébet nevű feleségétől

a következő gyermekei születtek: 1751 augusztus 16-án kereszteltetett Rókus, aki meghalt 1758 október 14-én; 1753 március 31-én kereszteltetett paulai Ferenc; 1757 szeptember 6-án kereszteltetett Mária Borbála; 1759 szeptember 17-én kereszteltetett József Mátyás (1). Budai polgárrá 1756 április 9-én lőn (2). 1757 augusztusában a városi tanácsnál panaszt emelt Mayrholdt Mihály asztalosmester ellen, hogy a vízivárosi szent Anna-templom xaveri szent Ferenc-oltárához készített munkájáért járó pénzt vonakodik kifizetni (3). 1759 május 21-én halt meg négyéves Krisztina leánya. 1766 szeptember 29-én feleségül vette Praun Rozália hajadont. Meghalt 1768 augusztus 7-én 43 éves korában (4).

Adataink szerint a következő műveket készítette Budán: A tabáni szent Katalin-templom tornyos homlokzata számára 1752-ben kőből faragott keresztet, vázákat, csavart volutákat, szent Katalin, szent András és szent Péter szobrát, 1753-ban pedig két vázát; e homlokzatművei az 1810. évi tűzvészben elpusztultak (5). A budavári Szentháromság-szoboremlékre faragott új kőcímerért 28 forintot kapott 1759 június 16-án (6). A vízivárosi Florián-kápolna számára 1760-ban stukkó-munkát végez, majd a szószék fa-plasztikáját faragja és elkészíti a homlokzat fülkéiben még ma is álló két püspöksüveges szent kőszobrait; 1761-ben folytatja a szószék diszítését, címereket és két vázát farag; 1762-ben a két mellékoltár oszlopkapiteljeit, lizenakapiteljeit, oromvolutáit, záró cikornyadíszét és egy cikornya-díszítésű állványt faragott fából (ein Jesu Kindlein Staffel ausgeziret mit ziraten) (7). A buda-újlaki templom számára 1762-ben címert faragott hat forintért (8).

A vízivárosi szent Anna-temlomnak okmányilag bizonyíthatóan az alábbi műveket készítette: 1757-ben a xaveri szent Ferenc-mellékoltár plasztikai díszét faragta Weber Lénárttal karöltve, ez oltár később újnak adott helyet; 1759-ben a homlokzat ormára az Isten szemét és azt imádó két angyalt, az alattuk levő ívmezőbe haditrofeás reliefet és Budaváros címerét faragta kőből; 1763-ban javította a két mellékoltárt; 1764-ben a templom belsejébe kapiteleket készít; 1765-ben öt új mellékoltárt fából és a plébánia temetőjébe két feszületet kőből farag; 1767-ben az szent Kereszt-oltárt javítja; 1768-ban a xaveri szent Ferenc-oltár számára négy gyertyatartót, két oldalszárnyat, három kánontáblát és szent Rókus, meg szent Sebestyén képeihez rámákat készít fából. Stíluskritikailag megállapítható, hogy a homlokzat Anna—Mária-szoborcsoportját is ő készítette 1795-ben (Lásd a Levéltári anyag III., IV. részét).

Vezetékneve Eberhardt, Eberhard, Eberhart változatokban fordul elő.

Bizonyosan rokona, talán testvére volt *Eberhardt János* ezüstműves, aki szintén győri születésű és Budán dolgozott, ahol 1760 július 8-án kötött házasságot Benyő Anna hajadonnal (9) és ugyanez év szeptember 5-én felvétetett a budai polgárok közé (10). 1771 május 30-án pedig a tabáni szent

Katalin-templom főoltára elé készített ezüstlámpáért 138 forint 24 krajcárt kapott (11).

A 18. század közepén az aradi minorita templom számára készített szobrokat *Eberhardt Ferenc* (12), aki a legnagyobb valószínűség szerint rokona Eberhardt Antalnak.

Jegyzetek: 1., 4., 9. Az anyakönyvi adatok mind a buda-vízivárosi szent Anna-plébánia matrikuláiból valók.—2., 3., 10. Budai városi tanácsi jegyzőkönyvek 1756., 1757., 1760. — 5., 7., 8., 11. Budapest Székesfővárosi Levéltár, Templomszámadások. — 6. Schoen A.: A budavári Szentháromság-szoboremlék. 1918. 13. old. — 12. Szendrei-Szentiványi: Magyar képzőművészek Lexikona 1915. 412. old.

Binder János Fülöp rézmetsző; született 1736 körül Pozsonyban. Úgylátszik, hogy Bécsben tanulta a rézmetszést. Valószínűleg 1760-ban telepedett meg Budán, ahol élete végéig maradt. 1760 augusztus 3-án házasodott a bécsi születésű Gruber Éva hajadonnal; tanuk Landerer Lipót nyomdász és Haufland János. Gyermekei: xaveri Ferenc Szilveszter 1763 dec. 31-én, Rozina 1767 augusztus 26-án, solanói Ferenc János 1769 febr. 7-én, János Károly 1769 november 19-én, solanói Ferenc 1773 április 22-én, Erzsébet 1774 november 6-án kereszteltettek. Felesége Éva 1810 április 22-én halt meg 73 éves korában. Ő maga pedig 1811 december 18-án húnyt el 75 éves korában (in inflammatione intestinorum) (1).

A Szendrei-Szentiványi-féle Magyar Képzőművészek Lexikonában nem említett műveiről a következőket jegyezhetjük fel. 1766-ban a budai városi tanács két ízben is fizetett neki azokért a rajzokért, illetőleg rézmetszetekért, amelyek Mária Krisztina és Albert főhercegi pár Budára való bevonulása alkalmából *Szerdahely György Alajos* jezsuita által tervezett diadalkapukat ábrázolták. 1769-ben ugyancsak a budai városi tanács xaveri szent Ferencet, Buda város védőszentjét ábrázoló rézmetszetű képéből 230 példányt vásárolt (2). A vízivárosi szent Anna-templomnak *Wagenschön Ferenc* által 1765-ben festett és nagy közkedveltségnek örvendő szent Alajos és Immaculata képeit metszette rézlapokra. Számos szenttárgyú képet metszett a vízivárosi szent Ferenc-rendiek és később a zárdájukba telepített szent Erzsébet-rendű apácák számára (3). Továbbá a következő könyveket illusztrálta rézmetszetekkel: Telek József Négy világító Úrnapi lámpások ... Kalocsán nyomtatott művét két metszettel 1765-ben; Wagner Carolus Collectanea genealogico-historica illustrium Hungariae familiarum Budán 1778-ban megjelent művét két táblával; *Rausch Franciscus* Elementa architecturae ... Budán 1779-ben nyomtatott könyvét tizenegy rézmetszetű táblával; Instruction für ... Waldämtern vom Jahre 1800 című munkát két rézmetszetű táblával; V. P. Francisci de Hieronymo e Soc. Jesu missionarii vita Pesten 1807-ben megjelent munkát egy rézmetszetű arcképpel; Ordinánsz Konstantin A Libanus havasi ... Szeged Városnak Segítő Boldog Asszonynak neveztetett kegyelmes képének történeti lerajzolása ... című művét a híres kegykép rézmetszetével.

Binder vezetékneve Pinter elírással többször fordul elő. Rokonságban állott-e a Budán 1750—1766 között működő *Binder Jakab* kőfaragóval, még bizonyításra vár.

Jegyzetek: 1. A vízivárosi Principalis Platea 226. számú házában lakott; az anyakönyvi adatok a vízivárosi szent Anna-plébánia matrikuláiból valók. — 2. Budai városi tanácsi jegyzőkönyvek, 1766.1769. —3. Némethy Lajos: A Budapest-vízivárosi Erzsébetiek. 1885. Metszeteit is közli.

Eberhardt Antal szobrász; született 1725 körül Győrött. Budán a század közepén jelenik meg, ahol a Vízivárosban Erzsébet nevű feleségétől

1778-ban és 1783-ban dolgozik. 1781-ben Mária Terézia királynőért tartott engesztelő gyászistentisztelet alkalmára gyászemelvényt készített, amelyért 81 forint és 45 krajcár összeget utalt ki számára a budai városi tanács (9).

Fia, *Mátyás*, szintén kőfaragó lett és 1796-ban a krisztinavárosi templomnál dolgozott atyjával és *Frank Lőrinccel* együtt (10); meghalt 1810 március 20-án.

Jegyzetek: 1. Budán a Vízivárosban lakott; az anyakönyvi adatok mind a vízivárosi szent Anna-plébánia matrikuláiból valók. — 2. Prothocall Eines Ehrsammen Steinmez und Maurer Handwercks de Anno 1755. Kézirat a Budapest Székesfővárosi [illegible] 3. Budai városi tanácsi jegyzőkönyv. 1757. —4., 5., 6., 8. Templomszámadások

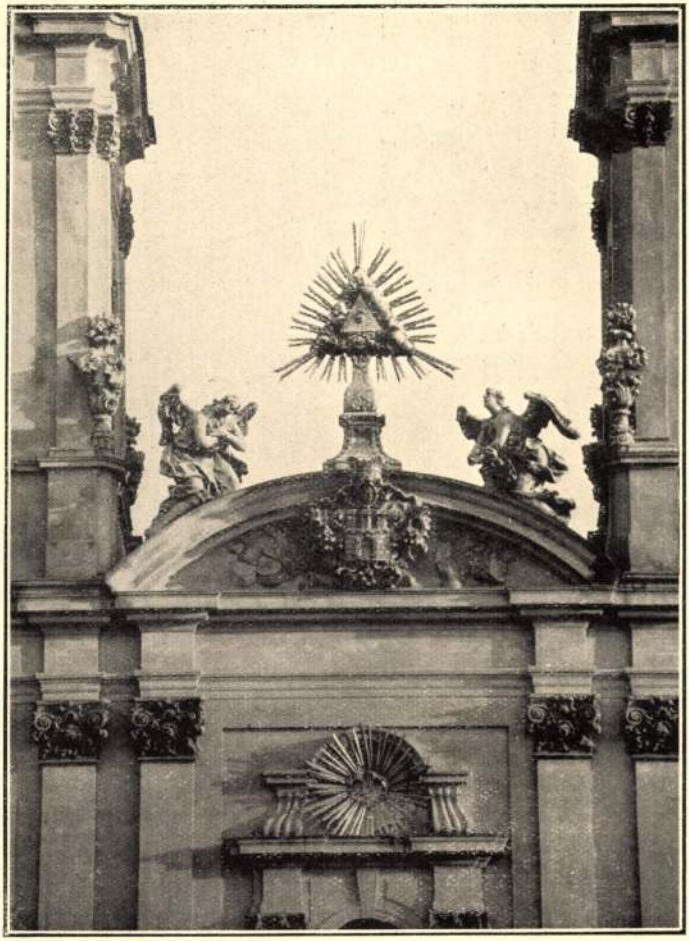

25. *Oromcsoportozat.*

erőteljesen a hangsúlyozott középszakaszból, amelynek oromívmezejét a harci eszközök elé meredő városcímert ábrázoló szimbolikus tartalmú relief tölti ki. A lágyan ívelő orompárkányon feloldva minden háttéri nyűgtől, festőien mozgalmas, légiesen könnyed, zsolozsmaszerű hangulattal teljes plasztikai csoport finom sziluettje vázolódik az égre (25. kép), két angyal leszállva hódol az Isten előrelátó gondviselését jelképező dicssugaras szemnek a középszakasz plasztikájából programszerűen kiütköző tartalom szerint azért, hogy az Isten gondviselésével török harcoktól megszabadult Buda városa templomot emelt Szent Anna tiszteletére 1758-ban (8).

E szimbolikus értelmű szoborcsoporttal zárul a középszakasz, amelyet mint az égfelé ujjongva felemelkedő két kéz a fejet, közrefog a felépítmény két toronyteste égbefúródó sisakjaival (15. kép). A finom műgonddal és ízléssel gazdag változatú profilokká ötvözött, szinte légiesen súlytalan, laternás sisakok, tipikusan barokk, öncélú külső építmények (Aussenbau), amelyek könnyed karcsúságukkal szerencsésen ellensúlyozzák a főhomlokzat nehézkes faltömegét és magasba iramodó alakjukkal lényegesen fokozzák a főhomlokzat áhított vertikalizmusát, de egyúttal meg is bontják, fellazítják annak zárt felületét szabad szárnyalásukkal. A torony magasságának gyakorlati szempontjai, hogy a harangszó messze szálljon, hogy az óra távolról is látható legyen, hogy útirányt adjon, hogy esetleg közbiztonsági őrhelyül

E templom belsejében, amelynek berendezése s felszerelése a szükségelt anyagi források híjján csak lassan és nem egyöntetűen haladt előre s a jezsuitarend eltörlésével részben hiányosan, szegényesen, részben bevégezetlenül maradt, az egyforma pilaszterfejeknek, az oratóriumok és zenekarzat azonos mellvédjeinek és az oltároknak nélkülözhetetlen ornamentális faragványai mellett az alakos szobrászat az oltárok, a szószék és az orgona díszítésével kapcsolatban jutott kiválóbb, sőt vezető szerephez. A templom belsejében 1838-ig a főoltáron kívül hét és a loretói kápolnában egy oltár állott. A korszak vallásos divatát követő loretói kápolna oltárát a Loretóból 1749-ben hozatott csodatevő Mária cédrusszobrának öltöztethető famásolata díszítette, amely inkább kegyes célzattal, mint művészi hatással rendelkezett (2). A lebontott mellékoltárok közül Luprecht szerint a szent Alajos- és az Immaculata-oltár képeit övezte két-két faragott angyal, amelyek azonban elkallódtak. A meglevő xaveri szent Ferenc-oltár felépítményét nepomuki szent János és borromei szent Károly álló szobra, alépítményét pedig xaveri szent Ferenc öltöztethető fekvőszobra, a Kereszt-oltár felépítményét szűz Mária s a szeretett tanítvány, szent János álló szobra díszítette, amely szobrok szintén nem maradtak fenn korunkra (3).

A hajó oldalkápolnáiban levő azonos alakú s díszítésű xaveri szent Ferenc- és Kereszt-oltár mai végleges megjelenésében 1767—1768-ban készült. Ez oltárok készítésénél a számadások hiányos személyi adataiból csak *Eberhardt Antal* szobrász közreműködéséről szerzünk tudomást; bár bizonyos, hogy a szobrászi munkát, miként 1757 ben, úgy most is *Weber József Lénárt* szobrásszal megosztva csinálta. Időrendben a Kereszt-oltár (29. kép) állíttatott fel előbb és annak a képére s hasonlatosságára készült párhuzamosan a később felállított xaveri szent Ferenc-oltár (4). Mind a két oltár az alacsony menzát övező magas faépítményből áll, amely a falhoz támasztva, illetőleg erősítve emelkedik a magasba, átvágva az ablaknyílás alsó, rézsűs peremét. A menza fölötti felépítmény tulajdonképpen az oltár képét vagy szobrát övező keretépítmény, amelyet kétoldalt egy-egy herma (30. kép.), egy-egy pilaszter és egy-egy oszlop fog össze s e háromfajta támaszték kiugró gerendázatáról erőteljes voluta támasztja a képpel ékes oromzat homorú ívelésű keretét; az oltár széleit, a hermák törzsét, a gerendázat frízét, a pilaszter- és oszlopfejeket, a voluta csavarodó csomóját és az oromzat párkányát aranyozott virág-, levél-, kagyló- s egyéb rocaille-szerű díszítés borítja; a herma-pilaszter-oszlop alkotta kulisszaszerű mélyedés konzolján a régi szobrok helyén egy-egy modern gyári színezett gipszszobor áll; a gerendázat párkányán egy-egy kedves meztelen angyalka ül, a voluta csomóján egy-egy bájos öltözött angyal térdel, az oromkép felett angyalfejecskék mosolyognak és a gerendázatot tartó hermák kecses meztelenségű ifjak felsőtestével pompáznak. A faépítmény márványutánzatra van festve; alapszíne szürke s vörös márvány színének a változataiból van összehangolva; a cirádák, oszlop-

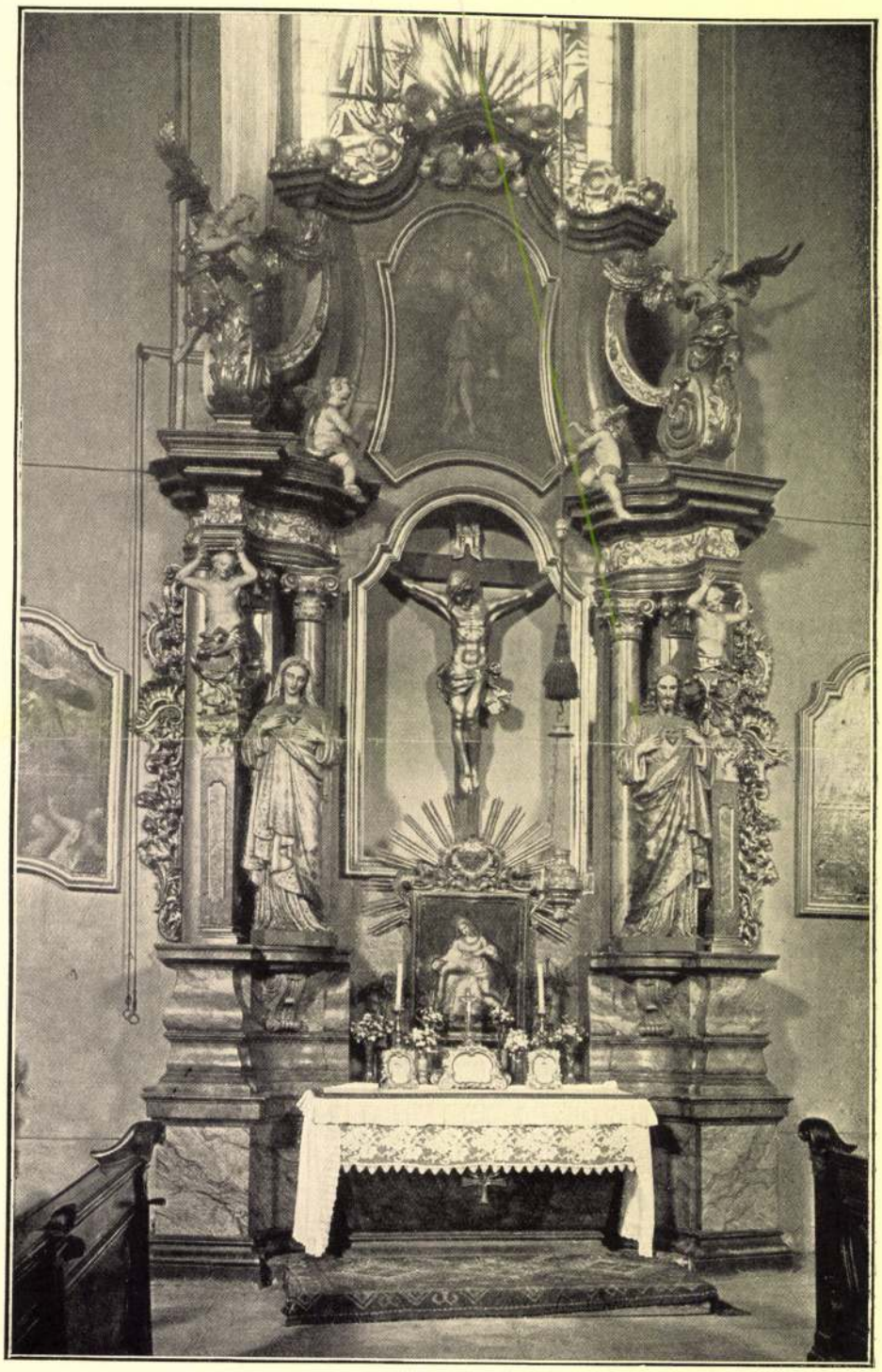

29. A szent Kereszt-mellékoltár.

24. Szent Anna és Mária szobra.

szolgáljon, hogy szimbolikusan mintegy az ég felé mutasson és így tovább, mindezek szinte lényegtelenek amaz esztétikai hivatással szemben, amely itt tökéletesen teljesül azáltal, hogy a tornyok sisakjaikkal együtt a nagy előtér nagyszerű hátteréül szolgáló főhomlokzat monumentális arányait kedvezően emelik, annak a városképben a környezet fölé való emelkedését előnyösen biztosítják, azt minden oldalról élvezetes látványossággá avatják és festői hatását a leghathatósabban fokozzák. Így ez a nehézkes vakolt falú főhomlokzat, amelynek merőleges síkját architektónikus és plasztikus dekoratív elemek, festett és aranyozott részletek gazdag változatú relieffé alakítják, összbenyomásában az oromzat plasztikájának és zöldpatinás sisakjainak a nyugtalan vonalú kontúrjával, meg szeszélyes sziluettjével szaporodva, bőséges díszben pompázó, festői hatású, monumentális látszatépítmény, amely a környezet tájképébe olvadó hangulati szépségeivel teljesen eléri hatásra szánt hivatását. Valóban csak látszatépítmény, mert három vízszintes szakasza mögött nincsen három hajó, emeleteire nem következnek emeletek, oromzata mögött teljesen elütő a fedélzet, vertikalizmusa nem tálál folytatásra ; előépítmény, amely ugyan a templomtest hosszúkás hasábjának egyik szerves oldalfala, de arcának változataival nem fejezi ki a mögöttes belső tér alakulását ; csak álarc ez a főhomlokzat, mert nem készít elő arra, ami mögötte van, mert ami mögötte rejlik, annak meglepetésképpen kell hatnia (9).

önfeláldozó teljesítése közben őt is megfertőzvén a kiütéses forrólázjárvány, ágynak esett és szeptember 11-én megtért Istenéhez, akit életében nagy példaadással szolgált (27).

A nagy buzgalommal lendített építkezés rövidebb-hosszabb megszakításokkal lassan engedett lendületéből és 1744-ben már pénz fogytán a hercegprímáshoz, majd a királyi kincstárhoz fordult pénzbeli segélyért a városi tanács; azonban eredménytelenül. Így nem volt más hátra, mint az építkezések állandó velejárójával, kölcsönpénzzel folytatni a munkát. És mivel az anyagi nehézségekből ítélve már gondolni sem lehetett az egész templomnak közeljövőben való teljes felépítésére, a városi tanács legalább a szentélytraktus kiépítését célozván, szeptemberben Hocheder J. György ácsmesterrel szerződést kötött a fedélszék és tető elkészítésére (28). Novemberben pedig a tetterős *Reck József* jezsuita atya kerülvén a plébánia élére, tőle telhető módon siettette a szentély befejezését, úgyhogy 1745 november 23-án trombitaharsogás és harangzúgás ünnepi hangja mellett befejezték a szentélykupola zárókövét. Majd a szentélytraktus kőfaragómunkáját a sopronmegyei *Kugler János* elvégezvén és a szentélybe nyíló emeleti oratóriumok erkélyeinek kőmellvédjeit a tiroli Griesből való *Weibl Tamás* szobrász kifaragván, 1746 július 21-én az egyházi hatóság engedélyével Graff Gábor budai jezsuita rektor áldással felavatta az új szentélyt szent Anna tiszteletére. Persze pénz hiányában a szentélynek megfelelő új belső berendezés megszerzése lehetetlenségbe ütközvén, a szent Anna-kápolna oltárait, szószékét és padjait helyezték el benne nagy sietve s július 26-án, szent Anna napján Reck atya mondotta benne az első misét a vízivárosi hívek örömkönnyezése között (29). Októberre a szentély alatti kripta elkészültével e templom építésének első korszaka befejeződött.

A részben felépített alapfalakat, amelyek a hajó derekát is körülzárva csonkán emelkedtek a földből, ideiglenesen deszkákkal és fatetővel övezték, hogy a hívek az időjárás viszontagságai ellen védve legyenek. Nagyobbszerű tőke hiányában egyelőre a meglevő szentélytraktus tetszetősebb berendezésére törekedett Reck atya; így 1746 karácsonyára új szószéket szerzett; 1747 márciusában a marburgi születésű *Mayrholdt J. Mihály* műasztalosnál plasztikával ékített új tabernakulumot csináltatott. Majd ugyanez évben a szentély episztolaoldalán levő helyiségben az akkor általánosan szokásos loretói kápolna kiképzéséhez fogott, amelyet Hamon Kristóf kőművesmesternek 1748 február 5-én bekövetkezett halálával a brünni származású *Nepauer Mátyás*, akkor még pallér fejezett be; s megérkezvén Loretóból az ottani csodatevő Mária-faszobornak hitelesített másolata, azt 1749 július 6-án ünnepi körmenettel e kápolna oltárára helyezte (30). 1750 húsvétjára Mayrholdt műasztalos, az esztergomi *Rieger J. Kristóf* szobrász és a bajor Dorstból való *Stettner Sebestyén* festő munkájának igénybevételével látványosságszámba menő új szentsírt állíttatott. És

kedvenc loretói kápolnája számára finommívű vasrácsot kovácsoltatott *Pügl Ignác* lakatosmesterrel, aki azt 1752 áprilisában mostani helyére szerelte fel.

Mindez azonban nem elégítette ki Reck atyát, aki a nem éppen épületes látványt keltő csonka egyház építésének a befejezését minden módon elősegíteni igyekezett; kivált azóta, hogy 1750 június 3-án orkánszerű szélvihar földrevetette a félbenhagyott templom deszkafalát és tetőzetét, nagy riadalmat keltve. Még ezévben Arnold Mátyás két szőllejét ajándékozta a templom céljaira. Majd 1751-ben Reck biztatására a városi tanács a helytartósági tanácstól azt kérelmezte, hogy az a sóárusítás bérletének a hasznát engedje át e templom építésének a céljaira. Közben Reck atya még a szószéket is felhasználta az építés folytatásának a népszerűsítésére s a hívek adakozó kedvének a felserkentésére; s 1752-ben szent Anna-ünnepén Perger jezsuita atyával is mondatott a csonka templomban szívbemarkoló szentbeszédet a templom méltó kiépítésének a szükségességéről. Kisebb adományok gyüjtése végett pedig a tiszteletreméltó Pommer Mátyás templomatya 1753-tól kezdve szombatonként vörös palliumot öltve magára kopogott a hívek ajtain. Még ugyanez évben a királynő beleegyezésével a budai sóbérlet jövedelme is ez egyház építésének a céljaira volt fordítható (31).

Így az építési alap némiképpen megerősödvén, 1753-ban megkezdődött a további építkezés Nepauer Mátyás kőművesmesternek vezetésével, aki valószínűen ezidőben végezhetett lényegtelen módosítást a templom eredeti tervén a bejárati szakasz boltozását illetőleg és átdolgozhatta a főhomlokzat külsejének dekoratív megjelenését. A folytatólagos munka a toronytestek alapzatainak az ásásával és azok cölöpözésével indult. Mivel azonban az északkeleti torony felépítése a plébánialak nyugati szárnya egy részének a lebontását követelte, a városi tanács 1754-ben azt a részt lebontatta s a plébánialak délkeleti sarkához délfelé nyuló sarokszárnyat emeltetett. Ezek után lassú munkával annyira haladt a falazás, hogy az 1756 áprilisában megtartott kánoni vizsgálat alkalmával már csak a hajó kupolája, a főhomlokzat emeleti szakasza meg a két torony hiányzott a templomról (32). Ez évben kapcsolódott e templomépítés kőfaragási munkájába az 1747 szeptemberében elhalálozott Weibl Tamás szobrász és az 1753 augusztusában elhúnyt Kugler János kőfaragómester helyére a már egyidőben Kuglerrel is együttdolgozó mainzi születésű *Jäger János Henrik* kőfaragómester és a Kugler özvegyével megházasodott griessbachi származású *Endl Ferenc* kőfaragómester, akiknek kezén megoszlott a templom faragandó köveinek és falaira alkalmazandó dekoratív plasztikájának a megmunkálása. Építés közben 1757 júniusában két család adományából a régi 1740-ből származó xaveri szent Ferenc-oltár helyett Mayrholdt J. Mihály asztalos, a győri születésű *Eberhardt Antal* szobrász, a budai származású *Weber József Lénárt* szobrász és a váci eredetű *Vogl Gergely* festő közreműködésével új olaj-

Eberhardt Antal

Vinc. ced.

Schoen Anna templ.

festményes és faszobros oltár emeltetett szintén xaveri szent Ferenc tiszteletére a szemben álló szent Keresztoltár párjául. Így állott az eddig vázolt állapotban a szent Anna-egyház, amidőn a Reck atya távozása (1752 okt.) óta évenként váltakozó jezsuitaplébánosok helyére 1757 november 3-án megérkezett a kedvező hirek hangulatával megelőzött steyeri születésű *Kögl Ádám* jezsuitaatya vízivárosi plébánosnak. Egyelőre az ő jöttével sem vett gyorsabb menetet az építés, de a következő 1758. év folyamán bizonyos buzdítással mégis elérte, hogy a főhomlokzat és a két torony nyers falazása befejeződött, amint azt a főhomlokzat középső ablakának a kerete fölé helyezett kőkartus kronosztikonja jelzi :

HANC AEDEM
PII CLIENTES ANNAE
POSVERE

A következő, 1759. esztendőben Hacker János Mihály ácsmesterrel május 6-án kötött szerződés alapján épült fel a toronysisakok belső faváza, amelyekre a kereszteket november 12-én és 14-én szerelték ; a régi három harangot pedig november 23-án és 24-én húzták fel a tornyokba. Ugyanez évben történt a főhomlokzat és a tornyok plasztikai díszének a kiképzése és pedig Jäger meg Endl munkájával a toronyablakok kőkeretei, a pilaszterek kapiteljei, az orom ívmezeje s a toronysarkok vázái, majd Eberhardt faragásával az oromzat Isten szeme, azt imádó angyalokkal, az orom ívmezőreliefje Buda város címerével (33) és a középfülkében elhelyezett szűz Máriát könyvből oktató szent Anna szoborcsoportja is. Ez a főhomlokzatot díszítő munka részben, mint a homlokzat öt ablaka keretének a faragása is belenyúlt az 1760. évbe, amelyben a grossglogaui eredetű *Gultz Ignác D. J.* kezdte a homlokzat plasztikai díszének a festését és aranyozását. 1761-ben *Remolt J. Jakab* budai rézműves elvégezte a toronysisakoknak rézlemezzel való befedését, amelyeket az ez évben megejtett kánoni vizsgálat már rézlemezekkel borítva talált (34), amint azok a pozsonyi származású *Binder J. Fülöp* által Buda városáról 1761-ben készült rézmetszetű képen láthatók (35). Ez év márciusában a templom zászlóval gazdagodott, amelynek Krisztus arculütését és a bűnbánó Magdolnát ábrázoló képeit a budai származású *Schervitz Mátyás* festette Volmuth Teréz pékmesterné valóban bánatpénzén, amelyre őt az érseki helynök ítélte büntetésképpen, mivel a templomban egy asszonyt arculütött (36).

Ez időben a templomtest struktív elemeiből már csak a nyolcszögű hajó kupolájának a falazása hiányozván, e legnehezebb feladat megoldását Nepauer templomépítő elődjének a fia, a Budán született *Hamon Mihály* társaságában, akivel már a toronytestek építésének a munkáját is megosztotta (37), készítette elő s annak falazását a kétesztendei bécsi tartóz-

kodásából plébániájára visszaérkezett (okt. 12.) Kögl Ádám legnagyobb örömére 1762 november 4-én záradékával szerencsésen befejezte (38). A hajókupola ellipszoidjának a kiképzésével lezárult a templomtest építésének második és egyúttal befejező korszaka.

A következő évben Kögl plébános a templom hiányzó plasztikai díszének és belső berendezésének a kiegészítése végett azok költségeire gyüjtést indított hívei között. Alig indult meg a gyüjtés, amidőn június 28-án hajnalban heves földrengés lesodorta a nyugati torony keresztjét, megrongálta a torony sisakját, falazatát és a plébánialakot, amely kárnak a rendbehozatala nagy költséggel terhelte meg az amúgy is kimerült templomépítési pénztárt (39). Így azután a templom díszítésének a munkája csak lassan haladhatott előre. A belső pilaszterkapitellek munkája mellett 1764-ben Endl Ferenc kifaragta a főbejárat oszlopos kőkeretét, amelynek kőszobrait Weber Lénárt 1765-ben készítette s ezekkel a főhomlokzat plasztikai dísze befejezéshez jutott.

Kögl temploma belsejének művészi berendezését még nyári pihenő utazásai közepette is állandóan szeme előtt tartván, fáradhatatlanul gyüjtögetett anyagi eszközöket annak megvalósítására. Egy ilyen gyüjtőíven még a Bécsben működő *Wagenschön Ferenc* festő is az adakozók között szerepel. Folytonos ernyedetlen adománygyüjtéssel Kögl elérte, hogy 1765-ben a meglevő xaveri szent Ferenc- és szent Kereszt- mellékoltárokhoz öt új mellékoltárt emeltetett Eberhardt Antal szobrász munkájának igénybevételével szent Alajos, a szeplőtelen Szűz, Mária Magdolna, szent István magyar király és Jézus szent szíve tiszteletére s a falak díszéül Ádám, Éva, paduai Antal, Apollónia, Borbála, solanói Ferenc, neri Fülöp, loyolai Ignác, József, Judás Thaddeus, alexandriai Katalin, László magyar király, Lipót, Peregrin, Péter apostol, Kostka Szaniszló s Tekla szentek függőképeit szerezte, amely oltárfestmények és függőképek mind Wagenschön Ferenc műhelyéből kerültek ki (40). 1767-ben megnagyobbította a templom szentélye alatt elterülő kriptát, kiterjesztvén azt a templom hajója alá. És ugyanez évben fogott bele az új képek környezetében ósdian ható xaveri szent Ferenc- és szent Kereszt-mellékoltároknak új oltárokkal való kicserélésébe, amelyek — plasztikai munkáját Eberhardt Antal végezvén 1768 augusztus 7-én bekövetkezett haláláig, xaveri szent Ferenc oltárképét pedig Wagenschön Ferenc festvén — rendeltetésükre készen lettek 1768 végén. Még ez évben ugyancsak Wagenschön Ferenctől származó szent Dismas, Borgia szent Ferenc, regisi szent Ferenc, a három japán vértanu, szent Rókus és szent Sebestyén függőképeivel gazdagította temploma falait Kögl.

A finom faragású rámákba foglalt olajfestményekkel ékes templomot 1770-ben, Péter és Pál napján meglátogatta a vallásos özvegy *gróf Zichy Miklósné született Berényi Erzsébet grófnő*, aki mise végeztével megtekintvén e templom szépségeit, Kögl atya kérésére elhatározta, hogy a szegényes

5. *Berdarini József loretói lelkész levele*, amelyet Reck József budavízivárosi plébánoshoz írt 1748 október 19-én a loretói Mária-szobor ügyében. Fasc. 6. No. 296.

Laureti 19 Octobris 1748
Rde in Xto Pater
P. C.

Quod bonum faustum, felixque Urbi huic Regiae sit, cedatq ad gloriam Virgineae Matris, ejusque cultum in Mariano hoc Regno plurimum augeat, Lauretanam, quam à me petijt, Statuam, ijsdem, qui in nostra Sacra Statua visuntur, coloribus adumbratam, et consulto modo consecratam, atq ob id Sigillo Sae Domus munitam, R. et V. transmitto. Commendavi eam honestissimo Viro D. Joanni Mosseck, origine Germano, praediviti Lauretano Mercatori, qui eam suis cum mercibus Tergestum, inde Viennam sin misit, certe prope diem missurus est. Porro de pretio cum eo convenire non potui, quod diceret, semetipsum hoc ignorare, suo ab Amico, qui illam Tergesto Viennam advexerit, constituendum. Interea certum me esse jubet non nisi justum petitum iri. Caeterum areae illam, bene munita, inclusi, funiculis etiam, ut videbit, ligavi, injecta magna rudioris cana bis vi firmavi, ut ne per motum detrimenti quidpiam acciperet nam hoc solum cavendum erat, siquidem à pluvia nihil de coloribus, utpote oleo commixtis, abstergi potest. Arca apertâ ad caput Virgineae statuae scutella querenda est, canabe ut ne frangeretur, involuta, et ipsa sigillo Sae. Domus, teste quod Sacram hanc Scutella contigerit, munita : et tum demum eae, quae in cista sunt de canabe tuto ad partem proijci possunt. Attamen cavendum, ne in extrahenda Statua Sigillum atteratur. Est hocappositum ex parte posteriori Statuae plane pedibus opposita. Porrout facturum sumptuum rationem reddam : Missi mihi Roma sunt noti 17 Rhenenses in Scutis Romanis octo, cum sex bajoccis. Singula Romana Scuta continent Paulos sive Julios 10: Pauli vero seu Julij Singuli totidem, nempe 10 bajoccos. Hac divisione praeposita en rationem Villi cavis meae

	Scuta.	Julios.	Bajoccos.
In Statuam	5		
In Picturam	2		
In Cistam	4		
In Scutellam	5		
In Ceram Hispanicam	6		
In vetus Jesuiticum indusium Sartori	9		

In Sartoris famulum pro labore in ferenda, imponenda cista ac Statua Jul. 1. Bajocc. 1. (Zárjelben Reck jegyzete : ide . 17. fl. Rh. a nostro quodam saccerdote pro statua donati) Facta additione conficientur nullonegotio à . . . .

Ubi statuam acceperit, et quid latori datum sit, certior fieri volo. Me vero veteri benevoleae atq ad Aras memi. commendo, cum plurima ad Amicos Saluti. R. et V. Humillus n Xto Servus *Joseph Berdarini.*

Külzeten:

Rde Patri in Christo, Patri Josepho Reck, Residentiae Soctis Jesu Superiori per Venetias. Viennam, *Budae* In Civit. Aquat.

6. *Kivonat a vízivárosi plébániatemplombeli loretói kápolna számadásaiból,* évszám nélkül, de bizonyosan 1748-ból. Fasc. 6. No. 1.

Aufsatz zu desen Loreda Cabeln in der Pfahrkirche als Maurer . . . Hantlanger . . . Rodefarb . . . Kalch . . . Summa Fl. 8·54 . . . Mathias Nöbauer Vorgestölter Ballir bey Widib Hamanin.

Ennek hátlapján :

	R. Frt.	Kr.
Pro Sacello Laur. Ä. D. Mayrholt Statuario detracto	2	—
lapicidae interim	4	12
Pictori	1	—
lapicidae interim	4	10

	R. Frt.	Kr.
item lapicidae	4	—
item lapicidae pro 3 gradibus	1	38
item lapicidae pro pede arae	1	—
Pictori pro inargent	3	—
Item pictori	4	10
Item pictori	3	—
Item pictori	4	10
Item pictori	4	10
Item pictori	1	—
Pictori pro inaurare coronam	2	51
statuario pro eadem	1	17
statua postamento sant 5 pedes pro inargentare antipendii	7	—

7. *Vogl Gergely budai festő nyugtája*, kelt 1757 július 23-án; az összeget Mayer F. plébános fizette ki; csak az aláírás Vogl kezeírása. Fasc. 6. No. 6.

Quittung

Per 36 F. so ich endes unterschribener für das, von mir gemahlene Alter Blattl des Heil : Xaverij von R : P : Superiore Franc : Mayr è S : I richtig empfangen. Erkund dessn mein unter schrifft Actum Offen den 23 Julij 757
Id est : 36 F

Gregorius Vogl (s. k.)
Mahler

8. *Eberhart Antal budai szobrász nyugtája*, kelt 1757 augusztus 12-én, az összeget Mayer F. plébános fizette ki; csak az aláírás Eberhart kezeírása. Fasc. 6. No. 5.

Hiermit bezeuge, das mir von R : P : Superiore Franz : Mayer è S : J 4 Ducaten, alss ein von Ihm zubezahlen zwar nicht schuldiges geld, wegen der zum Heil : Xaveri altar verfertigter Bildhauer arbeit richtig gezehlet worden Ofen Aug 757.

Antonius Eberhart (s. k.)
burchlicher bilthauer

9. *Weber József Lénárt budai szobrász nyugtája*, kelt 1757 szeptember 3-án; sajátkezű írása és aláírása. Fasc. 6. No. 3.

Quittung per 16 G : R : Welche Ich undengesetzter von Iro hochwürden Herrn Herrn Pater Superior (von wegen Verferdigung des Andipendij S : Francisci Xaveri in bilthauer arbeit bedreffendt:) habe richtig und bar embfangen das ist 16 Gulden zu dessen bekreftigung habe ich mein Handschrift und Signet hirhergesetzt.
Signatum Ofen den 13 Septembris 757.

(P. H.)

Joseph Leonard Weber burger (s. k.)
und bilthauer zu Ofen in Fischerstadl

10. *Mayrholt János Mihály budai asztalos nyugtája*, kelt 1757 szeptember 20-án. Fasc. 6. No. 11.

Quidung

Per zwey gulden, wellche ich Endts benander vor Exträ arbeith zu dem H : Xaveri aldar gemat und von Ihro Hochwirtig R : P : Suberior Richtig Empfangen habe bescheine hirmit Ofn d 20 September 1757

Johan Michael Mayrholt (s. k.)
dischler Maister

és pilaszterfejek, a fríz, az angyalok ruhája s szárnyai aranyozottak ; a hermák és angyalok üde testei fehérre festve.

E két mellékoltár, amely architektúrájában azonos egymással és ornamentikájának a motívumai is párhuzamosak, alakos plasztikai díszében,

30. Részlet a xaveri szent Ferenc-mellékoltárból.

mint az angyalok, hermaifjak és szentek szobraiban csak azok elhelyezésére egyező, ellenben azok tartalmi jellemzésére s alaki megjelenésére nézve természetszerűleg eltérő. A festői architektonikus elemekből összeállított, erős fény- és árnyékhatású profilokkal tagozott, szeszélyes vonalú cikornyákkal meghintett, nyugtalan mozdulatú alakokkal megtüzdelt, nemes színes anyagokat mímelő oltárok abból a fajtából való rokokótípusok, amelynek válfajaival az osztrák-német művészeti területen s a felső

Duna medencéjében seregestül találkozunk (5). Az architektúra támasztó elemeinek kulisszaszerű elhelyezése, a tektonikus elemek gazdag fény- és árnyékhatása, az ornamentikának, meg a plasztikának szinte vibráló nyugtalansága s mindezt elborító változatos színezés egyrészt az anyag szegényességét elfedi talmi csillogásával, másrészt az egésznek benyomását festői hangulattal teliti. E számos, gondos faragású részletből nem annyira felépített, mint inkább összeállított oltárok egyetlen eleme sem öncélú, hanem arra hivatott, hogy gazdag alaki s színbeli változatosságával a különben szegényes oltároknak káprázatra törekvő összhatását hatékonyan fokozza. A rokokó dekoráció festőiségében pompázó mellékoltárok oltárképe vagy oltárszobra s a keret szoboralakjai között tartalmi vagy legalább egymásra utaló kapcsolat áll fenn. Így a Kereszt-oltár, amelynek középrámájában festmény helyett kék háttérrel a keresztrefeszített Megváltó fából faragott és arannyal bevont szoboralakja ragyog elő (eredetileg még kígyóövezte földgömb állott alatta), valóságos kálváriai jelenet volt, amíg a mostani tartalmilag, alakilag, színbelileg különváló Jézus szíve- s Mária szíve-szobor helyén eredetileg a fájdalmas anya, Mária s a kedvenc tanítvány szent János szobrai állottak ; az oromzat angyalai pedig az oromkép szent Mihály angyalával állanak érintkezésben. A Kereszt-oltár feszületének síma mintázású, lágyformájú, finoman faragott Krisztusteteme, amely gyakori szobrászati téma jóval az átlagon felül van megoldva, a hermák üde ifjú testének és a könnyed testű angyaloknak plasztikai finomságaival rokon.

Ha okmányszerűleg nem volna bizonyos, hogy e mellékoltárok plasztikájának a faragásában résztvett Eberhardt, úgy a Kereszt-oltár evangéliumoldali volutájának a göngyöletén térdelve, kezét mellén keresztbetevő angyal alaki s tartalmi felfogásából, amely a főhomlokzati oromcsoportozat baloldali angyalának az édestestvére, következtetni lehetne Eberhardt részes munkájára. Természetesen részletező elszámolások híjján és főleg megfelelő hiteles összehasonlító anyag nélkül nem tisztázható részletesen Eberhardt részvétele. Ez oltárok bizonyosan a régi oltárok alkalmas részleteinek a felhasználásával Kögl Ádám jezsuita atya irányítása mellett készültek valószínűen osztrák-német oltár mintájára. Az előző régi oltárok közül a xaveri szent Ferenc-oltárról tudjuk, hogy Eberhardt és Weber csinálták a plasztikáját (6) ; ismeretes, hogy a vízivárosi szent Flórián-templomot plasztikai dísszel szintén Eberhardt és Weber látták el (7) ; tény, hogy az új xaveri szent Ferenc-oltár kiadási jegyzékében Eberhardt már mint halott szerepel († 1768 augusztus 7.) és e jegyzékben folytatólag más szobrász összegei is szerepelnek ; végül tudjuk, hogy az új oltárok készítése idején Weber is felvett részletmunka megnevezése nélkül bizonyos összegeket. Mindezekből valószínűen következik, hogy a Kereszt-oltár és a xaveri szent Ferenc-oltár plasztikai részeit a ma már hiányzó mellék-

A Ttemplom szobrászata

Tágabb értelemben minden épület, így a templom is plasztikai tömeg, amely belsejében teret zár magába s amelyet külsejében szabad tér és levegő övez. E plasztikai tömeg belső homorulata s külső domborulata között levő megszilárdított anyag felülete rendesen a belső zárt tér alakulatainak a külső kinyomata. A templomépület héjjának, falazatának alakja azonban a barokkban gyakran bővül vagy célszerűségi vagy főleg díszítési célzatból olyan építészeti vagy plasztikai elemekkel, amelyek az épület belső térbeli alakját, volumenjét külsőleg alig éreztetik, sőt elhomályosítják és a belső tér alakjától különböző, külső plasztikai tömeget festőivé varázsolják. Ilyen festői jellegű a szent Anna-templomnak a főhomlokzata is, amelynek szimmetrikusan elrendezett reliefje középszakaszát tektonikus dekoráció keretében gondos tartalmi program szerint összeállított szobrok díszítik.

Ennek az alkalmazott plasztikának tartalmi alaphangja a rokokó ízű főbejárat (14. kép.) gerendázatán álló Hit, ülő Remény meg Szeretet lelkileg elmélyített, alakilag sok aprólékossággal kifaragott, szerkezetileg csak tektonikus szimmetriával egymásra utaló kőszobraival csendül meg. A rokokós játszisággal telített, népies felfogással jellemzett, számos részlettel, ránccal közeli szemléletre szánt, több utánérzéssel, mint eredetiséggel megfogalmazott Erények szobrai *Weber J. Lénárt*nak inkább gyakorlott technikai készségéről, mint művészi invenciójáról tanuskodó alkotásai. Ez alárendelt jelentőségű, szerény igényű szobroknál több öncélúsággal jelentkezik a felső emelet fülkéjébe helyezett szoborcsoport (24. kép.), amelyben szent Anna jobbjával átkarolva leányát, Máriát, a baljában tartott könyvből imára oktatja. Az egy darab kőből zárt kontúrban kibontakozó anya s leánya csoportja bő ruhájának nagyfoltú ránc-, illetőleg árnyékvetésével hatásosan emelkedik ki a fülke homorú mélyéből ; a helyes stílusérzékkel ható formákra nagyolva faragott csoport, amely tetőtől-talpig aranyozástól csillogott, *Eberhardt Antal* műve, aki e szoborcsoporttal majdnem egyidőben készítette a víziárosi szent Flórián-templom főhomlokzatának szintén fülkékbe helyezett szent püspökök szobrait. A templom patronájának monumentális hatású kőszobra felett levő ívmező reliefjében (25. kép.) a török hódoltságból fegyverrel felszabadított Buda városának, mint e templom kegyurának hadieszközökkel övezett kőcímere lebeg dicssugaras felhőkoszorús háromszögbe szerkesztett Istenszeme védelme alatt, amely az ívmező párkányán elhelyezett állványon emelkedik két alászállott angyaltól imádva. E szimbolikus tárgyú, szimmetrikus elrendezésű, gazdag sziluett hatásra kiképzett oromdísz két, tartalmilag és alakilag kiegyensúlyozott angyalszobra vallásos művészi ihlet munkája ; a szárnyalva térdre ereszkedő angyalok egyike mellére keresztbetett kézzel a feltétlen, hálával telt hódolatot, másika pedig összekulcsolt kézzel a könyörögve csodálatba merülő imádatot testesíti meg zsolozsma-

szerű hangulattal és annyi festői bájjal, hogy e főhomlokzat középszakaszának legmegragadóbb hatású befejezésévé teljesedik e szintén *Eberhardt Antal* készítette oromcsoportozat (1).

A szobrokkal kidomborított középszakasz plasztikájának egyes szobrai a pilaszterrendek kapiteljeinek, gerendázatának és az ablakkereteknek a falfelület ugyanazon síkjába helyezett aktív dekorációjával szemben mind más viszonylatban, különböző síkban alkalmazkodnak a fal síkjához ; a Remény meg a Szeretet kisméretű, de mozgalmas szobrai távolabb a fal síkjától, lábukat lógatva ülnek a kiálló oszlopok gerendázatának a párkányán ; a Hit alakja már a fal síkjához szinte támaszkodva az íves gerendán áll, átvágva sziluettjével a főablakkeret párkányát ; szent Anna csoportja falbavájt fülkéből domborodik ki ; a relief harcieszközei a fal síkjára faragva övezik az előrehajolva lebegő városcímert ; és az Isten szemét imádó angyalcsoportozat az ívmező párkányán szabadon rajzolódik az égre. A szobrok különböző síkbeli elhelyezése, ezáltal változatos árnyékvetése s eltérő sziluett hatása nem ötletszerű véletlen, de a főhomlokzati falsík festői hatásának előmozdítását tudatosan célzó eszköz, amit még aranyozással és színezéssel is elősegítettek. E szobrok művészi minősége külön-külön véve különböző értékű ; a cikornyás fodrú Erények naív, szinte népies íze, a zárt Anna—Mária-csoport érdes monumentalitása, a relief kezdetleges laposssága, a ferdelebegésű kőcímer dús cifrája, a szeszélyes vonalzatú oromcsoportozat szárnyaló könnyedsége, szinte légies átlátszósága vegyes szépségértékelést vált ki. S ha külön-külön taglalva, egyenként elkülönítve, önmagukban véve e szobrok némelyikének művészi jelentősége csökkenne is, közös sajátságuk és egyúttal közös kiválóságuk, hogy mint az adott dekoratív keret alkotórészei lemondva öncélú szépségértékükről, fegyelmezetten alkalmazkodnak a főhomlokzat egészének egységéhez és alárendelődve beolvadnak az összbenyomásba. A főhomlokzat, — amelynek aktív és passzív dekorációját Nepauer a Hamon-féle tervezet alapján nem ötletszerűen, de alaki s tartalmi indokolással állította össze mai végső arculatára, — 1759-1765 között készült különböző értékű szobrainak a ruházatát még erős barokk szél fodrosítja, mozdulatait már extázist nélkülöző, enyhébb, inkább magába zárkozó lelkiállapot irányítja, amely az arcokon bizonyos szentimentális lágysággal, érzelgős hangulattal jelentkezik. A barokk lelki viharzása elült, csak a fodrai éltek még és a kiélés mesgyéjére, az átalakulás fázisába jutott kései barokk pedig lágyuló, csendesebb lelkiállapot tükrében átmenetileg érezteti a stílusfolyamat változását, amelynek első csiráit Budán a barokkhoz görcsös ragaszkodással vádolt jezsuiták a kor lelki szükségleteinek a változásaihoz alkalmazkodva, hintik el ; hiszen Eberhardt és Weber bizonyosan nem az ő intenciójuk ellenére jellemezte s faragta e szobrokat az ő plébániatemplomuk számára, amelynek úgy külső, mint belső díszítését, illetőleg e díszítés programját, tartalmát a jezsuiták állapították meg.

1750 k. telepedett le s
1756 ápr. 9. szerzett polgárjogot. 1752-53. a tabá-
ni sz. Katalin-templom homlokzata részére deko-
rativ szobrásznunkákat végzett s tőle valók vol-
tak u. ott sz. Katalin, sz. András és sz. Péter
szobrai (valamennyi az 1810. évi tűzvészben pusz-
tult el), 1757. a vizivárosi sz. Anna-templom
Xaveri sz. Ferenc oltárán dolgozott, 1759. a buda-
vári Szentháromság-szoboremlékre új kőcimert

faragott ♀, 1760–62. a vizivárosi Florián-kápolna
számára stukkó-munkát végzett, a szószék fa-
plasztikáját faragta, ~~[illegible]~~ elkészítette a homlokzat
fülkéiben ~~ma is álló két püspök süveges szent~~ szent Miklós, és szt. Balázs
köszobrait és ezeken kívül apróbb dekorativ fa-
munkákat is végzett ~~készített~~, 1762. cimert faragott a bu-
dafújlaki templom számára, 1765. a vizivárosi
sz. Anna-templom részére öt uj melléholtárt fá-
ból és a plébánia temetőjébe két feszületet kö-
ből faragott, s ugyanusak e templom részére apróbb
javításokon kívül 1768. a Xaveri sz. Ferenc oltár
gyertyatartóit, két oldalszárnyát, három kánontáblát,
valamint sz. Rókus és sz. Sebestyén képeinek rámáit
készítette.

♀ s a vizivárosi sz. Anna-templom homlokzat or-
mára az Isten szemét és az azt imádó két
angyalt, az alatluk levő ivmezőbe haditrofeák
reliefet és Budaváros cimerét faragta kőből,

Schoen Arnold: A budai szent Anna-templom.
Bpest 1930. 155–156. l.

V: Az óbuda. kolostor és templ

Bertalan kiscelli trin

1942

43. l

44-46, 53-54. l.

Eberhardt Antal

IV.

A trinitárius templom szobrai és belső berendezése

A kiscelli trinitárius templom berendezése és oltárainak kiképzése egységes elgondolás alapján történt. Az erről szóló tervezetet Bebo Károly szobrász és egy trinitárius atya 1758 végén, vagy 1759 elején készítette el.[156] A tervezet tartalmi gazdagsága és a bonyolult vallási szimbolumok theologiailag képzett trinitáriusra vallanak. A művész feladata volt az elképzelések megvalósítása. A tervezetben leírt oltárképek a rendelkezésre álló összehasonlító anyaggal lényegileg megegyeznek, így valószinűnek látszik, hogy a terv elkészítése a festő és talán az építész bevonásával történt.

Bebonak irányító szerepe a templom berendezésénél és döntő szerepe a belső szobordísz elkészítésénél arra engedne következtetni, hogy része volt a templom homlokzati szobordíszének és a kőkorlátos lépcsőháznak kiképzésében is. Megnehezíti a kérdés megoldását, hogy az óbudai Zichy-kastély szobrainak nagyrésze elpusztult. Ennek az épületnek plasztikája is számos egyezést mutat a kiscelli kolostortemploméval. A két épület építési ideje majdnem egybeesik. A stílusbeli összefüggéseket logikai meggondolások is alátámasztják: a Zichy grófoktól foglalkoztatott mesterek egyaránt résztvettek a családi kastély és a támogatásukkal létrejött templom kivitelezésében. Az óbudai kastély felépítésére Bebo Károly szobrászudvarmester és Jäger János Henrik építész-kőfaragómester együttesen vállalkozott.[157] A kőfaragó-építész és a szobrász működésének kettéválasztása csak stilisztikai egybevetések alapján történhet. Jäger szerepe az épület tervezésénél már

tisztázott. Az ő Mayrhoffer András köréhez kapcsolódó, sematikus szögletességre hajlamos formakincse ismerhető fel a homlokzati erkélyek és a lépcsőkorlát szalagfonatos osztásában, valamint a szemöldökpárkányok diszitésében. Bebonak Georg Raphael Donner pozsonyi iskolájára való formafelfogása a lépcsőkorlát puttó-diszén hagyott nyomokat. A trinitárius kolostor nagyobbik lépcsőházának kőkorlátja, — a kastélykorláttal azonosságig egyező arányaival, a szalagfonatszerű osztások másolásnak ható ismétlésével, — Jäger tervezésére utal.

A templomhomlokzat hatalmas fülkeszobra, Mathai Szent János, rongált állapotban szerencsés véletlen folytán megmaradt és csak nemrég hoztuk napvilágra. Párdarabja Valois Félixet, a trinitárius rend másik alapitóját ábrázoló szobor, a katonaság átalakításának áldozata lett. Ledöntötték egy utólag bevágott ablaknyilás miatt, amely a szoborfülke mögötti toronyszobába nyilott. Csak a szobor talapzata maradt meg. Mathai Szent János szobrának kiálló ruharedőit és arcának egy részét lefaragták, nehogy útjában legyen a szoborfülkét eltakaró téglasornak. Az átalakító épitész a szimmetria kedvéért az utólag kivágott toronyablaknak megfelelő mélyedést vágatott a ruharedőkbe. A kemény mészkőből faragott, előkelő és nyugodt testtartású hatalmas szobor csigavonalban kiszélesedő talapzaton áll. Baloldalán mezitelen angyal, jobboldalán kiváltott rab térdel. A kisméretű rab eltorzított arányai miatt nem érdemelne különösebb figyelmet, ha a kerek fej magyaros típusa jellemzően megformázott, hosszan lelógó, sodrott bajusszal, nem árulna el szoros stílusösszefüggést az óbudai Zichy-kastély nyugati homlokzatán a középső erkélyablak szemöldökpárkányába illesztett és diszitő elemnek szánt férfifejjel. A hajviselet, bajusz, arctípus és a kőmegmunkálás egyezése kétségtelenné teszi a szobrász azonosságát. A diszitő fej sematikusabb arckifejezése mellett a rabszolga realisztikus primitívsége portrészerűbben hat, de ez a különbség kizárólag a diszitőtag természetében keresendő. Nem tartjuk valószinűnek, hogy Bebo, az előkelő szobrász-udvarmester, akinek működése az „uradalmi épitési felügyelő" címmel közelíthető meg legjobban, alárendelt díszítő elemeket faragott volna. Tevékenységéhez a tervezésen és a lényegesebb szobrok kifaragásán kivül főleg a munkák megszervezése tartozott. A nyugták, elszámolások,

költségvetések, szerződések arra mutatnak, hogy a vállalt munkákat számos mesterember, kőfaragó, aranyozó, asztalos, lakatos, stb. bevonásával végezte.[158] Mai szóhasználattal a vállalkozó fogalmával lehetne szerepét megközeliteni. Kétségtelen az is, hogy tőle tervezett és megszervezett munkákban nemcsak személytelen mesteremberek vettek részt, hanem az akkori Buda két jelentős szobrásza, Weber József és Eberhardt Antal is.[159] Azokat a munkákat, amelyeket Bebo vállalt, csakis stíluskritikai vizsgálattal lehet személyhez kötni. Ezeknek a munkáknak egy csoportja határozottan Donner pozsonyi körére, esetleg az osztrák mesterrel való közvetlen összefüggésre utal. Pozsony szerepét a barok korban a középkori Kassa jelentőségével lehetne összehasonlitani. Számos jelentős művész müködik Pozsonyban, az akkori Magyarország politikai centrumában, de jelentősebb az a körülmény, hogy a XVIII. század első felében kialakuló helyi jellegü művészi hagyományt, valószinüleg ebben a városban alakítják ki. Donner Pozsonyban kibontakozó művészete a hazai szobrászatnak egy nagy emlékcsoportjával hozható összefüggésbe. A XVIII. század közepe táján a pestbudai szobrászatot is sok szál füzi személyéhez. (Hebenstreit: A belvárosi templom kálvária csoportja. Gode: (?) Az egyetemi templom szószéke.)[160] A Bebo személyével kapcsolatos emlékanyagnak egy részén arányosan felépített alakokat, anatomiailag helyesen megformált testeket, Donner formakincsére emlékeztető puttókat, antikizáló elemeket figyelhetünk meg. Csak néhány példát említünk. Nepomuki Szent Jánosnak az óbudai plébánia templom előtt lévő, eredetileg festett kőszobra, amely régen a Nagyszombat-utcánál állott, a Szent Flórián szoborral együtt,[161] bár Matthias Rauchmiller által megteremtett típushoz tartozik,[162] lélekben sokkal közelebb áll Donner linzi Nepomuki Szent János szobrához.[163] Bebo szobrán a ruharedők mögött érezzük a jól felépített testet, állása és mozdulata biztos, arckifejezésének nyugodt áhitata kitűnő jellemábrázolóra vall. Donnerre és körére utal az óbudai templom keresztoltárának feszülete. (13. kép) Krisztus nyugodt szenvedő alakja anatomiailag iskolázott művészt árul el. Bebo izmos, széparcú puttói játékos mozdulataikkal Donner gazdagabb fantáziával ábrázolt puttóinak szárazabb ismétlései. Gróf Zichy Miklós síremlékének egyik megmaradt része, a trinitáriusok alapítójának arcképreli-

efje, (17. kép) Donnernek VI. Károlyt ábrázoló márvány domborművével[164] hozható kapcsolatba. Másolásnak ható átvételre mutat a trinitárius templom szószékének egyik mellvéd-reliefje, egybevetve G. R. Donner Krisztust és a szamariai asszonyt ábrázoló domborművével.[165] Az egyénibb Eberhardton kívül valószínűleg modelljeit pontosan kivitelező tanítványok és segédek is működhettek mellette. Erre enged következtetni a trinitárius templom szószékén a kelyhet tartó angyalnak bizonytalan tartása, együgyű arckifejezése, aránytalanul magas, szögletes koponyája a másik puttó kerek szép arcával és biztos anatomiájával szemben. Ez a modoros fejtipus többször előfordul Beboval és műhelyével kapcsolatos műveken úgy, hogy határozott személyére kell gondolnunk, talán Petrovich Józsefre, akiről tudjuk, hogy Eberhardttal egyidőben, 1750 körül műhelyében dolgozott.[166] Segédek közreműködésével készíthette az óbudai Borromeo Szent Károly emlékművet. A jobboldali oszlopon álló alak, — Nerii Szent Fülöp, — bizonyosan nem tőle származik.

Bebonak pozsonyi kapcsolataira utal a vizivárosi Szent Anna-templom főoltárának architekturája, amelyet valószínűleg ő tervezett. A félkörívesen elrendezett, oszlopokkal tagolt oltárfelépítmény a pozsonyi dóm egykori főoltárának építészeti elgondolására emlékeztet, amelyet az ifjabb Fischer von Erlachnak tulajdonítanak,[167] szobrászi dísze pedig Donner egyik főműve. Távolabbi, de az előbbi egybevetéssel összefüggő kapcsolatban, a Szent Anna-templom főoltárának alapgondolata az idősebb Fischer von Erlachnak máriazelli főoltárával[168] hozható összefüggésbe. Bebonak vázlatosan ismertetett kapcsolatai Pozsonnyal talán megfoghatóvá teszik azt az időszakot, amelyet nem tudunk kitölteni személyéről, kiindulásáról, művészi iskolájáról szóló, 1740 előtti életrajzi adatokkal. A bécsi akadémiának tudomásunk szerint nem volt növendéke. Különben is G. R. Donner művészi befolyása csak később észlelhető az akadémia szobrászati oktatásán. Mindenesetre érdekes időbeli egybeesés, hogy Bebo 1740 után tűnik fel Óbudán, abban az időpontban, mikor Donner pozsonyi működése lezárul.[169]

A Zichy grófok udvarmester-szobrászának nagyvonásokkal megrajzolt formafelfogásával nem hozhatjuk kapcsolatba a kiscelli trinitárius templom homlokzati fülkeszobrát. Az alaknak

mások az arányai, a fej a testhez viszonyítva kisebb, mint Bebo hiteles szobrain. Mozdulataiban több a formalizmus. A ruharedők nem sejtetik a test formáit, mozgalmasságuk inkább dekoratív jellegű. Az arckifejezés tipizáló. Stílusban közelebb áll a Fő-utcai Flórián-templom homlokzatán Szent Miklós és Szent Balázs szobrához,[170] melyet Eberhardt Antal készített 1760 körül, nem sokkal a trinitáriusok homlokzati fülkeszobrai után. Az alakok tartása, arányai, a ruharedők elrendezése, a sematikus arckifejezés megegyezik a trinitárius alapító szent kiscelli szobrával. Valószínű, hogy Bebo akkor is igénybe vette Eberhardt segítségét a Zichy grófokkal kapcsolatos megrendelések végrehajtásánál, midőn már nem dolgozott műhelyében. A stílusbeli egyezések alapján a trinitáriusok templomának homlokzati szobordíszét a győri születésű Eberhardt Antal alkotásának tartjuk, aki a század közepetáján telepedett meg Budán. Az egyezések alapján valószínű, hogy az óbudai Zichy-kastély plasztikai díszének elkészítésében is résztvett. Rokonságot mutat egyébként a három említett szobor a Váci-utcai hajdani dominikánus templomnak (ma az angolkisasszonyok temploma) homlokzati fülkeszobraival, amelyeket az ugyancsak Donner-körbe sorozott Hebenstreit készíthetett.[171] Utalni szeretnék ezzel arra, hogy a Pozsonyból kiinduló szobrásziskola szerteágazó szálai mennyire átszőtték a XVIII. század közepének pest-budai szobrászatát.

A kiscelli templomhomlokzatnak Eberhardttal kapcsolatba hozható szobrai közé sorozható az a puttófej is,[172] amely a templomtér válaszfalainak részleges kibontásakor került elő és vagy az oromfal, vagy a templomkapu szobordíszéhez tartozott. A fejforma, a kőmegmunkálás határozottan Eberhardtra utal. Méretei (29x28 cm.) arra engednek következtetni, hogy szobrászunk gazdag plasztikával díszítette a templom homlokzatát, amelyről többet, sajnos nem mondhatunk. Talán az utólagos falazások kibontásánál több támpontot nyujtó részletek kerülnek elő.

A templom berendezéséről szóló tervezet a főoltárról nem emlékezik meg részletesebben, arra való hivatkozással, hogy már ismert dologról van szó. Vagy már előzőleg bemutatott tervezetre céloz ezzel, vagy ami valószínűbb arra, hogy a főoltár ebben az időben — 1759 elején — már készen állott. A

templom belső berendezésével együtt lebontott és elárverezett főoltár vörösmárvány koporsó-menzáját két nagyobb méretű angyallal és a kegyszobrot tartó oszlopos fafelépítménnyel együtt egy molnármester megvásárolta és az óbudai plébánia templomnak ajándékozta, ahol jelenleg az oldalbejárattal szemben van felállítva.[173] (14. kép) A pozsonyi dóm hajdani főoltárának angyalaira emlékeztető durván átmázolt két szobor az oltár menzája fölé hajló, volutaszerűen kiképzett vörösmárvány talapzaton térdel. Bebo szobrászi modorára vall nyugodt kompozíciójuk, a jobboldali angyal biztos tartása és mezítelen felsőtestének jó anatómiája. Bebo a kifaragásnál valószínűleg tanítványok segítségét is igénybe vehette, mert a balodali angyal valósággal síkba kiterített alakja, rossz proporciói, modorosan felhúzott válltartása, az összekulcsolt kezek vonalának rosszul sikerült ismétlése a vastag, hátracsúszó ruharedőkkel olyan jegyek, amelyek a szobrot kvalitásában a jobboldali angyal mögé helyezik. Bebo úgylátszik, kompoziciós sémának használta azt az eljárást, hogy egyes karmozdulatokat a ruharedők vonalával kísérte. A jobboldali angyalnál is megfigyelhető ez az eljárás, azonban a másik alakon észlelt sematikus módszer helyett a mozgalmas ruharedőket ebben az esetben a balkar nyugodt mozdulata alátámasztásának érezzük.

A 8 öl magas és 3 öl széles főoltár lerombolt keretarchitektúráját és elveszett oltárképét nem pótolja az 1784. évi leltár szűkszavú leírása.[174] A főoltár építészeti részéből csak szürkés műmárvánnyal bevont kőpárkánytöredékek és finoman aranyozott pillérfejezet részei kerültek elő. Ezekből a töredékekből nem lehet rekonstruálni a főoltár architektúráját. Elpusztult a főoltár szobrászi díszéhez tartozó két hatalmas, kb. 2 méteres, gipszréteggel bevont kőszobor is. A rend két védőszentjét: Szent Katalint és Szent Ágnest ábrázolta.[175] Ugyancsak a leltár emlékezik meg az oltárképről is, amelyet a „híres Mahlpeth nevű festő művészi munkájának" mond. A Mahlpeth — Maulpertsch azonosítását csupán azok az adatok támasztják alá, amelyek a nagy osztrák festőnek egy budai templom számára festett oltárképéről számolnak be.[176] A festmény a Szentháromságot ábrázolta a trinitárius rendet alapító két szent társaságában. Holléte ismeretlen. Az árverésen a jegyzőkönyv szerint Rácz Tamás budai harmincadellenőr vásárolta meg „a plébánia templom

számára". Tekintetel arra, hogy a többi budai és vidéki templom meg van nevezve, valószínű, hogy ez a megjelölés a budavári koronázó főtemplomra vonatkozik. Ha a többször említett leírásban közölt méretek fedték a valóságot, arra következtethetünk, hogy a főoltár felépítménye a szentély egész szélességét betöltötte, a tervező belekomponálta az oratóriumi ereklyéket az architekturába, inkább horizontálisan volt tagolva, mint mélységben és belesimult a szentélyt lezáró enyhén ívelő falsíkba. Felépítésére leginkább a Margit-körúti ferencrendi templom főoltárának megoldása emlékeztet, amelyet gróf Zichy Miklósné csináltatott,[177] és így valószínű, hogy Bebo tervei alapján, vagy közreműködésével készült.

A leltározás leírását a templom oltárairól szóló tervezettel összehasonlítva, több eltérést állapíthatunk meg. A tervezetben felvetett változtatásokat végrehajtották. A templomhajó evangéliumi oldalának középső fülkéjébe nem a Szent Kereszt oltár került, hanem vele szemben a lecke oldalra szánt Szent Anna oltár, míg ennek tervezett helyén özv. Zichy Miklósné névszentjének, Magyarországi Szent Erzsébetnek emeltek oltárt. A javasolt változtatást a programm készítői érdekesen indokolták. Nem volna helyes — írják — ha annyi drága és szép oltár közül egyet se szentelnének az alapító védőszentjének. Ehhez azonban szimmetrián alapuló esztétikai okfejtést is fűznek. A tervezett jelenetet: Szent Anna imáját gyermekáldásért Salamon templomában — festő jobban meg tudná oldani, mint szobrász és még a domborműben megoldott Szent Anna jelenet sem volna a feszülettel tökéletesen szimmetrikus.[178]

Mindkét azonosan kiképzett oltárt két nagyobb és négy kisebb, kőből faragott angyal díszítette és a keretarchitekturát két aranyozott fejezetű oszlop tagolta.[179] Az oltárképek valószínűleg bonyolult tartalmú, vallási szimbolumokkal átszőtt tervezeten alapultak. A többi négy ugyancsak egyforma felépítményű mellékoltár kisebb volt valamivel (3 öl magas, 1 öl széles) a fent leírt két oltárnál. Két gipszréteggel bevont angyal díszítette a tervezetben leírt öt angyallal szemben.[180] Az evangéliumi oldal első mellékoltárát Szent Józsefnek ajánlották és olajfestésű képe a szent halálát ábrázolta. A harmadik evangéliumi oldali oltárt Avellinoi Szent Andrásnak, a váratlan halál patrónusának tiszteletére emelték. A tervezet sze-

rint a szent a festmény közepén térdel. Felemelt jobbkezében „Ab improvisa morte" feliratos írásszalagot tart. Balkezével a földre mutat, mintha Isten kegyelmét kérné váratlan halál esetére a sötét erdőben haladó, történeti ruhába öltözött két férfi számára.[181] A szabatosan megfogalmazott tervezet a barok művészi kánon előírásain alapszik. Megkötöttséget annál kevésbbé jelenthetett a művész számára, mert valószínű, hogy a festő szaktanácsainak figyelembevételével készült. Inkább művészi kultúrára utal, amelynek a megrendelő épúgy részese volt, mint a művész. A leckeoldal első mellékoltárának Nepomuki Szent Jánost ábrázoló oltárképe az árverés után a budaörsi templomba került.[182] A tervezet leírása alapján azonosnak látszik az említett templom jobboldali első mellékoltárának olajfestményével. Kezdetleges munka. Valószínűleg helybeli festő készítette. Sehogysem illik a trinitárius templom magasabb színvonalú belső díszei közé.

Meglepően egyezik az oltártervezet leírása a leckeoldal harmadik oltárának Szent Ivo képével, amely jelenleg az óbudai templom oldalbejárata fölött van elhelyezve. (15. kép) Az óbudai kántor vásárolta meg az árverésen és ajándékozta a templomnak.[183] A tervezet és a festmény egybevetésével lemérhetjük a programmkészítőnek a festőre gyakorolt befolyását. A leírás csak általános képet vázol. A talárba öltözött szentnek, — az igazság ügyvédjének és pártfogójának, — a körülötte csoportosuló asszonyok, férfiak és római ruhába öltözött árvák kérvényeiket nyújtják. Szent Ivo jobb kezét felemeli és átveszi a fölötte lebegő angyaltól a „Fiat"-tal aláírt aktákat.[184] A festő a megoldásnál követi ezt a leírást, azonban az alakokat szerkezeti elvei szerint csoportosítja. A szentet a jobboldalra állítja. A baloldali térdelő alakcsoport mögé a szentnél alacsonyabb, szembenéző álló férfit helyez. Valószínűleg a művész önarcképe. Bár a szent alakját kiemeli, a kép két oldala mégis egyensúlyban marad. A balsarokban ülő asszony, az előtte térdelő gyermek, az írást átadó férfi és a szent jobbfelé íves vonalban emelkedő körvonalait a kép felső részének baloldalán felhőkön lebegő angyallal zárja le és egyensúlyozza ki. A tervezet lobogó ruhába öltözteti a tekintetét ég felé fordító szentet. A festményen ilyen pathetikus megoldás helyett a síma ruhába öltözött Szent Ivo a segítségét kérő szegényekre tekint.

Ezzel a művész melegebbé, közvetlenebbé teszi a hatást, a klaszszicizmusra hajló kor szellemében. A kiegyensúlyozott világos kompozició, a háttér jól megoldott, nyugodt belső architektúrája, a kockás padló olasz iskolázottságú művészre utal. A kép rossz karban van, 1827-ben teljesen átfestették. Egyes részletei, pl. a szent felemelt jobbkezének kitünő anatómiája mégis művészi tulajdonságokat árul el.

A trinitárius templom Avellinoi Szent András, Szent Ivó és Nepomuki Szent János oltára 1759 február 1. és augusztus 3. között készült el. Az első dátum a szerződés megkötése. A második időpontban pedig Bebo, aki az oltárok elkészítésére, illetőleg elkészíttetésére vállakozott, nyugtázza az értük járó 1500 forint utolsó részletét.[185] A Szent József-oltár valószínűleg már ez idő előtt készen állott, a Szent Anna- és Szent Erzsébet-oltárokat pedig 1759 augusztus és az 1760 szeptember 8-i templomfelszentelés közötti időben készítették el.[186]

Az oltárok majdnem teljesen egészükben a Zichy-család költségén készültek. Ezt jelezte az oltárokra függesztett Zichy-Berényi kettős címer. Szobrászi díszüket Bebo Károly tervezte. A munka gyors ütemét figyelembe véve, valószínűleg több segéd és tanítvány szolgálatát vette igénybe.

A templomnak legjelentősebb szobrászi alkotása volt gróf Zichy Miklós síremléke, amely a szentély evangéliumi oldalán állott.[187] A belső berendezés szétrombolásánál majdnem teljes egészében elpusztult. A frontális nézetű, homorúan kimélyített emlékmű felépítéséről Johann Esaias Nilson augsburgi rézmetszőnek 1760-ban készült metszete[188] alapján alkothatunk fogalmat. (16. kép) Bebo, a síremlék tervezője, a széteső kompozíciót keresztény és antikizáló szimbólumokkal próbálja összefoglalni. Szerkezetileg tulajdonképen három részre oszlik: egy aránytalanul magas, befelé ívelő, homorú, felíratos talapzatra, ezen nyugszik, volutaszerűen kiképzett építészeti tagon a szarkofág; mögötte kifelé szélesedő csigavonalban folytatódik a középső rész alsó volutája és talapzatául szolgál a harmadik rész arcképrelieffel ellátott obeliszkjének. A volutaszerű középső rész alsó felének szélein két, allegorikus jelentésű nyugtalan puttó ül, közepén pedig szimbolikus értelmű dombormű az igazság forrásához menekülő szarvast ábrázolja. Az obeliszk kiszélesedő talapzatának egyik szélén az erény lándzsás, sisakos

alakja áll allegorikus jelvényekkel, másik szélén római ruhába öltözött matrona siratja az elhunytat. Az emlékmű mögé fekete műmárvány függöny volt akasztva, melynek gazdag redőzetét repülő puttók vonták széjjel.

Az emlékmű, keletkezési idejét figyelembe véve, inkább ünnepi dekorátorra, mint szobrászra vall. Csak ezzel magyarázható a szerkezet lazasága, az alakoknak az építészeti tagokhoz viszonyított aránytalansága és a művésznek némely ötlete, pl. az, hogy az obeliszket gömbökre állítja. Az egyes alakok inkább allegoriák, mint a kompozicióba illesztett szobrok. Bebo feltételezett pozsonyi kapcsolatai révén ilyen irányú művészekkel is összeköttetésbe kerülhetett. Jellemzi a Zichyek udvari szobrászának műveltségét és érdeklődési körét, hogy az allegoriák tárgyát főleg az antikból meríti, az olasz származású ünnepi dekorátorokhoz hasonlóan. Állítása szerint az erény alakját pl. római pénzek ábrázolásai alapján fogalmazta meg.[189] Mindenesetre érdekes volna összehasonlítani az emlékművet Bebonak két alkalmi díszítő munkájával, Zichy Péternének[190] és Zichy Miklósnak[191] csak leírásából ismert, elpusztult gyászemelvényével. A síremlék tipusban egyébként határozottan Donner pozsonyi körével áll kapcsolatban.[192] Donner iskolájához tartozó szobrászok többször oldanak meg hasonlóan síremlékeket. A felépítés lényege: az obeliszken ábrázolt arcképrelief és a gyászoló nőalakok olasz iskolákra vallanak, nem közvetlen leleményre. A Zichy-síremlékkel egykorú és egytipusú alkotások szerkezetileg kiegyensúlyozottabbak, „klasszicizálóbbak", arányosabbak. Csak egy hazai példát említsünk, a pozsonyi irgalmasrendiek templomában Onell János gróf síremlékét, amely Donner ismeretlen követőjének alkotása.[193] A két azonos tipusú síremlék felfogásbeli különbségét Bebo ünnepi dekorátor hajlamai magyarázzák. Jellemző, hogy a tervhez fűzött részletes magyarázatban a gyászfüggöny még nem szerepel. A szerződés a bemutatott terv alapján 1500 forintban állapítja meg a síremlékért járó díjazást, amelyet Bebo 1759 augusztus 3.-án nyugtáz,[194] viszont a műmárvány-függöny csak 1760 július-augusztusában készült el.[195] A tervező és a megrendelő is érezte a síremlék alsó részének aránytalanságát, amit a hatalmas függönnyel csak részben sikerült eltüntetni.

A laza szerkezettel szemben a síremlék megmaradt részei: Zichy Miklós elliptikus fehér márvány arckép-domborműve,[196] (17. kép) és egyes puttótöredékek,[197] kiegyensúlyozott formafelfogásról tanúskodnak. Gróf Zichy Miklósnak jobb arcélben ábrázolt mellképe síkszerűbb mintaképénél, Donnernek VI. Károlyt ábrázoló márványreliefjénél. Bebo a magyar díszruhát sematikus vonalakban oldja meg. A mente prémszegélye íves hajlásai ellenére is merev vonal. A ruha a reliefnek majdnem kétharmad részét kitölti, ezáltal az arc túlságosan magasra kerül és mellette megoldatlan felületek keletkeznek. A hajat laposan mintázza meg és valósággal síkba teríti ki a fürtöket, úgy, hogy a plasztikus valóságérzéssel megmintázott arc szinte kibillenti a domborművet egyensúlyából. A jellemábrázolás kitűnő. Az arc formáit plasztikai eszközökkel tudja kifejezni. Technikai megoldása, a márvány megmunkálása gyakorlott művészre vall. Bebo egyik legjelentősebb alkotása.

A síremlék magassága a relief méreteinek és Nilson rézmetszetének egybevetése alapján kb. 10 méter lehetett. Egyes részei márványból készültek. Az alakokat kőből faragta és gipszréteggel vonta be a művész. A ruhaszegélyeket bearanyozta. A síremlék szobordíszéből egyes részletek előkerültek: a baloldali volután ülő puttó finoman mintázott, jó anatómiájú törzse, egy bájos angyalfej göndör fürtökkel, kifejező mozdulatú kéztöredékek és valószínűleg a római öltözetű nőalakokhoz tartozó ruharedő részletek.[198] A töredékek kiegyensúlyozottsága, a kivitel technikai finomságai, a nyugodt vonalú ruharedők arra mutatnak, hogy a síremlék egész plasztikai dísze Bebo sajátkezű munkája volt. Jeszenovszky Rozáliának, a templom egyik leckeoldali pillérénél felállított vörös márvány síremléke elpusztult.[199]

A trinitárius templomnak szószéke az árverés után a solymári templomba került.[200] (18. kép.) Bebonak négy mellvédalakos, a baldachinon a diadalmas Krisztust ábrázoló szószéktipusával szemben, amely az egyetemi templom szószékével párhuzamosan, vagy ahhoz kapcsolódva ugyancsak a pozsonyi szobrásziskolára utal, ennek megoldása egyszerűbb, kevésbbé díszes.[201] A vizivárosi Szent Anna-templom szószékével rokon. Baloldalon kelyhet, jobboldalon tízparancsolatot tartó angyal ül a trinitáriusok szószéke mellvédjének csigavonalasan kiugró két sarkán. A baldachin tetején cherubokkal körülvett gömb

fölött dicssugárban a Szentlélek van ábrázolva. A mellvéd középső reliefje a csodálatos halfogás, (19. kép) a jobboldali Krisztus és a szamariai asszony és a baloldali az emmausi tanítványok bibliai jelenete. A középső dombormű Bebo kezétől származik. Az arányos alakok kifejező gesztusai, a kiegyensúlyozott kompozíció, a nyugodt mozdulatok az ő kiforrott stílusát jellemzik. A távlatot azonban nem tudja érzékeltetni. A háttérben fodrozódó tengernek nincsen mélysége, olyan mint egy kulissza. A középső domborművel szemben a két oldalsó tanítványok munkája lehet, akik modelljeit kivitelezték. Az alakok zömökebbek, mozdulataik színpadiasak, a kompozíció szétesik. A Donner iskola formakincséhez tartozó vastagtörzsű, kevéslombozatú fák merevek, leveleik elnagyoltak és durván húsosak. Stílusban mind a három relief jellemző példa a Donner-iskola elvidékiesedő formafelfogására.

A kiscelli templom iparművészet körébe tartozó berendezési tárgyai az árverés után teljesen szétszóródtak. Az aránylag magas áron elkelt orgona Árokszállásra került, a hajóbeli padok Jászberénybe. Elkelt a torony alatti boldog Simon kápolna művészi vasrácsa, a confraternitás szentélybeli díszesen faragott padja. Megvásárolták gróf Zichy Miklósné költségén készült harangokat, az oltárok tabernákulumait és gyertyatartóit.[202] Ezek közül az ismert tárgyak: faragott padok, szenteltvíztartók, sekrestyeszekrények mind fejlett ízlésről és alapos munkáról tanúskodnak.

stilusformáló erővel nem jön létre egy uj igazodás s igy Wagenschön művészete ujszerü szintézist nem is eredményezhetett.

3.

A kápolna belső és külső plasztikai diszét két budai szobrász, *Eberhardt Antal* és *Weber József Lénárt* készitette. Közülük kétségtelenül az utóbbi a jelentősebb, a nagyobb egyéniség, kinek szelleme és művészete teljesen feloldvadt a barokk formakultura világában s akit eddig ismert művei alapján is, *Bebo* és *Hebenstreit* mellett, e korszak egyik vezető szobrászegyéniségének kell tartanunk.

Eberhardt Antal létezését és müködésének eddig ismert bizonyságait Schoen Arnold kutatásai tárták fel.[235])

Igy tudjuk, hogy 1725-ben született Győrött. Budán adatszerüen csak 1751-ben mutatható ki. Viziárosban lakik, ahol ez év augusztus 17-én Rókus nevü fia születik. 1756 április 9-én a budai polgárok sorába lép. 1766 szeptember 29-én másodszor is házasságot köt, feleségül veszi Praun Rozáliát s alig két évre rá, 1768 augusztus 7-én fiatalon, 43 éves korában meghalt. Valószinü, hogy már 1750-ben Budán tartózkodik s itt házasságot köt. Ekkor mindössze 25 éves. Nyilvánvaló, hogy őt is a budai templomépitkezések kapcsán felmerülő munkalehetőségek csábitották arra, hogy szülővárosát elhagyva, itt megtelepedjen. Hogy mit alkotott, mely városban élt, mielőtt Budára jött volna, még feleletre váró rejtély. Budai müködését is kevés emlékszerü bizonyság őrzi. Legelőször a tabáni Szent Katalin templom szobrászi diszitésében vesz részt, 1752-ben elkészíti Szent Katalin, Szent András és Szent Péter szobrait. Ezek az 1810-i tüzvész alkalmával elpusztultak. Majd 1757-től egész haláláig a Szent Anna templom számára dolgozik. 1757-ben Weber József Lénárttal a Xaveri Szent Ferenc mellékoltár plasztikai kiképzésén dolgozik. Az oltárt később ujjal helyettesitik s igy ez is munkája sem maradt fenn. Ő faragta a templom homlokzatán az Isten szemét imádó két angyalt, a haditrofeás reliefet és Buda város cimerét s a homlokzat közepét diszitő Anna-Mária szoborcsoportot. Ezek a szobrok, melyek közül az utóbbit csupán stiluskritikai indiciumok kapcsolnak az ő nevéhez, valamint a Szent Flórián kápolna homlokzatát diszitő Szent Balázs és Szent Miklós püspökök szobrai adják művészetének egyetlen fennmaradt bizonyságait.

Eddig tehát csupán három nagyobb hiteles szobra ismeretes. Annyi bizonyos, hogy midőn Eberhardt fiatalon Budára került, művészete még nem alakult ki, a forrongás stádiumában volt s igy érthető, hogy stilusa a Budán virágzó szobrászat emlékeinek a hatása alatt nevelődik.

Budai müködésének tizedik esztendejében, 1760-ban,

készíti el a Szent Flórián kápolna homlokzatát ékesítő Szent Miklós és Szent Balázs püspökök szobrait (7-8 kép), amelyek kevés fennmaradt művei közül a legsikerültebbek közé tartoznak. Stílusuk már világosan mutatja azt az utat, amelyre lépett. Sok valószínűség szól amellett, hogy Bebo műhelyében képezte magát tovább. Neve ugyanis Bebo vállalkozásaival kapcsolatban tünik fel. Bár Bebo közvetlen környezetéhez tartozott, mestere stílusának nem lett szolgai másolója, ami korántsem jelenti azt, hogy a Bebo-iskola modorának stílusnyomait alkotásain ne lehetne felfedezni. Alkotásai közepes tehetségü mesterre vallanak, ki mindamellett bizonyos fokig egyéni utakon járt. A barokk szelleme csak külsőségekben, néhány eltanult formai szólamban nyilvánul meg nála. A földtől elvonatkoztatott, égbe szárnyaló barokk szenvedélynek nyoma sincsen. Lehiggadt művészetével már a közelgő klasszicizmus előfutárja. Tömbszerüen kezelt emberi alakjai esetlenek, darabosak. Hiányzik belőlük az élet meleg, lüktető szárnyalása, a lelki izgalomnak lebilincselő és zugva feltörő elragadtatása, melyek oly sajátos izt adnak e korszak alkotásaiank. Elég csak egy futó pillantást vetni a Szent Flórián kápolna homlokzati szobraira s rögtön meggyőződhetünk a mondottak igazságáról.

Nem volt eredeti tehetség. Fantáziája a feltaláló készség teljes hijával volt. A két homlokzati szoborban ugyszólván megismétli magát. A ruha, az arctipus is teljesen azonos. Csupán az állás, a fejtartás motivumában térnek el egymástól. Valamint még abban, hogy a pásztorbotot s az attributumokat felcseréli a vértanuk kezeiben.

A szemlélő lelkét csak a fej ragadja meg, melyet hosszu lengő szakáll és a püspöksüveg alól kiomló hajfürtök kereteznek. Szent Miklós itt nem a gyermekek annyira várt szentje. Arcát nem ragyogja be önfeledt mosoly. Fáradt, megtört, szomoru vértanu. Ez nem az a mód, ahogy a barokk szereti elképzelni a szentjeit. A testtartásban nincs szárnyaló könnyedség. A láb itt merev, sulyos statikával gyökerezik a földbe s még nyomasztóbbá teszi a testtartást a lehajtott, vértanuságán gyötrődő fej. A redőkezelésben teljesen a Bebo-iskola hagyományait követi s szorosan igazodik az óbudai plébánia templom előtt

álló Nepomuki Szent János szoborhoz, mint azt előttünk már Schoen Arnold is megfigyelte. Sőt, mi hajlanánk arra a véleményre, hogy Eberhardt a formai felépités egész alapötletét innen vette, mert ezt a szobrot látnia kellett.

De minő más lett az eredmény! És ez mutatja már, hogy Eberhardt egészen uj szobrászati stilus követője. Esetlenül utánozza a barokk redőkezelést, mely a mintaképen könnyedén övezi a testet. Az elegánsan hajló, szárnyaló vonalmenet Eberhardt utánzó vésője nyomán józanul lehiggad s az emberi test, mint egy oszlop törzse, illeszkedik bele a fülke adott keretei közé.

Résztvett — mint láttuk — a kápolna belső dekorativ munkáiban is. Ezen szerepét adatszerüen körvonaloztuk munkánk előző fejezetében. Nyilvánvaló ezen megállapitásokból, hogy itt csupán másodrendü szerepe volt. Weber elgondolásait kivitelezte csupán. Az oltárok archetiktonikus részleteit faragja. Biztosra vehető müveinek stilusából kifolyólag, hogy a szószék formai elgondolása sem tőle ered, annak csupán plasztikai diszeit kivitelezi. Tervezőjét Weberben kell megjelölnünk. Érdekes különben, hogy formai felépitését józanabb változatban idézi a budai kapucinus templom szószéke. Továbbá ugyanezt a Berniniszerü baldachint figyelhetjük meg az esztergomi ferencrendi templom szószékén, amely plasztikai diszeivel együtt Bebo körébe utalható. De ugyanezt a baldachintipust fedezhetjük fel a nagyszombati jezsuita templom szószékén, továbbá a trencséni Illésházi kápolna oltárán is. Ez a formai megoldás olasz mintaképet követ és szorosan kapcsolódik Bernini tabernákulumához, amit hazánkban Rafael Donner népszerüsitett.

Igy a templom belsejében csak egy plasztikai mü ered vésőjétől, a szószék homlokfalát diszitő aranyozott fadombormü, mely a bibliabeli magvetőt ábrázolja. (9. kép.) Eredetileg a Szent Anna plébánia templom szószékének a mellvédjét is ez a motivum ékesitette, melynek programadója igy mindkét esetben Kőgl Ádám lehetett.[236]) A tervezőt itt is Weberben látjuk. A magvető férfi karcsu, mozgalmas alakja ellentmond Eberhardt stilusának. Benne az eddig felmerült emlékanyag alapján átmeneti művészt látunk, ki formailag még a barokk mesterekhez iga-

zodik, de a lelke már ösztönösen érzi egy születő uj stilus beköszöntését.

4.

Másik hasonló érdekes alakja e korszak szobrászatának *Weber József Lénárt*, kinek müködése révén éri el magaslati pontját a budai barokk plasztika s akit Beboval és Hebenstreittel együtt e kor legkimagaslóbb szobrászegyéniségének tartjuk.

Személyét Schoen Arnold kutatásai ásták ki a meg nem érdemelt feledés homályából s ő rajzolta meg első izben pályafutását.[237])

Budán született 1702 körül, de életének első felét távol töltötte szülővárosától. Budán csak 1753-tól kezdve mutatható ki, hol a vizivárosi Szent Anna plébánia templomban 1760-ig nyolc gyermekét tartják keresztviz alá, akik Éva Mária nevü feleségével valószinüleg 1752-ben kötött házasságából születtek. Azonban csak 1757 julius 21-én lett budai polgár. Szobrászi tevékenységéről csak ezen időponttól kezdve van tudomásunk, amikor is belekapcsolódik a Szent Anna plébánia templom belső és külső plasztikai diszitésének a munkálataiba. 1757-ben elkészíti a Xaveri Szent Ferenc oltár faragott antependiumát, 1765-ben pedig a főbejárat három szimbolikus kőszobrát, a Hit, Remény és Szeretet alakjait. Utána a Szent Flórián kápolna belső plasztikai diszét készíti el s 1760-ban Bebo megbizásából a vizivárosi kapucinus atyák templomának uj főoltárát szobordisszel látja el. Ez a munka februártól juliusig egyfolytában lekötötte. 1772 őszén a budai városház lépcsőkorlátját ma is diszitő négy kővázát készítette el s a tanácsterem számára két angyalt farag. Budán halt meg 1773 junius 8-án 71 éves korában.

Müvészi pályafutásának sorsalakulásáról csak 55 éves korától kezdve vannak hiteles adataink, tehát életének mindössze utolsó 16 esztendejét ismerjük s azt is csak hézagosan. Ezt megelőző pályafutásáról nem tudunk jóformán semmit. Nyilvánvaló, hogy müködésének ezt a szakaszát a nagy magyar vidéki centrumokban élhette le, melyek közül elsősorban azok jöhetnek tekintetbe, ahol ezekben az évtizedekben nagyarányu templomépitkezések folytak. Ezen megérzésünket Kapossy János legujabb kutatásai is megerősitették. Megállapitást nyert ugyanis, hogy Weber 1750-ben jött Nagyszombatról Budára s igy müködésének egy fontos korszakát ott élte le.[238]) A Weber-kérdést bonyolitja az a tény is, hogy egy másik, hasonló nevü szobrász is müködött Budán.[239]) Származását ugyancsak Kapossy János deritette fel. Kitünt, hogy ez a mester

M.D.K.

Eberhardt Ferenc

szobrász

A csatószegi főoltárt ő készítette, a nagyváradi székesegyház díszítőmunkálatait is ő végzi. A székesegyház főoltárának szobrait faragta. Az erdélyi szászhermányi templom főoltárának alakjait mintázza. 1787.
— Méltatás.

Balás Edit: Székelyföldi szárnyasoltárok. 63 l.

A barok kosioltárai.

R. D. K.

EBERHARDT Ferenc szobrász

1761 körül. Arad, minorita Templom, szobrok

1777-től. Nagyvárad, Székesegyház, oltár

1777. Csíkcsatószeg, főoltár

1779. Szászhermány, oltár

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 187. l.

Franz Eberhard MDK

Brassói nobrán, Mohr festővel együtt kéni Jettl 1787-ben a Konigbergi templom oltárán elhelyezett Mózes és Áron nobrot.

Das Burzenland. IV. 1. E. Jekelius kiad. Brassó 1929.

eml. L. 213. old.

M.D.K.

Eberhardt Ferenc

[redacted] szobrász

Méltatás.

Balás Edit: Székelyföldi márványoltárok 64 l.
A barokk kor oltárai.

EBERHARDT Ferenc szobrai

Nagyvárad, református főoltár szobrai
1897

Péter I. László: Nagyvárad római katolikus templomai Nagyvárad,
1992 28. + ill

vember 21. 37.

1641. Dallos Marinka

kiáll. Perbál, Falusi Galéria, 1985 **ism.** PÁTZAY Mária: Dallos Marinka kiállítása. = Művészet, 27, 1986, 1. 63-64.

LINTNER Sándor: Dallos Marinka világa. = Magyar Hírek, 39, 1986, 3. 24-25. ill.

LINTNER, Sándor: Die Welt der Marinka Dallos. = Budapester Rundschau, 1986. március 24. 10.

1642. Darabont Tamás

kiáll. Bp., Mednyánszky Terem, 1986 **ism.** szeghalmi [SZEGHALMI Elemér]: Darabont Tamás képkiállítása. = Új Ember, 1986. október 5. 6.

1643. Darabos Iván

BOTOS János: Darabos Iván emlékezete. = Népszabadság, 1986. augusztus 2. 6.

1644. Dargay Lajos

kiáll. Bp. Józsefvárosi Galéria, 1986 **ism.** ACSAY Judit: Dargay Lajos szobrai és grafikái. = Új Tükör, 1986. szeptember 21. 3. ill.

1645. Darvas Tamás

DARVAS Tamás: Építészvallomás. = Szegedi Könyvtári Műhely, 25, 1986, 3-4. 129-132.

1646. Deák Sándor

BANNER Zoltán: A könyvépítő állványai. Beszélgetés Deák Ferenc műtermében. = Utunk, 1986. február 14. 7.

1647. Decsi Ilona

DECSI Ilona, Kéri Imre, Ajka, Nagy László Városi Művelődési központ, 1986. március 27. - április 13. Ajka, 1986 12 p., ill.

kiáll. Bp., Fészek Művészklub, 1986 **ism.** KENESSEI András: Decsi Ilona és Kéri Imre grafikái. = Új Tükör, 1986. február 16. 4.

megírva

Eberhardt Ferenc

aradi nobrán

l.

Bíró Nagyvárad

48. l. 49. l. 89. l.

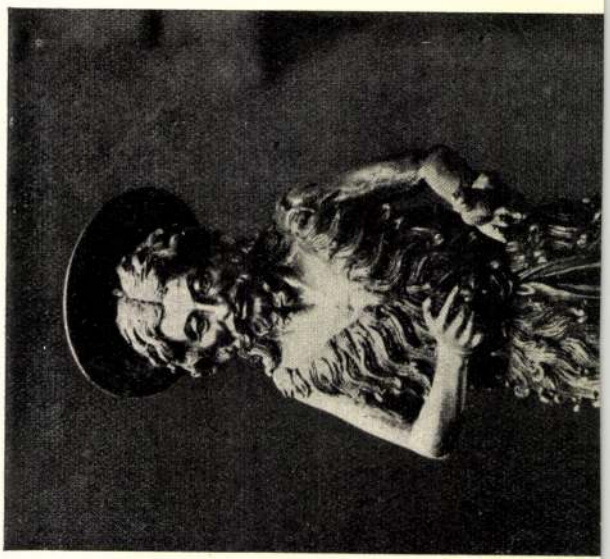

Eberhardt Ferenc

Nobrán

XVIII. n

l. Hoffmann E. ikke

Lykaemlékkönyv.

183 l.

186. l

ok

ak mindennemű portó, telefon
oszer-költségek, vasutijegy,
.j, esetleges lakbér, stb.

ak: az összes beprizmálással és
ssal kapcsolatos költségek.

lönböző, egy főtétel alá tartozó

tezendők, hanem minden főtétel

andó. Ha tehát pld. a következő

dások merülnek fel: telefon P 3.8

kor ezek a költségek a tulajdon-

feltüntetendők, a hátlapon az

vetkező irandó:

ltségek P 10.78.

rtetődőleg egyezik az elszám

Eberhardt Ferenc

Hobrány

Kérvetette az 1758-61-ben épült óaradi minorita templom ötvös Hobrány

Lakatos Ottó

Arad tört. II k.

Arad, 1881. 44. l.

tést a mennyi
ez időszerint m
áll, - alulírt d
a beszterczebánya
tósaighoz leendő
deni szerszedj
M. kir. dohá
Zólyom, 18

1. drb.

Ross

MDK

Eberhardt Antal, budai szobrász

1760 juniusa táján szerződést kötnek vele a Szt. Flórián kápolna homlokzatának plasztikai kiképzését illetőleg.

Szt Balázs és Szt Miklós püspökök köszobra az ő müve a homlokzaton valamint a templom kapuja fölötti cimer és két váza, valamint a cirádákkal diszitett zárókő. Ő faragta az Erhardt Antal asztalosmester készitette szószék diszitményét is. /SchoenA.id.m. 155.

Müller FlóriánKápolna, c/el. 1936. 4o.sz.dolg.4-84.l. Müvtört. és Kerrég.Int.

MDK

Eberhard Antal szobrasz

1765-ben a budai Szent Anna templomon dolgozott

Schoen Arnold: A budai Szent Anna templom. 209.l

Eberhard Antal

Dobrán Magyarországon telepedett le.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

193 f.

Eberhard Antal MDK

Batthyány téri Szt Anna templom:

"Mária" "Anna" "Istenszem" 1759-1760.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 12.1.

M.D.K.

EBERHARDT Antal Szobrai

Szt. Flórián - kápolna (Fő u. 90)

mellékoltárok díszítő plasztikája (1762)

Rá. József mellékoltár, főoltár szobrászati díszei (1766) repr.

Budapest műemlékei II. kp. 1962. 200. l. 205. l.

1

Eberhardt Antal győri nobrány

1750-ben Budán telepedett le, 25-éves
Zorában. Előbb a Szt. Katalin Spl-ban dolgozott,
majd a legjelentősebb budai Spl. a vízivárosi Szt.
Anna Spl. építésénél Zapott fontos munkákat.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975

239. old.

Eberhardt Antal 2

Létesítette a Liscelli trinitárius tpl. homlokzati fülkeszobrát. Lehetséges, hogy az ő munkája volt a Liscelli tpl. oromfalának v. a lapunjának a szobrászati díszítése is.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975

239.old.

Eberhardt Antal

4

Valószínűleg Eberhardtnak vmelyik budai tpl. számára Zsigitett művei azok a Borromei Gr. Károly- és Nepomuki Gr. János szobrok is, amelyek ma a pilésszentiváni tpl. főoltára mellett állnak.

Budapest története XII.Bp.Akad.kiadó 1975

239.old.

JOSEPHUS EBERHANDSCHUCH, lakatosmester

FÜGELÉK:.- Feltehetően Cristianus fia.-1765 febr.11-én halt meg fiatalon,36 éves korában,özvegyen hagyva Catharinát. 36.old

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIXäszázadi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I. Szeged, 1974

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. I-91

Név: Eberhardt Hauricus

Foglalkozás: Mozaugöntr

Szárm. hely: Halle

Hitfelekezet: Cig. ev. Csal. állapot: nőtlen

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1806 IX 20

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12.

EBERHARD, Heinrich, pesti harangöntő

E., a pesti vakok intézetének egy kézi harangot adott. (1828, 230 l)

—

H. E., Glockengiesser in Pest, a pesti (Deák-téri) ev. templom építendő tornyába 3 harangot öntött. (1829, 525 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Ebhardt

Stab IV. 112

Eberhardt Antal

XVIII n

l.

Szépmüvèszet

1942. 245. l.

Nyomtatvány.

Tek.

E U R Ó P A Film-, Könyv-, lapterjesztő
és Könyvkiadó Részvénytársaság cégnek
B U D A P E S T, V. ker.,
Rothermere ucca 12. III. 2

Eberhardt Antal

alkotta a I. Fő u. 90. sz. a. Flórián kápolna szt. Balázs szobrát, valamint a szószék domborműveit.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc szb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

3351

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II./15.I.

Név: Eberhard Anton

Foglalkozás: kobrász (Bildnauer)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1756. IV. 9.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MK

Eberhard Antal

Barokk fa-szószék dombormüvel

A Florián kápolnában/ Fő utca 90./.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

69.1.

MK

Eberhard Antal

győri szobrászművész munkáját a budai Erzsébet templomban találták meg, ill. valószinünek tartják, hogy ő készitette.

Esti Hirlap 22o sz. 1958. szept. 19 2 old.

le. D. K.

EBERHARDT Antal szobrai

Szt. Flórián - kápolna (Fő u. 90.)

a szószék mellvédjén a kapuelőtt

ábrázoló domborműve

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 203. l-

Eberhardt Antal

Ez a két szobor, valamint a budai Flórián kápolna homlokzatára készített két püspök-szobor és a Gy. Anna fpl. homlokzatára készített Gy. Anna - Mária szobor csoport bizonyítja, hogy a XVIII. sz.-ban Budán működött szobrászok közül Bebo mellett E. A. volt a legerősebb egyéniség.

Budapest története III. köt. 1975 Akad. Kiadó 239. old.

M. D. K.

EBERHARDT Antal szobrász

Fő u. 90. Szt. Flórián-kápolna:

főhomlokzat szobrai: Szt. Balázs
(1760) Szt. Miklós

A homlokzat kővázái (1761)

szószék domborművei, szobrász munkái

asztalos: Erhard József (repr.)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 200. l. 204. l.

Eberhardt Antal tiszobrász, XVIII. sz.,
Budán.

Archaeologiai Értesítő

XLV., 1931., 283.

Réh Elemér könyvismertetése

Eberhardt Antal, szobrász, XVIII. sz.,
Buda.

Archaeologiai Értesítő

XLII, 1928, 261.

Horváth Henrik: Gyadrich Carolus Ferenc,
a pesti plébániatemplom
oltárainak mestere.

Eberhard Antal
Hofrat
Arvább

Gentzek Bpest

18.l.

Batthyány-tér 7. Szent Anna-templom. Homlokzata kéttornyos, kétoszlopos íves főkapu, rajta álló Hit, ülő Remény és Szeretet Wéber J.Lénárttól, 1765. Felette barok ablak, a felett Szt.Anna és Mária, Eberhard Antaltól, tőle a hajlított oromfalon álló Istenszeme is. Jobb oldalhomlokzat félpilléres disszel és 5 ablakkal. Belül hosszukás nyolcszögü hajó, elliptikus kupolával fedve, amit a tető elrejt.Sokszobros főoltár Bebo Károlytól, 1773, Wagenschön bécsi festő sok képe. A szószék Bebotól 1774, domborműveit 1864-ben kicserélték. Mellékoltárok szobrai Eberhadttól és Wébertől. A szentélykupolán Vogl Gergely váci festő Szentháromság freskója, 1772.

Lorettói kápolna kovácsolt vasrácsa Pügl Ignáctól, 1752. Keresztelő medence 1777, orgona a várbeli Karmelita templomból. Fauzer József pesti mester 1759. és H.I.S. pesti mester kelyhei. Urmutató, Bécs 1741. Főhajó freskója Molnár C.Pál és Kontuly Béla 1935. Ismeretlen szerzőjü olaszos alaprajz nyomán Hamon Kristóf kezdte épiteni, alapkő 1740. A szentély 1741-ben készült el, 1758-tól Nepauer Máté a mester. A főhomlokzat középső ablaka felett kronosztikon: 1758. Felszentelték 1804-ben. Rongált.

Batthyány-u.11. Ház, egyemeletes, 10 ablakos. Oldalhomlokzata 3 ablakkal: Iskola-utca 41. A homlokzat vakolata lehullott.

Batthyány-u.25. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, 7 ablakos, a két szélső emeleti sarokablak domboru. A földszinti ablakok felett 6 nyilásban görögös női maszkok, pilléres kapualj, vastag vasbalusztertagok a lépcsőházban. Helyreállitva 1949-ben.

Buday László-u.10. Két összeépitett ház, egyemeletes, 5 ablakos és egyemeletes, 4 ablakos. Jó ives kapu. Az utóbbinak homlokzata átalakitva. Oldalhomlokzata négy ablakkal Rózsahegy-u.1. Udvarán árkád és négyoszlopos tornác. 3 copf ablakrács.

Eberhardt

Robert

l.

Schoen Buda ei Óbuda

8.l.

Byzánczi éra a népvándorlás

Korában X. 52.

Eberhardt Antal

győri szobrász

l.

Schoen Óbuda

22. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Eberhardt Antal

Hobrán Buda

XVII

l.

Schoenzenthaler

13. l.

1789-909-4
Kiállitási-terem.

223. ~~Fali~~-szekrény (Fali)

Egy nagy szekrény mahagoni lemezeléssel, sima fényezéssel, elől mezőnyökkel és üvegboritással, belül pedig polczolással. Méretei: 2780 cm. hosszu és 243 cm. magas.

Ára.....4795 K

Kézitette Csepreghy János és fia az 1905: I. 25-én kötött és 1905: III. 23-án 17753 sz. alatt jóváhagyott szerződés alapján (1431-907).

Eberhardt

nobrait

XVIII n

l.

A Pesti Városháza

1937. 3 n. 24. l.

nagy Röltséggel járó fárad-
ét élvezhetni fogom. —
befolyt 3'5 millió koronát
kapitok eladási árat, kérem
ta utján megküldeni. —
itelten megkönönve,
ettel

Rén nolyája

Mundelfingentladán

1587-38
cseh koronát
elküldeni
1927 IV. 14-án

Eberhardt Antal

nebrain

l.

Schoenlabaini

2. l.

Münchener Neueste Nachrichten

I. 69

Erkezett 1905 máj 13.

415/1905 sz. (Bpest, 1905 máj. 3. 113 sz. a.)

A bpesti könyvtár egyesület nek a személyzetére és számadásaira vonatkozó adatai. Tudomásul. V. 13.)

E. H. 1958. IX. 19.

Eberhardt Antal

Értékes szobrot találtak az olajmáz alatt

Ritka művészettörténeti értékű barokk faszobrot fedeztek fel a budai Erzsébet-templomban. Megállapították, hogy a szobrot hozzá nem értő kezek olajfestékkel bemázolták. A Szépművészeti Múzeum restaurátorai lehántották a csúfító festékréteget, alóla kibukkant az „Immaculáta" szobor ezüst köpenye, barna ruhája. Feltehető, hogy a 250 éves korra becsült szobor Eberhardt Antal ismert nevű győri származású szobrászművész alkotása, tudják róla, hogy 1768-tól Budán dolgozott.

III. évfolyam, 220. szám

8. Eberhardt Antal: Szt. Balázs püspök.

Petrik Albert felv.

7. Eberhardt Antal: Szt. Miklós püspök.

Petrik Albert felv.

10. Weber J. L. (?): Szt. Flórián.

Petrik Albert felv.

9. Eberhardt Antal: A szószék reliefje.

Szerző felv.

7. Eberhardt Antal: Szt. Miklós püspök.

Petrik Albert felv.

8. Eberhardt Antal: Szt. Balázs püspök.

Petrik Albert felv.

Eberhardt Ferenc

41

MAGYAR MŰVÉSZET

1933.93

Eberhardt Ferencz, szobrász. A XVIII. század közepén Aradon élt s az 1760-as évek elején ő készítette az aradi minorita templom szobrait.

Lakatos Ottó: Arad története. Arad, 1881. II. 44. l. — *Márki Sándor:* Arad vármegye és Arad sz. kir. város tört. Arad, 1895. II. r. II. k. 827. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1956 SZEP 19

1610

Értékes szobrot találtak az olajmáz alatt

Ritka művészettörténeti értékű barokk faszobrot fedeztek fel a budai Erzsébet-templomban. Megállapították, hogy a szobrot hozzá nem értő kezek olajfestékkel bemázolták. A Szépművészeti Múzeum restaurátorai lehántották a csúfító festékréteget, alóla kibukkant az „Immaculáta" szobor ezüst köpenye, barna ruhája. Feltehető, hogy a 250 éves korra becsült szobor *Eberhardt Antal* ismert nevű győri származású szobrászművész alkotása, tudják róla, hogy 1768-tól Budán dolgozott.

Eberhardt Antal

nobrász

XVIII. n

l.

Schoen óbudai PP. templ

9. l.

s fajánsz. Holics, XVIII. sz.

öld levélsorral diszitve. Holics, XIX. sz. e.

ék, sárga gyöngyházfényü diszités: kereszt előtt tér-
a, XVI. sz. e.

zas cserép. Olasz.

zol, födelén vörös rák. Jegye T. kék szinben. Tata,

el, szines és arany, kinai modoru virágos diszitéssel.

a a verejtékes kendőt tartva. Fajánsz. Holics, XVIII,

nns-krug. Oldalán cimer. Köln v. Raeren. XVI. sz.

zitéssel. Delft, XIX. sz.

es körtealak szines virágokkal. HP jeggyel. Holics-

oru keretekben allegorikus alakok és bogláros disz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

AUGUSZTUS 7

ÁPRILY LAJOS
költő és műfordító, az impresszionisztikus polgári líra kései képviselője 7 esztendeje halt meg.

EBERHARDT ANTAL
szobrász, több budai templom dekoratív szobrainak és oltárainak faragója 200 éve halt meg.

SZALMÁS PIROSKA
zeneszerző, a róla elnevezett Szalmás-kórus alapítója születésének 70. évfordulója.

K. SZ. SZTANISZLAVSZKIJ
orosz színész és rendező, a Szovjetunió népművésze, a Moszkvai Művész Színház egyik alapítója 30 esztendeje halt meg.

TELEKI SÁMUEL
erdélyi kancellár, a marosvásárhelyi Teleki Téka alapítója halálának 146. évfordulója.

WILHELM LIEBKNECHT
német munkásvezér és szocialista költő (Karl Liebknecht atyja) 68 éve halt meg.

DIEGE VELAZQUEZ
spanyol festő, az egyetemes művészettörténet egyik legjelentősebb alakja halálának 308. évfordulója.

DR. ILLYÉS GÉZA
sebész, az urológia első hazai egyetemi tanára, akadémikus 17 esztendeje halt meg.

RIEDL FRIGYES
irodalomtörténész halálának 47. évfordulója.

RABINDRANATH TAGORE
Nobel-díjas indiai költő és zeneszerző 27 esztendeje halt meg.

tak: rajaik mentettek, oltottak, megelőzve sokszor a felnőtteket.

— A megelőzés érdekében minden dolgozót kötelező baleset- és külön tűzrendészeti oktatásban részesítenek. Ezt szigorú rendelkezés írja elő.

— Noha ezt általában megtartják, az a tapasztalatunk, hogy *ezek az ok-*

Nagyobb szigor, fe

— A tűzrendészeti hatóságnak a dolgozók oktatása, felvilágosítása mellett joga van eljárni a szabálysértőkkel szemben.

— *Alapvető követelmény, hogy a dolgozók ismerjék és tartsák be a munkakörükkel kapcsolatos tűzrendészeti rendelkezéseket.* Ez hozzátartozik a munkafegyelemhez. Elsőrendű vállalati érdek, amelynek érvényesítése a gazdasági vezetők és a dolgozók kollektívájának lényeges feladata. Miután kihatásaival jóval túlnő egy-egy létesítmény keretén, a tűzrendészeti fegyelem megszilárdításához a tűzrendészeti hatóságnak hozzá kell járulni a maga eszközeivel. *Ahol a felvilágosító munka elégséges, ott azzal, ahol pedig indokolt, a szabálysértési eljárás nyújtotta lehetőséggel.* Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy a megelőző tűzrendészeti szabályok megszegése — figyelembe

M. D. A.

EBERHARD, Joseph asztalossegéd

Vogel S. alkalmazottja 1805.

L. S. Vogel 209.

EBERHARDT szobrász. Gyöngyösön 1769-ben Heller Sámuel rezidenciás házában egy Erdélyből hozott asztal lábát kijavitja.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Eberhardt

budai szobrász

A Fő utcai Szt Flórián kápolna homlokzatszobrait Weber és Eberhardt mesterek készitették.

226.o.

Borsos - Sódor -Záder : Budapest. Bp. 1959.

Eberhardt Antal

budai nobrán

XVIII. n.

l.

Bierbjezmittél

33. l.

többnör

Eberhardt Antal

nobrán

XVIII. sz

l.

Schoen A cikkel

Budapesti Rk. Egyházkörségek Tudósítója

1935. 4. sz. B. l.

könyvtáramban

T. 6338.

robbanás történt és a város fog-
a háttért hegyek képezik balról a
érben pedig az ágyúütegek működnek
ól körülvéve fogadja a várkulcsait
t. Felirata:

lla Piazza, et importante Fortezza

A. Fortezza di S. Giob és befejezése:

Van Westerhout alli Cesarini Roma 1686

15 : 22.7 cm.

Eberhardt

A Batthyány téri Szt Anna templom homlokzati szobrait és a mellékoltárok szobrait Eberhardt és Weber budai mesterek faragták.

223.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Eberhardt Antal

Eberhardt Antal 42, 43, 44, 72, 87, 88, 90, 92, 94, 110, 122, 155—157, 206, 208, 209, 210, 214, 215, 216, 217, 242

Schoen Anna templ.

Eberhardt

Nobrain

XVIII.H

l.

La Rosée

92.P

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Eberhardt Antab

l.

Flor Bp

48. l.

Bizományos
Mezőkövesd

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Eberhardt Antal

Győri szülétésű fafaragó

ind

Agzárciapáts 80 l.

Aagházy Mária A

zárci apátsag templom

építlezésé a XVIII. sz. sam

Veszprém 1937.

reklyctartó, réz, talpas, nodusán a rotula-
pokban románcos apostolfejek, ~~[illegible]~~
felül gotikus kázikó. Oroszlános ümerrel.
Hasz, XV. sz.

Apolyi:

Egyházi műrégiségeink az 1885. évi bu-
dapesti országos kiállitáson. Egy-
házművészeti Lap VI – 1885, ~~[illegible]~~
298 l.

Eberhard Antal

budai nobrán a XVIII.
sz. első felében. Győrben
született.

Horváth Henrik: Arch. Ert.
1928. 261. l.

és
ntólsó

Eberhardt Anton

Hobräer

Kap Ung Jahrb

50 l.

~~Batthyány Lajos gróf II. 244.~~

Eberhardt Antal

MAGYAR MUVESZET
1931. 22

Kaposy J.: A
n. országi barok
európai helyzete

ődés.

y János szegedi gyarmat-
. Fehér József szegedi
a következő szerződést

i gyarmatárúkereskedő
ia Fehér József István
910. április 8-án szüle-
pedig 1925. október 1-étől
d.

magát, hogy a tanon-
gyakorlatára fokozatosan
élyesztő vagy erejét meg-
nem használja fel,

M.D.K.

Eberhardt nobrás

Gyöngyösön 1769-ben Haller Sámuel, rezidenciás házában egy Erdélyből horott asztal lábát kijavítja

Hevessmegye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt,
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1959. Akadémiai Kiadó,

321. old.

Eberhardt /Antal??/ MDK

Batthyány téri Szt Anna templom

mellékoltárok

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 12.1.

M.D.K.

Eberhardt Antal
Nobrász

Lehetséges hogy rokona volt az erdélyi Eberhardt Ferencnek.

Balás Edit: Székelyföldi márványoltárok 63 l.
A barok kor oltárai.

Eberhardt Antal

Szobrász

XVIII. sz

lásd

Bertalan Kiscelli

trin. templ

45. l.

46. l.

(sokszor) 47. l.

TÓTH LAJOS
Dohánykisárus, Simontornya

Eberhardt Antal

budai szobrai

I.

Müller Florian-kápolna

43. l. 44. l. 45. l.

49. l. 67–69. l. (képekkel)

megyva

Eberhardt Antal

győri szobrász

1747 – 1768

Schoen Óbuda

52. l.

Schoen A.: Óbuda multjából Bp. 1935.

22, 52. l

Pannonia leírása Römer Flóris –

tól VII. 192.

E b e r h a r d t Antal
szobrász

Siklóssy László: Pesti szobrász-harc 1774-ben. Pesti Napló. 1918. szept.17.

Eberhardt Antal

Hobrány

vód

Bertalan Vilmos

Az óbuda - Kiscelli trinitarius kolostor és templom. Könyvism. Csemegi Vörseftől

MMÉEKözl

1944. 91. l.

FÉNYKÉP, RAJZ

ul. 1896 T. 128 l.

.

om.

SZAKCSOPORT

Ötvösség.

KOR

X V sz.

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZAS

Koszta Márton ajándéka.

EGYEB ADAT

Koszta család cimere.

e h e l y .

ÓLA?

Eberhard Antal

Stobrin

Gentmüeml

8,32.l.

rt an diesem Erfolge unstreitig das
eneralmajor die hohe Güte hatten,
ende Ertheilung der Erlaubniss zur
haftlichen Aufnahme der wichtigsten
, sondern auch durch die liebevolle
ren die Teilnehmer an der Excursion
tig werden liessen, das werthvolle
hohem Masse zu fördern.
flicht für mich, dem Herrn General-
en sowohl im eigenen, als auch im
hschule den aufrichtigsten und ver-

nder Kuchinka, Ritter des Leopold-
, et c. k.u.k. Brückenkopf- und

zu Belgrad

 M. D. K.

EBERHARDT Antal szobrász

1754 – 1761. Nagykovácsi, Mennyiatemplom, főoltár, háromi mellékoltár, szószék, homlokzati Madonna, fivérével József asztalossal együtt

1757. Buda, Szt. Anna-templom öt mellékoltár

1759. Uo., homlokzatra Istenszem, két angyal, haditrofeás ~~cím~~ veliet és Buda címere

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959. I. 186 l

 M. D. K.

EBERHARDT Antal szobrász

1760. Buda, Flórián-kápolna stukkók, két püspök szobra a homlokzatra

1761. ho. szószék, címerek, vázák

1762. Újlak, plébániatemplom, címer

1763. Buda, Szt. Anna-templom, két mellékoltár javítása

1764. ho., belső kapitelek

1765. ho., homlokzati Szt. Anna-csoport, temetői kereszt.

Aggháry. Barokk szobrászat... Bp. 1959. I. 186

./.

MDK

Eberhardt Antal

Az Anna templom két mellékoltára:
Kereszt
X av. szt Ferenc /1767-68/

Zakariás G. Sándor : A budai Batthyány tér
Bp. 1958. 29.o.

Eberhardt Antal MDK

szobrász

Az Anna templom második emeleti és oromzati szobordiszét / a főhomlokzaton/ 1759-1760 ban készitette.

Zakariás G. Sándor: A budai Batthyány tér Bp. 1958. 22.o.

Repr. A Szt Anna templom főhomlokzata 1930-ban.

U.o. 23.o. 14. kép.

R. D. K.

EBERHARDT Antal szobrász

Szül 1725. Győr megh. 1768.

1750-től Budán élt, ahol 1756-ban polgárjogot kapott

1744-1749. Óbuda, plébániatemplom, külső szobrok

1752. Buda, tabáni Szt. Katalin-plébánia templomhoz Kő kereszt, vázák, volutás, homlokzatra Katalin, András és Péter apostol szobrok

Aggházy: Barokk szobrászat... Bpn. 1958. I. 186. l.

M.D.K.

Eberhardt Antal
budai nobrán

készítette Eberhardt J. el együtt a Nagykovácsi-i v. r. templom 3 barok főoltárát. 1754

A templom szószéke ugyanezek az ő műve.

Genth. Kücml. 1959 I. 216

 M. D. K.

EBERHARDT Antal szobrász

1767. No., Szt. Keresztt oltár, javítás

1768. No., Xav. Ferenc-oltárra gyertyatartók, kánontáblák, Rókus- és Sebestyén-képekhez faragott keret

Stilusrokonság alapján feltételezhető működése az 1757-ben felszentelt budai Ferences, majd Erzsébet apácák templomában, továbbá a Flórián-kápolna homlokzatszobraihoz kapcsolhatók ma a pilisszentiváni

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959. I. 186. l.

./.

MDK

Eberhardt Antal

Oromcsoportozat a szent Anna-templom fő-
homlokzatáról. Kő. Eberhardt Antal műve.

Schoen Anna templ. 243.lap

MDK

Eberhardt Antal szobrász

Schoen Annatempl. 44.l.

Eberhardt Antal

Szt. Flóriám kápolna / Fő utca 90/.

Jabbra -balra a kaputól Szt Balázs /Eberhardt Antal/ és Szt. Miklós szobra /Weber József/.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 69.1.

MDK

Eberhardt Antal

Szent Anna s Mária szoborcsoportja a szent Anna templom főhomlokzatáról. Kő. Eberhard Antal műve.

Schoen Anna templ. 243.lap

 R. D. K.

EBERHARDT Antal szobrász

plébániatemplomban másodlagosan

elhelyezett Borromei Károly és Nep. Szt.

János nagyméretű szép faszobrok

Aggházy. Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 186. l.

Z. A. R.

CHMELIK Mátyás Kőfaragó

M.D.K

EBERHARDT Antal szobrász

Az újlaki templom kanyárnak
pajas-dísze (ma már hiányzik)

(1762)

Bp. 1962

Budapest müemlékei II. ~~II p. b 1962.~~ 160.

M. D. K.

EBERHARDT Antal szobrász

A Fő utcai Florián kátolna:

szt. Balázs és

szt. Miklós - szobra

Budapest műemlékei II. Ipó 1962. 148.-

MDK

Eberhardt Antal szobrász

Schoen Annatempl.

Varsányi Pál, sz. Bp.1902. III. ker. 15. MDK

Városszéle, fam.

Munkástemetés, "

Háboru 1914. linóleummetszet

Mosónő, fam.

Varsányi Pál grafikusmüv. kiáll. 1958. ápr.
Ernst Muz. 8 l.

EBERHARDT *Antal*, szobrász, * Győr 1725 körül, † Budán 1768., ahol 1750 táján telepedett le s 1756. szerzett polgár jogot. Budai templomok részére számos dekoratív szobrot, oltárt stb. készített.

K. G. I. 268. 1

s szem közt nézve. Jobb kezét csipőjére támaszt-
kára teszi, a mely sárgásbarna terítővel van le-
gyöndör, szemöldöke fekete s szeme sötétbarna. Körül
, aranyzsinórzatú zöld atillájának hajtókai az
ilyen szinű öv, mely derekát szorítja himezett.

ózonra, méretei 74 : 57.4 Cm.
E. gyűjteményéből. 140/95. № 683.

140/95 : 683

Ø Ebhardt
1861

l.
Eperjesy 1929
113. l.

A'. 150 (9).

Eberhardt Antal

Nobász.

1770.

l.

Tanulmányok Bp.

multjából. VII. 24. l.

Bp. 1939. 25. l. 26. l.

28. l.

Schoen A.: Brest korházainak és emberbaráti intézményének kapolnái.

J. B. Carpeaux: A Tánc

Páris, Louvre

Eberhard Anton

l.

Hekler Budapest

65. l.

MDK

Éberhardt Antal, szobrász

Pesten végez müvész ifeladatokat.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás 466.l.

Eberhardt Antal

Eberhardt Antal
szobrász

1754. faragta a nagykovácsi templomban a szószéket, szt, Rókus, Sebestyén, Lénárt és Flórián szobrát.

Wochenblatt f. d. kath. Volk. 1839. 1. szám

B.-L. III 5. 34

Batthiany Lajos herceg ezüst huszas 1790 ből

Wirttál. Széle rovátkolt

Av: Körirat: LUDOVICUS S.R.I. PRINCEPS DE BATTHIANY.

STATTMAN. Középen Batthiany Lajos herceg jobb oldalas mellképe hosszú hajjal, alatta I.N.WIRT.

Rev. Körirat: PERPET. IN NEMET UJVAR S.[illegible] C.[illegible] R.[illegible] A.[illegible]) M.[illegible] ACT.[illegible] CAM. INC. COM. CAST. PERP. ET. SUPR. COM. 1790. Középen kis herceg ciner: herceg kalapalatt cobely dolmány által alkotott mezőben szüngykoronával fedett szimbölyü pajzs a Batthiany ciner-el, benne Batthiany iak jelszava: FIDELITATE ET FORTITUDINE. Az egész ciner alatt: 20-as szám.

~~N. 2.7 cm~~ Átm. 27.5 m/m. Súly 6.7 gr

Eberhardt, Anton, rézmíves

M.D.K.

... a nagyszombati rom. kath. templom főoltárát (1754-1761.)

Aggházy Mária: Barockplastik in Ungarn.
Übers. Barbara Faragó

Bp. 1959. 89 l. 185 t.

16. old.
218. á.

MDK

Eberhardt Antal, budai szobrász

1760 szept.17.-én a Szt.Flóriánkápolna tornyának stukkórészeivel elkészült.

Müller Flórián Kápolna c/el. 1936. 40.sz.dolg. 4-84.l.
müvtört és Kerrég,Int.

MDK

Eberhard Antal/Anton Eberhard/
szobrász

a templom belsö tartóoszlopai , és a plébánia
melletti temetöben két kökeresztért járó összeg
kifizetéséröl szoló számla.

1764. No. 67. , 1765. No.3o.
1767. No.3o. a kereszt-oltár kijavitásáért.

Schoen Arnold: A budai szent Anna-templom. 2o9-21o.l.
?

Eberhardt A.

"Johann Baptist Bergl - az Egyetemi templom freskófestője - éppen úgy gyökértelen volt Pest-Budán, mint az óbudai Zichy grófok szolgálatába szegődő Karl Bebo faragó művész és A. Eberhardt szobrász."

Zolnay László: Művészet és műveltség a XVII-XIX.századi Pest-Budán. - Budapest, 1972.9.sz.39-41.l.

Eberhardt Antal isobárt

200 éve halt meg

Népszava 1968 augusztus 7
4. oldal

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Addig-addig csevegtek a két alakról, hogy egy-egy áruló szó a Mari ajkairól is kicsúszott; szerelemben a sötétség érleli az őszinteséget.

— Ah Istenem, Mari, úgy látszik nekem, tetszik neked.

— Azt én nem mondtam.

— Ne is tagadd, édesem.

— Nos, ha épen akarod, hát bevallom, de el ne mondd, kérlek, senkinek.

— Isten mentsen attól, rólam biztos lehetsz, hiszen cseréltünk; titokért titok.

— Aztán látod, ugyis csak olyan az egész, mint a permeteg eső, — sóhajtott fel Mari. — Elmúlt, mielőtt megkezdődött, köd, semmi.

— Csak egyet nem értek, Mari lelkem, miként akadhatott meg a szemed valakin épen azokban a rétegekben, a hol tegnap voltál. Még ha legalább Patkó lett volna, Patkót még értettem, Patkó végre is legény lehet a talpán és az igen gyakran előfordul, kivált a regényekben, hogy az úri leány beleszeret egy délczeg brigantiba. Még a szép juhászbojtárt is körüllengi némi költészet, de egy mesterlegénybe beleszeretni, az mégis shoking.

— Ejh, a tied talán valami princz, vagy mi?

— Az enyim huszárhadnagy, — felelte Róza, dallamosan ejtve ki a «huszárhadnagy» szót.

— Az enyim is egészen olyan, mint egy czivilruhába öltözött huszárhadnagy, de lehetne álruhás gróf is.

— Látnád az enyimnek a termetét, olyan, mint a szarvasé.

— Akár a hajlékony nádszál, olyan az enyimé.

— Hát még a szép vékony bajusza.

— Talán olyan, mint a hősczinczéré?

— Kikérem a sértő megjegyzéseket. A legszebb bajusz az ármádiában, fölfelé kunkorodó.

— Nem különb az enyimnél.

— És az a szelid nézése, ha mosolyog.

— Az a hamis mosolygása, ha incselkedik.

— Az enyimnek a származása előkelő, majd csak nem arisztokrata.

— Az enyim meg abból az arisztokrácziából származik, mely nem a királyoktól ered, hanem az Istentől. Ez a természet arisztokrácziája. A királyok arisztokratái közt van tömpe orrú, pupos, csenevész ember, a természet arisztokrácziáját ellenben az erő és a szépség teszi.

— De hát a hol együtt fordul elő mind a kettő?

— Mindegy, mégse cserélnék veled.

— Van is neked izlésed! Tudod is te megitélni.

Így liczitáltak egymásra, néha átcsapva némely személyeskedő, csípős megjegyzésekre is, a melyekből nyilván harag lett volna, ha a nagy versengési buzgalomban olyan jó tulajdonságokat is föl nem hoznak a kegyeltjeik mellett, kifogyván a jelentékenyekből, a melyeken okvetlenül nevetni kellett, mint pl. hogy a Róza hadnagya olyan szépen tud fütyülni, mint egy rigó, és a Mari vadásza úgy tud petyegetni az ujjaival, mint az ostorpattogtatás, a szivarja füstjét pedig az orrán keresztül bocsátja ki.

— Aha! Most kezdelek már megérteni, hogy téged a füstölt orr vonz. No, ilyenből én nem kérek, hahaha.

Lassankint azonban a derültséggel megszaggatott versengésbe belevegyül egy-egy ásítás is. Majmuna álomtündér, bár lomha léptekkel, de teljes bizonyossággal közeledik és betapasztja mézes ujjaival a szemhéjaikat. Pedig ez egyszer módjában lenne nem becsukni, a mint tiszte hozza, a szemeiket, esetleg ki is nyithatná, ha akarná; mert tündér lévén, mindenről tud, megsúghatná hát nekik igen könynyen . . . Oh, leányok, leányok, ne bolondozzatok, egymás hegyibe hordva ifjaitok magasztalását, melyik a különb köztük, még össze találnátok zördülni e fölött, mikor pedig hiábavaló feleselés az egész, mert egyugyanazon emberről beszéltek mind a ketten . . .

De Majmuna a maga dolgához tartja magát, elaltatja a két leányt, elküldi mind a kettőt folytatni az álmok országában, a minek az eleje ébren történt, s mikor reggel fölkelnek és a napsugár betódul az ablakon, egymásra mosolyognak szemérmesen, mint a kik már mindent tudnak.

Mégis, bár ezentúl elég érdekes beszélgetni valójuk lett volna, Mari feltűnően kereste a magányt. Még Rózát is kerülte, órákig előgyelgett egyedül a szőlőben, töprengve, ábrándozva, lesve az égen úszó felhőket, vajjon hova mennek, minek mennek, ki küldi őket? Hát a madarak vajjon mi indokból szállnak keresztül-kasul a légi utakon, czéljuk van-e, vagy csak úgy találomra röpködnek? És ha jobbra száll az egyik, balra a másik, találkoznak-e még valamikor, és ha találkoznak, ráösmernek-e egymásra? Honnan tudja a kakuk, hány évet él az illető, a ki megkérdezte és hátha két ember kérdezi egyszerre, hogyan felel nekik? Mit érezhet a méh, mikor a rózsa kelyhében hempereg? Ilyenféle problémákon törte a fejét, mert bizonyos rokonságban voltak legbensőbb, legtitkosabb tépelődéseivel, melyek a körül forogtak, nem volt-e konokság, oktalan gőg, köd elől, köd hátul, elzárni az utat a vadász elől, hogy közeledhessék? Bizony csúf kegyetlenség volt. Pedig hogy rimánkodott a szegény vadász, — kétségtelen az egyedüli lény, a ki azért szerette, mert tetszett neki, a testi alakja tetszett. A világ kerekéből ugyancsak ki nem esett volna egyetlen küllő sem, ha megengedi neki, hogy legalább valamely álnévre vagy betűjegyre irhasson neki. Milyen mulatságos lett volna olvasni a leveleit s felelni azokra. Ha más egyebet nem veszünk is, de már magáért a mulatságért kár.

Hogy ezek a kérdések bolygatják Marit, csak Róza vette észre, a ki már keresztül ment ezen a betegségen s minden szimptomáját ismeri. Az se kerülte ki figyelmét egy-két nap múlva, hogy sokat sugdos Klárával, s hozzá vetve, hogy Klári előtte való nap bent volt a városban, könnyű kitalálni, hogy egyúttal bizonyos nyomozásokat végzett a «Sas»-beli pinczéreknél. Vajjon mit süthetett ki? Kiváncsi volt, de Mari elzárkózott. Ez ismét új titok. S minden diót külön kell feltörni.

Mi, a kik mindent tudunk, a mit akarunk, elárulhatjuk, a hűséges Klári csakugyan tudakozódott a «Sas»-nál, de csak annyit tudott meg, hogy a vadász egy-egy forint borravalót adott a pinczéreknek, mikor elment. Ugyancsak akkor egy katonatiszt is ott volt szállva, a ki ismerte a vadászt, mert beszélgettek együtt, csakhogy az a katonatiszt is elutazott harmadnapra, Isten tudja, hova. A katonatisztet egyébiránt báró Tinta Pálnak hivták.

Mindez nyilván megint bő tápot adott a Mari fantáziájának. Hogyan? Egy-egy forint borravalót adott a szolgáknak, hisz az akkor úr. És a báróval beszélgetett! Talán barátja is volt. De ha úr, mit keresett volna az iparosok szüretjén? Köd ez egész végig, köd és köd. Ki nem igazodik ebből a káptalan sem. Ha csak az a kis húsdarab nem, a melyiknek több ereje és biztosabb itélete van ilyenben a káptalannál.

Csak az öregek nem sejtettek semmit, mind a mellett feltűnt nekik, hogy Mari búslakodó, s arczába valami fájdalmas vonás lopta be magát. Összerezzen, ha hozzá szólnak, mintha álmából költenék fel. Szemeiből édes bús melankholia tükröződik, nem nevet, nem hanczurozik, nem ugrál odakünn, mint azelőtt, hogy az egész ház víg volt a rezgésétől, hanem elvonúl valahová és órákig elmereng a nagy semmin, elringatja lelkét a falevelek zizegésén. Hisz a falevelek is bizonyosan panaszkodnak, őszi szél sóhajában. Csak azt nem tudni, hogy miről.

Az öregek szintén panaszkodnak, beszélik egymás közt:

— Mariska megváltozott. Annak a leánynak valami baja van. Se nem iszik, se nem eszik, csak örökké gondolkozik.

Különösen Tóthné faggatja váltig:

— Min gondolkozol annyit? Nem jó az, papnak való az, a ki a predikáczión töri a fejét, de mi szükség neked gondolkoznod, mikor itt vagyunk mi, a szüleid. Nem vagy beteg? Nem kivánsz valamit?

— Nem, nem. Igazán nincsen semmi bajom.

A dologhoz végre, mint legfelsőbb fórum, Tóth úr is hozzá szólt:

— Roszúl van fűtve a gép, ez az egész . . . a gépen fordul meg minden. A somlyói levegő nem jó neki, tehát nincs jó étvágya, s mert nincsen jó étvágya, tehát nincs jó kedve sem. A gépet jól kell fűteni, ez az egész, igaz-e Gyurka?

— Meglehet, — nevetett Velkovics, — ti ördöngős amerikaiak többnyire eltaláljátok a dolgot, de ez, ha igaz, egyszersmind azt is jelenti, hogy a gépet olyan helyre kell vinni, a hol jól fűtik, vagyis hazaviszed Marit Rekettyésre, nekünk pedig útilaput kötsz a talpunkra.

— Hohó! Ez ellen tiltakozom, mert ha arra kerülne is a sor, szerencsémnek tartanám, ha itt hagyhatnám nektek a szakácsnét, meg a pinczét, meg az éléstárt.

Sor nem került rá. Tóthék most is itt töltötték rokonuk társaságában a vénasszonyok nyarát, úgy mint máskor, csak az őszi esőzések beálltával utaztak haza, Mari azonban otthon is szomorú maradt, úgy hogy Tóthné asszonyom nagy sopánkodással panaszkodott fűnek-fának, a doktornak, az ispánnénak, a jegyzőnének, papnénak, a doktornénak és mindenkinek, a kivel Rekettyésen szóba állott, hogy Mari nagy változáson ment át, az a szilaj, akaratos gyermek most olyan szelid, jó, mint egy bárány (félek, hogy ez valami roszat jelent) és hogy olyan szomorú, mint egy szent és olyan halovány, mint egy liliom.

A doktor azt mondta, hogy a szomorúság ellen nem tud mediczinát, a jóság ellen pedig kár volna reczeptet irni; az ispánné, a ki babonás asszonyság volt, abban találta a dolog nyitját, hogy a kisasszony nyilván megijedt valamely látománytól s el kellene bucsúra vinni Szent-Malárdra, a hol a csodakútból igyék kilencz olyan gyüszüből, melynek mindenike más-más szűz leány újján volt (Jaj, lelkem, — pirongatta meg Tóth uram a feleségét, mikor ezzel előhozakodott, — hol a pokolba vegyek én ilyen gyüszüt, és még hozzá kilenczet!), a jegyzőné ráolvasást ajánlott, a legvalószinűbb volt a doktorné gyanuja, hogy szemtől jött Marira a baj, s legjobb lesz szárított levendulával megfüstölni, mígnem a tiszteletesné, Kerekes Dánielné asszonyom csak ennyit mondott magyarán:

— Már az pedig úgy szokott lenni ilyen idő-

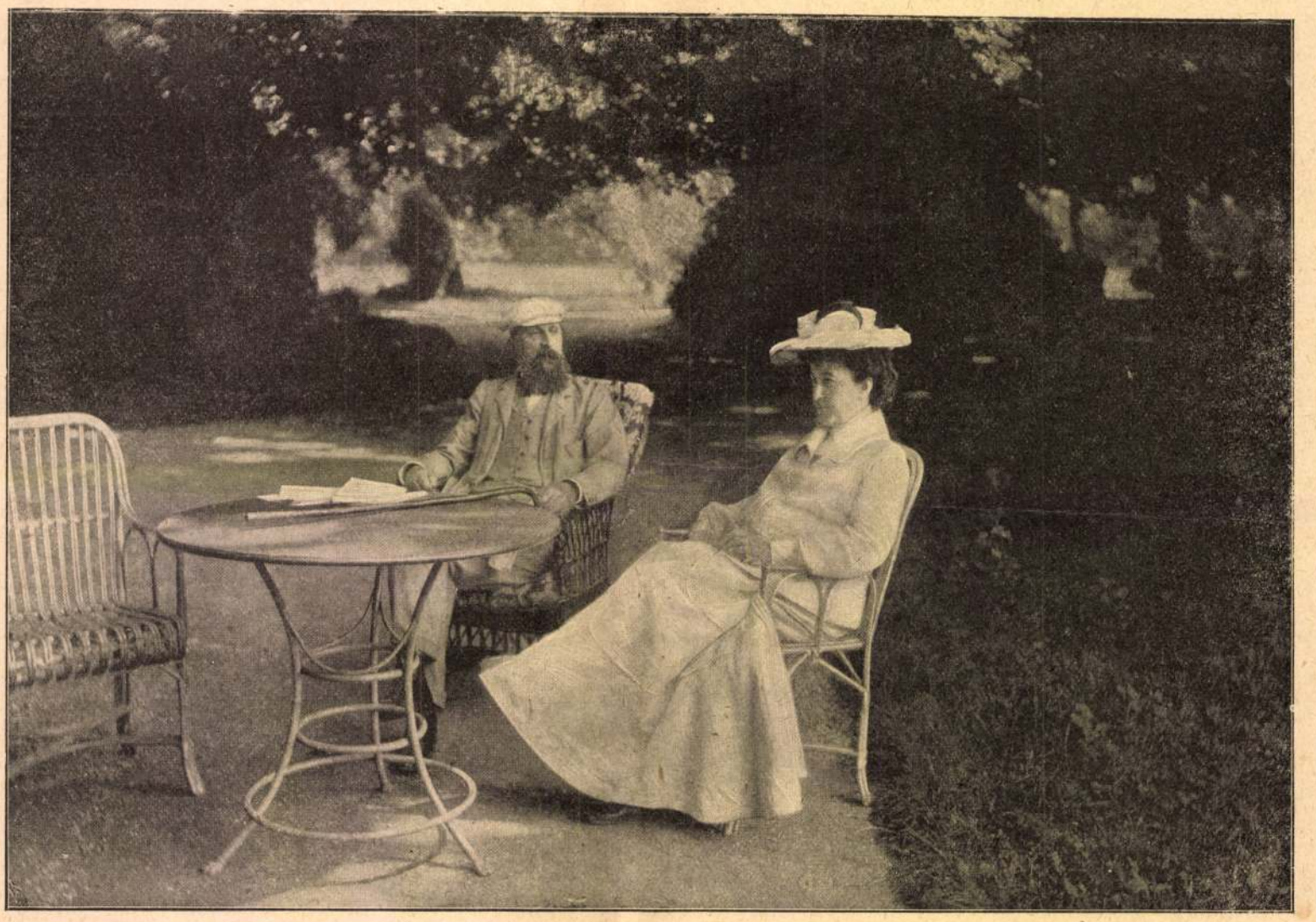

GRÓF APPONYI ALBERT ÉS NEJE AZ EBERHARDI PARKBAN.

tájt, és a ki ellopta az orczája pirosságát, instálom, majd meg tetszik látni, vissza is hozza azt. Az efféle tolvajt nem szükséges körözni.

Kérő áll a házhoz.

A falusi élet egyébiránt sohasem fogy ki se a gondokból, se az örömökből. Alig hogy elmúlt a szüret s forrásnak indult a must, elkezdődik a disznóhizlalás, mert a milyen bizonyos, hogy az ember a friss hurkához és kolbászhoz megkivánja az új-bort, ép olyan közelfekvő föltevés, hogy a must is csak azért forr olyan sokáig, hogy időt engedjen a sertéseknek alkalmatosakká válniok a máglyán való halálra : össze kell jönniök egy helyen (a fehér abroszon), hogy egymást kiegészítsék és hogy teljesen érvényesüljenek. A disznótorok közben beköszönt a bohókás farsang, hogy a mi zsirt, hájat fölszedett magára az úri rend, azt becsületesen elveszítse, a két nembeli ifjúság a tánczban, a mamák az álom elleni küzdelmekben, a

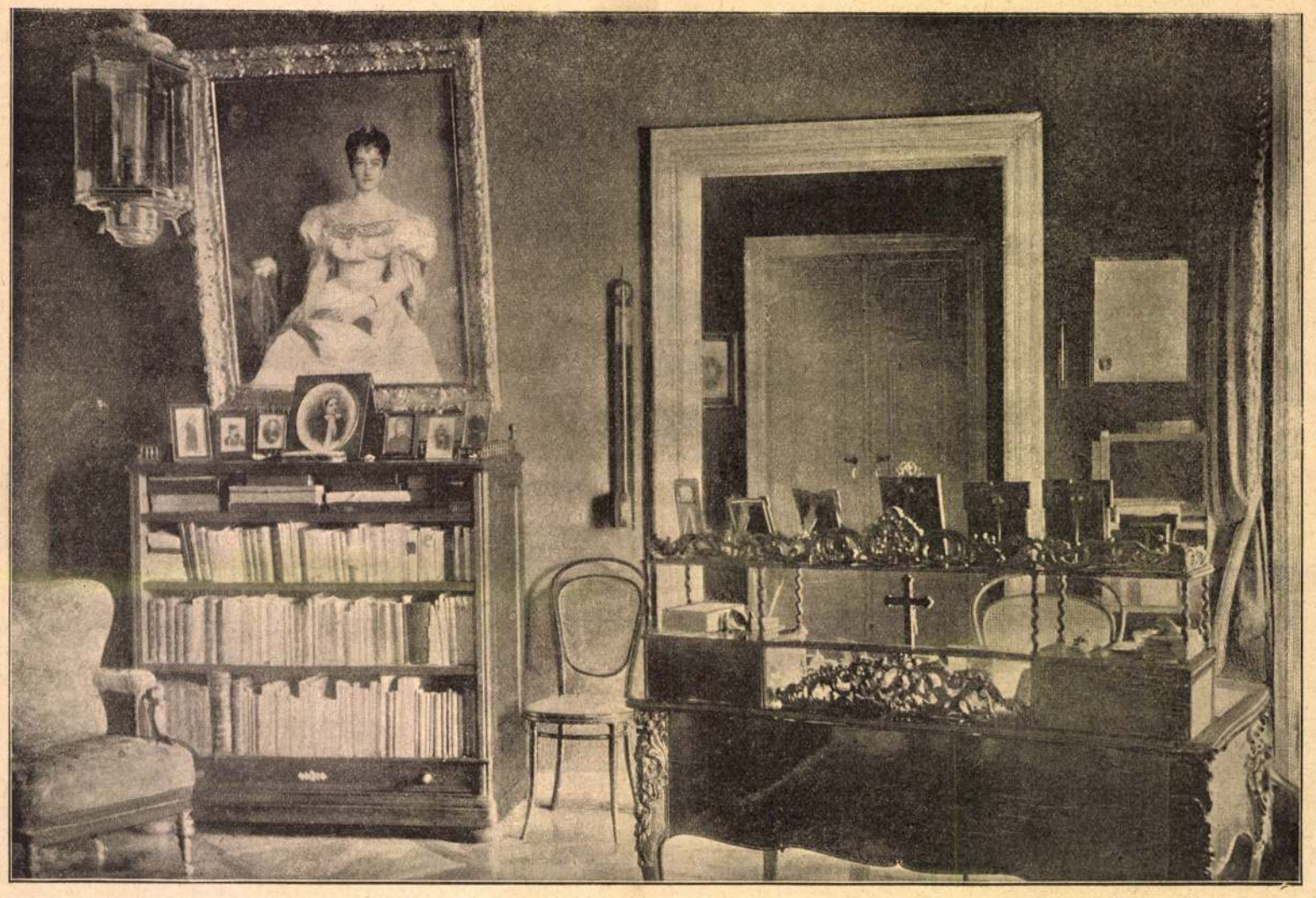

GRÓF APPONYI ALBERT DOLGOZÓSZOBÁJA.

EBERHARDI KÉPEK. — Jelfy Gyula fényképei.

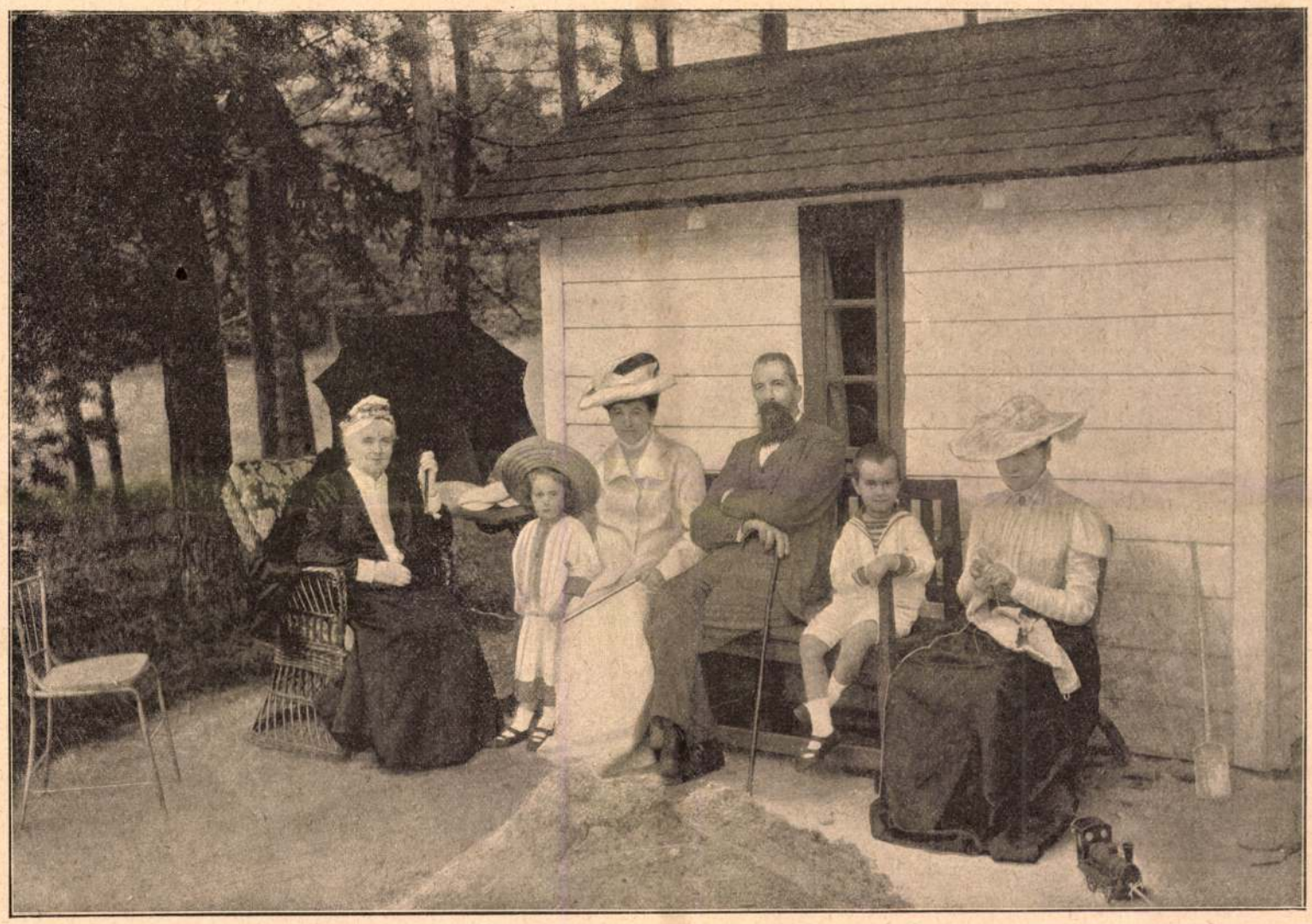

AZ EBERHARDI KERTBEN.

gardedame-i hivatás teljesítésekor, az apák pedig a reggelig tartó kártyázásokban.

Mikor pedig a farsang elmúlik és a bálokban elkelnek vagy el nem kelnek a különféle szőke, barna falusi libák, akkorra már megint más jelben és más tituluson gyülekeznek össze az egymáshoz húzó vidéki társaságok. Jön a mesterséges módon tenyésztett korai csirkék és libák divatja, együtt járván ezekkel az üvegházakban nőtt uborka és szamócza. E primeuröket okvetlenül be kell mutatni, csak az a kérdés, kik legyenek hivatalosak. Úri dolog ez mindenképen, az egyszer áll. Az úr azért úr, hogy türelmetlen legyen és jól essék neki olygarcha módra előre kicsikarni egyet-mást a természettől, a mit az csak később adna meg önként.

Tagadhatatlan másrészről, hogy a libának, uborkának, vagy szamóczának nincs még akkor meg az igazi jó íze, az egész csak valami halvány emlékeztetés, s mire a valódi íz és

A KASTÉLY.

EBERHARDI KÉPEK. — Jelfy Gyula fényképei.

illat megjönne a tavasz végén, akkorra már ráúntak az urak s következésképp sohase esznek se jó libát, se jó szamóczát, — az a szegényebb embereké.

De az mindegy, — azért ők mégis így csinálják és így fogják csinálni ezentúl is, nemcsak azokban a dolgokban, a melyeket ők esznek meg, mint még éretleneket, hanem azokban a fontosabbakban is, a melyek őket eszik meg, mint még éretleneket. Ime, maga az ország is — urak játéka lévén — majd mindig idő előtt kóstol bele a korszellem csemegéibe. Fölszabadítják a földet, behozzák a parlamentárizmust, mielőtt az állam kiépült volna, a zsidó emanczipácziót, mielőtt a nép megokosodott volna, megnyitják a kereskedelmi élet új zsilipeit, elfogadván azt összes modern követelményeivel, s mindezekkel mintha azt mondanák kuriáiknak, kastélyaiknak: «Menjetek, keressetek magatoknak más gazdát!» A mi újat, meglepőt látnak más nemzetek asztalán, mohón nyúlnak utána, hogy a magukéra rakják, mert úgy illik a lovagok utódaihoz, összehordanak prücsköt-bogarat, nem mérlegelve, érett-e a dolog, vagy érettek-e ők hozzá; így lesz aztán, hogy az utolsó század eszmei forradalmainak nagy eredményei, melyektől más népek erőt és üdülést merítettek, ideplántálva idő előtt, többé-kevésbé csak elgyengülést és csömört okoztak. Anteus bizonyára erőt nyert a földtől a maga idején, de ha csecsemő korában paskolják vala a földhöz, meglehet, agyrázkódást szenvedett volna. Ám a magyarok saját példájukon sem tanúlnak, ha úri renden valók; behoznak azok ezentúl is mindent, csak primeur legyen, behozzák ezek még a saját koporsójukat, az általános titkos választási rendet is, hogy aztán megrészegedve a saját nagylelkűségüktől, beledőljenek és meghaljanak . . .

. . . De messze vitt tollam . . . Hiszen ez a fejezet a farsangon történik, hát mi szükség a tavaszi primeurökkel előhozakodni, azok ha lesznek, később lesznek, s még kevésbbé való átcsapni gonosz megjegyzésekkel a barázdán egy olyan korba, a melyről ez az elbeszélés nem vehet még tudomást.

A dolog veleje csak annyi, hogy ebben az esztendőben különösen sok dinom-dánom volt Bontó vármegyében. S meg kell adni, nagyrészt Kopereczky báró volt ezekben a kovász. Ha igaz az, hogy bolond vármegyének bolond a főispánja, mért ne lenne igaz az is, hogy mulató főispánnak mulatós a vármegyéje.

Hanem iszen jókedvű is lehetett Kopereczky. Megkapta a prágai vagyont és az annyira felgyűlt volt, hogy se szeri, se száma, sokkal több lett, mintsem gondolták. Egy hétig nyirták a couponokat csak a részvényekről, mikor az első félév elérkezett, a helyi hirek szerint a Malinka tenyere egy hétig maradt kék, a hol az olló feltörte. (Folytatása következik.)

FIGYELMESY FÜLÖP.*

Meghalt Figyelmesy Fülöp — adták hirül az ujságok. Évtizedek folyamán alig hallott róla néha napján a közönség; sokan csak most, halála után tudták meg, hogy ki volt ő voltaképen, s kit vesztett benne a nemzet, a mult század hőskorának gyérülő gárdájából.

Én az embert siratom benne. — A jóságos öreg úr lábaihoz teszem le a meleg szeretet czipruságát, felélednek bennem emlékei annak

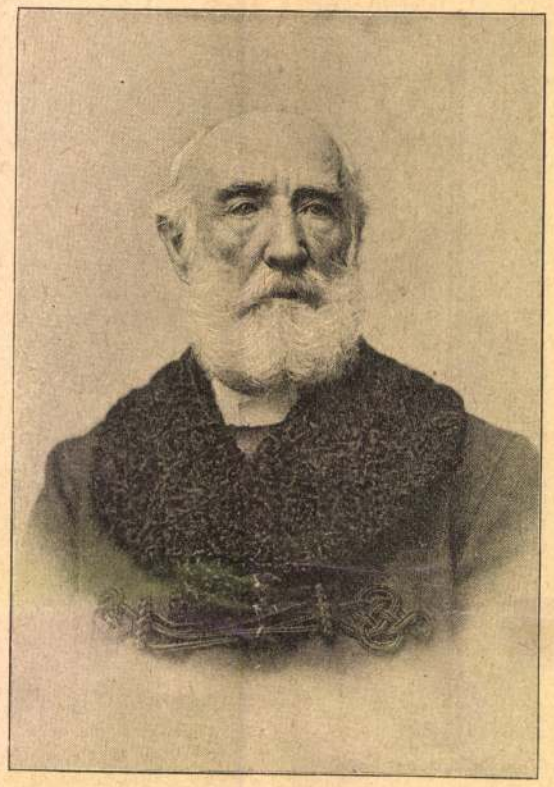

FIGYELMESY FÜLÖP HONVÉDEZREDES.

az időnek, mikor — 13 évvel ezelőtt — hónapokon át alkalmam volt közelében lehetni, nap nap után, úgyszólván reggeltől estig. Látom a délczeg aggastyánt, lengő hófehér szakállával; látom mély égszinkék szemeit, nemes arczvonásait. Hallom a mint mesél letünt időkről, régi eseményekről, hajdani érzésekről, a melyek úgy hatnak a mai kor gyermekének lelkére, mint egy csodás világ zenéjének magasztos akkordjai. És emlékeimből kialakul Figyelmesy Fülöp elragadó egyénisége. Az első sorban kifogástalan, ideális gavallér, a mindenek felett a nemes érzések embere. Nem hiszem, hogy kiváló sztratéga, vagy jeles diplomata lett volna. Fenegyerek lehetett, a ki az ördögtől sem ijedt meg, a ki a legnagyobb feladatokat mint játékot végezte el, anélkül, hogy a mosolyogva leküzdött nehézségek horderejét ismerte volna. Beszélhetnének erről bajtársai a világ három nagy háborujában. Antinous lehetett, a kinek csak le kellett hajolnia, hogy letördelje a női szivek virágait. Mesélhetnének róla a hatvanas évek Londonjának asszonyai. Olyan lehetett, mint a középkor lovagjai, az énekes ajku, vidám daliák.

De legkiválóbb tulajdonsága a Kossuth Lajoshoz való ragaszkodása volt. Legbensőbb érzéseinek volt osztályosa, legkényesebb körülményeinek ismerője. Ha az a fekete bőrönd, melyben Figyelmesy a Kossuthtal folytatott levelezését őrizte, visszakerülne az újvilágból, megbecsülhetetlen, páratlan adatokat szolgáltatna a kormányzó legbensőbb érzéseinek megismeréséhez.

Az öreg ezredes átszellemülve szokott volt beszélni a nagy halottról. Szemei könnyel teltek meg, valányszor csak említette Kossuth Lajost, az ő kedves, elidegenesedett kiejtésével: a khormánzó.

Meg vagyok egészen törve — mondotta sokszor — mióta meghalt a kormányzó; nem vagyok már az, a ki voltam . . .

És most utána ment belépett ő is a históriába. Egy szép regény záródott le simán, csöndesen . . .

*

Figyelmesy Fülöp felesége, immár özvegye, a pennsylvániai dúsgazdag *Haldeman* családból való. Mintaképe a nemes egyszerüségnek és finom lelkületnek. Házasságukból két fiu született. Keresztnevük amerikai ízü. Az idősebbik, keresztnevén *Kossuth Lajos*, szerencsétlenül járt. Fürdés közben a Jusquehamma folyóba fulladt Marietta-beli birtokukon. A megrázó csapás emlékeitől szabadulandó, jött át a család 1891-ben Európába. Genfben állapodtak meg, honnan a Kossuth Lajos haláláig sűrün ellátogatott Turinba Figyelmesy Fülöp. A fiatalabb fiu keresztneve anyjának családneve: *Haldeman*. Jelenleg 26—28 éves lehet. Annak idején Genfben tanult. Délczeg, szép fiu, apjának mása. A kilenczvenes évek végén tért vissza a család Amerikába, hol Haldeman amerikai egyetemen végezte mérnöki tanulmányait.

*

A hatvanas években Londonban tartózkodott, mint fiatal emigráns. Itt igen különös eset történt vele. Reggelijénél ült és a Timest olvasta. Egyszerre egy újdonságon akadt meg a szeme, a Kölnische Zeitung nyomán közölte a Times, hogy Figyelmesy Fülöp magyar huszárkapitányt, az ismert rebellist, Debreczen közelében elfogták a zsandárok, és nehogy megszökhessen, *nyomban fel is akasztották*, a fejére kitüzött 20,000 forint jutalmat ugyis megkapják akár élve, akár halva szolgáltatják a hatalom kezeibe. — A dolog nyitja az, hogy egy Túri nevű csaló Figyelmesy Fülöpnek adta ki magát és e réven igyekezett saját czéljaira pénzt gyüjteni a hazafiaktól. Mikor elfogták, mint Figyelmesyt, hiába tárta fel a valót, nem hitték el és úgy bántak el vele, mint a hogy a valóságos Figyelmesyvel bántak volna.

*

Az ötvenes években az olasz egységért küzdött. Viktor Emanuel a szent Móricz rendjellel óhajtotta kitüntetni. A büszke Figyelmesy nem fogadta el a magas kitüntetést, azért, mert közvetlenül megelőzőleg egy olyan tábornok mellére akasztották, akinek híres szép felesége volt. A tábornok pedig ismerte a Viktor Emanuel gyöngéjét, s ez volt az érdemjel históriája.

Az amerikai rabszolgaháborúban megsebesült. Lóháton ülve érte golyó a bal lábszárát, keresztülfurta, s lovának hasába hatolt. A szegény állat lerogyott. Figyelmesy pedig a helyett, hogy saját sebével törődött volna, nyomban könnyített paripája terhén, lenyergelte, s a csutorájában levő kevés vízzel mosogatta az állat sebét. Csak hosszas kérés után hagyta el hű hordozóját, hogy saját sebét kezeltesse.

*

Genfi tartózkodása alatt gyakran összejött a jelenlegi szerb királylyal, a ki mint Karagyorgyevics Péter herczeg, éveken át Genfben élt. Ha olykor a báró Ascher és gróf Simanovszky társaságában sétálgattak, a csöndes Champel városrész előkelő villái között, olyan benyomást tettek az egytől-egyig méltóságteljes, délczeg öreg urak, mint a pusztából kivert négy oroszlán. Mindegyik politikai okok miatt mondott le hazájáról, s mindegyiknek arczán látszott egy titkos, mély fájdalom . . .

*

Végtelen jó volt az öreg úr. Lényébe egy bizonyos bájos naivitás is vegyült. Egy amerikai barátja, a ki a hetvenes évek végén a köztársasági elnöki tisztségre aspirált, annak idején megigérte neki, mint demerarai konzul generalisnak, hogy konstantinápolyi nagykövetté nevezi ki, ha elnökké választják. Az öreg úr, vállain a nyolczvanas évek terhével, még mindig számított arra az eshetőségre, hogy Konstantinápolyba kell mennie, és köztünk, genfi hivei közt, komolyan osztogatta a szerepeket:

— Maga katonai attaché lesz, kapitány. Maga öcsém egyelőre nem lehet több, mint követségi titkár, de csak bizza rám a többit!

Lényében annyi méltósággal, annyi meggyőző erővel mesélt, tervezgetett, hogy mármár igazán ott láttuk magunkat Stambul ragyogó mecsetei fölött . . .

*

A genfi pension Bourguignon szalonjában ültünk egy este. Magyar dalokat zongoráztam, ő elmerengve nézett maga elé. Közel ötven év után bizony más nóták járják, s ő nem is akadt ismerős dallamokra. Egyszer azonban eltaláltam egyet. Mikor belekezdtem, kiegyenesedett, mint ha valamit keresne emlékében, aztán fájdalmas mosolylyal, rezgő öreg hangján énekelte: fégig mentem asz ormóti temető, elfesztetem, elfesztetem, piroson párson keszkenő . . .

*

Természetesen sokszor volt szó köztünk hazajöveteléről. Azt mondta, megfogadta, hogy csak akkor tér haza, ha Kossuth is haza megy. A kormányzó meghalt és magyar föld alatt alussza örök álmát. De ő még sem jöhet, mert a kormányzó nem *ment* haza, csak, holttestét *vitték*. Ő pedig fogadalmaival nem szokott megalkudni. Ragaszkodik hozzájuk szóról szóra. Csak az az igazi gentleman, a ki saját magával szemben is a legkényesebb. — De ettől eltekintve, úgy sejtem, attól félt, hogy haza térve, egy egész más, rá nézve talán idegen világot

* A most elhalálozott Figyelmesy Fülöp ezredes életrajzát megirtuk már évek előtt e lap hasábjain. 1894-ben volt ez, mikor meghalt Kossuth Lajos, a kinek halálos ágyánál a 48-iki hősök közül egyedül ő virrasztott. A «Vasárnapi Ujság» azon évbeli 14-ik számában jelent meg Figyelmesy élettörténete.

Eberhard vára

Pozsony vm.

Luk Podm

III. k. 647. l.

IV. 287. l.

Eberhard, Varrom

EBERHARD

Varrom

Demkó Kálmán: Felsőmagyarországi várak és várbirtokosok a XVI. században. Hadtörténelmi Közlemények, XV – 1914, 440 – 441 l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. I.91

Név: Eberhardt Philips

Foglalkozás: könyvkötő

Szárm. hely: Mainz

Hitfelekezet: 1 Csal. állapot: 1

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1738 VI 23

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

megvan

Eberhard Fülöp

könyvkötő

Pest, 1738.

l.

Romhányi

84. l.

Eberhard Fülöp

pesti könyvkötő
1738-ban nyert
polgárjogot u.o.

ivód

Némnyomdászok

60. l.

231. kép. *Békecsók*

M.D.M.

Eberhard Henrik

harangöntő"

Galgagyula ev. templom harangjának
öntője. 1804

Patay P. Nógrád megye harangjai.
Művtört. Írt. 1958 (VIII) 2-3 sz. 153

Eberhardt Henrik

pesti harangöntő" 1831-ben vállalta az erki rk. templom harangjának öntését.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei I.

Magyarország műemléki topográfiája VIII

Budapest 1972

7051

Eberhard Henrik

pesti harangöntő MDK

A gajgagutai ev. Templom harangja/1804/

207.o.

G

enthon:Nógrád. 1954.

Eberhart Henrik

pesti harangöntő 1808 körül megbízást kap az egri Szt. Mihály székesegyház, harangjának öntésére.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. kötet.
Budapest, 1972.

4151

M. D. M.

Eberhard Henrik
harangöntő

Rétság ev. harangláb 1802
Sámsonháza, ev. templom 1822
Szécsény, r. k. templom 1812
Szügy, ev. templom 1807
Tereny, r. k. templom 1811
Vanyarc, ev. templom 1803

Patay P. Nógrád megye harangjai.
Műv. tört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 n. 158, 160
161

M.D.K.

Eberhardt Henrik, pesti harangöntő

állítja az egri főszékesegyház óraharangját 1808-ban.
Újraönti 1831-ben az egri, 1836-ban a kerecsendi r.k. templom megrepedt harangjait.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemlékei topográfiája
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 321. old.

Eberhard Henrik MDK

harangöntő

A palotási r.k. templom egyik harangját öntötte Pesten.1827.

326.o.

Genthön:Nógrád.1954.

EBERHARDT /Eberhard/ Henrik pesti harangöntő. Az egri főszékesegyház óraharangjait $1^{8}o^{8}$-ban szállitja, a gyöngyösi ref. templom harangját pedig $1^{8}11$-ben önti. A pétervásári uj templom általa öntött harangjaiért $1^{8}1^{8}$-ban 6641 forintot vesz fel. Ujraönti $1^{8}31$-ben az erki, $1^{8}36$-ban a tarnaőrsi rk.templom megrepedt harangjait.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Eberhard Henrik

pesti harangöntő MDK

A szécsényi r.k. templom Szt Jakab harangja
Johann Fridrich Kluge öntötte 1717 in Neusohl.
1749-ben és 1812-ben újraöntötték.
1812-től Szt Antal tiszteletére:
"Refusa 1749. Fudit Losonczini Benjaminus
Stephanides ORD.FRANCISCI PROVINCIAE SS.SALVATORIS
Anno 1719. Refudit Henricus Eberhard Pestini 1812."

376.o.

Geathon:Nógrád. 1954.

M. D. K.

Eberhard Heinrich

harangöntő

Bér, ev. templom egyik harangját
öntötte

Bercel, r. k. templom harangja
1829

Patay P.: Nógrád megye harangjai
Műv. tört. Ért. 1958 (VII.) - 2-3 n. 150

M.D.K

Eberhard Hueck
harangöntő

A nagyharang megjavításáért és egy kisebb harang készítéséért 1875 forint 95 krajcárt kapott

Bachó László: A gyöngyösi templomok története 35 l.
A Szent Bertalan templom története.

Eberhard Henrik

M.D.K.

harangöntő

Kisbágyon, r. k. templom harangját öntötte. 1829

Kutasó, ev. harangtorony 1818

Ludányhalászi r. k. tplom 1817

Nógrád r. k. templom 1823

Patay P.: Nógrád megye harangjai. Műv. tört. ért. 1958 (VII) 2-3 sz. 155, 166

M.N.M.

Eberhard Henrik

harangöntő

Nézsa r.k. templom egyik harangját feltehetően ő öntötte.

Nógrád ev. templom 1825
Palotás, r.k. templom 1827
Rétság, r.k. templom 1811

Patay P.: Nógrád megye harangjai. Műv.tört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 157, 158

EBERGHARD Henrik harangöntő

1805 Pest

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991

69.p.

megírva

Eberhart
testő

1461 — 1468.

Sopron.

Házi. II rész 4. kötet

158, 192, 207, 230,
281, 298. 31 o.l.

.t Barátom !

'.évi junius hó 26-án megalakult az
:ági Barátainak Egyesülete és elha-
. olasz és magyar nyelven, amelynek
ieg az alakuló közgyülés.
sősorban a hazai római és olasz vo-
intése alkotja, majd és éppen ezért
:ek évi termésének feldolgozására
emélyemtől eltekintve, a következő
rensekül:

ecses közremüködésedre feltétlenül
érlek arra, hogy az 1936.év magyar tu-
yar problémákra vonatkozó külföldi i-
ber 15-ig alulirott címére eljuttat-

rint 5-15 oldal között változhatik.
eredmények értékesitéséről van szó,
s a hibákat legfeljebb tapintatos

eltétlenül kéri
öszöni igaz nagyrabecsüléssel:

öldi András s.k.

Eberhard

festo

1461 — 1468

l.

Ilári: Sopron

tört. II v. 4. k

435. l.

BUDAPEST
9 39 MAJ 2021
LFH
LFH

Eberhardt Henrik

MDK

Calvin téri református templom.

Orgonakarzat1854, és a szószék hangvetője 1831 H i l d J ó z s e f től. Orgona D e u t s c h - m a n n Jakab, Bécs 1829.
Zichy Manóné sirja, a szobor Raymond G a i a r d párisi szobrásztól 1854, neogotikus kérete F e s z l frigyestől.
Harang E b e r h a r d t Henrik 1833.
Toronysisak B u c h h o l d ~~[illegible]~~ János 1859. /Repr. 264. kép./

Zakariás G. Sándor :Budapest. Bp. 1961.

169.1.

EBERHARDT JÁNOS

budai ötvös mester a XVIII. sz. második felében

Budapest régiségei XIX. évf. 1959.. 230. 1

Eberhardt János, ötvös, 1760.,
Budán.

Archaeologiai Értesítő
XLII., 1928., 261.

Horváth Henrik: Gundrich Carolus Ferenc,
a pesti plébániatemplom
oltárainak mestere.

JOHAN EBERHARDT, német szabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII. sz-i mestereiről. Azegyik 1784-ből, a másik ~~párolva. Az~~ ~~[illegible]~~ pár ávvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. öt osztályba sorolva. z arab számok a két listát, a rómaiak a besorolást jelentik. 263.old

/ 1,2./ V. német szabó. 266.11d

U. VARGA MARIANNA. Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII. században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Eberhardt János, ~~czüstmüves~~ ötvös, Györben szü-
letett s 1760. szept. 5. vették fel a budai polgá-
rok közé. 1771. a buda-tabáni sz. Katalin-tem-
plom főoltára elé czüst lámpát készitett.

[s u. o. s 1749–53. Szalay Imre
ötvösnél tanult.

Eberhardt János
czüstmüves

Megyei

Eberhard Janos

1760-ban Ötvös Budán
E. Antal mobrán fivére. Gör-
ben mulatott.

Horváth Henrik. Arch. Ert.
1928. 261. l.

n:

Eberhart, János

1749-1753.

l.

Jankó Ötvös-apródok

q.l.

Lásd a. jegyzetet
fontos adattal.

Thomas Hardy

Eberhard János

ötvös

1760 Buda

Kapmagyarországötvösök 16l.

Czéhemlékek, Komárom IX. 69

Eberhardt János

eszéki erüstünyes

1811.

l.

Kósa János: Pest és

Buda elmagyarosodása 1848-ig. Bp.

1937. 11. l.

Eberhardt János 156

Schoen Anna templ.

Schoen Arnold: A budai szent Anna-templom.
Bpest, 1930. 156. l.

Eberhard János
budai ötvös
1771

l.

Schoentabaini
10. l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II/85 l.

Név: Eberhart Johann

Foglalkozás: aranyműves (Goldschmid)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1760. IX. 5.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

M. D. K.

EBERHARDT József asztalos

E. Antal szobrász tivére

1754 – 1761. Nagyhovácsi, Hibánia –

Templom, oltárok

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 187. l.

Eberhardt József M.D.K.

antalosmester

készítette Eberhardt A.al együtt a Nagykovácsi-i r.k. templom 3 barokk főoltárát. 1754.

Jenth. Műemk. 1959. 216.

EBERHARD MARCUS, építőmester

Egerben 1691-92-ben a város falainakreperációját/korlátozott mértékben/Eberhard végezte el a város számlájára. 191.old. 120.jegyz

SUGÁR ISTVÁN: Eger város falainak és kapúinak története 177.old.

AZ EGRI M+Z.ÉVKÖNYVE, VI. 1968. Eger, 1968.

magyar

Eberhard Henrik
pesti harangöntő

1812. a gyöngyösi Szt Bertalan templom nagy harangját újraöntötte és egy kisebb haranget is készített. A ket harang öntése Pestről Gyöngyösre szállítása és a toronyba felhurása összesen 3004 frtba került.

Bachó gyöngyösi templ.
35. l.

Bachó L.: A gyöngyösi templomok tört. Gyöngyös 1944. 35. l.

1374

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Érdligeti.	Minaret	

* Eberhard Henrik

pesti harangöntő

1811-ben ujra öntötte

az alábbi templom

nagyharangját.

Csem Bárt Györgyné

15. l.

1843-ban ezt a

harangot ujra

hellett önteni.

Csemegi J. – Bártfai Szabó L.: A gyönyösi Ref. Bertalan templom. – Bp. 1937. 15. l.

Szándékunkban áll, hogy a jövőben i
sonlóan kezeljünk. Reméljük, hogy m
fel és a kölcsönös bizalomban kivir
nös együttmüködés.

Svájci adó: Az angol alsóház tegnap
niszterelnök olvasta fel a washingt
tett a Házra. A mérsékelt tetszésny
molyságának. Az ellenzék javaslatár
térése után fogja a nyilatkozatot me
Reuter-jelentés szerint Attlee minis
tekinti: mindent elért, amit elérni

London: A ma reggeli angol lapok vez
"Daily Herald" szerint a három hatal
si titkát tovább megőrizni, mint ame
kodás nem történt. A lap az atombomb

Eberhard Henrik
pesti harangöntő
12 1826-ban öntötte a makói
ref. templom legnagyobb ha-
rangját

s ~~bejelentésére.~~)

Eperjesy-Szibrik
94. l.

ugyanő 1813-ban a
második harangot

Eperjesy-Szirbik: Makó
városának és az abban lévő
reformata ekklésiának
leírása. Makó, 1926. 94.
l.

tság megnevezése)

gyásra az ..... mozgósítási évre

(A meghagyási

.....
(a meghagyási bizottság megnevezése)

...../Om. — 19.....

.....
(címzés a 25. om. biz. 16.—1940. sz. H.
a)—e pon

A túloldalon megnevezett személyre
talanítom.

Eberhard Henrik

harangöntő

l.

Faragó Bálint:

A mezőtúri ref. egyház

története 1530–1917-ig

Mezőtúr é. n. 276. l.

277. l.

+ Mezőtúri ref. templom

harangja, (1803)

a harangok egy részét

lipa öntöttük, vagy 1917.

hadi célokra rekvirálták

973. *IV. László.*

Mellig, kissé jobbraford
karimájú, de egyoldalú érm
zárt koronája ékköves, hoss
jusza és szakálla leberetvá
nyaklánczon az aranygyapja
irata az emelkedett perem
HVNG · REX · MORT · MCCLXL.«.

Aranyozott bronz, karikás
tett 1905-ben Nuber Károlytól
tetett 1905 április 30-án. — E
(508–905). — Az elszámolást
30-iki 21515 szvsz. határozat (

Eberhard Henrik

1833-ban készíttette a
belvárosi ref.-templom
harangjait

Farpestiref

53. l.

Farkas J. A pesti ref.
egyház 101 éves tört.
Kecskemét. 1898. 53. l.

id báró.

balrafordultan, de szembe
möldöke, bajusza és hosszú
ne kék. Atillája meg prém-
aranyzsinórzású.

cm. — Lelt. sz. 676. — Értéke
eith-féle ereklyemúzeumból. —
latokat l. a 62. lapon az 593
prilis 23-án (107–95). — Átvételi
udomásul vette az 1896 április
).

Eberhardt Frigyes
pécsi harangöntő

+ 1816-ban öntötte a
tótkomlósi ág. ev. tem-
plom nagy harang-
ját.

Gajdács Pál
Tót-Komlós története.
Groma 1896.
374 l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
rajzpa- pírlap, husrajz,		Gót stíl. 56/84 cm. felvette Möller István.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Eberhard

Öntötte a bpesti Deák-
téri templom harangjait.
1829-ben. E harangokat
1875-ben a szmrecsányi gyülekezet
kapta mel.

Győry Aranka dr.: Evangélikus
templomnüvészet Budapes-
ten. Bpest 1935. 13. l.

Hittrich Ödön: Deáktéri
épületeink multja. 4 f.

Eberhart Friggs (?)

pesti harangöntő

1816-ban készítette a tótkomlósi ev. templom legnagyobb és 3 ik harangját

erő

Horváth Sámuel

Kalászok Tót-Komlós multjából és jelenéből. Békéscsaba 1881. 48 l.

1342. Aert van Gelder:
Sz. Dordrechtben 1645 o
Eszther és Mardocheus: (Eszt
be,

Jobbra a piros teritővel ta
dul és megrettenve hallgatja nagy
felemelve felfedezi el
élete ellen két udvari tiszt össz
van, fátyolt, gyöngy-fülbevalót
meg palástot visel. A jobbra néző
bajusza és szakálla ősz, sapkája
ujjú felső kabátja prémmel bélelt

Felrése

Vászon, méretei ~~94~~ 93 : ~~148~~ 147 cm.
Vétetett Gebr. Bourgeoistól 189
Elszámoltatott 1895: VI. 24-én
Az elszámolásra nézve l. a 341

904. v. 9.

Eberhardt Henrik

Pesten 1826-ban öntötte a makói ref. ekklézsia harangját. 1917-ben hadi célokra beszolgáltatva - 3030 fontot nyomott.

Kovács Gyula. Makó város építészete. Makó 1918. 27. l. Kézirat. MOB Könyvtár 4758. leltsz.

Fenti készítette a makói rk. belvárosi plébánia templom régi harangját is volt hadi célokra rekvirálták.

Eberhard Henrik

Pest 1804–1825

Irod

Kovács ~~Harang~~ M. Aharang

Pp. 1919. 63. l.

Semayer Vilibald VIII. 164

Eberhard Henrik

pesti harangöntő

l.

Kurtz Vilmos.

A bp.-ferencvárosi

rom. kath. plébánia-

templom tört. vázlata

Bp. 1879

17. l.

ANTIQUARIAN — SEEN

Eberhard Henrik

1816-ban Pesten öntötte az ötlödi ref. egyház harangját, melyet 1917-ben hadi célokra rekviráltak ++

MOB 578/1917. 7. akta.

1829-ben a szarvasi templom harangját, mely rekviráltatott.

u.o.

1827-be öntötte a doborzi ref. egyház harangját, mely rekviráltatott. II.

u.o.

1820-ban önt. a ntandrási (Békés vm) ref. egyház harangját, mely rekviráltatott

u.o.

1806-ban öntött harangja otto

u.o.

Eberhard Henrik

1816-ban Pesten öntötte az öklödi ref. egyhár harangját, majd 1917-ben hadi célokra rekvirálták.

MOB 578/1917. r. alte.

1825-ben a Szarvasi templom harangját, mely rekvirálatott.

n. o.

1827-be öntötte a dobozi ref. egyhár harangját, mely rekvirálatott.

n. o.

1820-ban önt. a Mandrási (Békés vm) ref. egyhár harangját, mely rekvirálatott.

n. o.

1806-ban öntött harangja alta

n. o.

Eberhard Henrik

~~1810 Pesten önköttt~~ a
~~mencseli templom~~ harangját.

Rómer Flóris hag. XLVI. s.

1822. a tihanyi apatsági templom
egyik harangját.

~~1830. az öskúi ev. templ. egyik harangját~~

~~1812 a lókúti templ. " "~~

~~1800 az ajkai ev. templom " "~~

~~1822. az adász teveli ref. egyhaz~~
~~harangját~~

u. o

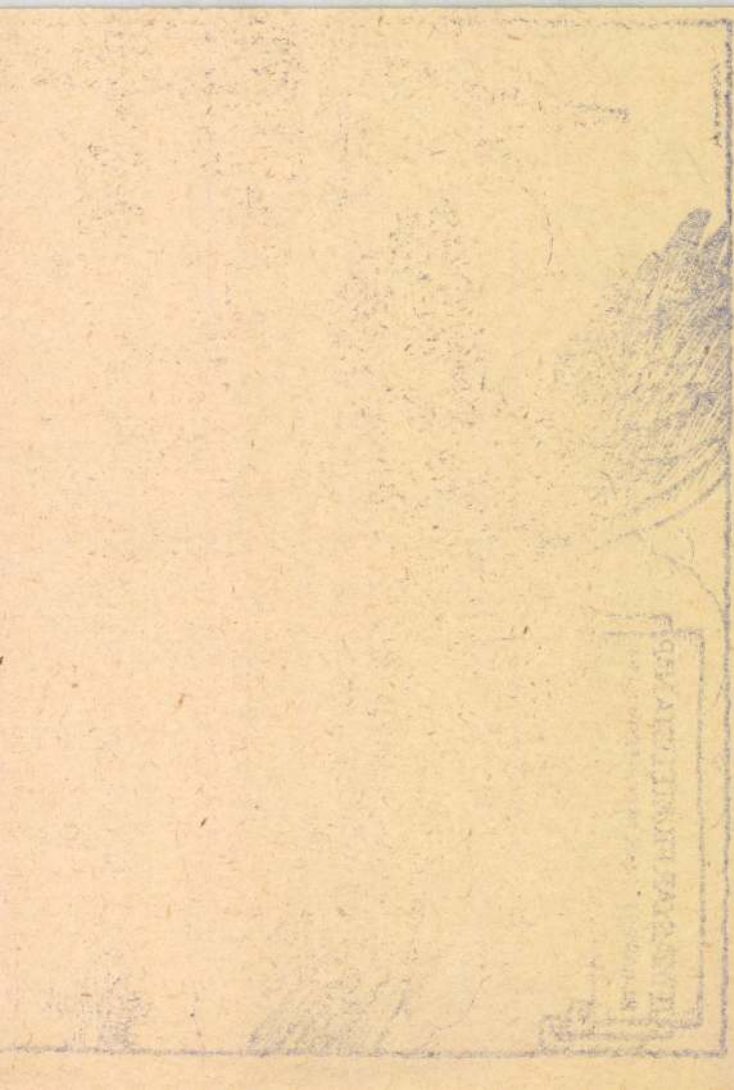

Eberhard Henrik

1834. Pesten öntötte a bakonyszentkirályi ref. egyház egyik harangját.

Rómer Flóris hagy. XLVI. cs.

1829. Pesten öntötte a várpalotai ref. egyház harangját.

u. o.

~~1802. a kiskovácsi~~ ref. egyház egyik harangját

u. o.

~~1800. ajkai ev. templ.~~ harangja

1813. a makói ref. egyház egyik "

~~1826 " " " "~~

~~1805. a menceseli ev.~~ "

u. o.

Eberhard Henrik Pesten

öntötte a köv. harangokat.

~~alsódörgicsei kath.~~ templom harangja 1800.

~~vétsági ev. harangláb~~ 1802

~~nagy dudari (?) ref. templom~~ 1807

~~csóri kath. harangláb 1809~~

~~sz. mánai (Muraköz)~~ 1811.

~~vétsági templom~~ 1811.

~~lókuti " "~~ 1812

~~nagyesztergári rk. templom~~ 1816.

~~halászi harangláb~~ 1817

~~sz. gáli ref. egyház~~ 1819.

~~adász-tevéli ref. egyház~~ 1822

~~debreceni nagy ref. templom~~ 1822*

~~almási ref. egyház~~ 1822

~~szepezdi ref. egyház~~ 1825

~~bakonyszentlászlói ev. templ.~~ 1826

~~bakonyszentlászlói rk. harangjai harangláb~~ 1827

~~ber. (?) Nógrádm. ev. templom~~ 1828

~~Volegi (?) ev. harangláb 1829~~

~~öskü ev. egyh. 1830~~

~~csurgói kath. templ. legnagyobb h.~~ 1830

~~olaszfalui templom legnagyobb és legkisebb harangja~~ 1832

fordits.

Rómer Flóris Nagy. XLIX. c.

* Ez a harang 1917. ben hadi célokra rekvirállatott. MOB 657/1917. n. akta.

Eberhard Henrik

pesti harangöntő

l

Schoenjózsefvárosi

12. l.

1938

Schoen A. A pest-józsefvárosi rk. pléb. templom.

Bp 1938. 12. l.

(228/902)

1902. május 30.

A Jótség ore 1902 évi jávadalomból Madarász Gyulának Baranya és Tzérénu vármegyében erelőelendő madártani gyűjtésre 500 kor. hoz jávarlatba (247/902)

Római segédcsapatok V. 249

Eberhard Henrik
pesti harangöntő

l

Schoenterézvárosi

8. l.

1938.

U. a. A bpest-terézvárosi rk. pléb. templom
Bp 1938. 8. l

Majolika edénygyűjteményünk az esztergomi
múzeumban VIII. 60.

Eberhard (Eberhardt, Eberhart) Henrik, ércöntő. A XVIII. század végétől 1840-ig (?) — amikor műhelyét és mesterjogát Hornung József polg. harangöntő vette át — Pesten működött. Főleg harangöntéssel foglalkozott s e nemű művei között bizonyára elsőrangú helyet foglalt el a szent Györgyről nevezett szeged-felsővárosi plébánia templom nagyobbik harangja, melyet 1800-ban készített, s melynek peremén az akkori tanács minden tagjának féldomborművű alakja volt kiöntve. Ez a harang 1876-ban megrepedvén, újra öntötték.

Egyéb ismert harangjai időrendben a következők:

1. A rétsági (Nógrád m.) rk. templom harangja; 1799-ben készült.

2. Az isaszegi (Pest m.) rk. templom kisebbik harangja 1806-ból. (Gerecze könyvében az 1606-os évszám sajtóhiba.)

3. A jászdósai rk. templom egyik harangja 1810-ből.

4. A szegedi szent György plébánia templom kisebbik harangja 1819-ből.

5. A szeged-rókusi régi plébánia templom egyik kis harangja. Újraöntés 1820-ból.

6. A debreczeni rk. templom legnagyobb harangja, mely 43 mázsát és 75 fontot nyom és szent János tiszteletére van szentelve; 1831-ből. Ez a harang 7754 frt. 42 krba került.

7. Ugyanott a szent Anna tiszteletére szentelt harang 1831-ből. Súlya 21 m. 78 f.

8. Ugyanott a Szalézi szent Ferencz tisz-

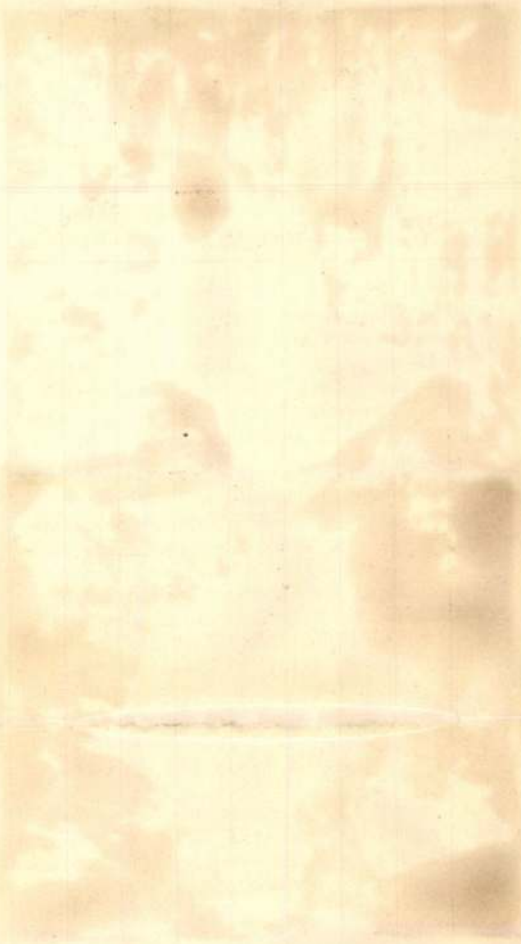

teletére szentelt harang 1831-ből. Súlya 13 m. 45 f.

9. Ugyanott a szent József tiszteletére szentelt harang, 1831-ből. Súlya 7 m. 15. f.

10. A szeged-rókusi régi plébánia templom 13 mázsás harangja, melyet 1832-ben 2395 forintért készített. Ez a harang szent Rókus tiszteletére van fölszentelve, s oldalát szent Rókus domborművű képe díszíti.

11. A bácsi rk. plébánia templom legnagyobb harangja. Súlya 10 m. 47 f. Ez a harang Klobusiczky érsek költségén készült szent Pál tiszteletére. Öntési éve ismeretlen.

olaszfalui templom 2 harangja (1832)

Balogh György: A bácsi rk. plébánia százéves emléke. Esztergom, 1867. 27. l. (Különlenyomat a Magyar Sion V. évfolyamából.) — *Chilko László:* A debreczeni rk. egyház vázlatos története. Debreczen, 1877. 50. l. — *Gerecze Péter dr.:* A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Budapest, 1906. 542, 623. h. — *Jászai Géza:* A szegedi szent Rókushoz czímzett r. kath. plébánia 100 éves története. 1805—1905. Szeged, 1905. 206, 210. l. — *Kandra Kabos:* Adatok az egri egyházmegye történelméhez. Eger, 1885. I. k. 218. l. — *Reizner János:* Szeged története. Szeged, 1900. III. k. 22. l. — *Társalkodó.* 1840. 22. számában levő hirdetés.

dadi rk. (1833)
pessi kalvinteri ref. (1833)
a pesti józsefvárosi rk (1834)
bakonyszentkirályi ref. (1834)
debreczeni szt. Anna templom harangjai (1834)
szegedi v. Szt. Demeter-templom (1837)

10

Eberhard Henrik

Eberhard (Henrik)
pesti harangöntő
készítette a debreceni
nagy Anna-templom
harangjait 1834-ben

Szűcs István
Szabad kir. Debrecen
város története
III. k. Debrecen 1871.
757. l.

E L L E N N

1.000 Ft, azaz Egyezer fori
ságos Bizottsága müemléki
dalmaként a Magyar Nemzeti

Budapest, 1947 máju

Eberhard Heinrich

vesti harangöntő

1822-ben öntött a debreceni ref. nagy templom keleti tornya részére 2 harangot. Az egyiket 1863-ban átöntötte Pozdech József pesti harangöntő

Szücs István

szabad kir. Debrecen város története. III. k. Debrecen 1871. 898, 899. l.

nditésére vonatkozik. Igy.pl. a
stb. készitésebenx már nem keres-
r.
zek mellett olyanok akik a házi-
ogy dolgoztathnak részint a vidékkel,
, és főkép exportalnak külföldre,
nenek eladni háziipari termékeket.
felügyelőség van,melyek tanfo-
ziipari ágakat, igy a kosarfonás,
szegyüjtik az anyagot és értékesitik.
alapokra való fektetése, az ősi
an, az az előállitott munka xxx
se.
en találkozunk a népművészetével
ek, sőt ezek keretében községeknek
zete. IgyxpixxPaxxxxxxxxxn

Eberhard Henrik

nézti harangöntő

öntötte az oroshaži

ág. hitv. ev. templomnak

9 1/4 mázsás harang-

jat 1818-ban

Veres József:

Oroshaža. Történeti és statisztikai

adatok alapján

ismerteti —

Oroshaža, 1886.

133. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy:

Elnök megbízásából:

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Eberhard Antal

pesti harangöntő

11. 1827-ben öntötte a
václi rk. templom
harangjait

Károly János

Fejér vármegye
története. V. k.
Székesfejérvár, 1904.
440. l.

Vinis Ferenc. Václi
emlékek. Magyar
Sion. I. 673. l.

Tajáry Antal Foltközépjárási
szolgabirónak

2819. sz. meghagyásra.
eln.
melylyel a hazai régészet érv
kében a kitöltött kérvőpon
tok felterjeszti.

10 drb. csatolmány

Eberhard Henrik

pesti harangöntő

Isajzegi rk. templom 1806
kücbb harangjai ✓

Rétsagi (nográdm)
rk. templ. harangja 1799 ✓

Inul

~~Babta csontból, őskori VIII. 80,81~~

Eberhard Henrik

Marangöntö

l.

Reizner

Szeged tört.

III. 22. l.

5 Április

M

Eberhard Henrik

Pesten 1821-ben önbitte a bácskeresztúri gör. kath. templom harangját

Vallás- és Közokt. minisztérium

9939/1917. cln. (7.

Bácskeresztúr

Gör. Kath. templom

Eberhard Henrik

Harang, súlya 916 kg.

Felirat: In honorem Sancti Georgii munificentia regio cameralis possessionis Keresztúr graeco-catholicorum incolarum 1821. Fudit Henricus Eberhard Pestini 1821.

A harangot Sz. Háromság, Sz. György és B. Szűz Mária domborn képek és gyönyörű reliefek díszítik, amelyek az akkori kor művészetét hivatva vannak megőrizni

Eberhardt Henrik

1833-ban Pesten öntötte a dadi (Kornárom vm.) rk. templom harangját.

Vallás- és közokt. minisztérium 8416 (1917) sz. (eln.

Vasárn. **8** Sz. Család		Protestáns: Szörény Görög: Dominika Izraelita: Tebeth 10
Hétfő **9** Julián		Protestáns: Marcel Görög: Polyeukt Izraelita: Tebeth 11
Kedd **10** Vilmos		Protestáns: Melánia Görög: Gergely Izraelita: Tebeth 12
Szerda **11** Higin	Holdtölte 21 ó. 36 pk.	Protestáns: Ágota Görög: Teodóz Izraelita: Tebeth 13
Csütört. **12** Árkád		Protestáns: Ernő Görög: Taciána Izraelita: Tebeth 14
Péntek **13** Veronika		Protestáns: Vidor Görög: Sztratonik Izraelita: Tebeth 15
Szomb. **14** Hilar	1933 **JANUÁR** 31 nap	Protestáns: Bódog Görög: Szin. vtk. Izraelita: Tebeth 16

2-ik hét. Nap kelte 7 ó. 47 pk. — Nyugta 16 ó. 26 pk.

Dad (Komárom m.) R. K. templom

Harang, súlya 9 régi mázsa. Szt. Miklós püspök és Szt. Jakab apostol Szombomüvü képeivel díszítve. Felirata: Galánthai és Fraknói Gróf N. MEL. Esterházy Miklós és hitvese, született Marquis Roissin Franciska Kegyes Pártfogásuk Alatt Tisztt. Nemeskay Jakab Lelki Pásztor és N. Kubovits János Egyház Atya Idejében Isten dicsőségére a Dadi róm. Kath. Szentegyház. Öntötte 1833 évi n. György Havában Eberhardt Henrik Pesten 1833. Fudit Henricus Eberhardt. Pondero 930 libras.

Eberhardt Henrik

astrum nyomai.
icsíves templom két porta-
b templomba beépítve. (?)
mplom.
kastély.
nplom.
om.
om.
templom.

Eberhard Henrik

harangontö

l.

Schoen Deák-téri

6. l.

1939.

Kökös h. n. ~~IX~~ · 98.

Eberhard Henrik

haraugont

1803. Porten.

Adr. 1803. 1521.

~~Brouzlemerch VII. 247~~

Eberhard Henrik

harangointo

1822. Pest.

Vojd. 175. l.

~~Brera-könyvtár~~ ~~IV. 206.~~

Eberhard Henrik

haraugöndö

N. 2265

Aquisqui muzeum II. 74, 76, 89.

1904. július 29.

390

A pápai ev. ref. főiskola igazgatóságának: a könyvtár anyagában mutatkozó hiányok pótlására 6000 kor. rendkív. államsegély helyeztetik kiliátásba (561/1904.)

Eberhart Henrik
pesti harangmives

l.

Schoen Kálvin-téri
12. l. 18. l.

~~Orsókarika VII. 246.~~

Eberhardt Henrik

harangönt.

Gentmüeml.

80.l

0

KÖZALAPÍTVÁNYI
KIR. ÜGYIGAZGATÓSÁG.
IX. ker., Csillag-utca 2.

19017.
szám.

1916.

A válaszban szíveskedjék
e számra hivatkozni.

A müemlékek

A sztrecsényi vá
és mészégető kemencze ügyé
kozással, mielőtt az első zs
társasággal a tárgyalások
nyilatkozat" tervezetét a
felkéréssel küldi át tekin

a) NŐI ARCKÉP. Elefántcsontminiatür. 8.5—7.2 cm. Jelezve alul jobbra : Corbet
zeichnet rechts

ve jobboldalt :
ein. Bezeichnet

ve alul jobbra :
zeichnet rechts

elezve jobbra :
auf Elfenbein.

MÄNNLICHES
rhundert.

I. század. —
auf Pergament
a II. táblán.)

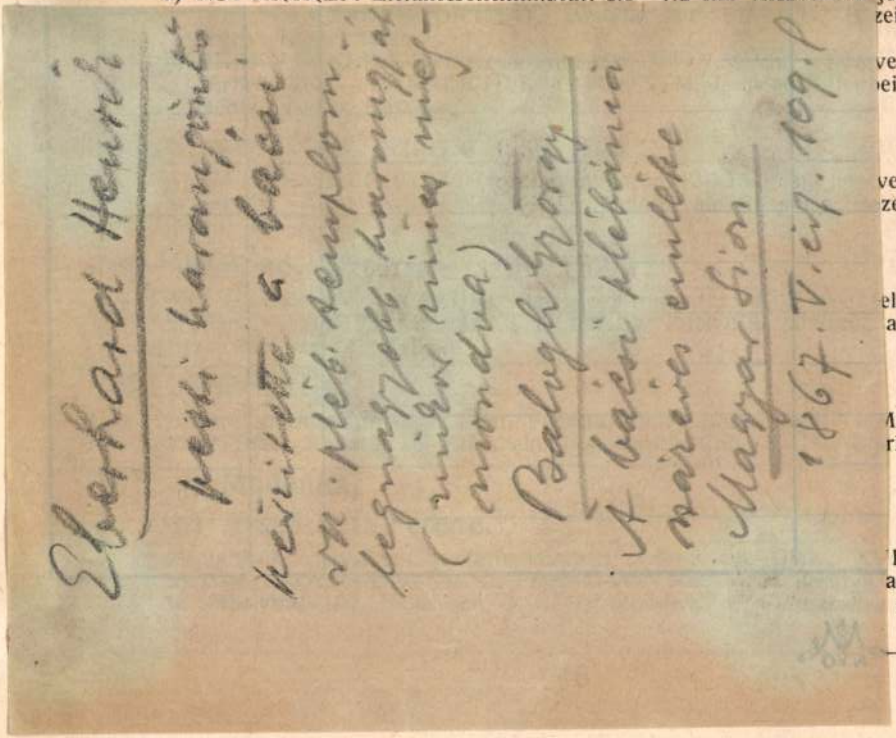

153. **Zaschhoda, G. :**

POZSONY LÁTKÉPE. Olajfestmény, vászon. 28—38 cm. Jelezve alul balra: G. Zaschhoda 869. — ANSICHT VON PRESSBURG. Öl auf Leinwand. Bezeichnet links unten : G. Zaschhoda 869.

154. **Krisztus halálának allegorikus ábrázolása.**

Olajfestmény, fa. 34—31 cm. Görög keleti ikón, XVIII. század. — ALLEGORISCHE DARSTELLUNG DES TODES CHRISTI. Öl auf Holz. Griechisch-orientalisches Ikon, XVIII. Jahrh.

155. **Csúcsíves templom belseje.**

Olajfestmény, üveg, üveg védőlappal. Kerek, átmérője 15 cm. XIX. sz. e. f. — GOTHISCHES KIRCHENINTERIEUR. Öl auf Glas. Erste Hälfte des XIX. Jh.

156. **Veronese Paolo köre** (XVI. század) :

A SZENT CSALÁD. Ker. Jánossal és szent Katalinnal. 106—124 cm. — HEILIGE FAMILIE. Kreis Paolo Veronese.

157. **Cseh festő** (XV. század) :

OLTÁRKÉP, a középső részen Krisztus. 160—102 cm. A baloldali szárnyakon Mária a gyermekkel és Keresztelő szt. János. Mindkét kép mérete 160—46. A jobboldali szárnyakon : Szt. Jakab és szt. Sebestyén. Mérete 160—46 cm. Jelezve a baloldali szárnyon alul : P. R. 1465. — Böhmischer maler XV. Jahrh. ALTARBILD aus fünf Teilen, darstellend Jesus, Maria, St. Johann der Teufer, St. Jakob, St. Sebastian. Bezeichnet links unten : P. R. 1465. *(Illusztrálva az I. táblán.)*

Eberhardt Henrik
harangöntö 1810

Losonczy József
nagykőrösi órás
1789.

Országh Sándor
orgonaszüves
1878.

Kandra Kabos =
Adatok az egri egy-
házmegye történel-
hűhez I. f.
Eger 1885. 218, 219. l.

MoBKvt. 1973

alapitja a monostort, 2/ a halotti
re vonatkozó jelenetet talán abban
mában, hogy egy bencés szerzetes c
ban éppen irja ezt a nagyfontosság
künket, egyházi és kulturális kinc

Üvegfestést csak a s
nek tekintendő régi templomban kel
kalmazni. Az ujabb toldaléktemplomb
lyezett mai izléstelen Statio-képe
be a román stilusnak megfelelő dom
Statio-je eneteket kellene müvészi
ben alkalmazni, amelyek megmintáz
rasy Walter szobrászmüvészt ajánla
ő vázlatait is leszek bátor, ebben
ben is természetesen minden kötele
kül, mihamar bemutatni.

A belső diszitést ill
a munkálatok a nyár folyamán elvé

Eberhard Heuris

harangonto

1826

l.

Kovács Makó

33. l.

64292 / 16722 sz.

méltóságú
ságos
ságos

Dr Szentiványi Gyula urnak

MENTES
. sz. rendelettel
emélyes illeték-
folytán.)

Bp.
Lágymányosi u. 16.

K JELEN ELEMBE	EGYSÉG-ÁR P	EGYSÉG-ÁR f.	ÖSSZES ÁR P	ÖSSZES ÁR f.	ÖSSZES ÁR P	ÖSSZES ÁR f.
					3	.80
[illegible]						30
					3	.42
lma					11	.-
					14	.42

41.327. — K. M. E. Ny.

Eberhard Henrik
harangöntö
tovább
Gen Zak Bpest

0

IX. K E R Ü L E T.

Angyal-u.16. Ház, klasszicizáló, földszintes, 5 nyilásos, félpilléres disszel, stilusos fakapuval.

Angyal-u.31. Ház, klasszicizáló, földszintes, 5 nyilásos, stilusos fakapuval.

Angyal-u.36. Ház, késői klasszicizáló, földszintes, 5 nyilásos, ives kapu. Félpilléres- ives homlokzat. Romos, homlokzat áll, tető nincs.

Angyal-u.39. Ház, klasszicizáló, földszintes, 5 nyilásos, félpilléres tagolással, ives ablakokkal.

Bakáts-tér. Ferencvárosi r.k. plebániatemplom. Romantikus. Egy homlokzati torony, mögötte két kis torony. Háromhajós, kereszthajós belső tér, a szentély a hatszög három oldalával záródik. Négyoszlopos, románo stilü, ives záródásu főkapu, fölötte háromszögletü, pártázatos oromfal, rajta sz.Mária szobor. A szentélyben és a kereszthajóban Lotz Károly és Than Mór freskói. Északi külső falán szt.Ferenc, Ströbl Alajostól. Épitette Ybl Miklós 1867-1879-ig. Helyreállitotta Gerő László, a freskókat Kákai-Szabó György 1949-ben.

Berzenczey-u.9. Ház uj,árviztábla a kaputól jobbra, kerek, vörösmárvány, magyar- és németnyelvü, plasztikus kéz, 1838-ból.

Berzenczey-u.18. Ház, klasszicizáló, földszintes, négy nyilásos, félpilléres disszel, kissé átalakitva.

Bokréta-u.6. Ház, klasszicizáló, földszintes, hat nyilásos, félpilléres kapudisz, kockasoros párkány.

Bokréta-u.9. Ház, késői klasszicizáló, földszintes, hét nyilásos, félpilléres disz, eredeti fakapu.

Bokréta-u.32. Ház uj, kaputól jobbra, az első és második ablak között németnyelvü vörösmárvány árviztábla 1838-ból, vésett kézzel.

Calvin-tér. Református templom. Klasszicizáló. Egyetlen középtornyos, oldalt kiugró homlokzattal. Timpanonos portikusz, négy korinthusi fejü oszloppal. Felette félkörives ablak, konzolos párkány, rajta ballusztrád. Toronyóra, alatta erkély. Oldalhomlokzatokon félkörü és kerekablakok. Nyugaton keretes, timpanonos oldalbejárat. Hátul összeépült, alatta kripta. Klasszicizáló fakapu. Előcsarnok, egyetlen nagy tér, kétoldalt lépcső vezet az erkélyes orgonakarzatra. Középtér elliptikus, kazettás-rozettás kupolaboltozattal. Finom stukkódisz.

A templomot Hofrichter József épitőmester épitette 1816-1830 között. Tornáca Hild Józseftől, 1848, orgonakarzata is tőle, 1854. Szószék hangvetője Hild József 1831. Orgona Deutschmann Jakab, Bécs 1829.- Zichy Manóné sirja: A szobor Raymond Gayard párisi szobrásztól, 1854. neogotikus kerete Feszl Frigyestől.- Harang: Eberhardt Henrik, 1833, toronyóra 1843, toronysisak Buchhold János 1859. A templomot Pogány Móric és Töry Emil renoválta 1926-ban. 1946-ban Misley Sándor tatarozta. Kincstár: Talpaspohár Rákóczi Zsigmond erdélyi fejedelem cimerével,talpa 1600, felső része ujabb.- Augsburgi fedeles serleg, 1611. aj.Jankovich Miklós. Tál, Lukas Weiszer, Augsburg, XVII.sz. közepe, aj.Jankovich Miklós. Kenyérosztó tányér, Fischer Lipót pesti ötvöstől 1796.Serleg Pasberger Ferenc pesti ötvöstől, 1815. Ezüst keresztelőtál és kanna, Szentpétery József pesti ötvöstől, 1824.

SZEGED TÖRTÉNETE

ÍRTA

REIZNER JÁNOS

HARMADIK KÖTET

EGYHÁZAK ÉS HITFELEKEZETEK HATÓSÁG ÉS TÁRSADALOM
EGÉSZSÉGÜGY ISKOLÁK KÖZMŰVELTSÉG KÖZGAZDASÁG

KIADJA

SZEGED SZAB. KIR. VÁROS KÖZÖNSÉGE

omladoztak. A romokból 1859-ben a felsővárosi szent György iskola épült, de a toronyban tovább is ott maradtak a harangok[1]).

A felsővárosi plébániát kezelő minoriták régebben a ferenczrendi barátokkal egy szerzetességet képeztek s ezektől magukat végleg csak a XV. század közepén különitették el.

Az elvált minorita atyáknak Szegeden a XV. században már külön kolostoruk volt, de ez a rendház (residentia) nem az egri, sem az esztergomi vagy szerémségi, hanem a gyulafehérvári custodiatushoz tartozott[2]), ami különös jelenség. A minoriták szegedi rendházában 1452-ben s 1511-ben tartományi választógyűlések is (nagy káptalan) tartattak[3]). Hogy hol s merre volt a minoriták ezen régi kolostora, ma megállapitani lehetetlen. Egy török oklevél említést tesz 1605. évről a szegedi várban lakó István és Mihály nevü barátokról[4]), kik talán minorita szerzetesek lehettek s mint ilyenek romladozó templomukban és kolostorukban árváskodtak[5]).

Ezentúl a minoriták nyoma Szegeden elvesz, csak 1726. évben merül fel ismét. Didák Kelemen tartományi főnök sok utánjárásra kieszközölte, hogy a tanács felsővároson a minoritáknak telepedésre és residentia emelésre engedélyt adott, sőt e végből még a magánosok telkeit is igénybe vette s azokat a közpénztárból kártalanitotta[6]).

A minoriták már ekkor arra törekedtek, hogy a szent György plébániát elnyerhessék, sőt ez esetre igéretet is tettek, hogy a régi plébánia-templomot tökéletesen felépitik. De ezen törekvésük a piaristák és a barátok ellenkezését, féltékenységét költötte fel s a minoriták és a másik két rend között áskálódás és küzdelem keletkezett. A tanács, Doroszlay Felicián alsóvárosi gvárdián tiltakozása daczára[7])

[1]) Ezek közül a kisebbet 1819-ben, a nagyobbat pedig 1800-ban öntötte Eberhard Henrik Pesten. Ez utóbbinak peremén az akkori tanács összes tagjainak arczképei féldombor alakban ki voltak öntve. Ez a harang 1876-ban megrepedt s ekkor újra öntötték.

[2]) Knáisz Michael: Chronologo-provinciale ordinis ff. minorum s. Francisci conventualium. Pozsony, 1803. 314. lap.

[3]) Knáisz M. i. m. 299. és 301. l. — Szentiványi Mart. Curiosiora et selectiora variarum scientiarum miscellanea. Tyrnaviae. 1702. I. k. 2. rész 52. l.

[4]) Török-magyarkori történelmi emlékek. II. köt. XVII.

[5]) A hagyomány szerint a várban levő templom, melynek romjait még Dugonics is látta ifjúkorában, a szt. Erzsébet templom lett volna. (Lásd: Szegedi Híradó 1883. évf. 37. sz.)

[6]) 1726. évi tanácsi jkv. 215., 218. és 226. lapjain. — Ezen telken a tanácsnak 1731. évben, a minoriták részére kiadott pártfogó nyilatkozata értelmében, a hagyomány szerint valamikor szent Miklós tiszteletére szentelt templom létezett volna. (Lásd: Pap J.: A piaristák Szegeden. Szeged, 1886. 68. lap.)

[7]) U. o. 221. lap.

Eberhard Henrik

EBERHARD HENRIK (harangöntő)

Várady J * Dunamelléki ref templ 2

Diósgyőr

1994

263.o.

EBERHARDT HENRIK

Várady J * Dunántúl ref templ 2

DIÓSGYŐR, 2001.

387.o.

In memoriam. Bátorkeszi, 1995
Galatea (carrarai márvány). Tiszti pavilon, Komárom, 1995
Baróti Szabó Dávid, mellszobor. Marcelháza, 1995
Mátyás király városalapításához. Nagymegyer, 1996
Bronzplasztikák. Postabank átriuma, Pozsony, 1997
Kitelepítési emlékmű (kő, bronz). Naszvad, 1997
Turul emlékmű. Csenke, 1997
Kitelepítési emlékmű (kő). Nagymácséd, 1998
Erőszak és szenvedés. Komárom, 1999

Díjak

1977 – Martin Benka-díj
1987 – A pöstyéni parkok szobrai, nagydíj

Fasizmus, *bronz, kő, 1987*

EBERHARDT HENRIK (harangöntő)

Várady J.* Dunántúl ref. templ. 1.

Diósgyőr, 2000

150.0.

Ferenczy Noémi-díj
Kiemelkedő iparművészeti, ipari tervezőművészeti tevékenység, illetve művészeti-írói, művészettörténészi munkásság elismerésére adományozható állami kitüntetés. 1992-ben alapította a művelődési és közoktatási miniszter. A kuratórium tagjait a szakmai egyesületek javaslatára az NKÖM bízza meg. Évente tíz személy kaphatja. A díjjal járó plakett Kiss György alkotása. *(B. G.)*

FERENCZY Valér festő, grafikus
(Körmöcbánya, 1885. nov. 22.–Bp., 1954. dec. 23.)
1896–1901: a nagybányai Hollósy-iskola, 1902–1906: nagybányai szabadiskola; 1903: müncheni akadémia; 1904–1905: Berlinben Lovis Corinth magániskolája; 1905–1906: Párizsban Colarossi iskola, Julian Akadémia; 1911–1912: MKF; 1914-ben Párizsban O. H. Peetstől rézkarcolást tanult. 1908–1909: Andrássy Dénes-féle külföldi tanulmányi ösztöndíj; 1929: Barcelonai Nközi Kiállítás ezüstérme; 1935 Baumgarten-díj. 1896-tól Nagybányán, 1927-től Budapesten élt.
Ferenczy Károly és Fialka Olga gyermekeként a családi környezet hatására hamar érett festővé, 16 éves korától már kiállító művész. Romantikus pátosszal átitatott *Korai önarcképén* (1900 k.) a naturalista indíttatás mellett kitűnik jellemábrázoló készsége, amely tárgyilagosabb eszközökkel készült későbbi portréin is megfigyelhető. Bár tájképfestészetében apja nyomdokain indult el, koloritja visszafogottabb, kerülte a feszültséget teremtő, éles ellentéte-

EBERHARD HENRIK (harangöntő)

Várady J * Dunamellék ref templ 1

Gyoma, 1993

58.0.

Eberhardt Nándor

Keramikus
1868-tól 70 évig
főégető
a pécsi Zsolnay-
gyárban

Nikelszky Géza (egyéb

MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

ága tekintetes Elnökségének,

B u d a p e s t .

n kelt 285 sz. junius hó 24-én
átáira van szerncsém Foerk Ernő
mláját egyenkint 360 K-ra, Ker-
ürjei utiszámláját 847 K 50 f-re
csai utiszámláját 348 K 80 fillé-

Eberhardt Nándor MDK

főégető, csoportvezető

a Zsolnay-gyárban a művészeti munkákban közreműködött 1868-1908.

70.o.

NIKELSZKY GÉZA: A ZSOLNAY-gyár művészete. Pécs. 1959.

Eberhardt Nándor

MNK

A Zsolnai gyárban dolgozott

a Steingut porc. égetés felelőse

75.o. 14. jegyzet.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Éberhardt Nándor, főégető

1868-tól a Zsolnay gyárban dolgozott 4o éven át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezö
.Pécs. 1949.ápr.12.

megírva

Eberhardt Pál

Kőszegi kártyagyáros

kártyaferő 1796.

lásd 1798.

Dunántuli Szemle

1940. 205. l.

443. l.

Szent László halálától. 1000.–1095.

I.–VI. + 1.–503. ll. ——— Budapest, Szent István Társulat, 1885

II. Kálmán királytól az Árpádházi Királyok haláláig. 1095–1301. I. rész.

I.–XI. + 1.–499. ll. ——— u. o., 1888

Eberhard Pál

Körzegi kártyafestő

Lárd

Dunántúli Szemle

1941. 16. l.

vegyes

c. 61.
XVII.

1 köt. 4., 1 átlan

Balogh
Pál

A népfajok Magyarországon

Mellékletek: Két nincsett tábla, hét térkép és tizenhárom vázlat

I. – VII. + 1. – 1113. ll., A.) – f.)

magirva

Eberhardt Tamás

könyvkötő

mainzi születésű

1740 szerzett polgárjogot

Temesvárt

+ 1758-ban

Berktemeszkönyv

5 l.

FRANKLIN

MAGYAR IRODALMI INT

BUDA

Tek. Dr. Henszlman

„Magyarország régészeti emlékei

A rendes mennyiségen túl 700

ivenkint

30 irnyi terjedelemmel teh

A rendes mennyiségen túl 700 pl

9 táblaért tehát

MDK

Eberhardt Zsigmond kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

Eberhardt Zs. könnvs. M.D.K.

1698 – 1701 ig dolgozott Hälbling mellett

Schoen A: Hälbling épitőmester Budán Muvtört. Ért. 1958 (VII) 2-3 sz. 145

Eberhardt Zsigmond M.I.K.

kőműves

1698 ban Kölbling építőmester mellé segédül tanulónak.

Schoen A.: Kölbling építőmester Budán. Művtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 141

magyar

Eberhartinger Ferenc

ácsmester

vid. Lauf (Salzburg mellett)

1700. Pécsett polgárjog.

1717. Ichmester

Cserkuti A. A

pécsi ácsok.

Pécsi Napló

1913. nov. 30.

számláját pedig 390 K-ra ér

Budapest, 1922. évi

A számvevőségi főig

MDK

Eberharlinger Ferenc ácsmester

sz. Laufban, Salzburgnál
1700. pécsi polgár lett
1717.k. céhmester

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló, 1913. nov.30. 3-4.l.

Ebeshan Miklós ónhannagyárló

györi Szemle 1941. 112.

A györi ipar történetéről

magyar

Eberhan Miklós

ónkannagyártó
1618-ban telepedett le
Győrben és vétette fel
magát a polgárok
sorába.

Bedy Vince:

Adalékok a győri
ipar történetéhez
Győri Szemle
1941. 112. l.

OSTEUROPA-INSTITUT
BRESLAU

Eberhon Miklós ónöntő

1618-ban Győrött működött.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971

42 l

Világvég-kiállítás

Némileg szokatlan volt, de végül is nem meglepő *Tóth Csaba* és *Varga Bernadett* kiállítása a sárvári Galéria Arcisban. Ugyanis műveik fő témájául az emberi életnek, az emberiség történetének, a világnak végső dolgaival foglalkozó eszkatológikus mítoszokat választották, melyek a jövőben bekövetkező világvégét jósolják meg. A természeti, ún. „primitív" népektől eltekintve ez a látomás végigkíséri az emberiség történetét. Különösen az egykor még megmagyarázhatatlan természeti jelenségek, katasztrófák (napfogyatkozás, földrengések stb.) idején erősödött fel a világvége várása, másrészt a gazdasági, politikai, vallási élet krízisei tették aktuálissá.

Az európai emberre és művészetére kétségtelenül legnagyobb hatással a keresztény mitológiából ismert Szent János apostol jelenéseinek könyve (Apokalipszis) volt, mely látomásokban írja le a világvége eseményeit, az Utolsó ítéletet és Isten országának eljövetelét. Az Apokalipszis motívumainak ábrázolása az ókeresztény időktől kezdve szokásos. A középkorban a spanyol Beatus de Liébana kanonok kommentárja tette ismertté. A legtöbbet ábrázolt rész az Utolsó ítélet, népszerűségének csúcspontját és igazán művészi magaslatokat a gótikus katedrálisok kapuszobrászatában és a szárnyasoltárokon éri el.

Évezredünk derekán különösen felerősödtek a víziók — nem véletlenül —, hisz a reformáció okozta vallási ellentétek, a háborúk, a nagy járványok, a boszorkányüldözés, az inkvizíció mind-mind elősegítették a világvége hangulat kialakulását. Nagyjából ezen korszak alkotásaiból vette példázatait festményeihez Tóth Csaba is. A Kárhozat attributumaihoz Grünewald isenheimi-oltáráról Szent Antal megkísértését; Az alapja vesztett felépítményhez Bruegel Bábel tornyát; az Azonosuláshoz El Greco Az ötödik pecsét feltörése című munkáját. Természetesen nem egyszerűen másolásról van szó, még akkor sem, ha a fent említett képek híven követik az eredeti kompozíciókat — már ami a rajzolatot illeti. A tévedések elkerülése végett a színek használata tudatosan leegyszerűsített, hisz vagy egy színt és annak árnyalatait, vagy legfeljebb két színt használ. A kárhozat attributumai című műhöz Grünewald segítségével felsorolja az individumot veszélyeztető kísértéseket, bűnöket, amelyek a mára is érvényesek. A vászon közepét — mint más hasonló művet — nagybetűs átfestés vagy átírás: AUTODAFÉ „ékteleníti", egy újabb jelentést adva a kompozíciónak. E fogalom, hogy autodafé nem jelent mást, mint az inkvizíció szörnyű eszközei közül a legszörnyűbbet, az eretnekek elégetését, a máglyahalált. Ugyanilyen súlyú témát, ugyanilyen formában dolgoz fel az Alapja vesztett felépítmény c. festmény Brueghel jól ismert képével a Bábel tornyával illusztrálva. E művön SCIENTIA=tudomány a betűvel ráfestett fogalom. Bábel neve a Biblia szerint jelképe lett a csodás, de ingatag emberi műveknek, az Isten ellen lázadó emberi dölyfnek, s a pusztulás allegóriájává is vált. Ezt a szerepet — különösen századunk második felében — úgy tűnik, a tudomány is átveszi, mely az állandó atomveszéllyel, a mérhetetlen természetpusztítással, minden nagyszerűsége ellenére, végveszélybe sodorhatja világunkat...

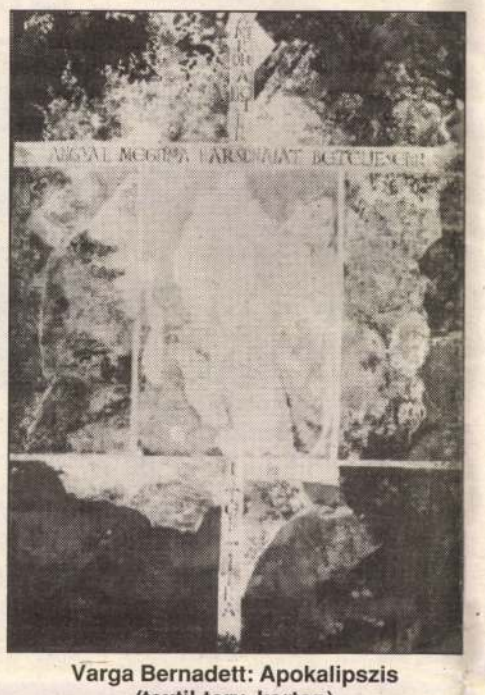

Varga Bernadett: Apokalipszis (textil-terv, karton)

Anélkül, hogy az egész kiállítást felidézném, megállapíthatjuk, Tóth Csaba festményei eszkatológikus mítoszokat dolgoznak fel, nagyobbrészt a Bibliából és azon belül is Szent János apostol jelenéseinek könyvé-ből merítik azt, ha nem, akkor is kozmikus erejű problémákat vetnek fel. Műveinél az intellektuális elem, az idea a fontosabb. Az egymásra épülő jelentésrétegek a mélyebb valóság művészi megismerésére és kifejezésére szolgálnak. Művészi módszere közel áll a barokk festészet emblematikus ábrázolási módszeréhez, mely a kép és a szöveg egyesítésével közöl jelképes mondanivalót. Tóth Csabánál a klasszikus festmények felhasználása, a rájuk írt fogalmak és a címek összekapcsolódva egy újabb jelentést adnak a műveknek. Mindez formailag egy, a hagyományokra építő új, figurális festésmóddal párosul.

Varga Bernadett textiljeinél több a profán téma, de általában ezek is mélyebb jelentés hordozói. A maga festette fonalakból szőtt művein fontos szerepet szán a képiességnek, még akkor is, ha nonfiguratív alkotásról van szó. Művészetében állandóan visszatérő motívum az Egregyi pieta. Sárváron kiállított változatát leginkább a hagyományos értelemben vett falikárpitokhoz hasonlíthatjuk — még akkor is, ha méreteiben nem éri el azokat. Így is a monumentalitás hatását kelti. Több kompozíciójához ő is Szent János jelenéseinek könyvéből veszi az invenciót. Az Apokalipszis c. textil karton-terve konkrétan a könyv látomásainak szövegére épít: „...amikor a hetedik angyal megfújja a harsonát, beteljesedik az Isten titka...". Az idézett szöveg keresztalakban való elhelyezése Máté evangéliumának világvége víziójára utal, miszerint az égen feltűnik „az Emberfia jele", azaz a kereszt, mely Krisztus második eljövetelét bizonyítja. A szöveg alkotta kereszt közepén, ahol a hagyományok szerint a corpusnak, Krisztus testének kellene lenni — alig kivehetően — valószínűleg az Úr alakja van, aki Fölkentjével megszerezte az uralmát a világ felett. E két figurális elemen túl fekete-fehér-vörös-kék foltok alkotják a kompozíciót. Az egész egy kozmikus robbanásra emlékeztet, ami hozzá tartozik a világvége leíráshoz az apokaliptikában, s amely absztrakt volta miatt nonfiguratív eszközökkel talán jobban ki is fejezhető.

E néhány műalkotásból is kiderül, hogy a művészek tudatos program alapján alkották vagy válogatták a sárvári kiállításhoz az anyagot. A világvégével foglalkozó eszkatológikus mítoszok segítségével próbálják korunk veszélyeire felhívni a figyelmet. Ok bőven akad. Gondoljunk csak az AIDS-re, mely hasonló félelmet kelthet (vagy máris keltett), mint a középkor első nagy európai szifilisz-járványa. A nukleáris veszélyre (nem csak az atombomba, lásd Csernobil), az ózonréteg ritkulására, az általános természetpusztításra, melyek nem isteni és nem természeti csapások, nem az emberen kívülálló dolgokra vezethető vissza. Érthető, hogy a századvégen — ami most egyúttal ezredvég is — a pusztulástól való félelem felerősödik. A művészetnek és a művészeknek pedig feladatuk, hogy erre a világérzésre reagáljanak. Bármilyen formában. Ezzel kapcsolatosan maga Tóth Csaba teszi fel a kérdést: „Képírás, — példabeszéd — parafrázis vagy plágium? Döntse el ki-ki maga." Azt hiszem e művek a PÉLDABESZÉDEK erejével hatnak, melyekben „a bölcsesség, azaz az igazságosság szükségszerűen jóléthez vezet, az oktalanság, azaz a gonoszság romlásba dönt." **Dabóczi Dénes**

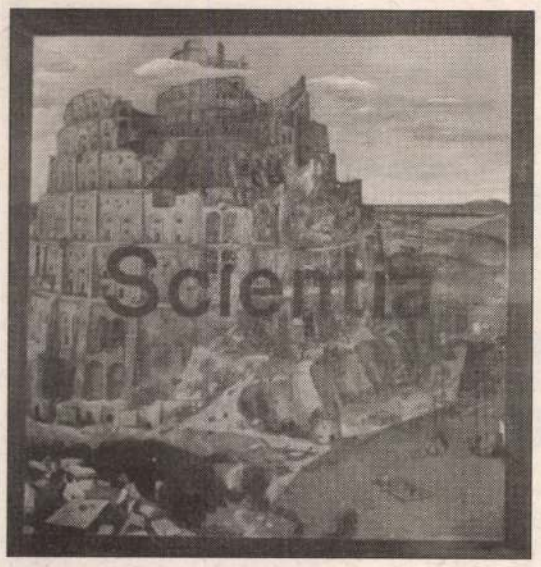

Tóth Csaba: Az alapja vesztett felépítmény (példázat Brueghel Bábel tornyáról)

Tóth Csaba: Azonosulás (példázat El Greco Az ötödik pecsét feltörése című mű alapján)

EBERL, Alois

A muraszombati múzeum anyagából

Kemény és lágy

Akár ha polgári szalonba tévednénk — amikor belépünk a szombathelyi Savaria Múzeum nagytermébe. A falon körös-körül kis, sötét rámájú képek. Legtöbb az akvarell; vannak ceruzarajzok, meg lavírozott ceruzarajzok is. A kopott fényű színek nagyon visszafogottak: a barna, a zöld és a kék tompa árnyalatai dominálnak. Itt-ott ki-kivillan egy-egy bágyatag piros vagy erőteljesebb ultramarin.

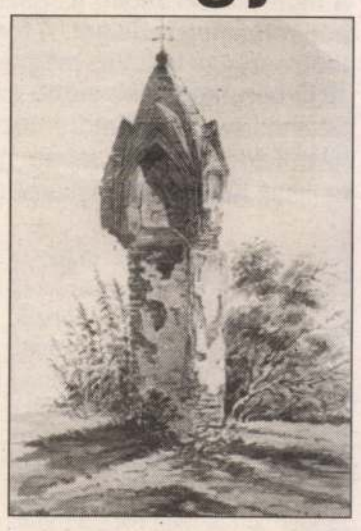

Gót kőkép

Alojz Eberl akvarelljeit, illetve rajzait kínálta megtekintésre a nyáron a Savaria Múzeum. A Muraszombati Területi Múzeum vendégkiállítása még a hét végéig megtekinthető.

Eberl 1822-ben született és 1887-ben hunyt el. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy ő a Muravidék egyik legjelentősebb amatőr művésze. Mert csak rövid ideig járt művészeti akadémiára. De mint hivatásos katona, illetve adóhivatalnok, „hivatalból" bebarongolta a Monarchiát. S ahogy mi utazásainkról, nyaralásainkról fénykép vagy diasorokat hozunk haza magunkkal, úgy vitte magával Eberl saját maga festette akvarelljein az emlékképeket. A romantikus tájak közé néha biedermeier csendéletek vegyülnek.

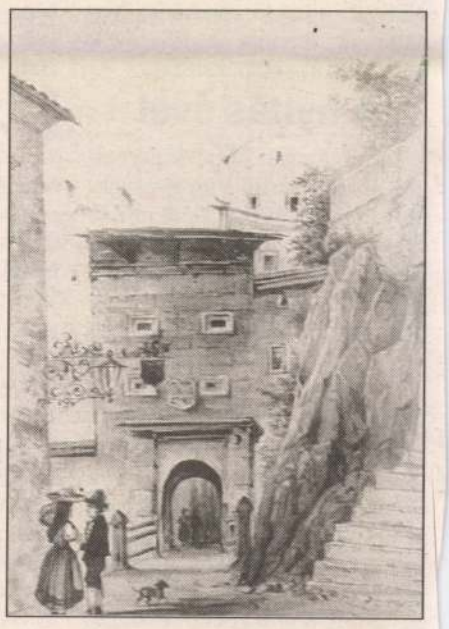

Kőkapu Salzburgban

A témát mindig kiemeli. Vagy a papírlap közepén — mint egy jéghegy a tengeren — bontakozik ki erősebb színeivel a téma, vagy egy sematikus háttér elé „ülteti"azt. Emellett mindig igyekszik meghökkenteni a lágy és a kemény formák diszharmóniájával, amelyek egymással harmóniába oldódnak. A kemény és a lágy ellentéte nemcsak a formáknál érvényesül, hanem a megfestett téma anyagainál is: a kemény kő a lágy fűvel, bokorral, fával elegyest látható. A fény-árnyék játéka végiglengi a képeket, de a pasztell-színek miatt mégsem köszönt ránk sehol verőfényes napsütés.

Eberl képei a gyönyörködtetés mellett más célt is szolgálhatnak. A kutatók — éppen a fényképszerűség miatt — forrásként is használhatják azokat. Látható például , milyen volt Deutsch Altenburg temploma és környéke 1873 júliusában, vagy, milyen volt a salzburgi viselet 1872-ben. **hes-**

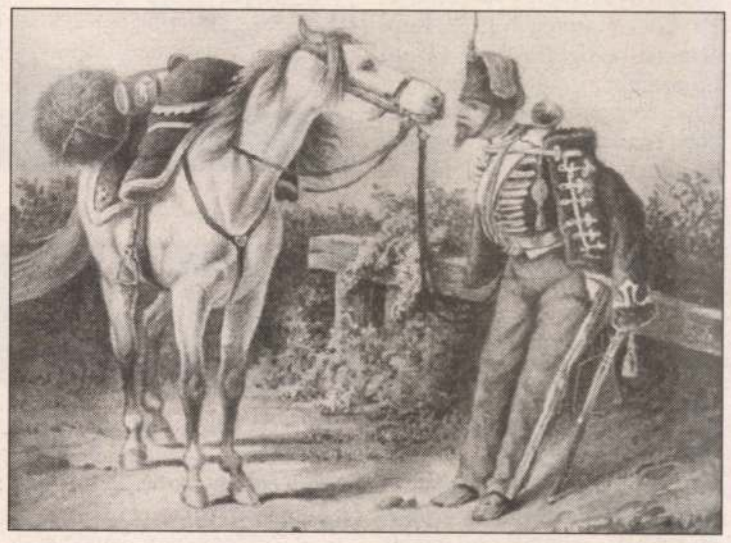

Beszélgetés

Ajánló a rádió és a tv mai műsorából

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10 Törvénykönyv. 8.40-10.59 Napközben. 11.05 Népdalkörök felvételeiből. 11.25 A Szabó család. 12.00 Déli krónika. 12.30 Ki nyer ma? 13.05 Vendég a háznál. 13.30 Tanúim lesztek! 14.05 Ruszalka. Részletek Dvorzsák operájából. 15.05 Válogatott perceink. 15.41 Éneklő Ifjúság. 16.00 Délutáni krónika. 16.20 Zenefórum. 17.05 História. 18.00 Esti krónika. 18.30 Ráadás. 19.05 Sportvilág. 19.40 Egy irodalmi mindenevő étlapjáról. 20.05 Hagyományápolók. 20.30 Határok nélkül. 21.05 Névjegy. 22.00 Késő esti krónika. 22.30 Szociofotó. **URH-n:** 16.00-17.00 Az Amerika Hangja magyar műsora. 18.30 Szlovák, 19.30 német, 20.00 horvát, 20.30 szerb nyelvű műsor. 23.00 A BBC késő esti magyar műsora.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 Slágerfilmek. 9.10 Az én rádióm. 10.00 Az én slágerlistám. 10.25 Ami a káprázat mögött van. 11.03 Családi persely. 11.15 Tea, hármasban. 12.00 Nótaparádé. 13.00 Hírpercek. 13.10 Meghalt a kereskedelem! 13.23 KVÍZPRÓBA. 14.00 Kabarécsütörtök. 17.05 Észkerék. Telefonos játék. 17.32 Gordiusz. Magazin. 18.30 Helykereső. Szociálpolitikai magazin. 19.05 Klasszikusok könnyedén. 19.35 Táncházban. 20.00 Ritmus és melódia. 21.00 Hírpercek. 21.10 Daráló. 21.40 Hiánypótló.

BARTÓK RÁDIÓ

9.05 Pódium. 10.05 A második lágytojás. 10.28 Bécsi kamaramuzsika. 11.15 Vera Seloga bojárnő. Egyfelvonásos opera. 12.05 Hangverseny délidőben. 13.15 Zenekari muzsika. 14.05 Német nyelvlecke. 14.20 A nagyratörő. 4. rész. 15.16 Olasz kamaramuzsika. 16.05 Muzsikáról versben, prózában. 16.40 Bruckner-motetták. 17.00 Zenélő városaink. 18.07 Új kompakt-lemezeinkből. 20.30 Európai Nyári Fesztiválok. 22.35 A zene üzenete. 22.50 Híres basszusok énekelnek.

GYŐRI RÁDIÓ

7.00 Budapesti krónika. 7.30 Nyugat-magyarországi krónika. 8.00 Önkormányzati híradó, reggeli telefon, postazsák, nyugdíjas percek, jogszabály-magyarázat, zenekalendárium, slágernaptár.

TV 1

9.00-12.00 Napközi. 12.00 Déli egyenleg. 16.00 Híradó. 16.10 Folyt. köv. Hatalom és szenvedély. Ausztrál tévéfilm-sorozat, 168/57. 16.45 Telesport. 17.30 Pénzvilág. 17.50 Havi mérleg. 18.20 Szerelem, mi az? Dok.film. 19.20 Erzsébet díj. 19.30 Híradó. 20.10 Ray Bradbyry Színháza. Kanadai-új-zélandi tévéfilm. A gyilkos. 20.40 24 óra. 21.15 Tetthely. NSZK bűnügyi tévéfilm-sorozat. Nem gyerekjáték. 22.40 Apropó. 23.40 Híradó. 23.45 BBC-híradó.

TV 2

16.20 Betűpárbaj. 16.45 Prizma. 17.25 Gyerekeknek. 18.10 Körzeti híradók. 18.30 Pénzforgatók. Angol tévéfilm-sorozat. XIII/10. rész. 18.30 Örömzene. 20.10 Lyukasóra. 21.05 Körzeti magazinok. 21.40 MIM-elt világ. 22.00 Esti egyenleg. 22.25 A TV 2 Filmklubja: Emlékek, álmok, vágyak. Carlos Saura néhány filmjéből. Borsmenta koktél. Spanyol film (1967).

ORF 1

9.00 Tv-híradó. 9.05 1. sz. rendőrőrs. 9.30 Föld és emberek. 10.00 Osztrák képek. 10.30 Chester túlszárnyalja önmagát. (ff.) Amerikai zenés film. (ism.) 12.15 Iránytű. Szövetség az ördöggel. 13.10 A három büfésnő. A tudás - ájulás. 13.35 A Waltonok. Mi van Corabeth-tel? 14.20 Szívbéli öröm, szívbéli bánat. Német vígjáték. 16.00 Tao Tao. Rajzfilm-sorozat. 16.35 Mint a kutya meg a macska. Családon rajtakapva. 17.10 Wurlitzer. 18.05 Mi - állampolgári szolgálat. 18.30 A doktor és a kedves állatok. 5. rész. 19.30 Tv-híradó. 20.15 Álomhajó. 12. rész. Vakációs történetek a tengeren. 21.35 Hunter. Krimisorozat. Az informátor személyazonossága. 22.20 Az elektromos lovas. Amerikai játékfilm. 0.20 A leszámolás. Francia pszichothriller. 1.40 A hatalom árnyéka. 2. rész. (ism.)

ORF 2

14.50 Ezer mestermű. 15.00 Hársfa utca. Elhagyott lelkek. 15.30 Sport. Könnyűatlétikai vb. Nemzetközi Gugl-verseny, összefoglaló. 17.30 Az űrhajózás kora. Dokumentumfilm-sorozat. 6. rész. Küldetés a Marsra. 18.00 1. sz. rendőrőrs. Az üzleti kiránduláss. 18.30 Gaudimax show. 19.00 Tartományok ma. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Kulturális hírek. 20.15 Belföldi jelentés. Belpolitikai magazin. 21.00 Trailer. Ajánlatok filmbarátoknak. 21.30 Vigyázat, kultúra. 22.00 Tv-híradó. 22.30 Fejek. 2. rész. A gazdasági élet rejtélyei. 23.15 Éjszakai stúdió. Kerekasztal-beszélgetés. 0.15 Halló Ausztria, Halló Bécs! 0.50 Ezer mestermű.

MOZI

Savaria: Banya csak egy van, 10, 4, 6, 8. **Mini:** Holt pont, 7.

SZOMBATHELYI VÁROSI TV

14.00 Városi közgyűlés közvetítése.

Kis vasi mozitörténet (1.)

A múlt század végén megszülető mozi igen rövid idő alatt hódította meg a világot. A tömegek szórakoztatásának legfőbb eszköze lett. Vas megyében is gyorsan otthonra talált. 1910-ben megnyílik előbb az Aréna, majd az Apolló mozi Szombathelyen. Vándormozisok, vállalkozó kedvű kávéháztulajdonosok azonban már korábban előálltak masináikkal, hogy elkápráztassák a nézőket.

A megyeszékhely után — érthető — előbb a vasi városokban nyíltak meg az első mozik. 1912-től 1918-ig valamennyi kisvárosunk „kiépítette" a maga mozgóját. Az egyértelműen megbízható „mozis" adatok után azonban továbbra is kutatni kell, mert a források eltérő módon adják meg még a nyitás éveinek néhány sovány adalékát is. E megállapítás nemcsak a városok állandó mozijaira vonatkozik, hanem a községek keskenyfilmszínházaira is.

A nyitás évei

Lajta Andor filmévkönyveinek adatai szerint a megyeszékhely után két évvel elsőként Kőszegen nyílt meg a Belvárosi Mozgó 300 fős vetítőteremmel. Egy esztendővel később, 1913-ban három újabb mozival gazdagodott a lista. Sárváron Uránia névvel, Celldömölkön Apollóként nyitott a mozgó. Szentgotthárd mozitulajdonosa nem a divatos mozinevet választotta, hanem a dallamosan szép női nevet, a Júliát. Sárváron 400, a másik két városban 300—300 ember bámulhatta egyszerre a mozgókép csodáját.

Az 1914-es esztendő a vasvári Királyi Mozgó megnyitási éve. Körmend kissé „lemaradt", hiszen Orionját „csak" 1917-ben nyitja. Ez is 300 személyes. Az egykori Vas megyéhez tartozó Felsőőrön is már 1913-tól láthatnak rendszeresen filmeket az érdeklődők. Pinkafőn pedig 1920 óta járhatnak moziba. Gyanafalva mozinyitásának éve hiányzik a filmévkönyvből.

A városok mellett a falvakban is megjelenik a mozi egy-egy vállalkozó szellemű és pénzű ember munkálkodásának eredményeként. Jánosházán 1914 óta, Csepregen 1938, Répcelakon pedig 1942 óta (Turul Filmszínház) működik a mozi. 1966-ban országos vándorkiállítást rendeztek a mozi megszületésének 70. évfordulóján. E kiállításon szerepelt egy vasi vonatkozású grafikon is, amely szerint Vas megyében 1938-ban 9 helységben, a települések 4 százalékában volt már mozi.

Lajta többször idézett filmévkönyve (1945/46) szerint ezekben az esztendőkben a következő községekben is nézhették a filmeket az emberek, Bükön a Bokréta Mozgóban (207 fős terem), Jákon az Árpád Mozgóban (156-os férőhely), Iváncon és Magyargencsen Hangos Mozgó néven, Őriszentpéteren, Kovács Filmszínház néven Nádasdon. A „mozis" falvak között említi még Szergényt, Rumot.

Ezek a mozik általában heti egy-két alkalommal, természetesen hétvégeken, ünnepnapokon vetítettek. E vetítési alkalmak, sokszor még az időpontok a későbbiek során sem változtak, amikor már közel 300 helységben mutattak be filmeket.

A mozik szinte kivétel nélkül magántulajdonban voltak. Az engedélyes és a működtető zömében azonos volt. A háborút követő társadalmi átalakulás azonban a mozikat sem kerüli el. A Leninnek tulajdonított és gyakran idézett mondás, miszerint számunkra minden művészetek között a legfontosabb a film, igencsak meglátszik az 1946—50 közötti mozi tulajdonlásban is.

1946/47-ben a mozik nagy része még magánosoké. A városi mozik azonban már ekkor is valamelyik párt tulajdonában vannak. A tulajdonosok körében évente figyelhető meg a változás. Az egyik a Magyar Kommunista Párté, a MAFIRT, a Másik a Független Kisgazda Földmunkás és Parasztpárté, a KIMORT. (A szombathelyi Savaria is e cégé volt egy ideig.) De tulajdonos volt az MNDSZ, a Nemzeti Parasztpárt. A jánosházi mozit pedig a Spanyolországi Nemzetközi Brigádok központja működteti. 1948-tól azonban már nem a pártoké a filmszínház (hiszen lassan *pártok* sincsenek), hanem e célra létrehozzák a Mozgóképüzemi Nemzeti Vállalatot.

Emelkedőben

Az 1940-es évek végétől nagyjából 20 éven át fokozatosan nyílnak meg a megye városaiban, községeiben az új filmszínházak, pontosabban alakítanak ki vetítőhelyeket. Ezek egy része iskolákban, másik része művelődési házakban működik.

Szabó László adatai szerint Vas megyében 1946/47-ben 16 helyen van mozi. 1948/49-re 10-re csökken a számuk. Ekkor — például — nem működött a háború előtt megnyílt szergényi, ölbői, kámoni.

Az 1950-es évek elejétől azonban egyre újabb helyeken vetítenek. 1950/51-ben a statisztika szerint 15 keskenymozit regisztrálhatunk. A mozik számának emelkedésében politikai okok mellett (a propaganda fontos eszközét látja benne a hatalom), bizonyára közrejátszik az a tény is, hogy egyre több lesz a villamosított falu, tehát a technikai ‚föltételek mindinkább megteremtődnek.

1950-ben nyílik meg a mozi Kenyeriben, Nyőgéren, Vönöckön, Táplánszentkereszten. ´51-ben újabb helyiségekben kezdődtek meg a filmvetítések. Szabó László adatai szerint ekkor már 60 moziban nézhetnek filmeket a Vas megyeiek.

A 70-es évek elejéig szinte esztendőnként emelkedik azon helységek illetve vetítőhelyek száma, ahol örökös ámulói lehetünk a mozgó csodának. Érthető, hogy a mozik számának gyarapodásával a nézőszám is gyarapszik, aztán fokozatosan csökkeni kezd.

Az emelkedést két adatsoron kísérjük végig. Az elsőt a Megyei Statisztikai Hivatal kiadványaiból állítottam össze.

Év	Moziszám	Nézőszám/millió
1953.	134	1408
1954.	144	2119
1955.	158	2386
1960.	245	3213
1965.	274	2716
1970.	255	1646

És egy másik adat is. 1966-ban egy országos vándorkiállítás ismertette a mozi születésének és működésének hét évtizedét: E kiállítás egyik grafikonja vasi adatokat is tartalmazott. E szerint (az adatokban eltérések vannak a fönti táblázathoz képest) 1966-ra csaknem minden vasi telpülésen működik már a mozi. E grafikon szerint az emelkedés így regisztrálható.

Év	Moziszám	A települések százalékában
1938.	9	4
1945.	21	9,1
1950.	50	21,6
1955.	158	65,8
1960.	229	92,2
1966.	254	99,1

Nem is nagyon kell számolnunk, hogy megállapíthassuk: a mozi igen népszerű lett Vas megyében is. Ha mégis számolnánk, s a látogatók számát összevetve a megye lakosságának számával, egyértelmű lenne, hogy voltak évek, amikor — elvileg — minden vasi ember évente 8—10 alkalommal ment el moziba.

(Folytatjuk)

(gál)

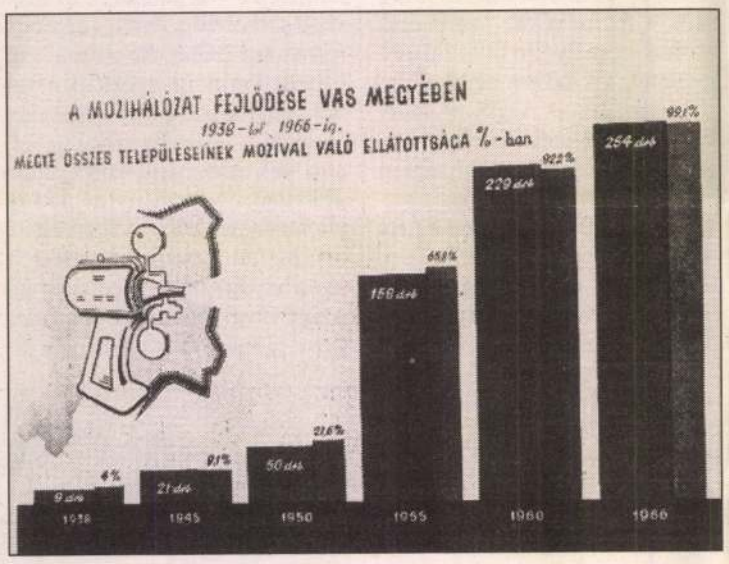

Filmelőzetes:

Banya csak egy van

Állítólag kétféle embertípus létezik: azok, akik mindent megadnának, hogy híresek legyenek, és azok, akik már híresek — kivéve Matthew-t, a magányos szállodaportást, aki mindkét csoportból kilógva fantáziál immár tizenkét éve, hogy az ismeretlenség homályából egyszer majd sikerül egy igazi hírességet, magát az Isteni Dívát becserkésznie. És lőn...Hexina pont az a nő, akit elképzelt magának. Sikeres manöken, gyönyörű arccal, jó alakkal. Matthew mindent bevet, hogy a hölgy őt válassza egy kiruccanáshoz, innen már minden megy a maga útján...A diadalmas éjszaka után azonban sötét fellegek gyülekeznek: lehet, hogy ez a nő egy boszorkány? És hogyan ússza meg hősünk élve ezt a románcot? A színes amerikai filmet augusztus 26-tól szeptember 3-ig mutatja be a Savaria Mozi.

Gyilkosság lólépésben

Két fiú ül egymással szemben a sakktáblánál, az egyik ideges, a másik koncentrál. A döntő játszmájuk. A nagyobbik bemondja a sakkot, ellenfele vad gyűlölettel néz rá és lép. A másik elmosolyodik, és kimondja a védső ítéletet: sakk-matt. A vesztes vadállati dühvel veti rá magát — kézfogás helyett — a győztesre. A Victoria szigeten nagy sakkbajnokságot rendeznek, ahol bábok helyett fiatal lányok halnak meg a „sakktáblán"... A színes, szinkronizált amerikai—német bűnügyi filmet Christopher Lambert főszereplésével a fenti időpontban mutatja be a Savaria Mozi.

Utazzon az AGROTOURS Rt.-vel kedvezményes árakon!

Calella	szeptember 10—19.	20.900 Ft/fő
	teljes ellátás	20.900 Ft/fő
Tunézia	folyamatosan, félpanzió	37.900 Ft/fő
Róma	szept. 29.—okt. 3.	12.500 Ft/fő

AGROTOURS RT.
Vas megyei kirendeltség
Szombathely, Kőszegi u. 31/A. Tel./fax: (94)330-153.
(38195/1H)

Nemere István

A róka négyszer támad (25.)

Megnéztem Donaldot. Lehajtott fejjel ült, és nem tiltakozott. Szóval igaz. Mit érezhet egy apa, amikor beleegyezik, hogy megöljék a fiát... Illetve, ha érez valamit, akkor apa, és nem engedi meg. Ez a szánalmas féreg semmit sem érzett, biztosan semmit.

— ... Másnap felhívtam Susant. Eljött ide és megkezdte az előkészületeket. A városban találkoztunk, hol itt, hol ott. Mindig különféle ruhákat és parókákat viselt. Szövetségesek lettünk... Egyszer látta magát a helyi tévében. Henry, tudja, már meghalt... Két éve meghalt. Amikor ezt említette Susan, mondtam neki: én nem várom el tőle, hogy örökké hűséges legyen a fiam emlékéhez. Nagyon mai, modern lány ez, mégis sokkal komolyabb, mint a kortársai... Akkor azt mondta, tetszik neki ez a felügyelő, és az sem baj, hogy rendőr. „Egy ilyen férfi tudna engem megérteni", mondta. Furcsa volt hallgatni, hogy hetekkel ezelőtt két nő a városban már rólam is tárgyalt egymás között. De ez csak egy epizód volt. Susan számára sem a legfontosabb. A fontos a *tett* volt, a cselekvés. Egy sokszoros gyilkosság elkövetése. Nem kevés. Kemény ember kell hozzá. Különösen, ha az egy nő.

— ... Megbíztam benne, Patton. Nagyon őszintén akart bosszút állni, és ugyanazt akarta, amit én. Hát segítettük egymást. Susan eltette láb alól az alvezéreket és Sterlinget. Feljebb már nem nagyon juthatott, bár tervezte, hogy majd én behozom őt a Rodd-villába a kocsim csomagtartójában egy este, és negyedóra múlva megszűnik létezni a Rodd-klán... De ezt már nem hagyhattam rá. Ez az én feladatom.

Elfordult és vele együtt a fegyver csöve is a két férfire irányult. Láttam, most már korántsem olyan kemény legények a fivérek, mint akár csak egy nappal korábban is. Donald siralmasan kiáltotta:

— Engedj el bennünket! Ne bánts!

— Akár egy óvodás — mondtam megvetően. Mrs. Rodd helyeslően bólintott, az arcára ráfagyott a keménység. És én nem akartam letörölni, nekem nem ez volt az érdekem.

— Mondja meg nekik odakünn — utasított Mrs. Rodd, — hogy egyedül követtem el az összes gyilkosságot.

— Nehezen hiszik majd el — ellenkeztem.

— Nem érdekel. El kell hinniök — felelte és volt még egy furcsa fény a szemében, ami csak most gyúlt ki. — Teszek valamit, hogy elhiggyék. Nekem sincs más utam, csak ez. Az egyetlen fiam odavan, és most... börtönbe vonuljak? Az nem nekem való, Patton. És most menjen.

Indultam az ajtó felé. Ez világos beszéd volt, de...

— Nem bántam meg semmit, ha erre gondol, Patton. Mondja meg Susannak, csodálom a bátorságát, és köszönök mindent, amit tett.

Már a kilincsen volt a kezem, amikor visszanéztem. Egyik kezével a bőrtáskába nyúlt, kicsi volt az a szerkezet, alighanem Susantól kapta. Hátamba vágott utolsó szava:

— *Vigyázzon Susanra, ... fiam.*

Kiléptem.

Lassan mentem visszafelé. A kocsik mögül sorban egyenesedtek fel a fiúk. Az egyik mesterlövész gondosan célzott — az ajtóra irányította a célgömböt, amelyen az imént kiléptem. Lamberti a zakómat és a pisztolyomat nyújtotta, Matt idegesen markolászta a hangosbeszélőt. Wolf kapitány odajött:

— No, mi van Patton? Mit mondott?

Akkor következett be a robbanás.

A detonáció valósággal szétvágta a ház földszintjét. Por, téglák, ablakkeretek repültek minden irányba, siketítő volt a dörrenés. Az oszlopok is megsérülhettek, mert pár másodperccel később — a por még nem oszlott el — megroggyant a villa emeleti része és rázuhant a hallra. Éktelen zajjal és porral járt ez is. Wolf szürke arccal nézte a jelenetet. Élő ember nem maradhatott odabent, az biztos. A tévések áttörtek a kordonon, orrom alá dugták a mikrofont, a kamera rám irányult.

— Kinyírta... mind a kettőt — mondta Wolf és nagyot nyelt.

— Mind a hárman ott maradtak — mondtam én. Aztán a mikrofonba beszéltem: — Hölgyeim és uraim, Mrs. Rodd pár perccel halála előtt bevallotta nekem, hogy ő követte el a sorozatos gyilkosságokat, mivel le akart számolni férje és sógora maffiájával. A közvetlen indok az volt, hogy a két fivér meggyilkoltatta Henryt, Mrs. Rodd fiát. Hogy miért csak most szánta el magát e tettre...? Mert nem volt biztos benne, valóban a családtagok között kell-e keresnie a tetteseket. Pár héttel ezelőtt Kiefer Rodd elszólta magát, hogy igenis ők okozták Henry Rodd balesetét annak idején. A szerencsétlan anya bosszút állt egyetlen fiáért — elléptem onnan, senki sem jött utánam. Beültem a kocsiba és mentem hazafelé.

Nem kell tőle félnem, mondtam magamnak, megállva a ház előtt. Bármit is tett, nem gyilkos fajta. Ki kell majd használni a tehetségét, a bátorságát. Még az is elképzelhető, hogy felvétetem a gyilkossági csoportba és együtt fogunk dolgozni. Nincs nála jobb szakember. Manapság egyre nagyobb szükség van az ilyenekre.

Mentem a kerten át, megkerülve a házat. Az árnyas fák között akkor ment le a Nap, csodás aranygömb volt, melegítette arcomat. Szívemet.

Susan a teraszon ült, ölében Oswald. Az az Oswald, aki eddig fújt minden idegenre és senki sem nyúlhatott hozzá... Szemlátomást élvezte Susan simogatását. Most végre láttam a lány arcát. Nagyon szép volt paróka nélkül is. Éreztem, hogy engem vár, nagyon vár.

Megálltam távolabb tőle, nem tudtam betelni a látványnyal. Letette a macskát, lassan felállt. Hát igen. Ideillik, ebbe a kertbe, ebbe a házba. Ő ennek asszonya. És az én asszonyom is.

— Megcsókolnálak — mondtam kiszáradó szájjal, vággyal.

Rám mosolygott és elindult. Én is közeledtem. Félúton találkoztunk.

(Vége)

Eberl, Carlo

Eberl Carlo (Károly)
építőmester

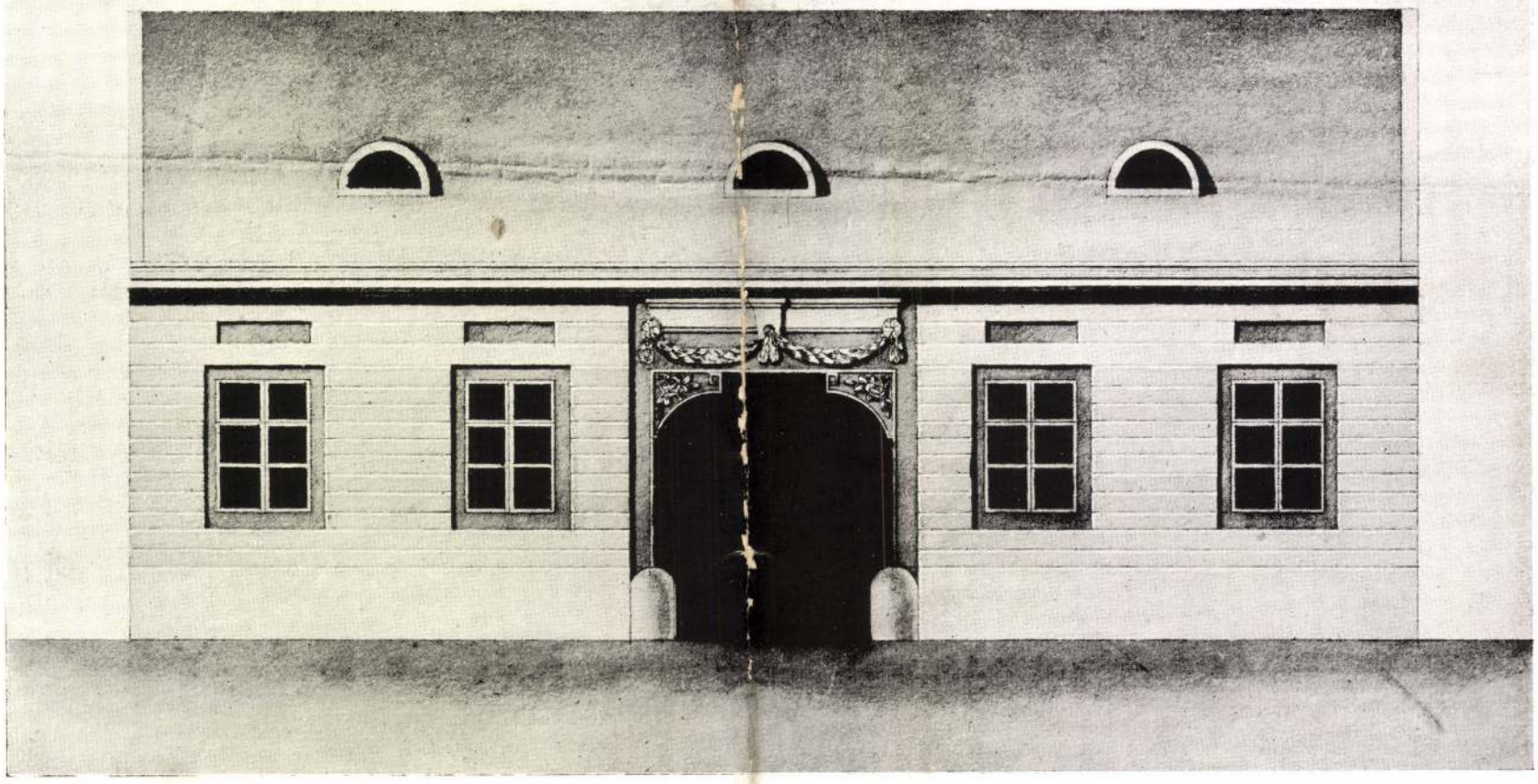

CARLO EBERL: LAKÓHÁZ 1814

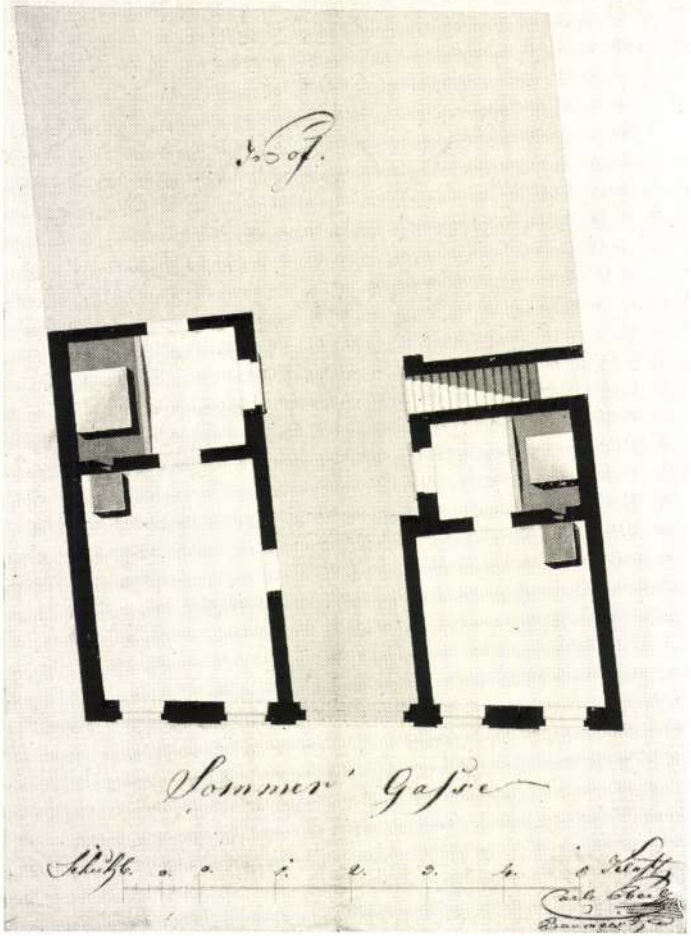

A Ház
1911. IV. 3-4. l.

Carlo Eberl
Baumeister

M.D.K.

EBERL, Carlo építész

Budán működő mester

A Nemzeti Színház építészeihez is

készített tervet

Rados Jenő: Magyr építészettörténet Bp. 1961. 262.

M. D. K.

EBERL Carlo

Rösler Kristóf szerint 1809-ben a legfiatalabb építőmester Budán

Zakariás Gy. Sándor: Adatok Buda, építészetéhez a XIX. sz. első felében Tanulmányok Bp. multjából XII. Bp. 1957. 300., 301. l.

-1- a.D.U.

EBERL Carlo ébítőmester

nem szerepel a budai polgárkönyv-
ben, sem a céhmesterek között,
pedig már 1807-ben emlitettér mint
„murarius magistert"

A következetesen olaszos formában
használt keresztnevő legtaljabb sejhti
de nem teszi bizonyossá a szomszédt
Tanulmányok Br. multjából XII. 303. l.

./.

1-2 — e. v. u

EBERL Carlo épitőmester

1811-ben 5 házzal terhelt

1808. „3 nyúl kaszárnya" átalakítására terv. homlokzat nélkül.

A Baucommissio jegyzőkönyve szerint engedélyt kap a Peszka házra Tabán 555. sz. azzal hogy a hiányzó terveket pótolja

./.

Tanulmányok Bp. multiaból XII. 303. l.

 a.D.a

EBERL Carlo építőmester

1809-1816-ig Pesten dolgozik. eddig
itt 6 tervét sikerült feltedeni.
1819. Kultsár István bemutatja
Pest megyének az Eberl Károly építő-
mester készítette, a Kossuth Lajosi
szét u. sarkára elgondolt Nemzeti
szintár tervét ./.
Tanulmányok Bu. multjából XII. 303. l

4. M. D. K

EBERL Carlo évitőmester

1821-ben már az örvegye kéri Pest megjétől a Nemzeti Szinház terveiért járó hátralikos összeget

Alkotásai közül ma is áll, diszeitől megfosztva az T. Fő u. 18. sz. alatti egyemeletes sarokház

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda évi-tészetéhez a XIX. sz. első feliten

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 303-304.

M. D. K.

EBERL Carlo

T. Döbrentei tér 4. M. Trifunovics Kotolin szobrász egyem. sarokháza terve (1811.) Repr. 20. rép.

Lebontva

Zakariás Gy. Sándor: Adatok Buda építészetéhez a XIX. sz. első felében Tanulmányok Bp. múltjából XII. Bp. 1957. 294. l.

M. D. K.

EBERL Carlo

T. Döbrentei u. 8. – Beloiannisz rakpart 9. Constantinovich János egyem. átmenő-háza terve (1811.)

Lebontva

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda építészetéhez a XIX. sz. első felében Tanulmányok Bp. multiából XII.

Bp. 1957. 294. l

M. D. K

EBERL Carló

T. Fő u. 11-13 helyén Heigl Ferenc

városi levéltárnok egyem. háza terve

a „Arany Sámpás"-hoz (1811)

Sebestyén.

Zakariás Gy. Sándor: Adatok a ~~XIX. sz.~~ Pesti

építésekes a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 286. l.

A. D. K

EBERL Carló

T. Fő u. 18. – Pala u. 4. Schönaha

Schoynaha) János fék egyem. szerokháza terve

A ház ma is áll, csak plasztikus diszelítőt megfosztva

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda építéséhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 286. l

M. D. V.

EBERL. Carlo- építész

Országház u. 19. Keller József (Mihály) cipész egyem. sarokház terve (1811) Repr. 1-3 rép.

(A ház teljesen átalakítva mai is áll

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda építéséhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII. Bp. 1957

283. l. ~~279.~~ l.

MDK

Eberl Carlo ~~műv~~

müve

a Vizivárosban az I. Fő utca 18. sz. lakóház.

94.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

MK

Eberl Carlo

Országház u . 19.

Eberl Carló 1811-ben átépitette Keller József cipész számára.

1955-ben Tillai Ernő az eredeti tervek figyelembe vétele nélkül ujjáépitette.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

38.o.

Eberl Carlo

1811-ben épitette Schoymoha János pék számára a Fő utca 18. sz. házat.

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: BUDAPEST. Bp. 1961.

25.1.

Eberl Carlo (Károly

építőmester. 1809. már mesterként dolgozott Budán. Utóbb Pesten telepedett le, hol 1813–15 között ~~(hét lakóházat épített)~~ (sa) ját tervei szerint. (1819. Kulcsár István javuslatára réá bízták a tervezgetés stádiumában lévő pesti Nemzeti Színház épületének megtervezését. A színház vízfestésű homlokzati terve Pestmegye leveltárába került. Errol Richter Fülöp Antal készített (1819) (körajzot, melyet az akkori) a sajtó elismeréssel fogadott. ~~Az akkori~~ A szaszott elegi Pest számára tulméretezett és ~~költséges terőtől utóbb~~ draga tervet kénytelenek voltak mellőzni s a színház 1837. Zitterbarth II. Mátyás tervei

szerint épült meg.

Ebert Károly

építőmester

Készítette a mai Nemzeti Casino helyére tervezett nemzeti szinház tervét. 1828-ban Pest vármegye közgyűlése elhatározta e telek eladását. A terv nem került kivitelre. Homlokzatának képe vérmetszetben megjelent, az adakozásra való felhívás hoz mellékelték. A tervrajzok lappangának.

Báth Nemz Szinház

402. l.

Báthory J.: A Nemzeti Szinház építésének és lebontásának tört. MMEE Közl. 1914. 402. l.

Eberl, Carl

építész

lásd

Bierkasszák

64. l.

Bierbauer V.: Kasselik F. és Hofrichter J. pesti építőmesterek munkássága. MMEE Közl. 1929. 64. l.

Eberl Károly

épitész

1813–15. 7 házat tervezett és épitett Pesten

l.

multjaból

Tanulmányok Bpest VI

Bp. 1932. 82 l.

Bierbauer V. Pesti épitőmesterek mundrássága 1809–1847.

Eberl (Carlo) Károly
épitén

l.

Bierbéptört

220. l.
232. l.

Bierbauer V. A m.
épitéziet tört. Bp.
1937. 220, 232. l.

52/1936 szám

3

A

Müemlékek Nagytekintetű

Országos Bizottságának

Budapest

IX Rákos u 10

Eberl

Kürschnermeister

Buda 1809

Historia 1932.

V. 104-l.

Jacoby P. Buda ó.

Pest 1809. ben.

Eberl Károly

építőmester

l.

LykaMM.

LykaMagymű1800-50

442, 446 l

1919

~~[illegible]~~

A pesti Nemzeti Szinház

vetére tervet kérnitett,

melly nem került kivi-

telre.

pag. 493.

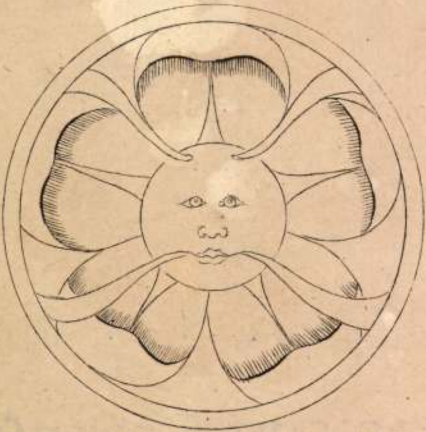

9.

5.

Eberl Károly

vesti építőmester

U. 4043

Magyarság.

1925 jul. 19. (A Nemzeti Szinház első terve, képpel.)

Nem valósult meg.

Terveste fenti.

Köre rajzolta és nyomtatta Richter Fülöp Antal.

Eberl Kárdy

építőmester

l.

Rédey Tivadar:

A Nemzeti Szinház
története. Bp. 1937.
41, 42. l.

Eberl Károly

Nemzeti Szinház terve
amely kivitelre nem
Eszult
Repr.

Rexa Nemz Szinh

20-22. l.

Rexa D.: A Nemzeti
Szinház megnyitásának
tört. Bp. 1927.
20-22. l.

Éberl Károly

Zádor-Rados

135, 345. l.

Tervét az építési alap javára terjesztette (sokszorosítva)

Zádor-Rados: A klasszicizmus építészete Morvajon. Bp. 1943.

másolat hiteléül:

ush

ató.

L. Tolny
4/76.

VALLÁS- ÉS KÖZOKT. M. KIR. MINISZT. SZÁMVEVŐSÉG
III. K. OSZTÁLYA.

Eberl Károly

épitész

A nemzeti szinház homlokrat terve a szinház muzeumnaban 1819.

l.

Irul

A szinház bástképe 1819. fenti rajza 72 x 73.

Pest vm. levéltára ban.

n. o.

~~Kept. 279. — Ltsza 537.~~

— Magy. Képtár 279. — ~~Uj lelt. sz. 537.~~ — 1905. átv. jegyz. 551. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2178. és a leltárban 3118. — A znyo-váraljai zárda oratoriumából 1872 április 22-én.

1 küldetett be

Mk 279.
ujlelt 537

Znyóváraljai orator. 1872

579

Eberl Károly

épitőm.

1.

Föv. Könyvt. Erk.

I. 177. 1.

1907.

és sima karimáju, de egy oldalú érmen

balrafordultan van ábrázolva.
kállt visel. Öltözete: kucsma
zagány és köntös szük ujjakkal.

. HUNNORUM.

e, a képlap háttere, a karima és

rmű, méretei 6.7:6.7 cm.-- Becsér-
ajándéka 1907. április 30-án (787-

105

1427

Eberl Károly
építőmester

l.

Zádor–Rados
135, 345. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

.....szám.

.....

M.D.K.

Éberl Károly épitőmester

A Hatvani és Szép utacai telekre szinházépület tervet készit

Dr. Rados Jenő: A Nemzeti Szinház első állandó otthona

Magyar Épitőművészet 1966/3. 3.1.

Eberl Károly

építőmester

L.

Szendrey - Szentiványi

412.l.

ordult. Fürtözött hajá és szemöldöke sötétbarna, sze-
szakálla leberetvált. Nyakravalója fekete, ki-
és vörös bélésű atillája kék.

alak nagysága 11.1 cm.

na 8860

107/95 lajstr. 89.

~~Báthori István~~

Eberl Karoly

Hovább

Kasselik Fidél

Telepy György

Zitterbarth Mátyás

U. 1775

Vas. Ujs. 1914. 353. l.

Müw.

h. 52

1 Kot. 8½

Łuszczkiewicz,

Prof. Wł.

Wykazówka

Do utrzymywania kościołów, cerkwi
i przechowanych tamże
zabytków przeszłości
opracowana przez —
pod kierunkiem Oddziału sztuk i archeologii

Ez az egyszerű terv nem elégítette ki Kulcsárt, a ki szebb és díszesebb theatrumot akart. Megbizta tehát Eberl Károly építőmestert, a ki új terveket készített. Ez a terv már mindenkinek tetszett, azt rézbe metszették, megküldötték a vármegyéknek egy szép felhivás mellett, a melyet maga Szentkirályi László alispán készített és a melyben a vármegye adakozásra szólitotta fel a többi megyék rendeit. A terv alaprajza úgy látszik elveszett az idők folyamán, azt még *Báthori* István műépitész sem tudta feltalálni, a ki pedig sokat és nagy eredménnyel kutatott a Nemzeti Szinház egykori terveire vonatkozó adatok után. Egykori leirások nagy elragadtatással beszélnek Eberl planumáról, a mely foglalkoztatta a szakembereket még akkor is, a mikor a hatvani-utczai megoldást régen megváltoztatta a vármegye. Eberl terveit igy irták le később:

Hogy díszes lett volna az épület, mutatták az arczulati oszlopok, a két szélnek szembetünő szép formái és a tornácz boltozatainak oszlopokon való állása. Olyan tágas leendett, hogy földszint s a két emeleti páholyokban és a kettős karzaton 1500 ember könnyen elfért volna. Öltöző szobák, ruhatár, festő terem, asztalos műhely, diszitmények raktára, a házi gondviselőnek lakása stb. lettek volna benne. Tágas és oszlopokon álló tornácz, a nézőhelyre való könnyü bejutás, kényelmes leendett. A gyalogok bemenetele a Hatvani-utcza felől, kocsival a Szép-utczára volt szánva. A páholyokba való feljárás elkülönitve a karzatra való feljárástól. Ez épület sarkán kávéház, beljebb a kávés lakása, a homlokzat másik felén kalmárbolt leendett. Az egész tornácz felett egy nagy terem volt tervezve, zeneprób akra, konczertekre, szavalati estélyekre, mik annyi jövedelmet hozhattak volna, mennyi az épület konzervatiójára elégséges leendett. Az épitési költség 200,000 forintra volt számitva.

A «Honművész»-ben Novák Dániel architektus foglalkozott a tervekkel és csak azt nem tudta megérteni, miért csináltak a plénumon tornyokat. «Hogy miért csináltak tornyokat — irja a czikkében — azt lepvény (schleier) födi.»

Kulcsár szomorú tragédiája más fordulatot adott az épitkezésnek. Tudjuk, hogy a hatvani-utczai telek után a vármegye nem volt hajlandó fizetni a városi adót és a teher kamatait, mert félt, hogy az 1140 frt 67 krajczár évi kiadás előbb-utóbb felemészti a theatralis kasszát. Gróf Cziráky Antal néhány ezer forinttal többet is igért a fundusért és hiába tiltakozott az eladás ellen Kulcsár, hiába mondotta, hogy az adót meg a kamatot a maga pénzéből fizeti meg, kinevették és a vármegye 1828 február 24-én el is határozta a telek eladását. A megyei határozatot Kulcsár nem élte túl, az első magyar ujság szerkesztője, Mikes Kelemen kéziratainak összegyüjtője pár héttel utóbb, márczius 30-ikán meghalt.

Eberl Károly

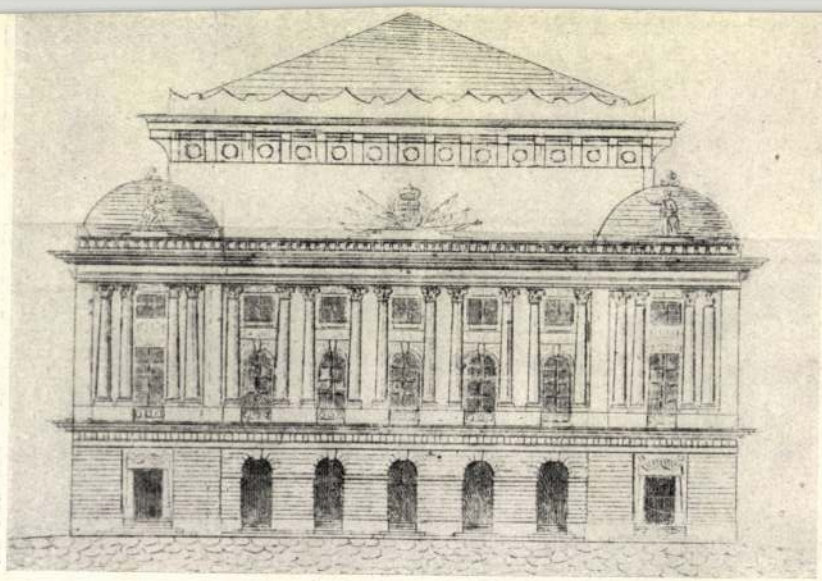

Eberl Károly terve, a mely a Hatvani-utczába, a Nemzeti Kaszinó mai helyére tervezte a szinházat.

A NEMZETI SZI

Paál Tób: A Nemzeti Kinhaz ismeretlen tervei-
fordit Vas. Ujs 1914. 353. l.

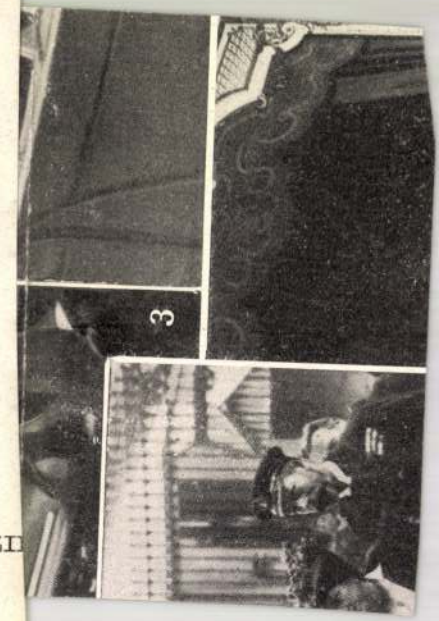

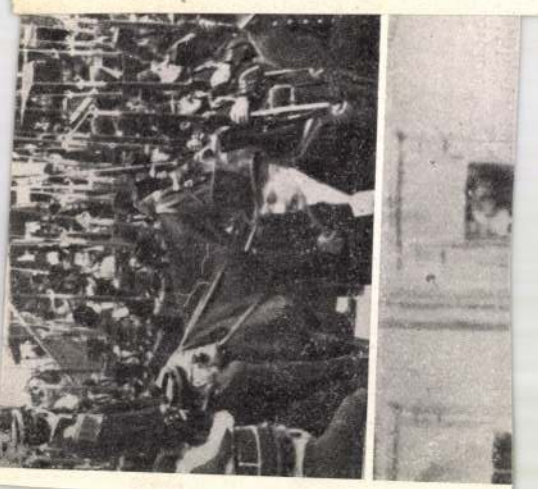

A BEJÁRATTÓL BALRA

a Nemzeti Színház felépítését megelőző, vagyis 1790—1837 közötti időszak emlékei következnek, amikor is Pesten és Budán ideiglenes helyiségekben játszottak a vidéki magyar színtársulatok. E korban már él az állandó „Magyar játékszín", a Nemzeti Színház felépítésének gondolata. Telket vásárolnak, terveket csináltatnak hozzá.

TÁRLÓBAN NYOMTATVÁNYOK, KÉZIRATOK, FÉNYKÉP, KŐRAJZ:

(1—25. sz.)

1. **Kelemen László** (1760—1814) **első magyar színigazgató** (1791—1796-ig) **arcképe.** Festett szilhouette.

   Rozsnyay Kálmán.

2. **Igaz Házi, egy kegyes jó atya.** Mulatságos játék, Simai Kristóftól, nyomtattatott 1790. Ugyanazon év október 25-én Kelemen László magyar színtársulata a budai német színpadon adta elő először.

   Nemzeti Színház Múzeuma.

3. **Nemzeti Játék-színi Társaság.** Felséges királyi örökös fejedelem . . ., Országunk nádorispánja . . . kezdetű „alázatos kérő levél" a Társaság megsegítése iránt. Pesten (Ny. u.), 1792.

   Fővárosi Könyvtár.

4. **Búcsúcédula** az 1800-as évek elejéről.

   Nemzeti Színház Múzeuma.

5. **Újesztendei köszöntés.** „Rohrbach János : A Játszó Társaság Tzédulahordozója". Pest, 1808. 1 oldal.

Orsz. Széchenyi Könyvtár.

6. **Újesztendei köszöntés.** „Rohrbach János : a Nemzeti Játszó Társaság Cédula hordója". Pest, 1809. 1 oldal.

Orsz. Széchenyi Könyvtár.

7. **A pesti Dunapart részlete a rondellával,** mely a régi városfal egyik tornya volt, amelyben a Magyar Színjátszó Társaság egy időben játszott. Kőrajz.

Hollós Oszkár.

8. **Verseghy Ferencz: A magyaroknak hűsége és nemzeti lelke.** Énekes játék 2 felvonásban, melly a Budai és Pesti Theátromban elő-adatott. Vitéz Sorz ..... verseiből szabadon ford. : Verseghy Ferencz. Muzsikába tette Pacha Gáspár. Pesten Trattner 1809. 39 oldal. (Német címlappal és szöveggel is a magyarral szemközt.)

Fővárosi Könyvtár.

9. **Sonetto Helmeczi Mihálytól** Czibulka Annához a pesti német Színjátszó Társaság első énekesnőjéhez, abból az alkalomból, hogy magyarul énekelt a Duna melletti Játékszínben. 1812. Dr. Bedő Rudolf.

10. **A Magyar Nemzeti Játékszín homlokzatterve** Eberl Károly építőmestertől. Kőrajz, 1819.

Nemzeti Színház Múzeuma.

11. **Kulcsár István** (1760—1828) **a belvárosi templomban lévő síremléke,** Ferenczy Istvántól, fénykép. Kulcsár újságíró és 1814-ben a magyar társaság igazgatója volt, a mai Nemzeti Casino telkét megvásárolta a Nemzeti Játékszín részére, ezt tíz év mulva eladták.

12. **„Alázatos bútsúvétel",** Pest, 1828. „A Magyar Énekes és Színjátszó Társaság."

Dr. Bedő Rudolf.

13. **Játékszíni Törvények** 1833-ból. 6 oldal.

Dr. Bedő Rudolf.

Hölbl Nem. Szính. Kiáll

14. **Kántorné asszonysághoz.** (Vers ismeretlen szerzőtől, röplapon.) Budán (Ny. u.), 1833. aug. 3.

Fővárosi Könyvtár.

15. **Kántor Gerzsonné** Engelhardt Anna (1794—1854) Kosztűmkönyve sajátkezű névaláírásával.

Nemzeti Színház Múzeuma.

16. **Kántor Gerzsonné** Engelhardt Anna (1794—1854) emlékkönyve, minden lapján egy-egy jelképes festménnyel. Kolozsváry Béla, Székesfehérvár 28. Aug. 1819. négysoros versénél kinyitva.

Navratilné Hegedüs Rózsi.

17. **Tóth István úrhoz.** (Vers ismeretlen szerzőtől, röplapon.) Budán (Ny. u.), 1934. május 13-án.

Fővárosi Könyvtár.

18. **Grillné asszonyhoz.** (Vers ismeretlen szerzőtől, röplapon.) Budán (Ny. u.), 1934. május 13.

Fővárosi Könyvtár.

19. **Lendvayné.** (Versek Lendvaynéhoz ismeretlen szerzőtől, 2 röplapon. 1835, 1836.)

Fővárosi Könyvtár.

20., 21., 22. **Déryné, Széppataky Rozália.** (Versek Dérynéhez, ismeretlen szerzőtől, 3 röplapon. 1835 & 1840?)

Fővárosi Könyvtár.

23. **Lendvaynénak.** Vers B . . .-től, 1 röplapon, 1836.

Fővárosi Könyvtár.

24. **Budai Magyar Színész Társaság.** Névjegyzéke azon t. cz. Asszonyságoknak, kik a Nemzeti nyelvünkhöz, kiművelteteésünkhöz vonzódásokból a Budai Magyar színész társaság felsegéllésére ajánlásokat tettek. (Hely & Ny. u. 183?), 4 oldal.

Fővárosi Könyvtár.

25. **Szerényfi.** Kérelem, K . . . . úrhoz Viaskody Károly úrnak illy című felszólalása iránt „A Budán és Pesten felállítandó nemzeti Játékszín meg-alapításáról : vagy is Lehetséges-e az erdőt fái miatt nem láthatni". (Hely & Ny. u. 183?), 2 oldal.

Fővárosi Könyvtár.

BEJÁRAT MELLETTI PILLÉREN :

26. **A Magyar Nemzeti Theatrom Arczulatja.** Vízfestmény, Eberl Károly, 1819. (72 × 73 cm.)

Pest-Piljs-Solt-Kiskun vármegye Levéltára.

A KÖVETKEZŐ PILLÉREN :

27. **Katona József drámaíró** (1792—1830). Olajfestmény, Roskovics Ignác, 1902. (124 × 93 cm.)

Kecskemét városa.

TÁRLÓBAN KATONA JÓZSEFRE VONATKOZÓ EMLÉKEK :

(28—40. sz.)

28. **Bereczky János „Útmutatás a takáts mesterségre".** Pest, 1829. Katona József édesatyjának tulajdona volt.

Kecskemét város Múzeuma.

29. **Takáts mintakönyv, kézzel rajzolt.** Katona József édesatyjáé volt.

Kecskemét város Múzeuma.

30. **Vörösmustrás szőttes.** Készítette Katona József édesatyja.

Kecskemét város Múzeuma.

A Nemzeti Szinház első terve

Mikor a magyar szinészek, akik az 1830—36. években nemes Pest vármegye atyai pártfogása alatt Budán játszottak, csupa lelkesedéstől hevitve egyre jártak át Pestre a vármegyeházába, könyörögtek, hogy épitsen az ország egy állandó szinházat a magyar Tháliának is. A német szinház ott pompázott a »theátrom piacán« — amit ma Vörösmarty-térnek hivunk. Nagyszerü, pompás otthon volt az a német muzsa számára, melyet, midőn ünnepélyesen megnyitottak, a nyitányt Beethowennel iratták s az alkalmi darabot az akkor népszerüségben Goethét is lepipáló Kotzebue irta s nagy keservére az önérzetes magyar aktoroknak és aktriszkáknak, azon az estén a német komédiásoknak a Budán játszó magyar szinészeknek kellett statisztálniok. (Déryné három napra ágybafeküdt egészségesen, csakhogy ez az arcpiritó szégyen meg ne essen vele!)

A harmincas évek közepén a szinházépités dolgában még csak az agitáció folyt, amely hol-hol felsajgó reménységgel tölté el a mi derék szinészeinket, de sokszor bizony minden igaz és őszinte tervet hiábavalóvá tett.

A nemzet reformátorainak legnagyobbja, Széchenyi István gróf egész önállóan tervezgette az állandó magyar szinház felépitését. Ő ott szerette volna látni a Tháliának szentelt csarnokot, ahol ma a Magyar Tudományos Akadémia palotája áll. Fáy Andrással együtt tervezgette, de amikor Földváry Gábor, Pest vármegye agilis alispánja a szinház céljára megvette azt a házat, amely a Hatvani-utca és a Szép-utca sarkán állott, ezzel a lelkos főur szép tervét megsemmisülve látván, igy irt Fáy Andrásnak:

»Tegnap megtudtam, hogy tervem semmivé lett. Igazán sirni tudtam volna.«

A telek és rajta az egyemeletes épület két évig a vármegye theatromi alapjának tulajdonát képezte, de midőn a vármegye Grassalkovics Antal hercegtől a szinház céljára a kerepesi-uti telket ajándékba kapta, akkor Földváry a hatvani-utcai telket eladta Batthyány Lajos grófnak, Magyarország későbbi miniszterelnökének és mártirjának. E család kezéből került 1871-ben a Nemzeti Kaszinó tulajdonába, amelyben ma is van.

A szinházépités nemcsak a szinészek reménysége volt akkor, de az — épitészeké is. Egy ilyen reménykedő épitőmester, Eberl Károly is csinált egy tervet s azt, ugy látszik sokszorositva, a közönség közé szórni óhajtotta, remélvén, hogy tervét közóhajjá lesz képes tenni. Ennek a sokszorositásnak egy példánya fennmaradt s azt, mint magyar müvelődéstörténeti kuriózumot, itt bemutatjuk. Rendkivül kár, hogy az épületnek csak a homlokzatáról maradt fenn terv, belső beosztásáról igy mit sem tudunk.

Eberl Károly lelkesedésének és nemes igyekezetének ez az emléke bizonyos fényt derit reá. Elvitathatatlan, hogy terve nyugati müveltségről és izlésről tesz tanuságot.

A Magyar Nemzeti Játékszín A rezulatja.

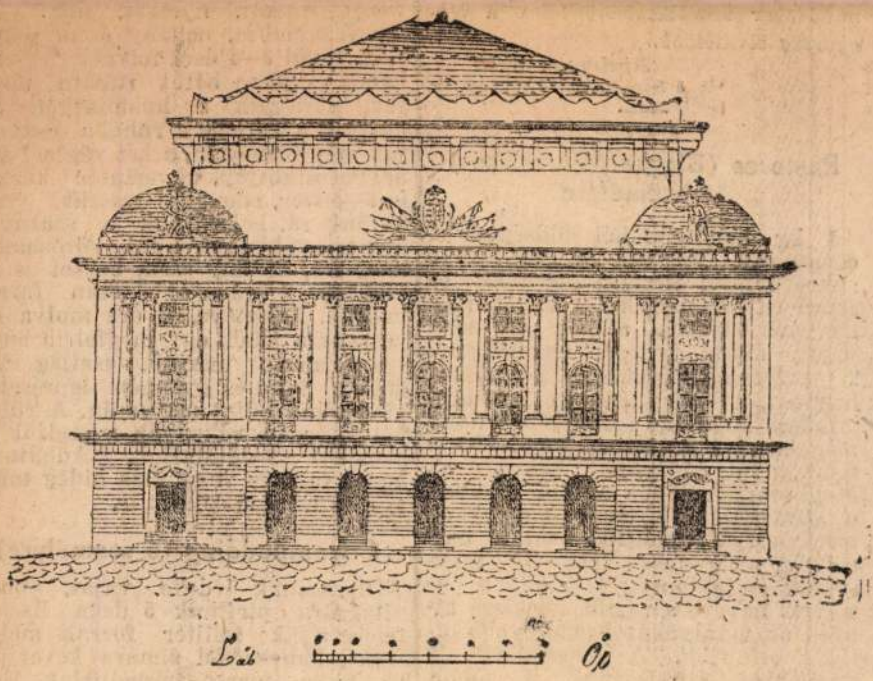

Eberl Károly Épitőmester készetette Pesten Richter Tüb. Ant. Köreszta és nyomtatta

Eberl Károly épitész

Magyarság 1925. jul. 19.

[illegible] asszonyokat értem, akik a házvezetés nehéz feladatán kivül kenyérkereső-pályájuknak is kénytelenek eleget tenni s igy nincs idejük arra, hogy konyhájukra s a főzés tudományának elsajátitására elegendő időt és fáradságot áldozzanak. Pedig a jó konyha — magunkról tudhatjuk — rendkivül fontos tényezője az ember életének. A jó és egészséges táplálkozás kihatással van nemcsak szellemi és fizikai munkabirásunkra, de érzelemvilágunkra is, s igen sok esetben a házastársak harmónikus életének is egyik titka. Mert nem akarom ugyan a férfiakat önzéssel meggyanusitani, de annyi tagadhatatlan, hogy a kocsmai táplálkozástól megcsömörült ifju férj többékevésbé jogosan elvárhatja, hogy a felesége főzni tudjon. Igyekezni fogok tehát a lehető legegyszerübben és legérthetőbben leirni az egyes ételek készitési módját, *különös tekintettel a takarékosságra*, amely legnagyobb erénye a jó konyhának. Sorozatos közleményeimben mindenre kitérek, beleszámitva a *diétás főzést* és a *konzerválási eljárásokat* is és azzal kezdem meg *A konyha* rovatát, hogy jó tanácsért e rovatban mindenkor rendelkezésére állok a *Magyarság* olvasóinak.

Podrusek Béla
a Hungária szálló konyhafőnöke

Rákleves (Bisque d'écrevisses) 10 személyre

1 kg borjucsontból zöldséggel jó csontlevest főzünk. 30 drb kisebb rákot kefével tisztára surolunk és szürőben lecsurgatjuk a viztől. Egy nagyobb lábasba adunk 10 deka vajat, ebben gyengén megpiritunk 2 petrezselyemgyökér, 2 vöröshagyma, 1 sárgarépa és 1 zeliert, mindezt karikára szeletelve. Adunk még hozzá 1 babérlevelet, pár szem fehérborsot és nehány kakukfüvet. Megkeverjük ebben az élő rákokat, megöntözzük 1½ deci konyakkal, meggyujtva leégetjük, azután hozzáöntve még 4 deci fehérbort, megsózzuk és letakarva 4—5 percig pároljuk. Levéve a tüzről, ha kissé kihült, az uszályokat és a nagyobb ollókat kifejtjük. A páncélokból 10 nagyobbat félreteszünk, a többit megszabaditva a belső résztől, az összes héjjakkal és 30 deka vajjal mozsárban finomra megtörünk. Egy edénybe téve ezen törmeléket, lassan megpiritjuk. Adhatunk hozzá egy kis kávéskanálnyi édes rózsapaprikát. Ha jól átpirult, felereszt-jük 1 liter vizzel és forrás után félreállitjuk. Miután a rákvaj a felszinre jött, óvatosan leszedjük és ha netalán még vizes lenne, azt a tüzön elpároltatjuk. Ezen vajhoz a szükségelt mennyiségü liszt hozzáadásával rántást készitünk, ha gyengén megpirult, felereszt-jük a csontlevessel, hozzáöntjük a rákpárolástól maradt zöldséget a lével, a rákvajból maradt törmeléket a vizzel, a páncélokból kivett belső-részt és mindezt legalább 30 percig jól kifőzzük. Áttörjük egy goromba szürőn, utána egy ruhán vagy finom szőrszitán. Forróra melegit-jük, cayenne borsot (lehet finomra tört fehérbors is), ½ deci konyakot adunk bele, legirozzuk ¾ deci édestejszinnel és tojássárgával, végül még 5 deka teavajat adunk bele. Betétnek a páncélokat adjuk töltve rákvajjal és zöldborsóval készítjük vagy vagott hagymát és nehány levél tárkonyt beforralunk kevés ecet és 2 deci fehérborral. Ha a lé elforrt, félretesszük, hogy kihüljön. Hozzáöntünk féldeci hideg vizet, 4 tojássárgát, 30 deka fölengedett teavajat és habverővel mérsékelt tüzön felverjük, hogy egy sürü mártást kapjunk, ügyelve arra, hogy tulforró ne legyen. A tüzről levéve, citromlevet nyomunk bele és ruhán átpasszirozzuk. Ezután még cayenne-borsot és finomra-vágott, ecettel beforralt tárkonylevelet adunk bele. Ajánlatos a felverést meleg vizbe állitva eszközölni.

Jérce galantin

Egy nagy jércét megtisztitunk, a bőrét óvatosan lefejtjük. A hust lefejtve a csontokról, adunk még 30 deka sovány fehér borjuhust hozzá, átfasirozzuk, adunk hozzá 5 deka teavajat, egy egész tojást, egy sárgát és mozsárban finomra törjük. Drótszitán áttörve egy sima edénybe tesszük, kanállal keverve, adunk hozzá még egy sárgát, ½ deci cognacot, sót, borsot, szerecsendiót, pástétom füszert, nagyobb kockákra vágott sonkát, nyelvet, libamájat, szarvasgombát, néhány szem pisztáciát, végül 3—4 deci felvert tejszinhabot. A jérce bőrét ruhára teritjük, rárakjuk a hustömeget, ráhajtjuk a bőrt és a ruhába csavarjuk szép formásan, a két véginél zsineggel átkötjük, ugyszintén közbül is 3—4-szer, edénybe tesszük, vizet öntünk rá, belerakjuk a szárnyas csontot, zöldséget, 1 fej vöröshagymát, sót, néhány szem borsot és letakarva 2 órán át lassan forrni hadjuk. Félretéve, ½ óra mulva kivesszük a léből, egy megfelelő hosszu formába tesszük, esetleg két deszka közé és gyengén lepréselve kihagyjuk hülni másnapig. A ruhából kiszedve, vékonyan felszeljük és aspickal megtálaljuk. Adhatunk hozzá tartarz vagy más hideg mártást és francia salátát is.

Citrompudding (6 személyre)

Olvasztunk 5 deka vajat, ebben világosra piritunk 5 deka lisztet, felereszt jük félliter forralt meleg tejjel, habverővel simára keverjük, ha kissé forrt, félreállitjuk. Egy citromhéjat reszelünk bele, egyenkint hozzáadunk 4 tojássárgáját és a 4 tojás keményre felvert habját, melybe egy nagy evőkanál vaniliás porcukrot adunk, ezt óvatosan elvegyitjük. 6—7 darab egyszemélyes vagy egy nagyobb puddingformát kivajazva, piskótamorzsával hintjük, háromnegyed részig megtöltjük. Egy lábasban felteszünk vizet, beleállitjuk a formákat, letakarjuk és 15—20 percig, ha egyben van, 40—45 percig pároljuk. Ügyelnünk kell arra, hogy a fedőnél egy kis nyilást hagyjunk a gőz eltávozására. Tálalásnál kiboritva megcukrozzuk és öntettel feladjuk. Az öntetet következőképpen készitjük: 20 deka kockacukrot főzünk félliter vizzel, lehabozva negyed vaniliát és fél citrom vékonyan lehámozott héját adjuk bele. 2 nagy citromot lehámozunk ugy, hogy semmi fehér ne maradjon rajta. Félbe vágva vékonyra felszeljük, a belső hártyáktól lehetőleg megtisztitjuk. Némi forrás után kivesszük a szirupból a vaniliát és citromhajat, beleadjuk a citromszeleteket és egy citrom levét és meggyszer felforral

Eberl

Báthory István: A N. Sz. építésének és lebontásának története. 1914. ... Beszél az Eberl-féle tervről, meget Novák a Honmüvészben ~~ist 1839-ben~~. ismertet.

Scheiber Mária: Novák Dániel, 28. l.
Budapest, 1959 (Jegyzetek)

Eberl Károly építész

1809-ből között 7 munkája ismert
a Építési Bizottmány levéltárában fennmaradt
és ismert adatok szerint

Budapest története III. Akadémiai Kiadó Bp. 1975
518. old.

MDK

Eberl Károly

A Magyar Nemzeti Theatrom Arczulatja. Vizfestm. 1819. 72x73 cm.

Höllr Nemz.Szinh.kiáll. 12.l.

Eberl Károly

MDK

Pollack mint szakértő Hild Jánossal 1808-/
1807-ben felülvizsgálja Eberl Károly mesterremekét.

1811-ben szakértő Hild Jánoselhunytával tisztázandó kérdéseknél.

235.o. 1. jegyz.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Eberl Károly, építőmester M.D.K.

Készít újabb terveket a Hatvani utcába, a későbbi Nemzeti Casino helyére szánt Nemzeti Szinház részére, mivel Kasselik Fidelius nak 1816-ben készített tervét túl egszerűnek találták. Viszont ezt a telhet körben (1828-ban) eladják s a magyar szinészet továbbra is hajlék nélkül marad.

Báthory István: A Nemzeti Szinház története (42 á)

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1914. 48. kót. 402. old. 8. ábra

Id. P. U

EBERL Károly

Lásd: Eberl Carlo

Tanulmányok Pest-multjából XII. 303. l.

Eberl Károly

a budapesti Nemzeti Színház felépítésére 1819-ben tervet nyújtott be. A terv nem került megvalósításra.

Horváth Ferenc - Staud Géza: Színházi lexikon, Budapest, 1969.

315 l.

Eberl Károly, építőmester az 1810—30-as években Pesten. Tervet készített a Magyar Játékszín (Nemzeti Színház) részére, mely Richter Fülöp Antal kőrajzában is megjelent.

A Ház. IV. 3—4. sz. (képpel). — *Tört. Képcsarnok* grafikai gyűjteménye, Budapest.

Eberl

Ldaib IV. 62,65

Eberl Károly

U. 4043

Ásatás, marosportusi VI. 107 – 114.

Ebel Károly

U. 1775

Eberl (Höberl) Jakab, ötvöslegény. Az ötvösséget 1692—96-ig Berynger János (l. o.) pozsonyi mesternél tanulta.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 121. l.

Eberl (Höberl) Jakab

ötvöslegény

L.

Szendrey-Szentiványi

412. l.

Kiss Ernő tábornok.

Derékon alól ki
Fobb felől elválasztott
szeme sárga, szakálla
lagon rendjelt hord
paszománt.

Agna

Eberl, Jacob, pozsonyi ügyvéd

V. 121.

Eberl C. Vilmos

soproni rajzoló.

1858-ban kirakatban kiállított rajzáról, mely Radetzky-t ábrázolja, azt hiresztelik, hogy nem kezi rajz, hanem litográfia. Tehát egyetőre bevonja, de szakértőknek szivesen rendelkezésére bocsátja.

Ö. Intelligenz u. Anzeige Blatt

1858. 90-sz és Csatkai Endre dr szives közlése -

Eberl C Vilmos

Radetzkyről készitett festményét támadták, hogy vsak kiszinezett egy litográfiát. Helyi lapban nyilatkozatban védte magát

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története 1962. Sopron 11.1

Eberl C. Vilmos

A soproni várkerületi boltok kirakataiban mutatta be festményeit a közönségnek.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 11.l.

MDK.

Eberle: "Hazatérő gabnakocsi"

Vas.Ujs. 1858. 2oo.l.

MDK

Eberle Mihály kőmives inas

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

M.D.K.

Eberlein Gusztáv, szobrász

pályaművének képe az Andrássy Gyula szoborpályázaton
(egy részlet felvételével)

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Heti Értesitője, Bp.
1893. XII. évf. 204-205. old. 7-8. á.

Eberlein Gusztáv

berlini wobráz

Andrássy Gyula - wobor.

pályázaton II. díj.

Liber Bpest wobrai

268. l.

Eberlein Gusztáv

Hobrait

l.

Muvészeti Lexikon

197 l.

Süveg, Kurucz IV. 120.

Eberlein János

Eberlein János.

I ső Nagykikindai kiáll.

Partrészlet, szén.r.
Part, szénr.
Afrikában, olajf,
Moselirészlet, vizf.

Nemzeti Szalon

MDK

Eberling Antal

O. képzm. tár. ... Vas. Ujs. 1874. 572. o.

Éberling,

Gróh István növendéke/ékitményes rajz/.
Azok közül való , akik legjobban megértették
mesterüket.

Nagy Lajos: Az iparművészeti iskola jubileuma.
Művészet 1905.nov. 10. 1.évf. 3.sz. 36.l.

Éberling Béla, építész M.D.K.

és Schoditsch Lajos közös terve 300 K-ás harmadik díjat nyert a kispesti munkás lakótelepen építendő egyes házakra kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

nov. 4. sz. 14. old.

MDK

Eberling

Schoditsch és Eberling izléssel, eredetiséggel megoldott sarokháza példát mutat arra, miként legcélszerűbb a tárlatra szánt műveket kidolgozni; nemcsak perspectiva ugyanis, hanem az összes alaprajzok is mellékelve vannak.

Dór.: Épitészet a téli tárlaton.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1914.Jan.11. 13-14.lap.

Eberling MDK

M.kir államrendőrségi épitkezések a kispesti Werkele telepen, rajz

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Eberling MDK

Székesfővárosi munkáslakóház X.ker.Százados utca,
rajz

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Schodits Lajos és Eberling Béla

az eperjesi kórház tervpályázatán az 1000 koronás első fijat - Sch.l. és E.b. nyerték.

Kitüntetések.- Művészet. 1909- 398.l.

M.D.K.

Eberling Béla, épitész

és Schoditsch Lajos tervei szerint Népszálló épül az Aréna [Dózsa György] - uton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

nov. 24. sz. 9. old.

Eberling Béla épitész.

MDK.

A kispesti munkáslakóház-telep tervpályázatán.

Az épitendő munkáslakóház terveire a III. 3oo koronás dijat kapta.

Művészet, 19o8. 419. és 42o. l.

MDK

Eberling és Schoditsch

Kispesti állami munkásházak, rajz

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 55.l.

M.D.K.

Éberling Béla, épitész

Schodutsch Lajossal közös terve 1000 K-ás első díjat nyert az eperjesi megyei kórház pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

jun. 16. sz. 13. old.
+ jun. 23. " 14. "

MDK

Schodits Lajos és Éberling Béla,ép.-k

tervei szerint készült a bpesti népszálló.

Épitő Ipar. 1912. 3.sz. 4.sz.Képekkel. 5.sz.

MDK

Schodits Lajos és Eberling Béla
építészek.

Kispesti bérház.
Kispesti rendőrségi épület.
Bpest-lipótvárosi népszálló.

Biermodéptörekv. 536.l. - 544.l.

Eberling Béla

és Schodits Lajos a kispesti Wekerle Telepen építhették: alkotásaik a bp-i Dózsa György úti volt Népszálló épülete.

Mekényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

421

EBERLING ÉS SCHODITSCH

Nyaraló a Lipótmezőn. Rajz.

KMT 1912/13. téli kiáll.ka t. 82.oldal

MDK

Eberling és Schoditsch

Nyaraló a Lipótmezőn, rajz

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 82.l.

MDK

Eberling Béla építész

Okl. építész. Schoditsch tajos építész és ő tervezték az Aréna út és Angyalföldi út sarkán épült VI. kerületi népszálló kiviteli terveit és berendezését.

Dr. Ferenczi Imre: A székesfővárosi VI. kerületi népszálló.
Ország-Világ, Bp. 1911. IV. évf. 912. l.

MDK

Eberling Béla és Scholdatisch Lajos épitészek
Szfvárosi népszálló ebédlőterme terv. repr.

MM és ÉE Közl. 1914. II.15. 7.sz.
1.

35

M.D.K.

Eberling Béla, építész

tervezte Schodtsch Lajossal körösen a Budapest szőv. VI. kerületi Népszállóját.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1914. 48. köt. 109-116. old. 8 á.

MDK

Schodits Lajos és Eberling Béla, müépitészek

épitetteék a bp.-i Népszállót.
Épület és berendezés összesen 1,890,ooo koronába került.

Képekkel.

Dr.Sidó Zoltán: A budapesti Népszálló.
Vasárhapi Ujs. 1912 2.sz. 59.évf. Bp. jan.14.21-24.1.

MDK

Eberling Béla épitész

Soditsch Lajos épitésszel nyerte a harmadik dijat a kispesti munkashazak terveire kiirt palyazaton.

Cikk: Az új állami munkashazak tervei.

Vasárnapi Ujság 1908. 55.évf. 48.sz. 978-979.l.

MDK

Eberling Béla építész

(A népszálló részletes leírása mellett (904 - 912. l.) a lapok közé illesztett táblákon 1 fénykép az egész épületről, 8 másik az épület belsejének különböző részleteiről, azon kívül az épület hosszmetszete, keresztmetszete, az alagsor, a földszint és az emeletek alaprajza repr.)

Dr Ferenczi Imre: A székesfővárosi VI. kerületi népszálló
Városi Szemle. Bp. 1911. IV. évf. 898-915. l.

Eberling Béla

és Schodits Lajos tervezték a Dózsa György úti volt Népszálló ebédlőjét.
1911. 47 p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest, 1970.

430

Éberling MDK

Kétemeletes lakóház a kispesti Wekerle telepen, rajz

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

megvíva

Éberling Béla

építész

(az iparügyi minisztermilam)

Budavári Bélára

magyarosította nevét.

Szöllösy Aurél

ny. min. tanácsos

közlése

1943. szept.

Badacsonytomajban

TOLNAI NYOMDA

GÉZA IRODALMI

ÉZA OLVASÓIHOZ!

Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk Önhöz: Önnek minden költség felszámítása nélkül elküldenénk, al

Az aláírás SEMMIFÉLE ANYAGI TERHET VAGY mert a nagy író néhány lelkes híve minden költséget fed költségmegtérítést, sőt azt el sem fogadhatjuk. A Szövetsé Önt arra, hogy a Szövetség Gárdonyi-ünnepein belépődíj Szövetség kiadványait. Első ingyen kiadványunk: AZ E magyar írók.

Tisztelettel kérjük, hogy a mellékelt lapot aláírva,

Budapest, 1933. évi junius hó 15.

Eberling Béla

Bpest. Szent Erzsébet kút, Pongrác-út

Liber Bpest szerkai

398.

Éberling Béla

műszaki tanácsos

l.

Liber Bjszobrai

399. l.

Éberling, l. *Eberling.*

Eberling Béla és

Schoditsch Lajos

MMÉE Közl.

1914-109-116. l.

(A Budapest Né-
kerfővarosi VI. Ke-
rületi népszállás)

Képekkel

fentich kivezték

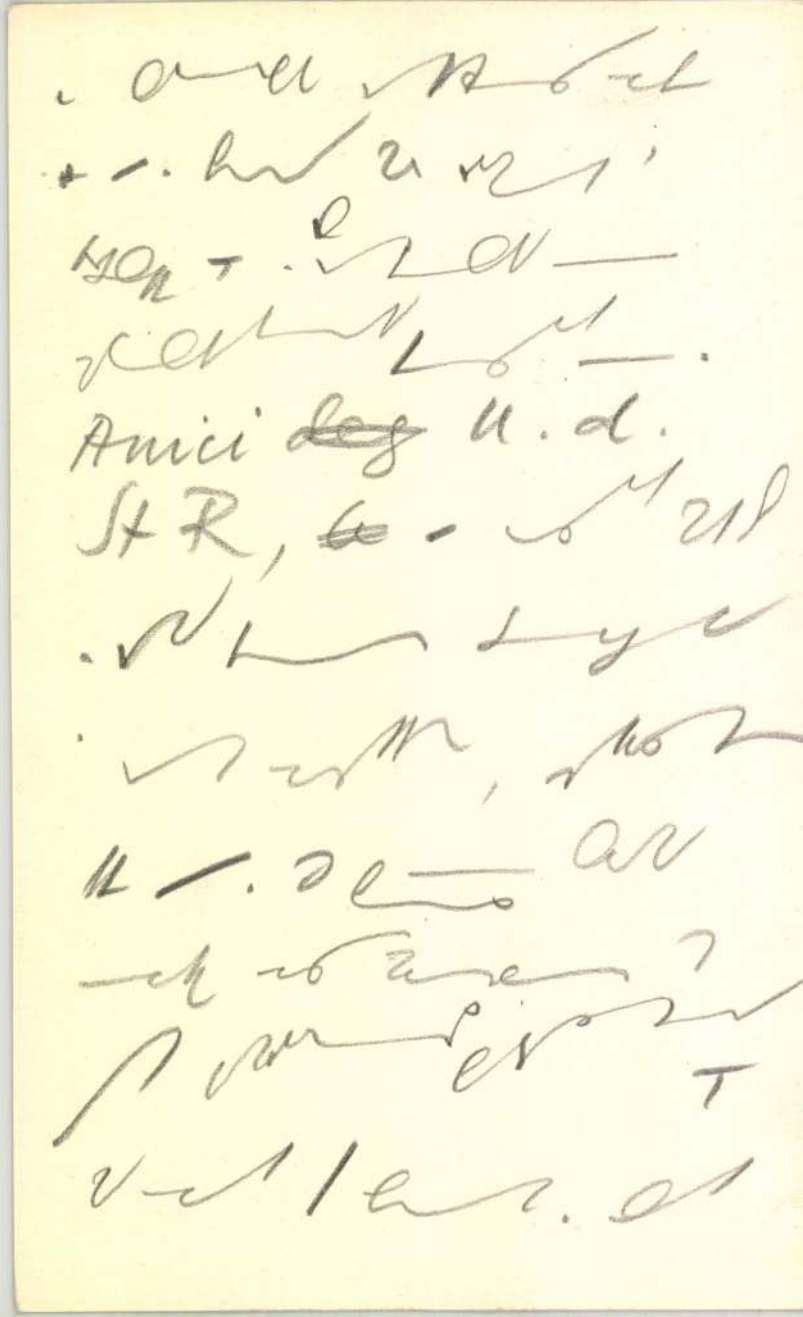

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Amici [illegible] u. d.

St R, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Eberling Béla

építész

l. Medvey 83. l

Éberling Béla

építész

Szül: Budapest 1881

Oklevelet nyert 1903

Névjegyzműegyetem s. l.

hó

11976 $\overset{5}{\cancel{70}}$

~~16~~

6·219
3·109
9·33

9·27
3·11
9·33
6·57

62·19 × 3
186·57

Éberling Béla
építész
l.

MMÉEÉvk

1934.137.l.
138.l.
(Éberling István alapítvány.)

ány összeggel, százalékos árengedménynyel, vagy felül-
tett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.
ajánlatok lepecsételve, a következő felirással látandók el:
a móri községház épitési ... munká{jára", / íra",
gkésőbb **1909. április hó 10-én d. u. 2 óráig** a köz-
áróságnál nyujtandók be.
versenytárgyalás 1909. április hó 10-én délután 2 óra
or tartatik meg a községház üléstermében, melyen az
ők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.
őbb érkezett, távirati uton tett vagy a feltételeknek meg
ő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.
nlattevők tartoznak az ajánlati összegük után 5%, azaz
ék megfelelő bánatpénzt készpénzben vagy óvadékképes
rokban a községi pénztárnál, községi letétbe helyezni és a
igtát ajánlatukhoz csatolni.
A község képviselőtestülete a benyujtott ajánlatok felett,
tt árakra való tekintet nélkül, a művezetőség előterjesztése
az 1909. április hó 15-én tartandó közgyülésen szabadon
a szerződést a megyei törvényhatósághoz megerősités
nyomban felterjeszti, amelytől számitott 60 napig az
ánlatok ajánlattevőkre feltétlenül kötelezők.
A munkák a szerződés megkötése és jóváhagyása után az
tkozó értesités vételétől számitott 8 nap alatt megkezd-
; oly erélylyel folytatandók, hogy az épületek 1909.
s 1-ig lefödessenek, és a kész épületek 1909. december
sen befejezve átadandók.
Az összes munkák végrehajtásánál csakis magyar honos
ők alkalmazhatók és kizárólag hazai gyártmányok, ipar-
s termények használhatók fel, amit ajánlattevő kétség
kivánatra megfelelően igazolni tartozik s ezen kötelezett-
teljesitése tekintetében munkaadó és közegei ellenőr-
nagát teljesen aláveti, azonkivül a lakhatási engedély meg-
az ezzel, valamint az épitési engedély kiadásával kapcsolatos
dijak kiegyenlitése vállalkozó terhét képezi s ugyancsak
ő kötelessége az épitési engedély feltételeinek s az épitési
ndelet rendelkezéseinek pontos betartása s az esetleges
sok bejelentése.

r, 1909. március hó 20-án.

rmáyer Gyula
főjegyző.

Korb Antal
biró.

ker Sándor sodronyszövet-, és keritésg
, Üllői-ut 48—49.
valamint költségvetés ingyen és bérmentve. — Jut
pontos és gyors kiszolgálás.

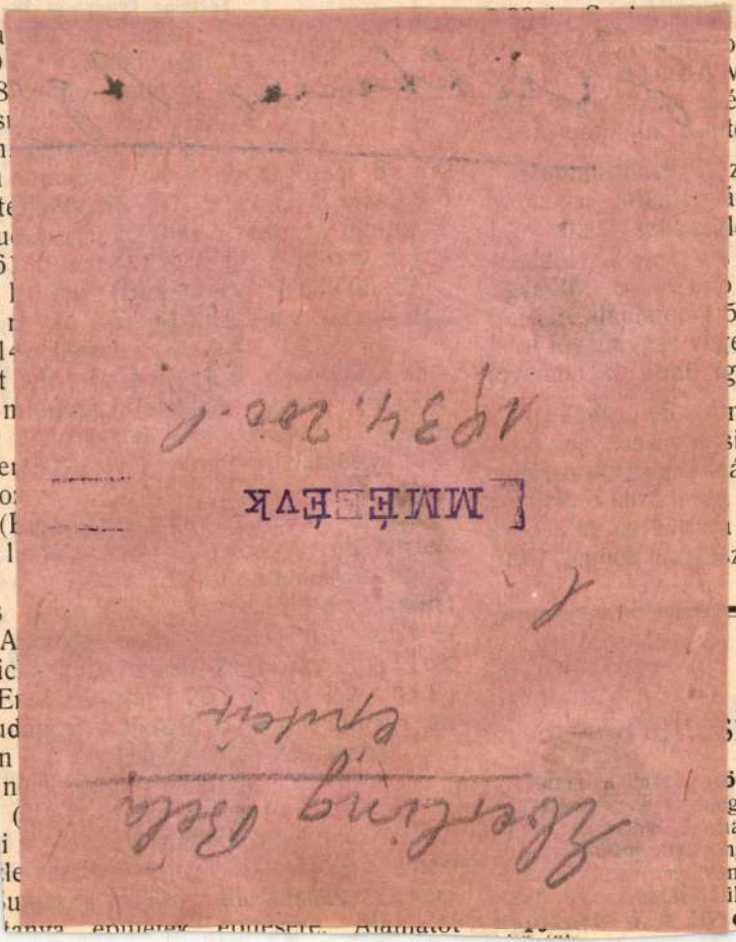

yüttesen tesznek ajánlatot már
ó azon egyén a ki a munkála-
i fogja s aki felhatalmaztatik,
tkozó utasításokat, rendele-
ott járandóságokat felveheti.
n az iránt, hogy az ajánlat
ajánlattevők egyetemlegesen

mellékletek pedig 30 filléres
int.
n teendő az ajánlatban azon
ó ugy a szerződési mintát,
s részletes feltételeket ismeri
adja.
tnevezett időpontban és he-
val veszi kezdetét. Az aján-
nlattevő vagy azok igazolt

rvényesen Tiszadada község
llítási szabályzat 25. §-ában
ül dönt. Ajánlattevők ajánl-
telezettségben maradnak.
iselőtestülete fenntartja ma-
érkezett ajánlatok között, az
szabadon választhasson.
ző tervek, szerződési minta,
lek a községházánál a rendes
inthetők, s ugyanott az ajánl-
rezhető.
év november 1-éig befeje-

s 27-én.

Gombás
főbiró.

es talicskás

kosok

s munkát kaphatnak
ország) vasutállomás
Tolyó 582—706 szelv.

OETL ANT

vasöntődéje és gépgyá

Budapest, X., Asztalos Sándor-ut 18–

KÉSZIT:

építkezésekhez szükséges **vassz**
kezeteket kovácsolt- és öntöttv
ból, szegecselt és hengerelt **tartók**
üvegtető és növényház **vasvázak**
hidakat, lecsapoló csövek
zsilipeket, oszlopok
lámpatartókat, candelaber
ket légszesz- és villamos világitásh
mindennemü **rácsokat** kovácsolt
:: :: :: öntöttvasból stb. :: ::

TORONY ÓR

palota-,
gyári- és
órák be
legelőnyö
k
MAYER
u

MÜLLER JÁ

első magy. óragyár gőzberend

BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-UT 52.

— Képes árjegyzékek és költségvetések b

Eberling és

Schoditsch

mina
cédula

VI. Arena ut 150
Népszálló (nem
azonos a kőzelben
levő Népházzal)

Thirring Bpest

79. l.

d Magd.

n Eugen v. Blaas.

Eberling Béla

épitész

U. 1850.

l. alv.

Kisebb közlemények II. 157

Éberling Béla

építész

L.

Szudrey-Szentiványi

412. l.

mellett áll és kissé jobbra fordult. Kereiben
szinű szalaggal, melyet a kotláton bő
kötőjéről gyászfátyol omlik le, nyakken-
gott, köntöse bő újú. Balról a hátter-
letes és földszintes hazakat látunk.

alak nagysága

8861.

107/95 lajstr. 88.

Eberling Béla, építész Budapesten. 1909-től Schoditsch Lajossal (l. o.) közösen működik. 1909-ben a kispesti munkástelepen építendő munkáslakóház tervére hirdetett pályázaton harmadik, 1910-ben az eperjesi kórház tervpályázaton első díjat nyertek. Az ő terveik szerint épült az államrendőrség épülete a kispesti Wekerle-telepen, a budapesti népszálló (1911), továbbá számos bérház, munkáslakóház, nyaraló stb.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő műveikkel vettek részt:

1909—10. téli kiáll.: Kispesti állami munkásházak; rajz.

1910—11. téli kiáll.: Székesfővárosi munkáslakóház a X. ker. Százados-úton; rajz.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: M. kir. államrendőrségi építkezések a kispesti Wekerle-telepen; rajz.

1912—13. téli kiáll.: Nyaraló a Lipótmezőn; rajz.

1913—14. téli kiáll.: Kétemeletes lakóház a kispesti Wekerle-telepen; rajz.

Építő Ipar. 1910. 35. 45. l. (A kispesti munkáslakások; képekkel.) — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Magyar Építőművészet.* 1909. 2. sz. 28. l. — 11. sz. 13—16. l. — 1910. 10. sz. 4. l. — *Művészet.* 1908. 420. l. — 1909. 398. l. — *Sidó Zoltán dr.:* A budapesti népszálló. *Vas. Ujs.* 1912. 23. l.

Eberling Béla

építész

Élet. arck.

Szefellet

553. l.

A Zuider-tó kiszárítása. A németalföldi Zuider-tavat, mely az Északi-tenger egy része, már évszázadok óta ki akarják szárítani, hogy annak hatalmas területével az anyaországot gazdagítsák. Amint most híre jön, a hollandi kormány elhatározta, hogy ezt a hatalmas munkát végre is hajtja, amelyre 400 milliom koronát és 32 évi munkaprogrammot vélnek szükségesnek. A Zuider-tavat az Északi-tengertől két hatalmas, egyenkint 40 *km* hosszú, 2 *m* koronaszélességű, 5½ *m* magas töltés választaná el, a belvizek eltávolítása után 4600 négyzetkilométer terület válik szabaddá, amelyet a mezőgazdaságnak hódítanának vissza. *D—y.*

Pótlás. A szentbenedeki várkastélyról a mult számunkban megjelent közleményhez pótoljuk, hogy a 433. oldalon levő 4., 5. és 6. ábra *Csányi* Károly iparművészeti múzeumi igazgató úr fényképfölvételei után készült, az eredetiek tehát az ő tulajdonát képezik.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET.

A mű- és középitési szakosztályok ülése nov. 22-én. Elnök *Nagy* Virgil, jegyző *Rerrich* Béla, jelen volt 75 tag. A működő bizottság tagjául megválasztották *Kommer* Józsefet. Azután ifj. *Knuth* Károly értekezett az *iskolák fűtéséről és szellőzéséről* abból az alkalomból, hogy Budapesten most 20 nagy iskolát építnek, amelyeknek fűtését kályhák helyett gazdaságosabb volna központilag berendezni; leginkább amerikai számadatokkal igazolja álláspontját, ahol a fűtés szabályozása végett automatákat alkalmaznak (egyet ilyet be is mutatott). A budapesti viszonyokat is részletesen ismertető előadást a jelenvoltak nagy tetszéssel fogadták; és hatása alatt *Becsey* Antal azt indítványozta, hogy az iskoláknak hygienikus szempontból való modern fölszerelése végett is keresse meg az egyesület Budapest székesfőváros tanácsát. *Hauszmann* Alajos és *Pártos* Gyula fölemlítik, hogy ez irányban már megindultak a tárgyalások; még *Fleischl* Róbert és *Bodola* Lajos pártoló fölszólalása után a szakosztályok Becsey indítványát egyhangulag elfogadták. — Azután a jegyző előadja *Kotál* Henrik indítványát, hogy a folyó évi építészeti nagy pályázat határidejét későbbre halaszszák. *Miklós* Ede pártoló, de *Sándy* Gyula és *Hauszmann* Alajos ellenző fölszólalása után a szakosztályok egyhangulag kimondották, hogy az inditványt nem tűzik napirendre.

HIVATALOS.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Lehrer Vilmos (Újvidék) építőmesternek a november hó 23-án és *Domokos* Imre építőmesternek (S.-A.-Ujhely) november 26-án letett szakvizsgálat alapján a képesítő bizonyítványt kiadta.*)

MAGYAR ÉPITŐMESTEREK EGYESÜLETE.

Az épitőmesteri szakosztály ülése nov. 25-én. Elnök *Kunfalvi* Nándor, jegyző *Báthory* István.

Az *elnök* megnyitja az ülést és üdvözli ama tagokat, akik a legutóbbi választáskor a fővárosi bizottsági tagok közé választattak meg. A volt egyesületi elnök, *Majorossy* Géza leányának esküvője alkalmával az egyesület elhatározta jó kivánatainak kifejezést adni.

Az *elnök* előadja azokat a okokat és célokat, amelyek érmek és díszoklevelek alapítását tennék kívántossá. *Jakabffy* Ferenc az eszmét nem helyesli, mert a helyes megítélést nehéznek tartja és e helyett a tiszteletbeli tagság sokkal megfelelőbb. Dr. *Katona* az építőipari cikkeknek és találmányoknak jutalmazását kiállítás keretében helyesnek tartja. *Bloch* nem helyesli a kiállítások rendezését az egyesület részéről, mert ez nagy anyagi áldozatokat kíván. *Porzsolt* a kiállítások rendezését és az érmek kiosztását helyesli, ebben az értelemben bizottság kiküldését kéri. *Melocco* is pártolja Porzsolt indítványát. A szakosztály elfogadja Porzsolt indítványát, a bizottságba Sziklai, Porzsolt, Fried, Farkas, Katona, Melocco és Ziegler Gézát kéri fel.

Führinger Anlal szakvéleményt kér; a vélemény megadására a szakosztály Szuchy Jánost kéri fel.

*) A mult számban közölt vizsgálati nap nem nov. 19, hanem *november 16-ika.* *A szerk.*

Sziklai Zsigmondnak a m. kir. állami munkásbiztosító hivatalhoz intézendő felirati javaslata felolvasás után a választmányhoz helyeztetik át.

Marton Ákos a baleseti járulék meghatározását kívánja illetékes helyen kérni, mert az állami munkálatokban a hivatalok a keresetek kiutalása előtt az ebbeli kötelezettség teljesítésének igazolását kérik. *Farkas* Elek felvilágosítást nyujt e kérdésben szerzett informátiói alapján és indítványozza, hogy e fontos tárgyat külön tárgyalásra tűzzük ki. *Koch* Károly és *Mann* József hozzászólása után a szakosztály elhatározza, hogy a kérdést a legközelebbi szakosztályi ülés napirendjére veszi fel.

Bloch Leó előterjesztése alapján a szakosztály megbízza, hogy Kiss Adolfot a Budapesti betegpénztár igazgatóját felkérje, hogy a betegsegélyző járulékok megállapításáról egyesületünkben előadást tartson.

Koch Károly előadja, hogy egyes ministeriumok csekély hiányok miatt is a szerintezett végszámlák járandóságát nem utalják ki. Illetékes helyre e sérelem ellen felterjesztést intézni a szakosztály elhatározza és a felterjesztés megírására Koch Károlyt kéri fel.

Az *elnök* bejelenti, hogy a módosított alapszabályokat a kereskedelemügyi minister úr jóváhagyta; örvendetes tudomásul szolgál. *Marton* Ákosnak a szakosztály az elnök indítványára részvétét fejezi ki, mert feleségét baleset érte. Az *elnök* bejelenti, hogy egy építőiparosbank alapítása egy milliom korona tőkével már megindítható; örvendetes tudomásul szolgál.

Az *elnök* az ülést 8 órakor bezárja.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ACSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

A hatásköri bíróság elvi jelentőségü határozata. Ha valamely balesetbiztosítási kötelezettség alá eső alkalmazott szolgálatadója ellen a szolgálatban őt ért balesetből kifolyólag keresetet indított, anélkül hogy az 1907. évi XIX. t.-c. 82., 83. §-aiban említett kivételes esetek fennállását állította volna, az ilyen kereset a rendes bíróság hatáskörébe tartozik.

A munkásbiztosítási választott bíróság az 1907. évi LXI. t.-c. szempontjából közigazgatási hatóság. (H. B. 11/909. szám.)

Munkásbiztositás. A pénztár ingyen orvosi gyógykezelés és gyógyszerek természetben való szolgáltatása helyett a táppénzzel egyenlő készpénzbeli segélyt nyujtani az 1907. évi XIX. t.-c. 55. §-ának utolsó bekezdése alapján csak abban az esetben jogosult és egyszersmind köteles, ha a természetben való szolgáltatást nem a tagnak magatartása, hanem a pénztárban rejlő ok teszi lehetetlenné.

A törvény 67. §-a, amely a biztosítottnak e törvény és az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályai értelmében betegségből kifolyólag a biztosító pénztárral szemben fönnálló igényeinek átruházát tiltja, nem vonatkozik arra az esetre, amidőn az elhalt biztosítottnak törvényes jogutódai engedményezik az öröklés útján reájuk szállott betegsegélyzési igényeket. (Á. M. H. 45/5—909. szám a.)

A kerületi munkásbiztosító pénztárnak „ideiglenes" járadékot megállapító vagy megtagadó határozata a választott bírósághoz nem fölebbezhető.

A kerületi pénztár által megállapított „ideiglenes" járadék az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztárnak „állandó" járadék tárgyában hozandó határozatáig előleg természetével bír, mely azonban, ha szabályszerűen kifizettetett, vissza nem követelhető és csak akkor számítható be, ha ugyanarra az időre megállapított „állandó" járadék összege magasabb volna a már kifizetett „ideiglenes" járadék összegénél.

A piaci árakat kutató bizottság jelentése 1909 nov. közepén.

a) *Anyagárak:*

			korona
1.	Közönséges tömör faltégla, lerakással, behordással, a törés betudásával	100 drbkint	5.30
2.	Üreges tégla	100 „	5.70
3.	Stero tégla	„	—.24
4.	Bazalt tégla	„	—.30
5.	Keramiai tégla	„	—.45
6.	Travers orrtégla	„	—.12
7.	Padlásburkoló tégla 3 *cm* vastag	„	—.05
8.	Reform választófaltégla	„	—.10
9.	Tetőcserép, apatini	„	—.05
10.	„ ujlaki	„	—.55

			Korona
11.	Tetőcserép, hornyolt francia	drbkint	—.10
12.	Szárazon sajtolt sárga dísztégla	1/1 „	—.25
13.	„ „ „ „	1/2 „	—.18
14.	„ „ „ „	1/4 „	—.12
15.	„ „ vörös v. májszínű	1/1 „	—.35
16.	„ „ „ „ „	1/2 „	—.22
17.	„ „ „ „ „	1/4 „	—.14
18.	Keresztmetszetű sárga tégla	„	—.18
19.	„ tarka „	„	—.13
20.	Égetett mész	100 *kg*	5.—
21.	Oltott „	pr. *m*³	33.—
22.	„ „	1 láda	2.20
23.	„ „	1 vödör (pitli)	—.80
24.	Műhabarcs (pesti oldal)	pr. *m*³	17.—
25.	„ (budai oldal)	pr. *m*³	18.—
26.	„	1 láda	1.20
27.	„	1 vödör	—.40
28.	Bányahomok (pesti oldal) 1 fuvar	(1·5 *m*³)	9.—
29.	„ (budai oldal) 1 „	(1·5 *m*³)	10.—
30.	„	1 láda	—.60
31.	„	1 vödör	—.25
32.	Dunahomok	pr. *m*³	8.—
33.	Románcément (1 zsák 80 *kg*)	pr. *kg*	—.05
34.	Portlandcément (1 zsák 50 *kg*)	„ „	—.09
35.	Románcément-habarcs (1 : 3)	1 láda	1.80
36.	Portlandcément-habarcs (1 : 4)	1 „	2.60
37.	Stukkatur-gipsz	pr. *kg*	—.08
38.	Dunakavics	„ *m*³	8.—
39.	„	1 láda	1.—
40.	Zúzott kő	pr. *m*³	11.—
41.	„ „	1 láda	1.50
42.	1 fuvar (2 lovas) állványfa vagy szerszám úgy a pesti, mint a budai oldalon a város belterületén		10.—
43.	1 fuvar, mint 42. tétel, de egyik partról a másikra		12.—
44.	1 cariotta (1 lovas) napi dija		16.—
45.	Egy 2 lovas fuvar napi dija		26.—

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak nov. 22-én tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt:

97551. Győry Károly, Bibor-u. 40. négyemeletes ház; terv. Berger D.

97556. Budapest székesfőv. közönsége, Aréna-út 2929. hrsz. háromemeletes népszálló; terv. Schodits L. és Eberling Béla.

93578. Heil Vilmos, Bors-u. 21. négyemeletes ház; terv. Nagy K.

97404. Gr. Semsey László, Városmajor-u. 1511. hrsz. kétemeletes ház; terv. dr. Hültl Dezső.

97711. Förstner Gyula, Bulyovszky-u. 3025. hrsz. kétemeletes ház; terv. Kármán és Ullman.

95197. Spacsek Fülöp, Kalocsai-ut 25. földsz. ház; é. m. Szondi J.

92995. Hausknecht József, Egressy-út 2453 hrsz. földszintes ház; é. m. dr. Katona Fülöp.

94416. Liptai András, Fürész-u. 25. toldalék; é. m. Stromayer Antal.

94789. Puchinger József, Jókai-u. 11. nyaraló; é. m. Varga István.

95991. Horváth József, Szentlászló-út 95. földsz. ház; é. m. Stechlick Antal.

95182. Basch István, Öv-u. 58. földsz. ház; é. m. Lakits Nándor.

97196. Özv. Kohn Lajosné, Kőris-u. 7. raktár; é. m. Wellisch A.

96238. Rosenstein Vilmos, Alvinci-u. 6547. hrsz. toldalék.

97557. Hartenstein Imre, Kerepesi-út 2121. hrsz. toldalék; é. m. Sehr Péter.

97197. Freud és társa, Kálvária-u. 7155. hrsz. földsz. ház; é. m. Fuchs Samu.

98717. Boros András, Alkér-u. 2. földsz. ház; é. m. Rigler József.

Átalakításokra:

101162. Fink Hermann, Király-u. 49.

101163. Dr. Davida Miklós, Ráday-u. 12.

94805. Schmalz Károly, Ráday-u. 9273. hrsz. terv. Bach János.

96141. Br. dr. Schwartzer Ottó, Városmajor-u. 13.

Jóváhagyásra ajánltattak:

100691. Özv. Dentsch Antalné, Király-u. 5033. hrsz.
95982. Reisz Árpád, Koháry-u. 23.
94446. Gizella gőzmalom r.-t., Soroksári-út 95.
97429. Prokisch János, Toldy Ferenc-u. 2630 hrsz.
97410. Hajnald Adolf, Arany-János-u. 16.
99036. Özv. Löw Tóbiásné, Hajós-u. 24.
87735. Benedek Dezső, Nagyfuvaros-u. 5967. hrsz.
92047. Nagy Imre, Pasaréti-út 6726. hrsz.
91802. Farkas János, Öv-u. 74.
97199. Pollatschek Félix, Mihálkovits-tér 8640/b. hrsz.
97548. Berger és Wirth, Vendel u. 8689. hrsz.
97730. Fuchs Dávid, Fillér-u. 11.
97729. Hökszt Ferenc, Kálvária-u. 6550. hrsz.
98206. Balassa Jánosné, Füzér-u. 7358. hrsz.
93407. Berényi Nándor, Városmajor-u. 1522. hrsz.
96470. Willax r.-t., Váci-út 1521. hrsz.
Weil József, Lehel-u. 2837. hrsz.
99028. Fuchs és Schlichter, Jász-u. 7.
96165. Dormann Jenő, Szabolcs-u. 1758. hrsz.

Gépekre és felvonókra:

95162. Stahel és Lenner, Országbiró-u. 46.
96123. Körting B. és E. cég, Andrássy-út 65.
97937. Turul gyertyagyár, Soroksári-út 9587. hrsz.
98204. Feledi Miksa, Plébánia-u. 4.

Elutasíttatott:

97190. Carlton szálloda r.-t., Mária-Valéria-u. 743. hrsz.
90925. Lefeber Ágost, Felsőerdősor 3079. hrsz.
88565. Freiberg Hermann, Liget-u. 20.
73314. Mollináry Lajos, Lujza-u. 6511. hrsz.
97425. Magyar Automobil Club, Fehér-út 7502. hrsz.
97501. Mikula Antal, Pillangó-u. 2521. hrsz.
93859. Marton Ákos, Bajza-u. 44.
99707. Varga Géza, Oszlop-u. 6209. hrsz.

TERVPALYÁZATOK.

nov. 30. M. Építőműv. Szöv.: vasúti őrház; díj: ezüstérem és 400 k.
dec. 7. M. Iparműv. Társ.: két kispesti munkáslakás berendezése; díjak: I. 500—500 k., II. 300—300 k. (L. l. f. é. 40. számát.)
„ 10. Argentini kormány Bueros Airesben: a José de San Mattin polyklinika tervei (nemzetközi pályázat); díjak: I. megbízás, II. 20.000 és III. 10.000 k.
„ 15. Igazságügymin.: pestvidéki törvénykezési épület és fogház tervei (1,600.000 k.); díjak: 4500, 3000 és 2000 k. (Lásd lapunk f. é. 32. számát.)
„ 20. Balmazújváros község elülj.: községház tervei (130.000 k.). Díjak: I. 300, II. 200 k.
„ 20. Erzsébet-emlék Budán; díjak 6000, 5000 és 4000 k.
„ 31. Keresk. min.: levélbélyegek tervei; díjak: 2000, 1500 és 1000 k. (L. lapunk 33. számát.)
1910. jan. 3. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: nagy árúház tervei; díjak: aranyérem és 1200 k. (L. lapunk f. é. 32. számát.)
„ 15. Debreceni Kossuth-bizottság: Kossuth-szobor mintája; díjak: I. megbízás a munkával (vagy 3000 k.), II. 2000, III. 1000 k.
„ 15. Arad tanácsa: temetőkapu; díjak 300 és 200 k.; csak aradiak pályázhatnak.
„ 17. Keresk. min.: Szekszárdi postapalota; díjak: I. 900, II. 600, III. 300 k. (L. lapunk 48. számát.)
febr. 1. Szeged tanácsa: zeneiskola tervei (300000 k.); díjak: 1500 1000 és 500 k. (l. lapunk 37. számát).
„ 1. Szent-Imre-Collegium Budapesten: templom és gymnasium tervei; díjak 1500, 1200 és 800 k. (l. lapunk 43. sz.).
ápr. 30. M. Építőművészek Szöv.: vidéki színház (300.000 k.); díjak: I. aranyérem és 1000 k., II. bronzérem.
júl. 1. Zalaegerszegi szoborbizottság: Csányi László szobrának tervei (30—50 ezer k.); díjak: I. megbízás, II. 500 k, III. 250 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

nov. 28. M. A. V. aradi üzletvez.: **kötélárúk** szállítása (l. a hirdetések közt.)
„ 29. Borsodmegyei takarékpénztár Miskolc: **intézeti székház építése.**
„ 29. Mezőzáh község (Torda m.) előljáróság: **községházépítés** (18344·47 k.); bp. 1467·52 k.
„ 29. Hajdudorog község előlj.: **járdafektetés.**

EBERLING Béla

Nagy Gergely: Kertvárosunk, a Wekerle. Bp., 1994, F. Feleky Ház

19, 20, 23, 30, 32, 34, 35, 38, 56, 57, 63, 75, 77, 120.

EBERLING Béla épitész (Bp.,1881 -Bp.,1950)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 174 - 175. p. ill.

ÉBERLING Béla építész

Erdei 1991 52 p.
66

, Macmillan

nd Preistheorie. Leipzig, 1908,

: W.Beier. Leipzig, 1953,

echt der Preussischen Monarchie.

EBERLING Béla építész

Népszalló (Schoditsch Lajonal) ld.

Moravánszky 1988 197.p. 192, 196. p ill

Rudnay Gyula pályája.

[illegible] kiállítás magyar csoportjában végre nemzetközi elismeréshez jutott Rudnay Gyula, ez a nagy eredetiségü festőmüvészünk, aki nehány nála idősebb társával élén áll ma a magyar müvészetnek. Még öt-hat évvel ezelőtt csak nehány ember ismerte itthon a nevét, s az élete csupán nélkülözés volt, ennyiben fájdalmasan következetes folytatása küzdelmes ifjuságának. A siker, amely ujabban melléje szegődött, érintetlenül hagyta nagy szerénységét. Nem szivesen beszél magáról a nyilvánosság számára.

— 1878-ban születtem — kezdte — a gömörmegyei Pelsücben, amely ma cseh kézen van. Az apám vendéglős volt a mestersége szerint, de müvészember az érzései és vágyai szerint. Szép szakállas feje, magyarruhás alakja kitörölhetetlen emléke az ifjuságomnak, mint ahogy egész lénye, müvészi vérmérsékletével és hajlandóságaival legbecsesebb örökségem. Életemnek ő volt a legnagyobb és

elégitett ki. Minden munk
tük „Gombozók" cimü ter
még nagyobb méretü kom
éltem, Rimaszombatban abb
tottam. Még Párisban ösme
sékkal. Az ő hivásukra Hód
is volt kis iskolám, annak
abból, amit régi képek re
arcképért kaptam. Három
töttem Hódmezővásárhelyen
korszakában össze nem tör
anyámnak köszönhetem. Ő
nék. Ő volt a gondviselőm
Abban az időben valóságo
dülés. Időnként teljesen le
teljesen kielégitette. Szinte
festőnek.

— Senkisem tudott rö
litottam első képemet a M
„A gond" volt és önmagan
filbá fordultan, fölgyürt
ki. Anya és gyermeke" e

ÉBERLING Béla építész

NAGY Gergely: A Wekerle-telep rekonstrukciója. = Magyar Építőművészet, LXXXI.5.sz.1990 36-37.p.

Schodits Lajos, és Eberling Béla, ép.-k

tervezték a Budapest székesfőváros VII.ker. népszállót.

Kéekkel.

MMÉE Közl. 1914. 1o9-116.l.

ÉBERLING Béla építész

Wekerle-telep

Pavilon, 9 (1994) 49, 51
52. p. ill

könyvek műfaja. Amíg a két világháború közötti időszakban mindössze egyetlen könyv: Vásárhelyi Z. Emil *Erdélyi művészek* című portrésorozata lát napvilágot, az Erdélyi Szépmíves Céh gondozásában, Kolozsvár, 1937, addig 1944 után, különböző műfajú és tárgyú művészeti könyvek mellett (hogy csak egyet, Nagy Pál, a kitűnő s korán elhunyt festő és művészneveló *Barangolás a képzőművészetben* című kézikönyvét említsem közülük) *három könyvsorozat* folytonossága tartja felszínen (valamennyi 3–10 000 közötti példányszámban) a jelenkori művészeti értékek iránti érdeklődést: az erdélyi művészet klasszikusait és még élő mestereit bemutató *életmű-monográfiák* (1968-tól 1986-ig 28 kötet), *Kriterion-Galéria* sorozatcím alatt a középnemzedék legérettebb képviselőire figyelő füzetek (12 darab), s az *Önéletíró erdélyi művészek* írásaiból válogatott hét kötet, e sorok szerzőjének a szerkesztésében, bevezető tanulmányával és jegyzeteivel.

A Trianon utáni két évtizedben, a szellemi önszerveződés folyamatában kiemelkedő szerepet játszottak a formaalakító művészetek, hiszen az anyanyelvű irodalom és a zenei anyanyelv ápolásának ügye önmagában némileg egyfajta éteri lebegésben tartotta volna a magyarság önismeretét. Sajnos, a modern erdélyi építészet stílusnyelvének a kialakításában a magyar építészek nem vehettek részt, illetve csak alárendelt (kivitelező) szerepet játszhattak; annál inkább közösségalakító jelentőségre tettek szert a képző- és iparművészetek. S természetszerűen a művészeti és művészettörténeti irodalom is azoknak az erdélyi, regionális jellegeknek a kidomborítására törekedett, amelyek mintegy önállóságunkat, az alkotás autonómiáját, mind a román, mind a magyarországi művészeti gyakorlattól való különbözőségünket igazolták és értelmezték.

E sorok szerzője is ennek a szemléletnek a jegyében vállalkozott két évtized erdélyi magyar művészetének össze-

E b e r l i n g Gyula grafikus

MŰVÉSZET
II.évf. 1903.
62.
"Könyvdisz_pályázat"

Eberling Gyula

l

Győr Páris II.

861.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

NEMES GYÖRGY.

ELŐKÉSZITŐ
OSZTÁLY.

TANÁR
PAPP SÁNDOR.

MUHICS SÁNDOR.

ALAKRAJZ
FELSŐBB
TANFOLYAMA.
(Állandó mozgásban
levő minta után
készült vázlatok).

TANÁR
PAP HENRIK.

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola kiállitása.

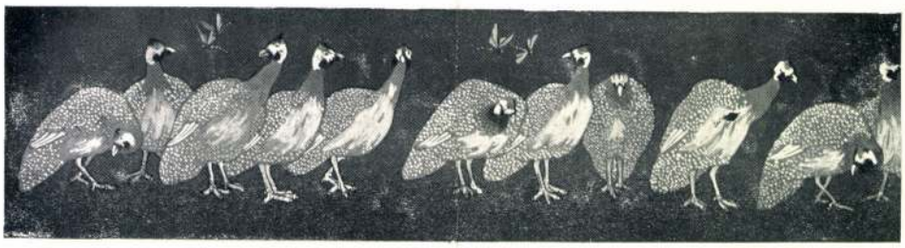

FRIZ.

ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLY.

EBERLING GYULA.

TANÁR GRÓH ISTVÁN.

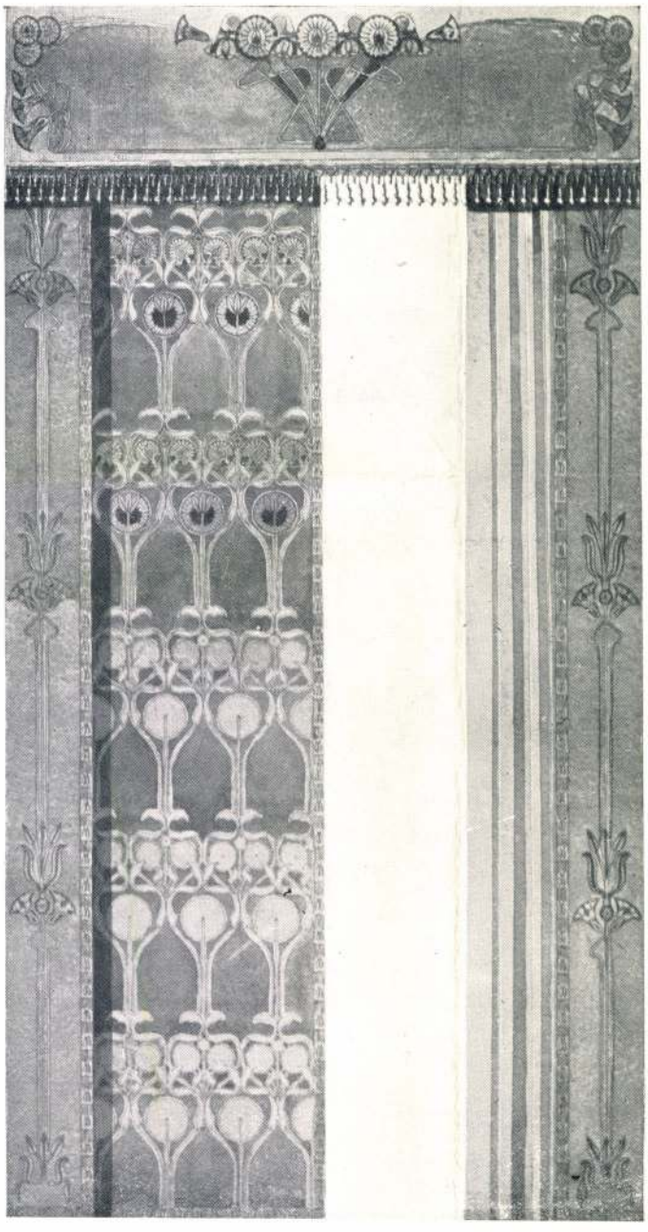

BARABÁS GÉZA.

FÜGGÖNY.

LAKÁSBERENDEZÉSI SZAKOSZTÁLY.

TANÁR BENCZUR BÉLA.

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola kiállitása.

Eberling Gyula

200 k. államsegély

~~200 k. a~~

Értimisk 1899/1900

39. l.

300 k. államsegély

Értimisk 1900/1901.

23. l.

1077. *Gizella királ*

Derékig, kissé balra egyelejű érmen van ábrá kis tornyot tart. Nyilt k karon átvetett palástot v két sorban vésett betűkl SZÁR HUGA. SZENT ISTV ANYJA. 997.«.

Ezüstözött rézvéset, át Értéke 30 K. — Havas (H 30-án (787–907). — Átvéte (1950–909), az 1910 február eln. sz. leiratok, illetőleg az az 1910 márczius 23-iki (5 Bejelentetett 1908 január 3

Éberling Gyula

Ékitmenyes rajz -
Tanár Gróh J.

Repr.

Estimisk 1902/3.5.l
11.l.

~~Alsókubin X. 61.~~

Éberling Gyula

díszítő festő

jó eredménnyel végbe-

ment.

Értesítő. 1901/2. 25. l.

400 K. államsegély

u. o. 28. l.

önállóan dolgozik

u. o. 1902/3. 46. l.

Pozsony VIII.162, 163

Eberling Gyula

festő

1897-1901

Einisk 1930. 82. l.

számai iránt; a következők állanak díjtalanul bárkinek rendelkezésére: Agyag Ipar, Archaeologiai Értesítő, Art et Décoration, The Artist, Blätter für Kunstgewerbe, The Building News, Centralblatt für das gew. Unterrichtswesen, The Century Magazine, Dekorative Kunst, Deutsche Kunst u. Dekoration, Erdélyi Múzeum, Ethnographia, Haladás, Harper's Magazine, Hivatalos Közlöny, Innen-Dekoration, Isskusstwo (S. Peterburgje.), Journal of Indian Art and Industry, Jugend, Die Kunst, Kunst-Chronik, Kunstgewerbeblatt, Kunst und Handwerk, Kunst u. Kunsthandwerk, The Magazine of Art, Magyar Ipar, Magyar Iparművészet, A magyar mérnök- és építész-egylet értesítője, Magyar Könyvszemle, Mittheilungen des Mährischen Gewerbe-Museums, Műcsarnok, Moderne Kunst, Politikai Hetiszemle, The Poster, Revue des Arts Décoratifs, Revue d'Orient, The Studio, Századok, Tehnológiai Lapok, Természettudományi Közlöny, Tidsskrift for Kunstindustri, Ver Sacrum, Zeitschrift für bildende Kunst. És ezeken kívül van még 78-féle befejezett vagy csupán kiállítási és karácsonyi számokból álló folyóirat.

*A m. iparművészeti társulat választ-*mánya 1900. évi március hó 17-én *Ráth* György elnöklése mellett ülést tartott, a melyen jelen volt *Czigler* Győző alelnök, gróf *Bánffy* György, *Fischer* Ignác, *Fonta* Gyula, *Gaul* Károly, *Gelléri* Mór, *Kiss* István, *Nádler* Róbert, B. *Pauer* Leó és *Radisics* Jenő vál. tagok.

Jegyző: *Györgyi* Kálmán titkár.

Az elnök megnyitván az ülést, bejelenti, hogy Beck Dénes, dr. Matlekovich Sándor s Thék Endre kimentették távolmaradásukat. A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Gelléri Mór vál. tagot kéri fel.

A legutóbbi választmányi ülés jegyzőkönyvét a választmány felolvasottnak tekinti, miután az hitelesítve van s a társulat közlönyében megjelent.

Titkár jelenti, hogy a társulat legutóbbi karácsonyi kiállítása alkalmából az ötszáz frankos állami aranyérmet az illetékes jury javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi minister *Horti* Pál tanárnak adományozta, a hazai iparművészet fellendülése érdekében kifejtett sokoldalú és sikeres tevékenységért. Továbbá jelenti, hogy a társulati elismerő oklevelek és díjak odaítélésével megbizott jury megbizatásában eljárt. (A kitüntetettek nevét lapunk legutóbbi számában már közöltük. A szerk.)

Végül a titkár bejelenti, hogy a karácsonyi kiállítás alkalmából a társulati tagok között rendezett sorsolás február hó 26-án volt, s hogy a nyereménytárgyakat az összes nyerő tagok már átvették. A választmány a bejelentéseket tudomásul veszi.

Titkár felolvassa a kultuszminiszter leiratát, a melyben felhatalmazza a társulatot, hogy tolmácsolja a miniszter elismerését hazafias készségükért mindazoknak a kiállítóknak, a kik a sz. pétervári kiállításon résztvettek. Egy másik leiratban a miniszter közli a társulattal az orosz nagykövetségünknek, illetve a külügyminiszteriumnak átiratait, egy a jövő tél folyamán Moszkvában rendezendő kiállításra vonatkozólag. A szóban levő átiratok szerint a sz. pétervári kiállításnak kedvező sikere arra buzdítja az orosz császári műegyesületet, hogy Moszkvában megismételje a tavalyi kiállítást ezért tudni óhajtja, vajjon művészi iparosainkban meg van-e a hajlandóság arra, hogy egy újabb orosz kiállításon részt vegyenek?

A választmány behatóan foglalkozván a fölvetett kérdéssel, több felszólaló utalt arra a sajnos tényre, hogy a sz. pétervári kiállításnak elenyészően csekély anyagi eredménye volt, továbbá arra a durva bánásmódra, a melylyel ott a kiküldött tárgyak hazaszállítását végezték, a minek következtében kiállítóink, majdnem kivétel nélkül — kisebb-nagyobb mértékben megkárosodtak, végre pedig a hosszadalmas kártérítési eljárásra, a mely miatt kiállítóink jogos követelései még máig sincsenek kielégítve. Ezek után a választmány alig hiszi, hogy kiállítóinkban meg lenne a hajlandóság arra, hogy részt vegyenek egy újabb orosz kiállításon. Mindennek dacára azonban nem

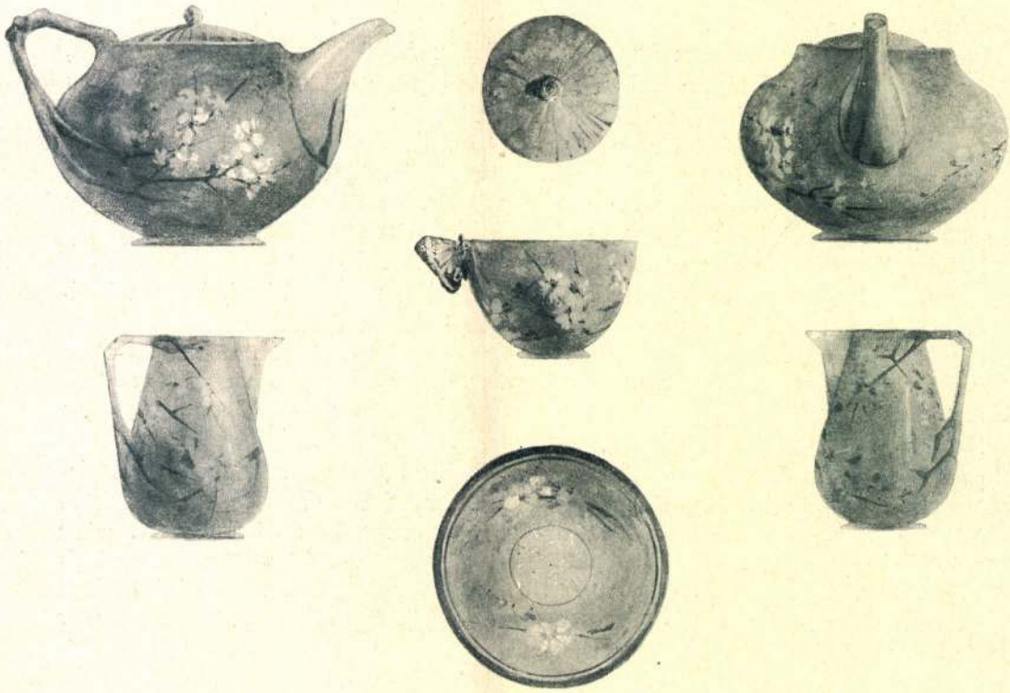

TERVEZTE WAVRA ÁGOSTON.
ooo III. SZAKOSZTÁLY. ooo

oo TERVEZTE TAISZER JÁNOS. oo
KISPLASZTIKAI III. SZAKOSZTÁLY.

TERVEZTE EBERLING GYULA.
ooo I. SZAKOSZTÁLY. ooo

Magyar Iparművészet
1900. Mucsék.

MDK

Eberling Gyula

pályamunkájával az alábbi pályázaton 30 koronás III. dijat nyert

Művészi fejléc és záródisz pályázat. Művészet 1903. 62.l.

MDK

Éberling Gyula

A "Müvészet" fejlécpályázatán III. dijat nyert

Hazai krónika. Müvészet 1903. 63.l.
fejlécek: 1,59.l.

Eberling Gyula

M.D.K.

Agyag urna

repr.

György Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállitáson
A világ iparművészete Párisban. 1900. Szerk. Lyttler
Kamill és György Kálmán
Kiny. Magyar Iparművészet 1900. évi folyamából 132.

MDK

Éberling Gyula

Fejléc, rajz

Müvészet 1909. 354.l.

Éberling Irén

okl. tanítónő.

mjlv. rajz és mintázási tanf.

5 hónap, jeles eredm.

Tanár György Kálmán

Iparrajziskola 1902

Vrenevo

Eberling István

II. kerületi osztály mérnök
építész.
vezetése alatt Joó Lajos
és Roszlossnik Lukács
építészek építették 1891-
1892-ben a budai
erzsébeti kolostor uj
épületrészét. Fenti a szent
Anna templom sisakjának mintájára ekkor épitette az alábbi templom sisakját is.

Pokorny Emánuel dr.

A Szent Erzsébet-szerzet
tekintettel budapesti ko-
lostorára, templomára
és női kórházára. Bpest
1935. 64. l. 98. l.

EBERLING István térképész

Gál 1989 No. 51. 1371

XXXIV

Ebermayer Henrik

Ø butorterverö

1919

Einüsk 1930. 82. l.

Miskolczi Kalaposcéh Kalapalakú vas-

bárczái VIII. 152.

Éberwein Róbert, dínlettervező

a Vígszínház előadásának a

dínleteit kreszte.

kottai Tamás Párizsi élet 7.

Népszabadság, Bp. 1981 jún. 17.

MDK

Johan Carl Ebert,ötvöstanuló

Caspar Ebert ,b.b.-nyai polgár és lakatosmester fia. 1681 jan.27-én szegödtette öt évre tanulóul Ramszler János ötvösmester. 1686 ápr.21-én felszabaditja.

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.- Muz.és Kvt.Ért. 1918. 41-53.l. van.

Ebert Károly MDK

Kohók az erdőben

Mücsarnok 1877.nov.8.

Ebert Károly

MDK

Kohók az erdőben

Műcsarnok 1877. dec. 16.

MDK.

Ebert: "Erdőrészlet"

Vas.Ujs. 1858. 3po.l.

EBERT, Philipp, Pozsonyi asztalosmester

PH. E., Tischlermeister, † 22 éves korában, Pozsony, 1827 április 27. (1827, 594)

Freiburger Zeitung
(Gauthon)

Ebert Antal MDK

Tanulmányfő I-II,olf.

Mücs arnok 1878. ápr.14.

Ebert Antal MDK

Női tanulmányfő, olf.

Hiccarnok 1879. dec. 14.

M.D.K.

Ebert, Benedict, bécsi órás

egri főszerzesegház káptalani sekrestyéjében fennmaradt lábas orát 1720 körül készítette

Heves megye müemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

321. old.

EBERT, Benedict bécsi órás. Az egri főszékes-egyházkáptalani sekrestyéjében fennmaradt lábas órája 172o körül.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Ébert Ágoston építész

Okt. 29.-én: Pécsett a MÉSZ Déb Dunántúli Csoportja és a Baranya m.-i Tanács rendezésében:

„Baranya megyei családiház"

c. terv-pályázat nyilvános ismertetése és megvitatása. Előadó: Ébert Ágoston építész

Felkért app.: Mendek Ferenc —"—

Elnök: Erdélyi Zoltán —"—

MÉSZ program

1975-október hó

Ébert Ágoston
Ébert Ágostonné

Terve I. díjban részesült a
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei családi ház
tervpályázaton (1974)

Magyar Építőművészet 1974/4

3. old.

Ybert Ágoston, építész MDK

30 000 ft-os díjat nyert.

–: Kihirdették az új Nemzeti Színház elhelyezésére kiírt tervpályázat eredményét 8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. aug. 28.

M.D.K.

Ébert Ágoston épitész

Részt vett a pályázaton II. dij

repr.

Szanyi József: Budai Várnegyed lakóház terv-pályázata
Magyar Épitőművészet 1964/1 8-12. l.

Ébert Ágoston

M.D.K.

A magánerőből épülő lakosokra kiírt tervpályázaton
díjazva III. díj
Társtervező: Deák Gyöngyvér

Magyar Építőművészet 1967/4. 8-9.l.

M.D.K.

Ébert Ágoston

Pályamüve a magánerőből épülő lakásokra kiirt tervpályázaton kiemelt megvételben részesült.

Társtervező: Deák Gyömgyvér

Magyar Épitőmüvészet 1967/4. 9.l.

M.D.K.

Ébert Ágoston épitész

A falusi egészségügyi létesitmények tervpályázatán dijazva I. dij 35ooo Ft

Magyar Épitőművészet 1965/6, 2-5.1.

Ébert Ágoston épitész M.D.K.

Rézstvett a pályázaton / 20ooo Ft /

Társtervező: Bitó János, Sárvári István, Jóföldy Tibor

A müvelődési ház pályáza egyik dijnyertes terve

Magy ar Nemzet 1965. április 15. 3.11

Ébert Ágosotn épitész M.D.K.

Dijazva a Nemzeti Szinház elhelyezésére és közvetlen környékének kialakitására kiirt tervpályázaton

30ooo Ft -os dij

Társtervező: Preisich Catalin, Preisich Gábor
Munkatárs: Pfannl Egon

Magyar Épitömüvészet 1964 / 6. 4 - 8 . 1.

M.D.K.

Ébert Ágoston épitész

ÉKME Lkóépületek tanszéke

"Egészségügyi kombinát" Sárosd / Fejér megye/

Magyar Épitömüvészet 1968/3 4.1.

Ébert Ágoston, [építész] MDG

30 ezer forintos díjat nyert az Ébert – Preisich – Pfannl Jelle terv. → Rajz. Repr.

– Az új Nemzeti Színház elhelyezésének terve 1.

ESTI HIRLAP

Ep. 1964. aug. 28.

Ébert Ágoston, [építész !] MDh

Tegnap bemutattuk a kitüntetett
Ebert - Preisich - Pfannl tervet,

— : A felvonulási tér rendezésének egyik
változata 1

ESTA HIRLAP

Bp. 1964. aug. 29.

Ébert Ágoston

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1968 DEC 24

MAGYAR NEMZET

Budapest

1021

Sikerrel zárult a „Szép falu — szép lakóház" tervpályázat

Szép falu — szép lakóház jelszóval pályázatot írtak ki a korszerű falusi lakóházak tervezésére. Variálható, bővíthető, a települések utcaképét előnyösen kialakító épületek terveit kérték a pályázóktól. Nagy érdeklődés mutatkozott a feladat iránt: *184 építész vette át a pályázati feltételeket és a kitűzött határidőre 49 pályamű érkezett be.*

A bíráló bizottság szombaton hirdette ki döntését. Öt pályaművet összesen 102 000 forint díjazásban részesített és 14 pályaművet összesen 86 000 forintért megvásárolt. Eredetileg 460 000 forintot irányoztak elő díjakra és vásárlásokra, s hogy ezzel szemben csak 188 000 forint került kifizetés, re, mert a vártnál kevesebb számú pályamű érkezett be. A legmagasabb kifizetett díj 24 000 forint volt. *Ébert Ágoston* és szerzőtársai három pályaművét, *Csavarga* Miklós és társai három pályaművét, *Szentmártoniné Buzás* Ildikó és munkatársai két pályaművét, *Bitó János* két tervét, *G. Fejes* Mária és munkatársai két alkotását, *Ágoston* Miklós és szerzőtársai két tervét díjazta, illeve vásárolta meg a bíráló bizottság.

A díjazott és megvásárolt tervek alapján a *Típustervező Intézet* elkészíti az újfajta családi házak katalógusát. A két legjobb alkotást felépítik az 1970. évi jubileumi Mezőgazdasági Kiállításon.

sával, de tiszt
ítélőképessége
mérleg nyelv
fanatikus vég
tus és a kath
Az, hogy a pá
mélyes elsz
van, módot n
teljesítő mag
sok bemutat
tően szép sz
tány lánya é
vág között a
nyl elmúlt id
sével és a szétzúzott jövő meg-
sejtetésével szolgál.

FONTOS ÉS ERŐTELJES MOTÍVUMKÉNT szövődik a drámába a nép szerepének ábrázolása. Az a nép, amely megteremtője és élvezője volt az albigensek nagy igényű gazdasági és erkölcsi kultúrájának, Vilmos molnár személyében a végsőkig kitart a montséguri vár védői mellett: táplálja, minden lehető módon segíti

KARÁCSONYI ÉS SZILVES
ÜGYELETET TART
TELEVÍZIÓJAVÍTÓ
HIBABEJELENTÉS:
DECEMBER 25-ÉN É
SZIVESZTERKOR, 3
TELEFON: 313—313

Ébert Ágoston építész

BME Lakóépületterverési Tanszék

1965-ben I. díjat nyert a „falusi orvosi rendelők" pályázatán. Ennek alapján épült az emődi egészségügyi központ /7 rajzó/

ÉÁ: Falusi egészségügyi központ, Emőd

Magyar Építőművészet 1970/2

24 rd.

Ébert Ágoston

a budapesti Műszaki Egyetem Tervezőmérnöke Virág Imrével együtt második díjat nyert az előregyártott elemekből építhető szöngeg- tor- és társasházak tervpályázatán.

Gazdaságos tervek, eredményes pályázatok

Magyar Hirlap, 1968 június 7. 4. e.

Ébert Ágoston, építén

MDK

Díjat nyert.

– : A „Szép falu – szép Cakóház" terv-pályázat eredmény hirdetése 8.

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 24.

Ébert Ágoston épitész M.D.K.

Pályaterve 30 000 Ft-al dijazva

Társtervező: Preisich Katalin-Preisich Gábor-
Pfannl Egon

Kihirdették az uj Nemzeti Szinház elhelyezésére
kiirt tervpályázat eredményét

Msgyar Nemz t 1964. augusztus 28. 3.1.

M.D.E.

Ébert Ágoston

építész műve: Sárospatak, Építőipari Kombinát. - Magyar Építőművészet, 1968. 3. sz. 4. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört. Int. 1971. 2. sz. 149-182. l.

155.1.

Ebert Ágoston:

Diplomaterv-pályázat, 1966 - Magyar Építő-művészet, 1967. 16. évf. 1. sz., 2-5. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 68-107. l./

72. l.

Ébert Ágostonné

és Virág Imre, a Műszaki Egyetem tervezőmérnökei közös pályaműrükre harmadik díjat kapták az előregyártott elemekből építhető szőnyeg-, sor- és társaskézak terv-pályázatán.

Gazdaságos tervek, eredményes pályázatok

Magyar Hírlap, 1968 június 7 4. l.

MDK

Ybert Ágostonné, építész

Díjat nyert.

— : A „Kép falu - kép lakóház" terv-pályázat eredményhirdetése

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 24.

Magyar Építőművészet 1981/5

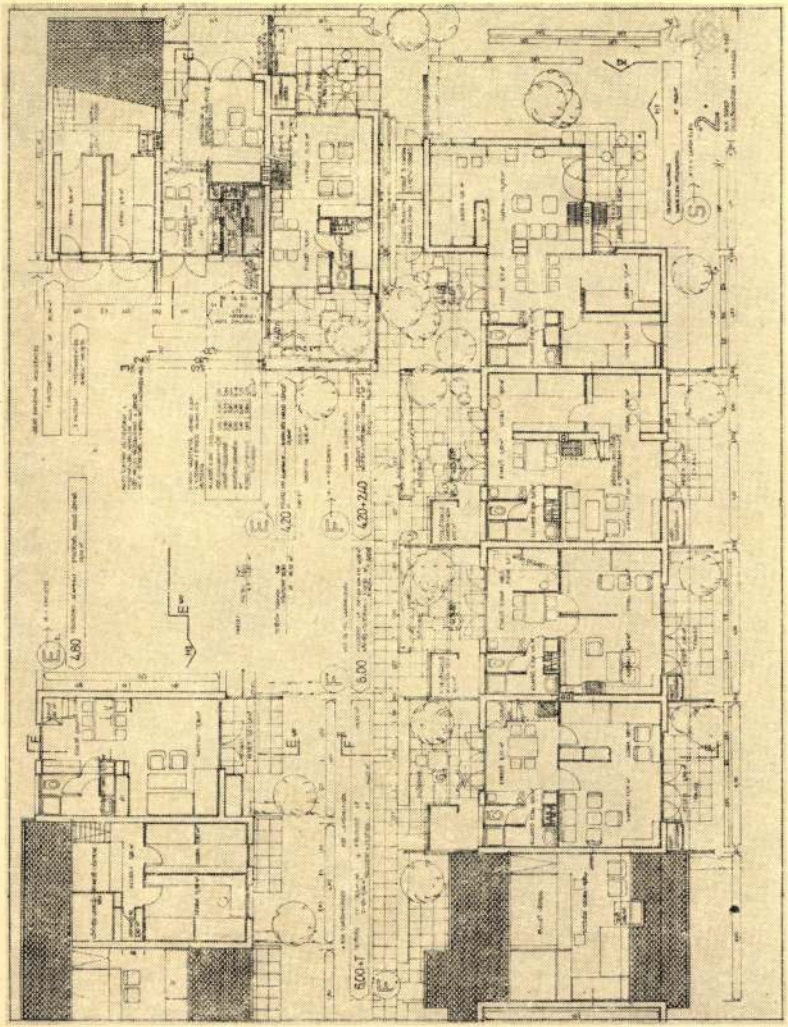

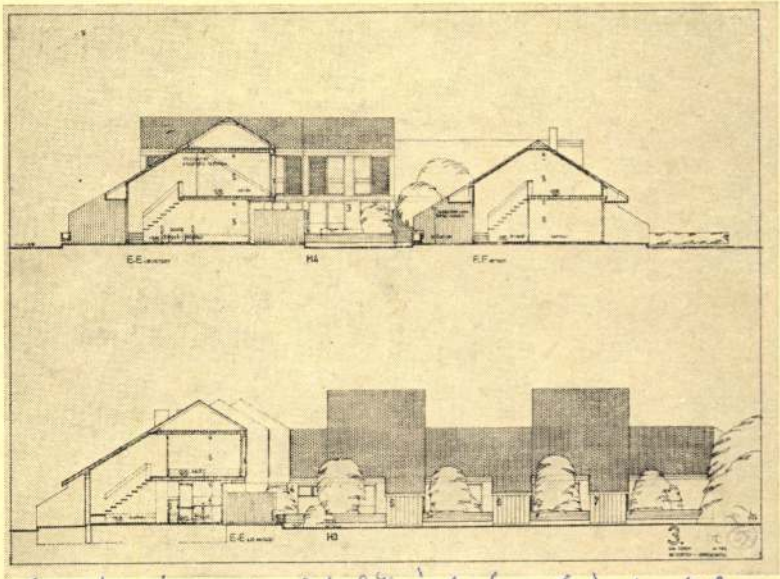

Csoportos konzerű üdülőkészek tervpályázat, 1980

Ébert Ágoston

A megvételben részesített (rangsorolás nélkül) 35. bírálati sorszámú pályamű

Szerzők: Ébert Ágostonné
Ébert Ágoston

A pályaműben az üdülőegységek funkcionális kialakítása — a változatlan vizesblokkhoz és étkezőtérhez kapcsolódó, igen sok alaprajzi alternatívát magában rejtő nappali és hálóhelyiségek sora — biztosítja a kiírásban megfogalmazott követelményeket. Az ábrázolt térkapcsolatok az azonos alapelv érvényesítése mellett hangulatos és a különböző igényeket kielégítő belső tereket eredményeznek.

Nincs azonban konzekvensen végiggondolva, illetve ábrázolva néhány olyan részletkérdésnek tűnő, de valójában alapvető kérdés, mint a főzőpult hossza, illetve annak differenciáltsága a különböző nagyságrendű egységeknél, a vizesblokk méretezése, a melegvíztároló elhelyezése, étel és konyhafelszerelések tárolása stb. Megoldhatatlan az ábrázolt formában a kívülről is használható zuhanyozó. A beépítési javaslatokon egyéni és közösségi pihenés területeinek kijelölése, szétválasztása elvileg helyes, de új hangulati térképzési elemekkel nem tudta az eddigi gyakorlatot gazdagítani. A sík területen a két épület közé telepített labdajáték pálya hibás gondolat.

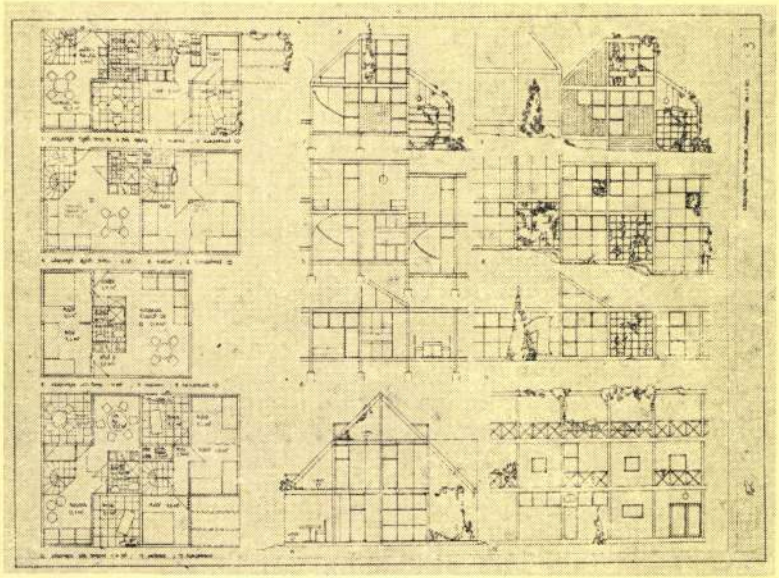

A megvételben részesített (rangsorolás nélkül) 49. bírálati sorszámú pályamű

Szerzők: Juhari Katalin
Magyar Ádám
Posgay Eszter
Czigány Tamás

A pályamű értéke a sík és lejtős terepre tett beépítési, környezetalakítási koncepciójában van.

Az alapegységek sejtszerű rendszere és azok homogén tartószerkezeti térhálóba szervezése jó elképzelés, a fokozatos kiépítés és a változatos beépítés lehetőségét ígérik. A pályamű azonban az ilyen térbeli rendszer megtervezésére nem vállalkozott, arra csak utal. Az 1 : 50-es tervlapon elkezdett tervezés is kiindulási problémákkal terhes, pl. a 2,7 × 2,7 m méretű szerkezeti háló bútorozási nehézségeket okoz. Alaprajzi egységeinek alakítása ötletszerű és belső téralakításai hibásak.

A tartószerkezeti rendszer a tervlapon látható vázlatossága miatt nem ítélhető meg.

A sík és lejtős terepre tett beépítési megoldásai funkcionálisan jók, épített környezeti képük vonzó, a természettel harmonikus, hangulatos és kvalitásos üdülőkörnyezetet biztosít. Hátránya a pályaműnek, hogy egyes értékeit inkább sejteti, mint bizonyítja.

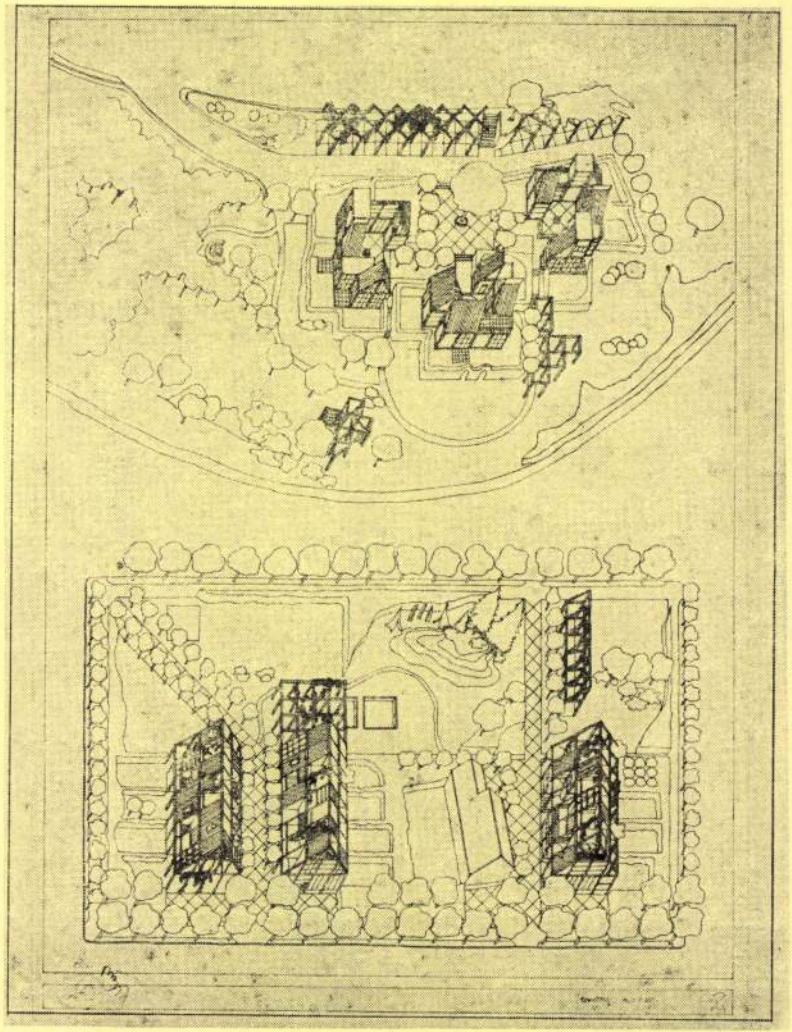

Ébert Ágostonné

grafikus

Dr Reischl Aurél „Lakóépületek tervezése" című könyvéhez készített illusztrációkat Ébert Ágostonné és Mékes Balázs készítette.

—: Kulturalis tükör

Tükör, 1974. jan. 29 - 12 oldal

ÉBERT ÁGOSTONNÉ

„Budapesti magánerőből megvalósuló egyedi és telepszerű többszintes lakóházak" tervpályázata 1978

Magyar Építőművészet 1978/4

I. díjban részesített 9. bírálati sorszámú pályamű

Szerzői: Ébert Ágostonné
Ébert Ágoston építészek
Pálffy György munkatárs

„A pályamű a telepszerű és egyedi többszintes lakóházépítés keretei között széles igényskála kielégítésére ad reális javaslatokat, változatos, sok épület és lakásvariánst felsorakoztató, elméletileg is megalapozott rendszerével.

A sorolható, illetve szabadon álló épületeket azonos szerkesztési elvek mellett két-, három-, és négyfogatú elemekből tervezik a tervezők. A közlekedőmagok egyaránt alkalmasak a két-, három-, négyfogatú épületek kialakítására és a különböző nagyságú lakások felfűzésére.

A többlakásos, sorolható épületmegoldások mellett sorházat is alkalmaznak. Az épületek különböző szekcióformákból (közbülső, vég- és sarokszekciók) állítják össze.

A lakásalaprajzok funkcionális szervezési rendje korszerű, igényes; azonos elvek betartásával oldják meg a különböző nagyságú, illetve férőhelyszámú lakások kialakítását.

Az épületek formai megjelenése, tömeg- és homlokzatképzése kulturált. Lapos- és magastetős épületvariációk kidolgozásával alternatív alkalmazási lehetőségeivel jól alkalmazkodnak a kiírásban szereplő konkrét környezethez.

A pályamű átlátási, benapozási, tájolási problémáktól mentes.

Az épület járulékos helyiségei, közösségi, szeméttároló, garázs, raktár stb. funkcionálisan jók, az érvényes rendeleteket maradéktalanul kielégítik.

A blokkos épületek szerkezeti sémáját több fesztávolság egyidejű alkalmazásával oldják meg. Néhány alaprajzi variációnál túlzott áthidalásokat alkalmaznak. Szinteltolásos, többszintes lakásjavaslatok fejlesztett, hagyományos technológiával kivitelezhetők és ezek szerkezeti alapegységei is rendszerbe illeszkedők.

Mind a lejtős, mind a sík területre adott beépítési javaslatok alaposan átgondoltak.

Az utcaképi, együttes városképi összhatás kedvező. A jól alkalmazott építményválaszték — a beépítési terven is igazoltan — lehetővé teszi a személyi tulajdonú lakásépítési igények differenciált kielégítését."

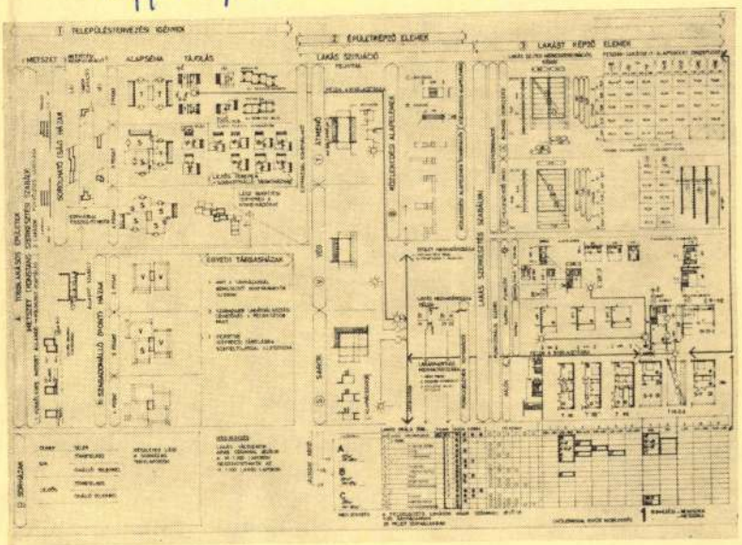

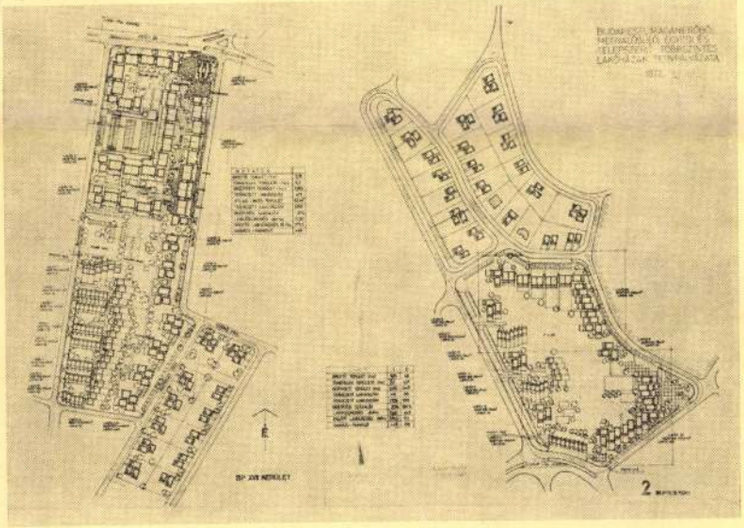

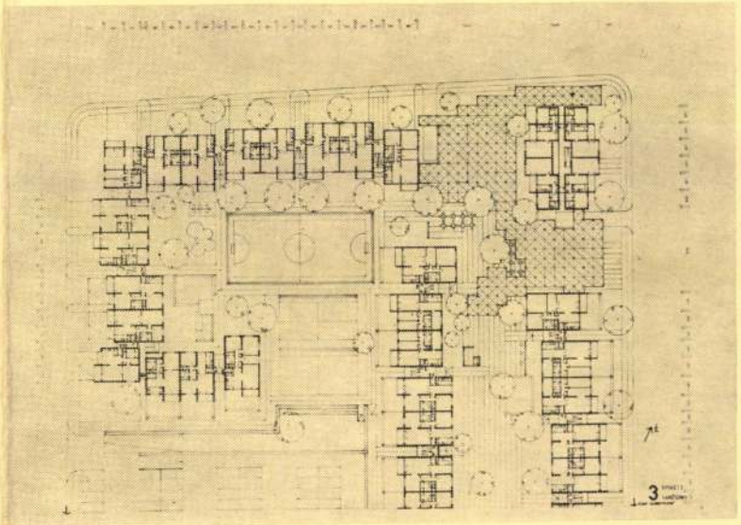

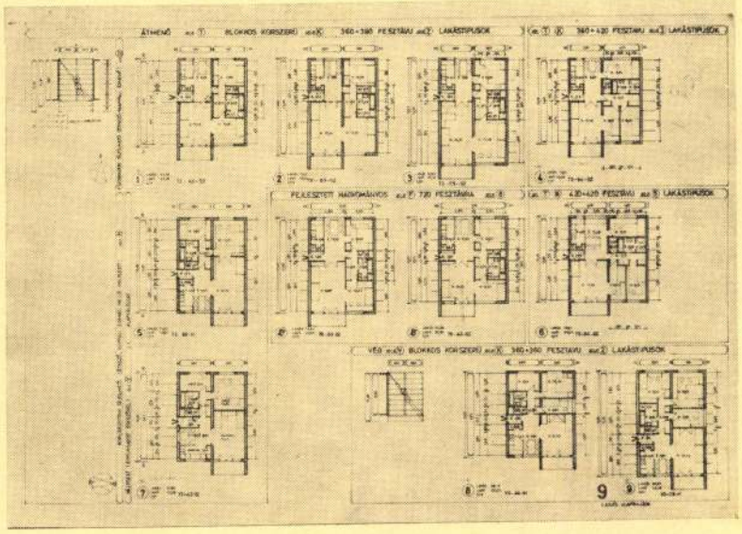

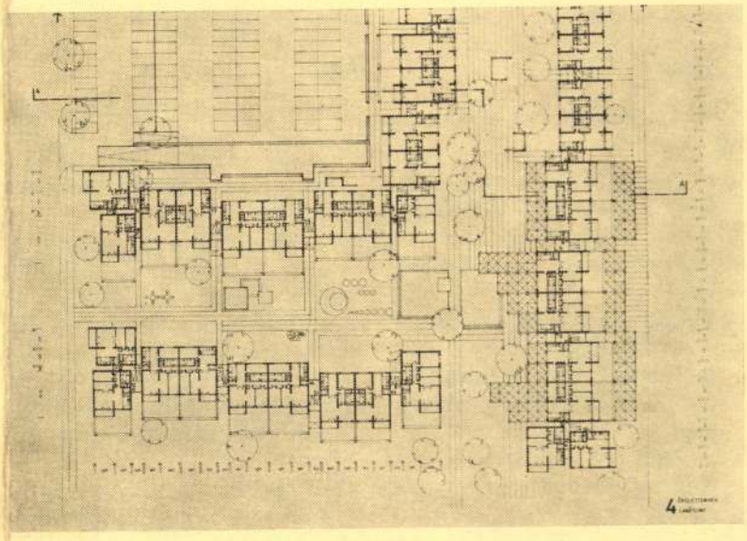

mazásával a különböző fogatszámú szervezést megoldja,
— a fogadószintek alternatív kialakításával követi a telepítési formák, a terep és a kiegészítő funkciók változó igényeit korszerű, de nem öncélú homlokzat- és tömegképzéssel, a kapcsolási variációk nagy számával (sarok- és tervezett végszekció) elégítette ki a kiírásban megfogalmazott igényeket (pl. 9 sz. pályamű).

Szerkezet

A pályázatok többségénél a szerkezeti rendszerek, az alkalmazott fesztávméretek összhangban vannak az alaprajzok szervezésével. Nem minden pályázó tudta azonban következetesen érvényesíteni a különböző építési technológiák (blokkos és hagyományos) eltérő szerkesztési követelményeit, kihasználni lehetőségeit.

Szerkezeti szempontból azok a pályaművek voltak kedvezően értékelhetők, amelyek épületfajtánként kevés számú fesztávmérettel oldották meg az épületek kialakítását.

A pályázók zöménél a teherhordó szerkezetek egységesítésén túlmenően az egyéb szerkezetek (szerelőaknák, vizesblokk, szerelhető belső és külső térelhatároló falak stb.) kialakításánál is érvényesül a korszerű egységes szerkesztésre való törekvés.

A választott szerkezetek és anyagok épületfenntartási szempontból általában kedvezőek.

Telepítés

A pályázatok bírálati szempontjai:

— a szomszédos, tömeges lakásépítési területtel összefüggő területfelhasználási, zöldterületi, gyalogosrendszer kialakítása,
— a Pesti úttól északra elterülő közintézményközponttal, illetve a terület déli részén kialakított osztott telkes övezettel kapcsolat kialakítása,
— az épületek kiszolgálását biztosító gépkocsi- és szervizutak kialakítása,
— a szemétszállítás, az álló gépjárművek elhelyezésének és a gazdaságos közművesítés lehetőségeinek biztosítása,
— a magánerős telepszerű többszintes telepítés újszerű városrendezési lehetőségeinek feltárása.

Az előbb felsorolt szempontokon túlmenően

— a terephez való alkalmazkodás,
— az épületek a terep karakterét kiemelő telepítése,

mindkét terület egyedi telkein:

— a BVSZ követelményeinek kielégítése,
— a lejtős és sík terepre javasolt különböző épülettípusok alkalmazási lehetőségei.

A bíráló bizottság a pályaműveket elbírálva arra a megállapításra jutott, hogy a településtervezési kívánalmaknak, azok összetett és bonyolult volta miatt, viszonylag kevés pályamű tett eleget.

A településtervezési szempontokat majdnem maradéktalanul érvényesítette a 9 sz. pályamű; kedvező, de nem teljes értékű megoldásokat javasoltak a 17 és a 18 sz. pályaművek; részleteiben pozitívan értékelhetőek a 3, 10, 12, 13, 22 és 23 sz. pályaművek.

Összességében megállapítható, hogy a főváros lakásépítési tervében jelentős nagyságrendet képviselő magánerőből megvalósuló többszintes lakóházépítés ajánlott terveinek kialakítását megalapozó pályázat eredményes volt, ezért a bíráló bizottság indítványozta, hogy

— az ÉVM a tervpályázat tervanyagát — a pályázók bevonásával — dolgoztassa fel ajánlott tervekké, országos, általános felhasználás céljára;
— a tervpályázat legsikeresebb épületváltozatai egységes beépítési koncepció alapján — az ÉVM magánlakásépítés fejlesztése Célprogram Bizottsága közreműködésével — mintatelepek formájában kerüljenek mielőbb felépítésre és bemutatásra;
— az illetékes szervek keressenek módot arra, hogy a tervpályázat felhasználható eredményeiről — a szakmai közvélemény informálása mellett — a lakosságot is mind szélesebb körben tájékoztassák.

A bíráló bizottság a részletes bírálat, valamint az összefoglaló értékelés alapján az alábbi döntést hozza:

I. díjban részesített 9-es sorszámú pályamű szerzői:
Ébert Ágostonné
Ébert Ágoston építészek
Pálffy György munkatárs

II. díjban részesített 3-as sorszámú pályamű szerzői:
Korényi András
Koris János építészek
Torma Sarolta kerttervező

II. díjban részesített 23-as sorszámú pályamű szerzője:
Patonai Dénes

III. díjban részesített 1. sorszámú pályamű szerzői:
Draskóczi András
Mátéffy Anna
Seyfried Hedvig tervezők
Szathmáry Andrea
Seyfried Gusztáv munkatársak
Matolay Theodora műszaki rajzoló

III. díjban részesített 13-as sorszámú pályamű szerzője:
Ladányi Judit

III. díjban részesített 10-es sorszámú pályamű szerzői:
Zsilinszky Gyula
Szücs István

Megvételben rangsorolás nélkül részesített 5-ös sorszámú pályamű szerzői:
Földvári Éva
Kévés György építészek
Telkes Tiborné munkatárs

Megvételben rangsorolás nélkül részesített 12-es sorszámú pályamű szerzői:
Szamosi György
Szamosi Zsuzsa építészek
Fiala István városépítész

Megvételben rangsorolás nélkül részesített 22-es sorszámú pályamű szerzői:
T. Nagy Sarolta
Trummer Imre

Miklós Balázs

EBERT Irma M.D.K.

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya..... Bp. 1954. 33[illegible] l.

Ébert József

bécsi akad. festő 1879-ben arc-répetet festett itt Plóhn Illés fényrépén a Hód-mező-vásárhely c. hetilapban hirdetést rögöl, melben tudatja, h. É. J. festmenyei nála látnatók stb. stb. Szám helyen városi nevezetesseg arc répét rémité el V.-en.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művelnélet, Bp. 1957.

33 l.

Ébert József MDK

bécsi akadémiai festő

1879-ben Vásárhelyen járt és arcképeket festett.
Darvassy István és neje, SzilágyiLidia, /SCH
Schachner Ernő és Iváncsics Szidonia arcképe.
Schachner Ide 15 éves kori képe.

Kiss L.: Vás.müv. 33.o.

EBERT, Philipp, pozsonyi asztalossegéd

Ph.E.,Tischlergesell,

† 22 éves korában, Pozsony,
1827 ápr.27. 1827, 594 l.

Pr.Z.

HUMET KFT. KÖZLEMÉNYE

A HUMET
Kutató Fejlesztő Kft.
(1121 Budapest,
Agáncs u. 10.,
adószám: 10801558-2-43)
taggyűlésének
1997. november 25-i
határozata értelmében
elrendeli a társaság jogutód
nélküli megszűnését.
Ezúton felhívja a hitelezők
figyelmét, hogy
a közzétételtől számított
30 napon belül érvénye-
síthetik jogos követeléseiket
a végelszámolónál
(Kósa és Társa Bt.,
1121 Budapest,
Konkoly Thege u. 29-33.)

A KEMPELEN FARKAS
KÖZÉPISKOLA
ÉS KOLLÉGIUM

november 22-én,
november 29-én

NYÍLT NAPOT,

valamint december 6-án
és december 13-án
9.00–13.00 óráig

NYÍLT NAPOT
ÉS PRÓBAMÉRÉSEKET

tart,

amelyre szeretettel várja
a diákokat és szülőket.

Komárom,
Frigyes tér 2–3.
(volt laktanyában)
Telefon: 34/340-666

Kaindl
ÁRUHÁZ
RENDKÍVÜLI KARÁCSONYI AJÁNDÉKA

–25% engedmény
MINDEN TERMÉKRE!

Háztartási gépek, rozsdamentes edények, porcelán és üvegáruk, egyéb konyhai felszerelések, kávéfőző-porszívó-fritőz filterek, hajszárítók, vasalók, rádiók, órásrádiók, hifitornyok, rádiósmagnók, televíziók (37, 55, 63, 70 cm), videók, és még sok minden más.

Bp. V., Szent István tér 12.

Nyitva tartás:
hétfő–szombat 9–17-ig
vasárnap 9–15-ig

December 8–14-ig a Kaindl karácsonyi ajándéka minden termékből –25% engedmény!

A CSEMEGE **Julius Meinl** *üzleteiben*
december 1-jétől 24-éig engedményes
karácsonyi vásár várja Önöket.

	régi ár	új ár
Tartós tejek 2,8% 1 l	119,-	99,-
Rama margarin tégla, 500 g	185,-	160,-
Kristálycukor, 1 kg	109,-	105,-
J.M. Amaro Gold őrölt kávé, 250 g	329,-	279,-
Nesquik kakaó, 200 g	193,-	149,-
Alpia csokoládé 8 ízben, 100 g	133,-	95,-
Parasztkolbász, kg	839,-	689,-
Iglo panírozott halszeletek, 300 g	418,-	275,-
Csemege uborka 6-9 cm, 720 ml	155,-	129,-
Napoleon Le Brun brandy, 0,7 l	699,-	665,-
Cinzano		
Bianco, Rosso, Extra dry, 1 l	899,-	699,-
Arany Ászok sör, 0,5 l	75,-+ü	62,-+ü
Steffl sör, 0,5 l	95,-+ü	79,-+ü
Nozzi papírzsebkendő, 100 db	72,-	65,-
Perlux Sunfresh mosópor, 3,6 kg	1069,-	699,-

Áraink a készlet erejéig érvényesek.

Julius Meinl
MINDEN JÓT KÍNÁLUNK!

☎ 118-0505 és M&A Travel

Szilveszteri
AJÁNLATAI:

THAIFÖLD,
dec. 20. és jan. 10. között
12 és 15 napos utak, 3 és 4 csillagos szállodában, szilveszteri vacsorával **249 900 Ft-tól**

PÁRIZS, dec. 31.-jan. 5., 6 nap, gazdag programokkal **89 900 Ft**

DUBAI, dec. 30.-jan. 7., 4 csillagos szállodában, félpanzióval **219 000 Ft**

TENERIFE, dec. 20.-jan. 2., apartmanban **165 000 Ft**

SRÍ LANKA, 15 nap körutazás nyaralással félpanzióval, **284 900 Ft**

REPÜLŐJEGYEK: Fokváros, Miami, New York, Los Angeles, Delhi, Singapur, Honolulu.

Irány a ✉ 1056 Bp., Irányi u. 10.

Central European University Budapest Department of Economics is looking for Assistant Professors to teach on the two-year MA programme in Economics.

PhD required at hiring date, as is a demonstrated interest in the region (the postcommunist countries of Central and Eastern Europe and the former Soviet Union).

Applicants with knowledge of one of the languages of the region are preferred.

Full-time position with residence is Budapest is preferred.

In order to enhance network capacity of CEU and research collaboration with other universities of the region, we are, also open for joint appointments, in which the applicant keeps a post at his/her present institution and is further appointed at CEU for a minimum three-year period. In this instance the successful applicant would be required to spend part of the academic year in residence in Budapest.

Information about conditions and procedures can be obtained through the Human Resources Office.

Applications with CV, list of publications and name of two referees should be mailed to: Andrea Ezer at CEU Human Resources Office by January 15, 1998. Address: Budapest 1051 Nádor u. 9. Hungary

Central European University is an equal opportunity employer.

Magyar Nemzet 1997 dec. 8

Mindez annak kapcsán jut eszembe, hogy a mi lumpenburzsoáziánk egyik jeles osztaga mostanság kénytelen ismét közszemlére tenni az intellektuális és morális javait. Folytatódott ugyanis a héten *Tocsik* Márta és társai bűnpere a Fővárosi Bíróságon. Emlékeztetőül, a 804 millió forintos sikerdíjjal jutalmazott jogásznőt és *Liszkai* Pétert, az ÁPV Rt. volt vezető jogtanácsosát különösen nagy kárt okozó csalás bűntettével, valamint magánokirat-hamisítás vétségével vádolja a Fővárosi Főügyészség. *Szokai* Imre, *Lascsik* Attila, *Bessenyei* Zoltán és *Spanyol* József, az ÁPV Rt. igazgatóságának volt tagjai ellen különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hanyag kezelés vétsége a vád.

mondja, *te a figyelmemet*".

A vezető jogtanácsos érdemi ellenőrzés nélkül igazolta a Tocsik által vállalt munka elvégzését. És a száztizennégy ellenőrizetlen számla alapján huszonnégy óra alatt kifizették a hölgynek a 355 milliót. Hogy miért sürgették a pénzügyeseket ekkora összeg ilyen gyors átutalására, az most sem derült ki. A tény mindenesetre már annak idején szemet szúrt a belső ellenőrzésnek, és vizsgálatot kezdeményeztek az ügyben. Ám ezt a vizsgálatot Lascsik Attila vezérigazgató leállította Szokai Imre elnök kérésére. Liszkai Péter teljes lelkinyugalommal adja elő magyarázatul, hogy azért javasolta főnökeinek a vizsgálat leállítását,

utóbbi viszont igen. Az előbbi már az ifjúsági mozgalom szocialisták irányította modernizációjának terméke. Harmonikusan egyesíti magában a *gazdasági haszonszerzés, a szórakoztatás és a politikai befolyásolás* szempontjait. A jövedelmező gazdasági vállalkozás, a „közszolgálati" televíziózás és az ifjúsági mozgalom jegyeit. Egyszerre szolgálja szocialista párti érdekcsoportok erősödésének, gyarapodásának gazdasági érdekét, az ifjúság fogyasztói idomításának, tömegfogyasztóvá nevelésének gazdasági és közvetett politikai érdekét, valamint a szocialista párt vonzáskörébe terelgetésének nyíltan politikai érdekét.

hálójába. Legyen csupán a korábbi xéniás tagok harmada használható kis aktivista. Az előbbiek szerint számolva ez akkor is plusz 110 ezer cédula. Összesen tehát 410 ezer. Ez nem semmi.

Ezért már jelentősebb költségvetési támogatást is érdemes lehet megígérni az új gyermekszövetségnek a választási győzelem esetére. És miért is ne lehetne egyesíteni a kétféle gyermekmozgalmi hagyományt. Azért, mert gazdaságilag önálló forrásokkal is rendelkezik, még nyugodtan kaphat költségvetési támogatást is majdan ez a gyermekszövetség.

Elvégre a gyermekek érdekéről van szó, ugyebár.

Elek István

Ébert Tibor anzikszai

Pozsony. A szó ízekkel keveredik és belehasít a múltba. Van annak már harmincöt éve. A Tánti konyharuhával óvatosan nyitotta ki a Nova-buta nevű elektromos sütő ajtaját, majd kihúzta a tepsit. Katonás rendben apró kiflik nevettek rám, és intettek, hajolj fölénk, érezd az illatunkat, de várj még, mielőtt bekapsz minket. Várj, amíg a Tánti porcukrot szór a hátunkra. Ez volt a pozsonyi kifli. Íze meghalt a Tántival.

Most meg itt ülök az Írószövetségben, bambán szürcsölöm a „bambit", és nézem, ahogy egyre telik a terem, és jönnek, jönnek, székek vándorolnak a levegőben, a csöndek, ha vannak, szusszanásnyiak, és már az előtérben is nyüzsög a sok kíváncsi. A fejek fölött glória, *Egy város glóriájában* derengenek eggyé, a kezek meg *Pozsonyi képeslapok* közt matatnak. *Ébert* Tibor anzikszai. Márairól és Szalatnai Rezsőről, Hummelről és Liszt Ferencről, Bartókról és Kodályról, az Albrecht családról és Bél Mátyásról üzen e lapokon, melyeken, mint a könyv borítóján, a pozsonyi vár tündököl, hol kékben, hol aranyban.

Major Ottó huppan mellém, fején baseballsapka, hozzá sportos a szerelés, arca csodálkozó: – Ennyi ember! – Bizony. Ennyi. Még többen is lehetnénk, ha ismernék ezt az anzikszosztót, ezt a 71 éves művészt, aki 1926-ban született Pozsonyban és 1945-ben jött Budapestre szerencsét próbálni, majd beiratkozott a Zeneakadémiára, és onnan kezdve harminc kemény éven át az Állami Hangversenyzenekar zenésze lett. Akár az udvaron is megrendezhettük volna ezt a fényes estét, ha tudja mindenki, ki ez az ősz, lovagszakállú ember, ez a költő, író és zenész, de persze nem az, aki a zenészek közt író és az írók közt zenész. Nem. Olyan író ő, akinek hivatása mellett foglalkozása is volt. Ugyanakkor foglalkozása is hivatássá magasztosodott. Művész, aki tudja, minden művészet mélyén a hajszálrepedésekből víz tör elő. A költészet karsztvize.

Pomogáts Béla beszél Pozsonyról. Megnyitja az estet. És a színész! *Barbinek* Péter úgy olvad a szövegbe, ahogy Adyéba Latinovits. Amikor ő szólal meg, leolvad a lapokról minden kék és minden arany, minden fekete. A levegőben Giorgione Viharjának hörgő, vastag fellege. Égő, reszkető, egymásba toluló ének.

A forróság ércből vasat olvaszt, ujjnyi tűzfolyók futnak az instrumentum felé. A kissé elhangolt zongorából dallamok emelkednek és préselik össze a levegőt. Majd újra mondatok szállnak. „Az a Széplak utcai ház, ahol születtem, olyan volt, mint a többi, körülöttünk egymásba kapaszkodó egy-két emeletes épület. Ráhajoltak a hajnal füstbóbitái..." A karsztvíz fölbugyog, csendesítve minden tűzfolyót. „Pozsony... Valamikor akkortájt kezdtem el írni. A dóm volt első témám: a Szent Márton-székesegyház. »Aranyozott hegyű királyi dárda, mint Szent Sebestyén, vérzett tőle az égbolt«..." Bazaltköveken lépdelve idéződik Szent István. „Tudtam, tudtuk, életformát adott, államot és szemléletet nyitott. Új országot épített szenvedéllyel és ösztönnel. A Kárpátok tövében, a Kapuban megtanultuk, hogy Róma legyünk és ne Bizánc!"

Akkor még nem tudhattuk, hogy pár héttel később az ismert irodalmi hetilapban egy rádiókritika kapcsán a fiatal recenzens nem tudja, hová is kell tennie Ébert Tibort. Mert még nem hallott róla? Ezt nem tudhatjuk meg, csak annyit, hogy nem igazán ismert, s hogy a műsor nem segített abban, hogy megismerjük. A könyvből maga az érintett válaszol: „Azt hiszem, Voltaire-nek igaza van, aki azt vallja, hogy az irodalmi élet nem mindig egyenlő az irodalommal. Van belső irodalmi élete az embernek, és ez a fontos. Ez kényszeríti vallomásra."

Ülök, „a pórusaimat látni", ahogy küszködnek a torlódó idővel, a megemésztendővel, a hegedűszólóval, amely most csendül föl váratlanul. A tűnődés belső csöndjében arra gondolok, vajon mégis, mitől lenne ismert az ember? Ha nem vesz részt az úgynevezett irodalmi életben és csak a belső életét éli? És hiába a párizsi, lyoni, grenoble-i színházi bemutatók, hiába az öt, franciára lefordított dráma, hangjátékok sora idehaza és a számos könyv. Ja, ha a kánon úgy ítél, hogy sorstársaiddal a süllyesztő szélére lépj... Mire fölocsúdok, üres a tér. Ébert Tibort látom, ahogy maga elé engedi feleségét. Tudom, ahogy hazaér, leül asztalához és küldeni kezdi újabb anzikszait, most már végleg – Budapestről.

Koppány Zsolt

hlot, februárban már késő lesz. A választások közelsége sodorja veszélybe a népszavazást. De bölcsen hallgatnak arról, hogy ki kérhet(ne) rendkívüli parlamenti ülést. Hogy erre a kormány mellett az államfő s a képviselők egyötöde, akár egyedül az ellenzék is jogosult. Nem sürgős az új népszavazási törvény megalkotása, holott a regula már december végén hatályát veszti. Néhány hete még azt hallottuk a parlamentben: az alkotmány visszaadta a referendum rangját. Ám most kinek jutna eszébe krokodilkönnyeket hullatni, hogy homokpadra futott az alkotmányozás? S élek a gyanúperrel: ha a taláros testület mai ülése erre nem hívná fel a figyelmet, a választások árnyékában sokaknak fel sem tűnne, hogy januártól a magyar jogállam egy fontos alkotmányos intézménnyel mégiscsak szegényebb lesz.

Bodnár Lajos

Magyar Nemzet

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Elnöke: **KRISTÓF ATTILA**

Tagjai: **DOBOS LÁSZLÓ, JANKOVICS MARCELL, KULCSÁR KÁLMÁN, MAKOVECZ IMRE, MARTONYI JÁNOS, MÁDL FERENC, POMOGÁTS BÉLA, SZÉLES GÁBOR**

Főszerkesztő: **TÓTH GÁBOR**

Főszerkesztő-helyettesek: **SZÉNYI GÁBOR, WINTERMANTEL ISTVÁN**

Szerkesztők: **BUZA PÉTER, FEHÉR BÉLA, KŐ ANDRÁS, MARAFKÓ LÁSZLÓ**

Rovatvezetők: **MESZLENY LÁSZLÓ** (belpolitika), **HORVÁTH L. ISTVÁN** (gazdaság), **LŐCSEI GABRIELLA** (kultúra), **PIETSCH LAJOS** (külpolitika), **KESERŰ ERNŐ** (levelezés), **FAGGYAS SÁNDOR** (publicisztika), **ÁRVAY SÁNDOR** (sport)

Művészeti vezető: **SZABÓ ATTILA**

Szerkesztőség: 1133 Budapest, Visegrádi utca 110–112.
Telefon: 344-2500, telefax: 344-3651
Postacím: 1554 Budapest, pf. 59.
Internet-cím: http://www.magyarnemzet.hu
E-mail: mnemzet@mail.magyarnemzet.hu

Kiadja a P & B Média Portfóliókezelő Rt., 1133 Budapest, Visegrádi u. 116.
Telefon: 344-2500, telefax: 129-1282
Felelős kiadó: **NÉMETH PÉTER** vezérigazgató
Lapigazgató: **VAS GÁBOR**

Hirdetésfelvétel: Postabank Press Rt. 1133 Budapest, Visegrádi u. 116. Telefon: 344-2500, telefax: 129-1240, 129-1461
Vezérigazgató: **RITTER TAMÁS.** Telefon: 465-8540
A hirdetések tartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget.

A terjesztést szervezi a P & B Média Rt. terjesztési igazgatósága.
Telefon: 465-8504, telefax: 149-1580
Igazgató: **CSORY GYÖRGY**
Marketingigazgató: **SÁRUS ERIKA.** Telefon: 465-8526, 465-8527

Terjeszti a Hírker Rt., a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Egyesülés és a regionális részvénytársaságok, valamint a Kiadói Lapterjesztő Kereskedelmi Kft. Előfizethető a hírlapkézbesítőknél, vidéken a postahivatalokban, Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, valamint a Hírlap-előfizetési Irodában (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.; levélcím: Helir, 1900 Budapest, Orczy tér 1., telefon: 303-3441, 303-3442, telefax: 303-3440), közvetlenül, postautalványon vagy átutalással a Postabank és Takarékpénztár Rt. 11991102-02102799 pénzforgalmi jelzőszámra.
Eladási ár hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken 42 forint, szerdán és szombaton 52 forint
Előfizetési díj egy évre 11 988 forint, fél évre 5994 forint, negyedévre 2997 forint, egy hónapra 999 forint.

Előfizetés külföldre: Batthyany Kultur-Press Kft., 1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6., telefon/fax: 0036 1 201-8891, mobiltelefon: 0036-20 524 -522
E-mail: batthyany@kultur-press.hu

Szedés a szerkesztőségben. Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: Lendvai Lászlóné vezérigazgató

HU ISSN 0133–185X HU ISSN 0237–3793

Éberweir Róbert, díszletterező

a Vígszínház elő-adásához a

díszleteket tervezte.

7.

Horas Enin: A 22-es csapdája a Vígszínházban

Nipszabadság, Bp. 1979. máj. 30

Éberwein Róbert, [ ]

a Vígszínház előadásónál közvetlenül kiadott

a dénlett erverésben

Fenesik F: Kard a szinpad közepén 2

Esti Hirlap, Bp. 1980. jan. 11.

Éberwein Róbert, dinlettenerő

a Vígnintóz előadásával a dinlettet kezdte

Barabás Tomás: A 22-es csapdája 2

Esti Hírlap, Bp. 1979. máj. 18

Éberwein Róbert díszlettervező

a Pesti kinház előadásának a

dinleteit krvezte.

Morvay István: Hárman vakvágányon 2

Esti Hírlap - Bp. 1980 máj. 3.

Éberwein Róbert, díszlettervező

a Vigszínház előadásának a díszleteit tervezte

Kristóf Károly: Szerelmet szerelemért 2.

Esti Hírlap, 8 p. 1980 márc. 1.

Éberwein Róbert, dínkttervező

Nádas Péter: Találkozás c. művéhez (Pesti Kinház) a szcenikát tervezte.

Varjas Endre: Pedig

13

Élet és Irodalom. Bp. 1985 máz. 1. XXIX/9

Éberwein Róbert, díszlettervező

JÁNOSHÁZI TIVADAR, BUDAPEST. „Az Élet és Irodalom január 24-i számában kritikát olvastam Dürrenmatt Vígszínházban bemutatott darabjáról, Az öreg hölgy látogatásáról. Az írás díszlettervezőként Éberwein Róbertet említi, holott a műsorfüzet és a plakát tanúsága szerint a díszletet **Éberwein Róbert és Gothár Péter** tervezte. Kíváncsi vagyok, melyik információ a helyes." A műsorfüzet és a plakát közleménye a helyes, a lapunkban megjelent hiányos információ valószínű oka az, hogy annak idején a Pesti Műsorban is a téves adat jelent meg. Az érintettek szíves elnézését kérjük.

– kerkeszti üzenetek

2

Élet és Irodalom Bp. 1986 jan. 7. XXX/6

Éberwein Róbert, díszlettervező

A Vígszínház Dürenmatt elő a dásához
a díszletet tervezte

Kottai Tomás: Valahol Közép-Európában 13

Élet és Irodalom Bp. 1986 jan 24 XXX/4

Eberwein Róbert, díszletterező

a Vígszínház Dürrenmatt előadásáról

a díszletekkel kezdte.

Studer Andrea: A hólap pedig visszatér 28.

Új Jübász. B p. 1986. febr. 2. XXIII/5

MDK

Eberwein József

Czakó E.: Iparművészeti kiáll. Aradon. Magyar Iparművészet 1905. 212.l.

Ebesfalvi kastély

Segesvár és Medgyes

Gőzt.

Kővári Erdépend.

232, 233. l.

11779.

ltan, fülkében állva, ~~[illegible]~~ és bal-
iolva. Koronát, palástot és ne-
ygyapjas rend jelvényét hordja,
ardot visel. Felirata a kép alatt:

Bohemiae

i 16·5 : 11 cm.

2

14

30.

Kª 1.

Eberfalvi Kastély

1.

Balogh Erdélyiren

14. l.

BUCHBINDER SIMON. Az olvasó.

Ebesfalvi Apafi-kastély

kepe repr.

Magyar Művelődéstört

III. 543 l.

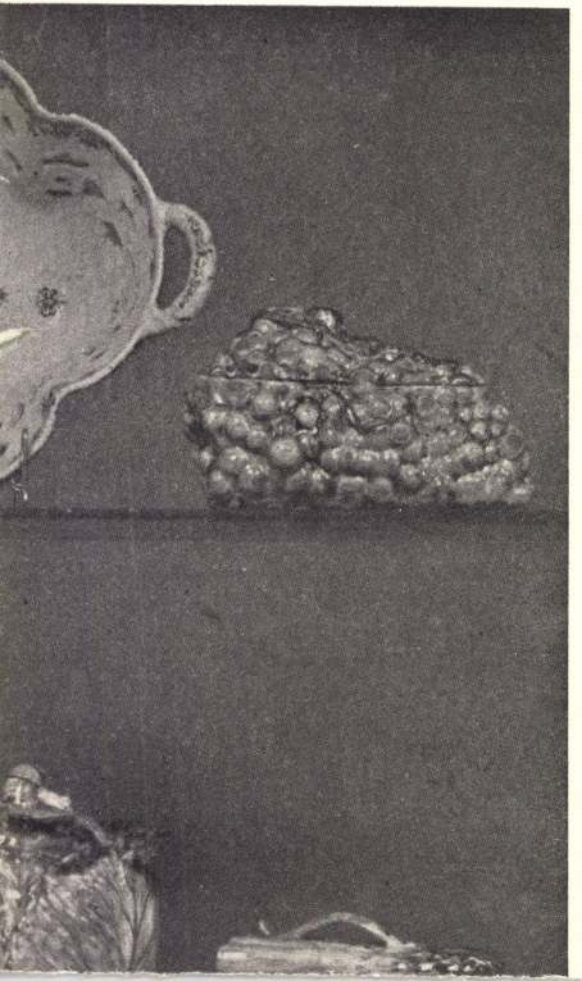

45. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, NOVEMBER 5.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

AZ EBESFALVI ÉS KERESDI KASTÉLY.

Erdély, melyet háromszáz évvel ezelőtt «*tündér-ország*»-nak nevezgettek, dicső multra és lélekemelő történelemre tekinthet vissza. A végzet forgandó sorssal, hirtelen jövő nagy változandósággal látogatta meg, főkép a XVI—XVII. évszázad folyamán; a «*tündér*» nevet is a tünékeny sorstól, nem a mesés tündérektől nyerte. És méltán. Mert míg a XVI. század végén az erdélyiek azzal dicsekedhettek, hogy addig úgy éltek, mint a nyulak a káposztás kertben; a XVII. század fordulópontján átszenvedték Mihály oláh vajda fejedelemgyilkoló betörését, majd Básta zsarnok uralmát, a pestist és éhhalált, a század derekán a török hadak dúló förgetegét, s a század végén megismerték a császári hadak alkotmány- és nemzettipró hatalmaskodását.

Erről a sok dicsőséggel s nem kevesebb keserűséggel teljes történetről szivrehatóan regélnek a históriák és emlékiratok, melyekben Erdély multja bővölködik; s halkan suttognak megtestesült emlékei: azok a várkastélyok, melyekkel a hegyek ormain, a folyók völgyeiben sűrűn találkozunk.

Erdély gazdag történelmi tárházából két ősi várkastélyt kivánunk itt bemutatni, melyek története visszanyúl a középkorba s lejő a legújabb korig, hirdetve a régi dicsőséget s élesztve a jövő reménységét.

Az Apaffyak ősi kastélya a régi *Ebesfalván* (most Erzsébetváros) az egyik, mely az utolsó tényleg uralkodott erdélyi fejedelmet adta a hazának s a gróf Bethlenek *keresdi* várkastélya a másik, a mely annyi sok jeles hazafit, hőst és tudóst nevelt Erdélynek s az egész magyar hazának.

Az Apaffy és a bethleni gróf Bethlen-család közös törzsből származott és ágazott el. A közös nemzetségnek oklevelekben emlegetett ősi neve a *Becse-Gergely*, egyike hazánk legnevezetesebb nemzetségeinek. Ivadékai (mint azt Karácsonyi János a magyar nemzetségekről szóló munkájában kimutatja) a XII. századtól kezdve napjainkig mindig az ország főurai közé tartoztak s szélesen kiterjedt birtokaik voltak Komáromtól Erdély keleti határáig. Ebből sar-

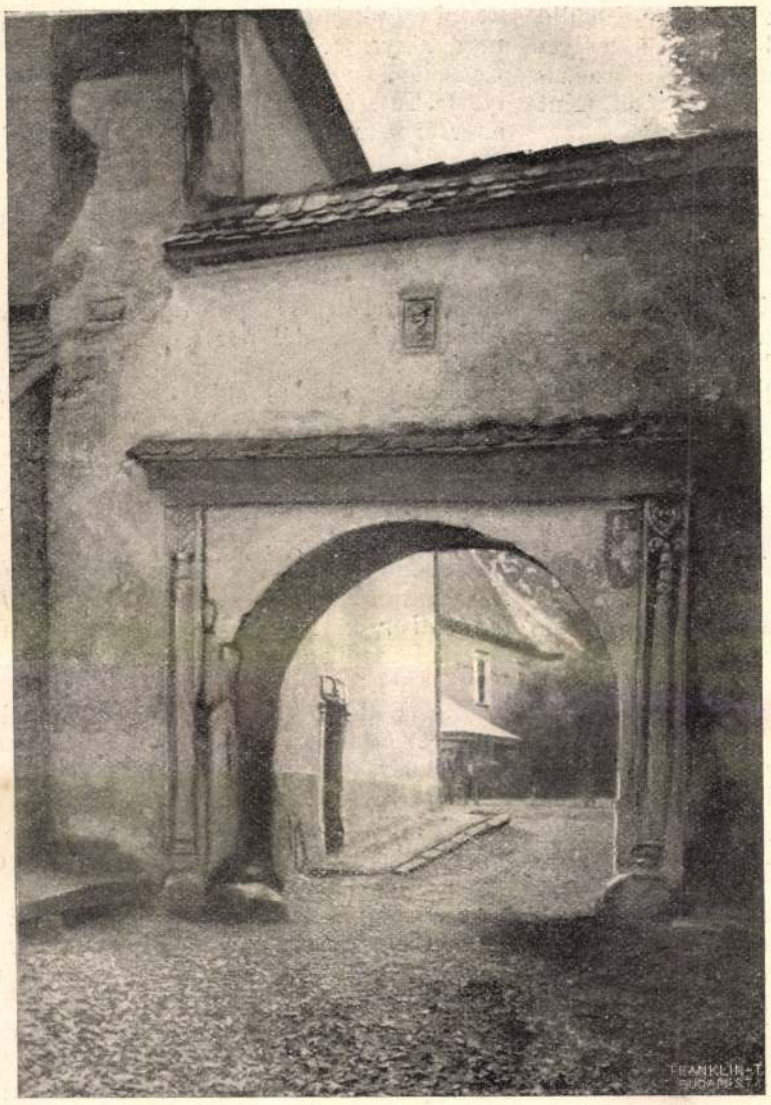

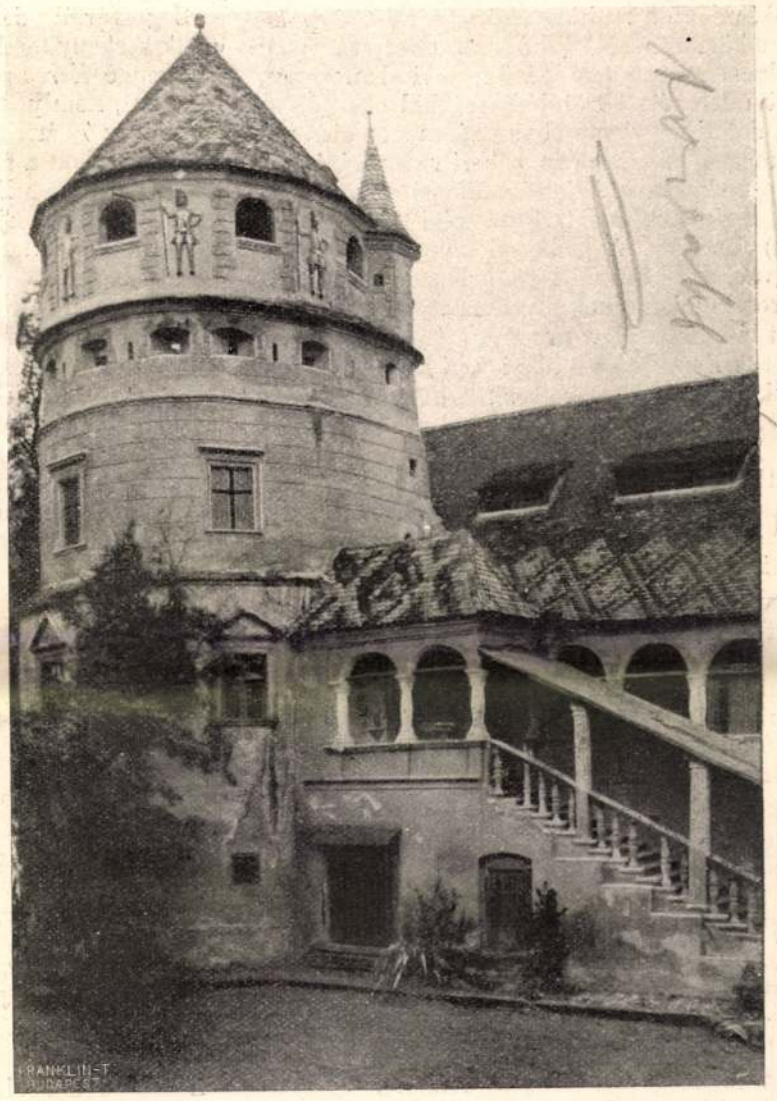

KÉPEK A KERESDI KASTÉLYBÓL. — Dr. Nielssen Konrád fényképei.

jadtak ki a bethleni Bethlen, az apanagyfalusi Apaffy, az Almakereky, Somkereky stb. családok. A Bethlen- és Apaffy-család elágazása a XIV. század végén történt. Történelmünk nyoma III. Béláig nyúlik vissza, kinek udvarmestere, vagy nevelője 1164-ben a görög császári udvarban ennek a nemzetségnek tagja volt.

Nagy érdemei voltak e nemzetségnek Erdély keleti részeinek benépesítésében és birtokaikon a szász és oláh nép közé ékelt magyarság megtartásában. A Nagy-Szamos mentén Naszód felé, Bethlentől keletre addig tartanak a magyar helynevek, a meddig hajdan a Bethlenek birtokai terjedtek. Valószinű, hogy a Segesvártól délnyugatra fekvő völgyeket is, a hol Keresd, Almakerek stb. feküsznek, a melyeket szászok vesznek körül, abban az időben kapta a nemzetség, a mikor még néptelenek voltak. A Becse-Gergely nemzetség védte meg e területet a szászságba olvadástól s már 1322-ben igazolták, hogy e birtokaik Fehérmegyéhez tartoznak.

A nemzetség elágazásával Keresd a Bethleneknek jutott, Almakerekről az Almakeréky család nevezte magát a XIV. században, de ez kihalván, később az Apaffyak birják Almakereket, melyet előnevükül is használtak a régebbi apanagyfalusi helyett s a XVI—XVII. században oda temetkeznek. Ott nyugszik a két Apaffy Mihály (I. és II.) fejedelem is. A családi sírbolt kápolnájában még néhány évvel ezelőtt ott díszlett Erdélynek talán legszebb márvány síremléke, (melylyel legfeljebb az Izabelláé és János Zsigmondé vetekedhetik a gyulafehérvári főtemplomban): *Apaffy György* (a fejedelem atyja) Küküllő vármegye főispánja (meghalt 1635-ben) és neje *Petki Borbála* síremléke, mely jelenleg a Nemzeti Múzeum kupolacsarnokában van felállítva.

Az Apaffyak főbirtoka a Nagy-Küküllő völgyében Segesvár és Meggyes között fekvő *Ebesfalva* (ma Erzsébetváros) volt, melyet a család már a XIV. század elején is (1305) birt. A most is fönnálló várkastélyt *Apaffy Gergely* Doboka vármegye főispánja, Martinuzzi (Fráter György) udvarmestere, majd János Zsigmond király és fejedelem tanácsosa és udvarmestere építtette 1552—1567-ben.

A várkastély hossznégyszög épület, mely homlokzatával a Nagy-Küküllő kies völgyére néz. Négy sarkán egy-egy hatalmas tömör bástyatorony emelkedett, melyből, sajnos, már csak a fél keleti szöglettorony áll, a délnyugatit nem régen rombolták le kegyeletlen kortársaink, midőn a régi kastélyt törvényszéki palotául s börtönül alakították át. Főbejárás most az Erzsébetváros felé néző éjszaki oldalon van, mert a déli rész börtönhelyiségekül használtatván, a déli nagykapu el van zárva s az alsó udvar magas kőfallal van bekerítve s a várárkok be vannak tömve. Az elzárt főkapú és környéke még leginkább megtartotta régi (renaissance stilű) formáját. A kapuoszlopok felett itt még megvannak a falba illesztett bozontos sörényű kőoroszlánok, minők a várkastélyban több helyütt láthatók, s igy, minthogy ilyen oroszlánszobrok Keresden s a többi régi Bethlen-kastélyokban is vannak, valószinű, hogy a nemzetség ezt használta régebben czímeralakúl. A kastély homlokfalán a párkány alatt még a régi (XVII. századi) falfestés is megvan, s az átalakított ablakok közt néhány még a régi XVI. századi kőrámát mutatja; úgy itt, mint főkép a keleti oldalfalon.

A várkastély belsejében, kapuközökben, ajtók felett több fölirat regél a várkastély régi építtetőiről. A legrégibb feliratos kő (eredetileg kapuhomlokkő) latin felirata azt hirdeti, hogy a várkastélyt apanagyfalusi *Appaffi* (igy!) *Gergely* Dobokamegye főispánja és Fráter György udvarmestere építtette 1552-ben.

Az udvarról a keleti részre vezető ajtó felett latin felirás hirdeti a kőbe vésett Apaffy czímer körül, hogy ezt a házat a hatalmas Úristen kegyelméből vitézlő apanagyfalusi *Apaffy Gergely*, a felséges fejedelem, II. János, Magyarország választott királya főudvarmestere és tanácsosa építtette saját költségén az üdvnek 1564. évében.

A lovagias várépítő nejének emlékét és czímerét is megörökíttette a délkeleti bástyaoromba illesztett kövön, ezzel a *magyar* fölirással:

ÉN APPAFFY GERGELY
AZ ÉN ATTJAMFIANAK GERENDY ERZSÉBETNEK
EMLÉKEZETIRE FARAGTATTAM KI
EO CIMERÉT E KEORE A. D. 1567.

E felirat alatt a Gerendy-czímer van kifaragva: álló oroszlán koronát tart, két oldalán E. G. betük. A czímer körül levél-koszorú. A kő most az Erdélyi Múzeumban látható. A várépítést folytatta *Apaffy Miklós*, Gergely fia. Egyik emeleti szoba (eredetileg talán várkápolna) ajtaja felett a szentirásból vett eme szavak olvashatók (latinul):

«*Példabeszédek 18. Erős torony az Úrnak neve, ahoz folyamodik az igaz és bátorságos lészen!*» *A. 1590.* (A czímerpaizsban N. A. = Nicolaus Apaffy.)

Országos hirnévre a XVII. század derekán tett szert az ősi Apaffy-várkastély, midőn a krimi tatárfogságból nem rég hazatért *Apaffy Mihályt* Ali basa török fővezér követsége kereste fel ebesfalvi csöndes otthonában s elvitette Maros-Vásárhelyre a török táborba, a hol fejedelemmé választatta (1661).

Az utolsó tényleges erdélyi fejedelem és neje Bornemisza Anna emlékét napjainkban már csak egyetlenegy látható emlék hirdette az ebesfalvi várkastélyon: egy vasból készült *szélzászló* a bástyatornyon, rajta áttört betükkel *A. M. B. A.* (Apaffy Mihály, Bornemisza Anna) *1684.* (Jelenleg szintén az Erdélyi Múzeumban van.)

E várkastélyból kisérték 1690-ben utolsó útjára az almakereki sírboltba Apaffyt, fia II. Apaffy Mihály itt élte mézes heteit nejével, gróf Bethlen Katával, kikben még egyszer és utoljára összeforrott a Becse-Gergely nemzetségéből kisarjadt Apaffy- és Bethlen-család.

A boldogság nem soká tartott: a névleges fejedelmet 1696-ban Bécsbe hurczolták s a bánatos kis feleség ebesfalvi kastélyából irogatja párja után kesergő leveleit, mígnem ők is megtértek őseik sírboltjába, Almakerékre.

Az Apaffyak után a kincstár örökölte Ebesfalvát, majd az Apaffy Mihály által letelepített örmények szabad királyivá lett városa: Erzsébetváros.

*

A *keresdi* kastély még régebbi multra tekinthet vissza, mint az *ebesfalvi*.

A Becse-Gergely nembeli I. Apor-nak három fia közül 1305-ben *Gergely* örökli Bethlent és Keresdet. Azóta *Keresd* a Bethleneké napjainkig.

Segesvártól délnyugatra a Nagy-Küküllő egyik keskeny mellékvölgyében fekszik, melyet a kerengő *Keres* pataka öntöz. Ettől származhat neve, nem pedig a *keresd meg* szótól, mint azt naiv szószármaztatók magyarázták.

Várkastélyát a falu feletti dombélen *Bethlen Márk* építtette a XV. században, mint azt egy felirat hirdeti. Éjszaknyugati háromszögletű bástyája is nyilván még középkori építés, a többiek újabbak.

A várkastély hossznégyszögépület, déli sarkain kerek bástyatornyokkal, melyek alatt a meredeken emelkedő domboldalon százados fákkal díszlő park terjed el a völgy alján futó Keres patakáig. A várkastély fala vadszőlővel van befuttatva, mely az ódon falaknak sajátságos vadregényes szint ad.

A vár kapuját mohossá barnult XVII. századbeli ódon kőoszlopok tartották; oldalt ledöntött pillérek között a *jus gladii* jelvényét mutogatják.

Belépve a vár udvarára, szemben a jobb szögleten egy XVI. századi kerek torony ragadja meg figyelmünket, melynek párkányzata alatt fegyveres vitézek alakja van köröskörül kifestve. A tetőzetnek szines cserépfedél ad ódon szinezetet. Ez alatt a torony alatt vezet fel az éjszaki régibb lakosztályhoz egy oszlopos fedett lépcső, melyhez a szobák előtt végig futó díszes oszlopos erkély csatlakozik; a XVII. századi építészetnek egyik ritka szép maradványa.

Ennek a szárnynak átépítőjét megmondja a kőrámás ajtó felett álló felirat, mely szerint ezt a régi épületet *Bethlen György*, ő felségeik (t. i. Izabella és János Zsigmond) tanácsosa, feleségével, *Nagykárolyi Clárával* megújíttatta 1559-ben.

A szobák a XVI. század müizlésének megfelelően díszes renaissance ékítményekkel, kőrámás ajtókkal és czímerekkel vannak ellátva.

Nevezetes régisége e résznek egy mennyezetoszlopos ágy, szép faragással s ezen felirással: *Clara Karoli 1578.*

A bástyatoronyban lévő szoba bejárata felett ez a kőbe vésett felirat olvasható: *Nulla in amicitia pestis major quam assentatio.* (A barátságnak nincs nagyobb ragálya, mint a hizelkedés).

A keresdi kastély legszebb épitészeti emléke: a kapu mellett álló várkápolna, mely félig-meddig a föld alá sülyed s most pinczének használják.

A hagyomány azt regéli róla, hogy a protestánsok üldöztetésük korában itt tartották titkos istentiszteletüket. De erre a vallásszabadság hazájában nem volt szükség és alkalom. Hogy kápolna volt, mutatja a kőből faragott ódon szószék s a kápolna-terem gyönyörü renaissance müépitészeti emlékei, a faragott kőoszlopok, párkányzatukon liliom virágfaragványokkal, a dongaalakú mennyezeten liliom-füzérekkel, köztük a család kigyós czímerével. Oly szép műalkotás ez, hogy az 1900. évi párisi kiállítás magyar pavillonjának erdélyi termét ez után mintáztattuk.

Innen indul ki a várkastély újabb része: az udvar déli oldalán végig futó hosszú épület, melynek két végén két kerek bástya nyúlik elő.

Ezt az épületszárnyat a falba illesztett kőtábla felirata szerint ugyancsak *Bethlen Elek* épittette 1683 ban.

A közbeeső nemzedékekről is megemlékezik egy-egy felirat. Igy *Bethlen Ferencz* és *Kemény Kata* nevét olvassuk a falu felé néző bástyaterraszon s faragott czímerük látható egy másik kövön. Ez a *Bethlen Ferencz* fehérmegyei főispán a két Rákóczi György fejedelem főudvarmestere volt, a ki hatszor járt Lengyelországban követségben. Első felesége, *Kamuthi Zsuzsánna* ott fekszik a várkastély mellett álló lutheránus templomban az oltár előtt, faragott sírkő alatt. Második felesége, *Kemény Kata* a Kemény János fejedelem nővére volt. Erről az a szájhagyomány, hogy a közeli nagyszőlősi csatatéren (1662-ben) elesett fejedelem holttestét ő kerestette fel és vitette a keresdi sírboltba.

Bethlen Ferencz és Kemény Kata fia volt a hires történetiró, *Bethlen Farkas*, kinek és feleségének, gilentintzi *Ostrosith Borbálának* emlékét szintén hirdeti egy czímereskő, felirattal.

Bethlen Farkas, hogy nagyszabású történelmi művét (mely később hat kötetben jelent meg) kinyomathassa, nyomdát akart állittatni Keresden, de ebben halála (1679) megakadályozta. Testvére, a várrestauráló *Bethlen Elek* e tervét nem hagyta dugába dőlni: 1683-ban a nyomdát felállíttatta és a nagy munka nyomtatását elkezdette. Thököly 1690-iki betörése vetett véget e nyomda működésének, melynek nyomát több könyv őrizte meg.

Országraszóló nagy csaták emléke nem füződik e vadregényes szép lovagvárhoz, mely a fő közlekedési utaktól felreeső helyen szerényen huzódik meg a hegyek szorosában; de a Bethlen-család története elválaszthatatlanúl össze van forrva e remek várkastélylyal. A Bethlen-család pedig Erdélynek mondhatni a legrégibb idő óta szereplő s legkiterjedettebb családja lévén, Keresd története sem lényegtelen része Erdély történetének.

A család ottani sírboltjában épen 100 (száz) Bethlen van eltemetve, utolsó lakója, gróf *Bethlen Gábor*, az EMKE boldog emlékű elnöke, épen a századik s ezzel meg is telt a sírbolt teljesen.

Gróf Bethlen Gábor méltó utóda volt az ősöknek. Középkori jellegű, büszke oligarcha, de hazájáért, nemzetéért élni-halni tudó. A nagyküküllőmegyei szászok sokat tudnának erről beszélni főispánsága idejéből. *Hivatalosan* nem tudott németül, de a magánéletben a szászok is nagyrabecsülték.

1879-ben, midőn a Magyar Történelmi Társulat erdélyi kirándulása alkalmával vagy százan voltunk Keresden vendégei, míg az urak fent a várkastélyban lakmároztak, a vár udvarán népünnepélyen, czigányzene mellett mulatott a falu népe: magyar, szász és oláh vegyesen. A pohárköszöntők után mozsarak durrogtak, a lakoma után az úri nép is lement az udvarra s méltóságos és nagyságos urak együtt

mulattak a várkastély egykori jobbágyai ivadékaival.

Tavaly őszszel dr. Nielsen Konrád krisztiániai egyetemi tanár barátommal körutazást tévén Erdélyben, nem mulaszthattuk el megnézni Keresdet sem, hol gróf Bethlen Bálint vendégszeretete s a mult idők kőbe vésett történelmi emlékeinek látása feledhetetlen emlékű napot szerzett nekünk. A mindig kedélyes új várúr (kinek fia, *Gábor* örökölte keresztatyjától Keresdet) egyre zsémbelt ugyan: «hogy lehet ide csak egy napra jönni?», de nekünk ez a rövid egy nap is igen kedves emlékű volt, melyről Nielsen szép fényképfölvételei is tanúskodnak.

Új idők és áramlatok olykor vadonat új eszméket vetnek felszinre; de reméljük, hogy soha sem lesz hazánkban olyan «náj módi,» mely a multak történetét s ezek emlékeit megbecsülni ne akarja.

Kolozsvárt, 1905 október 17.

Szádeczky Lajos.

HALOTTAK ESTÉJÉN.

Az elhagyott, kopár sirok felett,
Hol máskor nyugalom és béke van.
Imádkozik ma sok boldogtalan
Azok poráért, kiket szeretett.

Amott egy agg imába mélyedett,
Ott más virágot ültet hangtalan.
Itt egy anya zokog, mind hasztalan,
Nem költi fel az alvó gyermeket.

Mi szép a kegyeletnek éjszakája
— A koszorúk, virág és fény között —
Azért, ki élt s már messze költözött.

De már pihen. Mért hát a könnyek árja?!
Avagy talán ki térdel odakint
Csupán önönmagát siratja mind?

Justh Béla.

TENGEREN.

A szűk, meleg hajó-kabinban
Pihegve alszol, édesem,
Hajónk sirályként száll lebegve
A mérhetetlen tengeren.

Akár egy bölcső: függő ágyad,
Hullám ringatja csöndesen,
Örvénylő mélység zúg alatta,
S a mit rejt: kincsem, mindenem!

Imádkozom . . . s nyugalmat ád, ím!
Hitem, mely őrzi álmodat,
Aludj csak! véd a Stella Maris,
S őrtársul engem elfogad!

Erdélyi Zoltán.

REJTELMEK.

Ragyog a tó, bearanyozza
A nap sugára tükörét
S az egész, tarka nyári pompa
Vakítva árad rajta szét.

Ki sejtené, hogy sirok éje
Borong mélyében mindenütt,
Hogy ez örökös vak sötétbe
Egy szál sugár se hint derüt?

De tél jöttén, ha játszi habja
Fagyos jégkéreggé mered,
Átlátszó leple megmutatja
E szunnyadó rejtelmeket . . .

Hány vidám arcz ragyogja vissza
Az élet tünde gyönyörét,
Míg a szivet gyászéj borítja,
Hajnaltalan, öröksötét!

S nem tudja senki, ily mosolyba
Hány elfojtott kín rejtezik,
Mit a kebel zárt mélye lopva
Hord hosszú, hosszú évekig;

Míg végre jő a percz, a melyben
Halál fuvalma járja át
S az arczra irja leplezetlen'
Egész eltitkolt bánatát.

Szabados Ede.

A RÚT LEÁNY.

(Sully Prudhomme).

A szerelemre, nő, átkot szórsz káromolva,
Ha egy-egy lázadó, nemed fitymálva, bánt.
Ó, mennyivel nagyobb sértést tűr el titokba,
Az ifjú lány, kitől a természet mogorva
Kedvében megvoná fényét s jogát: a bájt!

Szerelem nem ragyog, mely rátekint, a szemben,
Anyját elhagyhatná a rút veszély nekül;
Nem látja senki meg, csak úgy elvétve, s ebben
Vágyat sosem gerjeszt, hiszen oly kellemetlen,
Nem is kisérgetik, hadd járjon egyedül!

Az ifjak léhák mind, szilajak, csapodárok.
Mit ér s mire való a rút leány nekik?
Nyomában szüntelen az élcz hada, az álnok
S ha vendégül látják itt-ott családi bálok,
Tánczolni: ösztökélt diákok czipelik.

Megtudja: nincs kora, bár ifjú még szegényke.
Szépek testvéreként őt is vágy hatja át;
De szive arczában lel mindig ellenére
S egyéb bókkal nem is járulhatván elébe,
Jó lelkű agg urak dicsérik szép haját.

Mióta egy szépség sinylődő rabja lettem,
Érzem: feledtetnéd velem e bánatot,
Te, ki szeretni tudsz, örökre szeretetlen'
Ki lélek vagy csupán, mely sohase kegyetlen:
Szeretni tégedet oly ifjú mért vagyok?!

Francziából: *Szabados Ede.*

KORÁNYI FRIGYES JUBILÁRIS ELŐADÁSAI.

Markusovszky Lajosnak, a hazai egészségügy egyik úttörőjének emlékére az orvosi kar előkelőségei néhány év előtt alapítványt tettek, a melynek kamatai terhére évenként egy-egy orvostanár sorozatos összefoglaló előadást tartson az orvosi tudomány s a vele kapcsolatban levő más tudományok köréből. Eddigelé a mult években *Klug* Lipót tartott ily előadást az élettan, *Thán* Károly pedig a vegytan köréből. Az idei Markusovszky-féle jubiláris előadások megtartására *Korányi* Frigyes, a belgyógyászat kitünő tanára vállalkozott. Ez előadások, melyeknek hallgatósága nagyobbára orvosokból s természettudósokból kerül ki, jelentékeny mozzanatai tudományos életünknek máskor is s Korányi személye, orvosi és tudós hirneve még fokozottabb jelentőséget ad nekik. Négy évtizedes tanári és tudományos munkásságával a magyar orvosi kar egyik szellemi vezére lett, tekintélye a magyar határokon túl is elterjedt s így érthető az a figyelem, mely most tiz előadásra tervezett előadás-cziklusa felé fordult. Tárgyát szaktudománya, a belgyógyászat köréből vette s első előadásán azokról az alapelvekről beszélt, melyek az újkori belgyógyászat fejlődésének irányt szabnak. A hallgatóság körében az orvosi tudomány számos kitünősége volt jelen úgy az első, mint az október 30-ikán tartott második előadáson, melynek tárgya a tifusz volt. Ez előadások hatása annyival is nagyobb, mert Korányi nemcsak a tárgynak beható ismerője, hanem kitünő előadó is. Kartársai és tanítványai ezt az alkalmat felhasználják arra, hogy lelkes ovácziókkal fejezzék ki tiszteletüket az ősz tudós iránt.

ÖT ÚJ EGYHÁZFŐ.

Emberemlékezet óta nem volt rá eset, hogy egyszerre annyi új püspököt nevezett volna ki a király, mint most október 27-ikén. Igaz is, hogy régóta húzódott a püspöki székek betöltése s ennek káros hatását élénken érezték nemcsak az egyes egyházmegyék, hanem az egész magyar római katholikus egyház. S hogy most ezen a hiányon segítettek, általános az öröm, annyival is inkább, mert az új püspökök személye osztatlan tiszteletnek örvend az egyházi körökben.

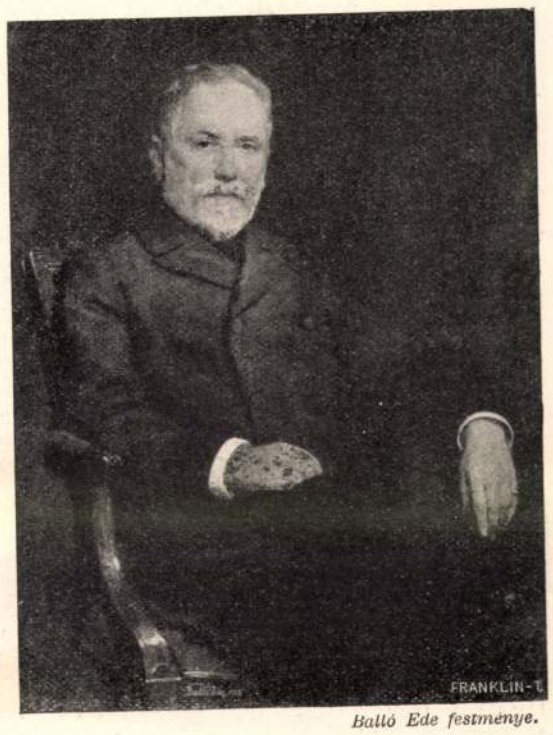

Balló Ede festménye.

KORÁNYI FRIGYES.

Városy Gyula, a kit kalocsai érsekké neveztek ki, régi ismerős új egyházmegyéjében. Ott töltötte egész papi pályáját különböző állásokban s tudományával, méltányosságával kiváló jó emléket hagyott maga után társai s alantasai körében, midőn kalocsai kanonokból székesfejérvári püspökké neveztetett ki. Az egyházmegyét még Haynald és Császka érsekek alatt kifejtett munkássága idejéből apróra ismeri, tetterős, hitbuzgó férfiú, életkora sem bénítja meg munkásságát, mert még nem töltötte be ötvenedik évét, — mindez elég ok arra, hogy sok reményt fűzzenek érseki működéséhez. Eleinte bizonyára sok baja lesz az érseki vagyon rendbehozásával, de egyénisége e tekintetben is biztosítékot nyújt a sikerre.

Prohászka Ottokár, Várossy Gyula utóda a székesfehérvári püspökségben, a magyar katholikusok egyik legnépszerűbb s legtudósabb szónoka. Modern szellemű pap, a ki egyaránt jártas a filozófiában s a természettudományokban s eddig nem egyszer lépett fel általános feltünést keltett módon egyházi reformeszmék mellett. Régebben a politikai mozgalmakban is játszott szerepet, mint a néppárti népgyülések nagy hatású szónoka, s képviselőjelölt is volt. Az esztergomi főegyházmegyéből került ki; mint theologiai tanár és lelki igazgató a primási székhelyen nagy arányú irodalmi működést folytatott s szerkesztője is volt a «Magyar Sion» czimű egyházi lapnak. Két év előtt nevezték ki budapesti egyetemi tanárnak s a fővárosban tartott egyházi beszédeit igen nagy közönség hallgatta. Tekintélye s népszerűsége különösen a fiatalabb papok között általános s e körökben nagy jövőt jósolnak a még csak 42 éves püspöknek.

Gróf Zichy Gyula, az új pécsi püspök, Rómából került haza püspöknek. Mint egész fiatal pap, 1901-ben jutott XIII. Leo pápa udvarába s mint szolgálattevő titkos kamarás benső bizalmasa volt a pápának. A Vatikánban lakott s sok jó szolgálatot tett a Rómában járó magyaroknak, a kiket szivesen ellátott tanácscsal, útbaigazítással, közbenjárásával pedig sokféle előnyöket eszközölt ki egyeseknek és zarándoklatoknak egyaránt. Ő különben a legfiatalabb püspök: 1871-ben született s öcscse gróf Zichy János országgyűlési képviselőnek.

Mayer Béla, szatmári püspök, ép úgy, mint egykor Városy Gyula, kalocsai kanonokból lett megyés püspök. Zomborban, 1838-ban született; titkára volt Haynald biboros érseknek s 1881-ben lett kalocsai kanonok. Császka érsek halála óta mint főkáptalani vikárius kormányozta a kalocsai egyházmegyét, a melynek főtanfelügyelője is. Jeles paedagogus hirében áll, e körből vett beszédei s értekezései, vala-

mint a kalocsai egyházmegyei iskolák ügyében kifejtett buzgósága szerezték meg e téren tekintélyét.

Balázs Lajosnak, az új rozsnyói püspöknek, nehéz gondja lesz egyházmegyéje anyagi ügyeivel, melyeket nemrég lemondott elődje ugyancsak összekuszált. Balázs a szegény váczi kanonoki stallumból emelkedett a szintén szegény rozsnyói püspökségbe; Schuster Konstantin váczi püspöknek titkára s irodaigazgatója volt s talán megtanulhatta volt főpásztora oldalán a gazdálkodást annyira, hogy a Rozsnyón rá váró bajokkal megbirkózhasson. Most ötven éves és eddigi működési köreiben mint jó szervező tehetség volt ismeretes.

VÁROSY GYULA KALOCSAI ÉRSEK.

AZ UTOLSÓ LOVAGI TORNA.

Irta Krúdy Gyula

Az unatkozó vidéki emberek sok mindent kitalálnak. Ha olykor haza megyek a szülőföldemre, csak hallgatom az ismerőseim mesélgetését, legendáit olyan eseményekről, dolgokról, a melyeket jobban ismertem, mint ők. Hiába, a fantázia még mindig ott van a homokon, a hol a délibáb játszik és ha a szél meghajlítja a pusztai jegenyéket, messziről úgy látszik, mintha óriások futnának keresztül a szemhatáron. A kis tanyákon és ócska udvarházakban hallani néha olyan vad történeteket, hogy megemészteni igazán nem tudná más, mint az a jó nyirségi gyomor. Itt nem kételkedik senki, itt mindenki hisz a másiknak. Ha a Gaálok előhozakodnak néha napján valami új mesével, új legendával, új bolondsággal, a melyet hosszú unalmas télen kigondoltak, a Zathureczkyek, Kunfalvyak, Birták, a kik épen a környéken laknak, jámboran bólintgatva hallgatják meg a Gaálok hazugságait. Sőt még segítenek is a terjesztésében, ha a városba vetődnek és pohár pálinkára a czukrászhoz betérnek.

— A Gaálok örököltek, nagy vagyont örököltek. Eddig még csak titkolják a selymák, de hamarosan kitudódik.

Az ilyenfajta titokzatos mondások mintha nem is a kis, szűk és füstös Corini-czukrászdában mondattak volna ki, hanem Isten szabad ege alatt negyvenezer ember előtt. Gyors paripákra ülnek a mondások és beszáguldják az egész vármegyét. Tabon már azt is tudják, hogy a Gaáloknak az egri érsek hagyományozott, míg Süvöltőn így beszélnek:

— A fiatal Gaál Gábor már tanulja is az amerikai mintagazdálkodást. Olyant rendez be az uj birtokon.

Mire a Gaálokhoz visszaérkezik az a kis meglódított kövecske, a melyiket valamelyik unalmában a csizmája orrával megmozdított, már kastély lett a kavicsból. Ők maguk csodálkoznak legjobban és ez a csodálkozás nincsen minden hit nélkül. Lassan maguk is hinni kezdik, hogy van valahol valami örökségük, — pedig ördögöt van.

Hálából-e vagy csupán a nagyotmondás iránti hajlandóságból nem sokára ezután Gaál Mátyás töröli meg agyagszínű bajuszát a Corini-czukrászdában és így szól az ott lebzselő városi urakhoz:

— Kutya mája! Ezek a Zathureczkyek burokban születtek. Mintha nem is a Habsburgokat illetné meg az a mondás, hogy a házasságban szerencséjök van, hanem a Zathureczkyeket. Nemsokára olyan mátkaságról hallunk, urak, hogy még álmában se jutna eszébe senkinek a vármegyében. Épen egyik Zathureczky fiuról van szó...

A Corini-czukrászda semmittevői egy darabig találgatják a dolgot, de Gaál nem szól, csak hamiskásan nevet vastag bajusza alatt.

— Majd kitudódik. Nem jó előre tudni a jövendőt, — mondja és visszamegy falujába.

Birta Sámuelről, a ki addig csak amolyan kis kurtanemes volt, a milyen nagyon sok ezer akadt, egyszer az tudódott ki, hogy a dédapja révén tulajdonképen franczia márki lehetne, ha akarna. Az a régi Birta a sors csodálatos körülményei folytán franczia földre vándorolt és a király barátja volt. Birta Sámuel vállat vont és kedvetlenül legyintett:

— Ugyan hagyjátok el. Még ez is valami? Igen, ha megtalálnák egyszer az utolsó Árpádházi királyt és az véletlenül egy Birta volna, az már volna valami. Ámbátor én nagyon azon se csodálkoznék.

De a legbolondabb esete valamennyi között mégis csak a Gaáloknak volt. Ha már bolondság kellett, ott voltak ők elsőnek. Nem igen vehette fel velük senki a harczot. Esztendőről-esztendőre új hazugságokat kitalálni és traktálni vele a világot; hóbortos álmokat álmodni; mindenféle kalandos régi okmányokat feltalálni: — ez a Gaálok dolga volt. Csupán a szerelemmel nem bibelődtek. Megházasodtak, mert a familiában mindig annyi sok szegény leány volt, hogy mindegyik Gaál akár három feleséget is elvehetett volna. A Gaál-lányoknak ugyis az volt a bajuk, hogy nagyon szépek voltak, de sokan férjhez nem mentek. Vagyis csak ritkán mentek férjhez . . . A szerelem Tab, Süvöltő és Geszteréd tájékán a Zathureczkyek tulajdona volt. A hogy régente a nagyurak monopolizálták a sót, úgy birtokolták itt a vármegye szélein a szerelmet a Zathureczkyek. Minden szép asszonynak, szép leánynak ők udvaroltak; minden valamirevaló gáláns kaland Zathureczkyvel történt; özvegyasszonyok vigasztalója, szép leányok tánczoktatója, örökös vőfély volt minden született Zathureczky. A mellett tökéletes lovagok voltak. Otthon zsiros ruhában és rongyos csizmában üldögéltek, nyáron még fehérben is szivesen jártak a falujukban, de ha szép asszony tűnt fel a látóhatáron, a Zathureczkyek nyomban leborotválták a szakállukat és első dolguk volt hátaslovat szerezni. Talán ha a fejüket kérte volna tőlük valami szép asz-

Goszleth fényképe.

GRÓF ZICHY GYULA PÉCSI PÜSPÖK.

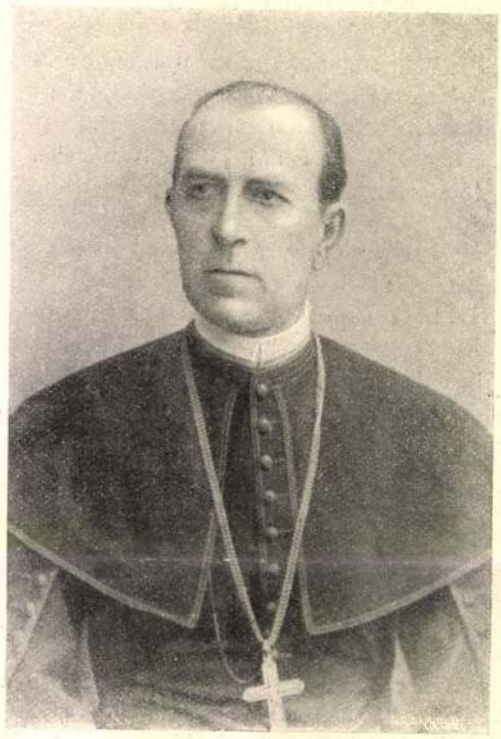

Csincsák Endre fényképe.

MAYER BÉLA SZATMÁRI PÜSPÖK.

Köller utódai fényképe.

PROHÁSZKA OTTOKÁR SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÖK.

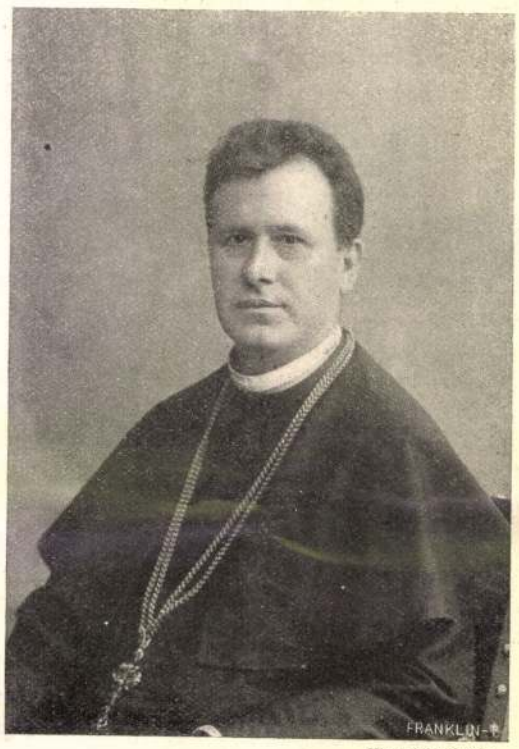

Uher fényképe.

BALÁZS LAJOS ROZSNYÓI PÜSPÖK.

45. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, NOVEMBER 5.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

AZ EBESFALVI ÉS KERESDI KASTÉLY.

Erdély, melyet háromszáz évvel ezelőtt «*tündér-ország*»-nak nevezgettek, dicső multra és lélekemelő történelemre tekinthet vissza. A végzet forgandó sorssal, hirtelen jövő nagy változandósággal látogatta meg, főkép a XVI—XVII. évszázad folyamán; a «*tündér*» nevet is a tünékeny sorstól, nem a mesés tündérektől nyerte. És méltán. Mert míg a XVI. század végén az erdélyiek azzal dicsekedhettek, hogy addig úgy éltek, mint a nyulak a káposztás kertben; a XVII. század fordulópontján átszenvedték Mihály oláh vajda fejedelemgyilkoló betörését, majd Básta zsarnok uralmát, a pestist és éhhalált, a század derekán a török hadak dúló förgetegét, s a század végén megismerték a császári hadak alkotmány- és nemzettipró hatalmaskodását.

Erről a sok dicsőséggel s nem kevesebb keserűséggel teljes történetről szivrehatóan regélnek a históriák és emlékiratok, melyekben Erdély multja bővölködik; s halkan suttognak megtestesült emlékei: azok a várkastélyok, melyekkel a hegyek ormain, a folyók völgyeiben sűrűn találkozunk.

Erdély gazdag történelmi tárházából két ősi várkastélyt kivánunk itt bemutatni, melyek története visszanyúl a középkorba s lejő a legújabb korig, hirdetve a régi dicsőséget s élesztve a jövő reménységét.

Az Apaffyak ősi kastélya a régi *Ebesfalván* (most Erzsébetváros) az egyik, mely az utolsó tényleg uralkodott erdélyi fejedelmet adta a hazának s a gróf Bethlenek *keresdi* várkastélya a másik, a mely annyi sok jeles hazafit, hőst és tudóst nevelt Erdélynek s az egész magyar hazának.

Az Apaffy és a bethleni gróf Bethlen-család közös törzsből származott és ágazott el. A közös nemzetségnek oklevelekben emlegetett ősi neve a *Becse-Gergely*, egyike hazánk legnevezetesebb nemzetségeinek. Ivadékai (mint azt Karácsonyi János a magyar nemzetségekről szóló munkájában kimutatja) a XII. századtól kezdve napjainkig mindig az ország főurai közé tartoztak s szélesen kiterjedt birtokaik voltak Komáromtól Erdély keleti határáig. Ebből sar-

KÉPEK A KERESDI KASTÉLYBÓL. — Dr. Nielssen Konrád fényképei.

jadtak ki a bethleni Bethlen, az apanagyfalusi Apaffy, az Almakereky, Somkereky stb. családok. A Bethlen- és Apaffy-család elágazása a XIV. század végén történt. Történelmünk nyoma III. Béláig nyúlik vissza, kinek udvarmestere, vagy nevelője 1164-ben a görög császári udvarban ennek a nemzetségnek tagja volt.

Nagy érdemei voltak e nemzetségnek Erdély keleti részeinek benépesítésében és birtokaikon a szász és oláh nép közé ékelt magyarság megtartásában. A Nagy-Szamos mentén Naszód felé, Bethlentől keletre addig tartanak a magyar helynevek, a meddig hajdan a Bethlenek birtokai terjedtek. Valószinű, hogy a Segesvártól délnyugatra fekvő völgyeket is, a hol Keresd, Almakerek stb. feküsznek, a melyeket szászok vesznek körül, abban az időben kapta a nemzetség, a mikor még néptelenek voltak. A Becse-Gergely nemzetség védte meg e területet a szászságba olvadástól s már 1322-ben igazolták, hogy e birtokaik Fehérmegyéhez tartoznak.

A nemzetség elágazásával Keresd a Bethleneknek jutott, Almakerekről az Almakeréky család nevezte magát a XIV. században, de ez kihalván, később az Apaffyak birják Almakereket, melyet előnevükül is használtak a régebbi apanagyfalusi helyett s a XVI—XVII. században oda temetkeznek. Ott nyugszik a két Apaffy Mihály (I. és II.) fejedelem is. A családi sírbolt kápolnájában még néhány évvel ezelőtt ott díszlett Erdélynek talán legszebb márvány síremléke, (melylyel legfeljebb az Izabelláé és János Zsigmondé vetekedhetik a gyulafehérvári főtemplomban): *Apaffy György* (a fejedelem atyja) Küküllő vármegye főispánja (meghalt 1635-ben) és neje *Petki Borbála* síremléke, mely jelenleg a Nemzeti Múzeum kupolacsarnokában van felállítva.

Az Apaffyak főbirtoka a Nagy-Küküllő völgyében Segesvár és Meggyes között fekvő *Ebesfalva* (ma Erzsébetváros) volt, melyet a család már a XIV. század elején is (1305) birt. A most is főnnálló várkastélyt *Apaffy Gergely* Doboka vármegye főispánja, Martinuzzi (Fráter György) udvarmestere, majd János Zsigmond király és fejedelem tanácsosa és udvarmestere építtette 1552—1567-ben.

A várkastély hossznégyszög épület, mely homlokzatával a Nagy-Küküllő kies völgyére néz. Négy sarkán egy-egy hatalmas tömör bástyatorony emelkedett, melyből, sajnos, már csak a fél keleti szöglettorony áll, a délnyugatit nem régen rombolták le kegyeletlen kortársaink, midőn a régi kastélyt törvényszéki palotául s börtönül alakították át. Főbejárás most az Erzsébetváros felé néző éjszaki oldalon van, mert a déli rész börtönhelyiségekül használtatván, a déli nagykapu el van zárva s az alsó udvar magas kőfallal van bekerítve s a várárkok be vannak tömve. Az elzárt főkapú és környéke még leginkább megtartotta régi (renaissance stilű) formáját. A kapuoszlopok felett itt még megvannak a falba illesztett bozontos sörényű kőoroszlánok, minők a várkastélyban több helyütt láthatók, s igy, minthogy ilyen oroszlánszobrok Keresden s a többi régi Bethlen-kastélyokban is vannak, valószinű, hogy a nemzetség ezt használta régebben czímeralakúl. A kastély homlokfalán a párkány alatt még a régi (XVII. századi) falfestés is megvan, s az átalakított ablakok közt néhány még a régi XVI. századi kőrámát mutatja; úgy itt, mint főkép a keleti oldalfalon.

A várkastély belsejében, kapuközökben, ajtók felett több fölirat regél a várkastély régi építtetőiről. A legrégibb feliratos kő (eredetileg kapuhomlokkő) latin felirata azt hirdeti, hogy a várkastélyt apanagyfalusi *Appaffi* (igy!) *Gergely* Dobokamegye főispánja és Fráter György udvarmestere építtette 1552-ben.

Az udvarról a keleti részre vezető ajtó felett latin felirás hirdeti a kőbe vésett Apaffy czímer körül, hogy ezt a házat a hatalmas Úristen kegyelméből vitézlő apanagyfalusi *Apaffy Gergely*, a felséges fejedelem, II. János, Magyarország választott királya főudvarmestere és tanácsosa építtette saját költségén az üdvnek 1564. évében.

A lovagias várépítő nejének emlékét és czímerét is megörökíttette a délkeleti bástyaoromba illesztett kövön, ezzel a *magyar* fölirással:

ÉN APPAFFY GERGELY
AZ ÉN ATTIAMFIANAK GERENDY ERZSÉBETNEK
EMLÉKEZETIRE FARAGTATTAM KI
EO CIMERÉT E KEORE A. D. 1567.

E felirat alatt a Gerendy-czímer van kifaragva: álló oroszlán koronát tart, két oldalán E. G. betűk. A czímer körül levél-koszorú. A kő most az Erdélyi Múzeumban látható. A várépítést folytatta *Apaffy Miklós*, Gergely fia. Egyik emeleti szoba (eredetileg talán várkápolna) ajtaja felett a szentirásból vett eme szavak olvashatók (latinul):

«*Példabeszédek 18. Erős torony az Úrnak neve, ahoz folyamodik az igaz és bátorságos lészen!*» *A. 1590.* (A czímerpaizsban N. A. = Nicolaus Apaffy.)

Országos hirnévre a XVII. század derekán tett szert az ősi Apaffy-várkastély, midőn a krimi tatárfogságból nem rég hazatért *Apaffy Mihályt* Ali basa török fővezér követsége kereste fel ebesfalvi csöndes otthonában s elvitette Maros-Vásárhelyre a török táborba, a hol fejedelemmé választatta (1661).

Az utolsó tényleges erdélyi fejedelem és neje Bornemisza Anna emlékét napjainkban már csak egyetlenegy látható emlék hirdette az ebesfalvi várkastélyon: egy vasból készült *szélzászló* a bástyatornyon, rajta áttört betűkkel *A. M. B. A.* (Apaffy Mihály, Bornemisza Anna) *1684.* (Jelenleg szintén az Erdélyi Múzeumban van.)

E várkastélyból kisérték 1690-ben utolsó útjára az almakereki sírboltba Apaffyt, fia II. Apaffy Mihály itt élte mézes heteit nejével, gróf Bethlen Katával, kikben még egyszer és utoljára összeforrott a Becse-Gergely nemzetségéből kisarjadt Apaffy- és Bethlen-család.

A boldogság nem soká tartott: a névleges fejedelmet 1696-ban Bécsbe hurczolták s a bánatos kis feleség ebesfalvi kastélyából irogatja párja után kesergő leveleit, mígnem ők is megtértek őseik sírboltjába, Almakerékre.

Az Apaffyak után a kincstár örökölte Ebesfalvát, majd az Apaffy Mihály által letelepített örmények szabad királyivá lett városa: Erzsébetváros.

*

A *keresdi* kastély még régebbi multra tekinthet vissza, mint az *ebesfalvi*.

A Becse-Gergely nembeli I. Apor-nak három fia közül 1305-ben *Gergely* örökli Bethlent és Keresdet. Azóta *Keresd* a Bethleneké napjainkig.

Segesvártól délnyugatra a Nagy-Küküllő egyik keskeny mellékvölgyében fekszik, melyet a kerengő *Keres* pataka öntöz. Ettől származhat neve, nem pedig a *keresd meg* szótól, mint azt naiv szószármaztatók magyarázták.

Várkastélyát a falu feletti dombélen *Bethlen Márk* építtette a XV. században, mint azt egy felirat hirdeti. Éjszaknyugati háromszögletű bástyája is nyilván még középkori építés, a többiek újabbak.

A várkastély hossznégyszögépület, déli sarkain kerek bástyatornyokkal, melyek alatt a meredeken emelkedő domboldalon százados fákkal díszlő park terjed el a völgy alján futó Keres patakáig. A várkastély fala vadszőlővel van befuttatva, mely az ódon falaknak sajátságos vadregényes szint ad.

A vár kapuját mohossá barnult XVII. századbeli ódon kőoszlopok tartották; oldalt ledöntött pillérek között a *jus gladii* jelvényét mutogatják.

Belépve a vár udvarára, szemben a jobb szögleten egy XVI. századi kerek torony ragadja meg figyelmünket, melynek párkányzata alatt fegyveres vitézek alakja van köröskörül kifestve. A tetőzetnek szines cserépfedél ad ódon szinezetet. Ez alatt a torony alatt vezet fel az éjszaki régibb lakosztályhoz egy oszlopos fedett lépcső, melyhez a szobák előtt végig futó díszes oszlopos erkély csatlakozik; a XVII. századi építészetnek egyik ritka szép maradványa.

Ennek a szárnynak átépítőjét megmondja a kőrámás ajtó felett álló felirat, mely szerint ezt a régi épületet *Bethlen György*, ő felségeik (t. i. Izabella és János Zsigmond) tanácsosa, feleségével, *Nagykárolyi Clárával* megújíttatta 1559-ben.

A szobák a XVI. század műizlésének megfelelően díszes renaissance ékítményekkel, kőrámás ajtókkal és czímerekkel vannak ellátva.

Nevezetes régisége e résznek egy mennyezetoszlopos ágy, szép faragással s ezen felirással: *Clara Karoli 1578.*

A bástyatoronyban lévő szoba bejárata felett ez a kőbe vésett felirat olvasható: *Nulla in amicitia pestis major quam assentatio.* (A barátságnak nincs nagyobb ragálya, mint a hizelkedés).

A keresdi kastély legszebb építészeti emléke: a kapu mellett álló várkápolna, mely félig-meddig a föld alá sülyed s most pinczének használják.

A hagyomány azt regéli róla, hogy a protestánsok üldöztetésük korában itt tartották titkos istentiszteletüket. De erre a vallásszabadság hazájában nem volt szükség és alkalom. Hogy kápolna volt, mutatja a kőből faragott ódon szószék s a kápolna-terem gyönyörű renaissance műépítészeti emlékei, a faragott kőoszlopok, párkányzatukon liliom virágfaragványokkal, a dongaalakú mennyezeten liliom-füzérekkel, köztük a család kigyós czímerével. Oly szép műalkotás ez, hogy az 1900. évi párisi kiállítás magyar pavillonjának erdélyi termét ez után mintáztattuk.

Innen indul ki a várkastély újabb része: az udvar déli oldalán végig futó hosszú épület, melynek két végén két kerek bástya nyúlik elő.

Ezt az épületszárnyat a falba illesztett kőtábla felirata szerint ugyancsak *Bethlen Elek* építtette 1683 ban.

A közbeeső nemzedékekről is megemlékezik egy-egy felirat. Így *Bethlen Ferencz* és *Kemény Kata* nevét olvassuk a falu felé néző bástyaterraszon s faragott czímerük látható egy másik kövön. Ez a *Bethlen Ferencz* fehérmegyei főispán a két Rákóczi György fejedelem főudvarmestere volt, a ki hatszor járt Lengyelországban követségben. Első felesége, *Kamuthi Zsuzsánna* ott fekszik a várkastély mellett álló lutheránus templomban az oltár előtt, faragott sírkő alatt. Második felesége, *Kemény Kata* a Kemény János fejedelem nővére volt. Erről az a szájhagyomány, hogy a közeli nagyszőlősi csatatéren (1662-ben) elesett fejedelem holttestét ő kerestette fel és vitette a keresdi sírboltba.

Bethlen Ferencz és Kemény Kata fia volt a hires történetiró, *Bethlen Farkas*, kinek és feleségének, gilentintzi *Ostrosith Borbálának* emlékét szintén hirdeti egy czímereskő, felirattal.

Bethlen Farkas, hogy nagyszabású történelmi művét (mely később hat kötetben jelent meg) kinyomathassa, nyomdát akart állíttatni Keresden, de ebben halála (1679) megakadályozta. Testvére, a várrestauráló *Bethlen Elek* e tervét nem hagyta dugába dőlni: 1683-ban a nyomdát felállíttatta és a nagy munka nyomtatását elkezdette. Thököly 1690-iki betörése vetett véget e nyomda működésének, melynek nyomát több könyv őrizte meg.

Országraszóló nagy csaták emléke nem füződik e vadregényes szép lovagvárhoz, mely a fő közlekedési utaktól felreeső helyen szerényen huzódik meg a hegyek szorosában; de a Bethlen-család története elválaszthatatlanúl össze van forrva e remek várkastélylyal. A Bethlen-család pedig Erdélynek mondhatni a legrégibb idő óta szereplő s legkiterjedettebb családja lévén, Keresd története sem lényegtelen része Erdély történetének.

A család ottani sírboltjában épen 100 (száz) Bethlen van eltemetve, utolsó lakója, gróf *Bethlen Gábor*, az EMKE boldog emlékű elnöke, épen a századik s ezzel meg is telt a sírbolt teljesen.

Gróf Bethlen Gábor méltó utóda volt az ősöknek. Középkori jellegű, büszke oligarcha, de hazájáért, nemzetéért élni-halni tudó. A nagyküküllőmegyei szászok sokat tudnának erről beszélni főispánsága idejéből. *Hivatalosan* nem tudott németül, de a magánéletben a szászok is nagyrabecsülték.

1879-ben, midőn a Magyar Történelmi Társulat erdélyi kirándulása alkalmával vagy százan voltunk Keresden vendégei, míg az urak fent a várkastélyban lakmároztak, a vár udvarán népünnepélyen, czigányzene mellett mulatott a falu népe: magyar, szász és oláh vegyesen. A pohárköszöntők után mozsarak durrogtak, a lakoma után az úri nép is lement az udvarra s méltóságos és nagyságos urak együtt

mulattak a várkastély egykori jobbágyai ivadékaival.

Tavaly őszszel dr. Nielsen Konrád krisztiániai egyetemi tanár barátommal körutazást tévén Erdélyben, nem mulaszthattuk el megnézni Keresdet sem, hol gróf Bethlen Bálint vendégszeretete s a mult idők kőbe vésett történelmi emlékeinek látása feledhetetlen emlékű napot szerzett nekünk. A mindig kedélyes új várúr (kinek fia, *Gábor* örökölte keresztatyjától Keresdet) egyre zsémbelt ugyan: «hogy lehet ide csak egy napra jönni?», de nekünk ez a rövid egy nap is igen kedves emlékű volt, melyről Nielsen szép fényképfölvételei is tanúskodnak.

Új idők és áramlatok olykor vadonat új eszméket vetnek felszinre; de reméljük, hogy soha sem lesz hazánkban olyan «náj módi,» mely a multak történetét s ezek emlékeit megbecsülni ne akarja.

Kolozsvárt, 1905 október 17.

Szádeczky Lajos.

HALOTTAK ESTÉJÉN.

Az elhagyott, kopár sirok felett,
Hol máskor nyugalom és béke van.
Imádkozik ma sok boldogtalan
Azok poráért, kiket szeretett.

Amott egy agg imába mélyedett,
Ott más virágot ültet hangtalan.
Itt egy anya zokog, mind hasztalan,
Nem költi fel az alvó gyermeket.

Mi szép a kegyeletnek éjszakája
— A koszorúk, virág és fény között —
Azért, ki élt s már messze költözött.

De már pihen. Mért hát a könnyek árja?!
Avagy talán ki térdel odakint
Csupán önönmagát siratja mind?

Justh Béla.

TENGEREN.

A szűk, meleg hajó-kabinban
Pihegve alszol, édesem,
Hajónk sirályként száll lebegve
A mérhetetlen tengeren.

Akár egy bölcső: függő ágyad,
Hullám ringatja csöndesen,
Örvénylő mélység zúg alatta,
S a mit rejt: kincsem, mindenem!

Imádkozom . . . s nyugalmat ád, ím!
Hitem, mely őrzi álmodat,
Aludj csak! véd a Stella Maris,
S őrtársul engem elfogad!

Erdélyi Zoltán.

REJTELMEK.

Ragyog a tó, bearanyozza
A nap sugára tükörét
S az egész, tarka nyári pompa
Vakítva árad rajta szét.

Ki sejtené, hogy sirok éje
Borong mélyében mindenütt,
Hogy ez örökös vak sötétbe
Egy szál sugár se hint derüt?

De tél jöttén, ha játszi habja
Fagyos jégkéreggé mered,
Átlátszó leple megmutatja
E szunnyadó rejtelmeket . . .

Hány vidám arcz ragyogja vissza
Az élet tünde gyönyörét,
Míg a szivet gyászéj borítja,
Hajnaltalan, öröksötét!

S nem tudja senki, ily mosolyba
Hány elfojtott kín rejtezik,
Mit a kebel zárt mélye lopva
Hord hosszú, hosszú évekig;

Míg végre jő a percz, a melyben
Halál fuvalma járja át
S az arczra irja leplezetlen'
Egész eltitkolt bánatát.

Szabados Ede.

A RÚT LEÁNY.

(Sully Prudhomme).

A szerelemre, nő, átkot szórsz káromolva,
Ha egy-egy lázadó, nemed fitymálva, bánt.
Ó, mennyivel nagyobb sértést tűr el titokba,
Az ifjú lány, kitől a természet mogorva
Kedvében megvoná fényét s jogát: a bájt!

Szerelem nem ragyog, mely rátekint, a szemben,
Anyját elhagyhatná a rút veszély nekül;
Nem látja senki meg, csak úgy elvétve, s ebben
Vágyat sosem gerjeszt, hiszen oly kellemetlen,
Nem is kisérgetik, hadd járjon egyedül!

Az ifjak léhák mind, szilajak, csapodárok.
Mit ér s mire való a rút leány nekik?
Nyomában szüntelen az élcz hada, az álnok
S ha vendégül látják itt-ott családi bálok,
Táncolni: ösztökélt diákok czipelik.

Megtudja: nincs kora, bár ifjú még szegényke.
Szépek testvéreként őt is vágy hatja át;
De szive arczában lel mindig ellenére
S egyéb bókkal nem is járulhatván elébe,
Jó lelkű agg urak dicsérik szép haját.

Mióta egy szépség sinylődő rabja lettem,
Érzem: feledtetnéd velem e bánatot,
Te, ki szeretni tudsz, örökre szeretetlen'
Ki lélek vagy csupán, mely sohase kegyetlen:
Szeretni tégedet oly ifjú mért vagyok?!

Francziából: *Szabados Ede.*

KORÁNYI FRIGYES JUBILÁRIS ELŐADÁSAI.

Markusovszky Lajosnak, a hazai egészségügy egyik úttörőjének emlékére az orvosi kar előkelőségei néhány év előtt alapítványt tettek, a melynek kamatai terhére évenként egy-egy orvostanár sorozatos összefoglaló előadást tartson az orvosi tudomány s a vele kapcsolatban levő más tudományok köréből. Eddigelé a mult években *Klug* Lipót tartott ily előadást az élettan, *Thán* Károly pedig a vegytan köréből. Az idei Markusovszky-féle jubiláris előadások megtartására *Korányi* Frigyes, a belgyógyászat kitünő tanára vállalkozott. Ez előadások, melyeknek hallgatósága nagyobbára orvosokból s természettudósokból kerül ki, jelentékeny mozzanatai tudományos életünknek máskor is s Korányi személye, orvosi és tudós hirneve még fokozottabb jelentőséget ad nekik. Négy évtizedes tanári és tudományos munkásságával a magyar orvosi kar egyik szellemi vezére lett, tekintélye a magyar határokon túl is elterjedt s így érthető az a figyelem, mely most tiz előadásra tervezett előadás-cziklusa felé fordult. Tárgyát szaktudománya, a belgyógyászat köréből vette s első előadásán azokról az alapelvekről beszélt, melyek az újkori belgyógyászat fejlődésének irányt szabnak. A hallgatóság körében az orvosi tudomány számos kitünősége volt jelen úgy az első, mint az október 30-ikán tartott második előadáson, melynek tárgya a tifusz volt. Ez előadások hatása annyival is nagyobb, mert Korányi nemcsak a tárgynak beható ismerője, hanem kitünő előadó is. Kartársai és tanítványai ezt az alkalmat felhasználják arra, hogy lelkes ovációkkal fejezzék ki tiszteletüket az ősz tudós iránt.

ÖT ÚJ EGYHÁZFŐ.

Emberemlékezet óta nem volt rá eset, hogy egyszerre annyi új püspököt nevezett volna ki a király, mint most október 27-ikén. Igaz is, hogy régóta húzódott a püspöki székek betöltése s ennek káros hatását élénken érezték nemcsak az egyes egyházmegyék, hanem az egész magyar római katholikus egyház. S hogy most ezen a hiányon segítettek, általános az öröm, annyival is inkább, mert az új püspökök személye osztatlan tiszteletnek örvend az egyházi körökben.

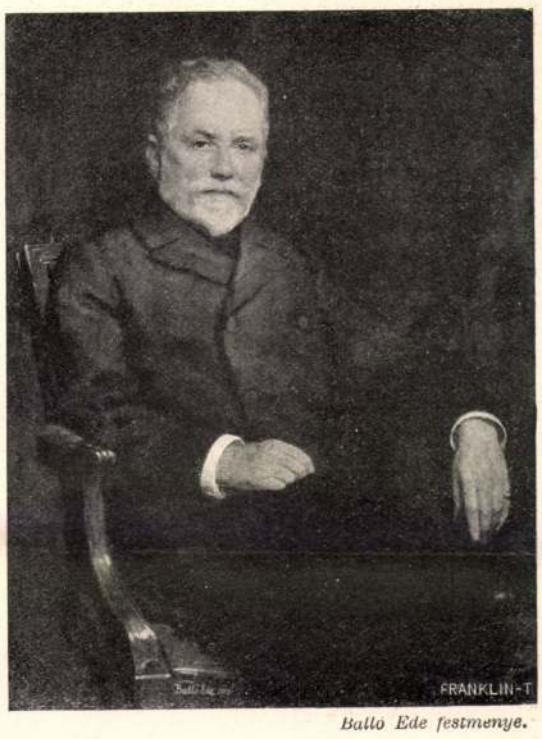

Balló Ede festménye.

KORÁNYI FRIGYES.

Városy Gyula, a kit kalocsai érsekké neveztek ki, régi ismerős új egyházmegyéjében. Ott töltötte egész papi pályáját különböző állásokban s tudományával, méltányosságával kiváló jó emléket hagyott maga után társai s alantasai körében, midőn kalocsai kanonokból székesfejérvári püspökké neveztetett ki. Az egyházmegyét még Haynald és Császka érsekek alatt kifejtett munkássága idejéből apróra ismeri, tetterős, hitbuzgó férfiú, életkora sem bénítja meg munkásságát, mert még nem töltötte be ötvenedik évét, — mindez elég ok arra, hogy sok reményt fűzzenek érseki működéséhez. Eleinte bizonyára sok baja lesz az érseki vagyon rendbehozásával, de egyénisége e tekintetben is biztositékot nyújt a sikerre.

Prohászka Ottokár, Várossy Gyula utóda a székesfehérvári püspökségben, a magyar katholikusok egyik legnépszerűbb s legtudósabb szónoka. Modern szellemű pap, a ki egyaránt jártas a filozófiában s a természettudományokban s eddig nem egyszer lépett fel általános feltűnést keltett módon egyházi reformeszmék mellett. Régebben a politikai mozgalmakban is játszott szerepet, mint a néppárti népgyűlések nagy hatású szónoka, s képviselőjelölt is volt. Az esztergomi főegyházmegyéből került ki; mint theologiai tanár és lelki igazgató a primási székhelyen nagy arányú irodalmi működést folytatott s szerkesztője is volt a «Magyar Sion» czimű egyházi lapnak. Két év előtt nevezték ki budapesti egyetemi tanárnak s a fővárosban tartott egyházi beszédeit igen nagy közönség hallgatta. Tekintélye s népszerűsége különösen a fiatalabb papok között általános s e körökben nagy jövőt jósolnak a még csak 42 éves püspöknek.

Gróf Zichy Gyula, az új pécsi püspök, Rómából került haza püspöknek. Mint egész fiatal pap, 1901-ben jutott XIII. Leo pápa udvarába s mint szolgálattevő titkos kamarás benső bizalmasa volt a pápának. A Vatikánban lakott s sok jó szolgálatot tett a Rómában járó magyaroknak, a kiket szivesen ellátott tanácscsal, útbaigazítással, közbenjárásával pedig sokféle előnyöket eszközölt ki egyeseknek és zarándoklatoknak egyaránt. Ő különben a legfiatalabb püspök: 1871-ben született s öcscse gróf Zichy János országgyűlési képviselőnek.

Mayer Béla, szatmári püspök, ép úgy, mint egykor Városy Gyula, kalocsai kanonokból lett megyés püspök. Zomborban, 1838-ban született; titkára volt Haynald biboros érseknek s 1881-ben lett kalocsai kanonok. Császka érsek halála óta mint főkáptalani vikárius kormányozta a kalocsai egyházmegyét, a melynek főtanfelügyelője is. Jeles paedagogus hirében áll, e körből vett beszédei s értekezései, vala-

mint a kalocsai egyházmegyei iskolák ügyében kifejtett buzgósága szerezték meg e téren tekintélyét.

Balázs Lajosnak, az új rozsnyói püspöknek, nehéz gondja lesz egyházmegyéje anyagi ügyeivel, melyeket nemrég lemondott elődje ugyancsak összekuszált. Balázs a szegény váczi kanonoki stallumból emelkedett a szintén szegény rozsnyói püspökségbe; Schuster Konstantin váczi püspöknek titkára s irodaigazgatója volt s talán megtanulhatta volt főpásztora oldalán a gazdálkodást annyira, hogy a Rozsnyón rá váró bajokkal megbirkózhasson. Most ötven éves és eddigi működési köreiben mint jó szervező tehetség volt ismeretes.

VÁROSY GYULA KALOCSAI ÉRSEK.

AZ UTOLSÓ LOVAGI TORNA.

Irta Krúdy Gyula

Az unatkozó vidéki emberek sok mindent kitalálnak. Ha olykor haza megyek a szülőföldemre, csak hallgatom az ismerőseim mesélgetését, legendáit olyan eseményekről, dolgokról, a melyeket jobban ismertem, mint ők. Hiába, a fantázia még mindig ott van a homokon, a hol a délibáb játszik és ha a szél meghajlítja a pusztai jegenyéket, messziről úgy látszik, mintha óriások futnának keresztül a szemhatáron. A kis tanyákon és ócska udvarházakban hallani néha olyan vad történeteket, hogy megemészteni igazán nem tudná más, mint az a jó nyirségi gyomor. Itt nem kételkedik senki, itt mindenki hisz a másiknak. Ha a Gaálok előhozakodnak néha napján valami új mesével, új legendával, új bolondsággal, a melyet hosszú unalmas télen kigondoltak, a Zathureczkyek, Kunfalvyak, Birták, a kik épen a környéken laknak, jámboran bólintgatva hallgatják meg a Gaálok hazugságait. Sőt még segítenek is a terjesztésében, ha a városba vetődnek és pohár pálinkára a czukrászhoz betérnek.

— A Gaálok örököltek, nagy vagyont örököltek. Eddig még csak titkolják a selymák, de hamarosan kitudódik.

Az ilyenfajta titokzatos mondások mintha nem is a kis, szűk és füstös Corini-czukrászdában mondattak volna ki, hanem Isten szabad ege alatt negyvenezer ember előtt. Gyors paripákra ülnek a mondások és beszáguldják az egész vármegyét. Tabon már azt is tudják, hogy a Gaáloknak az egri érsek hagyományozott, míg Süvöltőn így beszélnek:

— A fiatal Gaál Gábor már tanulja is az amerikai mintagazdálkodást. Olyant rendez be az uj birtokon.

Mire a Gaálokhoz visszaérkezik az a kis meglódított kövecske, a melyiket valamelyik unalmában a csizmája orrával megmozdított, már kastély lett a kavicsból. Ők maguk csodálkoznak legjobban és ez a csodálkozás nincsen minden hit nélkül. Lassan maguk is hinni kezdik, hogy van valahol valami örökségük, — pedig ördögöt van.

Hálából-e vagy csupán a nagyotmondás iránti hajlandóságból nem sokára ezután Gaái Mátyás töröli meg agyagszínű bajuszát a Corini-czukrászdában és így szól az ott lebzselő városi urakhoz:

— Kutya mája! Ezek a Zathureczkyek burokban születtek. Mintha nem is a Habsburgokat illetné meg az a mondás, hogy a házasságban szerencséjök van, hanem a Zathureczkyeket. Nemsokára olyan mátkaságról hallunk, urak, hogy még álmában se jutna eszébe senkinek a vármegyében. Épen egyik Zathureczky fiuról van szó...

A Corini-czukrászda semmittevői egy darabig találgatják a dolgot, de Gaál nem szól, csak hamiskásan nevet vastag bajusza alatt.

— Majd kitudódik. Nem jó előre tudni a jövendőt, — mondja és visszamegy falujába.

Birta Sámuelről, a ki addig csak amolyan kis kurtanemes volt, a milyen nagyon sok ezer akadt, egyszer az tudódott ki, hogy a dédapja révén tulajdonképen franczia márki lehetne, ha akarna. Az a régi Birta a sors csodálatos körülményei folytán franczia földre vándorolt és a király barátja volt. Birta Sámuel vállat vont és kedvetlenül legyintett:

— Ugyan hagyjátok el. Még ez is valami? Igen, ha megtalálnák egyszer az utolsó Árpádházi királyt és az véletlenül egy Birta volna, az már volna valami. Ámbátor én nagyon azon se csodálkoznék.

De a legbolondabb esete valamennyi között mégis csak a Gaáloknak volt. Ha már bolondság kellett, ott voltak ők elsőnek. Nem igen vehette fel velük senki a harczot. Esztendőről-esztendőre új hazugságokat kitalálni és traktálni vele a világot; hóbortos álmokat álmodni; mindenféle kalandos régi okmányokat feltalálni: — ez a Gaálok dolga volt. Csupán a szerelemmel nem bibelődtek. Megházasodtak, mert a familiában mindig annyi sok szegény leány volt, hogy mindegyik Gaál akár három feleséget is elvehetett volna. A Gaál-lányoknak ugyis az volt a bajuk, hogy nagyon szépek voltak, de sokan férjhez nem mentek. Vagyis csak ritkán mentek férjhez . . . A szerelem Tab, Süvöltő és Geszteréd tájékán a Zathureczkyek tulajdona volt. A hogy régente a nagyurak monopolizálták a sót, úgy birtokolták itt a vármegye szélein a szerelmet a Zathureczkyek. Minden szép asszonynak, szép leánynak ők udvaroltak; minden valamirevaló gáláns kaland Zathureczkyvel történt; özvegyasszonyok vigasztalója, szép leányok tánczoktatója, örökös vőfély volt minden született Zathureczky. A mellett tökéletes lovagok voltak. Otthon zsiros ruhában és rongyos csizmában üldögéltek, nyáron még fehérben is szivesen jártak a falujukban, de ha szép asszony tűnt fel a látóhatáron, a Zathureczkyek nyomban leborotválták a szakállukat és első dolguk volt hátaslovat szerezni. Talán ha a fejüket kérte volna tőlük valami szép asz-

Goszleth fényképe.

GRÓF ZICHY GYULA PÉCSI PÜSPÖK.

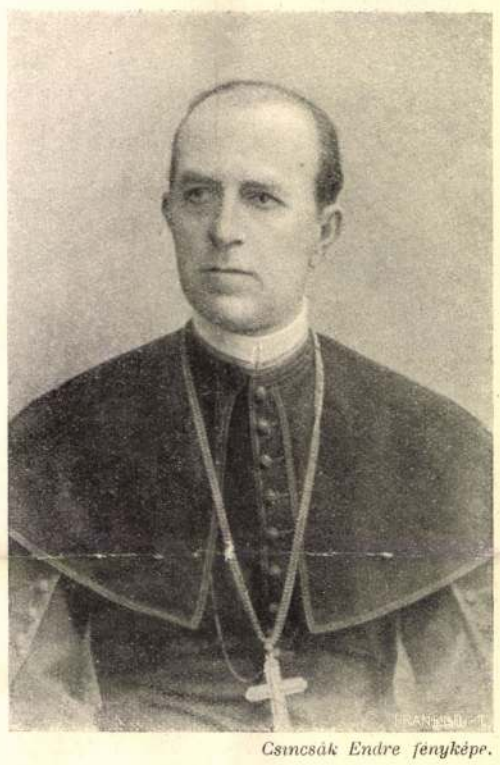

Csincsák Endre fényképe.

MAYER BÉLA SZATMÁRI PÜSPÖK.

Koller utódai fényképe.

PROHÁSZKA OTTOKÁR SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÖK.

Uher fényképe.

BALÁZS LAJOS ROZSNYÓI PÜSPÖK.

MDK

Ebesfalvi Lengyel Lóránd

Régi házak, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 18.l.

Ebesfalvi Lengyel Lóránd MDK

Falusi szobám, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Ebesfalvi Lengyel Lóránd MDK

Falusi szobám, vizf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Joachim Eble, építész

Gerle János: A szellem erős, de a kirkőzlés nem követi.

1987. augusztusában nagyobb építészcsoport kerstében Magyarországon jártak Eric Asmussen és munkatársai, a HUS csoport tagjai, Morten Gunge, Herbert Dreiseitl, Alberts amszterdami bankjának egyik társtervezője Udo Zembok, a stuttgarti konferencia társszervezője Joachim Eble, hogy Makovecz Imre épületeit tanulmányozzák.

Magyar Építőművészet, 1988., 2., 53 – old.

Pozsony. Erbe Vilmos, festő,
† 1771.

Pressburger Zeitung
1771, 70. 82.

Erble Vilmos, festő

† 1771. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1771, 70. sz.

M. D. K.

EBLE Wilhelm (Egele) festő

1750 körül Pozsonyban dolgozik, arcképeket, oltárképeket, freskókat fest.

Garas XVIII. ny. 215. l.

MDK.

EBLE Wilhelm festő

1734 – 1771

Garas XVIII. sz. 137, 215. l

EBLE, Wilhelm, festő Pozsonyban

W. E. Mahler + 31 éves korában, Pozsony, 1771, aug. 26. (1771, 70. vzám, 4 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Ébli Gábor

Ébli Gábor kitűnő érzékkel választotta meg témáját és a tőle már megszokott és elvárt szorgos kutatómunkával tárta fel a gyűjtés jelenségét, fontosságát, a gyűjtői magatartást, a gyűjtés és a műkereskedelem összefüggéseit. A közel 200 művészeti gyűjtemény bemutatásával dokumentálja az ezredforduló gyűjteményeit, azok jellegét, a gyűjtési trendeket. Egyben fogódzót ad, példákat mutat be kezdők, hezitálók a számára.

Fontos könyv ez mind befektetőknek, mind hobbi-gyűjtőknek egyaránt. Hiszen itt kiderül, hogyan lehet eljutni az apró tárgyak gyűjtésétől a vagyont érő kollekció tulajdonlásáig, hogyan lesz a hobbi-gyűjtőből műkereskedő, mennyiben szolgálja a művek megszerzése tulajdonosuk szemlélet változását. A már korábban, másutt közölt tanulmányok segítségével beavat a magyar műgyűjtés történetébe, felelevenítve a két háború közötti hazai gyűjteményeket és a gyűjtőket is. Képet kaphatunk a kortárs gyűjtés jelenéről, nemcsak a magángyűjtésről, hanem a különböző pénzintézetek, vállalatok ez irányú tevékenységéről, céljairól. Ez utóbbi teljesen új jelenség Magyarországon. A Corporate Collection–nak nevezett vállalati gyűjtemények kezelése a művészettörténész szakon belül külön stúdiumot képez pl. az Egyesült Államokban. Sőt, betekinthetünk néhány külföldi magyar kollekcióba is.

Feltételezem, és a könyvet olvasva ez megerősítést nyer, hogy a szerzőnek nem volt alkalma minden gyűjtemény megtekintésére. Ezért fordulhat elő, hogy az igen nagy adat- és leíró anyag az egyes témákon belül nem kap hangsúlyokat. A tényleges gyűjtés leginkább élvezet. A gyűjtőt nem kötik szabályok, azt vásárolja meg, ami tetszik neki. Az azonban már nem mindegy, hogy a gyűjtő a maga örömére, vagy a maga hasznára szerzi tárgyait. A világhírű svájci műkereskedő *Beyeler,* vagy a magát magyarnak tartó New York-i *Leo Castelli* (a pop art művészeinek nagy felfedezője) magángyűjteményével soha nem kereskedett. Nem nevezném magángyűjtőnek azt a galériást sem, aki egy-egy művész kiállításáért két műtárgyat kér ellenszolgáltatásként, és a sikeres értékesítésig magángyűjteménynek tekinti. Viszont komoly mértéktartásra vall, ha valaki pl. antik tárgyak kereskedésével foglalkozik, és ennek hasznából hozza létre kortárs gyűjteményét. Sajnos, ennek legjobb példája nem szerepel a könyvben.

Úgy vélem, a szerző nem tulajdonít kiemelkedő jelentőséget *Nicholas Salgó* több mint 300 darabos, ma is nagyon aktív gyűjteményének. A volt amerikai nagykövet nemcsak Magyarországon vásárolta a még életében létrehívott Alapítvány tárgyait, hanem összeszedte a világban kallódó magyar műveket. Ezt megelőzően vásárolta meg külföldön a magyar ötvösség remekeit, a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményeiből is hiányzó darabokat.

Más eset pl. *Tibor de Nagy,* aki megalapítója volt a New York-i műkereskedelemnek. Már a háború előtt nagy családi gyűjteményt mondhatott magáénak. Az angol-magyar bank széfjében próbálta megőrizni a háború alatt , s ez nem bizonyult jó választásnak. A képek – köztük *Rippl-Rónai, Nemes Lampérth* és más hasonló nagyságrendű alkotók művei – a hadizsákmány sorsára jutottak. Az 1960-as évek végén eljött Magyarországra. Bizakodott, talán megtudhat valamit gyűjteményéről. Egyúttal körülnézett, hogyan szervezhetne kiállítást magyar művészeknek New Yorkban. Senkit sem talált, aki a két ügyben kompetens lehetett volna. Látogatását a 70-es évek elején megismételte, akkor is eredménytelenül.

Nyomtalanul tűnt el New Yorkban a 90-es évek elején az új szenzibilitás körébe sorolható művészek gyűjteményt kitevő anyaga. Egy New York-i, a kelet-európai művészetre specializálódott galerista válogatott a 90-es évek elejének gazdag magyar művészeti termésből, vállalva azok bemutatását és eladását. Néhány darabot valóban bemutatott, de eladásról egyetlen művészt sem tájékoztatott, és a kivitt művek sem kerültek vissza Magyarországra.

Méltatlanul kevés hely jutott a svájci magyar *Schlégel István*nak, a kiváló művészettörténésznek, aki mellesleg galerista is volt. Képzettsége, tudományos munkája és magángyűjteménye a magyar avantgard egyik legjobb szakemberévé avatta.

Ébli Gábor könyve mind a szakma, mind az érdeklődő olvasók számára elgondolkozásra késztető olvasmány, szakmai alapmű, folytatása kötelező!

Néma György

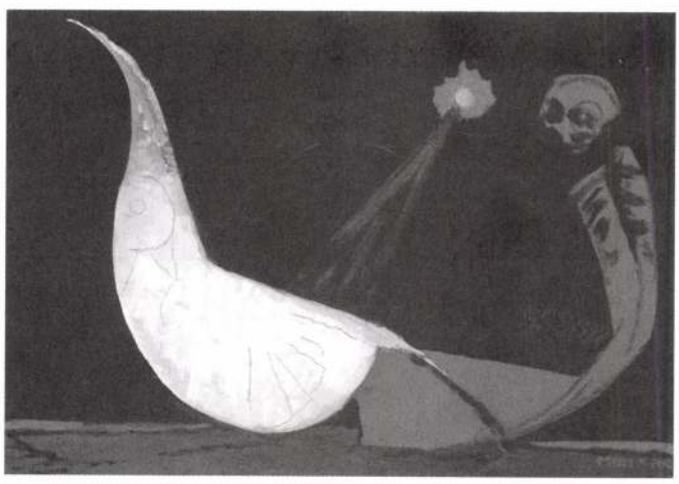

Átkelés 2002. Mózes Katalin kiállításából. Budapest Galéria

Szegedi muzeológus könyve azoknak, akik szeretik a pénzt

Kiad.: Móra Ferenc Múzeum. Szeged 2006.

Aki szereti a pénzt, vagy másként fogalmazva, akit érdekel az érmék és pénzek története, igazi csemegét vehet a kezébe. *Nagy Ádám,* a Móra Ferenc Múzeum pénztörténésze, numizmatikusa régi magyar bankjegyekről és érmékről írt könyvet.

A *Leányfalusi Károly*al közösen alkotott műből megtudhatjuk, a pénztörténettel foglalkozók három kategóriába osztják a papírpénzeket. A gyenge besorolás alá esnek azok a bankjegyek, melyek gyűröttek, szakadtak, hiányosak. E rosszabb minőségű példányok közül az igényes gyűjteményekbe csak azok a darabok kerülhetnek, melyek típusából kevés maradt fenn. A közepes kategória alatt olyan pénzeket értenek, amelyek szépek ugyan,

56-osok Szegeden

2006. június 19-én, a Móra Ferenc Múzeum fotográfusa, *Dömötör Mihály* idős 56-os szegedi forradalmárokat fényképezett a Megyeházán. Ebben az időpontban harminc egykori harcos lett lefényképezve, összességében pedig hetven 56-os résztvevőről készült felvétel. A *Fejér Dénes,* a Pofosz megyei elnöke és *Tandi Lajos* újságíró által életre hívott kezdeményezésnek köszönhetően mindenkiről készült egy fotó, illetve mellékelik hozzá a korabeli 1956-os arcképüket. Az ötlet onnan származik, hogy az 1900-as évek elején *Plohn József* fényképész több mint százharminc egykori 1848-as veteránról készített fotókat, amely mindmáig értékes forrása a történeti kutatásnak.

A most készült fényképek és az 1956-os fotók egyaránt bekerülnek a Móra Ferenc Múzeum gyűjteményébe, így örökre megmaradnak a jövő számára. Ezen túlmenően ősszel az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulóján a Megyeházán kiállítás keretében mutatják be az elkészült képeket. A felvételek mellett közlik majd az 56-os forradalmár nevét és hogy miként vett részt az eseményekben.

Medgyesi Konstantin

Új kiadványok

Ébli Gábor: Magyar Gyűjtemények 1945–2005

Kiad.: Enciklopédia Kiadó Budapest, 2006.

A kötetet fellapozva, a megjelenés örömén kívül, pályám kezdete ötlött eszembe. 46 évvel ezelőtt július 1-jén jegyeztem el magam a Művelődési Minisztérium Múzeumi Főosztályával. Első – csaknem önálló – munkám a korszak nagy vívmányának, az ún. lakbérpótlék mentesítésnek a lebonyolítása volt. A hazai, különféle magángyűjtemények 1949-es védetté nyilvánítása (közismerten:„államosítása") óta, ez volt az első gesztusa az államnak a magánkézben lévő nemzeti örökség érdekében. Az ifjabbak kedvéért: le kellett írni, a második világháború befejezése óta első alkalommal 1960-ban emelték fel a bérlakások havi díját. Sajnos az emelés mértékére nem emlékszem, és nem találtam e téren autentikusnak számító kortársat sem, aki erre válaszolhatott volna. Az biztos azonban, hogy a „nemzeti érdekű védett gyűjtemények" tulajdonosai – a tárgyak elhelyezésétől függően – szobánként havi 60 forint bérpótlékot kaptak az államtól. Természetesen akkor, ha gyűjteményük erre valóban rászolgált. A tulajdonosok bejelentése alapján az országos múzeumok munkatársai hónapokon keresztül szemléztek és véleményeztek. Az őrületes mennyiségű védett tárgy, melynek nyilvántartásától nagyon nehezen szabadultak meg az elmúlt években a múzeumok, ekkor gyűlt össze. Az ismert gyűjtemények mellett sok addig lappangó gyűjtemény és tárgy került elő. A végső engedély kiadása előtt, mint minisztériumi referens, kollégáimmal – mindig mással – összesen 202 magángyűjteményt látogattunk végig.. A kollekciók azonban nem a szocializmus évtizedeiben keletkeztek. Szerencsésen túlélték a háborút tulajdonosaikkal együtt, vagy már örökösök kezébe kerültek. A 202 darab védett gyűjteményből több messze elmaradt az átlagos nagyságrendtől, neves mesterek képei díszítették a régi fényétől kissé már megkopott polgári otthonokat. Sok helyen látszott az eladott képek helye a falakon. Olcsó áron vesztegették el a legjobb darabokat, szükségük volt pénzre a megélhetéshez.

Ébli Gábor érdekes, izgalmas könyvét olvasva sorra megelevenednek a patinás gyűjtemények és gazdáik: Glücksék, Selinkóék, Steinerék, Weisz főorvos és sorolhatnám. Több, a védetté nyilvánítást addig elkerülő vegyes gyűjteménnyel is találkozhattunk, sőt gyakran a napi használatban lévő antik bútorokat is gyűjteményként fogtuk fel. A lakbérpótlék rendelet természetesen kiterjedt minden muzeális gyűjteményre. Nem hagyható említés nélkül a *Krisztinkovics*-féle nagyszerű habán kerámia-együttes, vagy *Borsos Béla* csodálatos üveggyűjteménye. Alkalmunk volt régi könyveket gyűjtőkkel is találkozni, sőt, az akkor kuriózumnak számító detektívregény kollekcióval is. Talán nem túl profán, ha megemlítem a pornókép-gyűjtőt, aki mindent elkövetett, hogy csak legalább egy pillantást vessünk a képeire.

Egyes darabok vagy akár teljes gyűjtemények az évtizedek során múzeumi tulajdonba kerültek, sok eltűnt belőlük, több gyűjtemény külföldre került. Az említett, ritkaságnak számító habán együttes pl. a vancouveri múzeumot gazdagítja. Jó néhány gyorsszolgálati módszerrel védett képről az elmúlt évek felülvizsgálata kiderítette, hogy érdemtelenül juttatta számukra az állam a kemény 60 forintokat...

A rendelet megjelenése „felébresztette" az alvó gyűjteményeket. A használtcikk kereskedők közül egyre többen kezdtek el használt bútorok, ruhák stb. mellett „használt" antik tárgyakkal is foglalkozni. Érdekes módon a lakbérpótlék rendelet végrehajtása indította el a még mára sem áttekinthető, háború utáni magán műkereskedelmet.

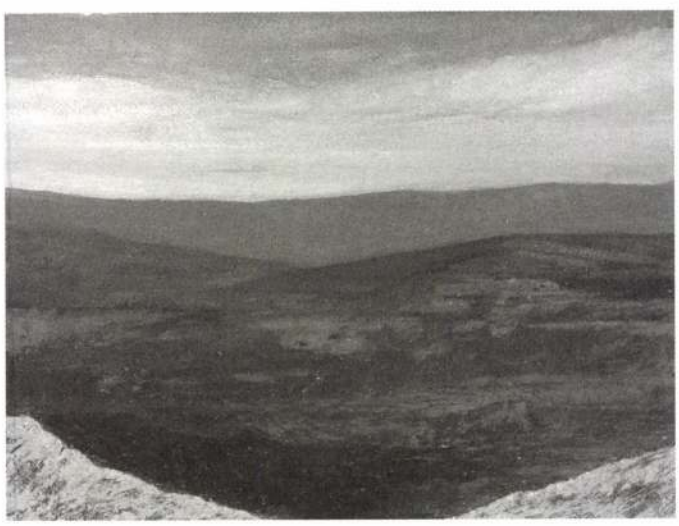

Völgy. 2006. Déry Konstantin képei. Budapest Galéria

0

Ebling Ferenc

posseonyi farchas

l.

Tragor Ignác

Vác multja és

jelene.

Vác. 1928

117. l.

lagon nyugvó vártornyot s e fölött két egymásnak forduló oroszlánt ábrázol. A torony sziget várát, a két oroszlán a vár birtokáért küzdő Zrinyit és Szulejmánt jelképezi.«

*

Aki ma megfordul Szigetben és keresi elképzelésében élő emlékeit a régi időknek, bizony nagyot csalódik. A vár, hol egykor a csaták vad forgataga dúlt, ma csendes mezőgazdasági fészek. A véráztatta szeglet-bástyák helyén istállók és szénaszűrűk vannak. Az egykori kazamaták béresek lakásai s a hely, hol egykor Zrinyi és társai halálukkal szerezték meg a halhatatlanságot, ma dús tenyészetű konyhakert.

Nincs itt ma más, mint a régi dicsőség patinás emléke: a megbolygatott föld méhében rozsdaett tanúbizonyságai az egykori ádáz harcoknak, melyek pusztulásukban is beszédes emlékei a szigeti hősök áldozatos hazaszeretetének.

A mai Szigetvár főterén, a Zrinyi-téren, egyszerűségében is megkapó szobormű emlékeztet a múltra. Közelében áll az 1570. körül épített török mecsetből átalakított katholikus templom, melynek mennyezetét Dorfmeister István osztrák festőművész hatalmas freskója díszíti. Ez Zrinyi Miklósnak a várból való kirohanási jelenetét és dicső halálát ábrá-

M.D.K.

EBNER

Az 1899 -i oroszországi osztrák - magyar kiállitáson szerepel

Magy. or. iparmüv. tk.

Meinerné: Orosz kapcs. 152. l.

Dames # ebner, asztalos legény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1685-től: "Dames ebner gebirdeg Von Ueden burg Dischler gesel". 10b.old

Batári Ferenc: Asztalos legények Győrött a XVII. században Adatok Győr Város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Antus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Ébner, tanár

vezetésével festöiskola, végül a müteremnélküli szob
szobrászok müterme lett a sok évtizedes "Várbazás " az Ybl Miklós téren.

g.f.:-Ahol Mátyás király szobra született.
PEST,1944.máj.8.

MDK

Ébner Lajos festő

Képzőművészeti Szemle 188o. 164 l.

lye:----------

M.D.K.

Ebner

"Puha, finom aktját" dicséri Lázár Béla:
"Téli tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

Ebner

festőművész

Postatakarékpénztár műtárgy-aukciója - képével szerepel.

Esti Kurir
1929.VI.11.

Ebner András.

Budáról, 1759.

lásd

Fleischer Béla 39. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Ebner, Dames, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke: "Ebner, Dames, Sopron, 1687". 115.old 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Kantus János Múz. Győr, 1967.- A győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Ebner Ede

Vas. Ujs. 1963. 267 l.

Ébner Ilona

III. c.

tanári'nak

Ferk'pzomfoiskèvk

1933-34. 45. l.

ca. három méterrel le
let müemléki voltára
XII.- számu rendelete
kir. központi vínigaz
megtoldásához a hozzá

Budapest, 19

M. kir. Központi
Budapest

R.CSM.

Ébner Ilona

1936.

Ki tud vola?

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
TANÁCSA

1 7 4 7 7 4

_____ szám

192 7-IX.

A Müemlékek Országos

A Szentháromság sz
azokra előirányzott költségvetési ös
hozott határozatunkat szives tudomás
céljából megküldjük.

Kelt Budapesten, a
december hó 1. napján tartott ülésé

Éber Anna

1931/32 – 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

79. l.

élt és főkép ezen uralkodók udvará-
nál. Pellában tartózkodott. Művei kö-

Ferkèpzomfoiskèvk

1935/36. 52. p.

Tovább 2

~~Bély Valéria III. é~~

~~Bezzegh Zoltán V. é~~

~~Csekei Zoltán II. é~~

Ebner Ilona V. é

Fódy Sándor V. é

Greczmayer Mária III.

Kapuvári Zelma IV. é

Katona M. Eszter VI. é

Király Róbert V. é

Lencz Anna IV. é

Morell Mihály V. é

Nagy Aladár IV. é

Nagy Edit V. é

Perjés Miklós III. é

Pomogáts Béla IV. é

Sáros András III. é

Somlai Gyula III. é

Szalay Lajos IV. é

100-100 P tanulmányi segélyt kaptak

Ébner Ilona

Középisk rajztanári oklevél

Ferkèpzomfoiskèvk

1935–36. 86 l.

lásd u. a. 87 l

P.Ch.

Igen tisztelt Doktor Ur!

Szombaton egy levelet intéztem Doktor Urhoz az ujlaki restaurált képek ügyében, amely levél azonban sajnálatos tévedés folytán aláírás nélkül került postára. Nagyon kérem, szives elnézését ezen balesetért, s az abban foglaltakat ezuton megismétlem.

1937. jún. 7.

Őszinte tisztelettel:

Kálfi Lajos dr.
plébános.

Ébner Ilona

Tiéves

tanárnak

Ferkápzomfoiskávk

1935–36. 73. l.

elöngesebb művész urnak
is egy erős állást kelene
nagyobb trajoknek.
om. nem akartam
áj, látad hogy nértek
gy oly silány álapotban
be vesünk szétmorzsolodik
ntó munkát igényel
egnértem látom hogy
em hogy engire. ~~nat~~
ín ha szerencsém lesz
igy melik oltárt
esen megfogsz györödni
vözlag kedves családodal.

Wolauschek György

Szépművészeti kiállítások : Budapest, IV., Mária Valéria-utca 8. szám.
Telefon : 1—821—22.

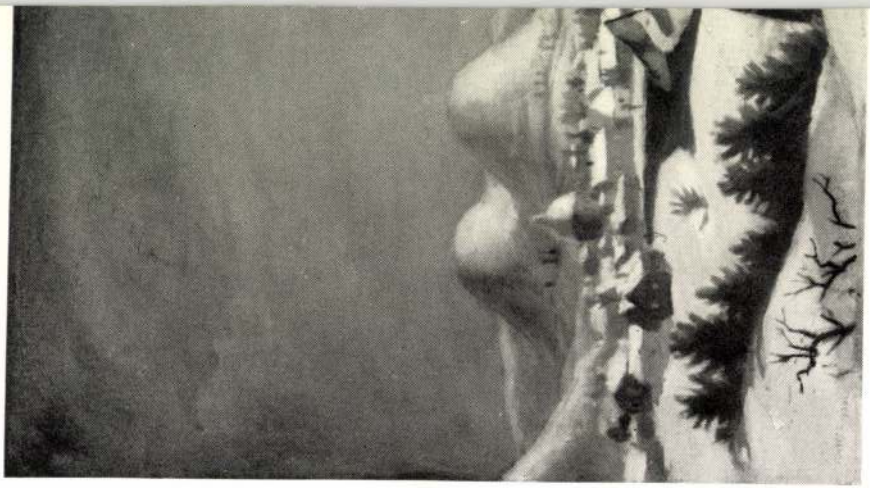

2. BETLEHEMI CSILLAG (1930)

M.D.K.

Ebner Konrád, lakatosm.

Pesten dolgozott. Szül. Temesvár. Róm.k. házas. Pesten polgárjogot nyert, 1842, II. 28. 246.o.

Temesvary Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. VII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Ébner Miklós .

1926. Aquar és paszt.festők kiáll.
Halászbástya, vizf.
Tabáni utcarészlet, vizf.

Nemzeti Szalon

Ebner Miklós

110	Halászbástya, vizf.	1000
111	Tabáni ucca részlet, vizf.	600

Nemzeti Szalon
1926. május
MAPE 12. kiáll

MEDGYESSY FERENC: Búsuló nő.

Ébner Miklós [illegible]ma

~~Dietrich Adolf~~

~~Diósy Antal~~

Ébner Miklós
Edvi-Illés Aladár

MAPE XII. kiáll.

1906. május

(2)

katalogusa
könyvtárambam

4006

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Egervár, Vas m.	Niccius püspök sírköve,	

MDK

Ébner Miklós

Negyvennyolc pályázó...a Közp.Városháza ujjáépitésére.
Magyarország 1940. márc. 13. 10.l.

Abener, Tomas, asztaloslegény

Győrben 1674- 1699 között megfordult asztalosleg é-
nyek jegyzéke: "Abener, Tomas, Mosonmagyar ó var, 1684".
115. old. 13. jegyz

Katóri Ferenc: Asztalosleg é nyek Győrött a XVII. szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmívesség é nek
történetéhez 93. old

Árrabona, 9.- Antus János Múz. Győr, 1967. - A győri
Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Ebner T./Dames/, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalosleg é-
nyek jegyzéke származási hely szerint: "Sopron:
Ebner T." 123.old

Batári Ferenc: Asztalosleg ények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüves ségének
történetéhez 9 .old

Arrabona, 9.- Xantus János Múz. Győr, 1967. - A Győri
Múz. Evkönyve

Ebner Lajos

A tizes-huszas évek geometri-
kus törekvéseiről számol be
a művész munkássága.

Dedinszky Erika: Magyar konstruktivisták...
Művészet, 1978. augusztus 13-30. lap.

Ébner Deák Lajos
festőművész

Petrovics Elek muzeumigazgatói müködésének mindjárt a kezdete óta nagy szeretettel gyüjtötte a festői naturalizmus e korai magyar festőjének kisebb müvei. Ébner-Deák olyan festőnk volt, akinek képességei kisebb feladatokon jobban mutatkoztak, mint ax nagyobbakon.

U j s á g
1935.VI.25.

Ebner Lajos

"Jeles müvei"-t kiemeli Dr. Nyáry Sándor: "Utógondolatok" c. kritikájában, melyet a Mücsarnokban rendezett téli kiállitásról ir.
A müveket nem nevezi meg.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. febr. 1.
XIII. évf. 5. sz. 68-7o. lap

Ébner Lajos

Lányi M.: "A tavaszi képkiállitás" cimmel ir a tárlatról. A müvész 211 szinvázlatát mutatták be, melyek közül a kritika kiemeli a tájkép-részleteket, az utcai és a piaci jeleneteket.
"Müvei életet lehelnek, mindig önállóak és eredetiek."-mint a beszámoló megjegyzi.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. ápr. 24.
XIV. évf. 17. sz. 267. lap

Ébner Lajos

Megjelent az "Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1892 évre szóló közleményei" c. kiadvány, amely felsorolja az 1891 évi kiállitások müvészeit -közöttük a müvészt is- és bemutatja alkotásaikat.
„Mindeféle" c. rovat beszámolója.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. szept. 18.
XIV. évf. 38. sz. 608. lap

Ébner Lajos.

Lotz Károly és Székely Bertalan festette e 19. században e tihanyi apátság nemnyeretfreskóit.

Géo-Charles: Egy francia holtó jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 66 l.

Ebner Lajos MDK

Koldusnő

Miccsarnok 1877. dec. 16.

Ebner Lajos MDK

Koldusnő

Műcsarnok 1877.nov.8.

Ebner Lajos MDK

Baleset, olf.
Vásári jelenet, olf.

Műcsarnok 1881. őszi kiáll.

Ebner Lajos MDK

Baleset, olf.
Vásári jelent, olf.

Műcsarnok 1881. őszi kiáll.
második sorozat

Ebner Lajos

MDK

Baleset, repr.

Műcsarnok 1881. őszi kiáll.
második sorozat

Ebner Lajos

A két jó barát

Hiccarnok 1877. nov.8.

Ebner Lajos MDK

Somogyi parasztlány, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Ebner Lajos MDK

Vásári baleset, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

Ebner Lajos MDK

Vásári baleset, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat.

Ebner Lajos MDK

Husvéti körmenet, repr.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Ebner Lajos MDK

Husvéti körmenet, olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Ebner Lajos MDK

Tatárjárás után, olf.vázlat

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Ebner Lajos MDK

Husvéti körmenet. repr.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat

Ebner Lajos MDK

Kukoricaszüret, olf.

Műcsarnok 1989/90. téli kiáll.

Ebner Lajos MDK

Nászmenet, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Ebner Lajos MDK

Nászmenet, repr.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Ebner Lajos MDK

Vásári baleset, repr.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Ebner Lajos MDK

Vásári jelenet, olf.

Műcsarnok 1888. Magántulajdonban levő régi és modern képek kiáll.

Ebner Lajos MDK

Vásári jelenet; olf.

Műcsarnok 1888. Magántulajdonban levő régi és modern képek kiáll.

Ebner Lajos MDK

Hármas falfestmény.A müvészetek allegoriája

Mücsarnok 1896.ezredéves kiáll.

Ebner Lajos, festäm. mDK

aláírta a miniszterhez küldött ivet, magáévá téve "Mücsarnok" ban megjelent Ujváry I, cikkét kontra Hock.

Mücsarnok. Az MKT lapja. 1898. nov.27.

I.évf. 17.sz.

Ebner Lajos MDK

Tiszaparti halászok, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Ebner Lajos MDK

Tiszaparti halászok, repr.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

Ebner Lajos

MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1890. téli kiáll.

Ebner Lajos MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Ébner Lajos

Vasárnapi Ujság 1896.22.sz. 363.l.

MDK

Ebner Lajos

"Falu végén kurta korcsma". Illusztráció az "Athenaeum új "Petőfi" kiadásához.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 61.1.

M.D.K.

Ébner Lajos

A Képzőművészeti Társulat /nemzetközi/ kiállitásán szerepel képeivel, -közli a Képzőművészet c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. aug. 3o.
7. évf. 49. sz. 784. lap

M.D.K.

Ebner Lajos

"Hazatérő aratók" c. festményét a Mücsarnok kiállitásáról a király vásárolta meg saját képtára számára.

Irodalom és Müvészet c, rovat

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. dec. 1o. 11. sz. 175. lap

M.D.K.

Ebner Lajos

A magyar müvészkolónia tagjai Párisban egyrészt a párisi Salon, másrészt a mi Országos kiállitásunkra készitik nagyobb festményeiket, -közli a Képzőmüvészet c. rovat és felsorolja névszerint a kinti magyar müvészeket.

Képes Családi Lapok. Bp. 1884. dec. 21.
13. sz. 2o7. lap

M.D.K.

Ébner Lajos

Az idei Salon-ban kiállitott müveit küldte be Párisból a müvész, mint az "Irodalom és Müvészet" c. rovat közli "A festészeti pályadijak" cimmel.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. aug. 2o.
4. évf. 47. sz. 749. lap

M.D.K.

Ebner Lajos

A müvész részt vesz az őszi tárlaton, közli az "Irodalom és Müvészet" c. rovatban "A Mücsarnokban" c. beszámoló.

Képes Családi Lapok, Bp, 1881. okt. 9.
4. évf. 2. sz. 31. lap

M.D.K.

Ébner L.

"Az ujévi ajándék" képének repr.-ját hozza a lap.
A képet Morelli Gusztáv metszete után mutatja a folyóirat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. jan. 2.
14. sz. 3. évf. 213. lap

MDK

Ebner Lajos, festöm.

A kiállítás megnyitó napján neves művészeink művészi adományából tombolát rendeznek.

Műkiállítás Budán.
Műcsarnok.1900. 4.sz. 51.l.

Ebner Lajos MDK

Álom, olf.

Micsarnok 1896. ezredéves kiáll.

mDK

Ebner Lajos, festöm.

kinél párisban a mükereskedök gyakori meggrendelésket tesznek, nyár folyamán szolnokon időzött, hol több igen sikerült genre-képet festett

Hirek a mütermekből.
Képzömüvészeti Szemle. I.évf. 1879.okt. 10.sz.
127.1.

MDK

Ebner Lajos

Zöldséges vásár c. életképével 4oo frtos második dijat nyert

A Mücsarnok őszi kiállitására kitüzött pályadijak. Vas.Ujság 1885. 792.l.

Ébner Lajos

Három müvész nevét emliti meg Szana Tamás: "Téli tárlat" c. kritikájában, mely a Mücsarnokban rendezett kiállitáson szereplő müveket ismerteti:
Ébner Lajos, Vajda Zsigmond és Innocent Ferenc müveiről annyit mond, hogy többé-kevésbé elég jól sikerült arcképeket küldtek a tárlatra.

A HÉT, Bp. 189o. dec. 7.
I. évf. 49. sz. 366-367. lap.

M.D.K.

ÉBNER Lajos festő

Bp. Várpalota falképek

Ybl Buda 270, l.

Elmer Lajos
festő

M.D.K.

Síkos a hó, szalad a szán.
szövegközti képek

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 154 l.

M.D.K

Ébner Lajos
festő

Zöld leveles, fehér
A felhők
Falu végén kurta kocsma
A puszta télen
A király eskije

} szövegközti képek

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 155 l.

Ebner Lajos
festő

M.D.K.

Falu végén kurta kocsma
egészlapos képek

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk
M.M.M. Évkönyve, 1952. 155 l.

M.D.K.

Ébner Lajos
festő

Petőfi költeményeinek illusztrátora

Nagy Ismesa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 154 l.

Ébner Lajos

„Ébredés", „Álom" c. mű művei magán viselik az eklektikus irányzat sajátosságát.

Szabadi Judit: The Iconography of Hungarian Art Nouveau. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 49 n.

1931

MDK

Ebner Lajos

Választmányi tagnak megválasztották

A képzőművészeti társulat idei /1891/ közgyülése.
Vasárnapi Ujság 1891. 13. sz. 210.l.

Ebner Lajos M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Urnapi körmenet. 13X19 cm. illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez.id.mü 73-148.p.

Szign. Ebner L. - Bálint B. sc. - Morelli G.F.i.

- - rajza után Bálint Benedek egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.IIÁ.Magyarország.II.köt.1891.127.p.

MDK

Ebner Lajos

Kis tanulmány

A: M. művészet a párisi kiállitáson. Műcsarnok, 1900. jun.17. 315 l.

M.D.K.

Ebner Lajos.

Budapest, 1891 körül.

Piaci kávémérés Szolnokon. 19X13 cm. illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez.id. mü 73-148.p.

Szign. Ebner L. - H.K.sc. - Morelli G.F.i.

- - rajza után H.K./?/ egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.143.p.

Ébner Lajos, Deák M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Szolnoki vizhordó asszonyok. Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Tiszamenti élet c. cikkéhez. id.mü 40-62.p.

Szign. Ébner L. - Bálint B.sc. - Morelli G.F.i.

- - rajza után Bálint Benedek egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.43.p.

M.D.K.

Ebner Lajos

"Zöldséges vásár" c. életképével a négyszáz forintos második dijat nyerte az őszi kiállitáson.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. dec. 6.
VIII. évf. 11. sz. 175. lap

Ebner Lajos
festő

M.D.K.

Az 1900-ban kiadott nagy Petőfi albumhoz készített illusztrációkat és az 1907-ben megjelent diszkiadáshoz is készített illusztrációkat

P. Brestyánszky Ilona: Százéves az Athenaeum
Művészet, 1969 február – 14 kp.

Ebner Lajos festő,

K. V. 759/1897. és 1024/1897.
(é. V. 3.) és (é. VI. 14.)

MDK

Ebner Lajos

Mütermekből. Mücsarnok, 1898, okt.2o. 95 l.

MDK

Ebner Lajos

Mosakodó fiu, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.

31

MDK

Ebner Lajos

Zala György: Müvészek lakomája. Mücsarnok. 1898. nov. 2o. 16. sz. 144-145 l.

MDK

Ebner Lajos

A lipótvárosi bazilika mozaikképei.

Műcsarnok 1899. 12.sz. 173 l.

MDK

Ebner Lajos

Csendélet, of.

Képkiállitási Kalauz. Kolozsvár, 1883. 3 l.

MDK

Ebner Lajos

Falu végén kurta kocsma"-hoz kép

Petőfi költeményeinek uj diszkiadása. Vasárnapi Ujság, 1899, 821-2. l.

MDK

Az Athenaeum ill.Petőfi kiadása.

Ebner Lajos

Mücsarnok, 1899. 29.sz. 451.o.

M.D.K.

Ebner Lajos

A Közokt. min. négyszáz forint müvészeti ösztö
dijat adományozott a müvésznek, mint a lap "Uj
donságok" c. rovata közli a "Képzőmüvészetek
előmozditása" céljából.
Az ösztöndijban tizenkét müvész részesült.

Egyetértés és Magyar Ujság, Bp. 1875. okt. 26.
IX. évf. 174. sz.

MDK

Ebner Lajos festő

Műcsarnok, 1900. 4.sz. 84. l. Ajándékok az Képtár számára

MDK

Ebner Lajos

elismerő oklevél

Klassics: Páirisi kiáll.kitüntetésel. Mucs.
1900. 326-7 l.

Ebner Lajos MDK

Hajóvontatás, olf.

Műcsarnok 1885. jun.1o.

Ebner Lajos MDK

Zöldséges vásár, olf.

Mücsarnok 1885. őszi kiáll.

Ebner Lajos MDK

Hazatérő aratók, olf.

Műcsarnok 1882? őszi kiáll.
második sorozat

Ebner Lajos MDK

Hazatérő aratók, repr.

Mücsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Ebner Lajos

MDK

A jósvirág, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Ebner Lajos MDK

Husvéti körmenet. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat.

Ebner Lajos

MDK

Ujoncok, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. II.

Ebner Lajos MDK

A konyhakertben, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. élt. kiáll.

MDK

Ebner Lajos, festöm.

"Petöfi összes költeményei" c.díszmü illusztrálásához hozzájárult müvészetével.
Félszázados dicsöséges multhoz méltó uj kiadás.

Athenaeum: "Petöfi összes költeményei" c. díszmü.
Magy.Iparmüvészet. 1900. 71,72.l.

Ebner Lajos, festőm. MDK

"Nászmenet"-e a tárlat legtetszetősebb képeinek egyike. Jól rajzolt, finom szineket mutató kompozició.

Szana Tamás: Magyar képek az őszi kiállitáson.
Magyar Salon.1938. dec. 275.276.l.
A képzőművészeti egyesek őszi kiállitása.

Ebner Lajos, festöm. MDK

ö is képviselte volt müvével 1899 okt. 18-án Bruck Miksa mütermében, hol a sorsolásra került képekből egész kis képtár volt együtt.

QA Hazai Müvásárlók Egyesülete.
Mücsarnok.1899. 396.1.

MDK

Ebner Lajos, festöm.

"Falu végén kurta kocsma"

Illustrácziő az Athenaeum uj "Petöfi" kiadásához.

KMTárs. 1899. Tav.nemzetk.kiáll. 61.l. Kat.

MDK

Ébner Lajos

Az Athenaeum uj, illusztrált Petőfi-kiadást adott ki a művész eredeti rajzával.

Vasárnapi Ujság, 1903. 50.évf. 836.lap

MDK

Ébner Lajos

A Képzőművészeti Társulat. Vas. Ujs. 1894. 41.évf. 236.l.

MDK

Ébner Lajos

Husvéti körmenet

A mücsarnok őszi kiáll. Vas. Ujs. 1886. 649.l.

MDK

Ébner Lajos

Uj illusztrált Petőfi-kiadás. A Hét 1903. II. félév. 820.l.

MDK

Ébner Lajos

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállításán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Ebner Lajos

"Husvéti körmenet" c. műve a Műcsarnok jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Ebner Lajos, festőm.

"Ujoncok". 1883.- 400 ft-os Ráth György-féle dijjal kitüntetve.

Műcs.-OMKT. Tavaszi kiáll. Kat. 14.1. 1900.

MDK

Ebner Lajos, festöm.

"Zöldséges vásár". 1885. - 400 ft-os második társulati dijjal kitüntetve.

Mücs. -OMKT. Tavaszi kiáll. 1900. Kat. 14.1.

MDK

Ebner Lajos

Árkádiai jelenetet ábrázoló dekorativ festményt küldött a pályázatra.

György Kálmán: A gróf Andrássy Tivadar-féle pályázat.

Magyar Iparművészet, 1897. 18.l.

MDK

Ebner Lajos, festőm.

" A tatárjárás után". 1886. -Ipolyi Arnold-
féle 500 ft-os történelmi dijjal kitüntetve.

Mücs. -OMKT. Tavaszi kiáll. 1900. Kat. 14.1.

Ébner Lajos festő.

Kr. V. 624/1898.

1898. jul. 15.

MDK

Ébner Lajos

Az osztrák-magyar monarchia írásban és képben.
Vas. Ujs. 1889. 87.l.

Ebner Lajos MDK

Két jó barát

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Ebner Lajos MDK

Etetés, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Ebner Lajos MDK

Kut mellett, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiállí.

Ebner Lajos MDK

Ébredés, olf.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

MDK

Ebner Lajos, festöm.

Az elhagyott leányka. Olf.

Menyecske. " 18.1.

OMKT ált.rend. Kolozsvári Képkiáll. 1890.ápr. Kat.

15,18.1.

Ebner Lajos MDK

Ébredés, repr.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Ebner Lajos, festöm. MDK

Menyecske. Olf.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1890.máj. Kat. 24.l.

MDK

Ebner Lajos, festőm.

Az elhagyott leányka. Olf.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1890.máj.Kat. 20.l.

Ébner Lajos

"Nászmenet" c. festménye után fénymetszetet készitett Paulussen, a Képzőművészeti Társulat idei Albuma számára, -közli a Képzőművészet c. rovat.

A HÉT, Bp. 189o. febr. 23. I. évf.
8. sz. 13o. lap.

Ebner Lajos MDK

Veszprémi országut, repr.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Ebner Lajos MDK

Konyhakert, pasztell

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Ébner Lajos

l.

Deák-Ébner

Lajos

Weinberger (Antal?)

Szobrász

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 777-782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

Ébner Lajos festo

fol

Budapesti Hírlap, 1881, XI. 15.

15 h. n. 3. a. (Sz. is th.)

Ebner Lajos festő

Pesti Hirlap. 1879. aug. 27. 4.

Munkácsy nemesak nagy művész....

Ébner Lajos festo

Budapest Hirlap. 1881, XI. 6.

143. n Melléklet. 1. o. Mario Proth:

Magyar Halon

Ebner Lajos festő

Budapesti: Hirlap, 1881, XII. 8.

175. n. 3. o. (h és k)

Spolnok, Ébner Lajos festő mári ott-

tartózkodása 1881-ben

Budapesti Hirlap, 1881, X. 5.

110 n. 3.0 (Sz. és M.)

Jel

Szolnok, Ebner Lajos ott-tartózkodása

Budapesti Hirlap, 1881, IX. 12.

88 n. 3. o. (Szász M.)

MDK

Ebner Lajos

4oo frt. müvészeti ösztöndijat kapott

Müvészeti ösztöndijak. Vas. Ujs. 1875.
7oo,7ol.l.

MDK

Ebner Lajos festőművész.

kiállitási nagy éremmel kitüntetve.

A képzőm. kiáll. kitüntetései. Vasárnapi Ujság. 1885. 32.sz. 520 l.

Ébner Ébner

MDK.

Ébner Lajos festő

„Harabérő aratók" c képe (a király tulajdona)

bécsi kiállításon. 1888.

MDK A-I-1/2206.

Ébner Lajos M.D.K.

Budapest, 1888.

Kukoricafosztás. 13X19 cm. illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez. id.mü 73-148.p.

Szign. Ebner - met: Bálint B.88. - Morelli G.F.i.

- - rajza után Bálint Benedek egyszinü fametszete. Készült Morelli gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.121.p.

MDK

Ébner

Szolnoki müv.telep kiáll. Vas. Ujs. 1910.
43. sz. 889-90. l.

MDK

Ébner Lajos

festménye a tihanyi apátsági templom szentélyében. /egyházatyák./

És a hajóban Assumptio.

Vigilia, 1955.ápr.XX.évf. 4. sz.177.l.-Pénzes Balduin: A kilencszázéves Tihany. 171.-177.l.

Ébner Lajos

A párisi magyarok közül, "Álom" cimmel, egy szép aktot küldött a müvész a kiállitásra, melyről Masque ir "Az ezredik év Szalonja" cimmel.

A HÉT, Bp. 1896. juni. 7.
VII. évf. 23. sz. 384385. lap.

Ébner Lajos

A Mücsarnokban rendezett kiállitáson szereplő portréját igen komolyan értékeli a Képzőmüvészet c. rovatban közölt kritika. A müvész "aki még sohasem festett a nyilvánosság számára arcot" -most remekelt ezzel a portréval.
A tárlatot Telepy Károly rendezte.

A HÉT, Bp. 1890. nov. 23.
I. évf. 335-336. lap. 47. sz.

Ébner Lajos

"Nos peintres dessinés à eux mêmes"

"1883-as műben szerepel Ébner Lajos is. A mű szerzője A.M. de Bélina.

Kampós Antal: Egy Munkácsyénak vélt rajzról.
Művészet, 1977. május - 26.oldal.

MDK

Ébner Lajos

Csak nevét emliti a XIX.sz. végén a "legkiválóbbak" között.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906. 79.l.

Ébner Lajos, festőművész M.D.K.

Mésztette a Lipótbárosi bazilika keleti bejárása fölött Melyerendő képek módosított vázlatait.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.
nov. 29. sz. 6. old.

Ébner Lajos M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Tutajoskikötő a Zagyván. Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Tiszamenti élet c. cikkéhez.id.mü 40-62.p.

Szign. Ébner L. - Bálint B.sc. - Morelli G.F.i.

- - rajza után Bálint Benedek egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.51.p.

M.D.K.

Ébner Lajos

Budapest, 1891 körül.

Tiszai halászok. Szövegközti illusztráció Jókai Mór: Tiszamenti élet c. cikkéhez. id.mü 40-62.p.

Szign. Ébner - K.H.sc.

- - rajza után K.H./?/ egyszinü fametszete. M.K.Állny. O.m.III.Magyarország.II.köt.1891.53.p.

Ébner Lajos M.D.K.

Budapest, 1888.

Kukoricafosztás. 13X19 cm. illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez. id.mü 73X148.p.

Szign. Ebner - met:Bálint B.88 - Morelli G.F.i.

- - rajza után Bálint Benedek egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.121.p.1891.

Ébner Lajos

"Képeit a franciák közé sorolhatnók"-irja Pulszky Ferenc: "Séta a müvészház termeiben" c.kritikájában a tárlaton szereplő müvekről.

A HÉT, Bp. 189o. I. évf. I. kötet. mutatványszám, lo-ll. lap.

MDK

Ébner Lajos

A nyalánk c. munkáját a képzőm. társ. megvásárolta

A müvész-dijak a mücsarnokban. Vas. Ujs. 1887. 839.l.

MDK

Ébner Lajos

Két jeles... Pesti Hirlap 1885. nov. 13. 2.

Ebner Lajos

MDK

Veszprémi országut, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Ébner Lajos

Párizsban tartózkodik

Magyar müvészek külföldön. Budapesti Hirlap, 1882. V.4. 122.sz. 2 l. Mell.

MDK

Ébner Lajos és Bihari Sándor

Két jeles fiatal festőművész... Pesti Hirlap 1885. VII.é. nov. 13. 2.

MDK

Bécsben tartózkodik

Magyar művészek külföldön. Budapesti Hirlap
1882. V.4. 122.sz. 2 l. Melléklet

Ébner Lajos, festő

M.D.K.

készíti a királyi vár lépcsőházának falképeit.

Haeszmann A.: A királyi vár építéstörténete.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1900. 39. köt. 256. old.

M.D.K.

Ébner Lajos

"Nászmenet" c. müve a mult évi őszi tárlat egyik "legnépszerübb festményei" közé tartozott, igy most a Képzőmüvészeti Társulat Albumát disziti, -mint a lap Irodalom és Müvészet c. rovata közli.

Képes Családi Lapok, Bp. 189o. márc. 2.
XII. évf. 9. sz. 144. lap

Ebner Lajos

Eisenhut Ferenc, Hegedüs László, Karlovszky Bertalan, Kacziány Ödön, Révész Imre, Roskovics Ignác, Spányi Béla, Vágó Pál, Vaszary János, Vastagh, Wagner Sándor, Baditz Ottó, Benczur Gyula, Bihari Sándor, Böhm Pál illusztrálták az Athenaeumnál megjelenő uj petőfi kötet disz-kiadását.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 24.
52. sz. X. évf.

MDK

Ébner Lajos,

Őharckép

A Vall. és Közoktatásügyi Min. vásárlásai. Bp.
1938 jul.1.-aug.1. Kat. 19.1.

Ébner Lajos, festő, tanár

M.D.K.

„képesített tanulványai" másolták azokat a legjobb „Felség képeket", melyekből a tervező építész Hauszmann Alajosnak a bp. Igazságügyi palota külső bőrő termei számára 16 db-ra volt szüksége.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1897. 31. köt. 62. old.

M.D.K.

Ébner Lajos festö

Petöfi -illusztrációi a Hubay -albumban / 1880 /

Berkovits Ilona: Zichy Mihály .. p. 1964. 203. l.

ÉBNER László (fotó)

GYŐRI Lajos: Arcképek élethiven. In. Muzsák, 1985/2. 23.p.

Ébner Sándor: Herendi Krisztusjáték alakja, 1930 k.

MDK

Ebner Miklós

Halászbástya, vf.

Tabáni ucca részlet, vf.

MAPE 12.kiáll.kat. N.Szal. 1926. máj. 1o l.

MDK

Ébner Pál

Hajnal a Dunán, of.

Műterem 5. csop. kiáll. 1937. jul.

~~Éber~~ Ébner Sándor festő

l. Gönyei - Ébner S. alatt is)

Pesti Hirlap. 1926. márc. 21. 10

k. k. l. Uj sportkiállítás

M.N.M.K.

Ebner, Vitus, kőműves

Steierországi származású,
1741-ben letelepedett Budán.

Mária G. Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. Tom. XIII. fasc. 4. 316 old.

Ébneth Kálmán dr., fogalmazó

Munkájával szerepelt a rendőrtisztv.kiáll.-án.

M.934.V.25.

ÉBNER Lipót

1857

71. apr. 28. Ebner Lipót képeket ajánl vételre
86. ápr. 21. Rákóczy Ferenc síremlékéről vett kőből készített pecsétgyűrű
Szerzemény

Művtört Ért. 1990 1-2 132

799.
Károly István: A magyar devi
József

1016.
Katastral-Schätzunginstructi
ovina. Wien, 1882, Hof- und

956.
Kazarnovszkij,D.N.: Hiradáte
vizsgálata. Bp, 1956, Müszak

755.
Keglovich István: Szőleink a

1009.
Keck, Wilh.: Voträge über Me
Helwigsche Verlagsbuchhandl

Ebner Miklós
építész

Szül.: Budapest 1882.
Oklevelet nyert 1910.

Műegyetem műegyetem 6. l.

Ébner Miklós építész

terve elkésve

[illegible]

Halász vízvasháza kibův

20. l

Budapest, 1943.

A kiadmány hiteléül:

min.s.h.igazgató.

Delbos nagy beszéde a francia kamarában

A LEGUJABB KÜLPOLITIKAI ESEMÉNYEK

London, február 26.

A Daily Telegraph diplomáciai levelezője szerint lord Perth római angol nagykövet a jövő hét végéig marad Londonban, hogy a szakértőkkel behatóan megbeszélje mindazokat a kérdéseket, amelyek az angol-olasz tárgyalások folyamán felmerülhetnek.

A Daily Mail ugy tudja, hogy az angol-olasz megbeszélések még a parlament husvéti szünete előtt befejeződnek, tehát alig tartanak tovább hét hétnél.

A Daily Telegraph párisi levelezője szerint

a párisi angol nagykövet Chautemps francia miniszterelnökkel és Delbos francia külügyminiszterrel folytatott pénteki beszélgetése folyamán közölte a két francia miniszterrel Chamberlain angol miniszterelnöknek azt az üzenetét is, hogy állandóan tájékoztatni fogja a francia külügyminisztériumot az angol-olasz megbeszélések folyásáról.

Hangoztatta továbbá az üzenet, hogy egyáltalában szó sincs az angol külpolitika bármilyen irányváltozásáról.

A Daily Expressz szerint

a nagykövet megigérte a két francia miniszternek, hogy állandóan szoros érintkezésben marad velük a kamara mai vitája alatt. Ha Delbos azt jelenthetné, hogy haladást lehet elérni a Chamberlain-Mussolini megbeszélések során, a kamara hangulata e megbeszélésekre kedvezően alakulna.

A Reuter Iroda értesülése szerint a francia miniszterek közölték az angol nagykövettel, hogy be kell várni a kamara külpolitikai vitájának a végét, mielőtt körvonaloznák Franciaország külpolitikai állásfoglalását.

A nagy külpolitikai vita

Páris, február 26.

(Havas.) A kamara esti ülésén a külpolitikai vita folytatása soran *De Monzie* radikális képviselő Németország és Ausztria viszonyát fejtegette. Utalt arra a kisérletre, amelyet 1931-ben a német-osztrák vámszövetség megteremtésére tettek és

részletezte, hogy 1934-ben milyen körülmények késztették Angliát, Franciaországot és Olaszországot Ausztria függetlenségének szavatolására,

majd kiemelte Hitler kancellár beszédéből azt a részt, amely fenyegetést foglal magában Csehszlovákia irányában.

Annak a reményének adott kifejezést, hogy az angol-olasz megbeszélések eredményesek lesznek, másfelől állást foglalt amellett, hogy *Franciaország Spanyolország* tekintetében ragaszkodjék a benemavatkozás politikájának teljes mérvü érvényesitéséhez. Befejezésül bizalmat nyilvánitott a kormány iránt, de szükségesnek mondotta, hogy szilárd magatartást tanusitson.

Louis Marin kijelentette, hogy a versaillesi békeszerződés legfőbb eredménye tulajdonképpen *Németország felfegyverzése* volt.

Németország — mondotta Louis Marin — ezt a fegyverkezést a neki kölcsönzött összegek segitségével tudta megvalósitani. Franciaország mindig tiszteletben tartotta a szerződéseket. De vajjon mit érnek ma a versaillesi és trianoni szerződések rendelkezései?

A szónok megállapitotta, hogy a legfontosabb egyezmény, *a locarnói szerződés*, sohasem került megvalósitásra, uj egyezményt pedig, sajnos, nem kötöttek.

— Egyetlen olyan szövetségünk van — folytatta —, amely iránt nem állhat fenn kétség, s ez a Nagybritanniával kötött szövetség.

— Olaszország érdeke az lenne — folytatta Marin —, ha visszatérne a stresai elvekhez, amihez azonban természetesen szükséges Nagybritannia hajlandósága és Franciaország támogatása. Az általános tanácskozás megindulását lehetetlenné teszi Németország mai felfegyverkezésének mértéke.

A képviselő beszédének végén kijelentette, hogy a francia kormánynak a legszorosabb figyelemmel kell kisérnie az angol-olasz megbeszéléseket, amelyek *a stresai politikához való visszatérésnek* egyengetik utját.

Deschizeaux képviselő, a szocialista unió tagja, kijelentette, hogy az angol válság nem tisztán angol esemény.

Komoly fontolóra kell venni azokat a következményeket, amelyek az angol külpolitikai irány változásából adódnak. Tudnunk kell — mondotta a képviselő — vajjon a francia kormány továbbra is követni fogja-e az angol kormány politikáját abban az esetben, ha az angol kormány ellentétbe jut Csehszlovákiával.

Franciaországnak jogában áll tudni, mi a szándéka Angliának e tekintetben. Franciaország kötelezettségei teljes mértékben fennállanak.

A képviselő végül megállapitotta, hogy

Franciaországnak támogatni kell Angliát és helyre kell állitani a jóviszonyt Olaszországgal. A francia-angol együttmüködésnek nem szabad megszakadnia.

A vitát ezután szombatra elnapolták. Az ülés *párisi időszámitás szerint éjfél után 20 perccel ért véget.*

Delbos beszéde

Páris, február 26.

(Az Esti Kurir tudósitójának telefonjelentése.) A kamara szombaton délelőtt folytatta a nagy külpolitikai vitát, amely előrelathatóan az esti órákban ér véget.

A vita eddigi lefolyása mutatja, hogy a kormány a bizalmi szavazásnál nagy többséget remélhet.

Szombaton délelőtt a vita első szónoka Gaston *Gérard* baloldali demokrata képviselő volt, aki azt kérdezte a kormánytól, hogy

a megváltozott külpolitikai helyzetben milyen lépéseket akar tenni a normális kapcsolatok helyreállitására a szomszéd államokkal, mert az ország biztonságát csak igy lehet elérni.

A képviselő Olaszországra és a felkelő Spanyolországra gondolt. Szerinte mindenekelőtt Olaszországgal kell helyreállitani a normális kapcsolatokat és rendezni kellene a római nagykövet kinevezésének ügyét. A francia kormány saját érdekében jól tenné, — mondotta a képviselő — ha a felkelő Spanyolországgal is felvenné a diplomáciai kapcsolatokat.

Tizenkét órakor (budapesti idő szerint egy órakor

szólásra emelkedett Delbos külügyminiszter, hogy válaszoljon a külpolitikai vitában elhangzott interpellációkra.

Delbos külügyminiszter beszéde mindössze harmincöt percig tartott és nagy hatást keltett. *Delbos vázolta a közelmult külpolitikai eseményeit, azokat a fejleményeket, amelyek a legutóbbi külpolitikai változásokhoz vezettek.*

Delbos beszédében hangoztatta, hogy Franciaország ujabb intézkedéseket tesz fegyverkezésének fokozására és hogy egész Franciaország a mostani komoly órákban egységet mutat és kész az ország biztonságára minden szükségesnek mutatkozó áldozatot meghozni.

Delbos beszédében többször is szembesbállott a főleg kommunista részről elhangzott pesszimisztikus megállapitásokkal, mintha Eden külügyminiszter lemondásával Franciaország külpolitikai helyzete kedvezőtlenebbre fordult volna.

— Nem igaz, — mondotta a külügyminiszter, — hogy Franciaország elszigetelten áll. Az sem igaz, hogy a Népszövetség halálra lenne itélve.

Nem igaz az sem, hog yazok az elvek jutottak volna győzelemre, amelyek nem a Népszövetség eszményei. Az sem igaz, mintha a háboru közvetlenül küszölön állna. Franciaországnak esze ágában sincs nagyhatalmi szerepét feladni.

mint azt bizonyos körök még Franciaországban is feltételezik, azonban ugyanakkor nem teheti azt, hogy a kollektiv biztonság rendszerét egymaga valósitsa meg.

Franciaország nem játszhatja az egész világon a csendőr szerepét. Franciaország azonban hü marad vállalt kötelezettségeihez,

valamint barátaihoz és tudatában van európai feladatának.

— Nem fér kétség ahhoz a szoros együttmüködéshez és barátsághoz, amely Franciaországot Angliával összekapcsolja.

A külügyminiszter ezután igen meleg hangon *emlékezett meg a lemondott Eden angol külügyminiszterről, akivel — mint mondotta, az utóbbi években a legbizalomteljesebben együtt dolgozott.*

Delbos emlékeztett az elmult hónapok diplomáciai tárgyalásainak sikerére, igy többek között arra az eredményre, amelyet a Spanyolországban harcoló külföldi önkéntesek hazaszállitása terén elértek

kijelentette, hogy Franciaország jövőbeni tárgyalásai során is szem előtt tartja, hogy minden egyes elintézetlen kérdésben hathathatós garanciákat kapjon.

A külügyminiszter azután keleteurópai utjáról szólt és kiemelte, hogy mindenütt a legszivélyesebb fogadtatásban részesült, nemcsak a kormányok részéről, hanem a meglátogatott országok népeinek nagy tömege részéről is.

A francia-szovjetorosz egyezményre áttérve, a külügyminiszter hangoztatta, hogy *továbbra is bizik enne kaz egyezménynek békés hatásában és szilárdan el van határozva az egyezmény lojális alkalmazására.*

A francia külpolitika célja mindenekelőtt a genfi politika megvédése. A francia biztonság megköveteli, hogy véget érjenek azok a határsértések, amelyeket spanyol repülőgépek a spanyol-francia határon elkövettek.

Az osztrák kérdésről szólva a külügyminiszter hangoztatta, hogy

Ausztria függetlensége lényeges eleme az európai egyensulynak. A dunai államokat gazdaságilag meg kell szervezni. Franciaország hajlandó e téren támogatást nyujtani.

— Csehszlovákia irányában — hngoztatta végül Delbos nagy nyomatékkal — Franciaország betartja vállalt kötelezetségeit. Ezt most ünnepélyesen is kinyilatkoztatja.

A francia lapvélemények

Páris, február 26.

A francia közvélemény bizonyos tartózkodással fogadja Halifax lord külügyminiszteré történt kinevezését. A lapok egy része

aggodalmasoknak itéli azokat az uj diplomáciai módszereket, amelyek az angol külpolitikában jelenleg érvényesülnek. A sajtó nagy része mégis reméli, hogy a szoros francia-angol együttmüködés változatlanul fennmarad.

A *Petit Parisien* értesülése szerint Halifax lord kényes körülmények között veszi át t külügyi hivatal vezetését. Valószinü egyébként, hogy Halifax lord harmónikusan együttmüködik majd Chamberlainnal, aki tevékeny részt akar venni az angol külpolitika vezetésében.

Ami Franciaországot illeti — irja a lap —, a mi külpolitikánk egyetlen yélja a béke. Óhajtjuk, hogy az uj angol külpolitikai kisérlet sikerrel járjon és meggyőződésünk, hogy a Halifax lord iránitása alatt álló angol külpolitika Franciaország irányában a jövőben is olyan lojális lesz, mint a multban volt.

A *Journal* londoni levelezője szerint London meglehetősen kedvező hangulatban lát hozzá a nemzetközi megbeszélések előkészitéséhez. Olaszország részéről nyilvánvaló jóakarat nyilvánul meg.

Mussolini — ugy látszik — bizik benne, hogy Anglia és Olaszország között végre megszületik a megegyezés. Bajos elképzelni másfelől, hogy Chamberlain vállalta volna az uj külpolitikai irányvonal kockázatát, ha nincs előre meggyőződve Olaszország békülékeny készségéről.

A *Populaire* szerint a békét csak az mentheti meg, ha az angol-olasz kérdések megoldását *általános megegyezés keretében* biztositják, ugy amint az angol politika idáig vallotta.

Átalakitják az angol kormányt

London, február 26.

A sajtó értesülése szerint az ellenzék vezérei ma tanácskoznak az uj külügyminiszter kinevezésével szemben teendő közös lépéseikről.

Az alsóház hétfői ülésén minden valószinüség szerint az interpellációk özönét intézik majd ez ügyben Chamberlain miniszterelnökhöz.

A *Daily Mail* megerősiti azt a hiresztelést, hogy *Halifax lord az angol-olasz megbeszélések befejezése után lemond a külügyi tárcáról. Akkor nagyobbmérvü kormányátalakitás várható,* amelynek terjedelme a római megbeszélések sikerétől vagy kudarcától függ. Uj külügyminiszterként *Morrison* földmüvelésügyi vagy *Malcolm Mac Donald* dominiumügyi, esetleg *Sir Thomas Inskip* haderőfejlesztési minisztert emlegetik. Szó van arról is, hogy lord *Svinton* légügyi miniszter lemond. Utóda állitólag *Hore-Belisha* közlekedésügyi miniszter vagy *Winston Churchil* lesz.

Az Esti Kurir szerkesztőségének telefonszáma: 1-285-36

Az olasz feltételek

Páris, február 26.

A párisi angol nagykövet pénteken délután megbeszélést folytatott Chautemps francia miniszterelnökkel és Delbos francia külügyminiszterrel. A megbeszélés folyamán a nagykövet tájékoztatta a francia minisztereket az Olaszországgal meginduló tárgyalások előfeltételeiről. Az előfeltételek állitólag a következők:

1. *Az abessziniai olasz hóditás elismerése.*

2. *A földközitengeri haderők egyensulybahozatala.*

3. *A spanyol háboruban küzdő felek részére a hadviselői jogok megadása.*

Egyiptomról és a Szuezi-csatornáról az eddigi hirekkel ellentétben nem lesz szó.

— **Halálozás.** *Vágó* Jenőnek, a Szabómesterek Országos Termelő Szövetkezete igazgatójának feleségét nagy részvét mellett temették el a rákoskereszturi temetőben.

— **Nincs nyugdija?** Nyugdijat pótol, gondtalan derüs öregséget nyujt a *járadékbiztositás.*

— **Lengyel előadás a Külügyi Társaságban.** Március 3-án, csütörtökön délután hat órakor, a Parlamenti Muzeum nagytermében felolvasó ülést tart a Magyar Külügyi Társaság, amely alkalommal gróf *Romer* Ádám, volt lengyel miniszterelnökségi sajtófőnök egy nagy varsói napilap külpolitikai szerkesztője tart németnyelvü előadást.

Ezek teszik
nagyértékűvé a 88-as Orion rádiót: TAL 5-ös óriás erősítésű pentoda, nagy dynamikus hangszóró. Hangkorrekciós felfépes, negatív visszacsatolás, „varázsszem" az állomás beállításhoz

ORION világrádiók
MINDEN ORION RÁDIÓKERESKEDŐNÉL KAPHATÓ

26 éve fennálló
BODNÁR
c g az összes RADIO-tipusokat díjtalanul bemutatja. részlet. Csere.
Vilmos császár-ut 60. Árjegyzék ingyen!

Pontos kiszolgálással — részletre is
MORVAI RÁDIÓ
Erzsébet-körut 40. Telefon 134-364

Darányi ma délelőtt kihallgatáson volt a kormányzónál

Érdeklődéssel várják a miniszterelnök győri beszédét

Darányi Kálmán miniszterelnök ma délelőtt fontos pénzügyi tanácskozást folytatott *Fabinyi* Tihamér pénzügyminiszterrel. A déli órákban *Erdmannsdorf* német követ jelent meg a miniszterelnökségen, aki a pénzügyminiszter távozása után tanácskozott a miniszterelnökkel.

Délután egy órakor

Darányi miniszterelnök kihallgatáson jelent meg Horthy Miklós kormányzó előtt és jelentést tett az időszerű kormányzati kérdésekről.

Politikai körökben egyre fokozódó érdeklődéssel tekintenek *Darányi* miniszterelnök győri beszéde elé, amelyre mához egy hétre kerül sor. Tegnap az a téves hir terjedt el, hogy a miniszterelnök szombaton délután beszél Győrött, az *Esti Kurir* munkatársával azonban ma délelőtt beavatott helyen közölték, hogy a miniszterelnöki beszéd nem délután, hanem még a délelőtti órákban — féltizenkettő tájban — fog elhangzani.

A miniszterelnök beszédét megelőző nagy várakozást fokozza az az értesülés, hogy

a miniszterelnök Győrött a legfontosabb belső politikai kérdésekkel kiván foglalkozni.

Ami az értelmiségi munkanélküliség ellen inditott kormányzati mozgalmat illeti, ebben most fordulat következett be. A tegnap esti miniszertanácsból kiadott hivatalos közlés csupán annyit mond, hogy *Hóman* kultuszminiszter előterjesztést tett az értelmiségi munkanélküliség leküzdésére életbeléptetett eddigi intézkedések eredményéről és a további rendelkezésekről.

A minisztertanács elhatározta, hogy az erre a feladatra korábban kiküldött miniszteri biztost *kormánybiztosi hatáskörrel ruházza fel.* A miniszteri biztos, illetőleg a kormánybiztos személyében nem történt változás, ezeknek az ügyeknek az élén továbbra is *Kulcsár* István kultuszminiszteri tanácsos fog intézkedni.

Hatáskörének kibővitésére, illetve *Kulcsár* miniszteri tanácsosnak kormánybiztosi hatáskörrel való felruházására azért volt szükség, hogy a jövőben nagyobb sullyal és eredménnyel láthassa el feladatát. Az *Esti Kurir* munkatársának ez a tájékozott helyről származó értesülése azt jelenti, hogy

az értelmiségi munkanélküliség leküzdésére indított küzdelem eddigi eredményével az illetékes tényezők nincsenek megelégedve,

a jövőben tehát ezen a téren szélesebb keretek között és nagyobb sullyal kivánnak eljárni.

„NÉMA" TÁRGYALÁS A TÖRVÉNYSZÉKEN

Néma csendben folyt ma le az a tárgyalás, amelynek vádlottja, *Nagy* Mária süketnéma asszony volt, akit az ügyészség lopás büntettével vádolt. Nemcsak a vádlott, de a sértett és az összes tanuk is mind a süketnémák táborából kerültek ki. A tárgyalás meglehetős zökkenőkkel, hosszu ideig tartott, pedig csak arról volt szó, hogy *Nagy* Mária *Malek* József süketnéma lakásából szőnyegekről, fehérneműekről, ruhákról és ékszerekről szóló hét darab zálogjegyet ellopott.

Nagy Máriát a siketnémaintézeti tanár segitségével hallgatták ki. Beismerte a vádbeli cselekményt és azzal védekezett, hogy tapasztalatlanságból hajtotta végre a bünecselekményt.

— Fiatal vagyok, vidékről jöttem — tolmácsolta a siketnéma intézeti tanár a vádlott vallomását —, befolyásoltak, én nem akaram lopni hiszen semmi hasznom sem volt a lopásból, *a zálogcédulákat odaadtam egy siketnémának, de nem tudom, hogy kinek.*

A bizonyitási eljárás lefolytatása után a bíróság egyrendbeli lopás büntettében mondotta ki bünösnek *Nagy* Máriát, a fennforgó nyomatékos enyhitő körülményekre való tekintettel nem jogerősen *egyhónapi fogházra* itélte.

Nyolchavi börtön tiltott mütét miatt

Bokor Katalin 50 éves budaőrsi elvált asszony magzatelhajtás büntettével vádoltan állott ma a büntetőtörvényszék *Krayzell*-tanácsa előtt.

A vád szerint *Bokornét* felkereste *Kelmli* János nevü fiatalember menyasszonyával, *Walter* Annával együtt és arra kérték, hogy tiltott mütétet végezzen a leányon.

Bokorné elvégezte a mütétet, a leány sulyos beteg lett, kórházba került, hosszabb ideig gyógykezelték.

Magzatelhajtás büntette miatt került a vádlottak padjára *Bokor* Katalin és a jegyespár.

Bokor Katalin sirva ismerte be bünösségét.

— Nem akartam elvégezni a mütétet, *de a leány könyörgött, zokogott, addig kapacitált, amig megtettem.* Elmentem a Ráczfürdőbe vele és itt hajtottam végre rajta, amire kért.

Walter Anna is sirva tett vallomást:

— Apán ellenezte, hogy *Helmli* Jánoshoz férjhez menjek, féltem tőle, amikor másállapotba kerültem, azért mentem el Bokor Katalinhoz.

Helmli János is arról vallott, hogy

a leány félt apjától, aki ideges, rabiátus ember. Elmondotta még a fiatalember, hogy a történtek óta Walter Annát feleségül vette.

Dr. *Orsós* Ferenc törvényszéki orvosszakértő kihallgatása és a bizonyitási eljárás lefolytatása után a [illegible]

a törvényszék *Bokor Katalint nyolchónapi börtönre itélte, Helmli Jánosné, született Walter Anna, egyhónapi börtönbüntetést, Helmli Jánost pedig 50 pengő pénzbüntetést kapott.* A Helmli-házaspár büntetését a bíróság felfüggesztette. Az itélet jogerős.

Nem helyeslik a trafikosok az uj záróra rendeletet

A hivatalos lap mai száma a pénzügyminiszter rendeletét közli, amely a *kizárólagos dohányárusokra* vonatkozóan egyelőre kisérletképpen március 1-től április 30-ig terjedő hatálllyal a következő rendelkezéseket tartalmazza:

A *trafikosok* hétköznapokon csak reggel 8 órától este 7 óráig kötelesek árudájukat nyitva tartani és 12—3 óra között két óra ebédszünetet is tarthatnak. Jogukban áll azonban, az eddigi rendelkezéseknek megfelelően, árudájukat reggel 8 óra előtt is kinyitni, illetve este 7 órán tul is nyitva tartani.

Fennmarad az a rendelkezés, amely szerint *vasárnapokon és egyéb munkaszüneti napokon a dohányárusok árudájukat egész napon át zárva tarthatják.* Az egyes dohányárusok által tulságba hajtott üzleti versengés korlátozása céljából azonban a kizárólagos dohányárusok reggel 7 órától este 8 óráig, a hadigondozottak pedig reggel 7 órától éjfélután 1 óráig tartó időközben legfeljebb öt órán át — akár megosztott időben is — vasárnap nyitva tarthatják árudájukat.

E megszoritás nem vonatkozik a pályaudvarokon, hajóállomásokon, valamint kiránduló-, üdülő-, fürdőhelyeken, sporttelepeken működő kizárólagos trafikokra. Ezek továbbra is az eddigi rendelkezéseknek megfelelően folytathatják az árusitást.

Az *Esti Kurir* munkatársa megkérdezte az ügyben a trafikosokat, akik azt a felvilágositást adták, hogy a trafikosok nem azt kifogásolták eddig, hogy kötelesek üzleteiket nyitvatartani. Nem is azt kérték, hogy akkor tarthassák nyitva üzleteiket, amikor ezt helyesnek tartanák. Olyan rendelkezések életbeléptetését sürgették, hogy *a trafikok nyitvatartási ideje, illetve zárórára egyformán kötelező legyen minden budapesti trafikosra nézve.* Az uj rendszer ugyanis a gyakorlatban megvalósithatatlan, mert ha egyik trafikos azt látja, hogy a szomszéd trafikos tovább tart nyitva, ő is ahhoz alkalmazkodik. Mivel pedig a pénzügyminiszter *csak kisérletképpen* léptette a rendelkezéseket életbe, azt kivánják, hogy *az összes trafikosokra egyforma és kötelező nyitvatartási időt, illetve zárórát állapitsanak meg.*

— **Amerikai gondok.** Pénteken este a Cobden Szövetség sorozatában dr. *Országh* Sándor tőzsdetanácsos *Amerikai gondok* cim alatt tartott előadást. AzEgyesültÁllamok közvéleményét foglalkoztató főbb problémák felsorakoztatása után az előadó vázolta az amerikai kormány jelenlegi gazdaságpolitikáját. A költségvetés kiegyensulyozására és az állami költekezés lecsökkentésére irányuló törekvés a konjunktura visszaesése és a rendkivüli fegyverkezési kiadások folytán nem tud kellőképen érvényesülni. A New Deal letünt ugyan, de szelleme még kisért. Igy pl. éppen a napokban emelkedett törvényerőre a «Farm bill», mely a mezőgazdasági termelést korlátozó rendszabályokat kényszerítő erővel ruházta fel. A kormány azon van, hogy a magántőkét rezervált álláspontjának feladására birja és aktivitását saját tervei számára biztositsa. A kivánatos összhang azonban még nem állott helyre és hiányzik a konjunktura-javulás legfontosabb előfeltétele, a bizalom. Az ellentétes törekvések és tévtanok között egyetlen megnyugtató momentum, hogy a demokrácia uralma szilárdabb és megingathatatlanabb az Egyesült Államokban, mint bármikor volt.

— **Jubileumi munka a MÁV kórházról.** A MÁV igazgatóság szociális ügyek osztálya, a MÁV igazgatóság Főorvosi Hivatala, továbbá a MÁV kórház vezetősége főorvosi karával jubileumi munkában számol be a megnagyobbitás előtt álló MÁV kórház tizéves munkájáról. A jubileumi munka a *Magyar Vasut és Közlekedés* ünnepi számaként fog március első napjaiban megjelenni. A kórház a jubileumi munka gazdag tartalma, nagy terjedelme és számos illusztrációja miatt csak annyi példányban jelenik meg, amennyit a *Magyar Vasut és Közlekedés* szerkesztőbizottságánál (Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-utca 25) előre megrendelnek. A jubileumi munka ára 2.50 pengő.

Érdekes ötletek *a tabáni tervpályázaton*

A nagy városházi tanácstermet, ahol a fontosabb bizottsági üléseket szokták tartani, *Szendy* polgármester átengedte *a tabáni pályázatra befutott tervek kiállitásának* céljaira. Hetek óta itt láthatók a tabáni gyógyszálloda tervei, amelyeket eddig még nem ismertettek meg a nyilvánossággal. A zsüri az ügyosztályi javaslat alapján megtartotta már selejtező ülését s a jövő héten érdemlegesen is foglalkozik az egyes pályatervek megbirálásával s valószinüleg a dijak kiosztására is sor kerülhet.

Alagut a Gellérthegyen át

Összesen *46 pályaterv érkezett be,* amelyekből a zsüri huszonhármat válogatott ki. Ezek között osztják ki *a husz pályadijat:*

két 3000 pengős első dijat, két 2000 pengős második dijat, négy 1000 pengős harmadik dijat és tizenkét 800—800 pengős pályadijat.

Megtekintettük a pályaterveket, amelyekről a zsüri véleményét *Friedrich* Lajos és *Szinte* László müszaki főtanácsosok, a birálóbizottság előadói 97 nyomtatott oldalra terjedő jelentésben dolgozták fel.

A pályázat nagyon sok érdekes és ujszerü ötletet termelt ki, amelyeket felhasználnak majd a tabáni gyógyszálloda végleges tervének elkészitésénél. Az első számu terv *Thomas* Antalé, aki *a szálloda egy részét az Ördögárok fölé helyezi. Bajthay* István terve a gyógyszállodát és a fürdőt *fedett árkáddal* köti össze. Dr. *Bierbauer Virgil külön gyógy- és külön turistaszállodát* tervezett, amelyeket fedett sétány köt össze.

A pályázat feltételei szerint

összeköttetést kell létesiteni a szálloda és a Döbrentei-park között.

Ezt többen — igy *Sárkány* István, *Hönsch* László, *Heim* Ernő, továbbá ifj. *Lechner* Jenő és *Rihmer* Pál — ugy oldották meg, hogy *alagutat, illetve aluljárót* terveztek a Döbrentei-parkhoz. *Ébner* Miklós terve nem létesit összeköttetést a Döbrentei-téri parkkal s tervének egyik főhibája, hogy hiányzik belőle számos előirt helyiség, továbbá *a betegszállitó-lift is,* ami nélkül pedig gyógyszálloda elképzelhetetlen.

Nagyon érdekes és feltünően szép a Domány—Hochstätter-pályázat,

amely a Tabán északi lejtőjére tervezi a szállodát, de ugy, hogy a szobái csak délre nyilnak, dunai kilátással.

Több pályázó *teljesen megváltoztatja a környezet képét* a gyógyszálloda kedvéért. Igy ifj. *Gyenes* Lajos és *Hübner* Tibor nagyszabásu terve az Erzsébethid tengelyének folytatásában körülbelül

420 méter hosszu alagutat tervez a Gellérthegyen keresztül

s ezen át vezeti a villamos- és autobuszforgalmat a Krisztinaváros felé. Ezek a pályázók, de rajtuk kivül is többen *a szerb templomnak és a dunaparti házsornak a lebontását tervezik,* hogy igy összefüggő nagy parkot lehessen létesiteni. *Horváth* Szabolcs és *Nagy* Béla terve ugyancsak lebontja az összes házakat a *Szebeny Antal-tértől a Dunáig,* hogy ezzel a Duna felé szabad kilátást nyisson a szállodának. Van egy terv — *Freund* Dezső és Tiboré —, amely *a szállodát a Dunapartra helyezi* s a görögkatolikus templomon kivül a Bethlen-udvart is eltávolitaná. Egy másik terv — a *Kelemen* Józsefé — meghagyja ugyan a szerb templomot, de eltólja helyéről, ami természetesen rengeteg pénzbe kerülne.

Hullámfürdő, torony, lépcsők

Érdekes terv a *Sebestyén* Arturé és *Lórándé,* amely a szállodát a fürdő és az Erzsébethid közé helyezi és programon kivül *üzlethelyiségeket, grillt, bárt és klubot is tervez a szálloda épületébe. Rau* Dezső és *Fiala* Géza terve szerint *az Ördögárkon kétszer megy át az épület.* Ujszerü megoldás náluk az, hogy

a szálloda mögött a tabáni parkon át vezetett vizeséssel hullámfürdőt akarnak létesiteni.

Nagyon figyelemreméltó *Payr* Egon és *Kéri* Gyula terve, továbbá *Pogány* Móricé és *Pogány* Dénesé, akik a szálloda mögötti területet gyógyparknak képezik ki, a Hegyalja-ut fölé pedig kétszáz méter hosszuságban terraszokat emelnek. *Maróthy* Kálmán és *Misley* Sándor terve a fürdőt összeépiti a szállodával s a fürdőt a gyógyszálloda alagsorán át lehet megközeliteni.

Maróthy és Misley uj forgalmi utat is terveznek, amely kettéosztja a Tabánt.

Ligeti Pál és *Molnár* Farkas eredeti elgondolással *tornyot terveznek* a szálloda fölé, amelynek bejárata oszlopokra állitott magas uton közelithető meg. *Gerlóczy* Gedeon teljesen modern szállodát tervezett, alternativ tervében pedig a szálloda előtti nivókülönbség eltüntetésére *lépcső- és rámparendszert* akar létesiteni. Végül dr. *Kalas* Imre és *Szentkuthy* Félix közös tervét említjük meg, amely *a szállodát a Hegyalja-ut fölé helyezi* és a szálloda félemeleti terraszát hiddal köti össze a gyógyparkkal.

A birálóbizottság jelentése megállapitja, hogy

egyik terv sem kifogástalan, bár mindegyik pályázó tervében találhatók olyan eredeti ötletek és megoldási módok, amelyeket fel lehet használni

a végleges tervek kidolgozásánál. A zsüri a jövő héten dönt a pályázatokról, döntése elé nagy érdeklődéssel tekint az egész épitésztársadalom.

— **A Nemzeti Hitelintézet közgyülése.** E hó 18-án délután tartotta a Nemzeti Hitelintézet Rt. évi rendes közgyülését. Az elnöki tisztséget dr. *Gévay-Wolff* Nándor, ny. államtitkár töltötte be. A közgyülés az igazgatóság által előterjesztett összes javaslatokat elfogadta és elhatározta, hogy a kimutatott 218.000 pengős tiszta nyereségből fizettessék 3 százalék osztalék a részvényeseknek, 100.000 pengő fordittassék a tartaléktőke növelésére, 30.000 pengő az intézet Elismert Nyugdijpénztára javára, mig a fennmaradó 28.000 pengő vitessék át a következő a üzletév számlájára. A kisrészvényesek nevében dr. *Mihalovics* Sándor g. kat. kanonok szólalt fel. Elismerését és a kisrészvényesek hálját fejezte ki az igazgatóságnak és a tisztikarnak, köztük elsősorban az intézet vezérigazgatójának, *Molnár* Andrásnak a mult évi szép eredményért. Végül a közgyülés dr. *Lepold* Antal prelátus-kanonokot további hat évre az igazgatóság tagjává, *Janovecz* Lajos ny. legfőbb számvevőszéki tanácsost, *Uher* Károly közalapitványi igazgató gazdasági főtanácsost, *Fehér* Istvánt, a Pénzintézeti Központ igazgatóját, dr. *Krüger* Aladár országgyülési képviselőt és dr. *Rüblein* Richárd ny. miniszteri tanácsost további három évre a felügyelőbizottság tagjává választotta.

IGLS. GOLFHOTEL „IGLERHOF" (Tirol 900 m.)
Vezetőház minden komforttal olcsó, mérsékelt árakkal
Minden télisport. Drótkötélpálya 2240 m. magasra.

ÉBNETH LAJOS

1902 Szilágysomlyó –

1982 Lima / Peru

LAJOS D'ÉBNETH

Ébneth Lajos

Képes Pesti Hirlap

1938. szept. 17.

Magyari Imre portréja, Ébneth Lajos (jobboldalon) a Hollandiában élő kiváló magyar festőművész alkotása. Ébneth most lép először műveivel a magyar közönség elé.

— Mondja, postás ur, ha ezt a levelet ma fel Párizsba?

— Nem hiszem!

— Miért?

— Mert Lyonba van címezve!...

 Est 938. IX. 21

Est 1938 IX 21

Ébneth Lajos

HÉT MŰVÉSZ

Heten vonulnak fel, közülük három szoborművekkel, a festők egy-egy teremre való gyüjteménnyel a főváros legjobb világitású kiállítóhelyiségében.

Ébneth Lajos képei az első termet töltik be. A művész, amint előre megírták, Münchenben tanult és Hollandiában él. Valóban meglátszik a művein, hogy a háború utáni magyar művészet stílusától, törekvéseitől távol járnak útjai. Ha stílusát és ízlését akarnók meghatározni: a harminc-negyven év előtti Münchennel lehet azt összefüggésbe hozni. Akadémikus-naturalisztikus formaadás önkényes színekkel és tónusokkal. A természet színeinek finom megérzésére, megkülönböztetésére nem vet súlyt. Vagy színtelen, kék vagy szürkés tónusba olvadnak alakjai, például az arcképeken, vagy erős irrealisztikus színekben szikráznak.

Azt írták róla valahol, hogy monumentalitásra törekszik. Lehet, de tévedése abban áll, hogy az életnagyságon felüli félalakok vagy fejek még nem jelentenek monumentalitást. Még az egyszerüsítés, a természettől elstilizálás sem jelenti ezt. A monumentalitás igazán csak a monumentális mondanivalóval válik azzá. Ébneth életnagyságon felüli alakjai, naturalisztikus formaadásuk és színfoltjaiknak dekoratív egyhangúsága mellett, szerintünk nem monumentálisak. Némelyiken ebben a nagyságban a rajzi és aránybeli hibák is észrevehetőbbek, mint például kettős arcképe (21. sz.), ahol a két alak úgy összeszorul, hogy valósággal összenőtt ikercsodának látszik, a fejekhez képest igen kis kezekkel. A fejek eleven kifejezése nem ellensúlyozza eléggé e hibákat, ha egyszer észrevette ezeket valaki. Nekünk ezek közt a »monumentális« művek közt a leghiánytalanabbul tetszett nagy halász félalakja (1. sz.) és Mária Quint Scholten arcképe (15. sz.). Mindenesetre erős tehetségű művész, nagy fejlődésre hivatott, ha a közönségsiker haladásában meg nem rekeszti. Nekünk külföldi művészeinket számon kell tartanunk mindig, így őt is, mint magyar értékeket.

Báró *Hazainé Réthy* Zsuzska művészetét régebb óta figyelemmel kísérjük. Az 1920-as évek itthoni festőstílusába kapcsolódnak művei, amelyek, ha nem tévedünk, a legfestőibb tehetségnek mutatják őt e kiállításon. Iskolai tudás dolgában érzik a jó alap, amire nagyobb alakos képei mutatnak rá sok helyt. Amit nála kifogásolhatunk, az inkább a stílusingadozás, a bizonytalan festői célkitűzés műveiben. Például: a »Tél« (32. sz.), »Dunaparti részlet« (37. sz.) és »Akt a szabadban« (34. sz.) olajfestményei közt legteljesebben fejezik ki képességeit. Nagyon érthető és művészi darabok vannak kisméretű, igénytelen pasztelljei közt; a legkialakulatlanabbak bibliai kompozíciói. Faszobrai nagyon érdekes kettősségét mutatják tehetségének.

Kézdi Kovács Elemér is ingadozik, hogy mely képeinek stílusát fejlessze tovább. Ő is vagy háromféle, egymástól teljesen elütő irányú képekkel tölt be egy termet. Nézetünk szerint legtöbb művészi erejük van azoknak a képeinek, amelyek közül valók a »Horgászás« (79. sz.) és a »Pihenő« (76. sz.) A »Csodálatos halászat«, (68. sz.) sikerült kompozíciója azonban elmélyedőbb megcsinálást kívánna.

Próday Lajos képei közt viszont nincs különbség, egyik sem jobb, sem rosszabb a másiknál. Tájképek ezek, kemény rajzuk, egyforma színességük emléke kísér ki bennünket teréből. *Szopori Nagy* Miklós egy termet betöltő, halvány tónusú vízfestményeiből is: kevesebb több lett volna. A két szobrászművésznő, *Sulyok* Ili és *Teleki* Mária finom, de egyelőre nem nagy igényű szoborművekkel díszítik az érdekes kiállítást.

Réti István

lyes volt az állapota, mikor a mentők a *Rókus* kórházba szállították. Még nem tudják, miért kísérelt meg öngyilkosságot.

Értékes nemesgáz

VAN MINDEN

TUNGSRAM

KRYPTON

LÁMPÁBAN,

EZÉRT OLYAN RAGYOGÓ A FÉNYE.

AZ ELHASZNÁLT

GOMBAALAKU KRYPTON LÁMPÁT

A NEMESGÁZTARTALOM ÉRTÉKÉBEN

Ebneth Lajos

MAGYAR FESTŐ SIKERE HÁGÁBAN

Hágából jelentik: *Ebneth* Lajos, Hágában élő magyar festőművész a napokban rendezte kiállitását Hága legnagyobb és legelőkelőbb műtermében, a békepalota melletti Kleykampban. A kiállitást *Magyary* Antal hágai magyar követ nyitotta meg, aki meleg szavakban ismertette *Ebneth* művészi tevékenységét és a művészet nagy jelentőségét az országok közötti kulturális kapcsolatok kiépitése szempontjából.

A kiállitás megnyitásán többszáz főnyi előkelő közönség jelent meg, közöttük *Adlercreutz* svéd követ, a hágai diplomáciai kar doyenje, akinek portréja szintén ki van állitva. A holland sajtó nagy cikkekben számol be a kiállitásról.

A *Telegraaf* műkritikusa, Cornelis *Veth*, akit Hollandia legszigorubb kritikusának tartanak, igy ir Ebneth müveiről: Technikailag teljesen kialakult festővel állunk szemben, aki témáját nemcsak hogy uralja, de sajátos, egyéni módon kifejezésre is juttatja. Látni lehet, hogy mennyire átérzi és ismeri az embert, akit fest: gyengédséget, bölcsességet, örömet és boldogságot egyaránt kifejezésre tud juttatni.

N. U. 1936. XI. 19.

Ubl 1936. XI. 19.

Ébneth Lajos

1938 szeptember 18

MŰVÉSZET

Csoportkiállitás a Nemzeti Szalónban Ébneth Lajos festő

Négy festő és két szobrász művei övezik hollandiai magyar vendégünk, *Ébneth* Lajos festőművész gyüjteményes kiállitását. Anélkül, hogy az itthoniak értékét kisebbitenők, a vendéget megillető elsőség okából is először *Ébneth* Lajos alkotásaival foglalkozunk.

Szórványos hirekből már tudtuk, hogy *Ébneth* Lajos Hollandia egyik legismertebb festőművésze. s magas személyiségek portrétistája. Most magunk is látjuk, hogy *Ébneth* több, mint amennyit hire hozott, komoly művész, akinek magyarságára büszkék lehetünk. *Ébneth* művészi hangja drámai. Alakjaiban bölcselkedő s amit lát, gondolatteljesen szólaltatja meg, az egyetemes emberi gondolat kifejezését keresi. Külön tanulmányt követelne ez a gyüjtemény s igaza van a felhivásnak, hogy a magyar müértő közönség művészi élményt

mutaszt, ha nem ismerkedik meg *Ébneth* Lajos müveivel. A 25. sz. portréja a magyar nemzeti képkincstár értéke lenne.

1938 szeptember 18 vasárnap M.O

A Nemzeti Szalon kiállítása

A *Nemzeti Szalon* ma megnyíló 89. csoportkiállításán mutatkozik be a Hollandiában élő *Ébneth* Lajos. Az első nagytermet foglalják el nagyméretű olajképei. Felfokozott formákkal dolgozik, óriási alakjai legtöbbször egyszínű háttérből démonian emelkednek ki. Kedvenc színe a majdnem sötétkék, melyet elegáns vehemenciával vet a vászonra. Pár portréjában megmutatja, hogy tud egyszerűen nobilis és mesterkéletlen is lenni. — Ébneth egész anyaga inkább a XIX. századhoz kapcsolódik, mint a mához. S ezt mondhatjuk el még fokozottabban a többi kiállítóról is.

Mintha elzárt világban élnének, teljesen távol a mai festészet problémakörétől.

Kézdi-Kovács Elemér sokszor népies formanyelven szólal meg. Falusi kocsmai jeleneteiben keveretlen színei erősen harsognak ki. Tiszta körrajzú akt-tanulmányain kívül talán a londoni ködös esti ucca ihlette meg legszerencsésebben.

Próday Lajos túlságosan tárgyilagos tengeri tájképein minden részlet pontos visszaadására törekszik s a részletezésben elvész a táj lényege s a mondanivaló.

Br. *Hazainé* ma még kissé túlkorán áll a közönség elé. Szobrászol, fest és fémdomborműveket készít sok megoldatlan részlettel.

Szopori Nagy Miklós egy teremnyi iskolai vízfestményt, *Teleki* Mária és *Sulyok* Ily portrészobrokat állítottak ki.

(d. m.)

Magyarország 1938 IX. 18

Ébneth Lajos

E b n e t h L a j o s .

1938. 89.Csoport kiáll.

Volendomi halász,olajf,
A 4 evangélista,olajf,
Magyary hágai magyar követ,olajf,
Portrait tanulmány kékben,olajf,
Angol nő,olajf,
Szent György,olajf,
Dán leány,olajf,
Vakság,olajf,
Anyám,olajf,
dr. Éliássy bpesti főkapitány,oljaf,
Holland ~~XXXXXX~~smenyasszony,olajf,
Bámészkodok,olajf,
Ádám és Éva,olajf,
Mária Quint Scholten,olajf,
Cirkusz,olajf,
Fekvő akt,olajf,
Tanulmány fej,olajf,
Fürdő leány,olajf,
Svéd leány,olajf,
Kettős önarckép,olajf
Mosonő,olajf,
Emlékezés egy kis barátomról,olajf,
Önarckép,olajf,
Magyari Imre,olajf,
Frau Rydbeck,olajf.
Munkásfej,olajf.

Nemzeti Szalon

Ebneth Lajos

Befejeződött az I. vegyesdandár őszi hadgyakorlata

(Felvételeink a Képes Pesti Hirlapban.)

Balassagyarmat, szept. 15. Az 1. vegyesdandár őszi zárógyakorlatának szerdai eseményeit a következőkben foglalhatjuk össze:

Az északi fél a hajnali órákban megindította hatalmas támadását a Galga völgyében déli irányban, amelynek eredménye körülbelül *10 kilométeres térnyerés volt.* A déli órákban azonban éppen akkor, amikor az északi fél feljutott a Cserhát és Szandahegy gerincére, hirül vette, hogy jobboldalában valami veszély fenyegeti, mert ezt az oldalt páncélgépkocsik, harckocsik és motorkerékpáros alakulatok kezdték nyugtalanitani. A félparancsnok ezekre a hirekre *az öt kilométerrel hátrább hagyott két zászlóaljat megállitotta, hogy a fenyegető veszélyt ezekkel hárithassa el, ugyanakkor pedig beszüntette zömének támadását és elrendelte az ideiglenes védelemre való berendezkedést.*

A déli gépkocsizó dandár a reggeli órákban megkezdte előrenyomulását északnyugati irányban Nézsa. Alsópetény, Bánk, Keszeg, Ősagárd, Nőtincs, Rétság irányában. Délben már kialakult az egész támadás: 1 kerékpáros, 1 gépkocsizó és 1 vadászzászlóalj Romhány, Bánk területéről támadásra indult Tereske, Horpács irányában, 1 kerékpáros zászlóalj pedig a Börzsöny-hegység keleti lábánál támadott északi irányban. *E támadás eredményeként egy teljes északi zászlóaljat sikerült bekeritenie és megsemmisitenie.*

Az északi fél csütörtökön reggel meginditotta tervezett támadását nyugati irányban, de csakhamar rájött arra, hogy a tegnap még Tereske—Rétság területén lévő gépkocsi-dandárnak *nyomaveszett.* Ebből arra következtetett, hogy a gépkocsidandárt a déliek parancsnoka másutt fogja alkalmazni. Kézenfekvő volt az a feltevés, hogy a déli fél a Galga-völgyében veti be a nyugati szárnyról elvont gépkocsidandárt. Az északi fél ennek megfelelően rendezkedett be. A félparancsnok a nyugati irányu támadást megállitotta és uj csoportositást rendelt el Cserhát és Halyagó hegy között.

A déli fél gyorsdandára végrehajtotta az átcsoportositást: reggel öt órakor már elérte a Gömbölyü hegyet. Ekkor a parancsnok felismerte, hogy előtte védőállás van és a gépkocsizó dandárt átcsoportositotta a Pápai hegyre.

A gyakorlat a kora délutáni órákban ért véget. Végeredményben *a déli fél nagyjában teljesiteni tudta feladatát mert sikerült megakadályoznia, hogy az északi fél támadását folytassa;* az északi fél támadásának ereje megtört és nem sikerült nekik a rájuk szabott feladatot végrehajtani.

Nesze semmi, fogd meg jól!

A Romániában megszervezett kisebbségi főkormánybiztosság részére kiadott működési szabályzat a valóságban nem javitja meg a kisebbségek jogi helyzetét

(Második közlemény)

Megelőző cikkünkben általában szóltunk arról, hogy a valóságban mit érnek a Romániában kiadott kisebbségi intézkedések. Most azt a föladatot tüztük magunk elé, hogy pontonkint kimutassuk, mit érnek a gyakorlatban a kisebbségi főkormánybiztosság részére kiadott működési szabályzat egyes rendelkezései?

A 3. §. *a)* pontja szerint „a kisebbségi állampolgárok szabadon használhatják nyelvüket, vallási ügyekben, sajtóban, személyesen és kereskedelmi érintkezésben, valamint engedélyezett gyüléseiken". Ugyanez a pont könnyitéseket igér a tekintetben is, hogy „anyanyelvüket a bíróság előtt használhatják". *Vajmi sovány nyelvhasználati lehetőség ez, de nagyjában mindez eddig is igy volt majdnem husz évig.* Csak legutóbb, néhány hónappal ezelőtt szükitették meg néhány városban tulbuzgó hadtestparancsnokok ezt a nyelvhasználati keretet, amikor a kereskedőknek kötelességükké tették, hogy üzleteikben csupán román feliratokat alkalmazzanak, egyik-másik rendőrprefektus pedig azt is elrendelte, hogy a kofák csak románul értekezhetnek vevőikkel, a rikkancsok csak románul kinálhatják lapjaikat. Ezeket az innen messziről kómikusan ható „rendszabály"-okat az élet részben már ugyis tulhaladta, nem volt tehát szükség uj jogforrásra, hogy a magyar háziasszony magyarul alkudozzék a magyar falusi asszonnyal. Ami pedig azt a „könnyités"-t illeti, hogy a kisebbségiek magyarul védekezhetnek a bíróságok előtt, itt is *csak az az igéret uj, hogy esetleg tolmácsokat fognak alkalmazni. Románia ugyanis a hites tolmácsokat eddig nem ismerte* s ha a vádlott vagy tanu semmit sem tudott románul, rendszerint a pörére várakozó ügyvédet kérték meg az ingyenes tolmácsolásra.

Nem uj dolog az sem, amit a 3. § *b)* pontja megenged: „Kisebbségi állampolgárok a többi állampolgárokkal azonos feltételek mellett örvendenek annak a jognak, hogy jótékonysági, vallásos és társadalmi intézményeket, nevelőintézeteket létesitsenek." A szakaszhoz csatolt megjegyzés szerint az alkotmány és több, a parlamenti kormányzás idején megszavazott törvény mindezt eddig is lehetővé tette. *De eddig sem volt garancia arra, hogy a jogból valóság váljék.*

A *c)* pont az 1930. évi szeptember 26-iki törvényre (ez a kisebbségi szerződés óvatosan elkendőzött formája) és a kultusztörvényre való hivatkozással „méltányos részt igér" a kisebbségi nevelő, vallásos, vagy jótékonysági intézményeknek, ott, „ahol a lakosság jelentős része kisebbségi". *Ez a jog is megvolt eddig papiroson és vajjon meglesz-e a gyakorlatban is?*

Az elemi oktatási törvénynek 7. §-át a *d)* pont ugy eleveniti fel, hogy „a nagymértékben kisebbségek által lakott helységekben a román kormány minden könnyitést megad, hogy a kisebbségi állampolgárok gyermekeinek biztositja azt a lehetőséget, hogy saját anyanyelvükön tanitsák őket az állami elemiiskolákban. *Igy kellett volna lenni ennek eddig is, azonban pontosan az ellenkező történt.* A felekezeti (hivatalos elnevezés szerint magán-) iskolákat tervszerüen elsorvasztották, a helyükbe állitott állami iskolákban azonban külön,

ugynevezett „kulturzónás", lényegesen jobban fizetett román tanitókat alkalmaztak, a Regátból vitték őket Erdélybe és érdem volt, ha nem tudtak magyarul.

Ennek a §-nak akkor volna értelme, csak *akkor bizhatnánk az életbeléptetésében, ha egyidejüleg a kulturzónás rendszer eltörlését is bejelentenék.* Erről azonban természetesen szó sincs.

A *c)* pont ujból hangoztatja az alkotmány 27. §-át s megcsillogtatja a vágyálmot: „a kisebbségi román állampolgárok ugyanazon feltételek mellett gyakorolhatják a különböző foglalkozásokat, mint az ország többi állampolgárai, közhivatalokban, állásokban alkalmazhatók". *Az alkotmány tehát ezt eddig is elrendelte, de hogy az intézkedést miképpen foganatositották, errenézve elég ha annyit emlitünk, hogy a Tatarescuféle liberális kormány uralomra jutása óta ezerszámra dobták ki állásaikból a magyar tisztviselőket és egyetlen uj alkalmazottat, egyetlen díjnokot sem vettek fel helyettük.* Az igéret, a „lehet" még távol áll a beteljesitéstől. Az már nem kompiláció, hanem uj terv, hogy a „kisebbségi kormánybiztosság javaslatait a miniszterelnökség utján fogja megtenni és csak a miniszterelnök járhat közbe a minisztériumok vezetőinél a kormánybiztos által szükségesnek látott intézkedések végrehajtása érdekében". *Még ha meg is villantana valami reménysugarat ez a szabályzat, mingyárt illuzóriussá teszi a végrehajtásnak lehetetlen nehézkessége.* Egy miniszteri rangban levő főkormánybiztos, aki egy lépést sem tehet a miniszterelnök nélkül, aki még ha be is látja valami jogtiprás égbekiáltó voltát, kénytelen audienciát kikönyörögni a miniszterelnöknél, meg kell győznie javaslata helyességéről, a miniszterelnöknek pedig a szakminisztert kell külön megdolgoznia. Hány eset adódhatik évente, amikor ezzel a tekervényes eljárással futja az időből? Ez a pont sem az alkotmányban, sem a békeszerződésben, sem egyetlenegy törvényben nincs benne, ez már „vivmány", s talán csak arra jó, hogy a legjobb indulatu kisebbségi kormánybiztost is röviden és végérvényesen elkedvetlenitse. *Ez a pont az elkedvetlenités, a kiábrándulás pontja.*

Térjünk vissza azonban a „kisebbségi szabályzat" és a békeszerződés laza és illegális viszonyának taglalására.

A kisebbségi szerződésről már emlitettük, hogy az becikkelyeztetett ugyan 1920-ban a román törvények közé, de *1923-ban kisebbségi tiltakozás ellenére is kihagyták az akkor készült alkotmányból.* Éppugy kifelejtették a legujabb alkotmányból is. Ezekután nem csoda, hogy a *mostani szabályzat tetszés szerint szükiti a szerződés lényeges intézkedéseit.* Erre példa a kisebbségi szerződés 9. §-a, mely szerint „a kisebbségek iskolákat létesithetnek és abban saját anyanyelvükön tanithatnak". A román törvények az iskolalétesités jogából kirekesztették az egyetemet, a háztartási- és ipariskolákat. Ha mégis eszükbe jutna felállitani ilyen iskolákat, a kisebbségeknek, azokban csak román lehet a tanitási nyelv. Ezen a téren sincs előnyös változás. *A kisebbségi szerződés semmit sem emlit abból, hogy a kisebbségi iskolákban román nyelven kell tanitani, az 1925-iki magánoktatási törvény azonban ugy korrigálja a békeszerződést, hogy a harmadik osztálytól kezdve a román nyelvet, történelmet és földrajzot románul kell előadni s a mostani szabályzat ahelyett, hogy megszüntetné, megerősiti ezt a „helyesbités"-t.*

Ez a példa aztán végigvonul az egész szabályzaton. *A kisebbségi szerződés 12. cikkéből mindössze hármat vesz tekintetbe.* Kimarad mindenekelőtt az 1., amely szerint „Románia a kisebbségi szerződés intézkedéseit alaptörvénynek ismeri el". Kifelejtődtek a 3—7. cikkek is, amelyek az állampolgárságra vonatkoznak, amelyek szerint „mindenki román állampolgár, aki 1918 december 1-én Románia területén tartózkodik". Ehelyett az 1924-ki állampolgársági törvény illetőséget követelt és jelentkezéshez kötötte az állampolgárságot. *Igy történt, hogy tizezrével maradtak ki az állampolgársági lajstromokból vitathatatlanul jogosult magyarok.* És nemcsak hogy kimaradtak, de a Goga-kormány 1938 márciusi állampolgársági törvénye a zsidó állampolgárok általános felülvizsgálatán felül módot adott arra, hogy feljelentés alapján bárkinek vitássá tehessék az állampolgárságát. A most is érvényben levő Goga-törvényre hivatkozva több esetben jelentettek fel magyar birtokosokat a határszélen, a hatóságok aztán ezeknek az állampolgárságát felfüggesztették, megindult az eljárás, hogy az „idegen honosok" birtokait kisajátitsák, helyesebben mondva konfiskálják.

Sok tizezer magyar bonyolult állampolgársági ügyének rendezéséről egyetlen célzással sem emlékezik meg a szabályzat.

De figyelmen kivül hagyja a *békeszerződésnek a székely autonómiáról szóló rendelkezését* is. A székely önkormányzat éppugy elsikkad ebből a „kisebbségrendezés"-ből, mint husz év óta minden román jogalkotásból.

De nemcsak a kisebbségi szerződésből merit ilyen játszi következetlenséggel a romániai magyarok uj „jogforrása". A másik alaptörvénnyel, *a gyulafehérvári határozattal sem jár el kevésbé mostohán.* Mert Gyulafehérvár még kimondta, hogy „minden itt élő nép nemzeti önkormányzatot kap saját közigazgatással és iskoláztatással, a parlamentben törvényes képviseletet".

De hol van már a tavalyi hó? Hol van a parlament, ahol a magyarság képviselethez juthatna?

Van azonban ennek a szabályzatnak, végrehajtási utasitásnak, vagy akárhogy is nevezzük, tátongó hiányosságai mellett még egy kiütköző Achilles-sarka.

Nem tartalmaz semmiféle szankciót, bátran fütyölhet rá akárki, semmiféle bántódása nem lesz érte.

Láttuk, hogy jogkiterjesztésnek nem nevezhetjük, egyrészt, mert nem törvény, csak törvénymagyarázat, másrészt, mert jogokat nem kreál, csak meglevő és soha végre nem hajtott rendelkezésekből plagizál, azzal az igénnyel lépve fel, mintha egy nagy kérdést oldana meg páratlan igazságossággal és nagylelkűséggel. A román sajtó igy is kommentálja. De ha már ujat nem ad, legalább a magyarság legkiáltóbb sérelmeit állapitaná meg. *Nem beszél azonban a római katolikus egyházat ért sorozatos törvénytelenségről, az egyházi vagyonok jogtalan telekkönyvi átirásairól; a csiki magánjavakról, amelyeknek a genfi döntés szerint egyötödét vissza kellene adni, de mindezideig semmit sem kaptak a pörnyertes székelyek; nem beszél az egyenlőtlen adóztatásról, nemzeti arányszámról, a nemzeti munkavédelmi törvényről, amit az utóbbi időben ugy értelmeztek, hogy a tisztviselők és alkalmazottak 80 százalékának fajrománnak kell lenniök.*

Bankjegyeket égetett el

a mult télen az, aki elavult ócska kályháit nem cserélte ki a nagyszerü teljesitményü Gyöngy kályhára. A Gyöngy kályha egyenletes meleget szolgáltat és az abban eltüzelhető olcsó gyöngyszén leggazdaságosabb kihasználását teszi lehetővé. Cserép kályhájába beépithető a hasonló rendszerü Gyöngy előtét. A Gyöngy kályha olcsó, szép kivitelü és használatával nagy megtakaritás érhető el. Gyártja: Magyar Radiátorgyár R. T., Budapest. Városi üzlet: VI., Andrássy-ut 13. Tel.: 119—708. Kapható minden jobb vaskereskedésben.

Az uj női divat: negyven év előtti ruhák, felfelé fésült haj, eltakart nyak, drágaköves keztyü

Megbukott a vérvörös körömfesték — A párizsi művészeti akadémia divat-tanárnője beszél a legujabb női divatról

Mme Cloet, aki most Budapest vendége, a párizsi művészeti akadémián rendszeresen előadásokat tart a — *divatról*. Amint pedig szabad ideje akad, a világot járja. Igy jutott el most Budapestre.

— Hol is kezdjük? — mondja, mikor megkérem, hogy beszéljen a divat ujdonságairól.

— A divat előirásai szerint öltözködni kivánó nőnek — beszéli — ezer gondja van. Divatosan öltözködni: költséges passzió! Az uj, divatos női ruha hasonlit arra a ruhára, amelyet negyven évvel ezelőtt hordtak. De ne felejtsük el, hogy viszont a mai nők testalkatra nem hasonlitanak a negyven év előtti hölgyekre. A negyven év előtti lefogyasztott, lesoványitott karcsu alak más, mint a ma sportoló hölgy szabályos, finom testvonala. Ma egyszerübben is öltöznek a nők, mint negyven évvel ezelőtt, amikor többméteres zsinórral felszerelt füzőket hordtak. Ruházatára, külső megjelenésére sohasem forditott a nő annyi gondot, mint napjainkban. Ma már ott tartunk, hogy az izlésesen öltözött hölgynek sokszor nagyobb sikere van, mint az ugynevezett szép nőnek.

— A divat érdekes ujitást hozott a női hajviseletben is — mondja *Mme Cloet*. — A divatos nő ma *felfelé* fésülteti a haját. A fodoritott, a hullámos hajfürtök a fejtetőn jelentkeznek. Régente ilyen hajviseletet hordott *Mme Récamier*, *Jozefine* császárnő, *Mária Lujza* és mások. A felfelé fésült hajnak természetesn százféle változata van. A legszebb frizurát azok hordhatják, akik legalsó hajszálaikat legalább husz centiméterre megnövesztették. Ismét divatos lett a hajfésü. A magas homlokkal rendelkező nők különböző figurákat, betüket jelképező hajtincseket is viselnek a homlokukon, mint ahogy az ugynevezett ponny-homlokfésülés is összhangban van a felfelé fésült hajviselettel, de eltakarja a magas homlokot.

— Legdivatosabb ma is a természetes, dús, szép szemöldök. Sajnos, nem minden nőnek szép a szemöldöke! Ezért inkább mesterséges szemöldököt viselnek. Az arc, homlok, orr, szem és száj méretének összhangban kell lennie a mesterséges szemöldök méreteivel. *Elképesztően sok „rosszul elkészitett szemöldököt" lehet látni.* Különösen a hosszu arcok szenvednek a hibás műszemöldök alatt.

— Érdekes, hogy ujabban nagyon divatosak lettek a magas, hegyes kalapok. A kalapdivat mégis ezerféle uj kreációt is dobott felszinre. A dús toll, sőt a prém is a fejre került. El lehetünk készülve arra, hogy főleg délelőtt — fókavadászoknak és sarkkutatóknak is beillő szőrmés, prémes kalapokat fogunk látni. Kalap helyett nyáron elég volt egy szalag, télen kevés lesz a legdrágább prémkucsma is.

Mme Cloet sok érdekes adatot sorolt még föl a — divatról. Divatba jött például a drágakövekkel kirakott keszty ü, viszont teljesen kiment a divatból a fejnélküli női cipő. A hölgyek délelőtt, délután és este eltakarják a — nyakukat. Az estélyi ruha elől, hátul derékig dekoltált lehet, de a nyakat gyöngysorral, bársonnyal és más értékes anyaggal teljesen be kell födni. A nagy gombok cipőn, sőt a harisnyán is divatosak lettek. A válldivat még sohasem volt olyan jelentékeny, mint az 1938—1939 idény ruháin.

— És a rikitó körömfestés?

— *Vérvörös körmöt már hónapok óta nem visel a deauvillei divatos hölgy.* A selymes ezüst- és aranyszin került a körmökre. A vérvörös szinüt a deauvillei férfiak buktatták meg. Ők is befestették vérvörösre a körmeiket és ez a vérvörös szin a férfikörmön a nők szemében elviselhetetlen látvány lett. Inkább ők maguk bucsut mondtak a vérvörösnek, csakhogy a férfiak lemondjanak róla — fejezte be érdekes tájékoztatását a francia divat-tanárnő.

Kelemen Ernő.

Apostoli adminisztrátort neveztek ki az elhunyt erdélyi római katolikus püspök helyébe

A Szentszék az elhunyt *Vorbuchner Adolf* erdélyi római katolikus püspök helyébe apostoli adminisztrátorrá *Márton Áron* kolozsvári plébános kanonok-főesperest nevezte ki. Márton Áron most 42 éves. Csíkszentdomokoson született s a háborut mint aktiv hadnagy harcolta végig. A háboru után kispap lett Gyulafehérvárctt; ott végezte tanulmányait és annakidején *Majláth* püspök szentelte pappá. Marosvásárhelyen hittanár volt, majd Nagyszebenben a Mária Terézia által alapitott Teréziánum fiuárvaházban volt prefektus. Másfél évig *Majláth* püspök mellett a püspöki udvarban teljesitett szolgálatot. Ezután Kolozsvárra rendelték ki, ahol az egyetemi ifjuságnak volt hitszónoka és kongregációs prézese. Később a kolozsvári plébánia ügyeinek rendbehozatalával bizták meg, mint helyettes plébánost. Ezt a feladatát teljes sikerrel oldotta meg s ez érdemeinek elismeréséül ezév augusztus 21-én az egyházközségi választás alapján Vorbuchner püspök kinevezte főesperes kanonok-plébánossá.

Magyar művészkarrier Hollandiában

Beszélgetés Ébneth Lajos festőművésszel

Magyar festő, akinek nevét itthon alig ismerik, de aki ma Hollandia egyik legismertebb arcképfestője, — ez *Ébneth Lajos*. Fiatal művész, alig lehet még negyvenéves, arca jellegzetesen magyar, pályafutása is az. Husz éve él és dolgozik Hágában, megbecsülik, szeretik odakünn, kiállitott már Hollandián kivül Svédországban, Dániában, Angliában is, de itthon most mutatkozik be — a *Nemzeti Szalon* vasárnap megnyiló csoportkiállitásán lép *először* hazájának közönsége elé.

Természetes, hogy első kérdésem hozzá: hogyan került ki Hollandiába és miért éppen oda?

— Münchenben kezdtem tanulni az akadémián — feleli Ébneth — és bátran mondhatom: kezdtem, mert *összesen egy hétig tartott az egész, aztán kidobtak.* Tanárom azt kérdezte tőlem: szeretem-e Rubenset? Azt mondtam: nem szeretem. — Akkor maga forradalmár — mondta a professzor és én künn voltam az utcán. Szerencsémre, mert igy elmentem tanulni *Franz von Stuck-hoz*, akinek nagyon sokat köszönhetek. Egyszer, mikor már három hónapja tanultam nála, nagyon megdicsérte egy női aktomat. *„Különösen ez a részlet itt" — mutatott a mester a képre és én egyszerre csak felkiáltottam a rémülettől. A mester ujja átfurta képemet és karja átszaladt a vásznon.* „Ó, bocsánat — mentegetődzött Stuck —, majd megcsinálja az egészet ujra. Csak később vallotta be, hogy *szándékosan történt a baleset:* ezzel akarta elérni, hogy az egész képet máskép fessem meg, de tudta, ha a festmény életben marad, soha nem éri el célját. Ilyen volt Stuck, a nagy művészpedagógus... Aztán egy évig csak nézegettem a nagy mestereket, *Párizs vonzott, de tudtam, végem van, ha engedek a csábitásnak, ezért mentem Hollandiába. Szertelenségekre hajlamos művészi egyéniségemnek Hollandia volt egészséges fékje, ennek az országnak köszönhetem, hogy megtaláltam magamat, de azt is, hogy ma már nevem van odakünn.* Ó igen, sokat nélkülöztem eleinte, mondjuk ki bátran: koplaltam is, de idővel észrevettek, felfedeztek, megszerettek és igy most már ezzel a fémjelzéssel jöhettem haza bemutatkozni.

Elmondja Ébneth, milyen *csodálatos művészeti kulturája van Hollandiának.* A legegyszerübb munkás is *muzeumba jár* pihenőidejében, a legegyszerübb *házban is nagy mesterek alkotásainak kitünő reprodukciói láthatók a falakon*, izléses keretben. Minden kiállitást nagy tömegek látogatnak, aki teheti, képet vásárol, jó képet, de nemcsak a társadalom, hanem az állam is támogatója, rajongója a képzőművészetnek.

— Boldog ország, gazdag ország... — jegyzem meg enyhe mélabúval.

— Nem az, hogy gazdag — mondja Ébneth —, ennél sokkal fontosabb, hogy *a művészet ott nem fényüzés, hanem életszükséglet.* Hagyomány...

(—y)

Nickl Alfréd elnökölt a népszövetség pénzügyi bizottságában

Genf, szept. 15. A Népszövetség gazdasági és pénzügyi kérdésekkel foglalkozó bizottsága csütörtökön tartotta első érdemleges ülését *Nickl Alfréd* rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter elnöklésével. *Nickl* követ megnyitó beszédében megköszönte a bizottság bizalmát. A bizottság *Nickl* követ javaslatait elfogadta és legközelebbi ülésén a közlekedésügyi és az átmenő forgalmi vonatkozásu kérdésekkel fog foglalkozni.

Özvegy gróf Apponyi Albertné felszólalása a népszövetség bizottsági ülésén

Genf, szept. 15. A Népszövetség szociális ügyekkel foglalkozó bizottsága előtt özvegy gróf *Apponyi Albertné* rámutatott arra a nagy szociális és emberbaráti tevékenységre, amelyet a Nemzetek Szövetsége a világ minden táján, a legkülönbözőbb faju, kulturáju és vallásu népek körében kifejtett. Ugy gondolom — mondotta —, hogy a bizottság minden tagja felfogásának adok kifejezést, midőn arra kérem a Népszövetséget, hogy *a szociális és emberbaráti tevékenységre fektesse a fősulyt.* A Nemzetek Szövetsége viszonylagosan uj intézmény, itt-ott hibákat is követhetett el, de kétségtelen, hogy emberbaráti tevékenysége áldásos.

Ötszázmillió dollár értékü idegen tőke áramlott eddig az Egyesült Államokba!

Morgenthau pénzügyminiszter nyilatkozata

London, szept. 15. Morgenthau, az Egyesült Államok pénzügyminisztere sajtóértekezleten kijelentette, hogy csak a legutóbbi hetekben *ötszázmillió dollár értékü idegen tőke érkezett Amerikába.* E mozgalom óriási méretei mellett sem ad okot azonban aggodalomra. A dollárnak a többi pénznemhez viszonyitott árfolyama *még nem változott annyira, hogy veszélyeztetné a kivitelt.* A kincstári hivatal egyelőre az eddig követett módon kezeli a beözönlő aranytömegeket, de állandóan tanácskozik a szakértőkkel a netán szükséges intézkedésekről. (MTI.)

Palesztinai mérleg: három nap alatt negyven halott

Jeruzsálem, szept. 15. A palesztinai harcoknak *három nap alatt negyven emberélet* esett áldozatul. A legnagyobb veszteséget az arabok szerdán *Hebron* közelében szenvedték, ahol *husz* esett el közülük.

A hadbiróság csütörtökön *két arabot halálraitélt* és kivégeztetett.

A negyvenedik osztálysorsjáték ötödik osztályának tizenötödik napi huzásán, csütörtökön délelőtt, a következő számokat sorsolták ki:

20.000 pengőt nyertek: 40241 49331 86356

10.000 pengőt nyert: 9349

5000 pengőt nyert: 76063

4000 pengőt nyertek: 72860 75230

1000 pengőt nyertek: 10112 20071 32686 49710 53661 61657 61764 80961

800 pengőt nyertek: 46271 67089 77835 85663

600 pengőt nyertek: 11327 25632 35102 58588 61270 74908

500 pengőt nyertek: 2227 19380 28290 26900 30818 35356 38816 55379 63789 77800 82529

300 pengőt nyertek: 7723 8227 10438 10584 11918 12209 15700 16077 16454 19059 22796 24854 26812 30882 32019 33183 35681 37136 37527 39906 42787 45364 46068 46328 47703 49187 51384 53577 56222 57691 57943 58260 69851 73604 74913 75527 79111 80663 83321 83947 84668 85638 86795 86965

175 pengőt nyertek: 053 084 111 218 227 343 273 304 425 448 476 627 781 816 824 847 864 957 **1031** 073 163 246 301 517 575 577 582 591 687 723 735 755 864 935 **2061** 185 247 289 307 310 321 356 389 464 476 517 531 583 786 803 824 889 915 928 980 **3016** 017 155 181 309 404 607 641 705 779 **4102** 120 210 257 329 453 469 529 552 589 688 715 764 848 **5047** 112 162 263 292 482 493 578 639 652 696 843 871 896 915 925 **6007** 055 130 217 265 284 501 527 538 756 843 856 923 950 **7067** 132 141 249 368 412 472 478 504 539 685 744 754 857 866 874 953 **8015** 110 191 281 312 382 446 458 459 587 653 687 721 768 777 831 867 878 884 940 994 **9013** 142 183 215 245 266 269 320 352 563 603 714 771 983

10099 165 196 365 421 444 526 632 705 741 802 821 872 908 957 **11082** 104 127 159 238 416 432 504 623 662 706 798 818 995 **12069** 135 198 206 223 277 327 344 400 523 550 581 725 840 950 **13016** 030 071 079 088 135 150 165 269 381 421 438 460 465 589 696 717 726 728 793 848 873 970 980 **14038** 040 093 124 137 247 320 371 487 518 601 629 780 805 852 835 871 936 **15043** 064 143 428 483 497 498 526 620 864 975 987 **16045** 065 140 186 289 413 410 536 579 617 678 863 797 826 910 **17009** 041 090 141 241 367 421 466 636 637 723 757 773 838 959 **18022** 045 049 125 222 302 446 545 633 645 686 822 888 952 **19068** 077 173 210 236 332 365 439 467 493 597 764 779 807 **20008** 065 102 200 201 298 450 556 563 615 647 691 819 885 928 987 989 999 **21027** 028 072 097 183 195 208 380 387 398 412 441 475 505 632 637 646 647 876 897 931 956 972 985 **22011** 047 048 166 176 276 386 401 414 442 538 619 670 730 758 839 892 966 970 **23126** 139 260 316 371 426 462 483 630 692 702 719 779 873 893 **24025** 039 118 154 164 173 180 221 359 426 440 485 508 523 587 632 662 687 698 807 829 927 **25025** 034 080 261 610 660 673 770 772 790 707 830 835 892 912 917 **26052** 130 156 194 252 281 358 462 562 655 679 735 750 795 831 961 **27004** 038 167 226 304 336 411 420 532 559 573 584 616 649 696 790 794 871 888 925 **28042** 038 245 208 329 331 498 519 558 615 702 761 999 **29112** 181 423 521 549 569 623 642 775 838 915 **30020** 069 074 151 157 175 215 235 358 369 382 387 417 545 673 693 715 774 961 **31015** 074 205 222 338 381 509 521 527 537 547 553 598 620 757 793 804 825 866 906 928 964 **32050** 129 159 183 192 196 224 351 368 451 536 727 733 806 887 908 931 **33050** 070 078 104 209 329 358 376 418 419 429 447 551 583 620 621 624 752 803 815 826 834 880 912 949 977 **34009** 116 122 227 621 675 678 690 **35079** 210 252 284 366 376 406 423 500 575 704 791 807 854 857 881 899 987 **36016** 222 289 413 426 521 581 582 621 656 691 706 768 869 933 955 957 961 962 **37013** 111 121 180 214 229 298 365 370 375 467 623 729 757 771 779 839 933 936 967 991 **38040** 043 356 413 516 557 598 737 811 836 865 873 900 **39029** 096 148 186 195 236 444 497 623 680 847 957 974 978 **40157** 269 321 322 341 434 464 466 530 603 616 693 715 800 811 894 958 **41013** 058 079 165 215 256 378 411 421 616 766 825 **42086** 257 258 302 307 365 405 407 418 494 506 591 619 687 706 723 768 825 979 **43003** 157 195 240 299 350 527 530 542 641 755 794 813 839 974 **44077** 084 126 131 210 383 780 809 843 835 949 984 995 **45007** 008 025 120 280 310 329 342 362 487 53 622 632 648 745 808 902 965 **46004** 076 090 220 224 256 326 349 477 563 573 601 608 657 839 918 980 990 **47082** 223 240 264 313 317 363 436 470 538 676 705 750 754 825 837 **48019** 053 075 181 396 646 783 808 852 894 **49024** 045 097 176 261 281 332 437 625 629 660 712 738 764 904 **50037** 084 089 096 225 228 239 244 252 308 320 363 380 400 489 605 618 772 823 841 905 941 **51006** 122 198 217 278 316 360 385 522 550 643 659 696 718 740 914 919 976 **52006** 011 064 069 106 307 370 436 492 571 691 715 748 859 882 986 **53348** 429 617 818 **54019** 145 149 162 180 197 202 313 322 338 537 665 690 757 784 915 983 **55094** 178 219 271 428 450 623 631 697 809 821 847 858 893 **56002** 082 146 197 235 429 522 532 560 567 748 787 802 852 881 936 **57050** 069 099 288 304 388 436 452 465 467 538 564 **58041** 127 271 295 296 345 670 764 868 881 **59017** 021 043 094 109 126 131 331 386 441 507 558 601 609 685 695 817 931 **60069** 174 175 353 434 558 569 668 679 709 710 964 **61042** 061 250 308 364 553 555 622 680 790 794 968 976 **62000** 187 293 304 357 393 586 681 682 688 912 928 934 **63004** 084 207 517 672 741 839 896 **64022** 037 116 521 548 788 847 996 **65152** 219 324 326 347 430 493 506 511 518 519 612 613 621 629 683 776 797 892 978 992 **66020** 027 197 230 234 249 331 425 461 517 581 595 750 756 816 **67019** 068 369 408 428 440 443 535 551 576 697 710 786 792 820 829 862 880 901 916 957 963 984 **68057** 112 190 222 230 238 251 257 405 536 552 630 778 857 899 925 996 999 **69034** 076 080 103 186 212 399 408 473 509 532 541 566 578 687 782 918 **70109** 113 533 550 589 642 799 816 878 969 **71015** 076 261 298 346 413 434 488 557 629 635 714 **72029** 052 073 204 227 241 267 277 301 306 352 385 462 544 616 697 741 774 798 831 843 867 938 **73169** 209 358 390 450 464 508 572 585 699 750 786 812 878 883 **74094** 112 115 124 141 234 254 280 311 359 529 571 636 733 907 937 **75058** 064 101 173 178 250 351 380 386 408 451 571 642 668 743 823 841 843 917 994 **76003** 007 209 225 283 433 459 468 497 567 583 595 616 638 655 703 787 810 935 953 **77056** 098 100 266 274 299 314 349 368 463 496 529 568 614 641 698 703 789 792 893 917 924 931 **78068** 097 133 302 338 400 420 457 467 560 596 620 656 691 745 750 796 884 891 **79044** 066 125 161 353 445 488 557 562 619 646 681 711 725 862 866 924 928 990 **80037** 047 184 201 299 509 544 553 568 699 929 976 897 964 **81054** 119 147 148 268 271 380 422 512 520 525 585 593 662 676 753 793 898 947 990 **82070** 108 132 147 160 173 192 314 416 430 513 555 560 701 820 967 **83141** 160 203 316 319 326 401 521 529 556 726 788 800 819 877 976 **84016** 169 327 359 401 468 562 564 717 745 805 837 905 941 **85010** 037 298 362 423 434 500 707 763 831 834 872 899 **86060** 076 157 166 204 271 302 336 411 548 615 686 740 877 891 894 920 937 963 **87095** 129 183 270 299 419 448 544 558 608 696 714 946

A kerékben lévő nyeremények: 1 × 400.000 pengő; 1 × 40.000, 3 × 5000, 1×4000, 2 × 3000, 5 × 2000, 7 × 1000, 4 × 800, 11 × 600, 22 × 500, 62 × 300 és 2382 × 175 P.

Az esetleges számhibákért felelősséget nem vállalunk.

Legközelebbi huzás 1938 szeptember 16-án lesz.

Ébneth Lajos

— Tizennyolc éve él Hágában Ébneth Lajos festőművész. Holland, angol és skandináv kiállításokon szerepelt az elmult évek során a jeles művész, aki most a Nemzeti Szalon meghivására Budapesten is bemutatja kollektiv kiállitás keretében munkásságának eredményeit.

Nemzeti Ujság 1938 VIII. 31

Ébneth Lajos

— **Ébneth Lajos gyüjteményes kiállitása.** A *Nemzeti Szalon* meghivására Budapestre érkezett Ébneth Lajos magyar származásu hágai festőművész, hogy szeptember hó folyamán megnyiló gyüjteményes kiállitását előkészitse. A kiváló festőművész, aki már 18 éve él Hágában, mint portrefestő több holland, angol, dán és svéd kiállitáson szerzett általános elismerést. Államférfiak, diplomaták s a nemzetközi társaság hölgytagjai voltak modelljei és képei helyetfoglalnak a világ különböző muzeumaiban és gyüjteményeiben. Müvészeti mély pszihológiai készültség, erő és sugárzó egyéniség jellemzi.

Nemzeti Ujság 1938 VIII. 28

Ébneth Lajos

— **Ébneth Lajos kiállitása a Nemzeti Szalonban.** Szeptember 17-én, szombaton nyilik meg a *Nemzeti Szalonban* az európai hirü *Ébneth* Lajosnak gyüjteményes kiállitása. A kiállitás Ébneth Lajos müveiben a régi München levegőjét varázsolja vissza. A kiállitás iránt ezélos körökben máris nagy érdeklődés nyilvánul meg.

N.U. 938.IX.13

Nemzeti Újság 1938 IX. 13

magyar

Ébneth Lajos

festő

— **Ébneth Lajos gyüjteményes kiállítása.** A Nemzeti Szalón meghívására Budapestre érkezett *Ébneth* Lajos magyar származású hágai festőművész, hogy a szeptember hó folyamán megnyíló gyüjteményes kiállítását előkészítse. A kiváló festőművész, aki már 18 éve él Hágában, mint portréfestő több holland, angol, dán és svéd kiállításon szerzett általános elismerést.

Pesti Napló

1938. aug. 31.

M. KIR. ÁLLAMÉPITÉSZETI HIVATAL NYIREGYHÁZA.

2294 szám.
1937

Tek.

Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest

IX. Rákos u. 10

Hivatalból.
Dij átalányozva

Ébnerth S. ~~Lajos~~

festő

mücs ced

NEMZETI SZALON.

Szeptember-októberben 5 festő és 2 szobrász állított ki a Szalon termeiben. *Ébnerth Sándor* művein meglátszik hollandiai tartózkodásának hatása. Arcképei igen sikerültek. *Próday Lajos* tájaiban itáliai motívumokra bukkanhatunk. Figyelemreméltó *Szopori Nagy Miklós* vízfestménysorozata. Leányábrázolásai könnyedek és finoman festőiek. *Kézdi Kovács Elemér* többek közt a Jellinek- és Balló-díjjal kitüntetett két kompozicióját is kiállította. (Parasztlakodalom, Vasárnap délután). Tekintélyes anyaggal szerepelt *Br. Hazainé Réty Zsuzsa*. A festmények között kellemes változatosságot biztosítottak *Teleki Mária* és *Sulyok Ily* kisméretű szobrai.

Magyar Kulturszemle

1939. 2. sz. 51. l.

helyesen Ébneth L.

A' 149(3).

ÉBNETH Lajos

Lajos d'Ébneth
(1902 Szilágysomlyó - 1982 Lima)

Studium an der Budapester Kunstakademie und an der Technischen Universität (Architektur). **1921** Umzug nach München. Aufnahme in die Meisterklasse von Franz Stuck, erste Ausstellung im Glaspalast. **1923** Beteiligung an der Juryfreien Kunstschau in Berlin mit einem Entwurf zur Planung des Alexanderplatzes. Übersiedlung nach Den Haag. Ab Mitte der **20**er Jahre Kontakt zu Mondrian und van Doesburg. Mitarbeit an der Architekturzeitschrift „i 10" (u.a. mit Mies van der Rohe, Arp und Mondrian), darin erstmalig Veröffentlichungen seiner „dynamischen Kompositionen" und Reklameentwürfe. Freundschaft mit Schwitters und Huszár. **1926** Einladung an das Bauhaus durch Gropius. Mehrmalige Reisen nach Berlin, Zusammenarbeit mit H. Walden. Ausstellung in der Galerie „Der Sturm". **1927** Mitglied der „Abstrakten", beteiligt sich mit Schwitters, Muche und Schlemmer an einer Wanderausstellung. **1928** Rückkehr nach Holland. **1947** Holländische Staatsbürgerschaft. Übersiedlung nach Peru.

Literatur:
Berlin konstruktiv. Ausstellungskatalog. Berlinische Galerie. Berlin 1981
Maria Scholten-d'Ébneth. Lajos d'Ébneth. Ausstellungskatalog. Lima 1983

Wille zu Form
c. Müll. sammelt
1993. Bécs

Gogh útjain halad anélkül, hogy ezeknek a festőknek a nevét ismerné és a kilencvenes és kilencszázas években képeivel megelőzi *Rousseau-t*, *Chagallt* és a háború utáni avangardistákat. *1919-ben* 66 éves korában

meghalt nyomorban, feledésben.

Élete a legkülönösebb: klinikai határeset, lombrosói tételek bizonyítása. Amint egy életrajzából — *Lehel* Ferenc írta — és a személyes ismerőseinek beszámolói alapján összeállított alábbi képből kiderül: súlyosan *schizofreniás* lehetett.

Egy *kisszebeni orvos* fia volt. Egyik testvére *tábornok* lett, egy másik magasrangú állami tisztviselő. Rokonai az előkelő hivatalnok-középosztály életét élték. Egyik közeli rokona, dr. *Kosztka* István, nyugalmazott miniszteri tanácsos, akinek nevéhez egy vé- [illegible] tek.

Megszólal egy égi hang

Lázár Béla, aki jól ismerte és aki olvasta naplófeljegyzéseit is, elmondja, hogy *Csontváry* (ezt a nevet ő adta magának) sokszor beszélt a legnagyobb fanatizmus hangján egy *fiatalkori élményéről*. Egy felvidéki faluban *gyógyszerészsegéd* volt. Egyszer egy receptlapra ökrösszekeret rajzolt. Utána kiment az uccára és ekkor *tenyerébe vala-*

A kilencszázas évek elején *Párizsban rendezett először kiállítást*. Az impresszionizmushoz szokott francia közönség és kritika, amely még *Cézannet* és *Gauguint* sem ismerte el, teljesen *humorosan fogta fel Csontváry furcsán primitív kompozícióit*, víziós színeit, álomszerű meglátásait. Vicceket, krokikat gyártottak a kiállításról és a Newyork Herald párizsi kiadása

gúnyos kritikát írt,

amelyben többek között az áll, hogy: »*Csontváry lepipálta Rafaelt.*« A naiv és önmagában rajongóan hívő *Csontváry* azonban nem érezte ki ebből a kritikából a gúnyt és attól kezdve mindenkinek büszkén mondta, hogy a *Newyork Herald megállapította róla hogy különb, mint Rafael.*

[illegible] szék, a bozontos szakállú, merev nézésű *Csontváry* mindig hallgatott. Aztán egyszerre csak beleszólt a beszélgetésbe — és 2 perc mulva már a maga zsenijéről beszélt. Soha senki nem hallotta még másról beszélni. Egyszer a Kelenhegyi Kaszinóban előadást tartot tezen a címen: »*Ki a zseni?*« Előadását így kezdte: »*Zseni az, aki nem szivarozik, aki ideáloknak él, aki nem iszik, aki nem köt kompromisszumot...*«

A Csontváry-múzeum

MDK

Ébneth Lajos

Volendami halász, of.

A négy evangélista, "

Magyary hágai magy.követ, "

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 7. 1.

MDK

Ébneth Lajos

de Adlercreutz svéd követ, of.

Portrait tanulmány kékben, "

Angol nő, "

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 7. 1.

MDK

Ébneth Lajos

Szent György,	of.
Dán leány,	"
Vakság,	"

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 7. 1.

MDK

Ébneth Lajos

Anyám, of.

Dr.Éliássy bpesti főkapitény, "

Holland menyasszony, "

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 7. l.

MDK

Ébneth Lajos

Hámészkodók, of.

Ádám és Éva, "

Mária Quint Scholten, "

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 7. l.

MDK

Ébneth Lajos

Fürdő leány, of.

Svéd leány, "

Kettős önarckép, "-

89. csop.kiáll. N.Szal.1938.szept.

7. 1.

MDK

Ébneth Lajos

Cirkusz,	of.
Fekvő akt,	"
Tanulmányfej,	"

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 7. 1.

MDK

Ébneth Lajos

Magyari Imre, of.

Fru Rydbeck, "

Munkásfej, vf. xxxxx

89. csop.kiáll. N.Szal.1938.szept.

7. l.

MDK

Ébneth Lajos

Mosónő, of.

Emlékezés egy kis barátomról, "

Önarckép, "-

89. csop.kiáll. N.Szal.1938.szept.

7. l.

MDK

Ébneth Lajos festőm.

Tanulmányfej, festm.

T.D: Csoportkiáll. a N.Szal.ban. Esti Ujság. 1938. szept. 22. ❀ 4. l.

MDK

Ébneth Lajos

-m-: Csopkiáll a N.Szal.ban. Pesti Napló,1938. szept. 18. 17. l.

EA

Irs

MDK

Ébneth Lajos festőm.

d.m: A N.Szal. kiállitása. Magyarország 1938. szept. 18. 9. l.

- Csak a ládát vigyék

Na, osztán igy megmene

mesém.

MDK

Ébneth Lajos

Perneszy K: Képzőművészeti év története. Pesti Hirlap 1939. naptára, 113-115.l.

ÉBNETH Lajos

6. sz. 14. p. + ill

Új Hiv. 1993

Ébnerth ~~Sándor~~ Lajos-

Külföldön élő magyar festő. Monumentálisra törekvő művész, aki kompozíciót szimbolikus tartalommal óhajtja telitem. Figurális képeiben rendesen a természetesnél nagyobb méreteket használ, de ezzel aligha éri el célját. Színei ön-Ezüyesek, rajzkészsége sem kifogástalan.

Koll. Kiáll

Hel Ervin: A Nemzeti Szalon csoportkiállítása. Budapesti Hírlap 1938. Dátum levágva

Krassó-Ször

Krassova, várrom.
Német-Facset, várr
Turnul, „Ovidius to
Valkó, csúcsíves tem
Zsidóvár, várrom.

nem!

D'Ebneth Lajos /?/ /vagy elirás folytán lehet Deák-Ébner Lajos ?/

„Magyar Képzőmüvészeti Vándorkiállitás" cimmel F.L. ir a zürichi Schlégl-Galéria "Ungarische Avantgard" c. kiállitásáról, mely Nyugat-Európa több helyén kerül bemutatásra. Horti Pál, Beothy István és felesége Anne Beothy-Steiner, Bortnyik Sándor, Kassák Lajos, Uitz Béla, Deák Ébner Lajos,/ lap D'Ebneth Lajost ir valószinü tévedésből/ Kádár Béla és Schönberger Armand müvészek nevét sorolja fel a cikk, melyet lásd: Kassák Lajos nevéhez, cédulájához csatolva.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. juni. 14.
XIX. évf. 24. sz. 6. lap.

nem tévedés, szt a nevet Lasmátta Pemban 40 éven át! Jegyés 2004. v. 28.

Szentiványi Gyula urnak

BUDAPEST XI

Lágymányos utca 16

Az első vulaghá
kom stán

Ébneth Lajos, (m. származám) festő; 22.
1897 k. München ben Franz
Stuck nál tanult ~~[illegible]~~ [Há-
gában telepedett le, hol és-
tizedeziga élt. Kiállított
Hollandiában, Svédomag-
ban Dániában és Anglia-
ban 1938. Bpesten a nemzeti-
szalonban a következő mun-
veiből volt egyt. Kiállítása

Folytatják a külföldiek letartóztatását Oroszországban

Moszkva, november 19.

A szovjet politikai rendőrsége tovább folytatja a külföldiek letartóztatását. A német állampolgárokon kívül letartóztattak három osztrák, több lengyel, néhány finn, egy litván és egy luxemburgi állampolgárt.

Kozma belügyminiszter nyilatkozott hajdúmegyei közegészségügyi tapasztalatairól

Debrecen, november 19.

Kozma Miklós belügyminiszter debreceni tartózkodásának második napján a vármegyeházán és a városházán tett látogatást. Hosszan elbeszélgetett a vármegye és a város vezetőivel, majd a tisztifőorvosi hivatalt látogatta meg. Körútjának következő állomása a városi népház volt, ahová báró *Vay* László főispán és *Kölcsey* Sándor polgármester kísérte el. Megtekintette a belügyminiszter a népkonyhát, a napközi otthont, a szegénygondozót és az egyéb szociális intézményeket. A szülőotthonban éppen a miniszter látogatása alatt született egy gyermek, egy szegény földművesasszony gyermeke. A belügyminiszter *50 pengőt* ajándékozott az anyának.

Kétnapos tiszántúli látogatásáról *Kozma* Miklós belügyminiszter a következőket mondta a sajtó képviselőinek:

— Szerdán a vármegye, csütörtökön pedig Debrecen város szociális és egészségügyi intézményeit néztem végig. Megállapítottam, hogy az intézményekkel szemben semmiféle kifogás nem merülhet fel, azok *minden tekintetben megfelelnek hivatásuknak*. Meg kell emlékeznem arról, hogy *Hajdunánáson* olyan intézményt láttam, amely igen helyes kezdeményezést jelent. *Ez a központi szegénybeteg-rendelő*. Ezt az intézményt más városok figyelmébe is fogom ajánlani és több helyen kívánom bevezetni. Igen helyes a *cigányügyeknek* olyan rendezése, amint azt *Hajdúböszörményben* tapasztaltam. Azt hiszem, az egész országban itt foglalták a legtisztább és legjobban megfelelő rendszerbe a cigánytelepet és talán ez az út vezet a cigánykérdés országos megoldásához is. Különösen érdekelt *a hajduszoboszlói gyógyfürdő*, amelynek fejlődését minden tőlem telhető módon segíteni kívánom és támogatni fogom a várost. Fejlődés várható a városokban és községekben *a fertőző betegségek elleni védekezés* terén is. Szükségesnek tartom, hogy az egészségügyi intézmények a jövőben elsősorban a *tuberkulózis* és a *nemibetegségek* elleni védekezést szolgálják. Megbeszéltem a főispánnal és a polgármesterrel Debrecen városának rám vonatkozó kérdéseit.

Kozma Miklós belügyminiszter délben szűkkörű ebéden vett részt, majd meglátogatta a Nap debreceni szervezetét. Délután a Horthy Miklós-kórház járványosztályán, majd több egyetemi intézménynél tett látogatást, s este autón visszatért a fővárosba.

A kereszténypárt határozata a Sztranyavszky-ügyben

(Saját tudósítónktól.) A kereszténypárt csütörtökön délelőtt 11 órakor gróf *Zichy* János elnöklésével értekezletet tartott. A *Sztranyavszky*-ügyben a párt magáévá tette elnökének, gróf *Zichy* Jánosnak Drégelypalánkon elhangzott nyilatkozatát és megbízta *Homonnay* Tivadar képviselőt, hogy *a képviselőházban interpelláció formájában tegye szóvá a történteket*. A pártértekezlet egyúttal a következő határozatot hozta:

»A keresztény gazdasági és szociális párt megütközéssel és felháborodással értesült arról a támadásról, amelyet *Sztranyavszky* Sándor az egyház ellen intézett. Megütközése és felháborodása annál nagyobb, mert nem látja az okát, *miért kellett ennek a támadásnak éppen akkor elhangzania, amikor az ország fontos külpolitikai eseményeket él és a felekezeti béke megóvása nemzeti érdek*. Súlyos aggodalommal látja a párt, hogy *Darányi* Kálmán miniszterelnöknek a felekezeti béke megőrzéséről tett nyilatkozatával éppen a kormánypártnak ama tagja részéről történt ilyen éles és kihívó szembehelyezkedés, aki *a nemzeti egység párt*ja egyhangú bizalma alapján *az országgyűlés képviselőházának elnöki méltóságát viseli*. A keresztény gazdasági és szociális párt a maga részéről mindent el fog követni, hogy *a megsértett Egyház és katolikus társadalom teljes elégtételt kapjon* és a nemzet belső békéje a nehéz időkben mindent szétbontó kísérletezéssel szemben megóvassék.«

Foglalkozott a pártértekezlet a választójoggal is. Úgy döntöttek, hogy a kereszténypártot *Ernszt* Sándor és *Homonnay* Tivadar képviselje a választójog kérdésében összehívott tanácskozáson.

Toledo jelenti:

„Madrid egyetemi negyede teljesen a felkelők kezében van; a vörösök ellenállása különösen erős"

Lisszabon, november 19.

Toledói jelentés szerint *Madrid egyetemi negyede teljesen a nemzetiek kezében van. A vörösök ellenállása különösen erős.*

A nemzetiek főhadiszállása rádión közölte Madrid lakosságával, hogy *melyek azok a kerületek, amelyeket nem fognak lőni*. Ezeket a helyeket a nemzetiek a lakosság menhelyének szánják. A többi negyedet erős tűz alá vették. *Madrid nagy része lángokban áll.*

Előnyomulnak a felkelők Madrid északnyugati részében

Avila, november 19.

(A Pesti Napló tudósítójának rádiójelentése.)

(United Press.) A nemzeti csapatok főhadiszállásának jelentése szerint a *nemzetiek végleg megtisztították a Moncloa parkot a kormánycsapatoktól*. A felkelők most folytatják előnyomulásukat. *A Paseo de Rosalesen egész nap változatlan hevességgel folyt a harc, de a támadók óráról órára tért nyertek*. A főváros északnyugati negyede valószínűleg hamarosan teljesen a felkelők kezére kerül. Közli továbbá a jelentés, hogy *a kormánycsapatoknak a Pozuelo-szárny ellen indított támadását a felkelők tüzérsége visszaverte*. Csütörtökön egész nap folyt a tüzérségi harc Madridban és a főváros körül. *A kormány csapatai kénytelenek voltak feladni állásaikat a San Isidro temető körül.*

A nemzetieké az északnyugati városnegyed

Avila, november 19.

(Havas.) A főváros birtokáért délelőtt megindított támadás hatalmas csatává fejlődött. *A nemzetiek erős küzdelem után bevették az északnyugati városnegyedet*. A kormánycsapatoknak valamennyi megerősített állása a nemzetiek kezére jutott. *A csatározás most az uccákon folyik*. Az egész városban rémület lett úrrá.

Villák százait foglalták el a felkelők délnyugaton

A Mola tábornok parancsnoksága alatt Madrid körül felvonuló valamennyi hadoszlop csütörtökön délelőtt újabb támadásba kezdett. A nemzetiek repülőgépei *nehéz bombákat vetettek a Puerta del Solon fekvő belügyminisztérium épületére, amelyet szétromboltak*. Tíz órakor a felkelők csapatai *a segoviai és toledói hidak közt fekvő villák százait foglalták el.*

Indul a nemzetiek repülőtámadása

Madrid, november 19.

(A Pesti Napló tudósítójának távirata.)

(United Press.) A kora délutáni órákban *a felkelők légiflottája támadást hajtott végre Madrid északnyugati része ellen*. A felkelők repülőgépeinek megjelenése után a kormány gépei azonnal felszálltak és *harcba bocsátkoztak a támadókkal*. A fővárosból tisztán lehetett látni, amint *három repülőgép lángolva zuhan le*, de lehetetlen volt megállapítani, melyik párthoz tartozó gépek voltak.

Madrid északnyugati részén és a főváros körül a hadihelyzet egyébként *ma talán még bizonytalanabb, mint tegnap volt*. Az El Socialista jelentése szerint *a kormány csapatai visszafoglalták a Casa de Velasquezt.*

30 repülőgép légi harca Madrid felett

Madrid, november 19.

(A Pesti Napló tudósítójának távirata.)

(United Press.) A felkelők repülőgépei *késő délután újabb támadást intéztek a főváros ellen*. Tizenegy hárommotoros bombavető és kilenc vadász repülőgép jelent meg a város fölött, de csak *két bombát tudtak ledobni*, mert a kormány egy raja azonnal felszállt és megtámadta a húsz felkelő repülőgépet. *Óriási légi harc kezdődött, amelyben harminc repülőgép vett részt*. A kormány repülőgépei meglehetősen magasról támadtak, bukó repüléssel közelítették meg a felkelők gépeit. Mikor a felkelők repülőrajait elérték, gépfegyvereik ontani kezdték a tüzet.

Madrid uccáiról tisztán lehetett látni a gépfegyverek működését s tisztán lehetett hallani, amint a bukórepüléssel zuhanó repülőgépek gépfegyverei kattogni kezdtek.

Csakhamar megingott a felkelők egyik repülőgépe és fekete füstfelhőt bocsátva maga után *lezuhant*. Rövid idő mulva egy másik bombavető gép is telitalálatot kapott és *lángolva zuhant Madrid uccáira*. Pillanatok múlva egy harmadik gép is lezuhant, de ennek pilótái ejtőernyővel kiugrottak az égő gépből. A légiharc veszteséglistáját még nem állapították meg. *A kormány légelhárító ágyúi sikertelenül dolgoztak*, mert a rendkívül nagy sebességgel keringő gépeket lehetetlen volt célba venni.

Közelharcok utakért, uccákért

Párizs, november 19.

Madridból érkező jelentések szerint *a spanyol fővárosban még mindig változatlan hevességgel tombol az uccai harc*. A csütörtökre virradó éjjelen ismét repülőgépek motorjainak zúgásától volt hangos a lég. Madrid fölött megjelentek a nemzetiek hatalmas bombavetőgépei és egymásután bocsátották alá gyilkos rakományukat. A légi bombázásnak mindenütt megmutatkozik nemcsak anyagi, hanem erkölcsi bomlasztó hatása is. Közben a nemzeti csapatok északnyugatról tervszerűen nyomulnak előre. A nemzetiek arcvonalát, amely *a Manzanares folyó partjaitól a Cuatro Vientos repülőtérig húzódik*, sikerült *a Pablo Iglesias-ig előrevinni*. Más nemzeti osztagok megszállva tartják *a Bermudaz és Joaquin Maria Lopez utak bejáratát*. A nemzeti csapatok jobbszárnya *a központi fogházépületig és a hatodik gyalogezred laktanyájáig tört előre.*

Teneriffa, november 19.

A rádióklub jelentése szerint *Asencio* ezredes osztagai elfoglalták *a General Ricardo és az Antonio Lopez uccákat*. A tegnapi uccai harcokban a vörösök *háromezer halottat vesztettek*, akik közül hétszáz katona a nemzetközi zászlóaljhoz tartozott.

„Több épületet visszafoglaltunk"

Madrid, november 19.

A madridi védelmi tanács csütörtökön délben a következő hivatalos jelentést adta ki:

Szerdán egész nap heves harcok dúltak az egyetemi városnegyed egy részében, ahol a felkelők megvetették lábukat. Az ütközetek során a kormánycsapatok *több épületet visszafoglaltak* azok közül, amelyeket a marokkói csapatok és az idegenlégió csapatai elfoglaltak. A kormánycsapatok a reggeli órákban ellentámadást indítottak és különösen a *Carabanchel szakaszon jelentős előrehaladást tettek*. A felkelők bombái igen súlyos károkat okoztak a Velazquez házban. Az éjszaka leple alatt a felkelők repülőgépei ismét bombázták a várost és igen súlyos károkat okoztak.

A madridi diplomáciai testület felhívása

Madrid, november 19.

A Madridban akkreditált diplomáciai testület értekezletet tartott a madridi véres küzdelmek folytán támadt helyzet ügyében. Az értekezlet eredményeként a sajtóban nyilatkozatot tettek közzé, amelyben *felszólítják a harcban álló feleket, hogy az emberiesség követelményeit a legvéresebb harcokban is tartsák szem előtt.*

A spanyol-francia határ lezárása

Bayonne, november 19.

Hendayeból érkező jelentések szerint a nemzeti hatóságok elhatározták, hogy *a spanyol határt 15 napra lezárják*. Az intézkedés okát nem közölték, de az valószínűleg a baszk tartományokban folyó katonai műveletekkel függ össze.

Két muníciós szovjethajót zsákmányoltak a nemzetiek

London, november 19.

A la corunai rádióállomás jelentése szerint a nemzetiek egyik hajója a biscayai öbölben *fegyverekkel és hadianyaggal megrakott két szovjethajót zsákmányolt.*

Mellbelőtte magát egy detektívfelügyelő 16 éves fia

(Saját tudósítónktól.) Csütörtökön újabb diákdráma történt a fővárosban. A Horthy Miklós út 134. számú ház egyik harmadik emeleti lakásában mellbelőtte magát *Tóth* János 16 éves tanuló, egy detektívfelügyelő fia. A gyereket életveszélyes állapotban szállították a mentők a kórházba. A rendőrség megállapította, hogy a fiú apja szolgálati revolverével követte el az öngyilkosságot. Most azt kutatják, miért akart meghalni.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Csütörtökön újból összegabalyitották a spanyol kérdést. Egyes államok a baloldali, mások a nemzeti kormányt ismerték el. Akadtak olyan óvatosak is, akik mind a két helyre küldtek diplomáciai képviseletet.

Nincsenek megelégedve a pincérek a százalékrendszerrel. Sokkal kevesebbet kapnak eddig és még az sem vigasztalja őket, hogy többet dolgozhatnak.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Egy newyorki bíró elrendelte, hogy a férj a moziban simogassa a felesége kezeit.« »Képzelem, hányan fogják kijátszani ezt a rendeletet! A férfiak majd olyan hölgynek is megsimogatják a kezét, aki nem is a feleségük!«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon olyan népszerű sport a tüntetés, hogy minden országban kultiválják?«

A nap hőse: a Váci ucca, amelyben felemelik a boltbéreket. A vevőközönség reméli, hogy a különbözetet nem ő fogja megfizetni.

Egymást lövik agyon a szovjetvezérek Moszkvában. Ujból kivégeztek néhány vezetőt, ami azt bizonyítja, hogy ott óriási az egyetértés.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Bankok ellen is tüntettek a szakállasdiákok.« »Igen, de nem utasításra, csak a saját szakállukra.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Rott püspök hamarosan elhagyhatja betegszobáját.** *Rott* Nándor veszprémi püspök, akit Rómából hazautaztában agyvérzés ért, *a javulás útján van s rövidesen elhagyhatja betegszobáját.*

— **A Közmunkák Tanácsa üdvözölte Fabinyi pénzügyminisztert.** A Közmunkák Tanácsa a legutóbbi ülésén örömmel vette tudomásul Fabinyi pénzügyminiszter rendeletét a Madách Imre út építését biztosító rendkívüli ideiglenes házadómentesség engedélyezéséről. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa *Fabinyi* Tihamér pénzügyminiszterhez ez alkalomból köszönő levelet intézett, amelyben kifejezésre juttatja, hogy *a házadómentesség ügyében kiadott rendeletben megnyilvánult bölcs elhatározása a kormányzatnak a háború utáni nehéz idők alatti egyik legnagyobb jelentőségű ténye a székesfőváros fejlesztése körül*, amely ténnyel a pénzügyminiszter az évtizedek óta megoldatlan nagyszabású városfejlesztési és városrendezési kérdés megvalósítását tette lehetővé.

— **Uj plébános.** Virág Ferenc pécsi megyéspüspök *Fehérváry* Ferenc tengődi adminisztrátort koppányszántói plébánossá nevezte ki.

— **Schacht Ankarában az angol gazdasági befolyást akarja ellensúlyozni.** *Ankarából* jelentik: *Schacht*, a Német Birodalmi Bank elnöke, *kihallgatáson jelent meg Kemal Atatürk* köztársasági elnöknél. A kihallgatáson jelen volt *Rüstü Arasz* külügyminiszter és a török nemzetgazdasági miniszter is. Hivatalosan semmit sem közölnek Schacht látogatásának céljáról, de beavatott helyen úgy tudják, hogy a Német Birodalmi Bank elnöke a Törökországban utóbbi időben megnövekedett angol gazdasági befolyást akarja gyengíteni.

— **Interpelláció a Budapesti Ingatlanbank ügyében.** *Mojzes* János képviselő csütörtökön este interpellációt jegyzett be »a Budapesti Ingatlanbank bukása és a kormány felelőssége tárgyában«.

Érdekes nyugdíjazások a fővárosnál

(Saját tudósítónktól.) A főváros tisztviselői közül sokat nyugdíjazni fognak. A nyugdíjazások most kezdődtek meg. Csütörtökön polgármesteri rendelet jelent meg, amelyben a polgármester a következő fővárosi tisztviselőket nyugdíjazta:

Dr. *Ströchner* Ödön közegészségügyi és bakteriológiai igazgatót, dr. *Reichl* Károly tisztiügyészt, *Zoltán* Ernő állat- és növénykerti aligazgatót, *Laskovits* Gyula gazdasági főfelügyelőt, *Hempfner* Béla főpénztárost, *Mihályfy* Julia számvevőségi főtisztet, *Antalics* Jánosné számvevőségi tisztet, *Bohutinszky* Herman és özv. *Orosz* Györgyné ideiglenes hivatalnokokat.

Egyidejüleg a tanügyi alkalmazottak közül is számosat nyugdíjazott a polgármester. Nyugdíjazta saját kérelmére *Péntek* Gyuláné polgáriiskolai tanárt, nyugdíjazta továbbá *Baumann* János polgáriiskolai igazgatót, *Eller* Ferencné polgáriiskolai c. igazgatót, *Beke* Mózes és *Kindlovics* Pál elemiiskolai igazgatókat, *Novoszád* János iparostanonciskolai igazgatót, *Spillenberg* Mária leányközépiskolai tanárt, *Tárkányi* Jenő reáliskolai tanárt, *Duffek* Mihályt, *Klósz* Ernőnét és dr. *Knezovits* Adolfné polgáriiskolai tanárokat, *Kiss* Jolán, özvegy *Murgács* Béláné és *Pleplár* Istvánné elemiiskolai tanítókat, *Gluzéky* Jánosné főóvónőt és végül *Abelsberg* Teréz és *Gábris* Erzsébet óvónőket.

Több polgáriiskolai igazgatót áthelyeztek.

Nagy Ferenc fővárosi bizottsági tag nem összeférhetetlen

Az igazolóválasztmány megállapitása szerint alaptalanul vádolták lopással

(Saját tudósítónktól.) A főváros igazoló választmánya csütörtökön két összeférhetetlenségi ügyet tárgyalt. *Steinherz* Simon szociáldemokrata törvényhatósági bizottsági tag a Hajós és Szántó elektromos rt. alkalmazottja. A cég megrendeléseket kapott a főváros Elektromos Műveitől. Az Elektromosművek üzemi választmányának Steinherz tagja. Ezért összeférhetetlenségi bejelentést tettek ellene. Az igazoló választmány kihallgatta *Plósz* Pált, az Elektromosművek vezérigazgatóját, aki kijelentette, hogy *Steinherz egy esetben sem járt közben* a Hajós és Szántó cég érdekében, az üzemi választmány ülésein fel nem szólalt és a választmány egyhangú határozatára kapott megrendeléseket a Hajós és Szántó cég.

Nagy Ferenc törvényhatósági bizottsági tag ellen is összeférhetetlenségi bejelentést tettek. A bejelentés alapja egy bűnvádi eljárás volt, melynek során azt akarták bizonyítani, hogy *Nagy* Ferenc villája építésekor útépítési kőanyagot tulajdonított el 200 pengő értékben és a köveket beépítette a házába.

Az ügyészség a vádat elejtette és az eljárást megszüntették. Az igazoló választmány tanukat hallgatott ki s a tanuvallomásokból kiderült, hogy *a villa már felépült, mikor a főváros kiszállította a kőanyagot az útépítéshez.* Az útépítési kövekből semmi sem veszett el, sőt a házépítésnél fennmaradt kövekből is sokat felhasználtak az útépítéshez.

Az igazoló választmány ezután a panaszt elutasította, tényként állapította meg, hogy Nagy Ferenc háza építéséhez semmit se használt fel a főváros tulajdonát tevő kőanyagból s ennélfogva *az ellene emelt vád teljesen alaptalan.*

— **Az egyház iskoláiról tárgyalt az Evangélikus Országos Zsinat.** Az Evangélikus Országos Zsinat csütörtöki ülésén *Polner* Ödön előadásában *elfogadta a harmadik törvénycikket*, amely »*a honvédséghez tartozó egyháztagok lelki gondozásáról*« intézkedik. Ezután *Bánkuti* Dezső előadásában »*Az egyház iskoláiról*« tárgyaltak. Sorravették a törvényjavaslat paragrafusait. A javaslat 9. §-a kimondja, hogy az egyház bármely nevelőintézetét *csak fenyegető anyagi romlás elhárítása* céljából adhatja át a községnek, az államnak vagy más nem evangélikus intézménynek. *Geduly* püspök hangsúlyozta, hogy ennek a kérdésnek a szabályozását fontosnak tartja. A 16. § megszabja a tanító és tanár magatartását *magán- és családi életében*. A 17. § a nyilvános iskolákban rendszeresített tanári állásban működő tanítók és tanárok javadalmazására vonatkozóan intézkedik. Megállapítja a paragrafus, hogy vallástanító lelkésznek lehet alkalmazni férfit, akinek lelkészi és *olyan nőt, akinek vallástanári képesítése van.* Nők azonban *csak* vasárnapi iskolai és diakóniai szolgálatot végezhetnek. Az ülés délután félkettőkor ért véget.

— **Megünneplik az iskolákban Báthory István halálának 350 éves jubileumát.** *Hóman* Bálint kultuszminiszter rendeletet adott ki, hogy az ország iskolái *Báthory István halálának háromszázötvenedik évfordulója napján*, december 12-én hazafias ünnepség keretében emlékezzenek meg Erdély fejedelméről és Lengyelország királyáról.

— **Mérnöki csoportot alakított a Nep VII. kerületi szervezete.** A Nep VII. kerületi központjának védnöksége alatt, *De Sgardelli* Caesar elnökletével tartott ülésen megalakult egy *mérnöki csoport*, amelynek elnökévé *Litsek* Jenőt, alelnökévé *Horváth* **László Elemért és *Dömény* Imrét választották meg.**

— **A mentelmi bizottság ülése.** A képviselőház mentelmi bizottsága csütörtökön délelőtt *Angyán* Béla és *Erődi-Harrach* Tihamér elnöklésével ülést tartott, huszonhét képviselő negyvenkét mentelmi ügyét tárgyalta. A bizottság a következők mentelmi jogának felfüggesztését javasolja a Háznak: *Andaházi-Kasnya* Béla, *Bánsághy* György (két ügyben), *Eckhardt* Tibor, *Esztergályos* János (hét ügyben), *Györki* Imre (egy ügyben), *Mecsér* András, *Milotay* István (három ügyben), *Mózes* Sándor, *Mojzes* János, *Nánássy* Imre, *Payr* Hugó (egy ügyben), *Rainiss* Ferenc, *Rassay* Károly, *Rupert* Rezső (két ügyben), gróf *Széchenyi* György, *Takács Ferenc* (két ügyben) és *Ulain* Ferenc. Nem javasolja a bizottság a következő képviselők mentelmi jogának felfüggesztését: *Bárczay* János, *Benárd* Ágoston, *Bessenyey* Zénó, *Bobory* György, *Györki* Imre (egy ügyben), *Meizler* Károly, *Mizsey* György, *Németh* Imre, *Payr* Hugó (három ügyben), gróf *Pálffy-Daun* József, *Shvoy* Kálmán és *Tobler* János.

— **Képviselői beszámolók.** *Csik* József és *Boczonádi Szabó* Imre Mátyásföldön beszámoló gyűlést tartott.

— **Szaporodott a transzferálások és az árverések száma.** A főváros legújabb statisztikája szerint az idén szeptemberig 4401 új lakást építettek és az új lakásokban kétszer annyi szoba van, mint a tavaly épült lakásokban. Az idegenforgalom emelkedett és a tényleges külföldiek száma idén 29.000-rel volt több, mint a mult évben. A főváros üzemeinek termelése is emelkedett. Az Elektromosművek tíz százalékkal értékesített több áramot. Egyedül az Élelmiszerüzem forgalma esett vissza nagyobb mérvben. A zálogházakban a folyósítások száma 200.000-rel volt több a tavalyinál. Hatalmas mértékben szaporodott a transzferálások száma és mintegy ezerrel több árverés volt, mint tavaly.

— **Elfogták Budapesten egy pécsi sportüzlet sikkasztó kifutóját.** *Pécsről* jelenti tudósítónk: A Szalai és Richter sportkereskedés kifutója, *Gerenday* Henrik szerda délben a rábízott 1100 pengővel megszökött Pécsről. A rendőrség táviratilag értesítette a budapesti rendőrséget, hogy Gerendayt körözzék. A budapesti nyomozás eredménnyel is járt: csütörtök délután a fiatalembert *Budapesten elfogták.* Gerenday kihallgatása során elmondta, hogy még Pécsett új ruhát, cipőt, kalapot vett, azután gyorsvonatra ült. Budapesten szállodában szállt meg, majd egy mulatóban nagyobb összeget költött el. A sikkasztó kifutót csütörtök este visszaszállították Pécsre.

— **Nagygyűlés tartására kérnek engedélyt a koldusok.** Csütörtök délelőtt a Teleki téren *60 koldus rögtönzött gyűlést tartott*, amelyen elhatározták, hogy *nagygyűlésre kérnek engedélyt a rendőrségtől*, mert legutóbbi gyűlésüket egy angyalföldi kocsmában szétoszlatták a rendőrök. A koldusok képviseletében három koldus — *Sági* János vak koldus vezetésével — a főkapitányságra ment és *Ferenczy* Tibor főkapitánnyal akartak beszélni. A főkapitány titkára, *Szentléleky* László rendőrfelügyelő fogadta a furcsa vendégeket és azzal bocsátotta őket útnak, hogy három napon belül *írásban adják be kérésüket*, jelöljék meg a helyet, ahol gyűlést akarnak tartani: majd akkor foglalkozik ügyükkel a főkapitányság.

— **Egy magyar festő kiállítása Hollandiában.** *Amszterdami* tudósítónk jelenti: A napokban nyilt meg a legelőkelőbb hágai szalónban egy, már 13 éve Hollandiában élő, fiatal festőművész, *Ebneth* Lajos kiállítása. A bemutatót a hágai magyar követ, *Magyar* Antal nyitotta meg, aki hosszabb beszéd keretében méltatta a fiatal művészt. A hágai sajtó egyhangúan mint az új piktúra egyik legizmosabb tehetségét ünnepli *Ebneth* Lajost, aki eddig is mint vegyész és mint építész szerzett magának jó nevet Hollandiában.

— **Kényszerleszállást hajtott végre és lábát törte Japy francia repülő Kínában.** *Párizsból* jelentik: Sanghaiból jelentik a *Paris Soirnak:* Az egyik japán gőzös felfogta *Japy* francia repülő rádióüzenetét, amely szerint Csekiang tartományban — Hongkong és Sanghai között — kényszerleszállást hajtott végre. Japy *eltörte fél lábát és arcán horzsolásokat szenvedett.* Kórházba szállították, ahol megállapították, hogy állapota nem életveszélyes.

— **Egy magyar cigányprímás holland kitüntetése.** *Amszterdami tudósítónk jelenti:* A hágai Trocadero igazgatósága nagyszabású magyar estet rendezett, amelyen bemutatta a magyar népművészet legszebb termékeit, pompás varrottasok, iparművészeti tárgyak egész halmazában gyönyörködött a közönség. Az est legnagyobb eseménye *Farkas* Jenő, a kiváló cigányprímás játéka volt, akit a publikum hosszú perceken keresztül ünnepelt és nem akart a dobogóról leengedni. Számtalan ismétlés után a holland Katolikus Rádió, a K. R. O. igazgatója ünnepélyes szavak kíséretében átnyujtotta *Farkas* Jenőnek a társaság nagy kitüntetését, az arany K. R. O. tűt, amelyet eddig csak Marek *Weber* kapott meg. A magyar est tiszta jövedelmének felét, 400 forintot a mult héten dühöngő vihar áldozatai felsegélyezési alapjának juttatták.

— **Bajtársi találkozó.** A volt trencséni 71. közös, 15. népfelkelő és 15. honvédgyalogezredek november 22-én 10 órakor a Szervita téri templomban istentiszteletet tartanak, majd összejövetel lesz a Tiszti Kaszinóban.

Béreljen Vegyen csillárt Vogelnál Részletre is
Károly körut 28 (Városháza)
Mária Terézia tér 3

A pénzügyminiszter rendeletei a szeszegyedárusággal kapcsolatban

A Budapesti Közlöny augusztus 30-án megjelenő száma a pénzügyminiszternek a szeszegyedárusággal kapcsolatban kiadott négy rendeletét közli.

Az első rendeletben a pénzügyminiszter a mezőgazdasági és ipari szeszfőzdék részére az 1938—39. évi termelési időszakra a törzstermelési kereten felül *90.000 hektoliter póttermelési keretet állapit meg.*

A második rendelet a szeszfőzdékben előállított és a m. kir. Szeszegyedárusági Igazgatóság rendelkezésére bocsátott nyersszesz beváltási árát állapitja meg. *A beváltási ár a mezőgazdasági szeszfőzdéknél abs. hektoliterenként 48 pengőtől 54 pengőig, az ipari szeszfőzdéknél pedig 46 pengőtől 48 pengőig terjed,* aszerint, hogy a szeszt milyen eljárással, illetőleg milyen nyersanyagból állitották elő és hogy az egyes szeszfőzdékben összesen mennyi szeszt termeltek. A bor- és gyümölcsszeszfőzdékben előállitott szesz után *a beváltási ár 112 pengőtől 160 pengőig terjed,* aszerint, hogy a szeszt (pálinkát, borpárlatot) milyen anyagból állitották elő és hogy egyes szeszfőzdék mennyi szeszt termeltek.

Az összes beváltási árakat ugy állapitották meg, hogy azok a szeszfőzdék, amelyek több szeszt termelnek, a többtermelés után kevesebb beváltási árat kapnak. A szilvából, körtéből, barackból és egyéb nemes gyümölcsből, valamint a nem akciós borból előállitott szeszt (pálinkát, borpárlatot) a szeszfőzde-vállalkozók visszaváltani jogosultak és igy ezekből a drágább nyersanyagokból előállitott pálinkákra vonatkozólag a beváltási ár megállapitása is elvi jelentőségü és a visszaváltási ár kiszámitásának alapjául szolgál. Ugyanez a rendelet a *szesz finomtási díját hektoliterenként 5.50 pengőben,* a szesz viztelenitési díját hektoliterenként 5.75 pengőben, a szesz raktározási díját pedig hektoliterenként havonként 8 fillérben állapitja meg.

A harmadik rendelet a különböző célokra szolgáló szesznek egyedárusági eladási árát, valamint a kedvezményes egyedárusági eladási árát *az eddig érvényben volt árakkal azonos összegben állapitja meg,* azzal az eltéréssel, hogy a szesz után eddig fizetett fogyasztási, illetőleg termelési adót és ellenőrzési illetéket az árakkal egybeolvasztja.

A negyedik rendelet a szesz denaturálásáért járó dij összegét — amelyben a denaturáló szer ára is benne van — *hektoliterenként 5.47 pengőben állapitja meg.*

A mezőgazdaság részesüljön igazságosan a világ bevételéből

Mint *New Yorkból* jelentik, *Wallace* földmüvelésügyi miniszter St. Anne de Bellevueben (Quebec államban) beszédet mondott a 19 országból összegyült mintegy 400 agrártudós gyülésén. Inditványozta, hivjanak össze nemzetközi értekezletet a földmüvelésügyi tisztviselők részvételével és dolgozzanak ki tervezetet arra, hogy a mezőgazdaság igazságos mértékben részesüljön a világ bevételéből. Wallace kijelentette, hogy *meg kell szüntetni a világkereskedelem korlátozásait és a mezőgazdasági terményeket külföldre szállitó államok számára arányos helyet kell biztositani a világpiacon.*

A csepeli piac árjegyzései

Burgonyapiac. Árak a lerakatokban 20—100 kg.-ként: Gülbaba: szokvány minőségü 8—8.50, másodrendü 7.70—8 P. Nyári rózsa: szokvány minőségü 8.60—9, másodrendü 8.30—8.50 P. Ella burgonya: szokvány minőségü 6.70—7, másodrendü 6.40—6.60 P. Árak a vagónoknál métermázsánként, kirakva és mérlegelve: Gülbaba: szokvány minőségü 7.80—8.20, másodrendü 7.50—7.70 P. Nyári rózsa: szokványminőségü 8.40—8.70, másodrendü 8—8.30 P. Ella burgonya: szokvány minőségü 6.30—6.50, másodrendü 6—6.20 P.

Konyhakertészeti tömegcikkek. Vidéki gyökérzöldség 10—14.50, környékbeli 4.50—8.50 P. Vidéki vegyes zöldség 8—12.50, környékbeli 4—7.50 P. Fejeskáposzta: vidéki 6—7.50, környékbeli 3.50—5.50 P. Kelkáposzta: vidéki 8—12, környékbeli 4.50—7.50 P. Vöröskáposzta: vidéki 12—16, környékbeli 8—12 P. Saláta 100 fej 4.50—7.50 P. Főzelektök 4—5.50 P. Paradicsom: alma 6—7.50, környékbeli 4.50—8, mikádó 7.50—11 P. Zöldbab friss 16—22, raktári 12—15, vajbab 16—22, raktári 10—15 P. Kifejteni való 26—32 P. — Zöldtengeri 100 cső 2.50—4.50 pengő.

Hagymapiac. Makói vöröshagyma 8—9, makói faju, más vidéki 7.50—8.50, zittaui és erfurti faju 7.50—8.50 P. Makói fokhagyma 16—22, más vidéki áru 12—15 P. Zöldhagyma 100 csomó: apró 1.20—1.50, közép 1.60—2, nagy 2.20—2.50 pengő.

Gyümölcspiac. Alma: I. oszt. fajalma 55—65 P. Körte: I. oszt. nemes faj 65—80 P. — Magvaváló kék szilva 28—40, közönséges kék 18—26, vörös 26—36 P. Őszi barack 30—95, befőzni való 25—45 P. Görög dinnye, faj 5—7, közönséges 3—4.50, ananász 8—14, turkesztán 6—13, togo 7—14, zentai 6—10, kantalup 7—12 P. Csemegeszőlő I. oszt. 55—70 P.

Tojáspiac. Friss ládaáru 138—140, friss kosáráru 140—142, friss lámpázott tojás 141—142, friss apró tojás 135—138 főzőtojás 132—135, selejtes minőségü tojás 128—132 fill. kg.

Baromfipiac. Élő baromfi: tyuk 1 drb. 200—300, sulyra 130—140 fill. kg. Csirke, rántani való 1 drb. 80—230, sulyra 150—170, csirke, sütni való 1 drb. 120—200, sulyra 140—180 fill. kg. Hizott ruca 140—150, hizott lud 135—179, hizott pulyka 120—125 fill. kg. Sovány ruca 1 drb. 140—180, sovány lud 1 drb. 150—210 fill.

Javultak a sertésárak

Élénkebb a soványsertésüzlet.

Élénk és emelkedő irányzatu volt a hétfői ferencvárosi sertésfővásár. Az uradalmi és az összes szedett fajták minden minőségben 2—2 fillérrel jobbak. A huspiac is megélénkült, mert a nyaralás befejeztével javult a fogyasztás. A husárak minden minőségben 3—3 fillérrel emelkedtek.

Az összes felhajtás 5657 darab, amiből elkelt 5650. Angol volt 1421. Árak: Ia uradalmi 340 kg. felül 106—107 fillér. IIa uradalmi 340 kg. alul 104—105.5 fillér. Szedett Ia 104—105, kivét. 106 fillér. Szedett IIa 100—102 fillér. Szedett silány 90—98 fillér. Öreg Ia 92—94 fillér. Öreg IIa 86—88 fillér. Angol tőkesertés 102—105 fillér. Angol sonkasertés Ia 100—106, kivét. 110 fillér. Szalonnás félsertés Ia 139—140 fillér, IIa 138—139 fillér. Félfillér. Zsir Ia 144 fill, IIa 136—143 fillér. Hátszalonna 28 kg. 140 fillér. Három darabos szalonna 130 fillér. négy darabos 126 fillér. Háj 146—148 hus Ia 143—150 fillér, IIa 136—138 fillér. Márkás exportzsir 150—155 fillér. Bél és gyomor 80—90 fillér. Belsőrész 70—80 fillér.

A soványsertésüzlet körül a beállitani való és a nehezebb süldőkben nagyobb élénkség van. Előfordult árak: védőoltásokkal ellátott és ivartalanitott mangalica párja 40—50 kg. 108—112, 60 kg. 104—110, 80 kg. 95—100, 90—120 kg. 95—100, 120 kg. 95—100, 140—160 kg. 92—96, 160—200 kg. 92—95, választott malac (elhanyagolt) 120, szimultánozott, választott malac 130 fillér. Szokvány: a gazdaságban átvéve, 12 órás koplaltatás után.

Nagyon lanyha volt a pesti országos lóvásár

Vasárnap tartották meg a hagyományos Jánosfejvételi-napi pesti országos lóvásárt, amely nagyon lanyha volt és az árak a nyáreleji árakhoz képest lényegesen csökkentek. Az összesen felhajtott 594 darabnak mintegy 40 százaléka, 225 kelt el. A felhajtott 13 darab csikóból egyet sem sikerült eladni. Könnyü hintós lóból 7 darab került felhajtásra, de csak egyet adtak el belőle 700 pengőért. Az igáslovak iránt valamivel nagyobb volt az érdeklődés. Az 55 darab nehéz igáslóból eladtak 37 darabot 350—850 pengő közötti árakért. A könnyü igáslovakból 54 darab kelt el és eladatlan mindössze 4 maradt. Itt az árak 300—700 pengő között mozogtak. Aránylag legnagyobb volt a kinálat az alárendelt minőségü lovakból, melyeken a nyári nagy munkálatok befejezése után a gazdák igyekeztek tuladni. A felhajtott 421 darabból 93 kelt el 80—295 pengős árért. A vidéki lóhusszékek részére a 40 darab vágólovat mind megvásárolták 65—325 pengőért. A vásáron külföldi vevő egy sem volt, sőt ezuttal még a távolabbi vidékek gazda-vevői is elmaradtak.

A „Tiszántuli Ipari Kiállitás és Arumintavásár" szinhelyén, a debreceni nagyerdőben, szeptember 2-től 12-ig bezárólag, a debreceni 1. számu postahivatal kirendeltségeként alkalmi posta-, táviró- és távbeszélő hivatal fog működni.

Termény- és árupiac

A hétfői gabonatőzsde irányzata szilárd volt.

A határidős piacon az októberi rozs 8, a márciusi rozs 10, a szeptemberi tengeri 14, a májusi tengeri 18 fillérrel drágult.

A készárupiacon buzában a kinálat mérsékelt.

A rozspiacon 15 filléres áremelkedés volt.

A takarmánypiacon igen szilárd az árpa, 35 filléres árnyereségre tett szert. Szilárd a tengeri irányzata is.

A korpa árát 10 fillérrel felemelték.

A készárupiacon buza 5, rozs 15, árpa 25—30 fillérrel drágább, zab változatlan, tengeri 10—15 fillérrel drágább.

A határidős piac mai árkerete: rozs októberre 15.44—15.51 (zárlat 15.46—15.48), márciusra 16.05—16.13 (16.05—16.13 (16.05—16.07), tengeri szeptemberre 18.09—18.24 (18.16—18.20), májusra 13.95—14.04 (14.03—14.05) pengő.

Leszámoló árfolyamok: rozs októberre 15.50, márciusra 16.10, tengeri szeptemberre 18.20, májusra 14 pengő.

A terménypiac árjegyzései

Tényleges üzletkötések. Tengeri: 100 mm. 19.40 Budapest házhoz szállitva, 300 mm. 18.70 Bp. par. holnapi berakás, 100 mm. 19.10 beszállitva holnapi berakás, 300 mm. 12.90 Bp. par. Szolnokon át I. **Uj rozs:** 150 mm. 14.80 Bp. par., 200 mm. 14.80 Bp. par. **Árpa:** 150 mm. 64—65 kilós 16.50 Bp. par. Szolnokon át, 150 mm. 65 kilós 16.37 Bp. par. **Uj zab:** 150 mm. 16.50 Bp. par. Miskolcon át. **Lucerna:** 1 mm. 280.— Budapest kék bárcás, 25 mm. 214.— Budapest fehér bárcás XI., 30 mm. 90 kilós 170.— Budapest szept.-okt., 30 mm. 90 kilós 185.— Budapest szept.-okt., 50 mm. 180.— Budapest szept. okt., 50 mm. 217.— Budapest fehér bárcás, 5 mm. 35.— Budapest alj. **Lóhere:** 20 mm. 150.— Budapest fehér bárcás.

Magvak és hüvelyesek. Káposztarepce uj 24—24.50 Bp. par., kék mák 115—120, borsó Viktória ster. 17—18.50, zöld (expresz) ster. 17—18, lencse nagyszemü ster. 36—45, középszemü ster. 24—32, kisszemü ster. 20—23, bibor heremag uj 70—75, szöszös bükköny 40—42 feladóállomásról.

A budapesti lisztárjegyzőbizottság árjegyzései 1938 augusztus hó 26. Az 1938. évi gabonából készült őrlemények. **Buzaliszt:** Dara 37.25—38.25, 0gg 36.25—37.25, 0g 36.25—37.25, 0f 36.25—37.25, gg 35.50—36.50, 2g 35.50—36.50, 2f 35.50—36.50, 4-es 34.25—35.25, 5-ös 32.75—34.25, 6-os 29.50—30.75, 7-es 20.50—22.50. **Rozsliszt:** 0-ás 39.25—31.25, 0/I. 27.50—28.50. I. 23.50—24.50, II. 21.50—22.50. Az árak aranypengőben 100 kg-ként a szokásos malmi feltételekkel P-től P-ig helyt Budapest, legalább 60 zsákra értendők.

Erőtakarmány. Árpakorpa 13.75, gabonamoslék 15, buzakonkoly 12.25, cirokmag 12.50 konkolydara 13.25, lenmagpogácsa 16.25, kokuszpogácsa 14, napraforgópog. 14.50, repcepog. 11.50, tökmagpogácsa 17, malátacsira 10, melasz 8, rozskonkoly 12.25, halliszt 45, borsókorpa 12.50, borsótak. liszt. 14.50, darált köleshej 5.50, malombükköny. Az árak budapesti paritásban értendők.

Paprikapiac. Csipősségmentes csemege 4.10, csipősségmentes édesnemes 3.70, csemege 3.90, édes nemes 3.50, félédes 2.80, rózsa elsőrendü 2.10, másodrendü 1.10, harmadrendü 1.10. Az árak Szegeden és Kalocsán raktárból értendők.

Gabonaforgalom aug. 25-től aug. 26-ig Budapestre vasuton és hajón. Buza érk. 85498, elszáll. 151, rozs érk. 6300. tengeri érk. 150.

Budapesti raktárkészlet. Csepeli kikötő: buza 110092, rozs 16610, tengeri 233, Leszámitolób.: buza 57623, rozs 3240, tengeri 15140, Lujza gőzmalom: buza 54102, rozs 2189, tengeri 306, összesen: buza 221907, rozs 22039, tengeri 15679.

Az árupiac árjegyzései

Budapesti husvásár. Készlet: 110 nagymarha (eladás 60), 176 borju (126), 38 birka (53), 45 bárány (20) drb. Az irányzat lanyha. Árak: ökör egészb. 138, hátulja 160, eleje 120—124, ökör és tehén egészben 104—124, hátulja 110—130 eleje 102—112, csontozni való 84—96, borju ölött bőrben Ia 150—160, IIa 146—148, borju eleje 120—124, lebőrözött 110—116, hátulja Ia 184—190. IIa 174—182, juh lebőrözött Ia 110—120, IIa 100—108, zsiger 44—54, faggyu 40—69, csont 20—30 marhafej 125—150, orr és körröm 20, láb 4 drb. 60—100, pacal egészb. 80, marhabél 300, borjufodor egészb. 50—60, marhavér 30, bárány 130 fillér. kg.-ként.

Külföldi tőzsdék

A buza és a tengeri áralakulása Liverpoolban és Rotterdamban (zárjelben a legutóbbi árak). **Liverpool:** buza okt. 5/4¼—5/4⅛ shilling 100 libránként, azaz 9.79—9.77 pengő 100 kg-ként, felár nélkül (5/3¼ shilling, azaz 9.63 pengő), dec. 5/1⅞—5/1½ shilling, azaz 9.42—9.37 pengő (5/0⅞ shilling, azaz 9.27 pengő), márc. 4/11¾—4/11⅝ shilling, azaz 9.10—9.04 pengő (4/10¾ shilling, azaz 8.95 pengő). Tengeri aug. 25/0 (24/9), szept. 24/6 (24/1½), okt. 24/3 (23/10½) shilling 480 libránként.

Rotterdam: buza szept. 4.275 (4.25), nov. 4.45 (4.40), jan. 4.525 (4.50). márc. 4.55 (4.50) holland forint 100 kg-ként; tengeri szept. 96.50 (95.50), nov. 9.550 (94.00), jan. 94.50 (93.00), márc. 94.25 (92.75) holland forint 2000 kg-ként.

Bécsi terménytőzsdezárlat. Belföldi buza 77—79 kilós 24.30, külföldi szokványbuza 79 kilós ex Bécs 24.18—25.67, alsódunai rozs 15.70—18.

Ujvidéki terménytőzsdezárlat. Buza uj bácskai 147—149, bánáti uj 147—154, tengeri bácskai 127—129, bánáti uj 125—128.

Délamerikai terménytőzsdék zárlata. Buenos Ayres: buza szept. 7.20, okt. 7.26, nov. 7.26 tengeri szept. 6.50. okt. 6.60, nov. 6.65, zab szept. 5.65, lenmag szept. 13.75, okt. 13.69, nov. 13.62 peso. Az irányzat nyugodt. — Rosario: buza szept. 6.05, okt. 6.95, tengeri szept. 6.45, okt. 6.45, lenmag szept. 13.65, okt. 13.60 peso.

Chicagói sertés- és zsirpiac. Sertészsir irányzata nyugodt. Szept. 7.85 (előző nap 7.82½), okt. 7.92½ (7.95), dec. —.—, jan. 8.10 (8.15), élő sertés könnyü 8.10—8.75, nehéz 7.85—8.50 (7.75—8.40) cent per libra.

Chicagói terménytőzsdezárlat. (Zárjelben előző zárlat.) Buza szept. 63⅞—64 (64⅞—65). dec. 65½—65⅝ (66⅜—66½), máj. 67⅝—67¾ (68⅛—68½), tengeri szept. 62⅝ (53⅝), dec. 51¼ (52⅛), máj. 53 (54), zab szept. 24 (24⅛), dec. 24¾ (25⅛), máj. 25¾ (25⅞), rozs szept. 42 (42¾), dec. 43 (43¼), máj. 45⅝ (46⅛) cent per bushel.

Londoni fémtőzsde. Az irányzat rézben, ónban, ólomban lanyhuló, horganyban, ezüstben nyugodt. Vörösréz standard 40—40 1/16, 3 hóra 4¼—40 5/16, lesz. árf. 40. elektrolyt 45½—46½, best. sel. 45¼—46½, ón standard 190½—190¾, 3 hóra 191½—191¾, lesz. árf. 190½, straits 195¾, ólom külf. prompt 14 5/16—14⅜, 3 hóra 14⅜—14 7/16 lesz. árfolyam 14⅜, horgany prompt 13⅛—13¼, 3 hóra 13 5/16—13⅜, lesz. árf. 13¼, ezüst prompt 20⅞—21⅛, 3 hóra 20½—20¾, lesz. árf. 21.

„Anglia idővel eltünik a tengerben"

mondja Irmfried Siedentopp tanár

Angol geológusok megállapitásai alapján egy előkelő földrajzi folyóiratban *Irmfried Siedentopp* tanár hosszabb tanulmányt irt és ebben azt bizonyitja, hogy *a szárazföld a világegyetem több helyén, de különösen Angliában szinte állandó martaléka a tenger hullámainak.*

Anglia idővel eltünik a tengerben — jelenti ki a tudós. De azonnal szolgál vigasszal is: a veszedelem nem áll még a küszöbön. Körülbelül százezer éve annak, hogy az angol szárazföld süllyedni kezdett, de a kontinens szinvonalának esése az utolsó tizezer évben nem haladta meg a husz métert. Ez a süllyedés most is tart és száz év alatt mintegy 22 centimétert tesz ki. Ha tehát évenkint csak két és fél milliméterrel nyomulnak is a tenger hullámai előre a szárazföldön, ennek felülete mégis csak állandóan csökken. Feltéve, hogy a tengernek ez a hóditása nem fog gyorsabb ütemben haladni. Siedentopp számitásai szerint *Angliát 530.000 év alatt a hullámok végleg elboritják.*

Lemoine francia földrajztudós nem mindenben fogadja el ugyan Siedentopp állitását, de nem is tagadja annak lényegét. De nem is lehet, mert a tenger falánkságát sok példa bizonyitja. A Calais-tengerszoros alakja például az őskorban más volt, mint most. A földterület, amelyet a szoros elválaszt, ezelőtt mintegy tizezer évvel *egybefüggő nagy egység volt,* amely magában foglalta Angliát, Skóciát, Irországot, Normandiát és Bretagnet. Tengerészek és tudósok jól tudják, hogy ugy a francia, mint az angol tengerpart *mintegy husz-huszonöt kilométer hosszuságban helyenként alig kétszáz méter mélységig talaj és ezen tul már az óceán végtelen birodalma kezdődik.* A mérésekkel sikerült megállapitani a lesüllyedt földrészek egész vonalát. Megállapitották a Rajna régi medrének irányát. Ez a hatalmas folyam több tizezer év előtt a Somme, a Themse, az Ems, az Elba, a skót Tay és Tweed folyók vizeivel bővült.

Ha tehát a föld annyi évezredeken keresztül állandóan süllyedt, nem tulzott vakmerőség az állitás, hogy ez a süllyedés jelen napjainkban is tart. A feltevés bizonyitására vannak adatok. A *Mont-Saint-Michel* 709-ben még negyven kilométernyire feküdt benn a szárazföldön, most pedig partjait a tenger vize mossa. *Calvados* sziklái, amelyek a régi partvidéket szegélyezték, most csak apály idején láthatók. *Hollandia* gátépitkezései is mutatják, hogy a tenger évszázadonként 25—75 centimétert nyel el a szárazföldből.

Sokkal veszélyesebb *Japán* és a Csendes-óceán szigeteinek a helyzete. 1923-ban, amikor Tokiót és Yokohamát a tenger végigsöpörte, a hullámok szintjének emelkedése 3 méter 47 centiméter volt. A Csendes-óceán vize — amerikai földrajztudósok számitása szerint — évenként két és fél centiméterrel emelkedik, mintegy ötezer év mulva tehát ezek a szigetek mind a tengerbe süllyednek. Néhány év előtt is tapasztalhattunk hasonló esetet. Három évvel ezelőtt egy amerikai társaság három kis szigetet vett meg Japántól. A szigeteken gyapjutermelést akartak meghonositani. Amikor aztán arra került a sor, hogy az épitkezéseket megkezdjék, a kiküldött hajók kapitányai a szigeteket sehol sem találták. A tenger elnyelte őket.

A föld süllyedése, illetve a tenger szinvonalának emelkedése körül 1922-ben nagy vita volt egy német és egy francia tudós között. A német tudós a müncheni egyetem tanára ugyanis azt állitotta, hogy *Franciaországban az Alpok és a Pyreneusok vidéke változatlanul szilárdan áll, de a francia föld többi része állandóan süllyed.* Lallemand, a francia tudós viszont kimutatta, hogy a német tudós számitásaiba erős hibák csusztak bele és ezért állitott ilyen képtelenséget.

Helyesek-e Siedentopp számitásai? Ma még nem lehet tudni. A tanulmány megjelenése után a szakférfiak bizonyára foglalkozni fognak a kérdéssel, feltéve azonban a legrosszabbat, hogy tudniillik Siedentopp Irmfried legfeljebb néhány ezer évet tévedett, akkor is az angoloknak még mintegy ötszázezer évük van arra, hogy a végzetes csapásra elkészüljenek.

HIREK

Egyházi hirek

— **A hercegprimás az EMSzO esztergomi nagygyülésén.** A budapesti római katolikus egyházközségek kebelében működő munkásszakosztályok (EMSzO) szeptember 4-én, vasárnap különvonattal indulnak Esztergomba, ahol közös szentmisehallgatás után nagygyülést tartanak. Ezen a nagygyülésen dr. *Serédi Jusztinián* hercegprimás is megjelenik és szózatot intéz a résztvevőkhöz. A biboros főpásztoron kivül felszólalnak a gyülésen: *P. Vargha László* S. J., *Freesz József*, *Sinkó Lajos* és *Vargha Sándor*. Az esztergomi nagygyülésre a környékbeli plébániák munkásai és legényegyleti tagjai is testületileg vonulnak fel, hogy itt inditást nyerjenek az őszszel nagy irammal megindítandó katolikus ifjusági és munkásmozgalomban való tevékenységre, amelynek irányát a primási megnyilatkozás és a többi felszólalás fogja megszabni a katolikus munkásmozgalom számára.

— **Takaró Géza prédikációja a Kálvin-téri templomban az amerikai magyarságról.** Régen látott vendége volt vasárnap a Kálvin-téri református egyházközségnek. Dr. *Takaró Géza*, egykor budapesti, most newyorki lelkész prédikált a magyar főváros központi református templomában. Noé kiröppent galambjaihoz hasonlitotta az uj hazába vándorolt magyart: volt, aki odakint nem találta meg helyét és visszajött, a másik az uj hazában hamar elfeledkezik a régiről, az Édesanyáról, de legtöbbjüknek lelkében mindvégig olthatatlanul ég a hűség az elhagyott otthon iránt. Az Amerikába üres kézzel és nehéz szivvel utrakelt magyarok az utolsó félévszázad alatt *százhusz uj templomot épitettek* a református egyház és másik százhuszat a többi felekezetek számára, — minden földesuri segitség nélkül, mondotta tovább igehirdetésében dr. Takaró Géza. Hangoztatta, hogy ezekre a *„koldustarisznyás magyarokra"* várt a feladat, hogy megteremtsék a világ leggazdagabb magyar református egyesületét, amelynek huszonegyezer tagja, ötnegyedmillió dollár vagyona és az amerikai főváros, Washington főutcáján pompás székháza, ezenkivül árvaháza is van. *Ennek az őscrejü magyarságnak cselekvőképességét a gazdasági válság nem csökkentette* és a munkanélküliség idejében nem egy helyen épitettek ezek a szegény, vagyontalan emberek a régi fatemplom helyébe kőtemplomot, kétkezi munkájuk ingyen odaajándékozásával. Az amerikai magyarságnak mégis erős kisértője az, hogy elvegyül az amerikai élet forgatagában: hallja ugyan Krisztus beszédét, de nem jut el odáig, hogy a Lélek csendjében megpihenjen . . . Beszéde más helyén dr. Takaró Géza még fájdalmasan hangoztatta: az utolsó félszázad óta ígézetes programoknak csakugyan nem volt hiján a magyar állam, — de ha megcselekedtük volna, amiért *Rákóczi* és *Kossuth* is harcolt már, akkor nem következett volna be népi erőink olyan megcsappanása, hogy kétmilliő magyart vándoroltattunk ki a bizonytalanságba, kétségek közé . . .

— **A Dunáninneni Evangélikus Egyház közgyülése.** Hegyeshalomról jelentik: A Dunáninneni Ág. Hitv. Evangélikus Egyházkerület itt tartja *szeptember 2-án rendes évi közgyülését*. Délelőtt előértekezlet lesz a tanácsteremben s ezt követi az egyházkerületi közgyülés. Dr. *Sztranyavszky Sándor* egyházkerületi felügyelő elnöki megnyitója után *D. Kovács Sándor* püspök évi jelentése, majd választások s a különböző bizottságok jelentéseinek tudomásul vétele következik. Elszállásolás végett a hegyeshalomi lelkészi hivatalhoz, kedvezményes vasuti igazolványért a sámsonházai püspöki titkárhoz kell fordulni.

— **Uj egyházmegyei gondnok.** A solti református egyházmegye tudvalevően gróf *Ráday Gedeon* halálával elvesztette gondnok-elnökét. Az egyházmegye most erre a tisztségre, a gyülekezetek presbitériumainak egyhangu szavazásával, dr. *F. Szabó Géza* volt főlspánt és képviselőt, az egyházmegye világi tanácsbiráját választotta meg. Az uj egyházmegyei gondnok ünnepélyes beiktatása október első napjaiban lesz.

Egyesületi hirek

— **Megkezdődött az Erdélyi Muzeum Egyesület tordai vándorgyülése.** Tordáról jelentik: Az erdélyi magyarság legnagyobb tudományos intézménye, az Erdélyi Muzeum Egyesület háromnapos vándorgyülése vasárnap reggel kezdődött meg Tordán. A megnyitó beszédet báró *Jósika János* elnök távollétében dr. *Roth Hugó* alelnök tartotta. Kölcsey halálának századik évfordulója alkalmából ismertette a nagy költő életét, majd dr. *Kántor Lajos* titkár tette meg előterjesztését. „Az anyanyelvünkön való tudomány művelése és terjesztése — mondotta — egyesületünknek és azok munkásainak mindig bátoritást adott és ad az a szilárd hit, hogy a tudományon keresztül az emberek és nemzetek másképen itélik meg egymást és problémáikat. A tudománynak is lehetnek fanatikusai, ezek azonban nem akarják más véleményét lebunkózni, hanem meggyőzni akarnak és kiengesztelődést keresni." Ezután a diszközgyülés elnökévé dr. *Gál Miklós* volt képviselőt választották meg. Dr. *Vertán Endre* a tordai magyarság nevében üdvözölte a vándorgyülést. Az Erdélyi Muzeum Egyesület a vándorgyüléssel kapcsolatban kisebbségi orvosi kongresszust is rendezett, amelynek előadásai egyidejüleg zajlottak le. Az első orvosi előadó dr. *Manninger Vilmos* budapesti sebészprofesszor volt, aki a rák kombinált kezeléséről tartott előadást. Vasárnap este a vándorgyülés keretében szabadtéri szinpadon előadták *Nyirő József* „Jézusfaragó ember" cimü havasi drámáját.

— **Az Országos Frontharcos Szövetség mohácsi főcsoportja** vasárnap délután Villányban gyülést tartott, amelyen tiz községből közel ezer frontharcos jelent meg. A gyülést *Telcki Sándor* kormányfőtanácsos, szőlőbirtokos nyitotta meg. *Schweiss Pál* intézőbizottsági tag németül beszélt és az ezeréves magyar haza és Magyarország alkotmánya iránti hűségre hivta fel a baranyai németséget. Szavai tomboló lelkesedést váltottak ki a megjelent jobbára német hallgatóságból. Végül vitéz dr. *Horváth Kázmér* elnök beszélt. Vázolta a frontharcosszervezkedés céljait az ország jelenlegi helyzetében. A gyülés elhatározta, hogy a szervezkedést a déli határok mentén a legnagyobb erővel megindítja a nemzetellenes szervezkedés megakadályozására.

— **A Kecskeméti Kaszinó** évi rendes közgyülésén *Váy István* pestmegyei főispán, a kaszinó eddigi elnöke lemondott elnöki tisztségéről. Dr. *Tassy József* egészségügyi főtanácsos inditványára a megüresedett elnöki tisztségre dr. *Kiss Endre* főispánt választották meg, majd *Váy Istvánt* értékes munkásságának elismeréséül örökös tiszteletbeli választmányi taggá választották.

Szinházi és mozi hirek

• **Dalosünnep Esztergomban.** Komárom-Esztergom vármegye népmüvelési bizottsága és törvényhatósági dalosbizottsága dr. *Frey Vilmos* alispán elnöklésével, tovább *Reviczky István* főszolgabiró és *Wiesenbacher József* népmüvelési titkár irányitásával Szent István király emlékére vasárnap dalosünnepélyt rendezett, amelyre zászlók alatt vonult fel a kettős vármegye helységeinek mintegy 600 dalosa. A dalosok a hősök szobra elé vonultak, amelyre *Ray Gyula* bányafelügyelő koszorut helyezett el, majd *Glatz Gyula* polgármester üdvözlőszavai után megkoszoruzták a zászlókat. A *Bazilikában* szentmisét hallgattak, majd megnézték a várhegy nevezetességeit. Délután volt az ünnepélyes hangverseny, amelyet a katolikus legényegylet nagytermében rendeztek. *Reviczky István* Szent Istvánról, dr. *Eyssen Tibor*, az Országos Magyar Dalosegyletek elnöke pedig a magyar dal jelentőségéről beszélt, végül dr. *Frey Vilmos* alispán kiosztotta a jutalmakat. A hangverseny után az egyesitett énekkar a Széchenyi-téren alkalmi énekeket adott elő Szent István emlékére.

• **Shirley Temple felépült betegségéből.** Shirley Temple, a világhirü kilencéves filmcsillag, már fölgyógyult betegségéből. S most látta először a nyár elején készült legujabb filmjét, amelynek *„Shirley a kis primadonna"* a cime. Ebben a filmjében uj változatban lejti el élete egyik legnagyobb sikerét: a *lépcsőtáncot*. Partnere *Bill Robinson*.

• **A Nemzeti Zenede uj tanárai.** A 99-ik évfolyamába lépő *Nemzeti Zenede* évről-évre uj erőkkel frissiti fel tanári karát. Ezidén három tanárral gazdagodott a kipróbált régi gárda: *Székelyhidyné Márschalkó Rózsi* éneket, *Ketter Ernő* zongorát, és ifj dr. *Csilléry Béla* hegedüt fog tanitani. A beiratások szeptember 1-én kezdődnek.

Sporthirek

A vasárnapi gyephoki mérkőzéseken a MAC 2:2 (2:0), az AHC pedig 2:0 (1:0) arányban játszott a MHC illetve SzIHC csapatával.

A Budapesti Motor Yacht Club vasárnap rendezte a szentendrei sziget körül negyedik motorcsónak versenyét, amelynek se az idő, se a magas vizállás nem kedvezett. Az egyes versenyszámok győztesei: Oldalmotoros juniorok: 125 kcm. 1. Harkányi Károly 4 óra 32 p 35 mp. 175 kcm. 1. Kemény Pál 3 óra 15 p 03 mp. — 250 kcm. 1. dr. Vizkeleti J. 3 óra 13 p 15 mp. — Oldalmotoros szeniorok: 125 kcm. 1. Berenczi Andor 3 óra 31 p 37 mp. — 175 kcm. 1. Scheuer Sándor 3 óra 13 p 19 mp. — 250 kcm. 1. ifj. Jákfai Gömbös József 3 óra 46 p. — Farmotorosok. J/A 175 kcm. 1. Fenczl 2 óra 59 p 10 mp. — Beépitett motorok (4 literes) 1. gróf Andrássy Mihály 1 óra 39 p (a nap legjobb ideje).

Adorján és Németh Károly nyerték a Tipográfia NyE *Istenes László* hegyi, illetve országuti emlékversenyét. Az egyiket az Istenhegyi-ut és a jánoshegyi kilátótorony között, a másodikat pedig a szolnoki országuton futották le. A hegyi versenyt a székesfehérvári *Adorján* nyerte Németh UTE és Takács Világosság előtt. A 176 km-es országuti versenyben nehéz küzdelem után *Németh Károly* győzött *Kovács* Beszkárt és *Erős* WMTK előtt. (Óraátlag: 36.082 km). — II. oszt. 1. Erős II. MPSE 1 óra 56 p 40 mp; — III. oszt. 1. Droba MPSE 5 óra 05 p 20 mp; — IV. oszt. 1. Király WMTK 5 óra 29 p 05 mp; — V. oszt. 1. Borka Beszkárt 5 óra 19 p 40 mp.

Szekeres Béla Amsterdamban utolsó lett a motorvezetéses kerékpáros világbajnoki viadal 25 km-es második előfutamában, amelyet a német *Metze* nyert meg. Szekeres utána 3750 méterrel végzett.

A vadevezősök idei nagy olimpiászát a Royal Vivó Club rendezi meg 30 csónakkal és 200 fónyi személyzettel. A viadal hat számból áll.

A III. ker. TVE elhatározta, hogy ha vizipólócsapata kiesik az első osztályból, akkor feloszlatja uszó- és vizipóló szakosztályát. Ez nagy veszteséget jelentene a magyar uszósportra, mert a diadalmas magyar *vizipólócsapat tagjainak nagyrészét ez az egyesület nevelte* és mindig szeretettel és áldozatkészséggel foglalkozott a magyar uszó- és vizipólósporttal.

A Ferencváros középeurópai kupa mérkőzésére csütörtökön utazik Prágába, hogy ott dr. *Sárosival* megerősitve fölvegye a küzdelmet a *Szlávia* csapata ellen.

Különfélék

— **Országzászló-ünnepségek.** Perkupa, abaujtornamegyei község ünnepség keretében avatta fel országzászlóját, mintegy kétezer főnyi közönség és többszáz levente és egyéb alakulat részvételével. Megjelentek az ünnepségen *Szentimrey Pál* alispán, *Vitéz Árpád* országgyülési képviselő, *Váy Barna* főszolgabiró, valamint a vármegye és a járás vezető tényezői. *Váy Barna* főszolgabiró megnyitója után az Ereklyés Országzászló Nagybizottsága képviseletében *Javornitzky Jenő* miniszteri tanácsos avatta fel az uj országzászlót és a rajta elhelyezett hősi emléktáblát, majd *Nagy György* körjegyző vette át az emlékművet. — *Nyirgelse* községben ugyancsak ünnepséggel avatták fel az Országzászlót. Az ünnepségen *Jékey Ferenc* főlspánnal az élen megjelent Szabolcs vármegye társadalmának szive-java. Dr. *Kálnay Zoltán* főszolgabiró nyitotta meg az ünnepséget, utána vitéz *Ujfalussy Gábor* ny. altábornagy, országgyülési képviselő mondott emlékbeszédet s az Ereklyés Országzászló Nagybizottsága nevében vitéz dr. *Horváth Béla* székesfővárosi főjegyző avatta fel az országzászlót. Beszédet mondott még *Tóth András* református lelkész és több szavalat is elhangzott. — *Putnok* és a borsodmegyei *Szirma* község is országzászlót avatott s Szirmán *Ronkay Ferenc* országgyülési képviselő tartott beszédet.

— **Anyák napja Brennberg bányatelepen.** Sopronból jelentik: Brennberg bányatelepen ünnepélyesen tartották meg az *anyák napját*. A Magyar Anyák Nemzetvédő Szövetsége 12, az Urikány-Zsilvölgyi Bányarészvénytársaság 8, a bányatisztikar szintén 8 sokgyermekes anyát jutalmazott meg. A megjutalmazottak között szerepelt *Schönleitner Antalné*, aki 23 élő gyermeket nevelt fel. Az óvoda előtti téren a bányatelep egész lakossága jelenlétében folyt le az ünnepség. A Magyar Hiszekegy után *Breuer György* bányaigazgató ünnepi beszédet mondott, majd vitéz *Imrédy Béláné*, a miniszterelnök felesége adta át a jutalmat a 28 sokgyermekes anyának. *Gasch Teréz* bányászleány hatalmas rózsacsokrot nyujtott át a bányatelep tisztelete jeléül a miniszterelnök feleségének. Vitéz *Szecsődy József* bányaorvos záróbeszéde után a bányavállalat megvendégelte a megjutalmazott anyákat.

Az első magyar repülőversenyek

Megirtuk, hogy a magyar sportrepülők nagyarányu repülőversenyre készülnek. Harmincegy sportrepülőgép indul majd a *budaörsi* repülőtérről, szigoru versenyfeltételek mellett. Kevesen emlékeznek ma már az első magyar repülőversenyekre, amelyek pedig *nemcsak a rákosi uttörők történetével, hanem a magyar géprepülés fejlődésével is szorosan összefüggenek.*

A Magyar Aero Club 1910 február 26-án gróf *Károlyi Imre* vezetésével ujjáalakult és az év nyarán *nemzetközi* repülőversenyt rendezett *Budapesten*, a rákosi repülőtéren. A külföldi repülők versenyével kapcsolatban rendezték ekkor a *nemzeti és uj szerkezetek versenyét*, amelyben *Adorján János*, *Horváth Ernő* és *Székely Mihály* nyert dijat, de *Csermely Károly* is sikerrel repült. Még a verseny előtt junius elsején *Zsélyi Aladár* mérnök — aki megnyerte az ezerkoronás *Károlyi*-dijat — *az 5000 koronás dijért indult, de a nézőhelyek közelében lezuhant és sokáig feküdt sulyos sérülésével.* 1911 tavaszán rendezte a magyar és osztrák Aero Club a *bécs-budapesti távrepülőversenyt. Székely Mihály valósággal diadalutat járt meg julius végén, amikor a bécs-budapesti utat négyszer tette meg.*

A magyar Aero Club a *Federation Aeronautique Internationale* tagja volt és a nemzetközi sportfőhatóság szabályai szerint adta ki a bizottság előtt vizsgázóknak az első magyar pilótaigazolványokat és rendezte utóbb repülőversenyeit. *A magyar Aero Club 1912. év Szent István napján rendezte az első magyar repülőversenyt*, amelyen csak magyarok vehettek részt. A legnagyobb sikert *Novák Sándor* horvát repülő érte el *közel egyórás körrepüléseivel. Prodám Guido, Kvasz András, Dobos István, Lányi Antal* és *Takács Sándor* szerepelt még a versenyen. Székely Mihály a verseny idején saját szerkesztésü repülőgépén lezuhant.

A magyar Aero Club 1913 elején megszünt és a korábban alakult Magyar Géprepülők Szövetsége helyébe megalakult a *Magyar Aero Szövetség, mint légügyi sportfőhatóság gróf Zichy Béla elnök vezetésével.* Az Aero Szövetség *nemzeti gyüjtést* inditott a magyar repülés fejlesztésére és *1913 május 12-én Ujvidéken katonai repülőversenyt rendezett.* Ekkor láttunk Magyarországon először rajrepülést. Itt *Sóhár József* főhadnagy tünt fel turarepülésével, ő is a Rákoson kezdte a repülést polgári repülők között.

Ebben az évben a Szent István-napi magyar repülőversenyen *Wittmann Viktor Ettrich*-gépen itt akkor még szokatlan magasságokba szállt. Szerepelt *Steinschneider Lili, az első magyar repülőnő is, aki Bécsujhelyen tette le a pilótavizsgát* és ekkor mutatkozott be a budapestieknek. *Sikerrel repült Székely Mihály, Lányi Antal* és *Dobos István*. Ugyanebben az évben az Aero Szövetség *ifjusági repülőgép és modellversenyt* rendezett, de kevés eredménnyel. Az Aero Szövetség háziverseny időtartam-dijáért 1914 elején a repülők közül az akkor 24 éves *Dobos István repült legtöbb sikerrel. Ezer méter magasban a Duna és a Gellérthegy fölé szállott.* Utóbb leverte *Paulhan* francia repülő 1910-iki magyar magassági rekordját, mert *hivatalos magasságmérővel ellenőrizve 1850 méter magasságot ért el.* A magyar-osztrák repülőgépverseny (április 19—26.) *Ausztria* területén magyar diadalt hozott. *Wittmann Viktor, az egyetlen magyar versenyző, elvitte az első dijat, 30.000 koronát.* A csehországi körrepülést, az *Aspern—Győr—Budapest* és *Budapest—Győr—Aspern* 1092 km-es utat 15 óra 50 perc 18 mp. alatt tette meg. A szövetség julius 26-án *Pöstyénben* házi repülőversenyt rendezett. Ez alkalommal *Wittmann* lett az első és *Minár Gyula* a második, *Létay Sándor* repülőgépén. A világháboru azután elvitte a magyar repülőket a harcterekre.

T. E.

— **Budapestre érkezett egy magyar származásu hirneves külföldi festőművész.** A Nemzeti Szalon meghivására *Budapestre* érkezett *Ébneth Lajos* magyar származásu festőművész, hogy szeptemberben megnyiló gyüjteményes kiállitását előkészitse. Az európai hirü művész tizennyolc éve él *Hágában* és mint arcképfestő sok holland, angol, dán és svéd kiállításon tünt fel. Festményeinek nagy száma lelhető fel a külföld muzeumaiban és gyüjteményeiben. *Raden Nas Noto Soeroto* indiai herceg „Ébneth-gyüjteménye" a müértők szerint India egyik jelentős mügyüjteménye. Államférfiakat, diplomatákat és a nemzetközi társaság hölgytagjait ábrázoló arcképeit lélektani kifejező erő és egyéni művészet jellemzi.

— **Megnyilt a siófoki propaganda bélyegkiállitás.** A siófoki Kaszinóban vasárnap nyitotta meg *Tormay Géza* államtitkár a IV. Nemzetközi Sporthéttel kapcsolatos propaganda bélyegkiállitást. A bemutatott anyag, amelynek magvát nagy légiposta és blokk-gyüjtemények alkották, a látogatók tetszését megnyerte. Nagy tömeg lepte el a kiállitás alkalmi bélyeget- és levelezőlapot árusitó helyiségét is. A kiállitás rendezősége ezuton is közli, hogy mindennemü felvilágositást megad válaszbélyeg ellenében. Cim: *Siófokfürdő, Propaganda-Bélyegkiállitás, Kaszinó.*

— **A mohácsi vész évfordulója.** Mohács város közönsége megünnepelte a mohácsi vész 412. évfordulóját. A hagyományok szerint a csatakápolnában sokac, a plébániatemplomban német, a mohácsi csata emlékére épülő fogadalmi templomban pedig magyar ünnepi istentiszteletet tartották. A fogadalmi templomban *Tihanyi János* pápai kamarás mondta a misét fényes segédlettel és dr. *Madarász Ferenc* cisztercitarendi bakonykónyi plébános mondott szentbeszédet. Délután közel ezerfőnyi közönség ment fel hajón a Csele-patakhoz, ahol ünnepség volt. *Bátor Károly* iró mondta az ünnepi beszédet, amelyben összetartásra buzditotta a hallgatóságot.

— **Vacsora a külföldi magyarok tiszteletére.** A Magyar Nép Barátainak Társasága és a Nemzetközi Klub kedden este nyolc órakor megismétli müsorral egybekötött vacsoráját a Budapesten tartózkodó külföldi magyarok tiszteletére. A vacsorát a *Nemzetközi Klub* Deák Ferenc-utca 2. számu klubhelyiségében rendezik.

SZINHÁZ

Kiadták a vidéki szinigazgatói engedélyeket

A kultuszminiszter az 1938/39. sziniévadra, azaz 1938 szeptember 1-től 1939 augusztus 31-ig szóló hatállyal a következőknek adott szinigazgatói engedélyeket:

Sziklai Jenő (Szeged, Győr és Szolnok), *Horváth* Árpád (Debrecen, Pestszenterzsébet és Sátoraljaujhely), *Sebestyén* Mihály (Miskolc, Diósgyőr, Nyiregyháza és Ujpest), *Tolnay* Andor (Pécs, Szentes (1938 őszére) és még a később megállapitandó városok), *Kardoss* Géza (Kecskemét, Eger, Hódmezővásárhely és Ózd), vitéz *Jakabffy* Dezső (Mohács, Nagykanizsa, Szentes (1939-től), Szombathely és még a később megállapitandó városok), *Deák* Lőrinc (Berettyóujfalu, Csepel, Gyömrő, Hajdúböszörmény, Hajdunánás, Jászberény, Kisvárda, Mátészalka, Mezőkövesd és Sárospatak), *Károlyi* János (Baja, Békéscsaba, Budafok, Kalocsa, Kőszeg, Pápa, Szarvas és Veszprém), *Radó* László (Békés, Gyöngyös, Kiskunfélegyháza, Makó, Nagykőrös, Rákospalota, Salgótarján és Vác), *Szalay* Károly (Bátaszék, Dombóvár, Esztergom, Keszthely, Kispest, Moson, Magyaróvár, Szekszárd és Zalaegerszeg), *Balogh* László (Abony, Battonya, Csongrád, Hatvan, Karcag, Kisujszállás, Mezőhegyes, Sarkad, Szeghalom és Vésztő), *Gerbár* József (Apátfalva, Békéssámson, Csanádpalota, Csorvás, Doboz, Elek, Földeák, Gádoros, Kétegyháza, Kevermes, Kiskunmajsa, Kiszombor, Kondoros, Körösladány, Kübekháza, Magyarbánhegyes, Medgyesháza, Mezőkovácsháza, Mindszent, Nagymágocs, Nagyszénás, Ócsöd, Püspökladány, Sándorfalva, Szegvár, Szőreg és Vásárhelykutas), *Hámori* Aladár (Bácsalmás, Cibakháza, Ganztelep-Kertváros, Gyoma, Jánoshalma, Kiskörös, Kunszentmárton, Rákoshegy, Tiszaföldvár, Tótkomlós és Ujkécske), *Homonnay* István (Balassagyarmat, Celldömölk, Csurgó, Devecser, Hajdulszoboszló, Komárom, Körmend, Rákoscsaba, Sárvár, Siófok, Szentgotthárd, Tapolca és Tata), *Kőszegi* Géza (Mezőberény, Mezőtur, Orosháza, Pestszentlőrinc, Rákosszentmihály, Törökszentmiklós és Turkeve), *Néveri* László (Abaujszántó, Aszód, Borsodnádasd, Büdszentmihály, Füzesabony, Gödöllő, Heves, Jászárokszállás, Jáskisér, Mándok, Mezőcsát, Nagykálló, Pilisvörösvár, Pomáz, Rakamaz, Sajószentpéter, Szécsény, Tarpa, Tokaj, Vásárosnamény és Verpelét), *Pataky* József (Cinkota, Dunakeszi-Alag, Endrőd, Felsőgöd, Füzesgyarmat, Kenderes, Kiskundorozsma, Kiskunlacháza, Kistelek, Lajosmizse, Monor, Nagykáta, Püspökladány, Sződliget és Vecsés), *Radó* Imre (Abászalók, Balmazujváros, Biharkeresztes, Csenger, Derecske, Fehérgyarmat, Hajduhadháza, Jászapáti, Komádi, Kunhegyes, Kunmadaras, Nagyléta, Nyirbátor, Pásztó, Pécel, Putnok, Szikszó, Tiszafüred és Ujfehértó), ifj. *Tar* Béla (Ács, Bánhida, Bicske, Csákvár, Csepreg, Csorna, Felsőgalla, Győrszentiván, Kapuvár, Kisbér, Mór, Nagyigmánd, Sümeg, Tab, Várpalota, Vasvár, Zalaszentgrót és Zirc), *Tóváry* Pál (Balatonfüred, Barcs, Dorog, Dunaföldvár, Komló, Marcali, Nagyatád, Paks, Sárbogárd, Sashalom, Siklós, Szentendre, Szigetvár és Tamási). Ezeken kivül még két stagione-rendszerü szinigazgatói engedélyt adott a miniszter, mégpedig: vitéz *Bánky* Róbert és *Miskey* József szinigazgatóknak.

A miniszter a magyar vidéki szinészet sulyos helyzetére való külön tekintettel felhivta az illetékes közigazgatási és rendőri hatóságokat, hogy a szintársulatok működését mozditsák elő és az engedélyokirattal nem rendelkező szintársulatoktól (daltársulatoktól) az egész estét betöltő szindarab előadására a játszási engedélyt minden egyes esetben feltétlenül tagadják meg. Végül megemliti a miniszter, hogy a 6090/1938. M. E. számu rendeletében foglaltak *csak a szinmüvészeti és filmmüvészeti kamara megalakulása és az átmeneti idő letelte után* lépnek hatályba.

* **A János vitézt ma, szerda estétől, egész héten mindennap játssza a Margitszigeti Szinpad.** Szerdától fogva ujra minden este játssza a Margitszigeti Szinpad az állandó zsufolt házakat vonzó, páratlan sikerü *János vitézt*. A Petőfi költeménye nyomán *Bakonyi* által megirt, *Kacsóh* Pongrác bübájos muzskájától kisért gyönyörü mesejáték főszerepeit *Orosz* Julia és *Hámory* Imre, az Operaház tagjai játsszák. Tekintve, hogy az egyes előadásokat közel négyezer ember nézi végig, a közönség hazaszállitására előadás után az autobuszokon kivül most már rendkivüli hajójárat is indul a Palatinus-strand hajóállomásáról a Szent Gellért-térig. A hajó közben a Pálffy- és Vigadótéren is kiköt.

*

Közkedvelt ifju táncmüvésznőnket, Szalay Karolát láttuk kedd reggel a trieszti gyors egyik másodosztályu kocsijában hazafelé utazni, nagy németországi, svájci és olaszországi utja után, fekete lakkbőrönd jével, nagy nyári utazótáskájával és „borju"-jával, azaz egy szemretvaló igazi szőrös borjubőr-neszeszerrel, eredeti szalmakalapjával és — bizonyára — rengeteg munkakedvvel, tervvel és ambicióval.

*

* **Kabos Gyula és Amerika.** Az esti lapok hirül adják: *Kabos* Gyula *Amerikába* megy? De minek a kérdőjel utána? Vannak esetek, amikor egy kérdőjel fájdalmas tud lenni, vannak esetek, amikor szivesebben látjuk a felkiáltójelet. Ez az eset az! Ne sajnáljuk *Kabos* Gyulától ezt az amerikai utat és az amerikaiaktól se *Kabos* Gyulát. Szeressék meg egymást és maradjanak meg egymásnak!

Shakespeare és a Nemzeti Szinház

A kétezredik *Shakespeare*-előadással kapcsolatban közöljük a Shakespeare-müvek nemzetiszinházbeli rövid statisztikáját. (Zárjelben jelezzük a bemutató évét.) *Lear király* (1838) 125-ször; *Hamlet* (1839) 206-szor; *A velencei kalmár* (1840) 167-szer; *Coriolan* (1842) 58-szor; *Julius Caesar* (1842) 85-ször; *Othello* (1842) 117-szer; *III. Richárd* (1843) 111-szer. *Macbeth* (1843) 81-szer; *Romeo és Julia* (1844) 197-szer; *IV. Henrik király* (1845) 50-szer); *Athéni Timon* (1852) 15-ször; *Tévedések vigjátéka* (1853) 31-szer; *A windsori vig nők* (1854) 9-szer; *A makrancos hölgy* (1855) 140-szer; *Veronai két nemes* (1855) 1-szer; *Antonius és Cleopatra* (1858) 47-szer; *Szentivánéji álom* (1864) 207-szer; *Téli rege* (1865) 45-ször; *VIII. Henrik király* (1867) 20-szor; *A vihar* (1874) 43-szor; *Sok hühó semmiért* (1876) 54-szer; *Vizkereszt* (1879) 97-szer; *Cymbeline* (1881) 8-szor; *János király* (1892) 14-szer; *Troilusz és Kresszida* (1900) 19-szer; *IV. Henrik*, második rész (1916) 8-szor; *Ahogy tetszik* (1918) 20-szor; *II. Richárd király* (1925) 4-szer; *Szeged szeggel* (1927) 4-szer. Összesen 29 Shakespeare-mü.

* **Gyenge Anna amerikai rádiószerződése.** *Gyenge* Anna (*Anna Roselle*), a világhirü magyar operaénekesnő levelet kapott a legnagyobb amerikai rádiótársaságtól, amelyben szerződést küldenek tiz rádióórára. A magyar operaénekesnő hir szerint *Stokovsky* közbenjárására kapta az amerikai meghivást.

* **Szeptember 9-én nyit a Nemzeti Szinház, 10-én a Kamaraszinház.** A *Nemzeti Szinház* szeptember 9-én tartja első előadását az uj évadban. Ez alkalommal *Katona* József *Bánk bánja* kerül szinre ünnepi előadás keretében. Szeptember 10-én lesz az első magyar ősbemutató. *Asztalos* Miklós *Farkaskaland* cimü történelmi szinmüvét mutatja be a Nemzeti Szinház. (A darabnak először *Az utolsó kaland* volt az ideiglenes cime.) Tizenkettedikén lesz *Pataki* József 25 éves jubileuma a *Csikósban*. — A *Nemzeti Szinház Kamaraszinháza* szeptember 10-én tartja első előadását. Az első héten a *Hazajáró lélek* van müsoron.

* **Felujitják a Nagymamát Márkus Emiliával a cimszerepben.** Szeptember 14-én a Nemzeti Szinház felujitja a *Nagymama-t Márkus* Emiliával a cimszerepben. Az előadás egyuttal *Gabányi* László 25 éves pályájának jubileuma is lesz.

Nemzeti film

Tegyék lehetővé, hogy a keresztény tőke bevonuljon a filmgyártásba!

A nacionalista magyarság már évek óta hangoztatja, hogy a zsidókérdés békés megoldásának egyetlen lehetősége a gazdasági hatalmi tulsuly birtokába került idegen faj *önkéntes visszavonulása*. Ez az egyszerü és világos tétel azonban zsidó körökben egyáltalán nem talált megértésre. A politikai életben, általánosságban és az egyes foglalkozási ágakon belül kifogásokat és kibuvókat keres a zsidóság az egyetlen lehetséges megoldás alól s ha már ellenállhatatlan a nacionalista közvélemény nyomása, akkor *látszatmegoldások* mögé igyekszik csorbitatlanul átmenteni hatalmi pozicióit.

Igy van ez a *filmszakmában* is. Legutóbb a *Magyarság* hasábjain rámutattunk már arra, hogy az egymásután piacra kerülő *zsidószellemü* „magyar" filmek látogatottságának rohamos csökkenése, jobboldali csoportosulások tüntetései és bojkottjai, végül a huszszázalékos zsidótörvénynek *a hetvenöt százalékig elzsidósodott filmszakmában* erősen érezhető ijesztő hatása a filmmel foglalkozó zsidóságot is dilemma elé állitotta. A választott nép itt sem tagadta meg önmagát, nem halligatott a jó szóra, *nem választotta az önkéntes visszavonulás utját, hanem a strohmannrendszer* bevezetésével és *a jobboldaliság fórumán hangoskodó demagógok lekenyerezésével a tetszetős csomagolásba burkolt reakció utjára lépett*. A *Magyarság* „Nemzeti film" rovata tárgyilagossággal és elfogulatlansággal leplezte le ezt az *üzletmentési akciót* s az időszerü példák kiemelésével hivta és hivja fel a nacionalista közönség figyelmét arra, hogy *becsületes törekvéseit kijátsszák*.

A filmgyártás hasznának busás többségét élvező zsidó gazdasági érdekeltségek természetesen most a legkülönbözőbb hirek terjesztésével igyekeznek ellensulyozni *leleplezéseink hatását*. A szaksajtónak a rendelkezésükre álló, az elemiiskolai fogalmazási gyakorlatok nivóján alig felülemelkedő cikkektől tarka hasábjain és a kávéházi törzsasztalok környezetében most azt a hiedelmet próbálják kelteni, hogy a zsidó filmdiktátorok, akik az ujabb és ujabb „magyar" filmvállalkozásokat *„gründolják"*, *nemzeti érdekek* szolgálatában végeznek *áldozatos és elismerésreméltó munkát*. „Ha a *Gál-Goldzieher* Ernők nem teremtenék elő a maguk erejéből a filmgyártáshoz szükséges tőkét — mondják ők —, akkor a magyar filmgyárak nyugodtan leállhatnának s a belügyminiszter rendelete, amelyben előirja, hogy a játszásra kerülő filmek husz százalékának magyarnak kell lennie, egyszerre értéketlenné válna."

Ezt az ügyes üzleti beállitást, amely valósággal nemzeti hősöket farag a magyar kultura idegen vámszedőiből, a magyar nacionalista tömegek nevében vissza kell utasitani.

A magyar közönség, amikor *keservesen megspórolt* szórakozásra szánt *pengőit mozijegyre váltja*, tökéletesen tisztában van azzal, hogy Magyarország filmiparának virágzása ezek nélkül a pengők nélkül lehetetlen lenne s azzal is, hogy az állami filmalap támogatása és az egyéni anyagi áldozatok jelentéktelenné csökkennek a magyar közönség pengőiből befolyó százezres bevételek mellett. *A magyar filmgyártás forgótőkéjében az oroszlánrész a magyar közönségé*, a nacionalista közvélemény tehát elsősorban tarthat igényt arra, hogy a magyar filmgyárakban készülő hangosfilmek *magyar nacionalista érdekeket* szolgáljanak. Az állami *filmalap* tekintélyes összegü támogatása sem szolgálhat más célt. A zsidó pénzemberek anyagi áldozatai tehát, amelyek egyébként is többnyire ugy állnak elő, hogy *az értéktelen zsidószellemü filmek nem téritik vissza a gyártásba fektetett összegeket*, vagyis megbuknak, — nem állithatók oda erkölcsi hátterül a zsidó filmvállalkozások *üzleti szellemü* „kulturmunkája" mögé.

De általában vissza kell utasitanunk azt a feltevést, hogy a zsidó pénzérdekeltségek a magyar filmipar továbbvitelével egyáltalán *„áldozatokat"* hoznak. Akármilyen ügyes beállitásban szerepeljenek is az egyes filmek költségeiről és jövedelmezőségéről készült kimutatások a szakmabeli nyilvánosság előtt, kétségtelen, hogy a nagy „áldozathozatalba" még egyetlen zsidó sem ment tönkre, sőt! Le nem tagadható tény, hogy a zsidó filmrendezők, szövegirók, épitészek, zeneszerzők, „müvészi tanácsadók" stb., minden egyes esetben *busásan megkeresik a filmalap maguk kis honorariumát* s mire a *filmalap* pénztámogatása megérkezik, a gyártásvezetőnek sincs oka a panaszra. Legfeljebb, ha az üzleti szellemben fogant filmgyártás nagyobb dicsőségére, az öntudatos nacionalista közvélemény tiltakozása folytán egy-egy film alaposan *megbukik*, akkor áll elő komoly *ráfizetés*, de ennek a terhét is a *tőkés* (a szakma nyelvén: „pali)) viseli.

A deficitek elhiresztelése, az állandó sopánkodás és jajgatás tehát többnyire *nem egyéb üzleti fogásnál*. A fiatal hangosfilm szakma zsidói ezen a téren járt utakat taposnak, mert hiszen ezt a zsidófogást más virágzó szakmákból ismeri már a magyar közönség.

A magyar közvélemény kivánságaival nem lehet tehát az anyagi körülményeket és a *tőke szabadságát* szembehelyezni. *A konzekvenciák levonása azonban nem a közvéleménynek a feladata, hanem a hatóságoké*. A közönség tiltakozhat, tüntethet, bojkottálhat, számos radikális lépést tehet a filmzsidók uralmának leépitésére, de hogy a mozijegyre kiadott pengőiből *a zsidószellemü filmgyártás helyén* uj, nemzetibb, erkölcsösebb, müvészibb, értékesebb filmtermelés induljon meg, ahhoz az illetékes hivatalos körök kezében levő *hatalom* szükséges.

A *kormány* kötelessége tehát az, hogy a legfőbb irányitása alatt álló *filmgyárak*, az állami *filmalap és a cenzura* segitségével a filmszakmában uralkodó zsidó *érdekhálózat* megszüntetését és a nacionalista magyar közvélemény igényeinek megfelelő filmek gyártását, *ha kell, kényszeritő eszközök igénybevételével is megindítsa*. Bizonyosak vagyunk abban, hogy egy ilyen radikális rendezés esetén kedvet kapna végre a *keresztény tőke* is ahhoz, hogy a filmszakmába bevonuljon, annál is inkább, mivel *a közönség igényeinek kielégitése biztositaná a készitendő filmek rentabilitását*.

Ry.

* **Franciául és németül egyszerre.** Hiába van politika, hiába van háborus veszedelem, a film nemzetköziségé uralkodik az egész világon. Legalább is ezt bizonyitja az, hogy egyszerre érkezik a hir Berlinből és Párisból, hogy Françoise *Rosay*, az ismert kiváló francia müvésznő, nagy sikert aratott egy-egy filmjével. Françoise Rosay párisi sikere a *Páris lámpafénynél* cimü francia film, amelyet német szereplése után játszott el. A filmben Françoise Rosay a „veszedelmes életkor" asszonyát játssza, akiben még fellobog a szerelem, de akinek már vissza kell vonulnia a fiatal szerelmesek közül. Az érdekes női szerep partnerei a filmen Albert *Préjean* és Charles *Vanel*.

Margitszigeti Szabadtéri Szinpadon

aug. 31, szept. 1, 2-án este 8-kor

János vitéz

Kedvezményes jegyek kaphatók a „Magyarság" könyvosztályában, Budapest, IV., Eskü-ut 6. sz. Telefon 18-12-10

* **Veréssel kezdődik...** Az, aki ver, Páger Antal lesz, akit vernek — Turay Ida és a verés pedig a *Rozmaring* cimü uj magyar filmben fog lejátszódni. Egy országuti autókaramból során Páger bizony tettlegesen „megfenyiti" Turay Idát és ezzel az elnadrágolással kezdődik közöttük a szerelem. A *Rozmaring*, amelyet Harsányi Zsolt népszerü regényéből Békeffy István irt át filmre, már hetek óta készen várja az első forgatás napját, mind mostanáig azonban várni kellett, mert a gyár összes operatőrjei külső felvételeken voltak elfoglalva s az elmult hetek abnormis időjárása ezeknek a felvételeknek befejezését késleltette. Most már azonban, hogy a nap kisütött, a *Rozmaring* bevonulhat a müterembe s el is kezdik a felvételeket. A Harmonia uj filmjét Martonffy Emil rendezi.

* **Danielle Darrieux visszatér Budapestre.** Az elmult héten illusztris vendége volt Budapestnek és a magyar vidéknek Danielle *Darrieux* személyében. A bájos francia müvésznő magyar lányt játszik egy francia filmben, amelynek külső felvételei készültek az elmult napokban Magyarországon. A müvésznő Hollywoodból utazott Páris érintésével Budapestre és most, hogy eltávozott innen, ismét vissza fog térni, de most már csak filmen. Danielle Darrieux ugyanis legutoljára Hollywoodban dolgozott, ahol az Universal-filmnél készitette el a *Mégis ártatlan...* cimü vigjátékot, első amerikai filmjét, amely legközelebb kerül bemutatásra a magyar közönség előtt.

* **Az uj év első magyar bohózata.** Az elmult években az igazi magyar bohózat legavatottabb rendezőjének *Vaszary* János, a kitünő szinpadi iró és rendező bizonyult. Neki sikerült a magyar filmeken is megteremteni azt a francias és amerikaias tempót, amely az igazi bohózat jellemzője. Vaszary János nemrégiben fejezte be idei első filmjét, *A papucshős* cimü bohózatot, amelynek remek fordulatai és fejetetejére állitott helyzetei a rutinos rendezőnek az eddigieknél is nagyobb sikert fognak hozni. A film főszerepeit *Kabos* Gyula, *Erdélyi* Mici, *Kertész* Dezső, *Vaszary* Piri, *Bárczy* Kató játsszák.

MŰVÉSZET

* **Ébneth Lajos gyüjteményes kiállitása.** A *Nemzeti Szalon* meghivására Budapestre érkezett *Ébneth* Lajos magyar származásu hágai festőmüvész, hogy a szeptember hó folyamán megnyiló gyüjteményes kiállitását előkészitse. A kiváló festőmüvész, aki már 18 éve él Hágában, mint portréfestő több holland, angol, dán és svéd kiállitáson szerzett általános elismerést. Államférfiak, diplomaták s a nemzetközi társaság hölgytagjai voltak modelljei és képei helyet foglalnak a világ különböző muzeumaiban és gyüjteményeiben. Müvészetét mély pszichológiai készültség, erő és sugárzó egyéniség jellemzi.

ZENE

* **Az első országos református kántori továbbképző tanfolyam.** A magyar református kántorok országos egyesülete augusztus 16—28 között rendezte meg első országos kántori és tanitói továbbképző tanfolyamát *Törökszentmiklóson*. A tanfolyam megnyitásán megjelent és előadást tartott *Csikesz* Sándor dr. egyetemi tanár, a *debreceni* egyetem ezidei rektora, a *Négyszázéves debreceni kollégium hatása a református egyházi zenére* cimmel. Az ünnepélyes megnyitó istentiszteten *Gaál* István esperes mondott imát. A tanfolyamon az ország különböző vidékeiről 28 hallgató jelent meg. Az első országos református kántori továbbképző-tanfolyam ünnepélyes berekesztése igen nivós egyházzenei hangverseny keretében történt meg. Országosan ismert zenemüvészek ének- és zeneszámai, valamint *Muraközy* Gyula budapesti református lelkész alkalmi előadása tették felejthetetlenné a minden tekintetben jól sikerült továbbképző tanfolyamot, amelynek megrendezésén *Gaál* István esperes, vitéz *Makláry* Lajos, az országos református kántoregyesület elnöke és *Szabó* Gyula tiszaföldvári kántor, egyházmegyei zeneszakértő buzgólkodtak a legtöbbet.

* **Budapesten szerepel a szabadkai szerb dalárda.** *Szabadkáról* jelentik: A szabadkai *Granicsar* szerb dalárda együttese a magyar dalosszövetség meghivására december 6-án Budapesten vendégszerepel és december 8-án önálló hangversenyt ad a Vigadóban.

* **Magyar dalest.** Sikerült müsoros magyar dalestet rendezett kedden este a magyar nép barátainak társasága a pesti Vigadóban a magyarok világkongresszusa alkalmából Budapesten tartózkodó külföldi magyarok tiszteletére. Az est keretében csak magyar nóták szerepeltek. *Uray* Margit, az ismertnevü és nagyon népszerü zongoramüvésznő adott elő, szokott müvészi játékkultúrájával dalokat meleg siker mellett. *Bálint* Sándor, a *Palló*, *Szende* és *Hámory* Imre bariton nótázó müvészek neves társaságának méltó tagja lehet rövidesen. Nagy hangereje, finom szinezése kitünő előadót mutattak be személyében, *Thegze-Gerber* Miklós kisérte zongorán nagy sikerrel.

* **A Nemzeti Zenedében** a beirások szeptember 1—7-ig tartanak 9—1 és 4—6 óra között. Jelentkezni lehet az összes zenei tanszakokra. Uj tanárok: Székelyhidyné Marschalkó Rózsi (ének), ifj. Csilléry Béla dr. (hegedü) és Ketter Ernő (zongora). A Nemzeti Zenede operai tanszakát végzett énekesek tagjai lehetnek a szinészkamarának.

* **Elemiskolai énektanitó-tanfolyam.** A kultuszminiszter rendeletet adott ki az elemi iskolai énekszaktanitóképzésről és a képesités szabályozásáról. Abból a célból, hogy az elemi iskolai énektanitás ellátására megfelelő elméleti és gyakorlati szaktudással rendelkező énektanitók kerüljenek ki, a *Zeneművészeti Főiskolán* a szükséghez képest *elemi iskolai énekszaktanitói tanfolyamot* kell tartani. A tanfolyam *egy évig* tart. A tanfolyamra azt a kifogástalan erkölcsi előmenetelü okleveles elemi iskolai tanitót, illetve tanitónőt lehet felvenni, aki az elemi iskolai énektanitói működésre énekhangjánál, zenei hallásánál, szervezeténél, továbbá a megjelenésben és a külső magatartásban nyilvánuló egyéni tulajdonságainál és szóbeli előadóképességénél fogva alkalmas és az előirt felvételi vizsgát sikerrel kiállotta.

SPORT

Magyar győzelmekkel végződött a nemzetközi tenniszverseny

Kedden délután a margitszigeti diszpályán befejeződtek a nemzetközi magyar tenniszbajnoki verseny küzdelmei.

A férfipáros döntőjében a *Gábori—Asbóth*-pár 11:9, 2:6, 5:7, 6:2, 6:3 arányban győzött az olasz *Kucel—Vido* együttes ellen.

Férfipáros: 1. *Gábori—Asbóth*, 2. *Kucel—Vido*, 3. *Dallos I.* és *II.* és *Pető—Mitic.*

Vegyespáros elődöntő: *Pető, Horn—Szigeti, Bárd* 6:4, 8:6.

Döntő: *Dallos I., Flórián—Pető, Horn* 2:6, 6:1, 6:2.

Vegyespáros: 1. *Dallos I.—Flórián*, 2. *Pető—Horn*, 3. *Szigeti—Bárd* és *Tinling—Paksiné.*

Italt üvegben nem szabad árusitani — a romániai futballpályákon

A Magyar Labdarugó Szövetség keddesti elnöki ülésén tudomásul vették *Nádas* Ödönnek, az országos szabályzat szerkesztőbizottságának elnöki tisztjéről való lemondását. Az elnöki teendők ellátásával *Rosenberg* Emil dr.-t bizták meg.

Véglegesen megállapitották a legközelebbi Lengyelország—Magyarország labdarugómérkőzés időpontját, amely 1939 augusztus 27-én lesz Varsóban.

A magyar válogatott A-csapat Bukarestben ezév október 16-án játszik. Előtte való nap, október 15-én a B-válogatott lesz a románok ellenfele.

Tudomásul vették, hogy a Ferencváros—Slavia Középeurópai Kupa-mérkőzés döntőit *angol játékvezető vezeti.*

Foglalkozott az elnökség a román labdarugószövetség átiratával, amelyben közlik a Ripensia ellen a Ferencváros elleni KK-mérkőzéssel kapcsolatban inditott vizsgálat eredményét. A vizsgálat adatai szerint a bukaresti pályán előfordult rendellenességeket *Hlavay* edzőnek ténykedése váltotta ki a közönség köréből. Közölte a román szövetség, hogy *a jövőben a közönség soraiban italokat üvegben nem árulnak.* Felszólitották a közönséget a sajtó utján fegyelmezett viselkedésre.

Elfogadták azt az alapszabálymódositó javaslatot, hogy az országos alelnökök számát kettővel felemeljék és a nemzeti ligával kapcsolatban előterjesztett alapszabálymódositásokat.

0 Csik Ferenc találkozása Fickkel és Janetzcel a Magyarország—Amerika uszóversenyen. A Magyar Uszószövetség szeptember 3-án és 4-én rendezi a margitszigeti nyitott uszódában Magyarország—USA és Európa—USA uszóversenyét. Az amerikai versenyzők mielőtt Magyarországra jöttek volna, hosszabb európai turán vettek részt. A budapesti Magyarország—Amerika közötti uszóversenynek kétségen kivül legnagyobb jelentősége lesz *Csik* Ferenc olimpiai bajnok találkozása *Fick* és *Janetz*-cel. Az amerikai uszók Európában szenvedtek ugyan már vereséget, de a két gyorsuszó még veretlen. A két versenynapon lebonyolitják a 100 méteresse gyorsuszást, a 200 méteres gyorsuszást, a 4x100 méteres Amerika—Magyarország gyorsuszóstaféfát és a 4x100 méteres Amerika—Európa gyorsuszóstaféfát.

0 Magyar atléták a párisi Európa-bajnoki versenyen. A párisi atlétikai Európa-bajnokságokra eddig 25 nemzet 362 versenyzővel nevezett be. Magyarország teljes atlétikai gárdáját küldte ki az európai bajnokságra, meglehetős nagy reményekkel. A 100 méteres futásban *Gyenes* és *Sir*, 400 méteren *Görkoi* és *Vadas*, 800 méteren *Harsányi* és *Temesváry*, 1500 méteren *Szabó* Miklós és *Iglói* indul. 5000 méteren *Simon* és *Csaplár*, 10.000 méteren pedig *Szilágyi* és *Kelen* fog versenyezni. A 400 méteres gátfutásban *Kovács* képviseli a magyar szineket. Szerepelnek még *Várszegi, Kulitzi; Cserna* a magasugrásban, *Gyurica* és *Vermes* a távolugrásban, *Zsuffka* a rudugrásban. A magyar sporttársadalom nagy érdeklődéssel tekint a négy nap mulva kezdődő bajnokságokon szereplő magyar atléták küzdelme elé.

0 Összeállitották a csehek ellen küzdő boxválogatottat. A cseh boxolók ellen küzdő magyar válogatott csapatot a hétfői esti válogató után a szövetségi kapitány, a következőképpen állitotta össze: Légsuly: *Podány* (B. Vasutas). Bantamsuly: *Bondi* (B. Vasutas). Pehelysuly: *Frigyes* (Beszkárt). Könnyüsuly: *Kővári* II. (Beszkárt). Veltersuly: *Bene* (B. Vasutas). Középsuly: *Szigeti* (FTC). Kisnehézsuly: *Simó* (Beszkárt). A nehézsuly jelöltjeit a *Nagy* és *Sárközi* közti küzdelem után fogja a kapitány eldönteni.

LÓSPORT

0 A budapesti ügetőversenyek eredménye. I. futam: 1. *Keve L.* (2½, Kovács II.), 2. Lepsi (3, Jónás), 3. Nebojsa (7:11, Raymer). I. m.: Bajnoknő, Elemér, Pillangó, Krampusz, Brigád, Kürtös. 10:28, 15, 18, 13. Befutó: 126—45. — II. futam: 1. *Divat* (2, Wiesner), 2. Rozmaring (10, Zwillinger), 3. Cirill F. (2½, Jónás). I. m.: Engedelmes, Agyafurt, Lucifer. 10:43, 30, 26. Befutó: 214. — III. futam: 1. *Bob—Zarándok* (2, Vadnay J.), 2. Revizionárius—Zsazsa (pari, Szántó), 3. Mogul—Paris (3, Balogh). I. m.: Bóbita—Cifra. 10:37. Befutó: 81. — IV. futam: 1. *Jósnő* (5, Wiesner), 2. O-ha (1½, Zwillinger), 3. Beata L. (3, Jónás). I. m.: Zuzmara, Jonny, Facetta Nera, Caid II., Dundi. 10:87, 18, 12, 14. Befutó: 144—273. — V. futam: 1. *Előljáró* (pari, Jónás), 2. Miss Magyarország (4, Zwillinger), Andalgó (10, Kovács II.). I. m.: Willy, Dália, Paprika, Maedy fia. 10:19, 11, 13, 24. Befutó: 65. — VI. futam: 1. *Triumph* (7:10, Kovács II.), 2. Törzsfőnök (6, Benkő), 3. Ond (6, Baik). I. m.: Lord of Pamuk, Orsolya, Mimóza, Levante, András. 10:17, 16, 20, 19. Befutó: 44—44. — VII. futam: 1. *Big Bill* (pari, Marschall), 2. Ipoly (6, Raymer), 3. Sa-mers (5, Zwillinger). I. m.: Mátka, Doreen, Kuno, Galagonya, Torkos. 10:22, 14, 13, 14. Befutó: 55—54. VIII. futam: 1. *Beki*, (2, Kovács II.), 2. Bicskás (4, Tomann), 3. Siheder (6, Vorst). I. m.: Marlene B., Hanna the Great, Margit, Utóda, Leó, Ágnes, Bohém, Orgona, Drégely, Rabló, Minor, Carthago, Edömér, Varázsfuvola, Szoknyahős. 10:24, 15, 15, 31. Befutó: 41—105. — IX. futam: 1. *Dulcinea* (5, Feiser), 2. Csipkerózsa (1½, Hévizy), 3. Várta (3, Zwillinger). I. m.: Cinka Panna, Dajka, Sirocco, Lármás, Uly, Rubintom. 10:132, 28, 15, 20. Befutó: 290—337. — X. futam: 1. *Gulliver* (12, Balog), 2. Ripacs (1½, Vadnay), 3. Pique Dame (3, Siró dr.). I. m.: Lenke, Betörő, Echo fia, Ják. 10:227, 23, 13, 15. Befutó: 561. — XI. futam: 1. Opera (16, Hauser), 2. Urilány (10, Baik), 3. Vakarcs (2½, Steinitz). I. m.: Rába, Alpár G., Céda, Senki, Orpheus, Rejtély, Revisio, Maedy lánya, Urpéter, Utalvány, Imréd II. 10:78, 31, 53, 15. Befutó: 1232—203. — XII. futam: 1. *Trézsi* (8:10, Nerhaft J.), 2. Bufelejtő (8, Steinitz), 3. Pletyka (6, Tomann). I. m.: Thalia, Sybill, Légyott. 10:19, 15, 32. Befutó: 328.

VÁRBÖRTÖNBŐL A KANCELLÁRI SZÉKBE

Irta: FARKAS ISTVÁN

(29)

5.

A SCHLAGETER-TRAGÉDIA

Az események most már gyors egymásutánban követték egymást. 1922 junius 24-én a birodalom zsidó külügyminiszterét, *Rathenau* Waltert a gépkocsijában agyonlőtték. A merénylet oka a külügyminiszternek az a beszéde volt, hogy a német nép becsületbeli kötelessége a versaillesi békeszerződés valamennyi pontjának szigoru betartása. Ez annyit jelentett volna, hogy a németek fizessék ki azt a meglehetősen oktalanul nem a háboruviselt Németország gazdasági erőkifejtő képességéhez mért hadisarcot, ami szörnyü összeget tett ki s azonkivül is juttasson különféle szolgálatokat a franciáknak.

Rathenau megöletésére a kormány válasza „a köztársaság védelmére hozott törvény" volt. Mindenekelőtt *a kormány megtiltotta egész hivatalnoki karának a nemzeti szocialista pártokba való belépést s csak a weimari koalició három pártjába: a szociáldemokrata, a katolikus Centrum és a zsidó demokrata pártba engedte meg a tagul való jelentkezést. Ezzel egyidejüleg Hitlert a „lázitó" beszédei miatt négyheti fogházra ítélték. Münchenben azonnal le is tartóztatták. Minden kisérlet a szabadlábrahelyezésére eredménytelen maradt.*

Mialatt Hitler ült, az államvédelmi törvény alapján feloszlatták a *Stahlhelm*-szervezetet junius 29-én és *Wirth* kancellár nagy beszédet mondott, melyben további türelemre és az antanthatalmak iránti feltétlen engedelmességre oktatta ki hallgatóságát. De történt a négy hét alatt más is, ami egész Németországban óriási elkeseredést váltott ki!

Hitler Ruhrvédő-osztagai

Miután Németországnak 1922 végéig másfélmillió tonna szenet, 130.000 sürgönypóznát és 21.000 köbméter tüzelőfát kellett volna kiadnia, illetve ennyivel volt hátralékban, *Poincaré* francia elnök 1923 januárjában elrendelte, hogy egy mérnök-misszió vonuljon be a Ruhrvidékre. Hogy személyi biztonságuk védelmezve legyen, a mérnökök mellé — *hatvanezer francia és belga katonát adott hetvenöt tankkal és néhányszáz repülőgéppel.* A katonaság azonnal megszállta a szénbányákat, bankokat, szenesvonatokat, a munkabéreket viszszatartotta, német hivatalnokokat kiutasitott, a zugolódó tömegbe pedig minden további nélkül belelőtt.

A Ruhrvidéken igen erős volt a nemzeti szocialista párt s igy természetesnek látszik, hogy a baltlandi és felsőszileziai származásu bányászok ellenállást kiséreltek meg. Nyilt csatákat nem vállalhattak, ezzel szemben türhetetlenné akarták tenni a franciák tartózkodását a Ruhrban.

Egy ilyen szabadcsapat parancsnoka volt *Schlageter*, aki embereivel napokon át figyelte a hegyekből, miként hagyják el a szénnel roskadásig rakott vonatok a bányákat Düsseldorf irányába. Hitler párthivei igy vélekedtek erről a szállitmányról: *„Das sind gestohlene Kohlen."* És *Schlageter* elhatározta, hogy felrobbantja a vasutvonalat és lehetetlenné teszi a további szénszállitást.

Calcum vasutállomás környékét szemelte ki erre a célra. Egy mocsárvidékkel övezett kis patak folyt el itt a sinek alatt. Ejszaka volt, a francia fényszórók erősen dolgoztak, de *Schlageter* sajátkezüleg mégis elhelyezte az irtóztató tömegű robbanóanyagot a sinek alatt. Meggyujtotta a töltés zsinórját, aztán a németek szétfutottak ...

Néhány pillanat mulva óriási kettős robbanás reszkettette meg a levegőt és sindarabok, talpfák röpködtek szanaszéjjel. Ezen a vonalon aligha fognak mégegyszer a franciák szenet szállitani...

Schlageter halála

A franciák másnap hajnalban néhány tuszt tartóztattak le *Kaiserwerthben* és a kis város polgármestere azonnal elfogatóparancsot bocsátott ki a valamilyenképpen elárult *Schlageter* ellen. Néhány nappal ezután ezt az embert Essenben le is tartóztatták. *Schlageter* kezére egy volt harctéri őrmester-bajtársa helyezte el a bilincset s közben alig hallhatóan ezt suttogta:

— *Armes Deutschland* ...

Egy francia rögtönzött hadbiróság természetesen halálra itélte *Schlagetert.* Indokolás: kémkedés és szabotázs. A kivégzőhelyet óriási néptömeg állta körül. Az elitéltet elővezették. Schlageter bátran jött, összeszoritott ajkai mögül egyszerre kitört az utolsó köszöntés:

— *A viszontlátásra!*

Egy francia őrmester rákiáltott: *„Le térdelni!"* De Schlageter ezt kereken megtagadja. Erre a katonák erőszakkal kényszeritik. Schlagetert térdelő helyzetben odakötözik egy oszlophoz. Dobpergés, trombitaharsogás. A kivégzést cirkuszi módon csinálják a franciák, elrettentésül... *Schlageter* mindenképpen állva akarja fogadni a halált. Tépi magát és sikerül is kissé felemelkednie. Ebben a pillanatban ...

— *Tüz!* — harsogja a francia tiszt és Schlageter teste összecsuklik. Hiszen tele van az fegyvergolyókkal. Most egy francia hadnagy melléje lép, halántékára szoritja revolverét és tüzel. Vége a játéknak. Illetve dehogy is vége: *Schlageter kivégzése hétmérföldes léptekkel viszi előre a nemzeti szocialista gondolatot,* mint a liberális kormány valamennyi ellenintézkedése, amelyekkel az igazi német hazafias felbuzdulást le akarta törni!

Egybillió papirmárka = egyetlen aranymárkával

1923 augusztus 11-én a szociáldemokraták bizalmatlansági inditványt tettek a Házban *Cuno* dr., a passziv ellenállás legfőbb vezére ellen és azt követelték, a birodalom azonnal egyezzen ki a franciákkal. Mindjárt ezután a néppárt vezére, *Stresemann* koalíciós kormányt alakitott s ebben a szociáldemokraták, demokraták, a Centrum és a néppárt emberei jutottak szóhoz, de természetesen a német munkáspártból (Hitler pártjából, vagyis a nemzeti szocialisták közül)] senki. Szeptember 26-án Stresemann tényleg letörte a passziv ellenállást. De akkor már ugy festett a német gazdasági helyzet, hogy kilószámra kellett a zsebben tartani a bankókat, ha az ember néhány gombostüt akart vásárolni. Egyetlen aranymárka egybillió „értékü" papirost jelentett!

Szónoklat a börtönépület előtt

Hitler közben kijött a fogságból, ahol becsülettel letöltötte a négy hetet. A fogházban egyike volt a legszorgalmasabb raboknak, akivel igazán a legcsekélyebb baj sem volt. Noha senkivel sem váltott szót, a börtönőrök már a legelső napokban ugy kezelték, mintha egy apostol került volna közéjük. Hitler kemény, renditheletlen megjelenése, komoly arca, a rábizott munka tökéletesen pontos elvégzése, a változott körülményekbe való pontos beilleszkedés nemcsak feltünést, hanem csodálatot is váltott ki mindazokból, akik a közelébe jutottak. Hitler katonás magatartása és törvénytisztelete arról regélt, hogy valakit könnyen el lehet itélni politikai alapon, de önérzetét, jellemét megtörni *sohasem lehet.* Sem éheztetéssel, semmiféle méltánytalansággal. Pedig egyes, a fogház vezetőségéhez tartozó egyének mindent elkövettek, hogy Hitler fogságát elviselhetetlenné tegyék. Nem engedték meg a különétkezést s Hitler éppugy meg volt elégedve a legrozsdásabb csajkával is, mint akármelyik betörő. Nem kért, de nem is fogadott el semmiféle előnyt. Néha ki akarták kérdezni arról, mihez kezd, ha kiszabadul.

— Politikai ügyekről nem nyilatkozom — hangzott a kemény válasz —, ha a magánéletemre kiváncsiak, nos, annyit mondhatok, hogy *magánéletem ezekkel a napokkal végleg megszünt!* Nincs tehát válaszolni valóm.

*

Következik:

Mit mondott Hitler a börtönajtó előtt?

APRÓHIRDETÉSEK

SZAVANKÉNT HÉTKÖZNAPON 12 FILLÉR, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAPON 16 FILLÉR. VASTAGABB BETŰKKEL ÉS AZ ELSŐ SZÓ DUPLÁN SZÁMITANDÓ. LEGKISEBB HIRDETÉS 1.20 PENGŐ, ILLETVE 1.60 PENGŐ. ISKOLA-OKTATÁS ROVATBAN, VALAMINT ÁLLÁST KERESŐK RÉSZÉRE AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJA SZAVANKÉNT HÉTKÖZNAPOKON 08 FILLÉR, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPNAPOKON PEDIG 12 FILLÉR.

A „MAGYARSÁG" RÉSZÉRE A KÖVETKEZŐ HIRDETŐIRODÁK VESZNEK FEL HIRDETÉSEKET:

IV., Városház-utca 10. Blockner. Telefon: 1-889-14.
IV., Váci-utca 18. Rudolf Mosse. Telefon: 1-825-85.
IV., Szervita-tér 8. Tenczer. Telefon: 1-823-93.
V., Dorottya-u. 8. Haasenstein és Vogler. Tel.: 1-823-22, 1-836-54
V., Szent István-körut 9. Balogh Sándor. Telefon: 1-157-83 és 1-107-65.
V., Pozsonyi-ut 38. Balogh S. hirdetőiroda fiókja. T.: 2-992-99.
V., Zsitvay, Les-utca 16. Harsányi hirdetőiroda. Telefon: 1-194-71.
VI., Andrássy-ut 4. Blockner-fiók. Telefon: 1-232-45.
VI., Vilmos császár-ut 29. Telefon: 1-271-71. Patak hirdetőiroda.
VI., Vilmos császár-ut 33. Blockner-fiók. Telefon: 1-148-19.
VI., Teréz-körut 3. Leopold Cornél. Telefon: 1-207-73.
VI., Teréz-körut 35. Erdős. Telefon: 1-125-58.
VI., Andrássy-ut 54. Boross Ödön. Telefon: 1-231-12.
VII., Erzsébet-körut 12. Blockner. Telefon: 1-350-44.
VII., Erzsébet-körut 39. Leopold Gyula. Telefon: 1-421-55.
VIII., Sándor-utca 7. Magyar Hirdető Iroda. Telefon: 1-455-10.

LEVELEZÉS

LEÁNYFALU. Nincs semmi baj ... Jól vagyunk. Majd személyesen többet. M. E.

ŐSZINTE és kedves lesz, sohasem fog megváltozni érzésem Maga iránt

FIATAL, érettségizett urileány, keres németül és esetleg franciául beszélő partnert. Levelek „Lehet mindkettő" jeligére a kiadóba.

ÖRÖKLAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOK elsőrendű kivitelben, központi fütés és melegvizzel: BUDÁN A SZENT IMRE HERCEG-UTJA és a Budaörsi-ut sarkán épülő TÁRSASVILLÁBAN egy- és kétszobás hallos öröklakások. BELVÁROSBAN, VERES PÁLNÉ-UTCA 31. alatt garszon-, egy- és háromszobás hallos öröklakások. HORTHY MIKLÓS-UT 83. alatt egyszobás hallos öröklakás. Leköthető: Mikle Károly épitészmérnöknél, IV., Sörház-utca 4. Telefon: 188-260.

KUTYA

KUVASZKÖLYKÖK, fajtiszta magyar bodrik eladók. Bolgár Tivadar vezérigazgató, Pécs.

ÁLLÁS, FOGLALKOZÁS

GYERMEKTELEN házaspár, házmesterséget vállal. Mosást, takarítást vállalok. Cim: III., Bécsi-ut 88. Trafik. „Ügynök kizárva" jeligére.

MAGANNYOMOZÓ

WALTER, nyugalmazott detektiv főfelügyelő közismert sikereit legmodernebb technika, jelkiismeretesség eredményezi. Telefon: 183-549 Váci-utca negyvenegy/a.

KÖNYVVÁSÁR

GÁSPÁR JÁNOS DR.: FAJISMERET Ara: P 3.80. Kapható a Magyarság könyvosztályában, Budapest, Eskü-ut 6 Vidékre portó.

„OLLA"

EZÜSTFÁTYOL GUMI A párisi világkiállításon ujabb aranyérmet nyert!

Ébneth Lajos

Réti István:

HÉT MŰVÉSZ

Heten vonulnak fel, közülük hárman szoborművekkel, a festők egy-egy teremre való gyüjteménnyel a főváros legjobb világítású kiállítóhelyiségében.

Ébneth Lajos képei az első termet töltik be. A művész, amint előre megírták, Münchenben tanult és Hollandiában él. Valóban meglátszik a művein, hogy a háború utáni magyar művészet stílusától, törekvéseitől távol járnak útjai. Ha stílusát és ízlését akarnók meghatározni: a harminc-negyven év előtti Münchennel lehet azt összefüggésbe hozni. Akadémikus-naturalisztikus formaadás önkényes színekkel és tónusokkal. A természet színeinek finom megérzésére, megkülönböztetésére nem vet súlyt. Vagy színtelen, kék vagy szürkés tónusba olvadnak alakjai, például az arcképeken, vagy erős irreálisztikus színekben szikráznak.

Azt írták róla valahol, hogy monumentalitásra törekszik. Lehet, de tévedése abban áll, hogy az életnagyságon felüli félalakok vagy fejek még nem jelentenek monumentalitást. Még az egyszerűsítés, a természettől elstilizálás sem jelenti ezt. A monumentalitás igazán csak a monumentális mondanivalóval válik azzá. Ébneth életnagyságon felüli alakjai, naturalisztikus formaadásuk és színfoltjaiknak dekoratív egyhangúsága mellett, szerintünk nem monumentálisak. Némelyiken ebben a nagyságban a rajzi és aránybeli hibák is észrevehetőbbek, mint például kettős arcképe (21. sz.), ahol a két alak úgy összeszorul,

Az Est 1938. szept. 21.

hogy valósággal összenőtt ikercsodának látszik, a fejekhez képest igen kis kezekkel. A fejek eleven kifejezése nem ellensúlyozza eléggé e hibákat, ha egyszer észrevette ezeket valaki. Nekünk ezek közt a »monumentális« művek közt a leghiánytalanabbul tetszett nagy halász félalakja (1. sz.) és Mária Quint Scholten arcképe (15. sz.). Mindenesetre erős tehetségű művész, nagy fejlődésre hivatott, ha a közönségsiker haladásában meg nem rekeszti. Nekünk külföldi művészeinket számon kell tartanunk mindig, így őt is, mint magyar értékeket

ÉBNETH ~~Sándor~~ Lajos

Új Mûv. 1993/6.

The age of reveries

The will to form.
Non-figurative art between 1910 and 1938 in Austria, Poland, Czecho-Slovakia and Hungary, Vienna, Messepalast, 1993

The Austrian material may cause the greatest surprise to Hungarian visitors. Only those could have an idea of the existence of workshops of non-figurative art in Vienna who, studying the antecedents of the Bauhaus, knew that *Johannes Itten* had a private school in Vienna from 1916 to 1919 or that *Franz Cizek* used to hold courses in the College of Industrial Art.

The two schools were related in spirit; Itten's establishment left fewer marks an Austrian art because when he moved to Weimar most of his students followed him, and then, after the Bauhaus period, they dispersed in the world. Cizek's course which relied on his long years of experience as a drawing teacher of children, attracted young people of several generations. The methods aimed "at projecting the soul on paper", and "graphically capturing the waves of rhythm running through the student's body" have lead quite logically into the application of the elements of expressionism and especially futurism by the early 1920s.

In general, instead of the world-saving faith, destructive and constructive passions of Hungarian, the Austrian artists struck softer chords, instead of picture architectures and manifestos they produced designs, form-studies, etudes or socalled musical graphics attempting to translate music into picture.

Ultimately constructivism and non-figurative art remained a short-lived, marginal episode of Austrian art between the two world wars. Politics from which their best artists managed to keep themselves aloof in the 1920s became the protagonist also in art amidst the stormy social conflicts of the 1930s. Efforts at achieving the harmony of the soul attempted by a special Austrian workshop more interesting from the pedagogical as from the artistic viewpoint, had been disrupted by history several years before the Anschluss.

The here exhibited Czech works seem closest in spirit to the Austrian material. This Viennese collection has been arranged in the sign of a sort of "adjustment"; instead of the Czech avantgarde considered somewhat doctrinarian, they wanted to present artists almost unknown on the international scene.

This, of course, does not apply to *František Kupka*, one of the initiators of non-figurative painting whose organic-cosmic visions owe much to Art Nouveau. But whereas Kupka had achieved objectlessness as early as the 1910s, his contemporaries, *Vojtech Preissig*, *František Kobliha* and *František Drtikol* considered good draughtsmen, resp. photographers already at the turn of the century, have turned abstract painters only in the 1930s. Rousová classifies their art as belonging to the category of "esoteric abstraction", and, certainly, in the thrall of the Gesamtkunstwerk-ideals of the age prior to the avantgarde, fascinated by theosophy, gnosticism and hermetic art, they created their refined pictures handing down the restrained colour schemes of Art Nouveau. We cannot speak of an isolated phenomenon here, since the already abstract representatives of a late variant of cubism known as "meandering cubism" (the Kvart-group) or the "Linie"-group also followed their own, separate course. *Augustin Ságner* represen-

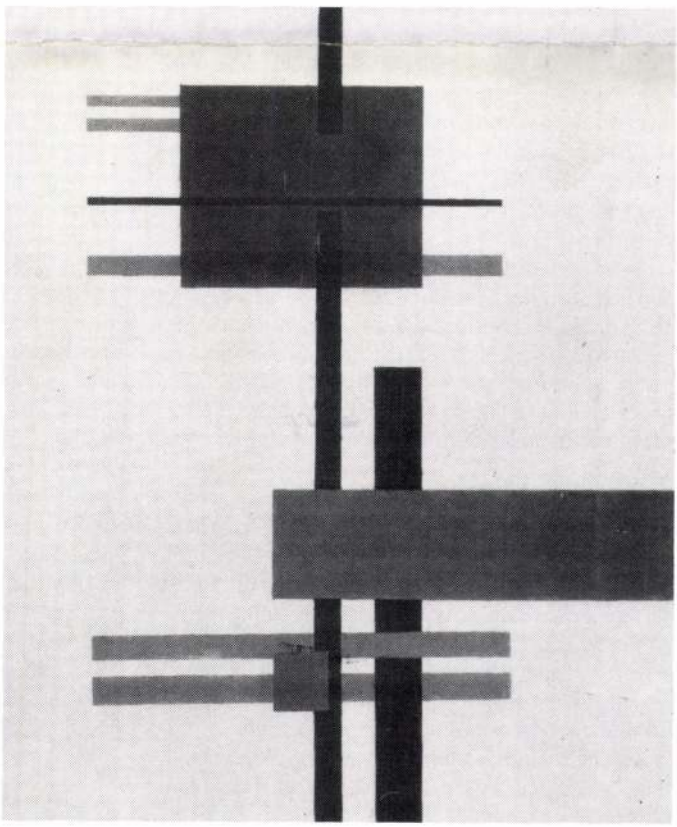

Ébneth Lajos: Kompozíció Composition, 1926,
olaj, vászon, 60×50 cm

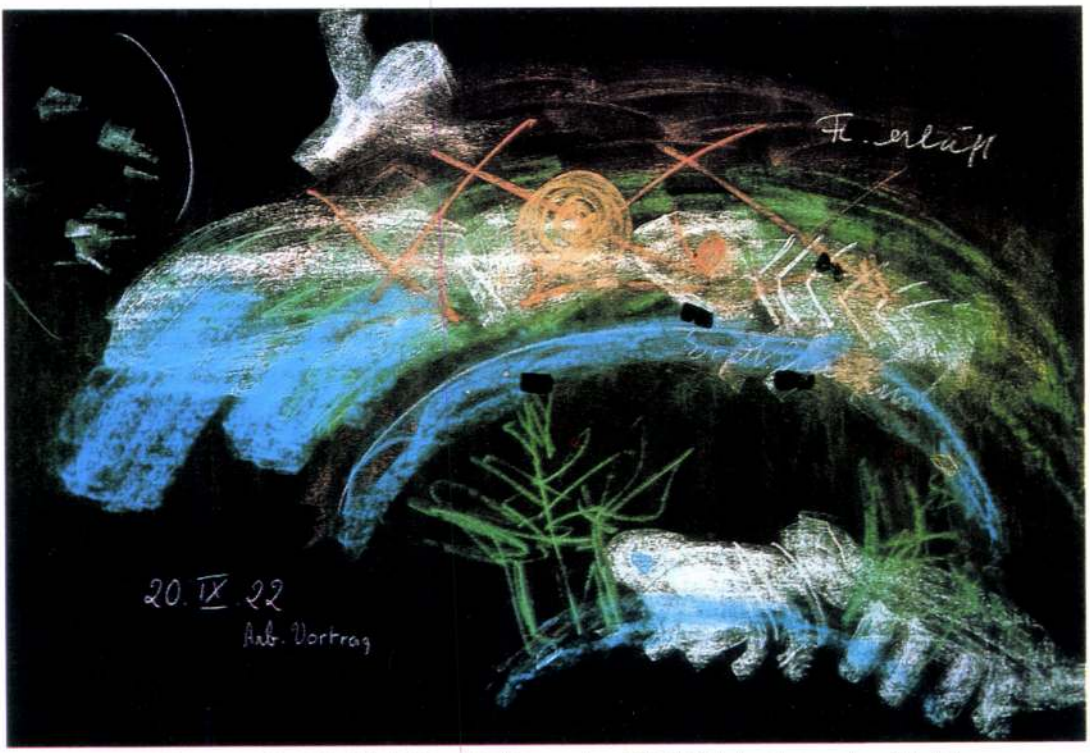

Rudolf Steiner: 1922. szeptember 20-i tábla/Table of 20th September 1922, 1922, kréta fekete papíron, 102×154 cm

ting the struggle of light and dark with art-deco romanticism or *Arno Hošek*, the Czech animator of musicalism, belong also to this group. The works selected from the oeuvre of *Karel Teige* as the counter-point of "esoteric abstraction" also remove him from his earlier constructivism.

This Czech material has an obviously polemic edge, and demonstrates the contrast to the Polish and Hungarian avantgarde considered a too pure formula; it calls our attention quite rightly to the circumstance that there are many more ways leading to non-figurative art as generally known. One could maybe contest the interpretation that this exciting trend is an exclusive Czech specialty.

The Polish collection brought the fewest surprises. In this narrower cross-section it could only suggest the ramifications of Polish constructivism: the politically inspired practical common sense of *Szczuka ,Stazewski'* somewhat sterile art, the living, breathing surfaces of *Kobro* and the greatest of them, *Strzeminski*, his severely dignified architectonic compositions, the obsessionally fantastic linelabyrinths of *Szpakowski*, the form-world of *Hiller* approaching surrealism.

Beside the Austrians the Hungarian section occupies the largest space in the exhibition. If we disregard some disproportions such as too little importance given to *László Péri* — by the way, his spatial construction shown here can stem hardly from 1922! — the exhibition has proved itself a lucky idea. By comparing it to the neighbouring halls it confirmed what could be guessed and even known so far: that Hungarian activism and the radical Utopia represented by it was authen tically linked to the ethical position of the artists and to the idiom of constructivism. At the same time it transcended th triangle Vienna—Berlin—Weimar in the centre of it terest up to now because it listed also the artists the living in The Netherlands (*Vilmos Huszár* and partl *Lajos Ébneth*, the latter almost entirely unknown i Hungary), and also those who lived in Paris (*Csák Beöthy, Prinner*). The artists in Paris were more remo ved in space and time from the foci of world-savin fevers, and hence produced more organic, graceful an decorative works; by the way, musicalism, embrace by Austrian and Czech artists, had also representative of Hungarian origin in the person of *Henri Nouveau Ernő Klausz* and *Lancelot Ney* who has no work here One of the most important lessons is that not only constructivism had been international, supranational bu also looser-knit non-figurative art, that "relative avant garde", together with all its contingencies.

GÁBOR PATAK
(Translated by Éva Polgá

EBRAND, Anton, pozsonyi könüvesegéd

A. E, Maurergesell, 4 hónapos fia meghalt 1813-ban. (1814, 25 l)

—

U. az, 1 napos lánya meghalt. (1818, 657 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Ébrey Győző, ép.

MDK

A székesfővárosi árubódék tervpályázata. Magyar Építőművészet 1912. 5-6.sz.

A mohácsi
Bartók Béla Művelődési Központ

tisztelettel meghívja Önt

a Kossuth Filmszínház
emeleti kamaratermébe

Éberszt Lőrincné Kiss Julianna

és

Kovács Jánosné Szabó Margit

festők kiállítására

Megnyitó:1999. október 15-én 17 órakor

*

Megnyitja:

HÉRA FERENCNÉ

önkormányzati képviselő,
a Mohács és Környéke
Nyugdíjas Önsegélyező Egyesület elnöke

*

A tárlat megtekinthető:
1999. november 7-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

Ó Ébrey Győző

nobrait

1908–12

Éimisk 1930. 82. l.

Magyar pénz VIII. 152.

Ébrey Győző

a pénzügyminiszt. jöve-
dékei és birságalapból
300 K.
Értimisk
1911/12.
25. l.

Debreczeni Kereskedelmi és

Iparkamara X. 163

Ébrey Győző

a pénzügyami, jövedéki
és bírság alapból
300 k

Einisk 1912/13

28 1.

eretlen festő.

zázadból.

sz. Bezegh Éva).

és kissé balrafordultan áll. mutató nyitott órát, baljá- és ezüst csatú imakönyvet barna, szeme szürke. Fő- karkötői, címert ábrázoló hordott gyűrűi ékkövesek ; és himezett ; dereka és bő köpenyege fehér brokát és t betétű. Jobbjának kéz- kötött szalagot és mellén rikát hord. A derekát szo- ysorok futják körül. Balról gokkal és a háttérben, az göny lóg. Felirata a kép két sorban : »VERA EFFIGIES DNAE EVAE BEZEGH DE HAJ- NIS SRETER . . . ERO SPECTA-

m. — Lelt. sz. 553. — Véte- 389 és az 1895 márczius 26-iki Lanfranconi gyüjteményéből Átvétetett 1895 május 5. és 6. vta az 1895 május 30-iki 28402 ételi jegyzék 662. tétele.

adatok. 1907 : IV. 29. *Isme-* r Jánosné, Bezegh Éva.

Ébrey Győző

Belső építészeti szak.
Kis, aranydíj.
Érmisk 1913-14.

Ebrey Győző

Pénzügyminisztérimutó

300 K

Értimisk 1908/9

17. 1.

Budapesti Könyvtáregyesület budai

Könyvtára IX. 46.

Ébrey Győző

a pénzügyminiszt. jövedéki
bírság alapból 300 K

Kétimisk 1909/10. 9. l.

T. Ferencz József:

Allegoria 25 éves jubila

A piros lepellel
palástban, karddal s a
jával, áll T. Ferencz Jó
fogó Hungaria a fény
grófot díszmagyarban s
öltözetben látjuk. Mögöttü
münket. Az előtérben a jelen kor
jelvezeket viszi föl Vallás és Boles és
~~[illegible]~~ és jobbra a ~~[illegible]~~ (pa
szárral kezet fogó ~~[illegible]~~
tüzer, egy tengeren (b. Sterneck tengernagy) és egy
chy Jenő), Vaszari Kolozs
Károly főpolgármester ke
pező ~~[illegible]~~ fiúcskán és
ülve. Oldalt harsonát fi
látható. A háttérben a be
szemünkbe. Fölül a sar
az egyiken „1867" és a
rader Tz. 93" olvasható.

Olajfestés vászonra
Festette: Conrades
Gróf Zichy Jenő

Ébrey Győző

a pénzügyminiszter jövedéki
birságalapból 300 K

Értimisk 1910/11.

16 l.

Vecchio, Palma: Angyali üdvözlet

cr. Kéje VI. 212.

Ecel

N. Küküllő

ág. ev. templom Förk E. 1913.

1. Helyszínrajz 1:200.
2 alaprajz 1:100.
3 felső alapr. 1:100
4 Külső összkép. 1:200
5 nyugati homlokzat 1:100

20 db részletezve borítékon

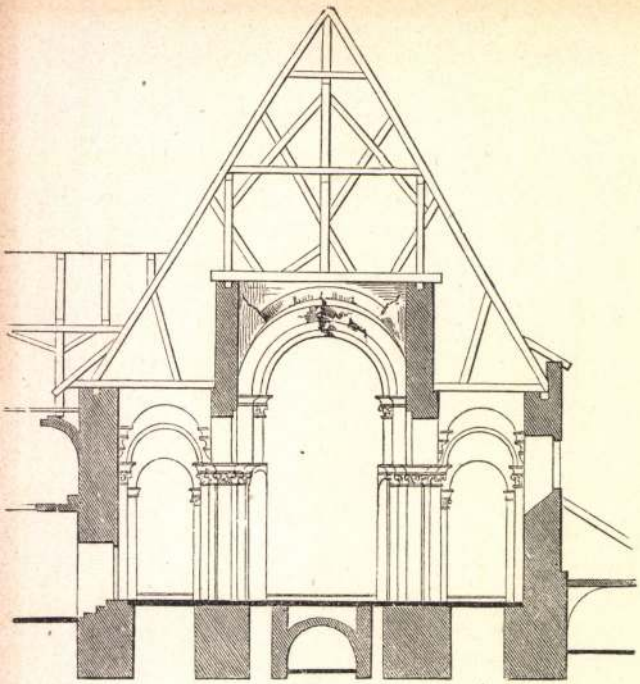

10.

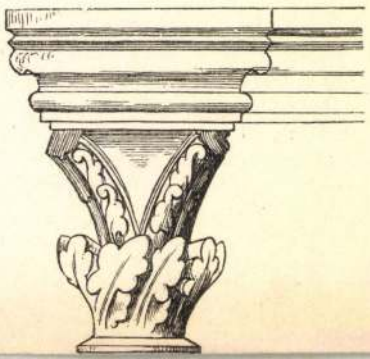

Eceli ev. templom

3 üléses gótikus padja

l.

Arch. Ért 1915.

251. l. 48 tábla 1. kép. és

252. l 57. tábla 1. kép.

252. l. 47. tábla 2. kép. és 48. tábla –

Eceli ev. templom

sekrestye ajtaja
1499.

l.

Arch. Ert. 1915
245. l.

10

I. K

SALA 35 - (Pitt. 19-25)

19 Il grano.
20 Paesaggio del Salento.
21 Paesaggio estivo.
22 Paesaggio flegreo.
23 S. Maria di Leuca.
24 Armonie grigie.
25 Villaggio di zingari a Tirana.

SALA 36. (Pitt. 1-13)

PITTURE.

Usellini Gianfilippo.

Nato a Milano il 17 Maggio 1903; diplomatosi all'Accademia di Brera, ora insegna arte decorativa nella Scuola Superiore d'Arte Applicata all'industria del Comune di Milano. Espose alla Biennale di Venezia dal 1926 al 1936 e alle Quadriennali romane. Nel 1932 ottenne il « Premio Ricci ».

1 La sirena.
2 Natura morta.
3 Il carnevale.
4 Le clessidre.
5 Autoritratto.
6 Bozzetto.
7 L'altalena.
8 Il bibliofilo.
9 L'istitutrice.
10 Autoritratto.
11 Il principe azzurro.
12 Ragazzo che disegna.
13 Il coro.

Eceli oltár

szekrény

nem sedilia

ez?

Repr.

Arch. Ert.

1910. 398-l.

Eceli templom

gótikus kapuzata

l. repr.

Arch. Ert.

1911. 296. l.

kben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
klós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
yvertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
nhez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat=
. Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
n tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

ne és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=**
a nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
erepel.
a sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

JOSEPH ECH, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kaís: Königl: PRIVILEGIERT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Löniglichen Freyen Stadt Pressburg.
Név.-74.- Herr Joseph Ech
Felvétel ideje: 1782. 12. May.
Hová vették fel: 5 Kirchen,/ Pécs/. 156.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

ECHER János könyvtára

Pannonhalma 1996/2. 153.

ECHER, Johann, pozsonyi kőművesegéd

J. E. Maurergesell, † 64 éves korában, Pozsony, 1839 május 7, tüdőbajban. (1839, 397 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Eckert János

1911/12 II., 1912/13

Ferképzomfoiskèvk
1932-33. 77.l.

sik tanítványa a klasszicista Washington Alston (1779—1843), ki Rómában Thorwaldsen köréhez tartozott. Főleg bibliai tárgyakat festett: Jeremiás (New Haven, Yale College), híres képe Egy halott férfi föltámadása (1811, Philadelphia Múz.). Továbbá a mint festő kevésbbé, inkább mint író jelentékeny William Dunlap (1766—1836). West késő tanítványaihoz tartozik még a Copley mellett legjelentékenyebb és legnépszerűbb régi arcképfestő, Gilbert Stuart (1755—1828). Mestere hideg művészete helyett főleg Reynolds és Gainsborough hatottak rá. Kiváló arcképei: Washington (Boston Múz.), Henry Rice kapitány, John Jay, Anthony báró (Metropolitan Múz.), továbbá kitűnő elnökarcképei: Washington, Madison, Monroe és női arcképei, Mrs Blodgett, Miss Bordley (Philadelphia Academy). E régibb festőkhöz tartozik még Alston barátja Rómában és Stuart tanítványa, John Vanderlyn (1776—1852), az olasz klasszikus mesterek követője, kinek néhány arcképén kívül főleg két képe ismert: Marius Karthago romjain (1808, Kalifornia magántul.), Ariadne Naxosban, szabadban alvó akt (1814, Philadelphia Academy).

Külön csoportot képeznek a régebbi amerikai tájképfestők, kik az amerikai táj szépségeit igyekeztek inkább romantikus, mint festői fölfogásban aprólékos részletekkel megörökíteni és mivel főleg a Hudson-folyó völgyét festették, a „Hudson River School" neve alatt ismeretesek. Az elsők az ezüstös színeket kedvelő Thomas Doughty (1793—1856, A Hudson-folyó partja, Metropolitan Mus.), az előbb rézmetsző Asher B. Durand (1796—1886), panorámaszerűen fölfogott tájképeivel. Ugyancsak rézmetsző volt John Frederick Kensett (1814—1872), ki a Hudson-vidéken kívül európai motívumokat is festett. A legjelentékenyebb azonban az angol születésű Thomas Cole (1801—48). A klasszikus tájképfestők, Claude Lorrain és Salvator Rose követője, romantikus táj-

Eckert János

D 1182/83

Ferképzomfoiskàvk
1932-33. 771

képein még staffage-alakokat alkalmaz: Rombolás, a római császárság sorsa sorozatából (New York, Historical Society). Kiűzetés a Paradicsomból (New York, Public Library). Ebbe az 1848-ig terjedő korszakba esik a filadelfiai Academy of fine Arts (1805) és a newyorki American Academy of fine Arts alapítása (1826), melyből később a National Academy of Design fejlődött.

Az amerikai festészet nagyobb lendülete, mely európai ~~mesrk~~ művészeket is fölmutathat, a XIX. század második felébe esik. A Hudson-iskola fiatalabb tagjai már Düsseldorfban tanultak, aminthogy a német hatás most Düsseldorf és München útján mindinkább érezhetővé válik. James Mac Dougal Hart (szül. 1828) és bátyja William Hart (1823—94), mindketten Skóciából 1831-ben kerültek Amerikába és ez iskola kiváló képviselői. Az ifjabb előbb bátyjánál, majd J. W. Schirmernél Düsseldorfban tanult: Folyópart ökrökkel (Metropoljtan Mus.). A sziklás vidékek festője Thomas Moran (szül. 1837): Shonshon vízesés, Yellow Stone (1872, Washington, Capitol). Nagyszerű világítású tájképek festője Frederick E. Church (1826—1900): Chimborazo, Tropikus holdas éj, Cotopaxi (New York, Public Library), Niagara (1857, Washington Corcoran Gall.). Az amerikai hegyvidéket festi romantikus szemmel a német Albert Bierstadt (1830—1902, l. ott). A f[illegible]rális festészet is érezte Düsseldorf hatását, főleg Emanuel Leutze (1816—68, l. ott) közvetítésével. Tanítványa Eastman Johnson (szül. 1824), előbb Düsseldorfban, majd Hágában tanult, genreképeket festett, főleg az amerikai életből: Régi Kentucky ház (1867, New York, Public Library), A régi postakocsival játszó gyerekek, Leányka kedvenc állatkáival (Washington, Corcoran Gall.), Milton leányának diktál (1875). Düsseldorf után a század közepe táján München hatása következik, előbb

megnova

Echinger Ábrahám

poeskamüves

Sopron

1729. jan. 27. polg. eslü

Házi

Nagy Sándor Tk. 87

Echinger János Menyhert

megrova

puskamüves

Sopron

1692. jun. 11. polg. eskü

Hári

Numizmatikai Közlöny IX. 86.

Echinger János Menyhért

(Hans Melchior)

jenskaumves

Sopron

Emlitve 1694.

Csatkösl

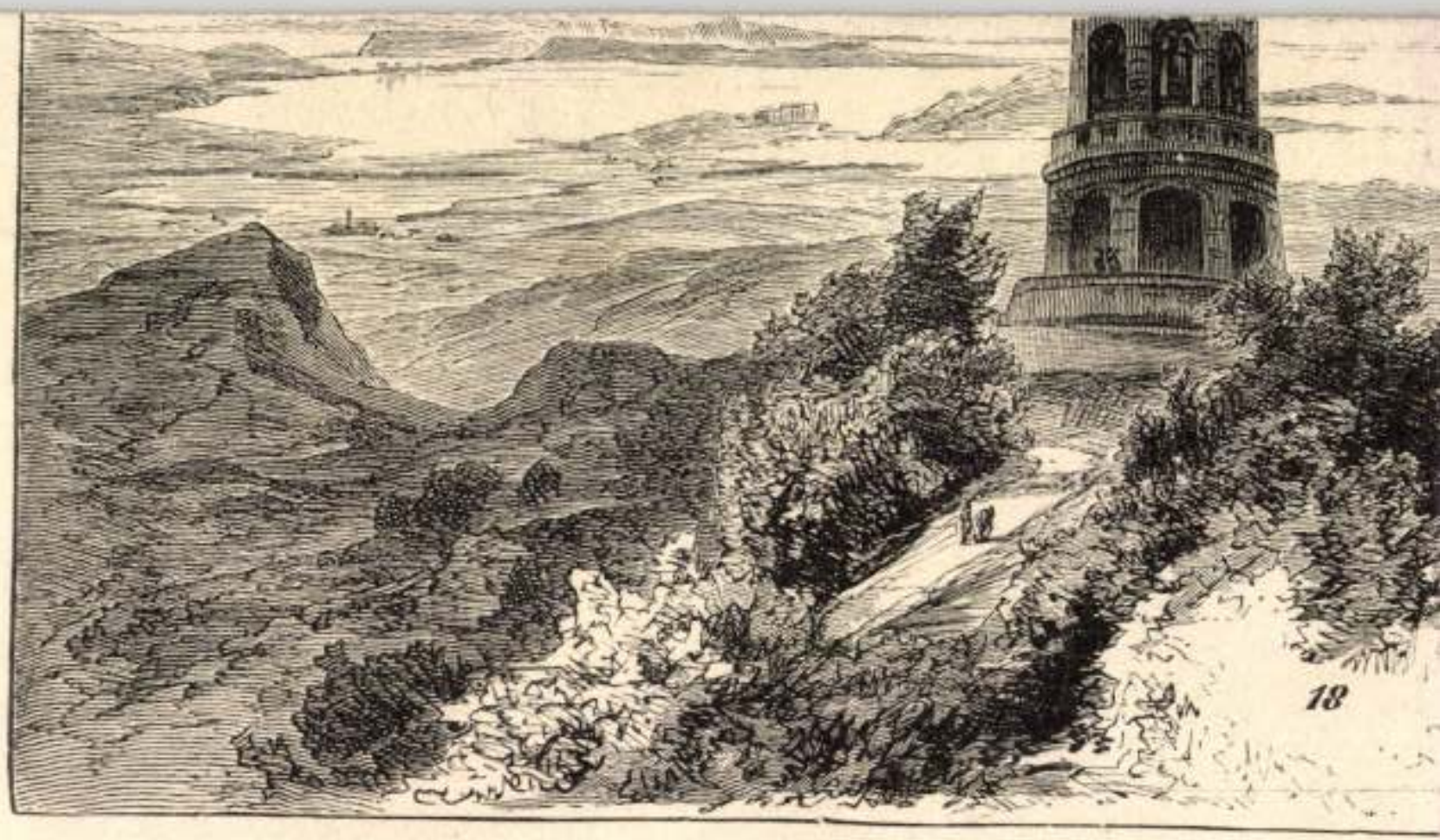

1 Schloß Putbus. 2 Jagdschloß in der Granitz. 3 Leuchtturm auf Arcona. 4 Vorgebirge bei Ar

Echler J./Johannes/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Grünberg: Echler J." 122.old

Batári Ferno: Asztaloslegények Győrött A XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

MDK

Echles Márton kömüves

1696. háztulajdonos Budán

Gerő Bvár 47.l.

Johannes Mehler, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1685 után: "Johannes Mehler tischler gesell von grinberg". 107.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században- Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Xantus János Múz. Győr, 1967. - A Győri Múz. Evkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Echles Márton. K

Könnyes 1696. ház
tulajdonos Budán

Gerő Bvár

47. l.

M.D.K.

ECHLES Márton Kőműves

1696-ban kásztulajdonos Budán

Gerő László: A budai vár helyre-
állítása Bp. 1951. 47. l.

Ø Echling, l. Edling

L.

Szendrey-Szentiványi

412. l.

rolta:

ssé balra ~~[illegible]~~ fordult. Jobb kezében, a melyen balját
||| t tart ||||. Középütt elválasztott haját simára
ürke. Tekete csipkefőkötőjéről szalag lóg le és hajtókás
kek, magas. Kendője és gallérja csipkéből való. ||||
~~[illegible]~~ visel.

l, az alak nagysága 13 cm.

Ltsz. 8862

107/95 lajstr. 55.

Echter

Az augsburgi csata
Fenti fesztmenyeinek
repr.

Magyvereche
I. 73. l.

Ø Echterling Antal

trencsén könyvtár

l. M. Könyvszemle

1944.

162. l

Echderling János

budai könyvkötő

1753-ban nyert pol-

gárjogot.

1753-ban a budai

polg. katonasághoz

írod

Nem nyomdászok

59. l.

224. kép. *Bronzkori mészbetétes edények. Jokodi lelet.*

mely agyagból készült, de alakja és díszítése teljesen az angyalföldi aranytálak mása.

A hallstatti vaskorra jellemző vastárgyak, különösen a lószerszámhoz tartozó karikák, azután jellegzetes vas lándzsák stb. mellett külön is fö kell említenünk a bronzból készült fogadalmi tárgyakat és érdekes formájú ékszereket, különösen pedig e korban unicum jellegű két önálló szobrot

A magyarországi La Tène-kornak Esztergom volt egyik középpontja. Neve, mely a rámai ura lom korában is megmaradt! Solva, már a kelt

Echterling

budai könyvkötő

l. Navak IV

98-1.

PADIGLIONI STRANIERI.

Echterling János

budai kämpköte

1753.

l. 1755

Romhányi

851 l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 .... évi .... hó .... n .... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Echterling

budai könyvkötő

1786.

vád

1

Gárdonyi 1917

57. l.

Echterling

budai könyvkötő

1786

l.

Magy. Könyvszle

1927. 108. l.

109. l.

Porovnej Toldy - Kv III. 53.

Echterling

budai könyvkötő

XVIII. n.

l.

Romhányi

85. l.

1362
1385

Echterling

aradi kompkötö

1786

wód

Gárdonyi 1917

57. l.

a végleges kivitel. A pannonhalmi vázlaton is Erzsébet és Mária állanak a kép középpontjában, de mozdulataik eltérőek. Különösen Erzsébet alakja ünnepélyesebb. Nyoma sincs a váci freskó öregasszonyos, alázatos meghajlásának. Eltérő Zakariás alakja, Szent Józsefé viszont eléggé közeláll a vázlathoz. A lépcső alján lévő alakok egyike sem tér vissza a váci freskón, ami magában nem lenne szokatlan jelenség. Jelentősebb eltéréseket látunk a kép felső részén. Nemcsak az architektonikus ke-

Echterling

aradi könyvkötő

1786

l. Magy. Könyvtár

1927. 109. l.

Poroszország III. 191.

Echterling
könyvkötő
Arad ~~8~~ XVIII. 4.
l.
Romhányi
85. l.

I.

ECHTERLIN Johann Zsigmondtö

TBM 25(1996) 370.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. II/85. l.

Név: Eckterling Johann

Foglalkozás: könyvkötő (Buchbinder)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1753. IX. 7.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MDK

Echtler Adolf, festőm.

Konyha. Olf. 36x28.

Árv.Közl. 1930. 4.rk.sz.55.szám. 18.l.

MDK

Echtler Adolf, festöm.

138. Bubos kemence. Olf. 34x27 J.l.j.

Arv.Közl. 1932 1.rr.sz. 61.sz. 17.l.

Eck Imre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1989 SEP. 3

1021

9. szeptember 3.

Térplasztikai kiállítás

Öt fiatal képzőművész: *Eck Imre*, *Halmi Miklós*, *Romhányi Imre*, *Urbán György* és *Váczi László* legújabb alkotásaiból kamarakiállítást rendezett Sárospatakon a Borostyán szálló finoman berendezett, szökőkutas dísztermében. A tárlat a maga teljes anyagában térplasztikai művekből áll, amelyeken erősen érezhető a fiatal alkotók vívódása, kísérletezése az absztrakt ábrázolás szélsőséges válfajaival.

Különösen megragadta a látogatók figyelmét *Urbán György* Zöld harang, *Halmi Miklós* Jó reménység foka és *Eck Imre* Királylány című alkotása, mint olyanok, amelyek még mozgásba tudják hozni a szemlélődők képzeletét, a többi azonban annyira hipermodernkedő, annyira absztrahált gondolatot vagy érzelmet akar kifejezni, hogy talán az ihletett pillanat elmúltával maguk a művészek sem tudnák elhitetően értelmezni alkotásaikat.

Mindenesetre a kiállítás, amelyet *E. Kovács Kálmán*, tanítóképző intézeti tanár az új úton járókat, a töprengőket megillető elismeréssel nyitott meg, a maga egészében kísérletezésnek is érdekes, s egy kis ízelítőt ad Sárospatak művészetkedvelő közönségének a nyugati művészetek okkal-móddal emlegetett és bírált absztrakt törekvéseiből.

Községről közs

— Makacs ná
— Királyi ado
— A gyermek
— Fiatalok a

CSAKNEM kirázta a lelkemet az autóbusz, amíg a vasútállomásról bevitt a faluba. Öt éve épült ez a 3 kilométeres bekötő út, de ennél sokkal öregebbnek látszik. Az útfenntartó vállalat megígérte, hogy még az idén megjavítja. Az ígéret szép szó — mondja a közmondás —, de ettől még nem lesz jobb az út...

A Tisza mocsaras, lápos árterében, nádasok között bújt meg Igrici a Bükk hegység és a Hortobágy közti síkságban. A vizek, lápok lecsapolásával, a föld termőre fordításával jelentősen megváltozott a falu képe, bár a makacsul ittmaradt vízi ország nádasaival még ma is találkozhatunk. Főleg a házakon; Igrici házainak fele még mindig nádfödeles. Nem kellett messziről hozni, volt itt elég.

*

„Igricibe, Papiba, papucsba jár a liba!"

Régi mondóka. Ismerik is, de ma már senki nem tudja az eredetét; nem tudják ki, mikor és miért öltöztette papucsba libáit. Ez a tréfás rig-

Eck Imre, [díszlettervező]
[koreográfus, rendező]

A Pécsi Balett előadásához (Erővonalak) tervezte a díszleteket. („A koreográfia, a rendezés és a díszlet Eck Imre munkája.")

F. D.: Megölt ölelések

2

ESTI HIRLAP, Bn. 1972. febr. 21.

Eck Imre

A Pécsi Balett 10 éves fennállásának megünneplésére bemutatott előadások diszleteit tervezte, koreográfiáját készitette és rendezte. Feuer Mária: "Nem ellene - érte." c. kritikájában kiemeli a szinpadképeket.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. május 23.
XIV. évf. 21. sz. 12. lap

Eck Imre, [díszlettervező?] MDh

A „Változatok egy találkozásra" és a „Concerto a szivárvány színeire" c. táncjátékok hoz a díszleteket [s a kostümöket?] tervezte.

Körtvélyes Géza: Új magyar balettek
A pécsi Nemzeti Színház bemutatója 8.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jan. 25.

M.D.K.

Eck Imre

A Pécsi balettegyüttes vezetője, akinek sokoldalu tehetségét a kritika magasan kiemeli. A balettegyüttes táncosa, vezetője és rendezője. Ezenkivül a "Változatok egy találkozásra" c. balettjáték disz leteit és jelmezeit is ő tervezte a Pécsi Nemzeti Szinház balettjátékának bemutatójára. A balettmüvek premierjén mindhárom balettjáték vezető táncosaként is szerepel.

Csizmadia György: Magyar balettujdonságok Pécsett. Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. január 13. V. lvf. 2. sz. 20-21. l.

M.D.K.

Eck Imre

A Pécsi Nemzeti Szinház balett-társulatának vezetője, koreográfusa, jelmeztervezője, szereplője a "...sajátos uton járó müvész."
Az ő müve a Bartók-Eck Divertimento, s az „1514" c. táncjátékot a kritika "...döbbenetes erejü szinpadi mü."-nek nevezi.
A "Bányász ballada" c. balettnek a müvész szereplője is, valamint az "1514" Lőrinc-barátját is ő alakitja.
Jelmezeinek külön elismeréssel adózik a kritika.

Csizmadia György: 3 uj balett bemutatója Pécsett c. Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. junius 9. V. évf. 23. sz. 18-19. l.

Eck Imre

Várlatok (4 rajzzal)

Jelenkor 1968 III. 194, 213, 220, 223 old.

Eck Imre, [díszlettervező:] MDG

Korács Lajossal együttesen tervezte a pécsi Nemzeti Színház bemutatójára a díszleteket.

M. G. P.: Négy egyfelvonásos balett 8.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 29.

Ech Imre, [diszlettervező?] MDG
[koreográfus]

A Pécsi Balett új műsorához

a diszleteket tervezte.

Gizmadia György: Két hal tehetetlenül vergődik 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. dec. 22.

Ech Imre, [dinlet tervező:]

A Balett – 1961 c. műsorhoz a dinleteket és a jelmezeket tervezte.

—: A Pécsi balett Pesten 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. okt. 14.

Eck Imre, [ ]

A Parantkontálához a jelmezeket

tervezte.

Viłányi Iván: Pécsi nyári színkaz 797-800

Jelenkor Pécs 1978. szept. XXI/9.

Eck Imre

vázlatai.

Magyar Hirlap 1973/76 9 old.

Eck Imre, grafikus

□ ECK IMRE grafikai kiállítását Újvári Jenő tanszékvezető főiskolai docens nyitja meg holnap délután 4 órakor Pécsett, az István téri kiállítóteremben.

2

-: □ Eck Imre

Esti Hírlap, Bp. 1979 júl. 12.

Eck Imre

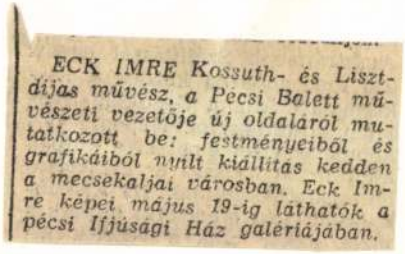

ECK IMRE Kossuth- és Liszt-díjas művész, a Pécsi Balett művészeti vezetője új oldaláról mutatkozott be: festményeiből és grafikáiból nyílt kiállítás kedden a mecsekaljai városban. Eck Imre képei május 19-ig láthatók a pécsi Ifjúsági Ház galériájában.

Magyar Hirlap 1980/4/28/8

Eck Imre, festő

L: Martyn Ferenc

Pécs új kiállításai: irodalmi rajzok, festmények 7.

Nagyabadság Bp. 1979. júl. 14

Eck Imre

Dohnál Tibor, Erdős Julia, Fodor Eta, Pusztai Agoston és Sarkadi Péter az egri Gárdonyi Szinházban augusztus 12.-ig,

Ifj. Koffán Károly és Cyranski Mária a Velencei Galériában augusztus 2.-ig,
Gorka Livia a szegedi Gulácsy Lajos Teremben augusztus 1.-ig,
Selmeczi György az egri Megyei Müvelődési Központban julius 31.-ig mutatja be müveit a fenti kiállitó termekben.

Eck Imre grafikai kiállitása megtekinthető julius 31.-ig Pécsett az István tér 6. sz. alatt,- közli a kulturális eseményeket tudósitó rovatában a lap.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 21. XXIII.évf. 29. sz. 8. lap.

Ech Imre, [díszlet- és jelmeztervező]

pár.

Verdi némileg lerövidített *Otellójára* készített Ech Imre operabalettet. Saját maga tervezett hozzá kitűnően tagolt díszletet és összehangolt színekben pompázó jelmezeket. Sikerült a rendező-koreográfusnak a legnehezebb balettműfajban olyan megoldást találnia, hogy az operához teljes mértékben illeszkedjék, s egyúttal új művészi produktumot hozzon létre.

Gelencsér Ágnes: A pécsi nyári színház Táncesemények 7.
Népszabadság, Bp. 1980 aug. 1.

Pardon, mi a hobbyja?

8. Gondolkodás és ecset

Ha Eck Imre nevét halljuk, a balettra gondolunk. Kevesen tudják, hogy az ismert balettigazgató festeni is szokott szabadidejében, s szobája falát valósággal kitapétázta képeivel. Maga Eck Imre sem szeret beszélni erről, mert koreográfusnak tartja magát, nem pedig festőnek. A piktúra szerinte csak kiegészíti a munkáját, képei tulajdonképpen nem is festmények, hanem színpadi díszletek vagy díszlettervek.

Sok ebben az igazság, hiszen a falon függő képek többsége önmagában érthetetlen. Az egyik például két női fejet ábrázol, szokatlan gerendavázak között. Ha ránézünk, semmit sem tudunk kiokoskodni belőle. Ha viszont megtudjuk, hogy a kép az Ember tragédiájának előadásához, közelebbről a francia színhez készült, azonnal világossá válik, hogy a kétarcú Évát akarja szimbolizálni.

Ám találhatunk itt olyan festményeket is, emelyek önálló mondanivalót hordoznak magukban. Van itt például olyan kép, amely nagyméretű női fejet ábrázol, felfelé meredező tüskés vaskoronával. A nő sötét napszemüveget hord, előtte pedig halcsontvázat látni. Ez utóbbi az érzékiséget jelképezi.

— A szerelem királynője! — mondja róla Eck Imre, majd hozzáteszi, hogy nevezhetjük másképp is. Ő ugyanis nem szeret a képeknek címet adni.

A kép a XX. század atmoszféráját árasztja magából. A napszemüveg rideg, fémes csillogása, a festmény sajátos színhatása a gép- és vaskorszak légkörét sugározza. Maga Eck Imre is azt állítja, hogy valami hasonló életérzést akart vele kifejezni.

A balettigazgató szerint ez a festmény csak amolyan „melléktermék", amely a díszletek között készült. Ha csak ilyen kép volna a szobában, akkor elfogadható lenne a magyarázat. Csakhogy nem egy van, hanem sok. És amint Eck Imre egy jelenlévő barátja mondja, az utóbbi években elvittek már tőle néhány tucatot. A piktúrának tehát nagyobb helye van Eck Imre életében mint maga állítja.

— De azért nem hobbim! — mondja a koreográfus megadóan — Nekem ugyanis nincs passziom. Azaz hogy, van, de az a munkám, pontosabban a hivatásom.

Tekintve, hogy Eck Imre néha hetekig, sőt hónapokig nem nyúl ecsethez, a magyarázat helytálló. Ezzel azonban még nem kaptunk választ a kérdésre. Szerencsére ezt is megadja Dallos Attila, a jelenlévő barátja, aki szövegkönyvírója is egyben:

— Azért visszük el képeit, mert a festményekből ráismerünk a gondolataira, kétkedéseire és vívódásaira, mindarra, ami a művész útkeresésével jár.

Eck Imre helybenhagyóan bólint. Azt hiszem a többi már érthető. A koreográfus tehát azért fest, mert időnként szükségét érzi annak, hogy lerögzítse, kifejezze kavargó gondolatait, életérzéseit. Azokat a gondolatokat, amelyeket később kikristályosodva, letisztultan egy balettjében látunk viszont.

Ritkaság ez? Nem. A történelem tucatnyi olyan művészt ismer, aki időnként kirándulást tett egy másik művészeti ágba, hogy annak segítségével jobban megismerhesse önmagát, még nagyobbat alkosson a maga területén. Ezek közé tartozik Eck Imre is.

Magyar László

1964 NOV 5
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hirdető

Kádár elvtá[illegible]

Kádár János elvtárs, az olimpián eredményesen szerepelt magyar sportolókkal beszélget. Kádár elvtárssal szemben dr. Török Ferenc olimpiai bajnokunk.

INNEN — ONNAN

Az olimpián eredményesen szerepelt magyar versenyzők és szakvezetők kitüntetése alkalmával Dunai Antal, a Pécsi Dózsa labdarúgója, a magyar olimpiai labdarúgó válogatott csapat játékosa is kitüntetésben részesült. Dunai Antal a Magyar Népköztársasági Sportérdemérem bronz fokozatát kapta.

*

Garami, a Pécsi Vasutasok csatára, bár a legutóbbi mérkőzéseken nem szerepelt az NB II-ben sérülése miatt, még mindig vezet az NB II. nyugati csoportjában a góllövő listán. Az élcsoport állása: 22 gólos: Garami (PVSK), 21 gólos: Kocsis (III. ker. TTVE), 19 gólos: Bencsics (Pécsi Bányász), 18 gólos: Hegedüs (Esztergom), 16 gólos: Palkovics (Pápa), 15 gólos: Szalai (Mosonmagyaróvár), Kincsei (PBTC), Opova (Pécsi Bányász).

*

Az MTS Baranya megyei Tanácsának elnöksége ma délutáni ülésén tárgyalja a megyei TS sajtó és propaganda bizottságának téli tervét. Ebben az évben is gazdag és változatos programot tervezett a sajtó és propaganda bizottság. A sportakadémiák, sportköri esték, élménybeszámolók, sportbemutatók mellett a Dunántúli Napló szerkesztőségével karölve az idén is megszervezi sportközvélemény-kutatását: Ki volt Baranya legjobb sportolója 1964-ben? A sportakadémiák és élménybeszámolók, sportköri esték előadójául a tokiói olimpiai játékokat megjárt pécsi sportolókat is felkérik.

*

A PEAC kosárlabda szakosztálya fennállásának 20 éves évfordulója egybeesik hazánk felszabadulásának 20 éves évfordulójával. Ebből az alkalomból az egyetemisták kosárlabda szakosztálya nagyszabású tornát rendez. A Felszabadulási Kupa-mérkőzésekre a tervek szerint a PVSK, a Postás, a Tanárképző Főiskola, a Szekszárdi Petőfi, a Kaposvári Honvéd, a PEAC férfi, a PVSK, a Szigetvári Vörös Meteor, a Bajai Építők, a Szekszárdi Petőfi, a Tanárképző Főiskola és a PEAC női csapatait hívják meg. A kupamérkőzések öt héten keresztül biztosítanak játéklehetőséget a tavaszi idény megindulása előtt a résztvevő csapatoknak.

Nemzetközi go-kartverseny Pécsett

Az MHS Baranya megyei elnöksége érdekes sporteseményt biztosít vasárnap a pécsieknek. Uj-Mecsekalján az Olimpia-étterem környékén nemzetközi és országos bajnoki go-kartversenyt bonyolítanak le. Az igen látványosnak és érdekesnek ígérkező versenyre a legjobb magyar, lengyel, osztrák, csehszlovák és NDK versenyzőket várják. A viadal délelőtt 10 órakor kezdődik. Cél és az indítás az Olimpia-étterem előtt lesz. A résztvevők kötelező edzésüket a verseny előtt 8 és 10 óra között tartják a verseny útvonalán. Az augusztusban megtartott első pécsi go-kartverseny nagy közönségsikert aratott. Akkor a viadalt a Kossuth téri autóbuszparkírozó állomáson bonyolították le és igen sokan izgulták végig a kis törpe motorok vetélkedését. A vasárnapi verseny még érdekesebbnek ígérkezik, hisz a nevezések alapján igen nagy mezőnyök állnak majd rajthoz és a sportág legjobbjait üdvözölhetik Uj-Mecsekalján a pécsi sportkedvelők.

KÉZIL

Ifjúsági fiú „A" csoport:

1. Gépip. Techn.	7	6	—	1	94:75	12
2. Közg. Ker. T.	6	4	—	2	95:67	8
3. Széchenyi G.	6	4	—	2	89:72	8
4. Bányász	6	3	—	3	79:69	6
5. 508. ITSK	6	3	—	3	68:93	6
6. Dózsa	6	2	—	4	89:76	4
7. Vegyip. Techn.	6	1	—	5	53:107	2
8. Mohácsi M. T.	5	—	—	5	23:35	0

A Pécsi Fémipari Vállalat
LAKATOS,

A Bóly és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezet keres cukrász

Eladó egy 100 literes „Lehel" hűtőszekrény. Tolbuhin út 51.,

ECK IMRE GÁBOR

Magyar Nemzet
2001. augusztus 25.

A tárgyak szépsége

Eck Imre Gábor fotói a leányfalui helytörténeti múzeumban

FOTÓ: ECK IMRE GÁBOR

P. Szabó Ernő

A leányfalui helytörténeti múzeumban szeptember 16-ig látható fotográfiák alkotója, *Eck Imre Gábor* (1961) „dolgozni" invitálja a látogatókat, hiszen, ahogyan a meghívó-leporelló hátoldalán megjegyzi: „Egy képet figyelmesen megnézni komoly munkát jelent. Egy képet nézve mindenkiben más gondolatok, érzések keletkeznek. Ezért minden szemlélő más módon »dolgozik« a képpel, így más és más végeredmény születik. Ezért egy kép soha nincs kész, mert mindig van vagy lesz valaki, aki még nem látta." Miközben a látogatók hozzáteszik a maguk érzéseit, asszociációit, gondolatait a művekben megfogalmazódó vizuális-emocionális, intellektuális tartalomhoz, mintegy újra lejátszódik az a folyamat, amely a kiállítóban játszódott le, miközben képekké komponálta, műalkotásokká transzponálta a látható világ elemeit, a fotográfia két dimenzióján fogalmazta újjá, fogalmazta át a háromdimenziós, nagyon is megfogható tárgyakat.

Tárgyak, átfogalmazás: kulcsszavak Eck Imre Gábor munkásságával kapcsolatban, hiszen a tárgyak titokzatos szépsége, asszociációs gazdagsága igézetében születnek művei, az eldobott, deformálódott kólásdobozban, üdítős flakonban éppen úgy képes megtalálni azokat a kiemelésre méltó mozzanatokat, mint két mokkáskanálban, üres vegyszeres üvegekben vagy húsvágó bárdokban. Az egyik képén első világháborús, talán valamelyik galíciai vagy isonzói lövészárokban fabrikált öngyújtó a főszereplő, a másikon néhány mákgubó, a harmadikon kulcscsomó. Aki nem tudná, hogy milyen kimeríthetetlenül gazdag a használaton kívüli kulcsok világa, ne felejtse el alaposan szemügyre venni Eck Imre Gábor bonyolult megvilágítási effektusokra alapozott, többszörös expozícióval és villantásokkal készült kulcsos felvételét.

A tárgyak, valóságmotívumok e sokasága láttán alighanem eszébe jut a látogatónak, hogy a fotók valóban a legmegfelelőbb környezetben kerülnek közönség elé, hiszen a hely szellemét meghatározó *Móricz Zsigmond* is a valóság megszállottja volt, noteszeiben minden olyan apróságot feljegyzett, amit majdan feldolgozható motívumnak gondolt. Szépirodalmi műben, riportban. Esetleg tanulmányban. Nem sokszor írt egyébként Móricz a vizuális művészetekről, de képzőművész barátaiban is becsülte az élet sokszínűsége iránti érdeklődést. Ahogyan a talán hozzá legközelebb álló festőről, *Rippl-Rónai Józsefről* írta: „Rajzoltál szakadatlan, mert ittas volt a lelked a valóságtól, s le akartad kötni a pillanatot a végtelennek. Hit és öröm, vallás és miszticizmus, s mindenekfölött boldogság, állandó boldogság volt a te ceruzád hegyében, amely, mint a megtöltött áramadó tű, csak fényt és energiát és jóvátételt sugall."

Művészet és valóság, szépprózа és valóságirodalom… Eck Imre Gábor fotográfiáit szemlélve is felvetődhet a kérdés: milyen a viszony a tárgyi világ és a fotó, illetve a fotográfia különböző területei, a tárgyfotó, az alkalmazott fotográfia és a fotóművészet között. De valóban ez a kérdés az, amelynek megválaszolásával közelebb jutunk a képekhez? A fotográfia története ugyanis nem ezt sugallja, s Eck munkái is különböző területeket képviselnek. Többségük műteremben készült, bár néhány, Duna-parti fákat ábrázoló munkájával mintha a Móricz-i igazságot fogadná el, miszerint „Gyalogolni jó". Majd húszéves szabadúszó pályája kezdete óta maga dolgozza ki képeit, színesben is, a kilencvenes években foglalkozott műszaki és reklámfényképezéssel, újabban digitális képfeldolgozással és számítógépes tervezéssel is. Közben fölszerelt egy komplett tárgyfotóműtermet, amelynek felszerelése nyilván tovább gazdagodik, hiszen legújabban a tipográfia is egyre erőteljesebben érdekli.

Az eszközök, technikai berendezések gazdagsága persze csak a kiindulópontot jelenti, a választás lehetőségét. Jól érzékelteti ezt az igazságot, hogy saját elgondolásai alapján készült csendéleteinél, tárgyfotóinál nem alkalmaz számítógépes trükköket, hanem kifejezetten a fotó kémiai lehetőségein alapuló megoldásokat kedveli. Nagyméretű színes negatívra dolgozik, különböző szűrők alkalmazásával, az expozíciókor ugyanúgy, mint a nagyításkor. Egy-egy témáról számos változatot készít, míg közelebb jut az elképzelt megoldáshoz, a festői hatásokban gazdag, asszociatív erejű kompozíciókhoz.

gnagyobb kisbolygót

kordok könyvébe kerül

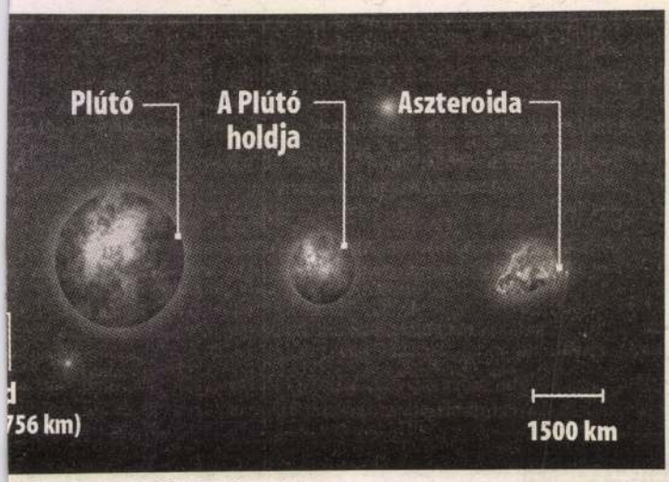

évő bolygó, a Plútó közelében kering

ám nemcsak az impozáns paraméterek miatt került a csillagászok érdeklődésének kereszttüzébe, hanem azért is, mert létezésének ténye újabb adalékkal szolgál a Plútó meghatározása körül régóta zajló vitához. Több csillagász szerint ugyanis a Naprendszer legkisebb planétája nem elég nagy ahhoz, hogy igazi bolygónak tekintsék, így ők kisbolygóként határozzák meg. Ha igazuk van, akkor a 2001 KX76 a Neptunuszon túli jeges kisbolygóöv, az úgynevezett Kuiper-öv eddig ismert legnagyobb objektuma, amely ráadásul nagyobb, mint a Plútó 1150 km-es átmérőjű holdja, a Charon.

– A jeges sziklaaszterioda nagyon messzire van a Földtől, így annak nincs esélye, hogy összeütközzön velünk – mutatott rá *Lars Lindberg Christensen* a Hubble európai űrkutató ügynökség képviseletében.

A 2001 KX76 még nem az aszteroida végleges neve: a Kuiper-övhöz tartozó kisbolygó valószínűleg a teremtésre asszociáló mitológiai nevet kap majd.

■

A Kuiper-öv lapos, gyűrű alakú övezet a Naprendszer külső határvidékén, amelyben még annak kialakulása idejéből visszamaradt kisebb égitestek, üstökösmagok, kisbolygók és porszemek keringenek a Nap körül. Eddig több mint négyszáz ilyen kisbolygót sikerült azonosítani.

npésztek

kereskedő

a szép autók ígéretével elcsalt gyerekek már hazatértek szüleikhez, a román hatóságok pedig tovább nyomoznak az ügyben.

■

Az embercsempészetet és az azt elősegítő személyeket ugyanolyan szigorúan tervezik büntetni Romániában, akár a gyilkosokat. A kormány által már tárgyalt törvényjavaslat szerint kiskorúak csempészésének esetén az elkövető 3-tól 15 évig terjedő börtönbüntetést kaphat. A szervezett keretek között folytatott csempészet esetén a büntetési tétel három évvel megnő, és akár életfogytig is tarthat, ha a bűncselekmény következtében a csempészett személy meghal. Nem enyhítő körülmény, ha a fiatalkorú beleegyezésével történt az embercsempészés.

Névnap

Szeretettel köszöntjük **ÁGOSTON** nevű olvasóinkat! Az **Ágoston** a latin Augustus név kicsinyítőképzős származékának, az Augustinus névnek a megmagyarosodott alakjából ered, jelentése: magasztos, fennkölt.

Ezen a napon történt:

EDWIN Laurentine Drake Pennsylvániában megkezdte az első kút fúrását, ezzel kezdődik a kőolajipar története (1859); – Szarajevó piacterét

Peruban keresik El Doradót

G. Juhász Judit

Olasz, perui, orosz és brazil kutatók indulnak Peruba, hogy az amazonasi őserdőkben ráleljenek az inka birodalom titkozatos városára, El Doradóra, azaz az Aranyvárosra. A nemzetközi kutatócsoport vezetője az olasz–lengyel származású tudós, *Jacek Palkiewicz*. Az expedícióban részt vevő archeológusok, kutatók és tudósok számára a siker álmaik megtestesülését jelentené, akárha a legendás Atlantiszra bukkantak volna – írja a La Repubblica. A Palkiewicz vezette csoportot három hónap múlva újabb tudósok követik, ők 2002 tavaszán érkeznek Peruba.

A mostani felfedezők dolga könnyebb lesz, mint elődeiké, hiszen a legmodernebb technikával, radar és műhold segítségével kutatnak. De gyalog végigverekedni magukat az őserdőn veszélyes vállalkozás – nyilatkozta Palkiewich. A kutatás a Madre de Dios folyó medencéjében kezdődik, de onnan el kell vezetnie az indiánok nyelvén Paitinak nevezett titokzatos Aranyvárosig – tette hozzá az expedíció vezetője.

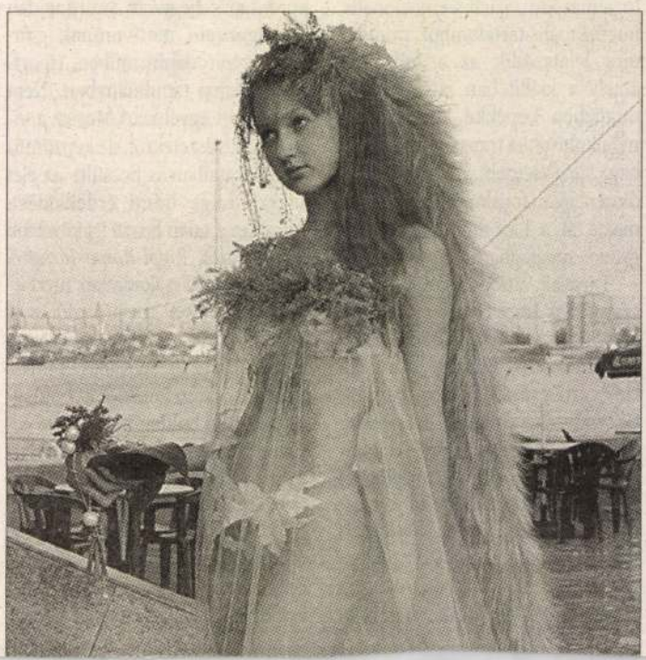

ECK IMRE GÁBOR

Eck Imre Gábor fotókiállítása

(MH) Eck Imre Gábor fotókiállítását holnap délután öt órakor nyitja meg P. Szabó Ernő művészettörténész Leányfalun a Helytörténeti Múzeumban (Móricz Zsigmond út 153.). A tárlat szeptember 16-áig tekinthető meg péntek, szombat, vasárnap 10-től 18 óráig.

MAGYAR HÍRLAP, 2009. AUG. 23. 8.o.

Eck Imre Gábor fotókiállítása

(MH) Eck Imre Gábor fotókiállítását holnap délután öt órakor nyitja meg P. Szabó Ernő művészettörténész Leányfalun a Helytörténeti Múzeumban (Móricz Zsigmond út 153.). A tárlat szeptember 16-áig tekinthető meg péntek, szombat, vasárnap 10-től 18 óráig.

MAGYAR HÍRLAP, 2001. AUG. 23. 8.o.

A tárgyak szépsége

Eck Imre Gábor fotói a leányfalui helytörténeti múzeumban

FOTÓ: ECK IMRE GÁBOR

P. Szabó Ernő

A leányfalui helytörténeti múzeumban szeptember 16-ig látható fotográfiák alkotója, *Eck Imre Gábor* (1961) „dolgozni" invitálja a látogatókat, hiszen, ahogyan a meghívó-leporelló hátoldalán megjegyzi: „Egy képet figyelmesen megnézni komoly munkát jelent. Egy képet nézve mindenkiben más gondolatok, érzések keletkeznek. Ezért minden szemlélő más módon »dolgozik« a képpel, így más és más végeredmény születik. Ezért egy kép soha nincs kész, mert mindig van vagy lesz valaki, aki még nem látta." Miközben a látogatók hozzáteszik a maguk érzéseit, asszociációit, gondolatait a művekben megfogalmazódó vizuális-emocionális, intellektuális tartalomhoz, mintegy újra lejátszódik az a folyamat, amely a kiállítóban játszódott le, miközben képekké komponálta, műalkotásokká transzponálta a látható világ elemeit, a fotográfia két dimenzióján fogalmazta újjá, fogalmazta át a háromdimenziós, nagyon is megfogható tárgyakat.

Tárgyak, átfogalmazás: kulcsszavak Eck Imre Gábor munkásságával kapcsolatban, hiszen a tárgyak titokzatos szépsége, asszociációs gazdagsága igézetében születnek művei, az eldobott, deformálódott kólásdobozban, üdítős flakonban éppen úgy képes megtalálni azokat a kiemelésre méltó mozzanatokat, mint két mokkáskanálban, üres vegyszeres üvegekben vagy húsvágó bárdokban. Az egyik képén első világháborús, talán valamelyik galíciai vagy isonzói lövészárokban fabrikált öngyújtó a főszereplő, a másikon néhány mákgubó, a harmadikon kulcscsomó. Aki nem tudná, hogy milyen kimeríthetetlenül gazdag a használaton kívüli kulcsok világa, ne felejtse el alaposan szemügyre venni Eck Imre Gábor bonyolult megvilágítási effektusokra alapozott, többszörös expozícióval és villantásokkal készült kulcsos felvételét.

A tárgyak, valóságmotívumok e sokasága láttán alighanem eszébe jut a látogatónak, hogy a fotók valóban a legmegfelelőbb környezetben kerülnek közönség elé, hiszen a hely szellemét meghatározó *Móricz Zsigmond* is a valóság megszállottja volt, noteszeiben minden olyan apróságot feljegyzett, amit majdan feldolgozható motívumnak gondolt. Szépirodalmi műben, riportban. Esetleg tanulmányban. Nem sokszor írt egyébként Móricz a vizuális művészetekről, de képzőművész barátaiban is becsülte az élet sokszínűsége iránti érdeklődést. Ahogyan a talán hozzá legközelebb álló festőről, *Rippl-Rónai Józsefről* írta: „Rajzoltál szakadatlan, mert ittas volt a lelked a valóságtól, s le akartad kötni a pillanatot a végtelennek. Hit és öröm, vallás és miszticizmus, s mindenekfölött boldogság, állandó boldogság volt a te ceruzád hegyében, amely, mint a megtöltött áramadó tű, csak fényt és energiát és jóvátételt sugall."

Művészet és valóság, szépprózа és valóságirodalom… Eck Imre Gábor fotográfiáit szemlélve is felvetődhet a kérdés: milyen a viszony a tárgyi világ és a fotó, illetve a fotográfia különböző területei, a tárgyfotó, az alkalmazott fotográfia és a fotóművészet között. De valóban ez a kérdés az, amelynek megválaszolásával közelebb jutunk a képekhez? A fotográfia története ugyanis nem ezt sugallja, s Eck munkái is különböző területeket képviselnek. Többségük műteremben készült, bár néhány, Duna-parti fákat ábrázoló munkájával mintha a Móricz-i igazságot fogadná el, miszerint „Gyalogolni jó". Majd húszéves szabadúszó pályája kezdete óta maga dolgozza ki képeit, színesben is, a kilencvenes években foglalkozott műszaki és reklámfényképezéssel, újabban digitális képfeldolgozással és számítógépes tervezéssel is. Közben fölszerelt egy komplett tárgyfotóműtermet, amelynek felszerelése nyilván tovább gazdagodik, hiszen legújabban a tipográfia is egyre erőteljesebben érdekli.

Az eszközök, technikai berendezések gazdagsága persze csak a kiindulópontot jelenti, a választás lehetőségét. Jól érzékelteti ezt az igazságot, hogy saját elgondolásai alapján készült csendéleteinél, tárgyfotóinál nem alkalmaz számítógépes trükköket, hanem kifejezetten a fotó kémiai lehetőségein alapuló megoldásokat kedveli. Nagyméretű színes negatívra dolgozik, különböző szűrők alkalmazásával, az expozíciókor ugyanúgy, mint a nagyításkor. Egy-egy témáról számos változatot készít, míg közelebb jut az elképzelt megoldáshoz, a festői hatásokban gazdag, asszociatív erejű kompozíciókhoz.

Nyíregyházi álom

MTI

Shakespeare Szentivánéji álom című darabjával, október 20-án indítja az új évadot a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház társulata az 1,2 milliárd forintos költséggel korszerűsített teátrumban.

A teljesen felújított létesítmény műszaki átadása már megtörtént, csak a használatba vételi engedélyeztetési eljárás van hátra, így a próbák már elkezdődhetnek az épületben. Az október végi megnyitó díszelőadás előtt a színház művészei szeptember 21-én Budapesten, a Bárka Színházban vendégszerepelnek *Kornis Mihály* Halleluja című darabjával. Szeptember 25. és 30. között Gyöngyösön, Egerben, Gödöllőn, valamint a fővárosi MU Színházban kilenc alkalommal az Árgyélus királyfi darabot játsszák.

A társulat új tagjai: *Fábián Gábor* és *Széles Zita* a Debreceni Csokonai Színháztól, *Szabó Zoltán* az Új Színháztól, míg *Kuthy Patrícia* a Színház- és Filmművészeti Egyetem operett-musical szakán végezve szerződött Nyíregyházára. Vendégművészeket is foglalkoztat az új évadban a nyírségi teátrum, így *Kútvölgyi Erzsébet* a Vígszínháztól, *Derzsi János* az Új Színháztól, *Menszátor Héresz Attila* pedig magánszínészként vállal szerepet a szabolcs-szatmár-beregi megyeszékhely társulatánál.

Az évadnyitó alkalmából mutatták be *Nagy István Attila* Megrendezett pillanatok című könyvét, amely a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának támogatásával jelent meg, és a Móricz Zsigmond Színház legutóbbi tíz évének legizgalmasabb előadásairól, a társulat színészeinek sorsáról és a rendezői törekvésekről szól.

A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM KÖZMŰVELŐDÉSI KOLLÉGIUMÁNAK PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA

A Közművelődési Szakmai Kollégium pályázatot hirdet a közművelődési szakmai tevékenységek támogatása és fejlesztése céljából az alábbi témakörökben:

1. SZAKMAI TEVÉKENYSÉGET SZOLGÁLÓ ESZKÖZFEJLESZTÉS
A pályázat célja: a meglévő közművelődési folyamatokhoz közvetlenül kapcsolódó, vagy új tevékenységek indítását segítő szakmai eszközök vásárlása, fejlesztése, működőképességének helyreállítása.

Pályázhatnak:
– települési önkormányzatok, amennyiben az általuk fenntartott közművelődési intézmény nem önálló jogi személy,
– önálló jogi személyiséggel és önálló vagy részben önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező közművelődési intézmények,
– bejegyzett közművelődési célú non-profit szervezet, amely már legalább 3 éve folyamatosan működik.
Egy pályázó szervezet egy pályázatot adhat be, ennek kertében azonban több eszköz beszerzésére vagy helyreállítására is kérhető támogatás.

Igényelhető összeg maximum 500 000 Ft.

Nem kérhető támogatás számítógépre és tartozékaira, ügyviteltechnikai eszközökre, bútorzatra.

A pályázathoz csatolni kell:
– az eszközfejlesztés részletes szakmai indoklását, a fejlesztéssel megvalósítható tevékenység bemutatását,
– a teljes bekerülési költség 30%-ára vonatkozó kötelezettségvállalási nyilatkozatot, az önálló gazdálkodási jogkör gyakorlójának felelősségvállalásával. (Az önrész vállalásától – a pályázó kérelmére – különlegesen indokolt esetben a kollégium eltekinthet).

A pályázónak a támogatási összeg és az önrész felhasználását az elszámolás során utólag számlamásolatokkal együttesen igazolni kell.

A pályázat megvalósítási végső határideje 2002. június 30.

Altéma kódszám: 2 0 0 5

2. KÖZMŰVELŐDÉSI PROGRAMOK SZERVEZÉSE
A pályázat célja: közművelődési szempontból hátrányos helyzetű települések közművelődési programokkal való ellátása, tájoltatása.

Pályázni lehet:
– az amatőr művészeti mozgalom magas színvonalon működő műhelyi munkájának eredményeként létrejött produkciók bemutatásának, terjesztésének támogatására,
– hivatásos művészek, együttesek által előadott magas színvonalú, tartalmas, értékes programok tájoltatására.
Pályázhatnak közművelődési intézmények, vagy bejegyzett közművelődési civil szervezetek, amelyek vállalják a programok megszervezését és térségi lebonyolítását.

A pályázathoz csatolni kell:
– a programok helyszínéül szolgáló települések, intézmények nyilatkozatait,
– a program részletes ismertetését,
– a programot megvalósító amatőr csoportok, illetve hivatásos művészek vagy együttesek munkáját, szakmai sikereit, eredményeit ismertető dokumentumokat, amelyek garanciát nyújtanak a program színvonalas megvalósítására.

A kollégium kiemelten támogatja a gyermek és ifjúsági korosztály művészeti nevelését szolgáló programokat.

A pályázaton igényelhető összeg
– megyei művelődési intézmények koordinációjában megvalósuló programcsomag esetén maximum 3 000 000 Ft,
– egyéb pályázat esetén maximum 500 000 Ft.

Egy pályázó egy pályázatot nyújthat be.

A támogatás összege utazási költségre, szállásdíjra, szállítási költségre, tiszteletdíjra igényelhető.

A pályázat megvalósításának végső határideje 2002. október 30.

Altéma kódszám: 2 0 0 8

3. SZAKMAI KIADVÁNYOK
A pályázat célja: A közművelődés elméletét és gyakorlati eredményeit bemutató elemző szakmai kiadványok megjelentetésének támogatása.

Pályázhatnak:
– hazai és határon túli kiadók,
– közművelődési intézmények,
– bejegyzett közművelődési non-profit szervezetek.

Pályázathoz csatolni kell:
– a kiadni kívánt szakkönyv rezüméjét – maximum 3 oldalban,
– a mű tartalomjegyzékét,
– lektori jelentéseket,
– két nyomdai árajánlatot,
– a szerző/szerkesztő szakmai önéletrajzát, publikációs jegyzékét,
– a kiadvány terjesztésének módját,
– az összköltség 50%-ára vonatkozó kötelezettségvállalási nyilatkozatot.

Támogatás kérhető:
– szerzői honoráriumra
– nyomdaköltségre.

A kiadványnak 2002. szeptember 30-ig meg kell jelenni, határidő-módosítást nem fogadunk el.

Altéma kódszám: 2 0 1 2

A határon túli pályázóknak magyarországi pénzügyi lebonyolítót kell felkérniük, amely kizárólag jogi személy lehet.

Pályázni az NKA Igazgatóságának 2001. január 1-jétől érvényes új adatlapján lehet. Minden pályázati témához külön adatlapot kell kitölteni és benyújtani. Az adatlapokat csak pontosan kitöltve, illetve az előírt mellékletekkel felszerelve fogadjuk el. A feltételeket nem teljesítő pályázatok érvénytelenek! Nem nyújthat be pályázatot az, aki korábbi, az alapprogram bármely kollégiumától kapott támogatással kapcsolatos elszámolási kötelezettségének nem tett eleget.

Az igazgatóság felhívja a pályázók figyelmét, hogy 2001-ben valamennyi pályázónak (határon túli pályázók esetében a lebonyolítónak is) a pályázat beadásakor be kell nyújtania jogi dokumentációját az adatlaphoz mellékelt tájékoztatóban közölt követelmények szerint. Jelezzük azt is, hogy az államháztartásról szóló – többszörösen módosított – 1992. évi XXXVIII. törvény rendelkezései alapján nem nyújtható támogatás annak a nyertes pályázónak, akiknek esedékessé vált és meg nem fizetett köztartozása (adó, tb-járulék, vám) van.

A pályázatok

2001. október 1-jéig beérkezően

nyújthatók be kizárólag postai úton az NKA Igazgatóságának címére

(H–1062 Budapest, Bajza u. 32.). A határidőn túl érkező pályázatok érvénytelenek.

A pályázatot egy példányban kell benyújtani A pályázathoz szükséges adatlap ugyanezen a címen, továbbá a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának ügyfélszolgálati irodáján (1077 Budapest, Wesselényi u. 20–22.) szerezhető be személyesen. Az NKA Igazgatóságától adatlap – bélyeggel ellátott A/4-es válaszboríték mellékelésével – postai úton is igényelhető, valamint letölthető az NKA honlapjáról: www.nka.hu

Az alapprogramból nyújtott támogatás építési beruházásra, felújításra, állandó fenntartási és üzemeltetési kiadásokra, alaptőkeemelésre nem használható fel, illetve harmadik fél részére át nem ruházható. A támogatás terhére a fenntartási és üzemeltetési kiadásokra a pályázó, vagy a lebonyolító – a pályázóval történő megállapodás alapján – a jóváhagyott összeg legfeljebb 5%-át számolhatja el általánydíjként, amennyiben a támogatási szerződés másként nem rendelkezik.

A pályázatokat a kollégium a benyújtási határnaptól számított 60 napon belül bírálja el. A végleges döntésről további, legfeljebb 30 napon belül a pályázó értesítést kap. A döntés felülbírálatát kérni nem lehet. A nem nyertes pályázatok anyagát nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

A pályázattal kapcsolatos felvilágosítás az NKA Igazgatóságának címén és telefonszámán (351-5461/141-es mellék) az ügyfélszolgálattól kérhető.
Ügyfélfogadási idő: hétfőtől csütörtökig 9–15 óráig; pénteken 9–12 óráig.

Mai televízió- és rádióműsor

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval a szerdánként megjelenő, színes, 32 oldalas **MŰSORÚJSÁG** című mellékletünkben olvashatók.

m1: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **8.30** Tau bácsi **9.00** Tau bácsi **9.35** Naprakész magazin **12.01** Híradó délben **13.00** Srpski ekran **13.25** Unser Bildschirm **14.00** Vitéz László vándorúton **14.30** „Képes Könyv" **15.30** Századfordító magyarok **16.30** Katolikus krónika **17.00** Tanévnyitó **18.00** Híradó hatkor **18.10** Zenepercek **18.25** Vízi zsaruk **19.15** Világhíradó **19.30** Híradó este **19.53** Sporthírek **20.05** Önök kérték **21.00** Beszélgetés Orbán Viktor miniszterelnökkel **21.30** ...hol nem volt... **22.00** Híradó este **22.10** Atuális **22.30** Théma **22.45** Magyar Szalon **23.15** Szegény tehén

m2: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **8.30** Válogatás az MTV Archívumából **10.00** Iskola utca **11.05** Táncvarázs **12.00** Vízi zsaruk **12.45** Zeneláne **13.00** Híradó délben **14.00** Évgyűrűk **14.20** Ablak **15.15** Néprajzi értékeink **15.30** Naprakész magazin **17.50** Örökségünk **18.00** Zenebutik **18.55** Ötezeréves legenda **19.25** Esti mese **20.00** Világhíradó **20.15** Híradó este **20.35** Sporthírek **20.45** Egy szobor a rendszer fogságában **21.00** Kvartett **21.30** Édes Őrültség **23.10** Záróra **0.10** Az álom én vagyok

DUNA TV: **5.30** Indul a nap **8.40** Nyári matiné **9.50** Harisnyás Pippi kalandjai **10.20** Ami igaz, az igaz **10.35** Millenniumi krónika **11.00** A szenvedély vihara **11.50** Híradó **12.00** Déli harangszó **12.20** Szép magyar novella **12.55** Az olvasás éve **13.40** A XX. század száz híres fotója **13.45** Egér-úti kalandok **14.10** Elefánt a kórházban **15.35** Beavatás **15.50** Pop-sa-rock **16.20** A tenger titkai **16.25** 2000. évi Odüsszeusz-expedíció **17.00** Kalendárium **18.00** Híradó, sport **18.30** Mese **18.50** Hej, hej, helyes beszéd! **19.00** Gazdakör **19.30** A virtuális valóság és a digitális forradalom **19.55** Amikor megmozdult a föld **20.50** Olaszország nemzeti parkjai **21.00** Híradó, sport **21.35** Mészöly Miklós: „...Megbocsáthatatlanul szeretem a földet..." **22.20** Jégkrémbalett **23.35** Híradó **23.40** Műsorajánlat

tv2: **6.00** Jó reggelt, Magyarország! **9.00** Mylady **9.25** Egy puha fészek **10.10** Hurrá, utazunk! **10.40** Közvetlen ajánlat **11.40** Reggeli gondolatok **11.45** Mi magyarok **11.50** Ablak Európára **12.20** Riviéra **12.05** Marimar **13.20** Sárkányvár **14.50** Egyről a kettőre **15.20** Álmok szigete **16.05** Pénzbetyár **16.10** Sebzett szívek **17.10** Fiorella **18.00** Lucecita **18.30** Tények **19.00** Nincs kegyelem **19.55** Vad angyal **20.20** Villám Spencer – A karibi őrangyal **21.20** Kemény fegyház **22.55** Jó estét, Magyarország! **23.25** Monthy Python: Az élet értelme **1.20** Világjárók **1.50** Magyarország holnap **2.20** Jó estét, Magyarország! **2.55** Vers éjfél után

RTL KLUB: **6.30** Reggeli **8.55** Joker **9.05** Receptklub **9.20** Tiltott szerelem **9.45** Senora **10.35** Top-shop **11.30** Delelő **13.00** Híradó **13.20** Kavalkád **13.25** Helen és a fiúk **13.55** Babylon 5 **14.45** Milagros **15.35** Joker **15.40** Terra Nostra **16.30** Joker **16.35** Híresek és gazdagok **17.25** Mónika **18.10** Találkozások **18.30** Híradó **18.55** Fókusz **19.20** Legyen ön is milliomos! **19.55** Barátok közt **20.25** Harmadik műszak **21.15** Lavina **23.10** Sportvonal **23.15** Híradó **23.35** Ének az esőben **1.25** Fókusz, időjárásjelentés **1.55** Divatklip

KOSSUTH: **4.33** Határok nélkül **5.00** Reggeli Krónika **9.04** Napközben **11.04** Zenés játékainkból **11.35** P. Howard: Piszkos Fred, a kapitány **12.02** Déli Krónika **12.40** Ki nyer ma? **12.50** Törvénykönyv **13.05** Vendég a háznál **13.30** Tanúim lesztek! **14.04** Klasszikusok mindenkinek **14.35** Irodalmi figyelő **14.55** Első közlés **15.05** Szóljon hozzá! hét **16.00** Délutáni Krónika **16.20** Zöld hírek **16.25** Radar **17.05** „Magyarországról jövök..." **17.25** A Szabó család **18.00** Esti Krónika **19.05** Sportvilág **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.39** Rubruk Willelmus útleírása a tatárokról 1255-ből **20.04** Apáról, fiúra **20.30** Határok nélkül **21.05** Nemzetközi vallási híradó **22.00** Késő esti krónika **22.30** Tér-idő **23.04** Operákból, daljátékokból és operettekből

PETŐFI: **4.32** Hajnali dallamok **6.03** Kívánságreggel **8.45** Sportreggel **9.00** Délelőtt **11.38** Zöld jelzés **12.00** Jó ebédhez szól a nóta **13.00** Verkli **14.00** Csúcsforgalom **17.00** Háztól házig **18.01** Kölyökrádió **18.30** Gordiusz-játék-tér **19.04** Színészmúzeum **20.00** Váltóhang **21.04** Száz év futball **22.00** Bon-bon **23.00** Hírpercek, sporthíradó **23.15** Visszajátszás **00.00** Éjfél után

BARTÓK: **6.00** Muzsikáló reggel **8.06** Pódium **9.16** Beethoven: Esz-dúr szeptett **10.05** A 80-as évek magyar művészete **10.54** Operaegyüttesek és finálék **11.40** Népdalaink foglalatban **12.06** Hangverseny délidőben **14.05** Márai Sándor: Napló – 1980–84, II/1. **14.52** Angela Gheorghiu és roberto Alagna kettőse **15.29** Liszt Ferenc, a nagyapa **16.05** Muzsikáló délután 17. Kulturális hírek **18.05** Helyettem írták **18.55** Népzenekutatók műhelyében **19.05** A két Foscari **20.05** Az elsfeld Énekegyüttes és a Brémai Kammer-Sinfonie hangversenyere bonum est **22.10** Zenei emlékcsillámok **22.39** 75 éves a Magyar Rádió **0.05** Notturno

Felfedezték a legnagyobb kisbolygót

A Plútó közelében keringő aszteroida a rekordok könyvébe kerül

Egy európai csillagászcsoport megerősítette a korábbi feltételezést: egy óriási kisbolygó kering a Plútó közelében, amelynek átmérője akár az 1200 kilométert is meghaladhatja – adta hírül a BBC.

GRIMM BALÁZS

Kétszáz éves rekord dőlt meg, mert az aszteroida átmérője 200 kilométerrel nagyobb az 1801-ben felfedezett és eddig legnagyobbként számon tartott Ceres kisbolygóénál. A 2001 KX76 névre keresztelt rekordert idén májusban észlelték először a chilei Cerro Tololo obszervatóriumban. A mostani megfigyeléseket a European Southern Observatory végezte, a világ első működőképes „virtuális" teleszkópja segítségével. Az Astrovirtel elnevezésű teleszkóp egy nagyon kifinomult tudományos műszer, amely képes az összes rendelkezésre álló adat összevetésére, lehetőséget nyújtva a hagyományos teleszkópokból származó képek kombinálására is. Az észlelést követő számítások révén derült ki, hogy a 2001 KX76 mérete mintegy fele a Plútóénak, ám nemcsak az impozáns paraméterek miatt került a csillagászok érdeklődésének kereszttüzébe, hanem azért is, mert létezésének ténye újabb adalékkal szolgál a Plútó meghatározása körül régóta zajló vitához. Több csillagász szerint ugyanis a Naprendszer legkisebb planétája nem elég nagy ahhoz, hogy igazi bolygónak tekintsék, így ők kisbolygóként határozzák meg. Ha igazuk van, akkor a 2001 KX76 a Neptunuszon túli jeges kisbolygóöv, az úgynevezett Kuiper-öv eddig ismert legnagyobb objektuma, amely ráadásul nagyobb, mint a Plútó 1150 km-es átmérőjű holdja, a Charon.

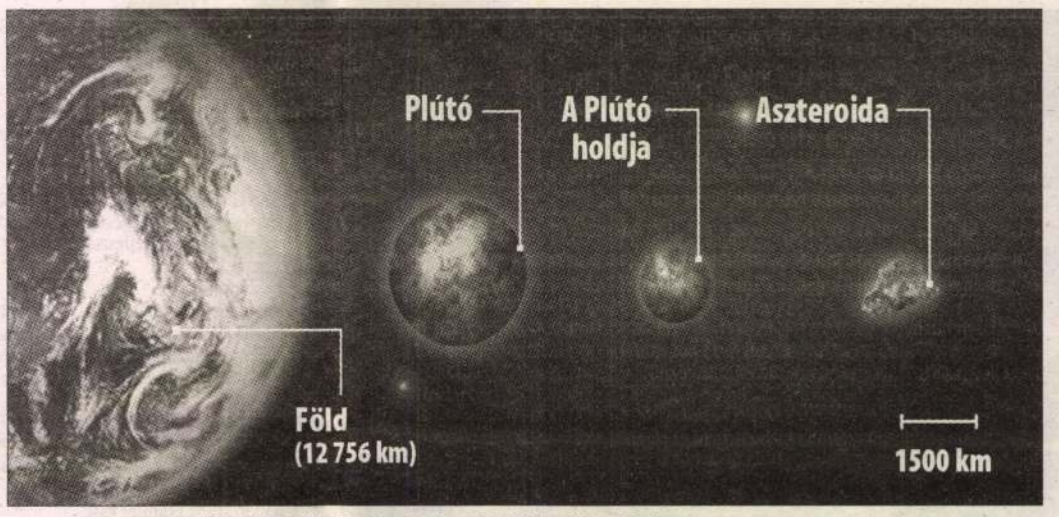

A 2001 KX76 a Földtől legtávolabb lévő bolygó, a Plútó közelében kering

– A jeges sziklaaszterioda nagyon messzire van a Földtől, így annak nincs esélye, hogy összeütközzön velünk – mutatott rá *Lars Lindberg Christensen* a Hubble európai űrkutató ügynökség képviseletében.

A 2001 KX76 még nem az aszteroida végleges neve: a Kuiper-övhöz tartozó kisbolygó valószínűleg a teremtésre asszociáló mitológiai nevet kap majd. ■

A Kuiper-öv lapos, gyűrű alakú övezet a Naprendszer külső határvidékén, amelyben még annak kialakulása idejéből visszamaradt kisebb égitestek, üstökösmagok, kisbolygók és porszemek keringenek a Nap körül. Eddig több mint négyszáz ilyen kisbolygót sikerült azonosítani.

Gyerekeket csempésztek

Magyarországon bukott le a román szervkereskedő

Magyar határőrök mentettek meg két román gyereket egy szervkereskedéssel gyanúsított férfi kezéből. A 22 éves Turnu Severini Gheorghe Badescut a román rendőrség azzal vádolja, hogy két 12 éves aradi kisfiút elcsalt, s a zöldhatáron hazánkba érkezve ötezer márkáért olasz szervkereskedőknek akarta eladni őket.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A két kisfiúra és a férfira a határ mentén, Battonya közelében figyelt fel a magyar határőr járőr – tájékoztatta lapunkat *Kretz Vilmos* alezredes, a határőrség tájékoztatási főosztályvezető-helyettese. A román férfi bevallotta, hogy Olaszországba tartott a gyerekekkel, s hogy egy ottani szervkereskedő banda tagja. Elfogásuk után a magyar határőrség azonnal értesítette a rendőrséget és a román hatóságokat. Bár a férfi vallomása nyomán felmerült a szervkereskedelem gyanúja, a bírósági eljárásban csupán az emberkereskedelem bűntettére találtak bizonyítékokat. A férfit két év felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték és három évre kitiltották Magyarországról. A gyerekeket és *Badescut* átadták a román hatóságoknak

A román lapok szerint Badescut az aradi ügyészség 30 napig előzetes latartóztatásba helyezte. Az aradi ügyész szerint feltehető, hogy szervkereskedők megrendelésére rabolta el a gyerekeket. Erős a gyanú ugyanis, hogy a fiatalember egy jól szervezett, közép-európai országokban működő bandának a tagja. Információink szerint a szép autók ígéretével elcsalt gyerekek már hazatértek szüleikhez, a román hatóságok pedig tovább nyomoznak az ügyben. ■

Az embercsempészetet és az azt elősegítő személyeket ugyanolyan szigorúan tervezik büntetni Romániában, akár a gyilkosokat. A kormány által már tárgyalt törvényjavaslat szerint kiskorúak csempészésének esetén az elkövető 3-tól 15 évig terjedő börtönbüntetést kaphat. A szervezett keretek között folytatott csempészet esetén a büntetési tétel három évvel megnő, és akár életfogytig is tarthat, ha a bűncselekmény következtében a csempészett személy meghal. Nem enyhítő körülmény, ha a fiatalkorú beleegyezésével történt az embercsempészés.

Peruban keresik El Doradót

G. JUHÁSZ JUDIT

Olasz, perui, orosz és brazil kutatók indulnak Peruba, hogy az amazonasi őserdőkben ráleljenek az inka birodalom titkozatos városára, El Doradóra, azaz az Aranyvárosra. A nemzetközi kutatócsoport vezetője az olasz–lengyel származású tudós, *Jacek Palkiewicz*. Az expedícióban részt vevő archeológusok, kutatók és tudósok számára a siker álmaik megtestesülését jelentené, akárha a legendás Atlantiszra bukkantak volna – írja a La Repubblica. A Palkiewicz vezette csoportot három hónap múlva újabb tudósok követik, ők 2002 tavaszán érkeznek Peruba.

A mostani felfedezők dolga könnyebb lesz, mint elődeiké, hiszen a legmodernebb technikával, radar és műhold segítségével kutatnak. De gyalog végigverekedni magukat az őserdőn veszélyes vállalkozás – nyilatkozta Palkiewich. A kutatás a Madre de Dios folyó medencéjében kezdődik, de onnan el kell vezetnie az indiánok nyelvén Paitinak nevezett titokzatos Aranyvárosig – tette hozzá az expedíció vezetője.

A Kárpát-medence időjárása

A Kárpát-medencében kedden keleten is csökken a felhőzet és országszerte több órás napsütésre számíthatunk. Futó zápor eleinte északkeleten várható még. Az északnyugati szél erős, helyenként viharos lesz. Hajnalban 15, 20 fokra hűl a levegő. A hőmérséklet csúcsértéke 21, 26 fok között alakul. Késő este 15, 20 fok várható. Szerdán északkeleten várható felhősödés és elszórt zápor, másutt több órára kisüt a nap.

Vízállás-jelentés

Duna,	Pozsony:	287 cm	21°	*S.-Körös*,	Nagyvárad:	80 cm	22°
	Budapest:	198 cm	23°	*Maros*,	Arad:	92 cm	23°
	Újvidék:	150 cm	24°	*Dráva*,	Eszék:	-56 cm	22°
Tisza,	Huszt:	19 cm	21°	*Balaton*,	Siófok:	59 cm	23°
	Tokaj:	465 cm	24°	*Velencei-tó*,	Agárd:	138 cm	23°
	Titel:	250 cm	25°	*Fertő-tó*,	Fertőrákos:	32 cm	23°

az *Adriai-tenger* hőmérséklete: 26

Fronthatás: hidegfront

Légnyomás: emelkedik

Légszennyezettség (Bp_5):

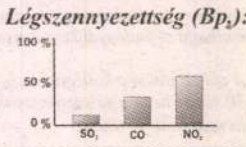

Hőmérsékleti szélsőértékek Magyarországon:

Min.: 4.7°C, Győr 1987

Max.: 38.3°C, Pécs 1950

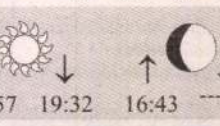

Készítette: ICI Interaktív Meteorológia 2001.08.27. 13 óra. *www.icicom.hu*

Névnap

Szeretettel köszöntjük **ÁGOSTON** nevű olvasóinkat! Az **Ágoston** a latin Augustus név kicsinyítőképzős származékának, az Augustinus névnek a megmagyarosodott alakjából ered, jelentése: magasztos, fennkölt.

Ezen a napon történt:

EDWIN Laurentine Drake Pennsylvániában megkezdte az első kút fúrását, ezzel kezdődik a kőolajipar története (1859); – Szarajevó piacterét tüzérségi támadás érte, 41 ember vesztette életét (1995); – egy londoni bíróság előtt 15 évi házasság után elvált Károly herceg brit trónörökös és Diana hercegnő (1996).

Ezen a napon született:

GOETHE, Johann Wolfgang német költő, regény- és drámaíró (1749); – Lenhossék Mihály anatómus, egyetemi tanár, akadémikus (1863); – Szilágyi Tibor színész (1942); – Gothár Péter filmrendező (1947).

Ezen a napon halt meg:

BORN Ignác mineralógus és geológus (1791); – Keleti László színész (1972); – Huston, John amerikai filmrendező (1987).

(FORRÁS: MTI–SAB)

MENYASSZONYDIVAT. Nem mindennapi divatbemutatót szerveztek az oroszországi Krasznojarszkban. A modellek nyári esküvői ruhakölteményekben vonultak fel a kifutón. A legnagyobb sikere a képen látható, Éva fantázianevet viselő kreációnak volt, amelyben Natalija Kuzina pózolt a közönségnek és fotósoknak FOTÓ: REUTERS/ILIJA NAJMUSIN

Leányfalu Helytörténeti Múzeuma Közalapítvány

Tisztelettel meghívja Önt és barátait
2001. augusztus 24-én, 17 órakor

ECK IMRE GÁBOR

fotókiállítására

megnyitja:

P. Szabó Ernő

művészettörténész

Leányfalu, Móricz Zsigmond út 153.
Megtekinthető: szeptember 16-ig
péntek, szombat, vasárnap: 10-18 óráig
hétköznapokon bejelentkezés után
tel: 06-20-418-2339

EGY KÉPET figyelmesen megnézni komoly munkát jelent. Egy képet nézve mindenkiben más gondolatok, érzések keletkeznek. Ezért minden szemlélő más módon „dolgozik" a képpel, így más és más végeredmény születik. Ezért egy kép soha nincs kész, mert mindig van vagy lesz valaki, aki még nem látta.

ECK IMRE GÁBOR

M. D-K.

ECK Márton nyomdászsegéd

a fametszéstez is ért.

1828 bőn a debreceni nyomdának

próbaként megforagta a kalendá-

rium cimlapján közölt városi ci-

mert.

Benda Kálmán - Irinyi Károly: A 400

éves debreceni nyomda kp. 1961.

140. e.

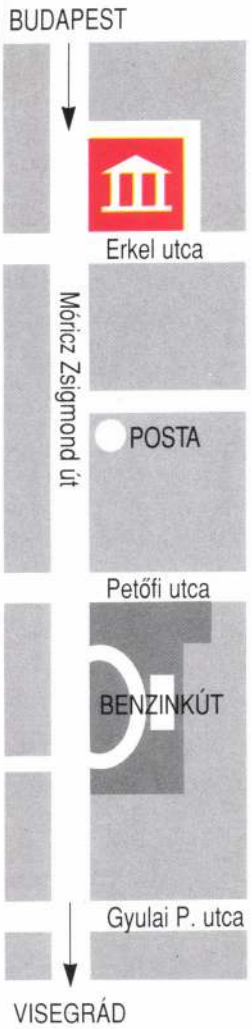

LEÁNYFALU HELYTÖRTÉNETI MÚZEUMA KÖZALAPÍTVÁNY
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT, A 'SICC' VILLÁBA,

2000. AUGUSZTUS 13.-ÁN 16 ÓRAKOR

ECK T. IMRE

TV RENDEZŐ KÉPEINEK
KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA
MÜLLER PÉTER
ÍRÓ

KÖZREMŰKÖDIK
BODOKY GERGELY
A BERLINI NÉMET SZIMFONIKUS ZENEKAR SZÓLÓFUVOLÁSA

2016 LEÁNYFALU, MÓRICZ ZSIGMOND ÚT. 153.
MEGTEKINTHETŐ: PÉNTEK, SZOMBAT, VASÁRNAP 10-16 ÓRÁIG

Rólam annyit, hogy

1928. június 23-án születtem este 10 órakor Pécsett,
bécsi anyától, csákvári apától.
1947-ben végeztem a pécsi Ciszter Gimnáziumban.
A következő állomás a Gertler Viktor filmiskolája.
Az iskolát megszüntették, mint kapitalista „növekményt".
Pár növendéket átvett a Színművészeti Főiskola, köztük engem is.
Pár növendéket onnan kirúgtak, köztük engem is.
Az ötvenes évek legelején az Ipartervben, mint műszaki rajzoló
és faliújság felelős építettem a szocializmust.
1956 újra Pécs, anyámnál.
1957-ben Pesten összetalálkoztam Nagy Jocó operatőr barátommal,
aki bemutatott Bednai Nándor rendezőnek.
Forgatni indultak de nem volt segédoperatőrük. Lett.
A barátom tudta, hogy van egy 16 mm-es gépem,
amivel már évek óta dolgozgattam.
A téli Bükk fennsíkon forgattuk a TV első dokumentumfilmjét.
Soha senki nem láthatta,
az MTV hivatalosan csak május elsején indult
az ünnepi felvonulás közvetítésével.
Zsurzs Éva maga mellé vett első asszisztensnek.
Tartalmas és izgalmas évek következtek.

„Csinálva" tanultuk a szakmát
1963-ban hat év külsős tevékenyég után kaptam státuszt. Elfogadtak.
1965-ben operatőr-rendezőként New York-ban az ENSZ-ről készítettem dokumentumfilmet.
Beindult az élőadások és riportfilmek sorozata.(Párizs, Montreal, Niagara-Falls, Lisszabon, Havanna, Bruxelles, Moszkva, Amsterdam.)
Részt vettem a pécsi körzeti stúdió beindításában.
Sok művész munkásságáról adhattam híradást az aktuális műsoraimban, TV Jelenti, Művészeti Magazin, Stúdió, Ablak stb.
Portréfilmet készítettem többek között Barcsay Jenő, Korniss Dezső, Szász Endre, Viktor Vasarely és Z. Gács György festőművészekről, valamint írókról Németh Lászlóról, Bertha Bulcsúról és barátomról Kormos István költőről.
Párizsban a nők évében portréfilmet forgattam Polgár Dénessel „A Hét" első főszerkesztőjével Juliette Greco, Francoise Sagan művésznőkről (op. Janovics Sándor). Montreálban Selye János állt a kamera előtt.

Ja, majd elfelejtem, az éjszakáim egy kis falatkáját láthatják a falakon, majd ha eljönnek. Volna még sok minden mesélni valóm, de nem fárasztom tovább Önöket.
Kézcsók és baráti üdvözlet.

Eck T. Imre
(JAKAB)
kisnyugdíjas

Külön köszönet Lichner Magda művészettörténésznek, Barátomnak, Végváry Andrásnak és Feleségemnek, E. Nagy Katalinnak, akik nélkül ez a kis kiállítás nem jöhetett volna létre.

ECK T. Imre festő

„Utolsó leheletemmel is köszönöm a sorsnak, hogy ember voltam és az értelem egy szikrája világított az én homályos lelkemben is. Láttam a földet, az eget, az évszakokat. Megismertem a szerelmet, a valóság töredékeit, a vágyakat és a csalódásokat. A földön éltem és lassan felderültem. Egy napon meghalok: s ez is milyen csodálatosan rendjén való és egyszerű! Történhetett velem más, jobb, nagyszerűbb? Nem történhetett. Megéltem a legtöbbet és a legnagyszerűbbet, az emberi sorsot. Más és jobb nem is történhetett velem."

Márai Sándor
Füves Könyv 202

A gyászoló család mély fájdalommal és megrendüléssel tudatja, hogy

2004. június 8-án, életének 76. évében elhunyt

ECK T. IMRE
TV RENDEZŐ

Búcsúztatása 2004. július 20-án (kedden) 13 óra 15 perckor lesz az óbudai temető szóró parcellájában.

Gyászmise az Irgalmasrendi Szent István kápolnában lesz 15 órakor.
1023 Budapest, Frankel Leó utca 52

EMLÉKE ÖRÖKKÉ ÉL SZÍVÜNKBEN

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik osztoznak
a Család gyászában.
Felesége E. Nagy Katalin, fia Eck Imre Gábor,
sógora Nagy Antal és családja

Táviratcím: Eckné Nagy Katalin. 1023 Budapest, Frankel Leó utca 21-23

ECKEL VINCE

Eckel Vince. Apjánál, Eckel Antalnál tanult, 1832 júl. 29-én vették fel a céhbe. [56] 1836. jún. 16-án mint lakatosmester nyert pesti polgárjogot. [57] A 19. század közepétől a céhrendszer megszűnéséig főcéhmester volt, [58] és Pestvárosi bizottsági tagként is tevékenykedett a közéletben. [59] Noha tekintélyes mesterként emlegették, munkáiról adattal nem rendelkezünk, de mint bizottsági tagnak több jeles építésszel volt kapcsolata.

Paczány 1985 161.p.

lyről valók: Sámán András: *Ars Hungarica*.

tinger Imre: *Egry József.*, Fenyő Iván: *Szőnyi*
Medgyessy Ferenc., Ártinger Imre: *Derkovits*
as István., Körmendi András: *Kernstok Ká-*
A honfoglaló magyarság művészete.
985. 156. lap
6. január 31-én dr. Oltványi-Ártinger Imrét
ap
Szalon 1937. március.

ap

0. lap) nyíltan megtámadta Grevich Tibort,
gy Rippl nem tudott rajzolni. A támadást,
ként Gerevich-barát, Szekfű Gyula utasítja
eset után nem szívesen látott szerző a Je-
később Gogolák Lajos idézi meg (Politika,
i iskoláról lehetett dicsérőleg beszélni, de
ött, hogy nem tudott rajzolni és felületes és
nyi őrizte itt meg ítélete és francia szellem
hállóságát".
rie, 1939. március

olt a Magyar Írás szerkesztőbizottságának
zte a Politika című hetilapot (1948. márc.

és. Magyarság, 1939. január 11.
943. június 24.
p. 1985. 164. lap és ~~Perneczky Géza:~~ Kor-

nokratikus kormány mindent elkövet, hogy
sz. aug. 22–28.; Cs. Szabó László: Éled a
zló „Tisztelő barátsággal a szerző" dediká-
ltványi Noémi ~~(ul., Bp.)~~
'12. sz. 490–195 lap., A Munkácsy-kiállítás

ECKNÉ NAGY KATALIN 1

Október — múzeumi hónap. Aki a múzeumokban megfordul, ritkán gondol rá hány ember fáradozott azon, hogy régmúlt korok emlékei szinte hajdani pompájukban, hitelesen kerüljenek bemutatásra.

Eckné Nagy Katalin az Iparművészeti Múzeum textilosztályának restaurátora. Képzőművészeti gimnáziumot végzett, utána a múzeumban kezdett dolgozni, de csak hosszú évek múltán, kisebb-nagyobb kitérők után lett *textilrestaurátor*. A magyar reneszánsz könyvkötő műhelyek országos kiállításának anyagát konzerválta, restaurálta (a gimnáziumban könyvkötőként végzett), 1968 és 1971 közt a szombathelyi Smidt Múzeum felállításának előkészítésében működött közre, majd már a múzeum munkatársaként a *Megmentett műkincsek* kiállítását rendezte három éve. *Radocsay Dénesnek*, az Iparművészeti Múzeum akkori főigazgatójának kérésére lett textiles.

979/235/11

ECKHÉ NAGY KATALIN 6

— *Ezen kívül mivel foglalkozik még?*

— Decemberben rendezek *Tompos Lillával* kiállítást *A gyöngy és a divat* címmel, a főiskola keretén belüli restaurátorképzőn tanítok, jegyzeteket írok a kétéves tanfolyamon részt vevő vidéki és fiatal textilrestaurátoroknak és közben magam is tanulok. Miután semmi sem rutinmunka, amit végzek, minden feladat különbözik valamiben a korábbitól, azt hiszem, *egy élet sem elég arra*, hogy mindent megtanuljak, amit egy textilrestaurátornak tudnia kell.

Kénessei András

ECKNÉ NAGY KATALIN 2

— *Hol tanulta a szakmát?*

— A Képzőművészeti Főiskolán. Hosszabb ideig csak szobrász és festő restaurátorokat képeztek, ma már két évfolyam több növendéke végzett velem együtt textilrestaurátorként, jelenleg két évfolyamon újabb textilrestaurátorok tanulnak. Nagyon izgalmas hivatás az enyém, és nagyon sokrétű. Anyagvizsgálatot, technológiai vizsgálatot

MAG 11

ECKNÉ NAGY KATALIN 3

végzünk a restaurálandó textilen. Mielőtt hozzájuk nyúlnánk, tisztába kell jönni azzal, hogyan készültek az elmúlt korokban, milyen szövési, hímzési eljárással.

MAGYAR HIRLAP 1979/235/11

ECKNÉ NAGY KATALIN 4

— *És ha régészeti lelettel kell dolgoznia?*

— Akkor már a leletmentéssel kezdődik a feladatom. A boldvai református templom szentélynégyzetében 1976-ban előkerült egy, a XVI. század végén odatemetett kislány sírja. A kislányt díszesen felöltöztetve temették el, de ami a ruházatából előkerült, azt megviselte az idő. Ennek ellenére kivételes lelet volt, két és fél méter mélyről került elő egyebek közt párta, mellény, műhaj, aranybogláros öv, ruhadíszek. A földből való felszedést úgy kellett megoldanom, hogy a múzeumba kerülésig, a restaurálás megkezdéséig ne romoljon a textíliák minősége. Ebben nagy segítségemre voltak korábbi tanulmányaim a *szerves és szervetlen kémia* tárgyának köréből.

9/235/11

— *Önnek tehát nemcsak a textíliákhoz kell értenie?*

— A kémián kívül sokszor hasznomra vannak *antropológiai,*

SCHMÉ NAGY KATALIN

általános biológiai, növénytani ismereteim. De hát ezért is olyan izgalmas a munkám: minden egyes tárgynál más és más jellegű feladatokat kell megoldanom. Most például egy múlt században élt jómódú polgárasszony bálruháján dolgozom — mutat az ablaknál álló, fehér terítővel letakart asztalra. Mikor felemeli a terítőt, egy fekete, flitterdíszes ruha tűnik elő. — Néha érik meglepetések az embert — mondja mosolyogva. — Ennek a ruhának és a díszítésnek például olyan gyenge a minősége, hogy ha nem vennénk kezelésbe, hamar elpusztulna. Valószínűleg csak egyszer-kétszer vehette fel a tulajdonosa, aztán másikat csináltatott.

9/235/11

Eckné, Nagy Katalin
palást-textil restaurátor

- A szent korona javitó mestere után szólaljon meg a palást reparátor Eckné, Nagy Katalin is. Itt megállunk itt oldalt.

- Jó.

- A látogatok körbesétálják a koronát, a jogart és a palástot, illetve a palástnak a fotó másolatát. Hogy készült?

- A fotómásolat azért készült, mert a palást szines selyem fonalainak és a szöveteinek nagyon árt a fény. Majd csak a restaurálás, a konzerválás befejezően fog egy olyan végleges megoldást találni a palást kiállitására, ahol a megfelelő fény és klima viszonyok biztositottak lesznek. A magyar koronázási palást a világ textil müvészetének egyik kiemelkedő darabja összehasonlitva a bambergi kincstárban őrzött palástok jöhetnek számitásba.

- Megkockáztatom. No nem. Biztos, hogy igazam van. Hogy élete fő müvének érzi ezt a feladatot. Nem?

- Ez igaz. A munkát a fotó dokuemtáció és egyáltalán a dokumentáció megtervezésével kezdtük . Negyvennégy képmezőre osztottuk fel a palástot és erről a negyvennégy képmezőről szines és fekete-

1983. IX. 10. Kossuth 11.00 /-Vné-/
Reparátorok.

fehér felvételek készültek és rajzok. Gondolok én itt az arany felületeken belül rajzot adók selyem kontur himzésekre, ami ma az eredeti paláston tényleg csak nagyitóval vagy mikroszkóppal láthatók. Gondolok itt a bizánci selyemszövet mustrájára, amit eddig csak egy egyszerü négylevelü rozetta mintásnak irtak le, és közben egy sokkal bonyolultabb szerkezetü szövet, úgynevezett zanit mintás zamit szövet hordozza az aranyhimzést.

- Na most ha igaz, ha tervei valóra válnak, akkor valamikor majd ezt a saját két kezével fogja javitani. Ugye?

- Igen. Ezek szolgálnak alapul majd a restaurálási módszer megválasztásához.

- Most tételezzük fel, hogy a módszert megválasztják és a munkához hozzákezdenek és be is fejezik. Milyen lesz ez a palást?

- Nagyon szeretnénk megtartani a mai látványt. Ez nagyon nehéz lesz.

- Akkor a palást látványa olyan lesz, mint egy öreg, sokat h asznált...

- Nem szeretnénk belőle egy steril múzeumi tárgyat késziteni.

/Zene/

megírva

Eckart, Lorenz

asztalos

Gentmüeml.

458. l

miniszteri tanácsos.

Eckart

kanonoki stallumok
dekorativ szobrászati
díszítése

Géfin Gyula dr.

A szombathelyi szeke-
egyház ismertetése
Szombathely 1942
36. l.

93. Pázmány Péter miseruhája
1620 körül

Eckartt Lorenz

beisi akad szobrász szerzödése a kanonoki stallumok faragványairól 1807 ápr. 1.

u. az. szerz. az orgona faragványairól. 1808. jul. 24.

Kapszomb. 89. l.

csontvár III. 71.

Sír, halom III. 71

— — földtárása III. 68–70.

— hullaégetéses III. 71.

— — földtárása III. 72

— lapos III. 71.

— földtárása III. 71, 72.

— urna, földtárása III. 72

Eckart Lörinc

A szombathelyi székesegyház kanonoki stallumain a díszítő szobrászati munkát Eckart Lörinc, a bécsi képzőművészeti akadémia tagja készítette a tőoltár gyertyatartóival együtt 1663 ftért.

írod
z

Tószombathszékesegyh.

3193. Mazzotta, Federico

Az enyelgés.

A festmény ~~Az asztalnál~~ jobbra
az előtte lévő tálból ete
ló kezeiben ~~[illegible]~~ tar
enyeleg. Haját kontyba tü
ranykarika és öltözete: p
rékfüző és fodros szoknya
re koczkás kék kendőt vet
~~egy~~ füles edény~~ben~~ van (három
földön két darab és a hát
tünik szemünkbe, balról v
lóg. Jelzése fölül jobbra

Vászon, mér. 63.6:
Gillming Hermina ú
ex 905).

a mélyekből

mi körben

Sz. n. 23

Eckart

Wód
2

Gefin Gyula dr

A szombathelyi vízkeresztház.
Szombathely, 1943. 51-l.

XLII.

730.
742.

Eckart, Lorenz

Hobrász

Munkia Hombathelyi

Nékesegyházban

1807, 1808

Jul

3 cédula

Fibarszky Sándor VIII. 67

Eckhardt Lorenz

Eckart

L. Lombathely

LykaMagyműI800-50

Zi. l.

pag. 493.

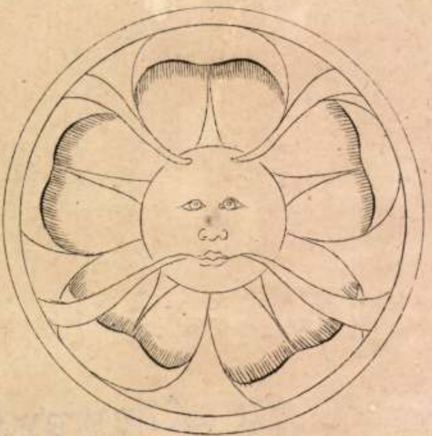

9.

5.

Eckart

Ltäb I. 26

megvivá

Eckart Péter ~~35.~~

könyvkötő

Besztercze

XVIII. ~~7~~.

l.

Steinhofer

I. 74. l.

Steinhofer K. A

könyv tört. I.

Bp. 1915. 74. l.

Eckart Lörinc

Bécsi nobrán

l.

Thirfelsödmanitul

269. l.

ZEITSCHRIFT FÜR BILDENDE KUNST. 1886. február, 21. évf. 5-ik füzet. Szöveg: Gustav Frizzoni, *Ein merkwürdiger Fall von malerischer Ausgrabung*. Egy képpel. Adolf Buff, *Augsburger Fassadenmalerei*. II. Vom dreissigjährigen Kriege bis zum Ende der reichsstädtischen Zeit. Négy képpel. Karl Justi, *Die Reiterstatuette Karl Emanuels von Savoyen auf der Löwenburg bei Kassel*. Két képpel. Joseph Neuwirth, *Zur zweiten Reise Dürers nach Italien*. (Fortsetzung.) Kép a szövegen kivül: *Ein Kanal in Holland*, Gemälde von W. Xylander, Kupferlichtdruck von Fr. Hanfstaengel.

KUNSTGEWERBEBLATT. 1886. február. 2-ik évf. 5-ik füzet. Max Bach, *Das Musterbuch eines Harnischätzers*. Egy képpel. E. Radisics von Kutes, *Zwei Arbeiten des Matthäus Wallbaum*. C. A. Drach, *Beiträge zur Geschichte der Kunsttöpferei*. VII. Die Faïence- und Porzellanfabrik zu Kelsterbach am Main. Hét képpel. G. Wustmann, *Leipziger Schlosserarbeiten des XVIII-ten Jahrhunderts*. Három képpel. Fr. Jännicke, *Zur Geschichte der niederländischen Steinzeugindustrie des XVIII-ten Jahrhunderts*. Bücherschau. Kleine Mittheilungen. Kép a szövegen kivül. *Bowle*. Entworfen von F. Behrendt.

MITTHEILUNGEN DES K. K. OESTERR. MUSEUMS FÜR KUNST UND INDUSTRIE. 1886. február. Neue Folge. I. Jahrgang. Nr. 2. (245.) J. Falke, *Die Weihnachts-Ausstellung im Oesterr.*

ECKHARDT / Eckart / LŐRINC, xxx szobrász

A szombathelyi székesegyház hatalmas Kober-Dorner által épitett orgonáját szobrok diszitették. A hárfázó David király és zenélő angyalok szobrai tették mozgalmassá az orgona külső képét. E szobrokat Eckhardt bécsi akadémiai szobrász alkotta. 589.old. 37.jegyz.

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964. IV.szám. Szombathely, 1964

ECKART / Eckhardt / LŐRINC, szobrász

A szombathelyi székesegyház hatalmas Kober-Dorner által épitett orgonáját szobrok diszitették. A hárfázó Dávid király és zenélő angyalok szobrai tették mozgalmassá az orgona külső képét. E szobrokat Eckart bécsi akadémiai szobrász alkotta. 589.old. 37.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XVIII.évf. 1964 IV.szám. ---- Szombathely, 1964.

ECKEL Antal

Eckel Antal (Szül.: 1788—†Pesten 1834. dec. 28)[53] 1808. júl. 22-én inkorporálták a lakatos céhbe.[54] Illyefalvi szerkesztésében megjelent kiadványban nevével nem találkozunk, mégis pesti polgárjogot nyert lakosnak

kell tekintetnünk, mert az elhalt polgárok jegyzékében szerepel.[55]

Perehány 1985

161 p.

Egry József halálára
1883–1951
Kis Újság, 1951. június 24.
Aláírás: Oltványi Imre

Kállai Ernő (1891–1954)
Kézirat, az eredeti példány (Oltványi Noémi tul. Bp.) bal fölső s
keletkezésének idejét: 54. XII. 4.
Aláírás: Oltványi Imre
A cikk teljes terjedelmében megjelent: Oltványi Imre: *Kállai Er*
vészet, 1990/2. sz. 65–66. lap

Farkas Zoltán: Paál László
(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1955.)
Szabad Művészet, 1955/9. sz. 445-447. lap
Aláírás: Oltványi Imre

1 Kelety Gusztáv: *Művészeti dolgozatok.* Bp. 1910.
2 Szana Tamás: *Száz év a magyar művészet történetéből.* Bp.
3 Lázár Béla: *Paál László.* Bp. É. n.; *Ladislaus de Paál.* Paris 1929.
4 Genthon István: *Az új magyar festőművészet története.* Bp.

M.D.K.

Eckel Vencel, lakatosm.

Pesten dolgozott. Szül. Pesten. Róm. k. nőtlen. Pesten polgárjogot nyert 1836. I. 16. 246. o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237. o.

Folia Arcgaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

ECKENBERGER, pénzverő mester

Mátyás király szolgálatában állt..Először a gráci pénzverdét vezette. Valószínuleg közreműködött Mátyás ~~ezüst~~ pénzreform bevezetésénél. Hazatérve Frigyes császár börtönbe záratta, nagy vagyonára ahitozva, és Eckenberger a kinzások következtében ott meghalt. 89.old.

------ III.Frigyes császár uzletei 89.old

Az érem, XXIX. évi. 1973. 2.Szám, Bp.

ECKENBERGER BOLDIZSÁR, verdemester

1466-ban egy másik DÉNÁRJA is megjelent Nagyszebenben és BUDÁN./C 224/. különleges körirattal.-74.szám.C 224-2 B E verdejeggyel.-BUDÁN. Elöl:pajzsban hunyadi-holló gyürüvel.Körirat:Moneta matn.-Hátul:sávos cimer,körül: Ungerie et Dalmacie.-12.old. kép. 46.old

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.Kiadványa. 2.csop. 8.sz. Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSÁR, verdemester

1466-ban BUDAN vert OBULUSA.-Ez csak Budán készült.
75.szám.C 226,verdejegyei B E .-Elöl:pajzsban Hunyadi
holló gyürüvel.-Hátul:X-ben lent-fent korona,kétoldalt
a verdejyegy. Delirat nincs. 12.old.-Kép. 46.old

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának érmetpénzei
1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.kiadványa.-2.csop.8.sz.
Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSÁR, verdemester

1466.inflációs pénze BUDÁN.-72.szám.C 225 ,verdejegy:
B E.-Elöl: pajzsban Hunyadi-holló gyurüvel,körül:Moneta
Math.-Hátul: kettoskereszt,kétoldalan a verdejegy,körül
Regis Ungari. 12.old. kép. 46.old. rekete repr.DÉNÁR

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyas birodalmának ezüstpénzei
1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.kiadványa.-2.csop.8.sz.
Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSÁR, verdemester

Létezik egy okmány,mely szerint Eckenbergernek 1466-ba
Szebenben is kellett volna ezüstpénzt vernie,azonban
eddig ilyen nem került elő.Szebenben ez évben talán
csak aranyforintot vert. 35.old

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei
1458-1490.

A Magy.Éremgyűjtők Egy.kiadványa.-2.csop.8.sz.
Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSÁR, verdemester

1466-ban BUDÁN találjuk Frigyes császár verdemesterét Grácból, Eckenbergergert. Mátyás akkor komolyan foglalkozott a pénzreform gondolatával, idószerü volt a tapasztalt szakember megnivása. Eckenberger, mint Frigyes verdemestere, az un. Schinderling-inflació/1460/megszüntetésén és az osztrák pénzjavitásban részt vett és nagy tapasztalattal birt. 12.old

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

a Magy. Éremgyüjtők Egy. Kiadványa. 2. csop. 8. sz. Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSÁR, verdemester

1466-ban BUDÁN találjuk a gráci verdemestert, ECKENBERGERT. Az ezévi DENÁR /C 225/ kizárólag BUDÁN készült, sőt az emellett Nagybányán kivert dénárnak/C 224/, mely különleges koriratáról nevezetes, szintén előkerült már budai verete is. Az ezekhez tartozó OBULUS kizárólag budai veretű/C 226/. 35.old

KOHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy. Éremgyűjtők Egy. kiadványa. 2. csop. V 5.sz. Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSÁR, verdemester

1466-ban BUDÁN vert OBULUSA.-Ez csak Budán készült. 75.szám. C 226. verdejegye B E.-Elöl: pajzsban Hunyadi holló gyürüvel.-hátul: X-ben lent-fent korona, kétoldalt.a verdejegy.-Felirat nincs.-12.old.Kép 46 old. fekete repr.

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy. kiadványa. 2.csop. 8.sz. Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSAR, verdemester

1466-ban egy másik DENÁRJA is megjelent nagyszebenben és BUDÁN. /C 224/. Különleges körirattal.-74.szám.C 224-2 B E verdejegyével. BUDÁN.-elöl: pajzsban Hunyadi-nolló gyürüvel. Körirat: Moneta Math.-hátul: sávos cimer, Körül: Ungerie et Dalmacie..-12.old. kép. 46.old. rekete repr.

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy. Éremgyüjtők Egy. kiadványa. 2. csop. 8. sz. Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSÁR, verdemester

1466. inflációs pénze BUDÁN,-DENÁR. 72.szám. G 225.ver dejegye: B E.-Elől:pajzsban Hunyadi holló gyürüvel. körül:Moneta Math.-Hátul:kettoskereszt,kétoldalán a verdejegy..körül: Regis ~~xxxxxx~~ Hungari.-12.old. Kép. 46.old

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.kiadványa. 2.sor. 8.sz. Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSAR, verdemester

1466-ban megbizást kapott,hogymind BUDAN,mind SZEBENBEN pénzt verjen.A BUDAN VERT DENAR C 225-ös.-A hozzá tartozó OBULUS a C 226-os.-Szebeni veretü ezüstpénze még ismeretlen,egyelore,azonban mindkét helyen aranyforint jelent meg verdejegyével. 12.old

POHL ARTUR: Hunyadi Matyas birodalmanak ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtök Egy.kiadvanya. 2.csop. 8.sz.
Bp. 1972

ECKENBERGER BOLDIZSAR, verdemester

1466-ban egy másik DENÁR is megjelent BUDÁN és NAGYBÁNYÁN, ez a C 224-es. Ennek hátlapja "UNGARIE ET DALMACIE" feliratával különbözik a többi Mátyás verettől. Szapolyai Imre Mátyás trónralépésekor Nagybánya kamaragrófja volt majd horvát bán, Bosznia kormányzója, Dalmázia bája lett. E fontos terület érdekeit kívánta szolgálni az ország név kiegészítésével. 12.old.

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy. Éremgyűjtők Egy. kiadványa. 2. csop. 8. sz.
Bp. 1972

ECKER, bécsi építőmester

E, Baumeister von Wien, 1780-ban Pozsonyba
érkezett és a gr. Baum-házadóban vállalt meg.
(1780, 74. szám, 8.l)

Preßburger Zeitung
[Gerthon]

Ecker, Jürg, asztaloslegény

Győrben, 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke: "Ecker, Jürg, Bolstorff, 1676". 115.old 13. jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Kantus János Múz. Győr, 1967.- A győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Achler, Johannes, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosleg é-
nyek jegyzéke: "Achler, Johannes, Grünberg, 1692". 115.old
13. jegyz

Batári Ferenc: Asztalosleg ények Győrött a XVII. szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmesterségének
történetéhez 93. old

Arrabona, 9.- Antus János Múz. Győr, 1967.- A győri
Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Jürg Boker, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitők céh legénykönyvéből, 1675-től: "Jürg Boker Tischler gesel von Meistör bolstörff". 102.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században. Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez. 93.old

Arrabona, 9.-Xantus János Múz. Győr. 1967.-A Győri Múz Evkönyve

megírva

Ecker Adolf

ötvös Győr, 1847 – 1862

Jankógyőrictv 31. l. 34. l.

Hauszer Gusztávnál tanult. ♀ 1847. remekelt. 1862-ben emlitik utoljára.

♀ 1838-ban szabadult fel. Ügyes rajzoló volt, a győri nemzeti rajziskolában Hofbauer János volt a mestere s itt diciséretet is nyert.

irod

Bedy Vince: A győri nemzeti rajziskola története. Győri Szemle. 1930. 28. l.

megrin

Ecker A. rajzoló

Sz-Sz böl.

Ecker Adolf

l.

Bedy györi vajfisk

19. l.

Ecker A.
rajzoló

l.

Kremszeplét
42. l.

egy igen szép királyhimnuszt játszott és Ploténvi hegedűművész le akarta kótázni; mikor Zsarnóczy észrevette, rögtön letette a hegedűt.

Mit mondjak még róla? Nagy műveltsége volt minden irányban. Szenvedélyesen szerette a filozófiát, jól ismerte az irodalmat és a természettudományokat, orvosi dolgokhoz is értett. Kitünő jogász volt és ügyvédi diplomáját még sem használta semmire. Tipusa volt a mindenhez értő és semmit sem produkáló embernek, mert ennyi sok adományhoz elfelejtette a sors megadni a magát koncentrálni tudó akaraterőt. Abba maradt genie volt, — félember. Élete is csak félélet. Rokoni kötelékeket nem őrzött, baráti érzés nem fűzte senkihez, szerelmes nem volt soha. Itt is megállott félúton: bájos, gáláns bókokat mondogatott a nőknek, amilyeneket csak a kedves, régi módi bácsik tudnak mondani.

Nem hazudott soha, nem hajolt meg senki előtt, következetes volt a végletekig és magábazárkózott. Talán azért is szerette a gyerekeket, akik nem kérnek bizalmat. Maga köré gyűjtötte őket és órákon át mesélt nekik. Igy élte le életét és meghalt tüdőgyulladásban, mert, — noha halomban állt szobájában, — a fát, melyet nem ő szerzett, nem akarta elfűteni.

Egy csomó tájképet, egy sereg feljegyzést és néhány száz forintot hagyott, melyet életében összekuporgatott, hogy temetése költségeivel ne kellessen senkit sem terhelnie.

Emlékeznek még rá Sátoraljaujhelyen, amint a sáros utcákon magányosan botorkált, földig érő tobákszinű, ódivatú gallérjában s

Ecker A

rajzoló

Árpád vezér

Pázmándi Horváth

Endre: Árpád c.

műnek címlapján

Pest 1831.

Említi:

Berzeviczy Albert: Árpád alakja a művészetben. Csánki Dezső: Árpád és az Árpádok. Bp. 1907. I. 205. l.

Ecker A. rajza

Blaschke János metszete

Árpád vezér,

A. Ecker rajza

után; megjelent:

Pázmándi Horváth

Endre: Árpád

Pest, 1831.

Említi

Berzeviczy Albert

Árpád alakja a

művészetben.

Csánki Dezső

Árpád és az Árpá-

dok. Bp. 1907.

205. l.

Ecker

l.

LykaMagyműI300-50

376 d.

8.

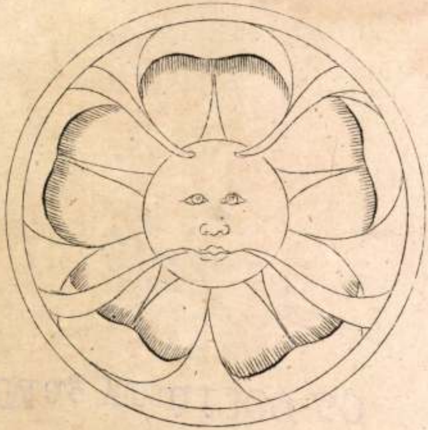

9.

5.

Ecker A

rajzoló

L.

Szendrey-Szentiványi

412.L.

ig, kissé jobbra fordult ~~[illegible]~~. Előre fésült haja,
vált álla körüli szakálla barna, szeme sárga.
tott, nyakkendője csokorra kötött, mellénye

az alak nagysága 20.2 cm.

a 8863

107/95 Lajstr. 53.

Ecker

rezim.

l.

Ernst Lajos. A magyar

szob. festészet. 27. l.

Pázmándi Horváth Endre: Árpád. Pest, Beimel. 1851.
(A címlap előtt bibra történeti jelenet. Rézm. Jelris: A. Ecker del. Joh. Blaschke sculp.)
Könyvtár.
Föv. Kat.

Ecker, A.

Kt. ①. 132.

Ecker A,

láid

Lay Bpestyparnuvkiáll

69. l.

EBET

LITÁSA

-ig

Ecker Adolf

Győr 1833–1838.

l

Jankó Ötvös-apródok

12. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ecker Adolf

győri ötvös 1856–
1862

l.

Jankó Ötvös-apródok

14. l.

Ecker Adolf

győri ötvös

1853–1857

l.

Yankó Ötvös - apródok

14. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ecker Adolf

ötvös

1847 dec 14 Győr

Vkapmagyarországötvösök 34 l

4524. Clemence Nielsen

Fiatal bika.

Szalmán ~~fejjel jobbra~~ (rövid sz
mellső bal lábát kinyujto
mány van, mögötte pe
kán karikás ~~...~~ lánd
zése alól jobbra piros

Vászon, mér. 19.
téke 200 K.-- Gróf Andrá
9-én /621-913/.-- L ~~Átvéte~~
-- Bejelentetett 1914 má

L A Magyar Ne

Ecker Ferenc

Benczur Társaság ülésén újból főtitkárrá választották meg.

NU.933.IV.9.

Ecker, Georg Johann

Ötvös, Bécs, 1747-54

l.

Csatsopromötv

19. l.

Nyilván

Ecker J./Jörg/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Bolstörff; Ecker j." xxxx 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Eckert H.G./Hans George/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nnyek jegyzéke származási hely szerint:"Wien:
Eckert H.G." 124.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9-Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz.Évkönyve

Ecker, Johann Georg

paierischdorfi szárm. 1774 polgárjogot nyrt

ötvösmester Pesten

Budapest régiségei , a tört. muzeum Évkönyve

XVI1. 1956 294 1

Ecker Johann Georgius, az előbbinek valószinüleg fia, 1805 nyert polgárjogot Pesten

Budapest régiségei, a tört. muzeum évkönyve XVII. 1956. 294 l

Ecker Géza

Kül. 1883. Esti tanf.
mintárás
Jablonszky Vince kőfa-
vágónál

Ertimúsk. 1901/2. 45. l.

1912.

anuár 1-jén. Amsterdamban 1727-ben.

Levett

rdultan állva és szembenézve, de oly-
gy a jobb kezében tartott gyertya fé-
rét tartva, arczát és a balról elhelye-
homokórát és koponyát világitja meg,
k bal felén, az orrczimpa közelében,
öltözete: fejrevetett fekete kendő, le-
ik ujju prémes felsőruha, a melyet a
és félrehuzott kék kötény. Felirata

24 cm. -- Lelt. sz. 4202. -- Értéke 30 K. --
i esperes plébános hagyománya (1111-910),
er 14-én (1580-910). -- Elfogadtatott
9-911). -- Bejelentetett 1913 márczius

Sz. n. 770-912.
1809-912-35
Át. lelt. 8738. 8748

72

Ecker Géza

körajzolósegéd

Aut. 1883.

Esti tanf.

mintárás

Értimisk

1902/3. 68 l.

I.92

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I.

Név: Ecker Johann Georg

Foglalkozás: sárgaréznűves

Szárm. hely: Paierischerhof

Hitfelekezet: R.K. Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1774 V.21

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

Ø Ecker József ifj

temesvári építőm

Wälder Gyula tervei szerint építette a resi-cabányai községi kincs-tári postahárat 1911-12-ben

Bierbposta

78. l.

22/igno.

O. ECKER JUDIT.

A MAGY. IP. MŰV. AZ EZREDFORDULÓN

40.o.

Kedves Barátom!

Örömmel vettem kedves sorait,[1] r
nagyon megörültem. De érdemben
a félreértések egyik részét aka
hogy hetenként járok Pestre, ha
betegeskedtem, ritkábban mentem
pedig időt és pénzt röntgenvizs
nom. Ez év elején pedig hat het
egy epekőmütétre,[2] amely után ta
ben voltam munkaképes, dolgom p
gatási "marhaságokkal" voltam

C. ECKER Judit

Magyar Iparmű.
2003/1.

57. old.

– MÓRICZ ZSIGMONDNAK

Zengővárkony, 1938. II. 9.

létéd[1] alatt vehetted észre, hogy
sággal beszéltem Veled. Én a meg-
agyobb jelét adni. Ugy gondolom,
a az igazság elhordozására elég
lett minden más elenyészik, még a
esen, magamra is alkalmazom ezt az
ezteléssel", hanem köszönettel
t, hogy ezt a módot használjam
az idő és hely kimélés kedvéért
tő formulákat is mellőzve, de
röviden és kereken mondjak el

Ecker Xavér

meinök

l.

Tanulmányok Bp

kultjából III

151. l.

Csurka István, iparostanonciskolai igazgató VI. 155.

ECKERDT SÁNDOR

Hushegyi Gábor: Hagyományteremtés szemléletváltással? Gondolatok a kassai magyar képzőművészek csoportos tárlata kapcsán

Kalligram 1995, 3, 101-106

Eckerdt Sándor

Metszetek (repr.)
Udvar (olaj) 373.

Irodalmi Szemle 1963/4. Ciuffap, Barátok, 340, 345, 351, 361, 369 l.

M. D. K

ECKERMANN kőfaragó

A Császár-fürdő újjáépítésénél

dolgozott (1841 –

Tervező: Hild József

Építőmester: Zitterbarth M

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 211. l.

Grafika.

Metszetek.

Restaurálás, megrongált metszeteket.
Eckerl Erzsébet.

Pesther Handlungszeitung. 1842. jan26.
29-30.1.

Műv.Oktatás.
Festészet.

Mozáik és festészet üvegre,porcellán
ra stb.Eckerl Erzsébet vezetése.

Pesther Handlungszeitung.1842.jan.26.
29-30.l.

Mihely.

Mozáik és festészet üvegre, porcellánra.

tulaj. Eckerl Erzsébet.

Pesther Handlungszeitung. 1842. jan. 26.
29-30. l.

Eckermann Ede

~~opitem~~ a mérnök

teljes életrajzat

lásd Vas Ujs

1898. 803 l

Cz mérnök inkább

kutonban mussaki tanár

Esos.

Ha

nem mivit.

utobb Eidentve rá,

hát lásd ezt a Eulon

ber erteles forrást.

Eckermann Ede.

Szül. 1842 jún. 24 Pest

† 1922 marc. 23 Budapesten

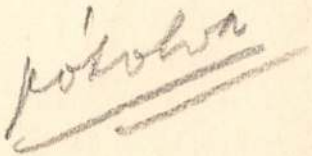

Eckermann Ede műszaki tanácsos, az abszolutizmus idejében az akkori építési igazgatóságnál kezdte szolgálatát, később, a 70-es évek végén, a közlekedésügyi minisztériumba került, hol a budapesti rakpartok építésével foglalkozott, később a közmunkák tanácsánál a magánépítési ügyeket vezette, honnan saját kérelmére a pénzügyminisztériumhoz tartozó állami hidak felügyelőségéhez helyeztetett át, hol a hídépítési munkákat és felügyeletet teljesíti. Nagy részt vett a Ferencz József-híd építésénél; jelenleg az esküttéri híd építésénél is közreműködik. A Margit-hídnak a szigetre kiágazó szárnya építési munkáinak ellenőrzése szintén ő rá bizatott; ezenkívül a honvédelmi építkezések körül évek hosszú során át kitünő szolgálatokat tett, utóbbi időben a

Vas. Ujs 1898. 83. l.

várbeli honvédelmi miniszteri épület, a főparancsnoksági épület, a budapesti honvédgyalogsági új laktanya és honvédhelyőrségi kórház építését ellenőrizte.

kel foglalkozik. 1895—1896-ban vezette a zimonyi m. kir. posta- és távirda-hivatal építési munkálatát, ezenkivül a következő laktanyák építésénél vett részt: Tolnán három lovassági század részére laktanyaépítés vezetésénél 1893—1895, a budapesti 1-ső honvédhuszárezred laktanya építésénél 1895—1896 és 1897—1898-ban a budapesti 1-ső gyalogezred laktanyáját tervezte és az építést vezette. Jelenleg a budapesti I. honvédkerületi parancsnoksági épület építésfelügyeletével van megbizva.

Neuschloss Ödön és Marczel nagyiparosok építették a lembergi várat, a przemisli erődöt, a magyar államvasutak éjszaki főműhelyét, a fegyvergyári laktanyában új épületeket, honvédhuszárlaktanyát Budapesten, Debreczenben a banképületet, a Danu-

falvy Nándor ismert fővárosi építőmesterek tel-

TÁVIRATOZÁS ROBOGÓ VONATRÓL.

Sajátságos, hogy épen azon a téren, a mely a villamos erő alkalmazásának legelőször nyilott meg, t. i. a távirászatban, alig találunk újabb tökéletesítéseket a villamos erő jobb kihasználása alapján. Mondhatni, az első ilyen találmány a távírás feltalálása óta az, a melylyel most foglalkoznak a tekhnikai és vasúti irányadó körök, a robogó vonatról való táviratozás. A meglepő ebben a találmányban épen az, mivel nincs összeköttetés a vonat és a táviró-sodrony között s a villamos szikrának át kell ugornia a vonat és a táviró-huzalok közti tért, hogy aztán azokon át tovább közvetítse az üzenetet bármely tetszés szerinti állomásra.

Ezt a nehézséget kellett megoldani tehát és megoldották a következő egyszerű módon. A sürgönyt a kupé belsejéből a kupé fémfödelére viszi át a szikra, a honnan a vágányok mentében lefektetett táviró huzalokat éri a jelzés a levegőn keresztül eszközölt villamos erőhatás útján.

Gallasy Gyula I. osztályú honvéd-főhadbiztos.

Láner Győző tábornok.

Rubaszcsuk József m. kir. honvéd-hadbiztos.

Szlávy Béla ezredes.

Úgyde az ily módon eszközölt jelzések igen természetesen sokkal gyöngébbek, mintsem a rendes táviró-jelzések; ezen a bajon tehát finomabb, érzékenyebb műszerek és eszközök alkalmazásával kellett segíteni. Segítettek is már; a mellette haladó vonat és a táviró-sodronyok közti távolságot is azzal rövidítik meg, hogy a póznákat alacsonyabbra állítják a földtől, hogy így közelebb hozva a sodronyt a kupé födeléhez, az erőhatást fokozzák s a levegőn át való összeköttetést megkönnyítsék.

Kondor Márton. Stadrucker Károly. Neuschloss Marczel. Benedicty József. Nagy Győző. Eckermann Ede. Hanák Lipót.

A BUDAPESTI HONVÉDGYALOGSÁGI ÚJ LAKTANYA ÉPÍTÉSÉNEK VEZETŐI. — Erdélyi pillanatnyi fényképe után.

Hanem hát mindez nem volna elég magában véve az ily módon keletkezhető rendkívül gyönge signálok megrögzítésére és olvashatóvá tételére. Szerencsére az emberi találékonyság ezen is túl tudta magát tenni újabban s képes most már a legfinomabb villamos hatásokat is felfogni s megérzékíteni. Erre első sorban a tengeren túli kábelen tett tapasztalatok vezették rá a kutatókat.

Az oczeán hatása ugyanis a villamos kábelekre olyan, hogy lehetetlenné teszi a szárazföldi vonaloknak megfelelő erős áramok használatát. Ennek okát ezelőtt nem ismerték, s az eredmény az volt, hogy a kábel hoszszának megfelelő erős villamtelep alkalmazása tönkre tette a kábelt. Azóta rájöttek, hogy legjobb a legkisebb erejű telep használata, s most már csak olyat használnak, a milyen egy szobacsengettyühöz szükséges. Ezzel azonban egy másik nehézségre bukkantak: hogyan olvashassák le a kábel mámozgásban levő vasútról való távirójelzések leolvasásában áll.

Egy finom syphon-alakú cső csüng alá egy tintával töltött tartályból, végével a mozgásban levő táviró-szalag fölé hajolva szoros közelben, de a nélkül, hogy a papirost érintené. Mögötte finom sodronytekercs függ egy megerősített delejvas közelében, úgy, hogy a delejtű vonzására szálai kissé elcsavarodnak. A csövet czérnaszál köti össze a tekercscsel, mi által a tekercs mozgása közöltetik a csővel is. A szerkezet oly finom, hogy a syphon-cső nem szabad hogy a papirt érje, nehogy annak ellenálló ereje akadályozza mozgását, hanem az irás finom tintacseppek által történik, melyek a cső végéből bugyognak elő.

A fölfüggesztett tekercs egyszerűen összeköttetik már most a táviró-huzallal, a melyen át minden gyönge áram a tekercsbe jut és előidézi annak a delejhez való vonzását. Ennek következtében a csőhöz kötött czérnaszál megrándul, s a csőből kicsöppenő tinta hullámzó vonalat ír le. Minden különböző vonalgörbe egy-egy betünek felel meg, a mint azt a mellékelt rajz mutatja, mely Swinburne «Locrine»-jának bevezető sorát írja le a tengeralatti kábelen át, úgy a mint azt a New-Yorki Timesnek nem rég megsürgönyözték.

Majdnem hasonló módon történik a táviratozás megfordított úton is, az állomásról a vonatra. A távíróhuzalon át közvetített sürgöny minden signálnál villamos hatást gyakorol a kocsi fémfödelére. Ezeket a különben meglehetős gyönge jelzéseket a műszaki alkalmazott kezében a hirt rendkívül finom és érzékeny készülékkel figyeli meg a kocsi belsejében. Mivel azonban a táviró-vonalak párhuzamosan haladnak a vonattal, tehát a hatás kivehetőségére nézve teljesen közömbös az, hogy a vonat hol halad s mivel épen úgy a villamosság hatása csaknem megmérhetlenül gyors, az sem tesz különbséget, hogy a vonat mily sebességgel halad.

A távirdák által a vonaton kezelt műszerek hordozhatók s ölben tarthatók, mint egy irótábla. Mindezt mutatja a kép, mely egy kupé belsejét tünteti fel, a mint a távirótiszt benne szolgálatát végezi s lekopogtatja az elébe hozott sürgönyöket, miközben a vonat óránként 60 angol mérföldnyi sebességgel robog tova.

Kezében tartja hordozható készülékét, mely a födélzettel hajlékony sodrony által van összekapcsolva, a mi ismét a készülék egyik végéhez köttetik. Ezekkel a szerszámokkal ellátva, kényelmesen elhelyezkedhetik bármely kupéban és akadálytalanúl közvetítheti a sürgönyváltást, mihelyt helyreállítja az összeköttetést a kocsi fedélzetével, csupán az szükséges, hogy a kupék födele fémből legyen. De mivel a modern vasúti kocsik mind így vannak már kiállítva, erre nézve semmi új fölszerelés nem szükséges, és még abban az esetben is, ha ez a föltétel nem forogna fönn minden kocsinál, könnyű e dolgon akkép segíteni, hogy a kocsik fedele hosszában egy megfelelő hosszúságú vascsövet alkalmaznak,

Szinte csodálatos, hogy a közlekedési technika roppant haladása már sokkal előbb nem értékesítette az utazóközönség kényelmére és könnyebbségére a táviratozás ezen módját, mely valóban Kolumbus tojása. A modern ember izgatottsága, elfoglaltsága, az utazás láza akárhányszor válik oly feledékenység okozójává, a melynek üzleti vagy egyéb szempontból káros eredményei elhárítására eddig nem rendelkeztünk kellő módokkal. Ha utazó ember bizonyos határig egy sivatagra kidobott élő lény, a kit a társadalomtól nemcsak a távolság szigetel el, de még sokkal jobban a vasúti kocsik börtöne. A rohanó vonat zsarnokunkká válik, a mely nem hagy magával daczolni, világa egy külön souverain terület, melynek tiltó parancsa korlátol cselekvésünkben és szabadságunkban. Az új találmány ellenben fontos és hasznos lépés újabban is arra, hogy a XIX. század ezen ólomfedelü kanczái kényelmes és lakályos otthonainkká váljanak, melyek az alvás, étkezés igényeinek oly nagy tökélyre emelkedett ellátása mellett, magán- és üzleti dolgok intézésében sem ismernek több különbséget az otthon és az idegen közt. *V.*

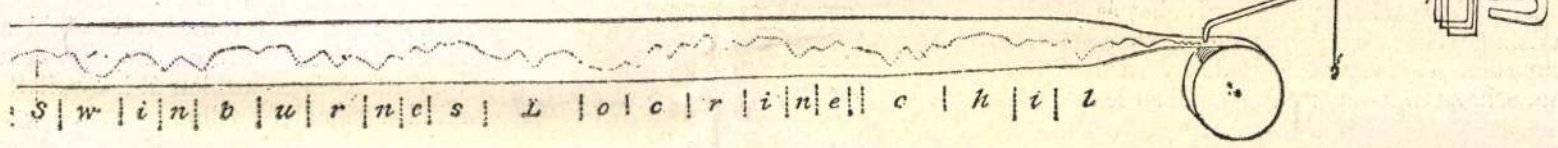

A ROBOGÓ VONATRÓL ÉRKEZŐ TÁVIRAT LEOLVASÁSA.

PECHA ALBINA.

Elmúlt már a pestisnek Bécsből fenyegető veszedelme, mely huzamosb ideig izgatottságban tartotta a magyar közönséget is. Három áldozata lett a rettentő betegségnek. Az első, *Barisch* Ferencz nevű ápolószolga, ki, mint az értesülésekből nagy valószinűséggel kiviláglik, a saját gondatlansága miatt kapta meg a halálthozó bajt, míg a másik kettő, dr. *Müller* Herman orvos és *Pecha* Albina ápolónő hivatásának lett áldozata. Az előbbi — kinek arczképét közöltük már, — orvosi hivatását követve járt Bombay pestises betegeinek százai között és a veszedelem, melyet saját fészkében keresett föl, megkimélte. Most meg, a mikor egyetlen pestises beteget ápolt, ő maga is áldozatul esett.

Még meghatóbb a *Pecha Albina* sorsa. 22 éves, fiatal, szép leány volt, egy budweissi vasúti altiszt kilenczedik gyermeke. Szülei szegénysége miatt szolgálatba állott s egy bécsi vendégfogadóban kapott helyet mint szobalány, innen azonban rövid idő múlva eltávozott s a karlsbadi fürdőnek egyik előkelő szállójában nyert alkalmazást. Itt ismerte meg egy gazdag irlandi ember, a ki sulyos betegsége ellen keresett ott orvoslást. Az irlandinak megtetszett a csinos, tisztességes lány s azt az ajánlatot tette neki, hogy kisérje el őt Irlandba s legyen nagy fizetés mellett az ápolónője; csak azt kötötte ki, hogy tanúlja meg először a betegápolást valami kórházban. Pecha Albina ráállt az ajánlatra és elment Bécsbe, hol sikerült is neki a közkórházhoz bejutnia.

Hogy mennél többet tanúlhasson, nem egy meghatározott osztály betegeit ápolta, hanem különböző osztályokban működött mint segédápolónő. Mikor Barisch Ferencz megbetegedett, először azt hitték, hogy tüdőgyuladása van s Pecha Albinát rendelték mellé ápolónőnek. Igy kapta meg a szörnyű betegséget, ápolónői kiképzésének utolsó heteiben, mert november elején már el akarta hagyni a kórházat, hogy elfoglalja helyét az irlandi mellett. Teljes tizenkét napig tartott halálküzdelme, míg végre két nappal halottak napja előtt elhunyt.

Temetése a szükséges óvintézkedések miatt a szokásostól elütő volt. Holttestét szublimátoldattal áztatott lepedőkbe burkolták, Billrothbattisztba göngyölgették s úgy tették egy szintén teljesen fertőtlenített fakoporsóba. A koporsót leöntötték kátránynyal, aztán légmentesen elzárható érczkoporsóba helyezték. A koporsót még az nap kivitték a bécsi központi temetőbe s másnap hajnalban eltemették. Még a halott rokonait sem engedték a koporsóhoz menni s a pap a sirtól tizenöt lépésnyire állva szentelte be.

Nagy volt a részvét a szerencsétlen fiatal leány iránt mondhatni Európaszerte, de természetesen Bécsben fordult felé legnagyobb mértékben a sajnálkozó érdeklődés. A kirakatokban mindenütt az ő arczképei voltak kitéve Müller doktoréival együtt s a lapok, még a külföldiek is, hosszú czikkeket szenteltek emléküknek. Még képes levelezőlapokat is adtak ki arczképükkel, melyeken érzékeny versek siratják el a két halottat, kik emberbaráti hivatásuknak estek áldozatul.

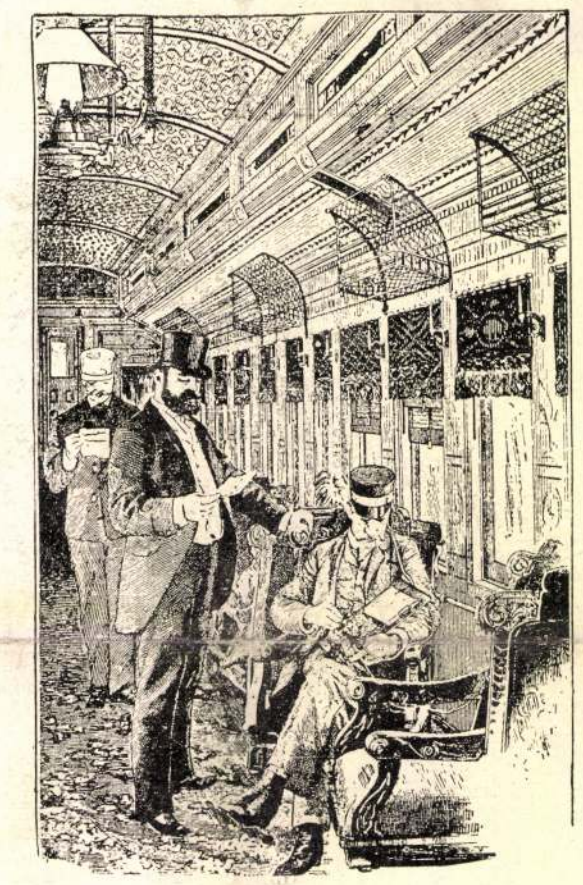

TÁVIRATOZÁS EGY VASÚTI VONAT KUPÉJÁBÓL.

A BIBLIÁS ASSZONY.

Operette három fölvonásban, négy képben. Szövegét irta Antony *Mars* és Maurice *Hennequin*. Zenéjét szerzette Viktor *Roger*. A Népszinházban először szinre került 1898. november hó 4-ikén.

A Népszinház új operetteje, a «Bibliás asszony», egy látványosságokban és — a mint már franczia szinműveknél szokás — pikantériákban bővelkedő operette, egyik francziaországi tengerparti fürdőben, Biaritzban játszik. Az érdekes fürdővendégek között találjuk Chatellerault marquisnét, egy szigorú erkölcsökben nevelt amerikai milliomos asszonyt, a kinek minden zsebében van egy biblia, saját szerzésű szent értekezéseit pedig mindenkinek osztogatja. Ő a darabban a bibliás asszony. Férje, a marquis, a szigorúan nevelt asszonynyal kötött házasság után egy évvel még felesége vállát sem láthatta. Szórakozásra vágyik és ezt meg is leli Párisban, a hova hamis ürügyek alatt jár és megismerkedik a hires Thea tánczosnővel. Biaritzba ez időkben épen várják a czirill királyt, II. Ernőt, a ki oda hagyta országát, rábizván a kormányzást nejére. Ez is szórakozni jön e fürdőhelyre. Az élni vágyó királyt lépten-nyomon kiséri a fürdő zenekara, mely folyton halotti indulót játszik, és a testőrség gyanánt kirendelt önkéntes tüzoltóság. A király örül, hogy megszökhet Párisba, a hová őt is egyedül a szép Thea vonzza.

A két szórakozni vágyó férj, a király és a marquis és a szép Thea körül mozog egy kitünő párisias alak, egy tönkrement herczeg. A bibliás asszony, az eddig mit sem sejtő marquisné, egy férjéhez intézett s felbontott táviratból megtudja, hogy férje a tánczosnő számos imádóinak szintén egyike. A legközelebbi vonattal tehát Párisba utazik és Theától tanácsot kér arra, hogy miként hódíthassa vissza elhidegült férjét. Ez, a ki nem is sejti, hogy a marquis feleségével van dolga, ellátja tanácscsal a bibliás asszonykát. Alig pár percz mulva betoppanó férjén pedig gyakorlatilag is bemutatja a módját. A marquis szerelmi vallomását az öltöző spanyol fala mellől hallgatja végig a marquisné, majd felölti a tánczosnő ruháját, mialatt az a szinházban van s a váratlanul betoppanó czirill királyon végig próbálja az előbb tanúlt leczkét. A szini előadás után, mint Thea nővére végigjátsza a veszedelmes szerepet, melybe könnyelmű lépésével jutott. A Bristol fogadóban együtt mulat a társasággban férjével, a kit roppant aggodalomba ejt a felesége és a Thea nővére közötti hasonlatosság. Az utolsó felvonásban minden kiderül és a kölcsönös leczkék után a marquis is bevallja turpisságait s részedett egyedül a czirill király lesz, a ki a Theával remélt találkán régi ideálját, Thea nagynénjét találja. A bibliás asszonyt *Küry* Klára kitünően játszotta és minden felvonásban igen szép volt. Férje a marquis *Szirmay* kezében talált jeles ábrázolóra. A Thea tánczosnő szerepét Z. *Bárdy* Gabi játszotta nagy élénkséggel. *Németh* pedig mulattató alakítást csinált a czirill király szerepéből. *Solymossy* mint tönkrement herczeg, *Tollagi* mint karmester mellékszerepeikben sok derültséget okoztak. *Csatai* Zsófi a népszinház jeles komikánéja pedig a temperamentumához illő szerepét játszotta jól, valamint *Gazsi* Mariska is egy amerikai miss szerepét. A kiállítás és szép rendezés dicséretére válik Porzsolt Kálmán igazgatónak. Mai számunkban a harmadik felvonás egyik jelenetét képben is bemutatjuk. Épen a Bristol-szálloda külön termében mulat a társaság, gyönyörködvén a balletben. A baloldalon ül Küry Klára és Németh József, a jobboldalon pedig Z. Bárdy Gabi; a hátsó lépcsőzeten pedig a meghivott vendégek állanak. A szép zenéjű operett zajos sikere után sokáig műsoron marad; máig mindig telt ház mellett adják. *P. G.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Laura-dalok. *1888—1898.* *Irta* **Erdélyi Zoltán.** *Budapest, 1898.* Száztizenkét szerelmi dal egy hatvanöt lapos kötetkében. Csupa két strófás apróság valamennyi, egyetlen gondolatszikra kipattanása, egyetlen fájó vagy méla érzés elsóhajtása, mint ezt Heinénál találjuk. De igazságtalanság volna e külső hasonlat révén Erdélyi Zoltánt a nagy német lyrikussal hasonlítani össze. A «Laura-dalok» hangköre távolról sem olyan tág; az egész kötet alaphangja, mely végig vonul rajta, a sentimentális merengés, fájó ábrándozás. A költő fiatal szívének egyszerű, érzelmes regénye játszódik le előttünk. Az ifjú a viszonzott szerelem édes üdvével szereti az ártatlan szép gyermekleányt; de a leány másé lesz. Az ifjú nem feled, ugyanazzal az epedő rajongással álmodozik tovább is imádottjáról, ki úgy látszik, a házas életben nem boldog. Az asszonyt azonban később férjéhez közelebb viszi gyermekök, a költő pedig bizonyos tompa fájdalommal sóhajtja meg olykor-olykor az el nem ért boldogságot. A jól csengő kis dalokban van sok érzelmesség, bensőség, költői ihlet, de bizonyos bágyadtság is, mely néha a nyelven is erőt vesz, szintelenné téve azt. A kötet ára 1 frt, mutatványul álljon itt belőle a következő két kis dal:

1.

Hogyha bimbót látok nyitni,
Nem mosolyt, de könyt fakaszt!
Fájó érzés — eltemetni
Kikeletben a tavaszt.

Mert nem az jut az eszembe,
Hogy mi lesz? de — mi marad?
És a dal még nincs feledve:
— Minden múló, hervatag!

2.

Sejtett üdv csak a te csókod,
Mézét sohsem ízlelém,
Az a mesés, nagy boldogság
Egyszer intett csak felém!

Akkor is, még el sem értem,
Elszállt, mint egy fuvalom, —
Hasztalan sír már utána
Csengő rímbe' száz dalom.

3.

Ha leszáll az éjjel,
Csodás álmot látok:
Hullanak a fákról
Hófehér virágok.

Hófehér virágok,
Illatosak, szépek,
S minden virág szirmán
Ott van a te képed.

időközben váltott levelezésök, melyet Berthelot sajtó alá rendezett, két kiváló elme gondolatvilágát tárják föl. *Klug* Nándor czikke: «Az ember hangja és a beszéd» tanulságosan bővíti az ismereteket. *Marczali* Henrik «A világtörténelemről» elmélkedik, a történetiró feladatáról, s a történetirás alapelveiről. *Kubinyi* Viktortól a «Rotschild és Waterloo» czimű dolgozat Lémann abbé franczia könyvének ismertetése, s ebből azt a részt veszi ki, mely a modern Krözus-családra vonatkozik.

önállólag is megjelent két kötetben *Gerőné Cserhalmi* Irén fordításában, az Athenaeum-társaság kiadásában. *Zola* a regényben a ragyogó Párist rajzolja, de hivalkodásában, nyomorában, bűneiben, melyből mégis fény és új élet tör ki. A nagy reálista írónak «Páris» regénye folytatása és befejezése «A három város» czimű sorozatnak. Ezekből «Lourdes» és «Róma» már megjelent korábban szintén Gerőné fordításában. A három

A LAKTANYA ÉPÜLETEI AZ ÜLLŐI-ÚT FELŐL.

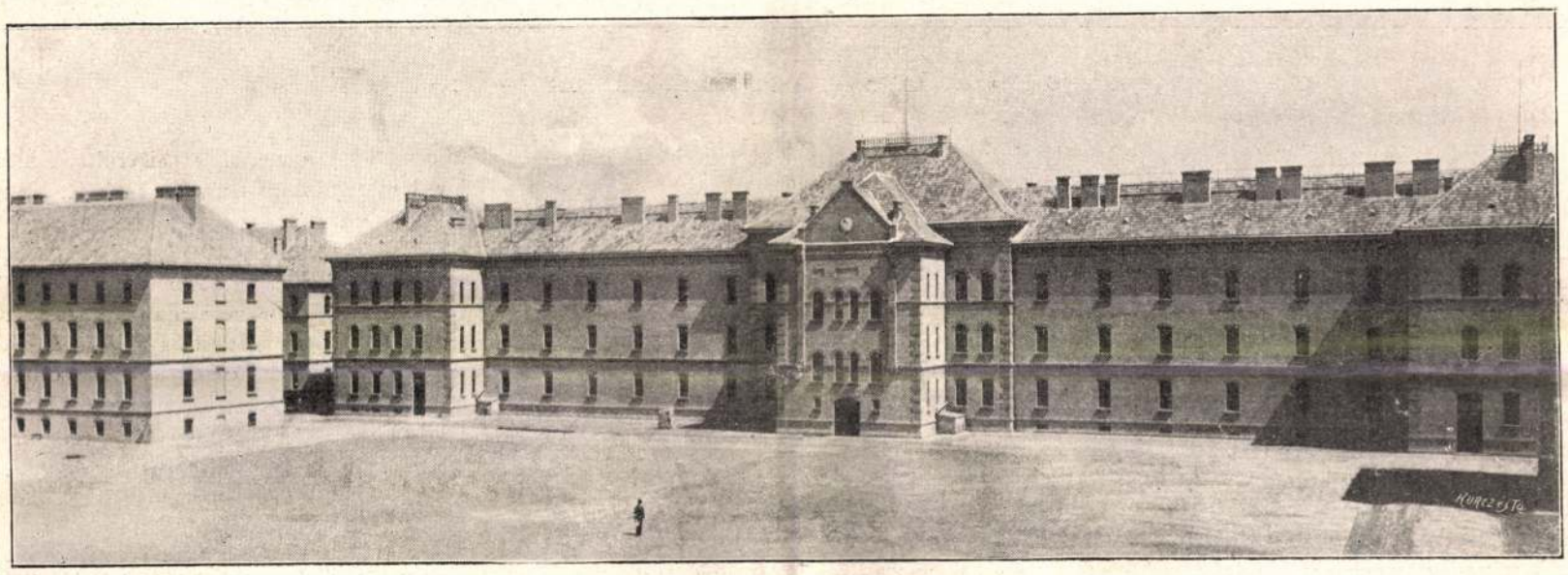

A TÖRZSÉPÜLET A FELÁLLÍTÁSI TÉRRŐL NÉZVE.

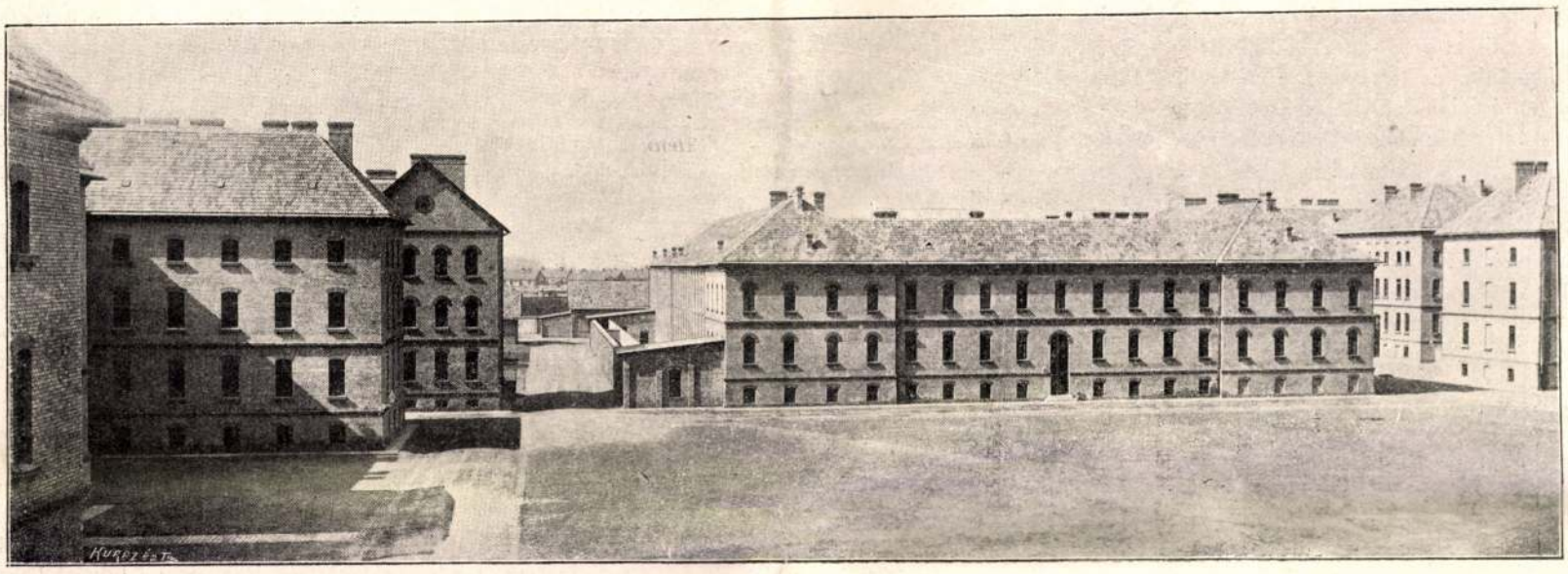

A KÖZPONTI FEGYVERTÁR.

A BUDAPESTI HONVÉDGYALOGSÁGI ÚJ LAKTANYA. — Erdélyi fényképei.

A «Budapesti Szemle» novemberi kötetében *Péterfy* Jenő folytatja nagyérdekű tanulmányát «A három görög tragikusról». Ez a nagy költőtriasz második alakját, Sofoklest tárgyalja kitünő tömörséggel és mély itélettel. *Goldziher* Ignácz «Renan és Berthelot levelezése» czimen ismerteti azt a könyvet, melyet Berthelot, a hires franczia vegyész és jeles államférfiú nemrégiben adott ki Renannak vele folytatott levelezéseiből. Renan, mikor 1845-ben kilépett a papságból, segédtanitói korában ismerkedett meg Berthelot-val, s a barátság egész életükben fenmaradt köztük. Az 1847—92-ik

A szépirodalmi közlemények közt *Hardy* angol regényének «Otthon, a szülőföldön» tizedik és befejező részét kapjuk; *Gyulai* Pál melankholikus kis költeményt írt «Rossz termés» czimen, *Kozma* Andor két költeményt fordított le francziából Verlaine Páltól. A kötet gazdag tartalmát most is az «Értesítő» rész zárja be, s abban hazai és külföldi könyvek ismertetése. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 forint, félévre 6 forint.

Paris, Zola hires regénye, melyet magyar fordításban egy politikai napilapunk közölt, most

városban Zola a tépelődő jámborság egy-egy vágyva-vágyott állomásának jelképét adja. Egy kegyes, vallásos pap, ki hitet és megnyugvást keres, Lourdesban nem találja meg a jóltevő csodát, Rómában nem találja meg a béke vallását, most tehát Párisban a könyörület és irgalmasság gyakorlásában akarja megnyugtatni lelkét, s látja mindenütt a nyomort. Az emberi lélek tehát e földön nem találhat megnyugvást. Zola hatalmas tolla Páris megdöbbentő képét tárja föl. A két kötet ára 3 frt 50 kr.

Erdélyi fényképe után.

A «BIBLIÁS ASSZONY» ELŐADÁSA A NÉPSZINHÁZBAN. — JELENET A III. KÉPBŐL.

Pályázatok. A *kolozsvári* Nemzeti Szinház intendánsa által hirdetett két ötszázforintos pályázat október 15-ikén járt le és a *népszinmű-pályázatra* huszonnégy, a *drámai pályázatra* tiz darab érkezett. — A *nyiregyházai Bessenyei-szobor* leleplezése alkalmára óda-pályázatot hirdettek, tiz darab huszfrankos aranynyal. A pályadijat *Sajó* Sándor jászberényi főgimnáziumi tanár «Bessenyei» czimű ódája nyerte el.

Feszty történelmi képeinek kiállítása. *Feszty* Árpád két nagy történeti festményét, a «*Zoltán eljegyzését*» és «*A bánhidai csatát*», s a «Krisztus temetése» most készülő hármas képe vázlatait november 7-ikén mutatta be a műcsarnokban a meghívottaknak. A főváros nyilvános és társadalmi életének szine-java megjelent, a miniszterek közül *Wlassics*, *Perczel*, továbbá *Zsilinszky* Mihály államtitkár, *Tisza* Kálmán, művészek, irók, képviselők, műszeretők. A látogatókat Feszty Árpád fogadta, kinek sok őszinte üdvözlést is kellett még ezenkívül fogadnia. A hölgyvilág, kivált a művésznők is nagyon érdeklődtek. A képek, nagy méretöknél fogva, a teremben elég jó helyet nem kaptak, de a velök szemközt felállított két tükör annál tisztábban mutatja a festmények arányát, szinhatásait. A meghívott vendégek délután 2 órakor a nagyközönségnek adták át a termet, mely most már a jövő hét végeig nyitva áll. Különösen sokan élvezik a festmény hatását a délutáni órákban, mikor a villamos fényt felgyujtják.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia nov. 7-ki ülésén a második osztály ülésezett s *Ballagi* Aladár tartott felolvasást ezzel a czímmel: «Művelődésünk képe a Nyelvtörténeti Szótárban». Éles birálat alá vette a Szarvas Gábor és Simonyi Zsigmond szerkesztette «Nyelvtörténeti Szótárt», és sajnálatát fejezte ki, hogy az Akadémia 36,000 frtot költött rá.

Ballagi Aladár vizsgálódása szerint a «Nyelvtörténeti Szótár» anyaga nagyon hiányos és a művelődés, sőt a földmivelés szavainak és kifejezéseinek egy nagy része hiányzik belőle. Hiányait már a «Budapesti Szemle» is megrótta és kiemelte, hogy csak Molnár Albert szótárában 5000 szó van, a melyeknek a Nyelvtörténeti szótárban nyoma sincs. Most, a mikor az Akadémia egy új nagy szótár kiadását indítja meg, Ballagi kötelességének tartja figyelmeztetni az Akadémiát a Nyelvtörténeti Szótár fogyatékosságára. Először azzal a szóanyaggal foglalkozott, mely kimaradt a szótárból; a másik rész, melyet valamelyik közelebbi ülésen fog felolvasni, azt vizsgálja, hogy a fölvett anyagot miként tárgyalja a nyelvtörténeti szótár. A szerkesztők — úgy mond — ezrekre menő szókat, a miket a gyűjtők beküldtek, nem illesztettek be a megillető helyekre. Némely szót, azt se tudja, hol keressen az ember, mert egészen más fogalom alá sorozták. Ennek a fölületességnek okát igazán, nyiltan megmondta Szarvas Gábor annak idején a «Budapesti Szemlé»-ben: bedugultak az összes források, ingyen pedig manapság senkinek sincs kedve dolgozni. Ballagi kritikája az ülés egész idejét betöltötte.

A Földrajzi Társaság november 10-én tartott közgyülésén, melyen *Erődy* Béla elnökölt, tiszteletbeli tagokúl megválasztották: *Dániel* Ernő báró kereskedelmi minisztert, *Ludvigh* Gyula államvasuti igazgató-elnököt, *Halmos* János székesfővárosi polgármestert és *Richter* Ernő dr. gráczi egyetemi tanárt. *Lóczy* Lajos bemutatta az új műveket, ezek közt a Balaton-egyesület könyvét. A közgyülést követő fölolvasó ülésen *György* Aladár tartott nagyérdekű előadást a felső Nilus vidékén történt újabb politikai alakulásokról és a fasodai konfliktus jelentőségéről. Azután *Kozma* Gyula ismertette *Fellnernek*, a «Donau» nevű fregatton végzett utazásából a tájfunokról (a khinai tenger viharai) tett tanulmányát. Fellner, a ki különben egyszerű hajókormányos, folyékony, gondos előadásban irja le a tapasztalatait.

MI UJSÁG?

A király november 10-ikén ismét bejött a fővárosba Gödöllőről és átalános kihallgatást adott. Ő Felsége egész visszavonultan él Gödöllőn most is. Csak hétfőn és csütörtökön délelőtt jön a fővárosba, átalános kihallgatásokra és a kihallgatás után azonnal visszatér gödöllői magányába. E hó 10-én gróf *Goluchovszky* külügyminisztert is fogadta, a ki Keszthelyről, hol gróf Festetich Tasziló látogatásán volt, Budapesten utazott vissza Bécsbe. A jövő hétfőn nem lesz királyi kihallgatás, a jövő csütörtökön, november 17-én azonban ismét fogad a király. Ekkor fogadja a székesfőváros küldötteit is, a kik a főváros egyesítésének huszonötödik évfordulója alkalmából a főváros hálafóliratát nyújtják át.

A királyné gyilkosa. Épen két hónapra rá, hogy az alávaló Luccheni Genfben meggyilkolta Erzsébet királynét, állították a gyilkost a genfi esküdtszék elé, hogy elvegye büntetését, a legnagyobbat, melyet a genfi kanton mérhet a gonosztevőkre. Halálbüntetés ott nincs, tehát a gonosztevőt örökös fogságra itélték. A tárgyalás úgy folyt le, mint előre képzelték, de sokkal hamarább ment s este már kihirdethették az itéletet. *Luccheni* semmit sem tagadott, sőt dicsekedett tettével és örömét nyilvánította, hogy a merénylet sikerült. A megidézett tanúk bizonyítására nem volt szükség. Az sem derült ki a vizsgálat alatt, hogy Luccheninek czinkosai lettek volna. *Moriaud* ügyvédnek, kit hivatalból rendeltek védőnek, volt legkényesebb helyzete, mert Luccheni se bánatot nem mutatott, se tisztességesen nem viselte magát a tárgyalásán. A védő csak arra kérte a bíróságot, hogy kérlelhetetlen itéletet ne mondjon, a gonosztevő még megjavulhat húsz év alatt. *Az esküdtek kimondták a vétkest, a bíróság pedig kihirdette az örökös fogságot.* Luccheni pedig fölkiáltott: «Éljen az anarkhia, halál a társadalomra».

A királyné gödöllői szobra. A gödöllőiek szoborral óhajtják megörökíteni Erzsébet királyné emlékét, hogy hálával hirdethessék késő időknek is, mennyire szeretett ott időzni a felséges asszony. A szoborállító-bizottság megalakult; tiszteletbeli elnöke: *Ferdinánd* toscanai nagyherczeg, elnöke: *Kapczy* Vilmos főszolgabiró, alelnökei: *Deininger* Imre kir. tanácsos jószágigazgató és *Pirkner* Ernő erdőmester, a végrehajtó-bizottság elnöke: *Ripka* Ferencz. A bizottság 25 tagu választmányból és 5 tagu végrehajtó bizottságból áll, mely azonnal hozzálát a gyűjtéshez.

Gróf Festetich György emléke. *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter a keszthelyi *Georgikon*nak mult évben megtartott száz éves jubileuma alkalmával azt az eszmét vetette fel, hogy a Georgikon alapítójának, gróf *Festetich* Györgynek, szobrot emeljenek. A miniszter felkérte az országos magyar gazdasági egyesületet, hogy az eszme megvalósítására mozgalmat indítson. A gazdasági egyesület gróf *Dessewffy* Aurél elnöklete alatt megalakította a szoborbizottságot, a mely felhivást bocsátott ki a magyar gazdaközönséghez, hogy járuljon hozzá adományaival a kegyeletes terv kiviteléhez és segitsen megteremteni a szobrot, a magyar mezőgazdasági kultura első emlékkövét. A szoborra az orsz. gazdasági egyesület 1000 koronát, Darányi földmivelésügyi miniszter 1000 koronát és gróf Dessewffy Aurél 200 koronát adományoztak.

A debreczeni szinészet százéves jubileuma. Debreczenben november 27-ikén ünneplik meg, hogy a kolozsvári szintársulat ott száz év előtt az első magyar szinielőadást rendezte. A szinházban november 27-ikén és 28-ikán diszelőadást tartanak, s egyes eredeti dráma, vigjáték jeleneteit játszszák, hogy minél többen közreműködhessenek azok közül,

MDK

Eckerman Ede építész

Beöthy Zs: Az ujabb m. müépitészet. Budapesti Szemle 1919. febr. 128 l.

Eckermann Ede

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat
1 899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Mücsarnok, 1899. 215. l.

Eckermann Ede

és Zsigmondy Béla vezetésével épült 1899–1900-ban a Margit híd szárnyhidrésze.

Bierza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973

13350

7231

Eckerman Ferenc
budai kőfaragó

l.

Schoen Szentháromi I.

7. l.

„Europa"
film. Könyv Lapterjesztő R.

Budapest

VI. ~~Eötvös utca 43.~~
Dohány u 78

Eckermann, Ferenc,

köfaragómester

1831. Budán

Sbudaikō 1891.

~~Hajdumánás I. 28.~~

1905. március 4.

A Szegedi Somogyi könyvtár- és városi múzeum igazgatóságának az 1904. I. félévi kötelespéldányok átvétele tudomásul vételéről (120/1905.)

MDK

Eckerman József épitőmester + 1840

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok II.A budai épitészet mesterei Mária Terézia uralkodásától a Szépitési Bizottság megalakulásáig 1740-1808 Müvért 1957.VI.évf.4.sz.30.l.

MDK

Eckerman József, építőmester
budai kőműves családból származott
1801-től dolgozott mesterként
+1840

Schoen Arnol: Budai épitőmesterekről töredékek, vázlatok.
Müv.Ért.1957, VI.évf. 4.sz. ~~297~~-301 l.

Eckermann Ferenc

építőmester

Buda 1848

l.

Tanulmányok Pompeji múltjából

X. 254. l.

Eckermann Ferenc

Epitőmester

1864. ~~Pest~~ Buda

V Bp. 42. l.

~~Beszterczebányai városi múzeum III. 172~~

~~berendezési ügye~~

magyar

Eckermann Joseph idb

Einst hiesiger bürgerlicher Baumeister
+ 13. VII. 1840.
64 J.

Jegyzék a vizivárosi temető fenntartani javasolt sirjairól és siremlékeiről.
[Bp. 1931], 14. l.

1840
6.4
1776
1840

ÁSOK.

cserélve.

czhez (1766) Fiume és a magyar tengerpart ügyében

NYOMATOT

Eckermann József

épitőmester

† 1840 pil. 13.

64 évés korában

Jegyzék a vízivárosi temető feminstatani javaselt sírjairól és sírem lékeiről

Bp (1931?)

14. l.

XIX. század.
Réz, a kancsó mag. 57 cm, a tál átm. 76 cm

TRIPTYCHON,
középen Madonna, balszárny hiányzik.
Balkán, XIX. század.
Réz, mag. 7·2 cm.

EDÉNY,
talpas, és füles.
XIX. század.
Réz, mag. 24 cm.

GYERTYATARTÓ,
két darab.
XIX. század.
Réz, mag. 25 cm.

EDÉNY,
sasos fedéllel és hermákkal.
XIX. század.
Réz, mag. 17 cm.

CSIPESZ,
hengeres tokkal.
XIX. század.
Réz, hossza 36 cm.

VONALZÓ,
felirattal.

Eckerman József

kőmivesmester Budán

+ 1840 jul. 13

Mester Erzsi.

Székesfőv. Múzeum

1088. lt. n.

Haarlemi népkönyvtár VII. 41.

Eckermann, Josef, id.

Könnivesmester

1801–1840

Budán

Sbudai kö 189. l.

Hoppe Ferenc I. 207, 209

1904. VII. 17.

Zabadka (538/1904)
utiszámla

Eckermann József

vézm. [illegible] Budáról, 1823-
ban 19 éves.

1823
19
1804

lásd Fleischer Béla 39. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

megírva

Eckermann József ifj

kőmüvesmester

1828. Budán

Sbudaikó 1891.

Hajdu vármegye I. 30.

1905. augusztus 9.

Szeged város tanácsának: a létesítendő néprajzi gyűjtemény tényképészeti laboratoriumának felszerelése tárgyában dr. Semayer Vilibald Szegedre kiküldetik (659/1905.)

Eckermann József

városi építőm.

1829-től országuti tiszteletbeli erkindt

1834-tól országuti erkindt

1846-tól vízivárosi templomgondviselő

1847-től városi építőmester

Schmall

II. 296. l.

191. lapszám

Tartozik Nagyságos Szent

Kelet		
921. jul.	1.	Egyenleg
	16	gyródj
	18	értékpapír
	20	"
	"/VII/18	"
	23	kifizetés
	24	értékpapír
	26	"
	30	"
aug	29	limit
szept.	5	"
	13	kifizetés
okt	6	értékpapír

J. Eckermann József

Pesth.

1849

l.

LykaMagyműI300-50

124 l.

Eckerman József 212

Jestő 1849

Schoen Anna temple.

M.D.K.

ECKERMANN Ferenc kőtoragó

Ifi Eckermann József építőmester

II. Fronrelter u. 12. sz. alatti háza

1844-ben Aulajdonába terül

Zoraviás G. Sándor, Adatok Buda

építésrebéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. Múltjából XII.

Bp. 1957. 305. e

Eckerman Ferenc kőfaragómester

1856. írásbeli ajánlatot tesz az emlékmü restaurálására és átalakitására.

Schoen A: A Zsigmond téri Szentháromság szobor. Tanulmányok Budapest Multjából. Bp. 1936. IV.k. 2-13. l.

Eckermann József id.

Döbrentei u. 9. sz. ház

1811-ben az ő tervei alapján épült

Szokalay István számára.

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: BUDAPEST. Bp. 1961.

20.1.

Eckermann József ifj.

1850 körül épitette az Iskola utca 20 sz. ház-
hoz a Vám utca 6. sz. szárnyat.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

31.1.

Eckermann József MDK
budai épitőmester

1816-ban a Gyorskocsi utca 3. épületrészt háromemeletesre épitette ki.

Zakariás G. Sándor : A budai Batthyány tér
Bp. 1958. 16.o.

MDK

Eckermann József épitőmester

Grauer Miksa, T. em. kár.

József Kerepesi-u. 15/57./1519.

1866. - Pince, fut. T. em. alapr., metnet

MDK-A-П-1/2137.

РДК

MDK

Eckermann József épitőmester

Grauer Miksa, fut. ház és műhely

Józsefv., Kerepesi-u. 15.

1866. - Pince, fut. alapr., metnet.

MDK·A-П-1/2086.

MDK

MDK

Eckermann József építőmester

Graner Mihály, fut. kár
József, Kerepesi-u. 15.
1866. —

MDK-A-17-1/2067.

MDK

ifj Eckermann Józef épitőmester

Klemens János, fut.-bár

Terér kulváros, Hermina-u. 28/1530.

1865. - Pince, fut. alapr. mehet

MDK-A-17-1/1963.

MDK

MDK

Eckermann József épitőmester

Bischof József, fut. udv. told.
Pesév., Szövetség-u. 35/458.
1865.- Pince, fut. alapr., metnet

MDK-A-II-1/1866

РЦОК

MDK

Eckermann József épitőmester

Battyányi-tér 4. homlokzati átépitése 1816 után
repr./280.l./

Borsos László:Müemlékhelyreállitások a fővárosi közületi tatarozások keretében Magyar Epitőmüvészet 1955.IV.évf.9-10.sz.278.l.

MDK

Eckerman, Joseph

Schoen A: A budai Szt.Anna-tepl. Bp.1936.

211 l.

yednek a nyomóforma felületébe. A mé-
k hagy nyomot a levonaton. Ismertebb
karc, rézmetszet.

ánó?, 1493--Vaprio d'Adda, 157o k./:
anitványa. Mesterét Rómába, majd Fran-
müvészi és irásos hagyatékát megőrizte.
k valamit, nevét inkább a Leonardóhoz
e meg. 17 éves korából egy rajzát is-
ana/. A berlini Vertumnus és Pomona,
Leningrád, Ermitázs/ s egy Női arckép
y/ szerepel a neki tulajdonitott müvek

Eckermann József id.

1816-ban Diestinger József számára épitette a Fehér Kereszt szálló /Batthyány tér 4/ Gyorskocsi utcai szárnyra a második és harmadik emeletet. és az udvari déli szárnyat.

Repr. 3. kép.

MDK

Eckermann József ifj.

Csalogány u. 36. házat 1861-ben épitette Mambriny Alajos számára.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

16.1.

MDK

Eckermann József id.

tervezte 1814-ben Eckermann Béla Kádármester részére a Batthyány u. 9. sz. házat.
A házban ma is Eckermann Béla kádár műhelye van.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 13.1.

MDM

— 1. — M. D. K.

ECKERMANN József, iti építőmester budai születésű, házas

1828. júl. 14-én nyert polgárjogot

1828. aug. 17-én lett cikhag

Atja id. Eckermann József építőm.

Talán ő az a E. J., aki 1823-ban a bécsi képzőmův. Akademian a rézmetszők szakosztályába irotkozik

Tanulmányok Bp. multiából XII. 305. l.

 M. D. K.

ECKERMANN József, ifj. építőmester valószínű, hogy azonos azzal az E. F.-el, aki 1849-ben a Szt. Anna templom bombázás folytán tönkrement oltárát állítja helyre

II. Frankel Leo utcai háza 1844-ben Eckermann Ferenc Kőfaragó tulajdona

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda építészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII. Bp. 1957. 305.

M. D. K

ECKERMANN József kőműves

1700 június 1-én nyert polgárjogot Budán

Zoraviás G. Sándor: Adatok Buda építészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Ba-multiából XII.

804. e.

 M. D. K.

ECKERMANN József, id. ézitőmester

budai 1776 rövüli születésű, hónas

1801. máj. 4-én kosott polgárjogot

1801. jan. 1-én lett a cek tagja

régi budai csoláca sarja, amellynek

tagjai kőművesek és ízarosok

1811-től 1816-ig 17 krovel szerepel

1840 jul. 13-án halt meg, Budán

Tanulmányok Bu. multiából XII. 304. l.

./.

Eckmayer Frigyes

kobrász és éremvéső, szül.
1862 febr. 28. Pesten.

lásd Fleischer Béla 39. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Eckmayer Fried

Kupferstecher

Seb. Pest 1862

1880-81.

Bècsi akadèmia
jh zy

Mihalik József V.62.

ECKSTEIN GYÖRGY,hentes és mészárosmester

Kétajtós,fiókos alacsony szekrény/trumeau/1846-ban készült,az ajtók kezdőbetüi szerint Eckstein szentgáli mesteré volt.Mindkét ajtaján a mészárosmesterség jelvényeit festették feketével,négyszögletes,levéldiszes,négy sarkában tulipán alakra kiképzett,e korban szokatlan népies amgyaros kerettelA fiókot,oldalat hasonló disz fedi.
172.old. 106.kép.172.old.-107.kép.173.old.

NAGYBÁKAY PÉTER: Veszprémi és Veszprém megyei céhzászlók,céhlampák és egyéb cénjelvényes emlékek 127.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10.
Veszprém, 1971

ECKSTEIN GYÖRGY,hentes-és mészárosmester

Kétajtós,fiókos alacsony szekrény/trumeau/1846-ban készült.Az ajtón kezdőbetüi szerint Eckstein szentgáli mesteré volt.Mindkét ajtaján a mészárosmesterség jelvényeit festették feketével,négyszögletes,levéldiszes,négy sarkában tulipán alakra kiképzett,e korban szokatlan népies,magyaros kerettel.A fiókok,oldalát hasonló disz fedi.-172.old.-106.kép.172.old.-107.kép.173.old.
Fekete repr.

NAGYBAKAY PÉTER: Veszprémi és Veszprém megyei céhzászlók,céhlámpák és egyéb céhjelvények emlékek 127.ol

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10.
Vezprém, 1971

mdk

Eckstein Wilhelm festőm.

Értesítés... órás és ékszerüzletemet áttelyezem stb.
1912 dec. 12. 62 x 95 cm.
Kék, rózsaszín vörös szinek. Csebora, lánc bozsuk.
Torony orán áll vörös frakkos férfi karikatúrája.

Az O. Sz. K. Grafikai Plakátjai Bp. 1961.

18. l

MDK

Eckstein Frigyes,

1839 folyamán ő is csatlakozott Trefort és annak barátai törekvéseihez, h.külföldön szerzett tapasztalataikat itthon a müvészeti élet fellendítésére gyümölcsöztessék.

Dr Biró Béla: Pesti müvészeti közélet száz év előtt. Képzömüvészet. 1930. 35. sz. 241.l.

mDK

Eckstein Adolf és Fischer Sándor
nyomdászok

Közös munkája: Gerő Bernát
cégkártyája. Melléklet.

÷ Mostani füzetünk borítéka s
mellékletei

Grafikai Szemle 1909 évf. 4 z 83 l.

Eckstein, Johann

Graveur beim Münzamte in Carlsburg und in Wien, gestorben 1829.

1804. 11. April. E. wird Graveur-adjunct zu Carlsburg mit einem Gehalt von 440 fl.

1813-ban Beesbe rendelt'ch vinza.

Katmünzen IV. 1229. l.

Klautschüsz, Katszianer V. 107

I 92

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I.

Név: Ecksner Stephan

Foglalkozás: könyvtáró

Szárm. hely: Jaromitsch in Böhmen

Hitfelekezet: R.K. Csal. állapot: Nős

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1794 I 13

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Ø Economo

Stáb IV, 110

W. Kilian: Desß alle. Durchle
Erzherzogen, König und
Augspurg A° 1629.

lt
égyszögletes alapon tojásdad medaillon-
rövid hajat, hosszú bajuszt és állaá fra-
eges, köntöse be van gombolva s prémes
ıczon az aranygyapjás rend jelvényét
lobus van, melyet a rajta ülő madár
en:
Romano. Imper. Semp. Avg. Pater Patriae
idebit"

gnandi maximus arte,
ores: Gloria maior erit.
Pietas, doctrinaqz magna,
mino paene minora meo.
der ander, diß Namens, deß ersten
ischer Kayser."
j: „3. Rudolphus"... kezdettel s „15. Leono
szöveg olvasható.
14.5: 11.7 s a réclapnak 16.8: 12 cm.

388

243/95 N°8

Eckmayer

Liab I. 75.

Eckmayer

l.

LykaMagyműI800-60

68. l.

Eckmann Ottó, német festö és
müipari tervelö.

Szül.1865 nov.19.Hamburgban,meghalt 1902 jun.11.-én
Badenweilerben.
Budapesten is nem egy lakásban látható fi-
lágszerte elterjedt tapétái valamelyike.

Müvészet. 1902. 291.l.

Eckmann József és Markovits Gyula
nyomdászok

Közösmunkája a Megtivó (Magalisra)
(szedés) (nyomás)

÷ Jelen számunk mehékletei

Grafikai Szemle 1912 évf 7 sz 164 l

M. D. K.

ECKLER József festő

Garas XVIII. ny. 215. l.

M.D.K.

Eckmann János, kőfaragómester

Solymáron dolgozott. A bajai fazekasok a mázőrlőköveket Eckmanntól vásárolták. 112.o.

J. István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Évkönyve. XLVI. 1964. Bpest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

Eckmann József

pestvidéki építőmester

1837–38.

l.

Tanulmányok Bpest I.

83. l.

egyéb semmi.

T. D. K.

ECKL, Matheus Georg szobrász

1687. Buda, városháza, tanácsterem-
ben dombormű a város 1686-i vissza-
foglalásáról

Agglási: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 187. l.

Ø Eckirch David

augsburgi ötvös.

l -

Evang. templ

362. l -

dohányo[illegible] [illegible]egi árudája.
KESZTHELY.

T.

Európa Film, -könyv, -lapterjesztő és könyvkiadó Rt.

Budapest

V., Visegrádi utca 36

Eckrich David

ötvös

Gentmüenel.

245. l.

ter 1916. augustus 21-én 103536.
patalhoz intézett rendeletének

patalt, hogy az államkincstár tu-
an, az ottani fószolgabirói hiva-
tt bérleti szerződés alapján
égek után 1915. évi május hó 1-től-
rjedő időre évi egyezerkettőszáz
etrúár, május, augusztus és no-

Eckirch Dávid
ötvös

l. Deres-Csat
Sopron

237. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
319 22
Ikt. 922 VII/10 Nó. K.

24 kötet 24 ... 15 ...

A m. kir. vallás- és közoktat
sz. a. kelt s a IX. ker. m. k
tének másolata:

1921/22. évi költségvetés, XV.

Az ócsai református
4-ik részletül hatszázegyezer
engedélyezvén, utasitom az ál
a Műemlékek Országos Bizottsá
K. Róbert keb. miniszteri tan
molás kötelezettsége mellett
alnaplójában kiadáskép számol

Eckler

Kertész

l.

LykaMagymű1500-50

80-l.

M. D. L.

ECKLER József

1766-ban született Kisszebenben

Garas XVIII. 215. l.

MDK

Eckel János kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. II/86

Név: Eckhmann Joseph

Foglalkozás: Bäumes (ein Bauer)

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1700. VI. 28

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MDK

Eckhmann József kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám 298.l.

MDK

Eckhermann József kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

MDK

Eckhermann Máté kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvészet 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. II/86.

Név: Eckhermann Matthias

Foglalkozás: Kőműves (Maurer)

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1726. V. 2.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

M. D. V.

ECKERMANN József, id. építőmester

1812. II. Márkírak u. 14. sz. Gyéb Lipót

Téle földszintes ház (ma is áll)

Gyorskocsi u. 3. sz. emeltrámpitás

1815. II. Csalogány u. 13. sz. Engl-

schall-Mihalovits ház (ma is áll

diszítésetől megtoszbra)

./.

Tanulmányok Bp. multjából XII. 304. l.

Eckhel (zágrábi) építész M.D.K.

és Ballé tervei alapján építir ujjá a zágrábi nőreseg házat, melyet credetileg Schmidt Friges bécsi építész tervezett, s melyet az 1880-as földrengés erősen megrongált. Az ujjaépítés 1900-ra készül el és 5 millió frt-ba fog kerülni.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.
szept. 7. sz. 4. old.

MDK

Eckher Márton kőmives pallér

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évimromokból? Müvért VI.évf.4.szám 298.l.

 M.D.V.

ECKERMANN József, id. építőmester

I. Döhrentei u. 9. sz. egyemeletes ház
(ma is áll)

II. Zivatar u. 6. sz. Brust-ház (1811)
(ma is áll)

II. Medve u. 36. sz. földszintes ház (1813)
(ma is áll)

I. Batthyány u. 9. sz. Családi ház Eckermann Adalbert részére 1814. (ma is áll)
(Eckermann Béla Ró-dár ott lakik)

Tanulmányok Bp. multjából XII. 304. e

./.

4. M.D.K.

ECKERMANN József, id. építőmester

Elig nagyszámú alkotása fenn-
maradt

Fia ifj Eckermann József építőm.

Zaraviás G. Sándor: Adatok Buda
építészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok osp. multjából XII.

Bp. 1957. 304-305. l.

le P. K

ECKERMANN József, iti évitész.

A bécsi képzőművészeti akadémián tanult.

Budán dolgozott a 40-es évektől

Horatiás G. Sándor. Adatok Buda építésneteiben a XIX. sz. első feliben

Tanulmányok Bp. multiából XII.

Bp. 1957. 300. l.

M. D. K

ECKERMANN József, id. építőmester

1816-ban szűnik meg munkás-

sága

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda

építészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 300., 301. l.

M. D. K.

ECKERMANN József, id. építőmester

Rösler Kristóf szerint 1809-ben

Budán dolgozott

Zolkariás Gy. Sándor: Adatok Buda

építészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. múltjából VII.

Bp. 1957. 301-e.

300. e.

M. D. K

ECKERMANN József, id.

XII. Alkotás u. 9. Steiger Lőrinc vaskereskedő fszt. háza terve (1816.) Lehrutva.

Zakariás G. Sándor. Adatok Budo-építészetéhez a XIX. sz. első felében Tanulmányok Bp. multjából XII Bp. 1957. 298. l.

M. D. K.

ECKERMANN József, ód

T. Döhrenti u. 9. – Apród u. 10.

Szokolay István földbirtokos egyem. háza terve. (1811.)

1831-ben egyesítve a szomszédos „Hét választó fejedelemhez" c. nálló. val – A ház valószínűleg ma is áll Zakariás G. Sándor. Adatok Buda építeszetéhez a XIX. sz. első fel. vén Tanulmányok Bp. multjából XII. Bp. 1957 294–295 l

M. D. K.

ECKERMANN József, id.

T. Beloiannisz rakpart 17. – Döbrentei u. 24. Puli (Pully) Mihály ovvos átmenő háza egyemeletesre kiépítési terve (1814.)

Zakariás Gy. Sándor. Adatok Buda építiszetihez a XIX. 32. első felében Tanulmányok Bp. multjából XII. Bp. 1957. 294. l.

M. D. V.

ECKERMANN József, id

III. Lajos u. 77. Hauszmann György

fuvaros fszt. - háza terve (1814.)

Lebontva.

Zakariás G. Sándor: Adatok Budo-

építkezéséhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 293. l.

M. D. V.

ECKERMANN József, id

T. Apród u. 10.– Döbrentei u. 9.

Szokolay István egyem. háza Terve

(1813.)

Elpusztult 1944–1945.

Zakariás Gy. Sándor: Adatok Buda

épi tisztetéhez a XIX. Sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 293. l.

M. D. K

ECKERMANN József, id

II. Zivatar u. 6. Brust István

Tszt. háza Tervé (1811.)

A ház ma is áll, rissé átalakítva

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda

építkezéseihez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 292. l.

M. D. K

ECKERMANN József, id.

II. Mártírok u. 14. Geb (Göb) Lipót tehérsütő fszt. háza terve (1812)

A ház átalakítva ma is áll.

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda építészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 291. l

M.D.K

ECKERMANN József

1828-ban fejezte be a régi Szt. Jonas kórház épületét –

1818-20 vezette az építkezést Bullant József.

1944-45-ben megsérült – 1949-ben le-bontották

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda építészetéhez a XIX. sz. első felében Tanulmányok Bp. Múltjából XII. Bp. 1957. 290. l.

M. D. K

ECKERMANN József, id

II. Csalogány u. 13 – Medve u. 2.

Maurer Ferenc szappanfőző egyem.

sarokháza terve (1816)

1851-ben egyesült a Csalogány u. 13. sz.

pózzal

Ma is áll, a Medve u.-i szárny 1944-45-

ben részben elpusztult

Zarárias G. Sándor: Adatok Buda épít-

rezéséhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. múltjából XII.

Bp. 1957. 288. l.

M. D. K

ECKERMANN József, id.

Hunyadi János u. 14. Sátor (Sartor)

József cipész fsit. hára térve (1814.)

Sebestva

Zaroviás G. Sándor: Adatok Buda épi-

tésztéhez a XIX. Sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 286. – 287. l

M. D. K.

ECKERMANN József, id.

II. Csalogány u. 13. – Medve u. 2. Engl-
schall József hordó részítő egyem.
ráépítés és homlokzat kialakítási
terve (1815.) Repr. 13. rép

Ma is áll, díszeitől megfosztva
1851-ben egyesült, a nomszédos sarazházzal
Zaraviás G. Sándor: Adatok Buda
építészetéhez a XIX. sz. első felében
Tanulmányok Bp. multjából XII.
Bp. 1957 288. l.

M. D. K.

ECKERMANN József, id

T. Sokola u. 22. Salomon Mátyás

kódár préstáz Terve (1814.)

A ház áll.

Zakariás G. Sándor, Adatok Buda épi-

tészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. múltjából XII.

Bp. 1957. 287. l

M. D. K

ECKERMANN József, id.

T. Gyorskocsi u. 3. – Batthyány tér 4.

Distinger (Diesztinger) József II. és III. em. ráépítési terve a tőz Gyorskocsi utcai viszén

Voet Fehér Kereszt. Itálló, ha is all.

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda építéséhez a XIX. sz. első felében Tanulmányok Bp. multjából XII. Bp. 1957. 286. l.

M. D. K.

ECKERMANN József, id

T. Batthyány u. 9. Eckermann

Béla kádármester fort. kóra

Az épület fele része mai is áll

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda

építéséhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. múltjából XII.

Bp. 1957. 285. l.

M. D. K.

ECKERMANN József építész, iti

Bécsi út 40. sz. földszintes ház

(1833.)

Budapest müemlékei I$_1$. Bp. 1962. 144. l.

M.D.K

ECKERMANN József építőmester

Bécsi ús. 40. sz. lakóház átalakítása (1833.)

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 314. l.

M. D. Z.

ECKERMANN József építőmester

A régi szent János kórház hargit körúti homlokzata (1828.)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 305. l.

le-D-K

ECKERMANN József, id. építész

Csalogány u. 13. (egyhori Ferete leadva vendéglőgadó) emelettőrépítés

(1814.)

Repr.

1948-ben lebontották

Budapest müemlékei II. Bp.1962. 277.

M.D.K.

ECKERMANN József, id. építőmester

Medve u. 36. sz. lakóház terve
(1813.)

Mayerhold Antal asztalos részére
(repr. terorasi)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 248. l.

Eckermann József ifj. MDK

1833-ban Seidl József mészáros részére a Bécsi ut 40. sz házát homlokzatátalakitását tervezte.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 77.11

MDK

Eckermann József id.

Talám ő épitette Grósz Mihály zsinór-
készitő számára a Bp. I. Tárnok u. 6. sz. házat.

Repr. 93. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

54.l.

Eckermann József ifj.

1812-ben Göb Lipót fehérsütő részére épitette a Mártirok utja 14. sz. házat. /Ma Paksi Halászcsárda./

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 72.l.

Eckermann József id.

1811-ben épitette a Bp. II. Zivatar u. 6. sz. házat Brust István számára.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 76.1.

ECKERMANN József, id. építőmester
BUDAPEST,

I. Csalogány u. 13/19.
(1816)
Csalogány u. 36 (1861)

Adatok a Viziváros történetéhez. Szerk.
Mészáros György, Mészárosné Herczog Magdolna.
4.köt. Bp. : Budapesti Városszépítő Egyesület, 1991

272.p.
281.

Eckermann József

Pesten is dolgozó budai
építőmester - neve említve

Budapest története III. Akadémiai Kiadó
Bp. 1975

519. old.

id. Eckermann József

épített második és harmadik emeletet az I. ker.
Batthyány tér 4. p. házra.

Bezzo László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest. 1973. 133 5 l

96 l

id. Eckermann József

terve szerint épült az I. Döbrentei út 9 sz. ház. /1811/.

Gerza László, Gernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest, 1973. 13351

2511

id. Ederman József (XIX. sz. első fele)

budai építőmester

1816-ban az I. Batthyány tér 4. sz.

épületen végzett nagyobb átalakításokat, a

tulajdonos, Diestinger József megrendelésére

Régi Házak Pest-Budán. Főszerkesztő: Pereházy Károly

Műszaki Kiadó Bp. 1976.

54. old.

id. ECKERMANN Józef épitomata

1811. Dobrentei u. 9.

ÉpÉptud 1998 113.

M.D.K

ECKERMANN Mátyás Körnüves

1726-ban vesz polgárjogot Budán

Zakariás G. Sándor. Adatok Buda építészetéhez a XIX. sz. elsőfelében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 304. l.

4:

[illegible]

Eckert Alajos

aradi épitőmester bécsi terv szerint épitette a nyföldeáki rk. templomot 1854-57. ig neogot stilusban.

Oltványi Pál: A földeáki parochia rövid története Magyar Sion. 1866.

IV. cf. 116. l.

Vár, Sététhegyi Dobi nikelis 042

Lucca ~~Tal~~ ~~[illegible]~~ typ

~~[illegible]~~ 47

~~[illegible]~~ Trü 54

Veroslava Justitia nolunt 60

negotiatorum 6.

13. kor kalóhat reszt 45

Nyiprepostipal. 47

Eckert,Hans, George,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke:"Eckert,Hans,George,Wien,1676". 115.old 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A győri Múz.Évkönyve

Hanz georg Eckert, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1675, tól: "Hanz georg Eckert Tischlergeselle Von Wien". .102.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században. Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez. 93.old

Arrabona, 9.-Kantus János Múz. Győr. 1967.-A Győri Múz Evkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Hans Georg Eckel, asztaloslegény

A győri asztalos és puskakészitő céh legénykonyvéből, 1697 den 20 Oktober: "Hans Geg Eckel schieffder gesel Von Neuburg". 112.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrben a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmivességének történetéhez 93-old

Arrabona, 9.-Antus Anos Múz. Győr, 1967.- A Győri Múz. Evkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Eckert János (id.)

szül., Bajan 1854 apr. 28.
Rh. Gimn. érettsi. Bölcsészeti
hallgató az egyetemen...
A titeli polgári iskolánál
rajztanító 1877 óta...
1882/83 II. vendéglátogató

Honvédhuszárcsred, 1848/49-ik 12-ik,
~~[illegible]~~ Zászlajának csúcsa II. 205.

Nyílt nap az újjávarázsolt régi házban

A „Várnegyed" újság március 2-i számában szíves invitálást olvashattunk: „A Budavári Önkormányzat nyílt napot tart az érdeklődőknek a felújított Apród u. 10. - Döbrentei u. 9. műemléki épületegyüttes megtekintésére 2001. márc. 15-16-án 10-16 óráig."

A vendéglátók és a látogatók kölcsönösen meglepődhettek, olyan sokan voltak kíváncsiak a látnivalókra. Az első nap első órájában már alig fértünk el az udvaron. Az említett hely az Erzsébet híd lábánál lévő templom mellett van, friss felújítását mutatja, hogy még fapalánkkal van körülvéve. A műemléképület udvari két emeletes szárnya 1750-ben készült, az utcai szárnyat Eckermann József 1811-ben építette. A ház két oldalról is megközelíthető, a Döbrentei utcát a régi árvízveszélyek miatt kb. 1,5 m-rel megemelték, így lépcsőn kell lemenni az udvarra.

A bejáratnál és emeleteken jól tájékozott fiatalemberek igazítanak útba, kapunk részletes leírással szórólapot és felhívják a figyelmünket a megvásárolható könyvre, amely a Tabán történelmi nevezetességeit mutatja be. Végigjárhatunk önállóan is, de 11 órakor Velledits Lajos festő restaurátor művész vezetésével a szép látnivalók szakmai hátterét és építészeti-történeti múltját is megismerhetjük. Az épület funkciója az évszázadok alatt állandóan változott. Volt kelmefestő, lakóház, sütöde, fogadó majd 1930-ban étterem. Az ostrom alatt súlyosan megsérült és csak 1959-ben készült el Országh Béla és Likták Irén műemléki helyreállításának tervei. A Budavári Önkormányzat 1998-ban kezdte meg a helyreállítást. Velledits Lajos elmondta, hogy a legjelentősebb restaurátori munkát a díszítőfestések rekonstruálásával végezték. A töredékek alapján maga festette az ajtók felett lévő, ovális keretű felfűzött ajtósort, amelyet a főúri kastélydekoráció Tabánban megjelenő változata díszít. Polgári ízét tükröz az empire motívum, a festett pilaszterek, a rozetták. A szobákban megmaradtak a hajdani kályhák fülkéi is. A felújításkor egyúttal modernizálták is az épületet.

A Döbrentei és Apród utcai épület közötti udvar kertje intim, hangulatos belső tér, ahová bolthajtásos pincék sora nyílik. A templom felől egy kő támfal veszi körül, régi stílusú lámpák világítanak, az emeleti teraszról pedig kitűnő kilátás nyílik a Tabánra, a hegyoldalra.

Az egész épületegyüttes részleteiben és egészében is hangulatos, vonzó látványt nyújt a látogatónak. Méltán kapott elismerést ez a nagy munka a Budapest Építészeti Nívódíja pályázaton.

Az épület még üres. Reméljük hamarosan méltó helyet talál benne a Tabáni helytörténeti Múzeum. Kifelé jövet a ház túlsó oldalán csodaszép lányszobor néz utánunk. Talapzatán felirat: „Virág Benedek emlékére 1754-1830". A jelen szorgalma a múlt szépségét őrzi a jövőnek itt, ezen a tájon is...

Stancsics Erzsébet

Az megszépült épületegyüttes

Várnegyed 2001 ápr. 6.

Eckermann József

építőmester

Eckert János

ECKERT *János*, festő és szobrász, • Újvidék 1891 aug. 23. A bpesti képz. főiskolán Balló Edénél volt művésznövendék. 1916. öntött plakettjeivel tűnt fel (dr. Flesch Ármin, dr. Ferenczy Sándor, stb.).

E. Gy. I. 2681

T. 6119.

z előtérből híd vezet, a jobbra fek-
közül a templom és mecset válik
Felirata fölül lebegő mondatsza-

RCHEN.

(?) cm.

orum, Hamburg 1684.

5

Eckhart János

Ez Ecker János

lásd

Numizmatikai közl.

1907. 10. l.

Ha Közelebbi magyar vonatkozása nincs ez nem kell.

Ha van: csod

Rampacher Pál

Jacquin báró emlékémei.

..... *mühely.*

őnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Eckert János

1916 ból Dr. Flesch
Árminn öntött pla-
kettje fantitól

Numism. Közl.
1921. 50 l.

Ferenczy Sándor
plakettje 1916 ból

Gaddi, Taddeo, festő II. 22

1907. július 23.

369

Hornyánszky Viktor könyvkereskedésének: gróf Zichy Jenő „Harmadik ázsiai utazása" czimü müvéből 10 példány megrendeltetik (550/1907.)

Eckert János

Über den Lebenslauf des Künstlers war nichts näheres feststellbar.

Hu Pnmagyérem 198. l.

Dr Ferenczi Sándor broom plarettje

Több nincs.

T. 4093.

va, vállravetett szuronyos puskával
titeli határőrezred közlegénye, kis-
árom ember képez csoportot, a háttér-
irata:

RIE-BATAILLONS

tner

und Eigenthum der Kunsthandlung Alois

mér. a vk. 33.5 : 25.5 cm.
er: Die k.k. Oesterreich'sche Armée nach
g in Wien.

.

Eckert János ítj

1911/12. II. elsőosztálybeli mű-
vésznövendék. Balló
Edénél. szül. Ujvidé-
ken 1891 aug. 23. Rhath
Elemi iskolát végzett.

1912/13. I. másodosztály-
beli Balló Ede.

1912/13. II. másodosz.
n. o.

Csercy Béla dr. II. 17

464/1905 sz. máj. 26.

Hivatalból Pósta Béla egy. tanárhoz a muz. szabályzatok és kezelési utasítások elkészülte felől kérdés intéztetik. (feladatott póstán VI. 20.)

Eckert

Kisplasztikus

l. Medicina Faludi

137. n

Num. kist.
1907. 10. 1921
50 l.

ügyi m.kir.minisztertől.

si udvari könyvtárnak a most folyó vi-
i termékek gyüjteménye lehetőleg teljes-
, hogy Cim a most folyó háborúval vonat-
illetőleg a Cim alá rendelt hatóságok,
nyú kiadmányait is /:azokat a nyomtat-
usi forgalomba nem kerülnek:/ lehetőleg
yvtár részére leendő megküldés céljából,

január hó 8-án.

Eckert János MDK

br. Szvetenay György ezredes, szobor

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Eckert János MDK

báró Szvetenay György, szobor

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállítás

Eckert Irma (kalocsai érseki tanítóképző)

Műcsarnok diákpályázatán dicséretben részesült.

PH. 932. VI. 10.

Ujra be kell mutatni: ..... n .....

Magyar királyi államv

Iktató-szám ..... 19 .....

..... osztály.

A beadvány { száma ..... / kelte ..... / beérkezése .....

Tárgy:

..... db melléklet ..... csomag ..... súly

Eckert József

porcellánfestő

l.

Ságüvegesipar

4 tg. l.

Pénzverő-műhely, palacskai Relta

VI. 177.

M.D.K.

ECKERT Márton kőfaragó

1602-ben Bárttón fia, György, polgárjogot nyert

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 187. l.

Eckert Márton, kőfaragó (lapicida). Fia, György 1602-ben polgárjogot nyert Bártfán.

Myskovszky Viktor: Bártfa középkori műemlékei. A városház s a város erődítményeinek műrégészeti leírása. Budapest, 1880. 120. l.

Eckert Márton

kőfaragó

L.

Szudray-Szentiványi

412. l.

fordult. Mellét kitüntetés díszíti. Széles kari-
lé fehér sall) sat tűzött, melynek végénél nemzeti
ap zsinórjának bojtjai lelógnak. Hosszú hajacs sze-
bajusza vörös, szakála leberetvált. Nyakravalója
lérja paszománt, köpenye bevan gombolva.

l, az alak nagysága 13.1 cm.

za 8864.

107/95 lajstr. 54.

- Köszönöm a muzeumlátogatást. És most az üzembe megyünk, hogy megismerkedjünk mindazokkal, akik ezt a szép disztárgyakat, müalkotásokat készitik.

- Az alapanyag megkeverése után a munka tulajdonképpen itt kezdődik, ebben az üzemrészben. Hol is vagyunk most?

- Most kérem a modellmühelyben a gipszmühelyben vagyunk vagyis inkább az égetőcsarnok részlegében.

- Ecker Róbertnek hivják és a munkáját minek nevezik?

- Modell berendezőnek, most egy modell készitésen dolgozom, amit felfrissitek természetesen mint régi modell javitások és utána készités vagyis hát kiselejtezés után ujakat csinálunk és abból következik a formaöntés.

- Hány éve dolgozik itt a herendi gyárban?

- Most volt 24 éve augusztus 3-án.

- Hányan dolgoznak itt a családjából?

- Hát kérem a családból vagyunk gy páran, ha jól tudom talán tizen is, mert testvérek és nővérem, öcsém is, fiam is ugyanitt van, a feleségem is is itt van és apám is itt dolgozott, apósom is itt volt ugy, hogy mind a két sógorom

- Az Ecker családból mindenki itt dolgozik a a Herendi Porcelángyárban, meg dolgozott is a multban?

- Hát igen, itt dolgozott a mondjuk a teljesen a multban nem, mert a nagyszülők már nem, de mondjuk édesanyám által a papa az itt dolgozott, de ő mint köműves dolgozott, de apám az sintén modell berendező és hát én is az és a fiam is hát annak készül.

- Mit jelent az, ha valaki modell-berendező, szakmailag mi a feladata, mi a munkája?

- Hát kérem szakmailag fel kell hogykészüljön és hát többéves gyakorlat szükséges ahhoz, hogy mondjuk teljes értékü modellberendező le-

1976. V. 3. 17-25 N. TV.
15 éves a Herendi Porcelángyár

gyen és hát mondjuk azténylegabból áll, hogy regeteg gyakorlat és hát szakértelem szükséges, mert ebben mondjuk vannak formaöntők is meg mondjuk ez, ami a legfontosabb a modellkészités, mert teljes értékü modellből lehet mondjuk egy igen egészséges formákat gyártani, ami hát nagyon szükséges a herendihez.

- Eckert Róbertt beszélgettem az imént, Ön Eckert Mária a családból a legidősebb nővére. Mikor került ide,

- Én már 25 éve, 1950-ben kerültem be a porcelágyárba.

- Ki hozta be ide dolgozni?

- Hát engemet édesapám protezsált be a herendi gyárba.

- És a két testvért is?

- Azt is igen, igen, ők is édesapám által kerültek ide.

- Azt mondják, hogy Herenden valamikor csak a férfiak dolgoztak, mert az a hir járta, hogy ez csak férfiaknak való, nehéz és komoly munka. A családban ez a szemlélet ez megtalálható Mária?

- Hát nem mondhatnám éppen, hogy férfimunka, mert van azért könnyebb munka és a nők is elvégezhetik ugy, hogy a nők is ugyanazt meg tudják csinálni, mint amit a férfiak csinálnak.

- Bors Gáborné három gyermek édesanyja Attila, Márta és Eszter a három gyerek ugye?

- Igen.

- Hol vannak ők ilyenkor?

- Attila iskolában, Márti óvodában, Eszter pedig bölcsődében.

- A gyárnak van külön saját óvodája és bölcsődéje?

- Igen van saját óvodája és bölcsődéje.

- Hogy hogy nem maradt otthon a gyerekekkel, inkább elvitte óvodába és bölcsődébe?

- Igen, mert a gyárnak az óvodája nagyon modern és tavaly adták át szakképzett óvónők foglalkoznak vele és otthon nem tudtam volna ezt megadni nekik és a bölcsődében uyszintén.

- Nagyon sok mamának a gyereke van itt?

- Hát igen, nagyon sok és nagyon sok azt válassza, hogy inkább visz szajön dolgozni, mert nyugodtabb, ha a bölcsődében, óvodában van a gyerek.

- Azt mondják legalábbis itt Herenden, hogy kivételes helyzetben vannak az itt dolgozók, mert itt mindenkinek a gyereke eljuthat az óvodába és a bölcsődébe amennyiben akarja, igy van ez tényleg?

Eckert Róbert, modellkészítő

- Igen igy van, nekünk sem volt semmi problémánk a felvétellel, szóltam, hogy szeretnék visszajönni dolgozni és azonnal fel is vették a gyerekeket.

- Miért szeretnek itt ebben a gyárban dolgozni a fiatalok ilyen nagy szőmban, mint itt?

- Talán azért, mert egy kicsit művészi, meg legalábbis részemről, nekem leköti a figyelmemet, nyugodtabb vagyoknióta dolgzom, mint mikor otthon voltam.

- Itt tanulta ki a szakmunkát Herenden Márta?

- Igen, itt tanultam, de azóta mióta én végeztem, már magasabb szintü az iskola és aki itt végez most, azt hiszem öt éve, mehet második, harmadik, negyedik gimnáziumba.

- Mikor végzett?

- 66-ban ugy, hoy tizéves szakmunkás vagyok.

- Pontosan hogy hivják ezt a munkát, ami a feladata itt?

- Ez egy áttört falitányér áttöréssel készül.

- Hogy végzett a szakmunkásképző iskolában, milyen szakon?

- A porcelánkorongos szakon végeztem.

- Hol laknak?

- Itt Herenden lakunk, kaptunk a gyártól másfél szobás lakást és abban lakunk most.

- Gyebnár György üzemvezetővel a kemencék előtt állunk, idő délután 14 óra, a hőség?

- 50 Celsius fok általában ilyenkor, most nyitjuk a kemencéket. Technológiánk 24 órás égetési ciklust engedélyez a ... szempontjá ból ugy, hogy a legmelegebb időt választottuk ki.

- Hát ez télen gondolom nagyon kellemes.

- Télen kellemes, ilyenkor kevésbé.

- Mikor kerül az áru ide a kemencébe? Mennyi ideig van itt és mikor veszik ki?

- Amit most látunk ez a porcelánégetés 1410 fokon, az áru akkor kerül ide, mikor a zsengélés és a mázolás megtörtént. Ez az egész terület ahol vagyunk a fehéráru üzemrész, mely a herendi luxusporcelángyártás technológiának középső szakasza. Az első szakasz a nyersgyártás, ahol az alapnyagokból kiformázzák a tárgyakat, melyet mi itt porcelánná alakitunk. Ez a porcelán aztán később a festészeten

diszitve lesz és a kevés fogyasztóhoz kerül, aki boldogan veszi ezt át.

- Az Ön birodalmához mi tartozik?

- Hozzám tartozik a zsengélés, mázolás, különböző előkészitő müveletek, a porcelánégetés, a porcelán csiszolása.

- Miért fontos, hogy mennyi ideig van az áru a kemencében benn és milyen hőfokon égetik?

- Mint mondtam az előbb két égetésünk van. A nyers gyártástól kapott árut először 1000 Celsius fokon égetjük, ez az ugynevezett zsengélő égetés. Ezen az első égetésen az alapanyagok átalakulnak ugy fizikai, mint kémiai ásványtani szövetszerkezeti átalakulások mennek végbe és az égetés végére a porcelán zsugorodik, próusok alakulnak ki belőle és szilárdsága megnő. Ez a szilárdság és ez a pórus ez azért pórus, szóval lukak, ez azért szükséges, hogy az ezt követő mázolást végre tudjuk hajtani. A máz az tulajdonképpen egy 1300 fok körül olvadó üveg, amely bevnva a porcelánt, annak esztétikus megjlenését kölcsönzi.

- Most milyen hőfoku lehet ez a porcelán itt, amit éppen kivisznek előttünk a kemencéből?

- Körülbelül 150-180 Celsius fokos. Ez a kemence hőmérséklete ugyszintén annyi, ilyen hőmérsékleten hozzuk be az égetésre váró rakományokat is.

Eckert Sándor

Arckmás (repr.)

Irodalmi Szemle 1961/2. 185. l.

Eckerdt Sándor

Ady (repr.)

Izodelmi Szemle 1959/1. 109. l.

Megnyva

Eckert Vendel

modellmester

l.

Ruzicska Herend

63. l.

Eckert Vendel, modellmester. 1894-töl állott a herendi porcellángyár szolgálatában. 1934. a győri Kereskedelmi és Iparkamara elismerő oklevellel tüntette ki.

1934
40
1894
934

109. szám.

1

Műemlékek Orsz

Tárgy: A beac

Mellék

Együtta

Előirat

Utóirat

Másolt

Exp. 1

Badál

A herendi porcelángyárban Eckert Vendel sztahanovista müvezető az MTH tanulókat a gipszformák restaurálására oktatja.

/Vadas felv./

Müvelt Nép
1954.jan./V.évf.1.sz./ 23.1.

M.D.K.

Eckert Vendel, keramikus

Ullrich Károly keramikus sógora. Ullrich 1931-ben végződő önéletrajza utáni időkről, Ullrichnak 1951-ben bekövetkezett haláláig terjedő időkről adott e cikkhez több felvilágositást. Eckert 77 éves volt ekkor. 183.o.

Hegedüs Gyuláné: Egy herendi müvezető emlékezései. 183.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

M.D.K.

Eckert Vendel, keramikus.

Festő, mintázó a herendi porcelángyárban. A kilencvenes években kénytelen máshol állást vállalni, a gyár hanyatlása miatt. 183.o.

Hegedüs Gyuláné: Egy herendi művezető emlékezései. 183.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

M.D.K.

Eckert Vendel, keramikus

Ullrich Károly keramikusnak sógora. Ullrichnál, a zsibón felállitott fazekasmühelynek modelljeit ő készitette. 186.o.

Hegedüs Gyuláné: Egy herendi művezető emlékezései. 185.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

Eckh György Máté

fafaragó

L.

Szudrey - Szentiványi

412. l.

issé balra fordult. Mellét kitüntetés diszíti.
haja, szemöldöke és kipödrött bajusza fekete,
leberetvált. Fekete nyakravalója felett sza-
sak
1 részben kidolgozott atillájának gallérja

rellskizz, az alak nagysága 16 cm.

Ltsza 8865

107/95 lajstr. 50.

Eckh, Georg Matt-
heus
1687

wód
2

Fürsthangr
32. l.

Lili diva

fehérnemű készíté

Budapest

IV. Muzeum-körút 35

Telefon: 1-854-11.

Eckh Máté

Budát ábrázoló fa-
domborműve 1687.

ród

=

Némethynagybold

51. l.

ECKH *György Máté*, szobrász. A XVII. sz. végén állítólag Budán raboskodott. Ez idő alatt fába faragta Budavár 1686. beyételét, mely művészi faragyány jelenleg a M. Tört. Képcsarnokban van.

E. G. I. 268 l

T. 6118.

lomon innen jobbra feszület köti

mplom.

-95

Eck, Mathaeus

Vas. Ujs. 1874. 141. l

— **Régi emlék a török időből.** A volt budai városház tanácstermében már a törököknek Budavárából való kiüzetése óta őriznek egy csinos faragott képet, mely a törökök kiüzetését ábrázolja; a kép hátsó felén ez van irva: „Mathaeus Eck 1687.“ Ez az Eck állitólag fegyencz volt. A fővárosi tanács ezen képet a nemzeti muzeumnak szándékozik ajándékozni.

VASÁRNAP
25
Kat. Oculi
Prot. Mátyás
Ó-g. 12. Hetv. v.

N. k. 6 ó. 51 p. N. ny. 17 ó. 36 p.

HÉTFŐ
26
Kat. Géza vt.
Prot. Géza
Ó-g. 13. Mart.

KEDD
27
Kat. Sz. Margit
Prot. Sándor
Ó-g. 14. Auxent

SZERDA
28
Kat. Gábor p.
Prot. Ákos
Ó-g. 15. Onezim

CSÜTÖRTÖK
29
Kat. Román ap.
Prot. Elemér
Ó-g. 16. Pamfil

PÉNTEK
1
Kat. Albin pk.
Prot. Albin
Ó-g. 17. Tódor

III. HÓ MÁRCIUS

SZOMBAT
2
Kat. Simplic
Prot. Lujza
Ó-g. 18. Leó

Izr. 22. S. Vajakh

Eckh G. M

Hobrász

l.

Perálltörtkepes

555. l.

Eck M.

fametsző Buda

A rozsnyói fazekas céh
céhlevele 1828-ból, Rozs-
nyó látképével a Borsod-
miskolci Múzeumban.

Fametszet.

Nyíresi – Tichy Kálmán:

Rozsnyói városképek
(1790) – 1828 – 1867.
Különlenyomat az Új
Magyar Múzeum II. köte-
téből 1943

magnus Eckh, Georg Matthaeus

1687.

l.

Arch. Ert 1885, 72, l.

színház közelében. A harmadik értekezés Téglás Gáboré, címe: A két Kukullo völgyfejénél látható római végvárak és határtöltések viszonya Dáczia katonai és tartományi székhelyeihez, vagyis Apulumhoz (Gyulafejérvár) és Sarmisegetusához (Várhely).

Az 1896. év végén a társulatnak volt 16 tiszteleti, 84 alapító és 128 rendes tagja.

A társulati vagyon pedig volt 1897. február 10-én 8256 frt 79 kr. *x. y.*

AZ ERDÉLYI HONISMERTETŐ EGYESÜLET-nek az elmult 1896. évben 710 tagja volt, tiszta vagyona kitett 24,217 frt 41 krt. A társulat folyóiratából (Archiv) megjelent az új folyam huszonhetedik kötetének második füzete. Csereviszonyban van a társulat 148 kül- és belföldi tudományos intézettel és társulattal.

A DÉLMAGYARORSZÁGI MUZEUMTÁRSULAT kiadta Értesítőjének folyó évi 1. füzetét, szerkesztette Patzner István főtitkár. Téglás Gábor értekezik

Eckh G. M.

332. G. M. Eckh.

Működött a XVII. század végén.

Buda bevétele 1686-ban.

Az eseményt ábrázoló dombormű az égő várat a Vérmező felől tünteti fel úgy hogy balról a bécsi kaput s jobbról a Gellért-hegyet, míg a Duna mentén a Pest mögötti vidéket látjuk. Az előtérben, a Gellért-hegy és a Viziváros felől, az Abdurrhaman (közönségesen : Abdi) pasa parancsnoksága alatt álló török sereg van az ágyúknak és faltörőknek kitéve. A bécsi kapun innen, egy fa tövében, lothringeni Károly ül, ki kezében térrajzot tart és a vár felé mutató főtisztet hallgatja. Kissé idább, az ágyúütegek közelében, víg tábori élet folyik. Középütt, a parancsnokok közűl, öten közelednek a jobbról látható és vezérkarától körülvett Miksa bajor herczeg felé. Fönt a magasban két angyal röpül a csata térrajzával és lobogóikon a kétfejű sassal meg a cseh oroszlánnal. Az oldalt lebegő mondatszalagokon, a melyeknek egyikét kettős keresztet tartó angyal, másikát pedig sárkány fogja, ezeket olvassuk : »*Vorstellung der Haubt Vestung und Ungarisch : königl : Residentz Stadt Ofen samt deren Belagerung durch die Röm : Kayserlich. und anderer hohen Alÿrten Waffen auch welche gestalt selbige den 3. Septembr. Anno* 1686. *mit Gottes Hilff mit stürmende Hand Erobert worden*«. Alól pedig, a hadi ékítmények közt, hat pajzs szemlélhető pálmáktól körülvett czímerekkel. Jelzése hátul : »*Georg Mattheus Eckh 1687*«.

Fadombormű, méretei 46 : 80 cm. — Lelt. sz. 332. — Értéke 300 K. — Átvétetett a Magyar Nemzeti Múzeum régiségtárától 1885 január 12-én és 1885 április 14-én (97–885 rgst. sz. N° II : 8. és 35.), illetőleg 1888 október 15-én (303–88 rgst. sz. A : 8).

A kiállítására vonatkozó adatok. 1884 : II. 39. *Másolat azz egykorú rézmetszetről :* Buda várának vívása 1686-ban. — 1894 : X. 485. *Ismeretlen művész a XVII. szból :* Buda bevétele 1686-ban. — 1907 : III. 72. *Ismeretlen művész a XVII. szból :* Budavár bevétele.

BUDAVÁR OSTROMA 1686-BAN. DOMBORMŰVES FAFARAGVÁNY, KÉSZÍTETTE GEORG MATTHAEUS ECKH 1687-BEN.

Eredetije a magyar történeti arczképcsarnokban.

Eckh, Georg Matthäus

Eckhard
porcellanfeuerlö
1852

l.

Ruzicska Herend
57. l.

Csüngő trouzból VI. 245.

MDK

Eckhardt, festő.

Magyar huszár, vignálva 1867.

Stark György Cék M. Am. és Gyüjt. - Egyes. 15. aukc. - Kat. 322 l.

megjegyzés

Eckhardt András

Ötvös Magyarban

XVII. sz.

Lás ökr

Almásy-Teleki V. 1941

783. sz.

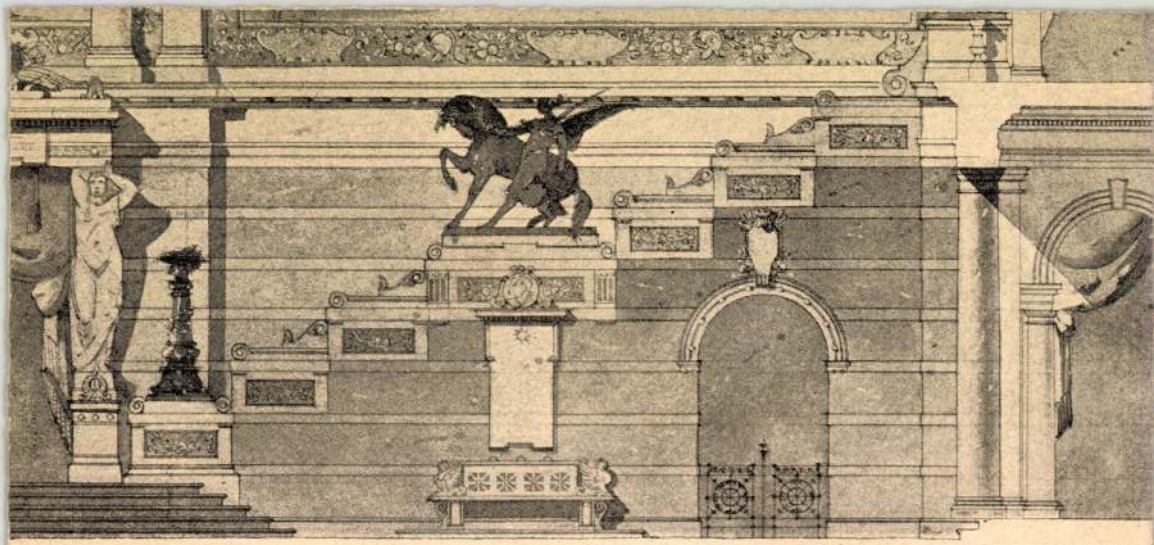

6 7 8 9 10 11 Meter.

Eckhardt András

ötvös Nagyszeben

Könnagyötvj. 244 l.

1373

Andreas Eckhardt, e. 1602. (A: IV,4. Gy: 68.) Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

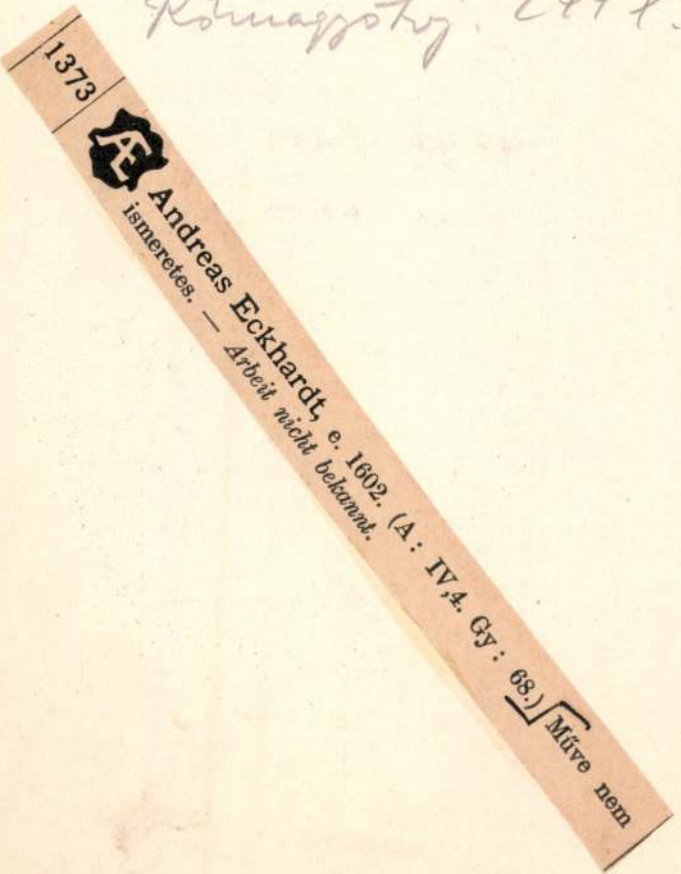

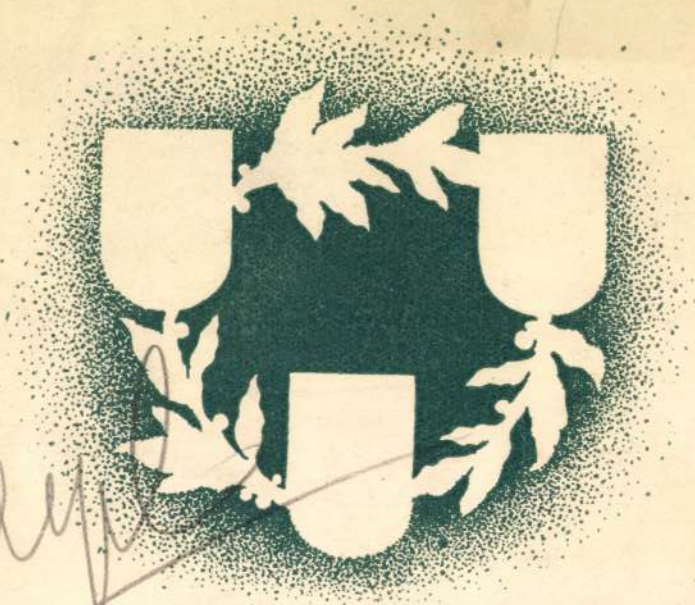

A MAGY. KIR.
VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

Eckhardt András

nagyszebeni ötvös

Barcsay Ákos fejedelem tányérja 1659.

a fejedelem címerével

Gróf Esterházy Móric

tulajd. Csákvár

Ismt

~~Római Koporsó V. 247.~~

Eckhardt (Eckherdt) András

(Eingdres)

ötvös

L.

Szendrey-Szentiványi

412. l.

W. Tilian: Deß aller Durch
Erzherzogen, Tüning:
Augspurg Ao 1629

Ag. Sh.

Dult)
négyszögletes alapon tojásdad medail-
í bajuszt és állán szakállt hord. Ingé-
éteges. Vértbe van öltözve s a nyaká-
. Alól a medaillonban saját farká-
van ~~nemlélünk~~. Feliratai a keresen:
i π- Fil."

Redeo".

lum ceů fulgidus arců:
atriam Carole luce tua.
t ista: Fides pietatis amica:
d toto fulget in orbe decus."

audi deß andern Son"
pedig: „Maximilianus der ander
etrajza olvasható."
nnak 15.5 : 12.8 a réslapnak 18.8 : 13 c/m.

87.

243/075 N° 7

Eckhardt András

ötv.

l.

Kőmagyötvi

1373. 4.

oktatásügyi minisztertől.

sága tek. Elnökségének

Budapest

IX. Üllői ut 33-35.

megírva

Eckhardt Antal

órás

A XVIII. századvégen

Vácon ett.

Duray 99. C.

HELYSÉG

BALOGD.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Templombe

KOR

XVI

ŐRZÉSI HELYISÉG

Templom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Főoltár.

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Késő barokk.

FÉNYKÉP, RAJZ

(Ekhart)

Eckhardt, Bartolomeus, pozsonyi ötvös-
legény V. 118.

MDA

Eckhard Ferenc pécsi ácsm.

1794. felszabadult Pécsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló. 1913. nov. 30. 3-4. l.

M.D.K.

ECKHARDT (ECKARTT), Lorenz szobrász

Pécsen (1757-1822 után)

1807. Szombathely, székesegyház, kanonoki stallumok faragványai

Aggházy: Barokk szobrászat... Bpest. 1959.

I. 187. l.

ECKHARDT, Paul, pozsonyi építési igazgató

P. E, Baudirector, † 78 éves korában, Pozsony, 1846 december 4. (1847, 72 l)

Preßburger Zeitung
(Gentner)

ECKHART, Johann, pozsonyi fazekasmegéd

J. E. Hafnergesell, † 47 éves korában, Pozsony, 1792 május 16. (1792, 463 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

O Eckhardt Ilona

Hul. Földeákon 1892
aug. 18, Rk. 6 polg.
1918/19. II. másodéves mi-
nesznőv. Glatz O.

HASITIS. F. római farekasbélyeg

VIII. 134.

Ø Eckhardt

Zörme

becsi
faszobrasz

l Szombathely

LykaMagymů 1800-50

21.1.

Elírt név

Eckert helyett

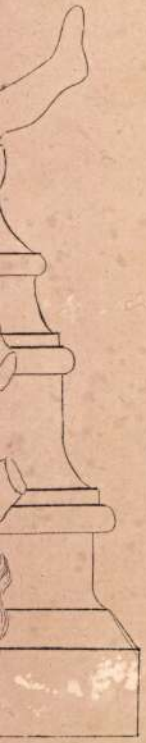

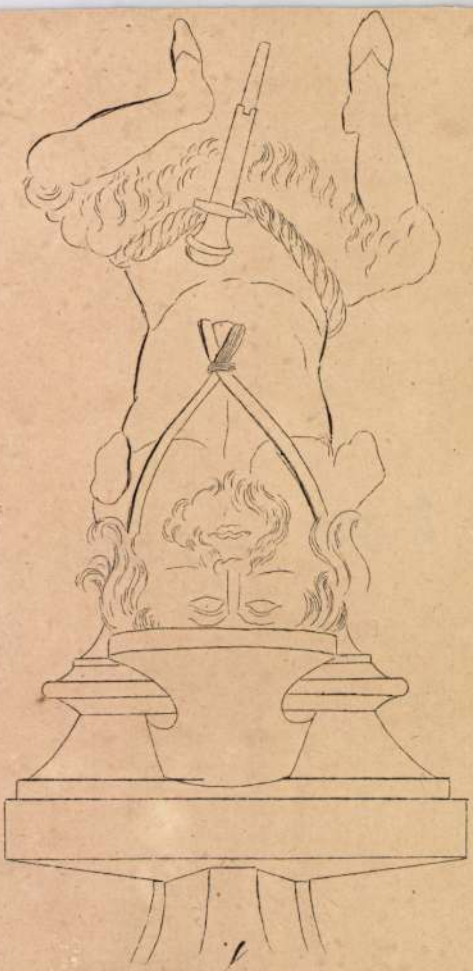

Eckhardt

Lieb. II. 77

Echhardt Ilona

1908/9 I. 1918/19 II.

Ø

Ferképzomfoiskèvk

1932-33. 77.l.

művészete értelmében. Frank Duveneck Diez tanítványa. A müncheni hatást mutatja korai képe: A szuszterinas (1872, Cincinnati Múz.), míg egyszerű arcképei már a francia Carolus Duran hatása alatt állnak: Nő fehér kendővel (Filadelfia Múz.), később pedig már az impresszionizmusba megy át: Olasz villa udvara (Cincinnati Múz.).

A német hatás mellett már a XIX. század harmadik felében a francia hatás érvényesül, egyrészt a történeti festők, főleg Couture értelmében, másrészt a barbizoniak finom tájfestői és Millet befolyása nyomán. William Morris Hunt (1824—79, l. ott) Couturenél kezdte és Milletnél végezte. George Inness (1825—94, l. ott), a paysage intime meghonosítója, főleg Corot hatása alatt áll. John La Farge (* 1835) a barbizoniak, Delacroix és az angol preraffaeliták hatását mutatja színes, sokszor dekoratív képein: Pomona; Ősz; Aranykor; Krisztus mennybemenetele (New York, Church of the Ascension); A nap angyala (New York Paulisták temploma), George Fuller (1822—84) költőiségében és tárgyaiban Millet-vel rokon: Pulykapásztorleány (1878); A cigányleány. A 70-es évek francia akadémikus festészetének hatása érzik néhány más festőnél. Wyatt Eaton (1849—90), Gérôme tanítványa, arcképeket és aktokat festett: Ariadne; Daphne. Elihu Vedder (* 1836) Picinál tanult. Allegórikus freskói: A küszöb őre (Pittsburg, Carnegie-intézet) és főleg illusztrációi Omar Kháyám költeményeihez ismeretesek. A barbizoniak hatását folytatják a tájképfestők: Alexander H. Wyant (1836—92), a színes Homer D. Martin (1836—96), a Daubignyból kiindult Dwight W. Tryon (* 1840), a majd Rousseau, majd Daubigny nyomdokain haladó Henry W. Ranger (* 1858). A Courbet-val rokon realizmus főképviselője Winslow Homer (1836—1905, l. ott). Az impresszionizmushoz való átmenetet képviselők: a hollandi tuli-

lot

Eckhardt Magda
divatterverő

Ruhatervek

—: Már jön az ősz.

Nők Lapja, 1970. augusztus – 34 szám

MICH: ECKHARDT, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-EInes Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 238.- Herr Mich: Eckhardt
Felvétel ideje: 1805. 16. Sept.
Hova vették fel: Szentes. 159.old

DOMOKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

ECKHARD MIHALY, textilfestőmester

1818-Sok vidéki mestret, kik hosszabb ideje a pozsonyi céhben voltak, a budaiak maguknak igényeltek, mert a Helytartó Tanacs 1813-ban nem határozta meg pontosan a budai céh területét.-E mesterek egyike volt:
Eckhard Mihaly, Szentesről. 130.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textil-Festés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Eckhardt Péter

beszterczei nyomdász

1791.

l.

Korrespondenzblatt

1886. 34. l.

Müw.

a. 17

1 Rot. 8°

Otte

Heinrich

Archäologischer Wörterbuch

zur Erklärung der in den Schriften über mittelalterliche Kunst vorkommenden Kunstausdrücke

Mit 166 Holzschnitten.

I – III + 1. – 267. ll.

ECKHART, Johann Martin

1839

Huszár: Szemési érinek.
Bp. 1999. 54.

10. kép. A Rókafark-bástya feltárt alapozása (bal oldalt) ráfut az akkor ma

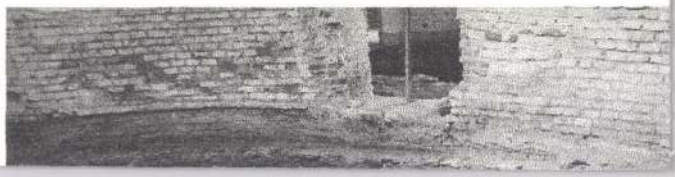

Eckhel Hector

Eszék. festő T. 7658.

Az igazságügyi palota.

A két-emeletes törvényszék körül fasort ültettek, a hol több járókelő alakja tünik föl. A homlokzat tympanonjában czimer köti le figyelmünket.

Tusrajz Eckhel Hectortól, már. 13.5:22.7 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XX. 515 l.

Sz. n. 639-902
379-902-1707.

Zágráb. A Szent István egyház. T. 7645.

A csucsives székesegyház két tornyú s az elotte váló teret járókelők élénkitik. Oldalt és a háttérben a közelben lévő emeletes épületek látszanak. Jelzése
alól balra: Hector v. Eckel 1899.

Tusrajz, mér. 24.2: 16 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 147 l.

Sz. n. 626-902
379-902-1438.

Zágráb. T.7646.

A székesegyház belseje.

A gotikus Szent István templom belsejében szemközt látjuk a főoltárt, mely mögött az üvegfestéssel ékes ablakok kötik le figyelmünket. Alól jobbra, de fényképben az alaprajzot nyerjük. Jelzése alól balra: Hector von Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 23:15.9 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 149 l.

Sz.n. 627-902
379-902-1440.

Zágráb. T. 7647.

A székesegyház oldalról.

A szentély felől felvett Szent István egyház körül a teret járókelők élénkitik és a háttérben a közeli épületek látszanak az érseki palotával. Jelzése alól balra: H. v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 152: 9.3 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 150 l.

Sz. n. 628-902
379-902-1441.

Zágráb. T. 7648.

A székesegyház sekrestyéje.

A Szent István dóm sekrestyéjében a padok felett, a melyek egyikében ketten ülnek, festmények látszanak, szemközt pap közeledik, jobbra pedig fiu tartja a füstölőt. Jelzése alól balra: H. v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 11.3:10.2 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 152 l.

Sz. n. 629-902
379-902-1443.

Zágráb. T. 7649.

Az izraelita templom.

Szemben látjuk az izraelita imaházat homlokzatán a tizparancsolattal és órával, az előtte lévő teret rácsozat veszi körül, a melyen innen az utat egy asszony, egy fiu és egy czilinderes férfi élénkiti. Jelzése
alól balra: H. v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 15.3:9.9 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 244 l.

Sz.n. 630-902
379-902-1505.

Zágráb. T. 7650.

Szent-Márkus tér.

A tér közepén áll az egy tornyú Szent Márkus templom, melynek tetején a horvátországi és a Zágráb városi czimert szemléljük. Mögötte a szomszédos emeletes házak látszanak és a teret járókelők élénkitik. Jelzése alól jobbra: H. v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 24.4:20.4 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 245 l.

Sz. n. 631-902
379-902-1506.

Fölül balra de fényképben a templom alaprajzát nyerjük.

Zágráb. T. 7651.

A görög katholikus templom.

A szemben látható egy tornyú templom ablakait üvegfestmények ékesitik és elotte az utat papok és járókelők élénkitik. Fölül jobbra de fényképben a templom alaprajzát nyerjük. Jelzése alól jobbra: H. v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 26:13.8 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 249 l.

Sz. n. 632-902
379-902-1508.

Zágráb. T. 7652.

A Ferencz József tér.

A tér előterében az uj műcsarnokot, hátterében pedig a magyar királyi államvasutak pályaházát szemléljük. A fasor mentén az utat járókelők és egy lóvonatu kocsi élénkiti. Jelzése alól balra: Hector von Eckhel. 1899.

Tusrajz, mér. 16.7:22.1 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 255 l.

Sz. n. 633-902
379-902-1512.

Zágráb. T. 7653.

Az evangélikus egyház.

Az előtérben van az evangélikus templom és a hozzá tartozó paplak. Balra és a háttérben a szomszédos épületek látszanak, melyek előtt az utat járókelők élénkitik. Jelzése alól jobbra: H. v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 9.3:10.7 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 258 l.

Sz.n. 634-902
379-902-1524.

Zágráb. T. 7654.

A temető.

E lapon a központi temető árkádjait szemléljük, a melyek felett keresztes kupola uralkodik és a melyek alatt a siremlékeket többen nézik. Jelzése
alól jobbra: Hector v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 16.2:13.9 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 261 l.

Sz. n. 635-902
379-902-1526.

~~Zágrám~~ Körös. T. 7655.

A görög katholikus templom.

Az előtérben a Bollé H. által restaurált görög katholikus templomot szemléljük homlokzatán ábrázolásokkal és órája alatt 1895 évszámmal. Keritése vasrács, körülötte fák diszlenek és a kapuban ketten beszélgetnek, kik felé jobbról egy pap közeledik. Fölül balra de fényképben az alaprajzot nyerjük. Jelzése
alól balra: H. v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 19.4:12.1 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 443 l.

Sz.n. 636-902
379-902-1650.

Eszék. T. 7657.

Az uj plébánia templom.

Az előtérben látjuk a Szent Péter és Pál templomot, a mely gót stylben épült és a mely körül a szomszédos épületeket szemlélhetjük. Az utat járókelők élénkitik. Jelzése alól jobbra: H. v. Eckhel 1899.

Tusrajz, mér. 16.5:10.5 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 511 l.

Sz.n. 638-902
379-902-1693.

~~Eckhel, H. v.~~

Körös. T. 7656.

A város látképe.

Az előtért a város foglalja el a kiemelkedő görög katholikus templommal , a szent keresztről nevezett sirtemplommal és a katholikus plébániával, a háttért pedig hegyek képezik. Jelzése alól balra: H. v. Eckhel.

Tusrajz, mér. 14.5:28.3 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XXI. 445 l.

Sz. n. 637-902
379-902-1651.